

MARCI
HIERONYMI VI-
DAE CREMONEN-
SIS, ALBAE EPI-
SCOPI OPERA.

Quorum catalogum sequens
pagella continet.

N.º 1425

ANTVERPIAE,
Apud Philippum Nutium.

1566.

EORVM, QVAE IN

hoc opere habentur,
Catalogus.

M. HIERONYMI VIDAE

Poëmata omnia, tam quæ ad Christi verita-
tem pertinent, quàm ea quæ haud planè
disiunxit à fabula, vtraq; seorsum ab alteris.
Primo loco continentur,

Hymni de rebus diuinis, nunc primū editi.

Christiados libri VI.

Secundo autem volumine,

De Arte poëtica libri III.

De Bombyce libri II.

Scachia, liber I.

Bucolica, Eclogæ III.

Carmina diuersi generis, pleraque non ante
hac edita.

M
MI

Dū v
Et for
Ipse e
Verti
Perq;
Mont
Tolle
Et cæ
Atqu
Nulla
Et de
Ipse r
Latur
Iamq;
Sat lu

IN MAR. HIERONY-
MI VIDAE CREMONEN-
SIS ALBAE EPI-
scopi Hymni de rebus divi-
nis nunc primum
editi.

DEO OPT. MAX.

ACCIPERE summe pater summi fa-
bricator olympi

Quae tibi, quae nato, quae amborum
carmina amoris

Sacra ferens cecini, celiq; Quiriti-
bus olim,

Dū vacat, atque humiles iuvat altè linquere terras,
Et fortunatas superum percurrere sedes.

Ipsē ego, tentatum multis opus ante, camēnas
Vertice ab Aonio duxi Iordanis ad undas.

Perq; Palestinos saltus, super ardua sisto

Montis Idumaei, sepe unde fauentibus auris

Tollere se, & liquidas mecum iuvat ire per oras,

Et celum peragrarē, adytisq; insistere diuinum,

Atque tuos etiam non exhorrescere vultus.

Nulla erat ante via: praecepta, atque aspera saxa,

Et densi latè obducebant omnia repes.

Ipsē manu validam quatiens utraque bipennem

Latum limitem ago fruticum cedentibus umbris.

Iamq; aditus datur, atque via licet ire patenti.

Sat ludo, scenaeq; datum. Ludicra priorum,

A 2

Ficta-

Fictaq; sat vacuas tenuerunt carmina mentes.
 Nam quis non teneros molli pede lusit amores,
 Et nemora, & fontes, atque inter pacula lusus?
 Aut quis non diuosq; viros in praelia miscet,
 Dum validos iuuat arma, tubasq; equare canendo?
 Vana superstitio mentis os numina diuos
 Iam fileat. pudeat scelerum, quæ plurima cælo
 Affinzunt. pudeat sedes scelerare beatas
 Versibus, & superos probris inuoluere nostris.
 Iam pia religio cælo caput extulit, aurea
 Luce fugans tenebras, haud falsi numinis index.
 Carmina nunc mutanda, nouo nunc ore canendum,
 Iamq; alias syluas, alios accedere fontes
 Edico. iam nunc polluto calle relicto
 Hac iter esto. huc Musarum reuocant or alumni.
 Hac casti vates in religione manento.
 Iam teritur via facta recens, veniuntq; vocati
 Certatim vates. noua cursu semita feruet.
 Quam iuuat interdum vestigia nostra legentes
 Cernere nos iuxta iuuenes per amœna vireta
 Eductos studio nostro decerpere flores,
 Quos capiti imponant plexa sibi quisq; corona?
 Spero etiam fore, cum, quæ nos extundimus ipsi
 Infabricata, acieq; retusa, vt cunque dolata,
 Dum me deficiunt alijs rupta oia curis,
 Dum populos mihi commissos pascoq; regoq;
 Olim aliquis diuis, & Musis carior ipsis
 In melius feret, atq; impensius arte polibit.
 Et quæ vi nostra primo patefacta labore est,
 Mollius ille viam solidabit marmore secto
 Auro addens etiam decus, & Gangetide gemma,
 Vt teneant oculos discrimina mille colorum.
 Mî sat erit specimen clari monstrasse laboris,
 Vt superet mox ille, vt pulchræ premia laudis

Primæ

Prima ferat, primos felix potiatur honores,
 Inde alij, atque alij semper melioribus auris.
 Hæc quacunq; tamen tibi, qualiacunq; sacramus
 Summe pater, cui nam hæc potius de more dicemus
 Mortali, in terris qui gratum digna rependat?
 Præmia nulla hominū moror, haud me purpura regū
 Vlla mouet: nullos nos supra inhiamus honores.
 Si terrena forent quidquam, aut mortalia cordi,
 Sat mihi Tuscorum Medycum persoluit honorum,
 Et sat opum, rebus cum maximus alter, & alter
 Præesset, præstantesq; viros ad digna vocando
 Munera ad egregias pretijs accenderet artes.
 Nil ultra in terris quero par regibus ipsis
 Contemptu rerum, contemptu diues honorum.
 Tu mihi solus ades, mihi tu persolvere solus
 Præmia magna, meisq; potes subscribere votis,
 Nulla licet meritis abs te sint debita nostris
 Præmia: tu nisi quæ nobis victoribus offers
 Sponte tua bonus, at nil tale merentibus ipsis,
 Dum fontes, & adhuc dubia certamus arena.
 Nam licet humana non spernas munera vocis,
 Nil nostri tamen oris eges, laudumq; tuarum
 Omnia plena sonant cælo, terraq; mariq;.
 Si qua mei tamen est ratio tibi habenda laboris,
 Quæ tua magna quidē in gen^o indulgētia nostrū est
 Da pater, extrema cum vitæ aduenerit hora,
 Te præsentem mori, nil me terrentibus vmbis,
 Inq; tuos animam amplexus effundere oūantem,
 Hoc tantum mihi, plura alijs optantibus adde.

H Occe quid est? ubi sum? quæ mentem insucta
 libido

Sollicitat? solito longe mihi pectora maior
 Arripuit calor, & labefactis ossibus hæsit,
 Insolitūq; meas nouus est vapor igne medullas.

H Y M N.

Quo rapior? quo vota trahunt? quæ tanta cupido
 Seuocat abductam mortali à corpore mentem,
 Ignotasq; vias latè iubet ire patentis
 Aetheris, & liquido mihi sedem figere cælo?
 Terra vale, curæq; humiles, hominesq; valetæ.
 Nulli audita cano. veterum omnibus obuia vaturn
 Carmina iandudum, & mortalia cuncta perosus
 Tollor humo, totusq; leuem prope vertor in auram,
 Aëreasq; plagas superare, & relinquere nubes
 Sub pedibus, rapidoq; viam contungere Soli
 Dulce mihi, summoq; in vertice sistere mundi.
 Non iter occurrens nostrum tot motibus aër
 Detineat studio spectandi, & quæque legendi.
 Nil morer aut ventos, aut saui fulminis alas,
 Nubesq;, pluuias, niuesq;, albasq; pruinas,
 E;q; coloratis cælestem nubibus arquum
 Fœderis antiqui monimentum insigne per æuum.
 Omnia iam vulgata, meas neq; clara morentur
 Astra vias, non sideribus voluentibus orbes
 Instabiles. gelida quis nescit cornua Luna,
 Aut quibus indicta est radiantis regia Solis?
 Ipse licet Sol alta petat, totiesq; profundi
 Impositus cæli dorso liquidum æthera tranet,
 Ille meis longè inferior tamen euolet alis.
 Altius ipse viam ingredior. quodcunque creatum,
 Infra me iacet: alituum gens incola cæli
 Ipsæ etiam subsunt acies post terga relicta.
 Supra axes mundi, supra mirantur euntem
 Sidera, vestigantem ecquid sit originis expers,
 Quodq;, ut morte caret, pariter quoq; nesciat ortum,
 Quod semper fuerit, quod nunquam cœperit esse,
 Auctoremq; sui se tantum nouerit ipsum,
 Cætera cum penitus fuerint ipso omnia ab vno.
 Hoc molimur opus, voti hæc summa ardua nostri.
 Ignotum piceaq;, procul caligine septum

Nubibus in medijs acie deprendere tendo,
 Quidquid id est, magnum certè, mirabile nosco
 Numen habere, licet lateat, fugiatq; videri,
 Quidue sit ignorem, cuncti tamen esse videmus,
 Clarius atque suo longè se lumine prodit.
 Ac veluti, obiectu nebulae cum delitet olim,
 Tum nemo potis est obductum cernere Solem,
 Non tamen ignorem qua cæli parte prematur
 Obsessum iubar, immenso quod lumina mundo
 Sic etiam positum, lucemq; diemq; ministrat,
 Aetherei; utcunque, ignis traducet imago.
 Haud secus id nostros sub sensus ire recusat,
 Nec se oculis planè mortalibus explicat unquam.
 Esse tamen scimus, mentisq; indagine porro
 Deprehsam largo sentimus pectoris haustu
 Undiq; diffusum, nobisq; in viscera lapsam,
 Corda mouens intus non missa murmure vocis,
 Sed tacito impulsu, atque potenti numinis aura,
 Qua nos vsque mouet. Quo verò id nomine dicam?
 Aut nullum, aut prorsus non enarrabile nomen.
 Illi nomine enim quid opus discriminis ergo,
 Cum nullis penitus regnet consortibus unum?
 Non animal, non res, non pars, non fœmina, nō mas,
 Quidquid es: o seu vis, seu mens, seu spiritus ille,
 Qui mare, qui terras, qui cælum nomine complex,
 Cuncta mouēs, mota amplectēs, amplexa gubernās.
 Primò te esse quidem cuncti sentimus, & unum,
 Inde bonum simul experti, verumq; vocamus.
 Nec tamen es tantum, verusq; unusq; bonusq;,
 Cetera cum possunt dici quoque pleraque, sed tu
 Ipsum esse, ipsum unū, verumq; bonumq; vocaris,
 Quæ tamen inter se haud distant diuersa, sed vsque
 Sunt connexa adeò, ut penitus sint quattuor unum.
 Nec confusa vno tamen inuoluuntur acerno,

H Y M N.

Singula sed propria ratione, & nomine distant,
 In q; vicem secreta suo se munere produnt.
 Mira quidem hæc: tibi sed nil est mirabile porro.
 Quod fieri nequit, ipse potes, potes omnia quando:
 Nec tibi vis vlla obstat. agis simul omnia. nec te
 Est opus ante animo, quod agis, versare sagaci.
 Quod vis, id potes, idq; simul molimine nullo
 Perficis vsque. tuum sanè est opus ipsa voluntas:
 Quod loqueris, facis idem: opus & vox editur vna.
 Vt dixti, vt subito ad verbum emergere creata
 Omnia, & ex nihilo cæpit splendescere mundus.
 Tu rerum tu principium, tu terminus idem.
 Principium sine principio, sine fonte scatens fons.
 Tu tibi principium, tibi—met tu terminus ipse.
 Incipis abs te, si incipis, in te desinis ipsum.
 Incipis iccirco nunquam, non desinis vnquam,
 Ceu, se qui sequitur longis anfractibus vsque
 Per sua decurrens vestigia labitur annus.
 Nec se sponte sua discedens deseret vnquam,
 Donec tempus erit, donec qui tempora cæpit,
 Finiet idem, instantis origo, & terminus æui,
 Cum volet, haud idem sibi finis, & exitus ipsi.
 Non tibi heri, non cras, non quod fuit, aut erit olim,
 Obijcitur, sed nunc, hodieq; haud labitur vnquam.
 Quod factum, infectum facis, indictumq; videri,
 Quod dictum est, penitusq; hominū de mēte reuellis.
 Quod nunc est, tibi semper erit. nec præterit ætas,
 Nec te tempus habet. quæ nobis cunque futura,
 Sunt tibi facta, oculisq; tuis subiecta, priusquam
 Terra patens foret, aut cæli pulcherrimus ordo.
 Tunc neque tempus erat, neq; post, neq; dicier ante.
 Omnia solus eras, in te omnia, tunc quoque te nos
 Aut calo dignos, aut certe fontibus vmbriis
 Transcripsisse ferunt, & iam sua præmia cuique

Pro

Pro mer
 Quam
 Proinde
 Ante au
 Et bene
 Ante ho
 Omnia
 Mille ac
 Totus e
 Quæ su
 Nec tibi
 Ipse tibi
 Et lateb
 Nec me
 Non vs
 Omnib
 Didit
 Integer
 Conclu
 Funder
 Et si qu
 Id nihil
 Non on
 Ipse sea
 In te v
 Cuncta
 Tactun
 Quod j
 Cerner
 Omnia
 Dum p
 Omnib
 Except
 Nec po

Pro meritis soluisse, vel ut tua certa voluntas,
 Quauis hinc longo fuimus post tempore creti.
 Proinde preces cum stat nobis tibi fundere, laudē sue,
 Ante audis, quā sint concepta in pectore nostro,
 Et benefacta hominum, & commissa piacula nosti,
 Ante homines dias veniant quā lucis in oras.
 Omnia scis, & cuncta vides. tibi lumina mille,
 Mille acies, at parua loquor, tu lumina totus,
 Totus & ipse acies, nec quidquam te latet horum,
 Quæ sunt, quæ fuerunt, quæ sero deinde futura.
 Nec tibi opus luce ad visum neque lumine. tu lux
 Ipse tibi, tu cuncta illustrans lumina lumen.
 Et latebras querant mortales turpibus orsis,
 Nec metuant oculos incurrere cuncta videntis?
 Non vsquam locus ullus, ubi non ipse quiescas,
 Omnibus inq; locis ades omni tempore præsens
 Diditus in parteis omnes. tamen omnis ubique
 Integer vsque manes. nec te regia vlla prehensum,
 Conclusumue vsquam cohibent loca, liber ubiq;
 Funderis, atque extra nullus te terminus arcet.
 Et si quid, mundus quod nō circū ambiat vsquā est,
 Id nihil est, nisi tu, tuaq; haud finita potestas.
 Non oneri tamen es rebus, quibus insitus haeres.
 Ipse sedes tibi—met sedes gratissima ubique.
 In te vno requies tua. tu te nixus in ipso es
 Cuncta tua replens vi. es totus in omnibus vsque
 Tactum omnem supra sine vi, motūue, sitūue,
 Quod si adeo non sit, subito passim omnia casu
 Cernere erit ruere, in nihilumq; redacta referri.
 Omnia sustentas, procuras omnia, alisq;
 Dum præsens ades, ipsa tua est præsens vita,
 Omnibus ipsa salus. agis omnia in omnibus, vno
 Excepto tamē, ipse mali neq; enim auctor in vlllo es,
 Nec potis es sanctam noxæ vlli flectere mentem,

A 5

Quod

H Y M N.

Quod cadit in nostros simul ac te amissimus, ausus,
 Cetera semper agis, non te tamen omnia agentem
 Exerctet labor: at requies tibi summa, tibi alia
 Ocia, tranquillaq; solutus mente quiescis.
 Omnia fers: oneri tamen haud obnoxius ulli es.
 Ceu quoque si forte admissis irascere nostris,
 Pace tamen tecum siueris, placidaq; serenus
 Mente sedes, varium sanè, & mutabile quidquam
 In te non cadit, aut nostræ inconstantia mentis,
 Utq; nouus nunquam, nunquam veter incipis esse:
 Semper idem es, plenusq; tui procul extera quæq;
 Atque aliena tibi absistunt, quidquid potis esse,
 Aut non esse tibi non congruit, omnia firma
 In te sunt, nullos hominum metuentia casus,
 Quidquid habes, vnus ditissimus, illud es ipsum,
 Et nihil est in te penitus, te præter eundem,
 Tuq; tui pars ipse, tui pariter quoque totum es.
 Accessus tibi sunt nulli, nulliq; recessus.
 Quidquid habes, tibi fixū adeò, atq; tenaciter hæret,
 Ut nequeat traduci aliò, neq; vertier vnquam.
 Dum luces, lux ipsa quidē es: dum viuīs, id ipsum es
 Viuere: dum sapi, ipsa adeò sapientia tecum est,
 Ut nusquam queat ab sese diuellier ipsa.
 Quandoquidem nihil es concreti, aptiue secari
 In parteis, sed mens purissima corporis exors,
 Ipse tuis pollens opibus, nihil indigus extra.
 Iccirco vsque tibi constas, & sedibus iisdem es,
 Nec te operum piget autorem, non pœnit et vnquam,
 Et si quando opus inceptum non perficis, & te
 Subducis, non consilium immutabile vertis,
 In melius sed flectis opus, neque enim illa voluntas
 Tum primū subit: à prima sed origine rerum
 Sic fixum stabat menti, immotumq; sedebat.
 Nam veluti varios inserta recentia flores

Iungere

Iungere nos iuuat, & longo contexere tractus,
 Atque ita consertos diuum suspendere templis:
 Aeternas sic te in seriem connectere causas
 Aeternam perhibent, ut firma lege sequatur
 Usque alia ex alia, stabilis neq; desinat ordo.
 Has præter nihil in terris, calouie mariuë
 Euenit: eueniunt præeuntibus omnia causas:
 Ut non è nostro cadat ullus vertice crinis
 Te sine, non vlla in syluis ex arbore frondes.
 Vnus cuncta moues causarum maxima causa,
 Et nihil est Fortuna, nihil quoq; denique Casus,
 Incertum quodcunque cadat, nisi nomina vana,
 Quæ sumus infirmis commenti sensibus ipsi.
 Quippe obscura licet sint pleraque, & abdita nobis,
 Fit tamen haud quidquam quod nõ prouideris antè,
 Quàm vasti ethereos mundi procuderis orbes,
 Seclorumq; nouus procedere cæperit ordo.
 Atq; ideo nobis interdum siqua videntur
 Facta quidem temerè, & penitus ratione vacare:
 Non tamen euerse te protinus accusamus
 Iustitiæ, at potius nebulis adscribimus atris,
 Et tenebris, quibus indociles inuoluimur ipsi.
 Quis mentè abstrusam, quis numinis alta profundis
 Consilia exploret? latet inscrutabilis ordo,
 Et series longa tegitur conserta catena.
 Ante oculis alti mortalibus abdita ponti
 Antra legam, penetremq; imi sola operta profundis.
 Obseruata vaga tua quàm vestigia mente,
 Occultasq; vias penitus deprendere possim.
 Usque lates, gaudesq; nigris obnubilus umbris,
 Nec toto appares vsquam mortalibus ore.
 Quas ego nõ latebras, quas nõ mundi impiger oras
 Nequidquam scrutatus, inaccessosq; recessus
 Sæpe adij, dum te per plana, per ardua quero,

D E O.

Aëlis amore tui flagransq; cupidine vultus,
 Nubila quo celi, tempestatesq; serenas?
 Nam quoniam in terra visum te saepe recenti
 Audieram, priscisq; parentibus ore locutum,
 Primum terram adi, multum scitatus ab illa,
 Ecquid forte suis latitantem viderit antris
 Teq; tuosq; adytus, & inobservabile porro
 Norit iter, nihil illa meo sermone mouetur,
 Sed circumfuso se ostendit in aëre tantum
 Pendentem, atq; suis libratam nixibus offert.
 Tum pictos varijs præ tendit floribus agros,
 Tot sylvas, tot de nullo quoque semine plantas,
 Pomaq;, & haud vno nitidas è germine fruges,
 Tempore quæque suo vice prouenientia certa,
 Tum varias latè diuerso in corpore vitas,
 Alituum, pecudumq; genus, genus omne ferarum,
 Quæque suam certo seruantia fœdere formam,
 Naturæ & stabili se propagantia lege.
 Hoc opus omne tuum, hæc manuum monimēta tuarū.
 Tu sator, atq; opifex rerum, atque ipsius origo
 Naturæ, si quidquam illa est, nisi nomen inane.
 Te tamen haud vllis terrarum partibus vsquam
 Aspicio, tua nec coram fas ora tueri,
 Nec nisi sese oculis præbent mortalia nostris.
 Inde abeo, & quoniam cū nondum luminis ortu
 Clara foret tellus, sed adhuc in nocte lateret
 Fumida suffundens cæcæ caliginis umbras,
 Iam tuus æquoreis innabat spiritus undis
 Luce recens orti perfundens cæcula ponti.
 Protinus immensi conuertor ad æquora ponti
 Vestigans, liquidis ecquis Deus erret in undis.
 Apparet vastus tumidarum gurgēs aquarum:
 Nil nisi pontus adest, variæq; sub æquore formæ
 Monstraq;, deformes phocæ, atque immania cete,

Totq;

Totq;
 Qui se
 Quad
 Nec m
 Ingen
 Et mo
 Littor
 Bisq; d
 Ista qu
 Artific
 At nih
 Subie
 Necdu
 Lucis i
 Post h
 Aërea
 Miscer
 Occur
 Nimb
 Et ros
 Fulgu
 Quæq;
 Magn
 Nam
 Alitui
 Tam
 Morta
 Parua
 Necdu
 Spirit
 Nond
 Quo
 Aeth
 Præp

Totq; alij vitreo nitidi sub gurgite pisces;
 Qui sese vsque etiam generatim in secla propagant,
 Quadrupedū vt genus omne, vt vitæ pennipotentū,
 Nec minus vndisoni maris admirabile visum est
 Ingenium, accessus tot certa lege, recessusq;
 Et modò crescentis salsas superare lacunas
 Littora, detecto modò se subducere fundo,
 Bisq; die id, dum Sol semel vndique circuit orbem.
 Ista quidem auctorem longe super omnia magnum,
 Artificem præseq; ferunt, vltroq; fatentur.
 At nihil hic simplex nostris non sensibus haustum,
 Subiectū me oculis video, nil funeris expers,
 Necdum oculos lux illa explet lux maxima nostros
 Lucis inaccessis habitans pulcherrima in oris.
 Post hinc digrediens volucres quoq; tollor in auras,
 Aëreasq; plagas, si fors tu spiritus auris
 Misceris, gaudesq; leuēs percurrere tractus.
 Occurrunt mihi ventorum spirantia flabra,
 Nimbiq; & pluuia, atq; niues, canaq; pruina,
 Et ros, concretiq; instar salis horrida grando,
 Fulguraq; elisisq; corusci è nubibus ignes,
 Quæq; mouent humiles audita tonitrua mentes.
 Magna quidem hæc visu artificē testantia magnum.
 Nam quis non deus, humana sed stirpe creatus,
 Alitū me etiam superum de gente volucris
 Tam varium excudat tanta arte coloribus arcum,
 Mortaliue manu opus haud imitabile fulmen?
 Parua sed ista tuæ mihi sunt vestigia lucis.
 Necdum se mihi vis auræ simplicis illa,
 Spiritus ille offert replens nullo omnia tactu.
 Nondum te teneo. qua te regione requiram?
 Quo sequar? vt perhibent, tibi sedes arduus æther.
 Aethera conscendam. quis quæso accommodet alas
 Præpetis enanti mihi nunc super astra columba?

H Y M N.

Astra sequar pennis, puraq; in luce quiescam.
 Iamq; adeo immensi suprema volumina mundi
 Intueor propius rapida vertigine volui,
 Cetera in obliquum aduerso intentia motis
 Sidera per stabiles orbis, qui voluitur, axes,
 Vnde dies nocti semper succedit, & usque
 Mensibus exactis in sese voluitur annus,
 Verq; suo rediens semper se tempore profert
 Post Hyemē, sequiturq; Aestatē Autūnus inhaerens.
 Vix oculis propiora fero mortalibus astra.
 Admiror lucem, admiror rutilantia longē
 Lumina, & inuenti mihi spes accenditur ignis,
 Quem cupio, quem dudū inhians toto aethere quero.
 Ut verò aethereae lucis fontemq; domumq;
 Longius aspexi medium inter sidera Solem
 Auricomum, & totum radijs vibrantibus aureum,
 Letitia exili, neq; tantum lucis in vllō,
 Qui non longē esset supra omnia, credere quibam.
 Lux tamen illa expers vitae, & sine sensibus ignes,
 Lux alia de luce, alijs deq; ignibus ignis,
 Artificemq; suum ceu cetera sidera nouit.
 Necdum oculis sese prabet nitor aureus ille,
 Qui cū cuncta mouet, non est obnoxius vlli,
 Exterius qui se moueat, se conciet ipsum
 Sponte sua exoriet nūquā, ut neq; desinet vnquā.
 Restabant vnā aligerā toto aethere mentes,
 Aethereae caelestum animae, vitaeq; volucres,
 Primorem stipant quae mentem examine denso
 Vsq; ministerio intentae, iussaq; rotatu
 Sidera perpetuo torquent voluentia mundi.
 Acceßi, mediumq; dedi me letus in agmen.
 Hic choreae, hic cantus hilares, thiasiq; choriq;
 Gaudiaq; & lati lusus, hic omnia leta.
 Illum adeo, mihi qui visus praestantior omni

Illorum

Illoꝝ eꝛ numero, sanctum ceu numen adoro.
Inclamant omnes, in primis verba precantis
Ipse arcet, refugitqꝫ, humilis cui iura parabam,
Seqꝫ deum negat, atqꝫ dei vix cernimus ipsi
Instar, ait, simul ad laudes, & carmina latus
Interrupta redit, cantusqꝫ instaurat, & illud
Sanctius, ac claris longe sublimius astris
Cum socijs lumen canit indefessus, & vsqꝫ,
Lata cohors regem lato clamore salutans,
Sanctus, Sanctus, ait, Sanctus, ter maxime, terqꝫ
Optime, quo melius nihil, at nihil omnia præ te.
Tu pater es, tu secunda mente volutans
Ipsummet te totum obiens, in teqꝫ reflexus
Concipis ipse tui exemplum, tuæ imaginis instar,
Haud ulli visum, sed inobservabile prorsum.
Ceu cum secum aliquid mortales farier orsi
Concipiunt tacito ante latens in pectore verbum,
Quam vox aëreas audita edatur in auras.
Sed quod tu tecum mente ingens concipis alta,
Verborū haud simile est hominū, dū corde premūtur,
Sed sine principio dictu mirabile verbum,
Quod semper fuit, est, & erit sine fine, sine ullo
Interitu æternum, nulloqꝫ obnoxius ævo
Fœtus, ab æterno genitus, sine matre parente
Filius, æterno proles æquæua parenti.
Semper es, & nunquam tecum vnicus ipse fuisti,
Quin fuerit tecum pariter quoqꝫ, & vnica proles.
A vobis nunquam alter abest, regnatis vterqꝫ
Omnipotens, & vterque ingens, immensus vterqꝫ,
Et pariter deus, æqualisqꝫ potentia vtrique.
Quin & concordēs, vosqꝫ inter mutua amantes
Communi (nullis opus extricabile verbis)
Afflatu æternum semper spiratis amorem.
Quodqꝫ ab vtroque fluit, consorti Spiritus aura

Numer

H Y M N.

Numen habet, pariterq; Deus quoq; regnat ubiq;
 Omnipotens, ceu tu, omnipotens, ceu Filius ipse.
 Treis tamen esse Deos si quis putat, auius errat:
 Vnum numen idem tribus est, tribus vna voluntas,
 Vna eademq; tribus natura, atque vna potestas,
 Maiestasq; eadem, atq; Deum ter dicimus vnum.
 Quandoquidem quod tu, sit quamuis alter, & alter,
 Haud tamē est qui tu, aſt alius numeratur vteruis,
 Nec natus pater est, nec natus ſpiritus, aut tu
 Alteruter, veſtrum ſua ſunt diſcrimine certo
 Munera cuique: nihil conſuſum eſt, inq; volutum,
 Tergeminoq; Deus polles cumulatus honore,
 Te nullus fuit ante Deus, neque poſt erit vllus.
 Vnus es, eterno qui numine cuncta gubernas
 Abditus, ingens, omnipotens, ter ubiq; tremendus,
 Cuncta ſupercilio quatiens, cuncta igne coruſco
 Terrificans, cali ſuperas dum concutis arces.
 Hæc memini, atq; alia alterni miranda canebant,
 Et mihi ſublimem lucem eminus oſtendebant,
 Lucem admirandam, quam cernunt clarius ipſi,
 Cum ſint æthereæ, & nullo prope corpore mentes,
 Dura quibus triſtis præcluſa eſt ianua leti.
 At mihi mortali in medio caliginis atræ
 Viſa eſt clauſa, nigraq; procul circumdita nocte,
 Incertum poſſum nebulam an dicere lucem,
 Lucentē mihi magis nebulam iubar intus ineſſe,
 Dignosco tamen aurifluis fulgoribus ingens,
 Quodq; omnem exuperat magno diſcrimine lucem
 Sic quidquam fas ſupremæ componere luci,
 Vnde omnis ceu fonte fluit lux cetera largo.
 Terrenam vt ſuperant cæleſtia lumina lucem,
 Cetera vt ingenti concedunt ſidera Soli
 Lumine, Solq; animos cæleſtes aureus infra eſt,
 Sic tibi non tantum aſſurgit lux omnis ubique

Ætheris

Aetheris immensi, tibi sed collata repente
 Fit nox, & nigra pallens obducitur umbra.
 Inde mihi si quis quandoq; eruperit ardens
 Per calum radius, menti q; affulserit ignis,
 Præterit, & rutila celi fugit ocior aura
 Quæ cecidit, seu visa polo cecidisse sereno,
 Nec blando mihi fas oculos saturare nitore.
 Si mihi nunc si quis velamina nubis opacæ
 Demat, & exertum penitus det cernere lumen,
 Quod colimus, cui thura damus, cui ponimus aras,
 Ignotumq; animis cupidis ardemus, & vsq;
 Flagrantes acri frustra tabescimus igni.
 Quomæ magis sensu comprehendere tendimus, egrosq;
 Altius in calum visus attollimus, hoc tu
 Effugis, aspectusq; magis tua subtrahis ora
 Nube tegens, piceæq; inuolutis nubis amictu.
 Exiguamq; tuæ miramur imaginis umbram.
 Ac veluti si quis Solis, Lunæq; labores
 Deficiente velit paulatim cernere luce,
 Non ille arrectos extollat ad æthera vultus.
 Verum aut subiectis calum speculetur in undis,
 Aut vitro lucente, ubi plurima ludit imago.
 Sic nobis altum spectantibus ora tueri
 Fas nunquam tua, nec veram prope cernere formã.
 Infirmi nequeunt humani luminis orbis.
 Maximus es, nemo quantum tamen expedit unquã.
 Optimus es, nulli qualem tamen edere fas est.
 Credo equidem faciem propius, tuãq; ora tueri,
 Atq; uti es omnino potis est haud noscere quisquã,
 Terrena quàm mole diu, membrisq; prematur.
 Aversum te terga oculis vix cernimus agris.
 Et potius, quid non sis quiuis promere possit,
 Quàm vera valeat penitus te reddere forma,
 Quippe tuæ aspiciamus tantum vestigia dextræ.

Quidquid

H Y M N.

Quidquid habet tell⁹, mare, cœlū, quidquid et æther
 Latipatens, opus omne tuum: quodcunque videmus,
 Sentim⁹ sue, tuum est: nobis hæc reddit imago.
 Plurima te in speculo, liquidisq; tuemur in undis.
 Terga tuæ sunt hæc, & posteriora figura.
 Proinde quis amota te possit comminus umbra
 Ferre oculis, qualis, quant⁹ sue amplecteris omnia,
 Undique diffusus, nullo de lumine lumen,
 Lux nulla de luce, omnis sed lucis origo?
 Nemo equidem credo vim tantum luminis absque
 Interitu ferat, aut torrentis flumina lucis.
 Iccirco te mortales, metuuntq; tremuntq;
 Seq; tuæ cupidos solantur imagine forma,
 Atque aciem ad veros non audent tollere vultus.
 Omnibus est timor, unde Deum dixisse priores
 Te credunt aliqui veræ rationis egentes.
 Te vulgus tremat, & mortalis cetera turba,
 Sisq; alijs metus, ut libet, ac formidinis horror.
 At mihi blādus amor, mihi sis placidissimus ardor,
 Noctes, atq; dies toto te pectore versem.
 Te sine sit mihi dulce nihil, te pro omnibus optem,
 Vnum depeream: totis hunc sensibus æstum
 Implicitem: hunc imis exardens osibus hauriam,
 Hoc mihi solvantur flagrantibus igne medullæ.
 Hos mihi mens vnos semper suspiret amores,
 Nunquam operum, nunquā merit⁹ oblita tuorum.
 Quod sim, quod viuiam, quod sensu animoq; capaci
 Preditus utar, uti sanctæ tuæ imaginis instar,
 Muneris omne tui est: tibi gratia debita soli,
 Cui nunquam dignas potis ullus soluere grates
 Pro meritis, licet ille sacra se destinet ara
 Sponte sua, & sæuos torrendum iactet in ignes.
 Sancte veni, neq; te iam aspectu subtrahere nostro.
 Lux nulla de luce, vllō haud de lumine lumen,
 O nitor

O nitor exoricens nostra pulcherrime nocti.
 Quo fugis? appare mihi tandem, & nube remota
 Exorere, atq; tuo flagrantem reffice vultu,
 Voxq; meas age nunc primum tua personet aures.
 Te semel inspecto vitam haud finire recusem,
 Si nequeam insolitam vim lucis ferre profusa.
 Sed potero, atque operum patiens amor omnia vincet,
 Qui me iandudum male habet, totisq; medullis
 Vrit, tabentiq; animo te suggerit unum:
 Unum te noctu, te luce usque aucupor unum
 Usque tui desiderio perfixus amoris.
 Ac veluti, ab nemorum quæ dudum argentibus umbris
 Excuiere canes, medioq; egere sub æstu
 Aequora per longo camporum libera cursu,
 Cervus hians liquida fontem memor optat aquam,
 Suetus ubi gelida sese perfundere lymphæ:
 Haud aliter fontem meate sitis arida viuum
 Suspirat, celoq; cadentem demoror imbrem.
 Rumpe moras, age, fons vivus, celi aureus imber
 Labere, & aurifluo labris sitientibus amne
 Affer opem, arentemq; sitim ros imbrifer exple.
 Iandudum desiderio, genibusq; solutis
 Deficio exanimis, tua dum frustra atria lûstro,
 Ostiaq; insisto immensam claudentia lucem.
 Pande fores: te pande mihi: per te datur unum
 Ad te aditus, tuq; ipse tuimet ianua clausa es.
 Suscipe me, & valida intranti suffice vires,
 Et mihi quidquid opum, quidquid daturus honoris
 Tolle precor, mihi te solum, nudumq; repende.
 Es mihi pro rebus cupido satis omnibus unus.
 Egredere, optatos fulgur velut exere vultus,
 Et ferrugineum caliginis aufer amictum,
 Lumine Sol oriens rigat ut celi arua recenti.
 Si verò, cum sis passim ingens, totus ubique,

Respuis

Respuit externos sine corpore spiritus haustus,
 Atq; ipsi verè penitus tibi cerneris vni,
 Quòd nihil omnino præ te sit corporis exors.
 Quòdne loco certis non insit partibus orbis:
 Saltem parua tuæ lucis scintilla corusco
 Emicet igne, meamq; serenus discute noctem.
 Cornere si nequeo, temet sis quantus in ipso,
 Quod dabitur, simul orbem acri lustraveris igni,
 At saltem, qui sis in rebus, quantus abundes
 In nobis, quantusq; animis cælestibus insis,
 Aspiciam, dulciq; tuo fruor eminus ore.
 Tantum si mihi non pigeat te ostendere, qualem
 Affulsisse ferunt vacuis in saltibus olim
 Pastori Isacide, socii dum pasceret agnas
 Collucente rubo, flammisq; ardente coruscis,
 Cum tamen illeso frondes cum stirpe virerent,
 Aut quale effusum per cornu rasile transit
 Lumen, & inclusus transpectu cernitur ignis,
 Quanquam ô, sed mea me grauiora piacula tardant,
 Ne te ferre queam, qualem te legifer idem
 Palmiferi vidit nimbo in vertice Sinae
 Fulminibus crebris fumanti monte tonantem.
 Da mihi te, eq; rubo tua vox utcunque feratur,
 Meq; voca, mea nec quidquam commissa morentur,
 Si potuit quondam qui teq; tuosq; petebat
 Insidijs, sanctum de cælo cernere lumen,
 Teq; audire, fuit postquam ad meliora vocatus,
 Exutus peterem Paulus cum nomine mentem:
 Me quoque verte: tuû est misereri, & parcere semper
 Subiectis, coramq; admissa fatentibus ultro,
 Quos tuus ipse sui gnatus lauit amne cruoris,
 Quando operis tibi cura tui, nec deseris unquam
 Quos semel in dias eduxti luminis oras,
 Sponte sua sibi ni desint, perdantq; volentes.

Menti.

Mentib
 Semina
 Tu nob
 Qua fie
 Tramit
 Labimu
 Atq; tua
 Tunc fu
 Nam qu
 Quodlu
 Et nob
 Iustitie
 Esse iub
 Et quan
 Laude t
 Concipe
 Fas cuiq
 Maesta
 Non ref
 Quippe
 Cuncta
 Artificer
 Te sanct
 Et nume
 Lunaq;
 Omnia p
 Et cecine
 Interea
 Letitia,
 Continu
 Atq; hun
 Nec vos
 Exultast
 Et caudi

Mentibus in nostris semper seris aurea recti
Semina, si quidquam ingredimur te iudice dignum,
Tu nobis das velle prius, dein sufficis aptam,
Qua fieri id possit, vim: nec te subtrahis vnquam,
Tramite ni recti male suasi sponte relicto
Labimur in scelus, & votis agitamur iniquis,
Atq; tuam oppositis animis auertimur auram.
Tunc fugis, & fœdis abes irreuocabilis orsis.
Nam quamuis hominē admoneas, foveasq; tegasq;
Quodlibet audendi est tamē omnibus æqua potestas,
Et nobis laxas nostri vsque relinquis habenas,
Iustitiæ tantum memores rectiq; pūq;
Esse iubes, atq; ipse coli te præcipis vnum.
Et quamuis mortale genus nil promere possit
Laude tua dignum, nec quidquam mente capaci
Concipere egregium: neq; enim te pingere veris
Fas cuiquam dictis, sed inenarrabile numen
Maestasq; tua est, nostras tamen optime laudes
Non refugis, gaudesq; hominum pietate benignus.
Quippe tener simul emerisit per inania mundus,
Cuncta tuas ora in laudes soluere repente,
Artificemq; agnouit opus, te lucidus æther,
Te sancti volucres noua gens radiantis olympi,
Et numen sensere tuum polus alter, & alter,
Lunaq; Solq; recens, & sidera matutina.
Omnia plaudebant, supera omnia lata sonabant,
Et cecinere nouum tibi carmen vesper, & ortus.
Interea aëreis sua erat quoque plurima campis
Lætitiæ, & toto strepuere tonitrua cælo,
Continuoq; ignes fulsere in nube corusci,
Atq; humiles rutila lustrarunt lampade terras.
Nec vos immensi mora distulit æquora ponti.
Exultastis aquæ plausu, exultastis arena,
Et caudis nitidi planxistis marmora pisces.

Cerne-

H Y M N.

Cernere erat, qua ceruleas supereminet undas,
 Omnisferam dorso tellurem murmure lato
 Intremere, & celeri velut assultare chorea.
 Necdum quadrupedes gustarant pabula in arvis,
 Nec variae volucres rostro se pascere acuto
 Assuerāt: prius omne pecus, prius omne volantum,
 Reptantumq; genus mira te laude ferebant,
 Et rerum autorem, servatoremq; canebant.
 Ipse latens, medijsq; in nubibus igne coruscus
 Gaudebas, operiq; tuo faber indulgebas,
 Qualis, cui crescit natorum plurima pubes,
 Omnes cum videt insignes pietate sibiq;
 Subiectos, pater ille animum labefactus amore
 Letatur secum, & tacito sub pectore gestit.
 Tandem natus homo est, cepitq; animata moveri
 Gleba recens, caeloq; arrectos tollere vultus.
 Illi praecunctis animantibus ipse dedisti
 Diuinos altae mentis diuinitus haustus,
 Ut nullum in terris propius te accedat, & vndis
 Ingenium haud verae omnino rationis egenum.
 Muneris iccirco tanti memor ore canebat,
 Et meritas toto soluebat pectore grates
 Cum consorte tori incedens per amœna vireta,
 Halantesq; tibi flores, &serta legebat.
 Felix ô nimium, tecum si fœdere pacto
 Mansisset dictis, nec turpi iura resoluens
 Arsisset voto, velitiq; cupidine pomi
 Seq; suumq; genus veniens mersisset in ævum,
 Omnia suffundens mortis nigrore repente.
 Tu tamen ô nostras nimium miserate ruinas
 (Suasit amor) demum nos ultro in pristina reddis,
 Nec sinis in tenebris, altaq; voragine volui,
 Nam tandem auxilium caelo demittis ab alto,
 Qui reduces noctis nos tanta euolueret umbris.

Non tot
 (Quod p
 Qui cali
 (Qua pi
 Fungitur
 Filius, et
 Est, & id
 Nascitur
 Qui sem
 Mortalis
 Respuit
 Factus l
 Ut nos a
 Eriperet
 Ille etian
 Termin
 Arce tuo
 Aetheris
 Quasitor
 Pro mer
 Cum ve
 Contin
 Cernere
 Corpora
 Omniaq
 Tu pate
 Totus co
 Longe o
 Cum na
 Omnib
 Vnde a
 Tunc te
 Et nil ia
 Felices q

N

Non tot veridicis olim de vatibus unum
 (Quod poteras) non alitibus de ciuibus unum,
 Qui celi supera alta colunt, sed munere tali
 (Quæ pietas? qui tantus amor?) tuus vnica proles
 Fungitur ille, tui vera, atq; simillima imago
 Filius, æternum qui tecum viuit, & unum
 Est, & idem tecum, tibi nec diuellitur unquam.
 Nascitur humana sub imagine, nascitur ille
 Qui semper fuit, est & erit, cui sidera parent;
 Mortaliq; Deus tegitur sub mole, nec artus
 Respuit humanos, nec vitæ incommoda nostra
 Factus homo, mortiq; etiam se subijcit vltro.
 Ut nos æternæ mortis de faucibus haustos
 Eriperet, claroq; humiles inferret olympo.
 Ille etiam, mundo cùm venerit vltimus æui
 Terminus, ante noua quàm flagrent omnia flamma,
 Arce tuo nussu ad terram descendet ab alta
 Aetheris, ut vitas hominumq;, & crimina discat
 Quæsitore, quem non bene vel malefacta latebunt,
 Pro meritis statuet pœnas, & præmia cuique.
 Cùm verò ingenti flamma arserit orbis vbiq;
 Continuo tellure noua, cæloq; recenti
 Cernere erit lustrata hominum volitare per auras
 Corpora clara magis celi radiantibus astris,
 Omniaq; ætherei complere sedilia celi.
 Tu pater in medijs tot millibus æthere summo
 Totus collucens, radijsq; micantibus ardens
 Longe omnes supra pro maiestate sedebis
 Cum nato equipotente, tuumq; afflabis amorem
 Omnibus, atque tuo letos dignabere vultu,
 Vnde animis venit alma quies, sine fine voluptas,
 Tunc te sicut es, & sine nube videbimus atra,
 Et nil iam lenibus speculi debebimus umbris,
 Felices omnes, & conditione beati,

Quisque

Quisque sua, haud animis tendent optantibus *ultra*
 Alter *et* alterius non suspirabit honores.
 Omnibus vnus erit iunctus amor, atque fonebunt
 Mutua se, dulciq; animis ardore liquecent.
 Nec se vlli poterunt posthac summittere culpa,
 Vt celi volucres post prima pericula ciues.
 Ter felix sine fine quies, sine fine voluptas.
 Tunc neque erit finis, neque tempus. desinet *euum*.
 Quodq; est, quodq; olim fuit, et quod deinde seque-
 Vnum erit. immēsi requiescent sidera mundi, (l
 Mobilis *et* circum torqueri desinet orbis,
 Ipse etiam cursusq; sui, assiduiq; laboris
 Oblitus Sol stabit. iners nihil edet in auras
 Terra parens. nil iam gigni, nil crescere, aliue
 Cernere erit: nil mutari, nil deniq; obire,
 Omnia semper erunt eadem, terra, equora, cælum,
 Sideraq; vltici mundi lustrata fauilla
 Haud infra aetherei fulgebunt lumina Solis
 Lumina, quæ solita mundo nunc luce ministrat.
 Tunc magis erit longo Sol lucidus intervallo.
 Nullus erit nimbus, nullæ toto aethere nubes,
 Quæ sese obijciant, *et* opacum lumen obumbrent.
 Otia mundus aget: tu solus gignere prolem
 Vnigenam perges facundo in secula verbo.
 Gignendi nec finis erit, *et* vterq; beatam
 Concordi afflatu semper spirabitis auram,
 Sol vti inexhaustum nihil vnquam mittere lumen
 Desinit, vsque noua perfundens omnia luce,
 Omnia perpetuo conseruans fota calore.
 Vnus cuncta reges: eris omnia in omnibus vnus.
 In te vnum conuersi animis flagrantibus omnes,
 Mirari, amplectiq; omnes, pasciq; fruiq;
 Aeternumq; tuas resonabunt omnia laudes.
 Salue summa boni, fons veri, lucis origo.

Si quid
 Si quid
 A te for
 Hæsim
 Tu piet
 Omnis,
 Tu vigo
 Splendo
 Tu Soli
 Ceteraq;
 Sidera l
 Secula t
 Tempor
 Et lucis,
 Atq; orb
 Sic etian
 Tu mun
 Perpetu
 Suspend
 Et suspen
 Atq; pa
 Omnia j
 Nec te c
 Ipse ma
 Brachia
 Vsq; non
 Human
 Finibus
 Nec sine
 Per te co
 Seminaq;
 Gramin
 Floribus
 Semper

Si

Si quid iustitiæ est nobis, rectiq; , p̃j̃q; ,
 Si quidquam virtutis, id omne, id fluminis instar
 A te fonte venit recti omnis, cum tibi iuncti.
 Hæsimus, hanc trahimus tua per commercia partem.
 Tu pietas, tu iustitia es, tu cetera virtus
 Omnis, & in nostras emanas vndiq; mentes.
 Tu vigor es rerum, tu vis, tu lucidus ille
 Splendor, quo celi regitur pulcherrimus ordo.
 Tu soli radios, tu præbes augmina Luna,
 Ceteraq; accendis, pascisq; micantia celi
 Sidera luce tua, & totum iubare æthera vestis.
 Secula tu reparas semper fugientia mundo
 Tempora dispensans, annos, mensesq; , diesq; ,
 Et lucis, noctisq; pares tu diuidis horas.
 Atq; orbis velut es sator vnicus, omnium origo,
 Sic etiam tu cunctarum concordia rerum,
 Tu mundi, tu concentus, tu consona Musa
 Perpetua in seriem nectens elementa catena,
 Suspendisq; grauem telluris in aëre molem,
 Et suspendis aquas, tot vasti stagna profundi,
 Atq; pares orbis lati moderaris habenas.
 Omnia solus agis, solus pater omnia curas.
 Nec te centimanum dicam tamen. es tibi totus
 Ipse manus, totusq; oculi, digitiq; , pedesq; ,
 Brachiaq; , & mundo noua semina sufficis vnus,
 Vsq; novas animas in membra recentia fundis
 Humani generis sator indefessus, & orbem
 Finibus in cunctis varijs animantibus imples.
 Nec sine te it quidquam aëreas in luminis oras.
 Per te concipiunt fœcundis imbribus agri.
 Seminaq; , educit dias calor almus in auras.
 Gramine conuestis sola: versicoloribus arua
 Floribus appingis, pictisq; tapetibus ornas
 Semper vere nouo: nec certus rumpitur ordo.

B

Spicea

H Y M N.

Spicea ferta gerens, maturaq; semina curua
 Falce legens alimenta animantibus ingruit æstas.
 Rore leui arentes reficis nocte humidus herbas:
 Hinc varia arboribus pendentia poma coloras.
 Et nitidas lentis suspendis vitibus vuas.
 Venit hyems, niue, & albenti tegis arua pruina,
 Telluremq; gelu premis, & vaga flumina sistis.
 Tu quoties libuit, veluti deprompta reclusis
 Thesauris profers ventorum immitia flabra
 Imbripotens, nimbos, tempestatesq; coërces.
 Fulguribus terras, & sæuo fulmine terres.
 Omnia mox cali detecta luce serenas,
 Aëreas equitans nubes, lateq; sonoris
 Ventorum inuectus pennis caua nubila differs.
 Das leges, & iura polo, tibi curia sancti
 Aetheris obsequitur, nutusq; observat heriles
 Sanctorum chorus alituum tibi in omnia summum
 Imperium: tu rex regum: tibi sceptras, tibi ipsa
 Regna accepta ferunt reges. & numen adorant
 Accurui, votisq; vocant, metuuntq; tremuntq;,
 Atq; humiles vni tibi corda ferocia ponunt.
 Insani, tibi qui se frustra opponere signis
 In festis audent, atq; irrita bella laceffunt.
 Quandoquidem ceu das, adimis quoq; regna superbi,
 Quanta tuæ sit vis, quam sæua potentia dextra,
 Cælestum volucrum scit quondam maximus ales,
 Olim qui roseo ceu Lucifer ore nitebat,
 Et matutino præbebat lumina celo.
 Cum socijs nunc in tenebris, & nocte profunda
 Sontibus infelix aeterno carpitur igni
 Noctipotens umbris terror crudelibus, & fax,
 Lucifugisq; animas miseras exercet in oris.
 Scit Babylon superas educta turre sub auras
 Terrigenas quali disieceris ense gigantes.

Scil

Scit Segoris, scitq; infelix Asphaltidos vnda
 Accola, quas vrbes subito telluris hiatu
 Hauseris, & pluuio gentem deleueris igni
 Ausam immane nefas, vim cæli inferre ministris
 Aligeris tenere iuuenum sub imagine formæ.
 Tantus agit furor insanos, tam caca cupido.
 Tu pedibus falsas das ire impunè per vndas
 Suspensis genti, dum vim fugit hostis, amicæ,
 Et mare veliuolum concreta diuidis vnda.
 Nec mora vorticibus pelagi in se deinde reuersis
 Arma inimica, viros, currusq; sub equore mergis,
 Et duram Aegyptum luctu prosternis amaro,
 Quam non vlla prius potuerunt edita cælo
 Flectere signa iræ cælestis nuntia monstra.
 Tu potes hostiles nullo ariete vertere muros
 Ad solum clamorem hominum, sonitumq; tubarum.
 Tu quoties opus, insolitis terroribus hosti
 Aduerso immittis tenebrasq; metumq; fugamq;,
 Et conuersa adigis dare terga sequacibus umbris.
 Vox tua terribile est tonitru, tua dextera fulmen.
 Tu populum innumerum deserta per inuia pectum
 Concreto cæli pauidisti rore tot annos.
 Tu largum duris è rupibus elicis amnem.
 Tu dulces in aquas fontes conuertis amaros.
 Tu rerum quandoq; vices, & fœdera rumpis;
 Et quas fixisti leges, idem ipse refigis.
 Hinc precibus validi herois, dum prælia tendit,
 Sol cælo stetit immotus, mirantibus astris,
 Ceteraq; assiduos requierunt sidera cursus.
 Hinc conuersa retro quoq; flumina subsedère,
 Aut subito obscæno manarunt rubra cruore,
 Et segnis quadrupes humana voce locuta est.
 Olim etiam pluuiam multos innubilis annos
 Haud aër dedit, & latices latuère repositi.

H Y M N.

Ante haustum largis delêras imbribus orbem.
 Tu Cererem exiguum nati conuertere in artus
 Diuinos, corpusq; potes sacrantis ab ore.
 Quid mirum, si ferrum etiam natet amne liquenti
 Suspensum, nec mole graui subsidat in ima?
 Si vim sponte suam dediscat mitior ignis,
 Nec pueros cremet in media fornace canentes?
 Arida si nitido reuirescens germine virga
 Non expectatos det obueto cortice flores?
 Per te etiam surdis penitus sæpè auribus orti
 Sunt visi claras audire, & reddere voces.
 Nec non capti oculis, & blanda luce carentes
 Iucundum cali potuerunt cernere lumen,
 Vt fileam, quos in media iam morte iacentes
 Incolumes seruas, nutuq; in pristina reddis.
 Quin etiam extinctos, ima & tellure repositos,
 Cum libet, amissæ reuocas ad munera vitæ,
 Idq; alijs das posse, tuas qui pectore casto
 Implorant vires, & sanctum numen adorant.
 Nil adeò nostris tam viribus inconcessum,
 Quod non eualeat quisquis te pectore toto,
 Toto corde colit, totis te sensibus haurit.
 Ille etiam auulsos in falsas æquoris vndas
 Transferet, ac coget per inania currere montis.
 Ille etiam velut ante oculos ventura videbit
 Vaticinans, populisq; canet longe ante futurâ.
 Largiùs ipse homini te sæpè infundis amico,
 Cetera de nihilo quem propter cuncta creasti.
 Illum etiam demum cali dignaris honore.
 Respice nos bonus, & nodo tibi neçte tenaci.
 Nos facere id potis est vnum, ac seruare beatos.
 Nam quicunq; tibi se iunxit, & altiùs hæret,
 Teq; habet, omnia habet, nulliusq; indigus vltra est.
 Omnia sunt in te, per te omnia, te omnia ab vno.

Si

Si qui
 Suffici
 Tu vi
 Tu po
 Tu rec
 Tu mo
 Meta
 Tu cu
 Tu cu
 Omni
 Morta
 Tu vi
 Verba
 Resta
 Non t
 Ardua
 Atq; a
 Ebibe
 Hic m
 Guttu
 Semin
 Hand
 Sint i
 O dec
 Summ
 Si qui
 Vnus

P R
 P O
 Vsq; U

Si quid opus, nulli dees, omniaq; omnibus vnus
 Sufficis, & te, qui sis omnibus omnia, præbes.
 Tu vigor es fessis. iactatis equore vasto
 Tu portus, tu fons liquida sitientibus vnda.
 Tu requies, tu pax animis placidissima nostris.
 Tu modus es rerum, mensusq;, & Dædala forma,
 Metaq;, tu pondus, numerusq;, ordoq;, decorq;.
 Tu cunctis communis honos, tu vita, salusq;,
 Tu cunctis communis amor, tu plena voluptas.
 Omnibus, & virtus. abs te sapientia, si qua est
 Mortali: tu lex, tu spes certissima, tu lux,
 Tu via, tu ratio, desunt mihi carmina, desunt
 Verba, tibi quo plura cano, tibi plura canenda
 Restant mortali non euoluenda labore.
 Non te orbes capiunt, non ampli semita celi
 Ardua, non ratio, non mens, non deniq; sensus.
 Atq; adeo maris immensi tot stagna, tot vndas
 Ebibere enitor, totumq; haurire profundum.
 Hic mihi si æternum sonet immortalis abeno
 Guttore vox, centumq; obeant hæc munera lingue,
 Seminaq; excudam laudum vsq; abstrusa tuarum,
 Haud equidem exiguum sperem comprehendere partẽ.
 Sint ideo potius tibi nostra silentia laudi.
 O decus, o iubar æternum, inuiolabile lumen.
 Summũ vnumq; bonũ, summarũ maxima summa.
 Si quid honos, si quid laus, si quid gloria, id omne
 Vnus habes, tibi honos, tibi laus, tibi gloria soli.

D E I F I L I O,
D E O O P T. M A X.

P Rincipio ante æui primordia, & ante creata
 Omnia, verbũ erat æternũ, immemorabile ver-
 Vsq; Deũ propter residẽs, haud numinis expers (bũ,

H Y M N.

Diuiniq; haustus, sed erat quoq; numen idipsum,
 Eq; Deo Deus, & verum de numine numen,
 Quod Deus aeterna produxit origine nullo
 Temporis obsequio se in semet mente reflectens,
 Concipiensq; sua propriū hinc sibi imaginis instar,
 Quo sine nil horum constat, quaecunq; creata.
 Fons vitæ, fons lucis erat mortalibus agris.
 Lux ea sed tenebris primò radiabat in altis,
 Nec claram cæca lucem agnouere tenebræ.
 Hūc missus vates, lucem qui proderet alman
 Gentibus, & largo lustraret lumine mundum,
 Veridicoq; rudes prænunciis ore moneret,
 Non lux ipse quidem, sed tanti luminis index.
 Lux erat ille autem, qui primo lumine semper
 Affulget primas mundi ingredientibus oras.
 Non aberat mundo mundi fabricator, at ipsum
 Auctorem haud agnovit opus, sed ei obstitit orbis,
 Inq; sua aduenientem alij exclusere, neq; illum
 Admisere sui: sed quot quot luce recepta
 Accepere, p̄s tum primum oblata facultas,
 Et monstrata via est, qua celi surgere ad anras
 Possent, seq; Deo cœu pignora iungere cara,
 Lustrati velut, atq; iterum diuinitus ortis.
 Nam verbum omnipotens (agite hīc assurgite dictis
 Mortales venerati animis) mirabile verbum
 Dilapsū cælo moribundos induit artus,
 Factus homo Deus, & nostris habitauit in oris,
 Vnde salus omnis nobis est orta sepultis.
 Tantāne te pietas miserantem incommoda nostræ,
 Tantus adegit amor, celi vt de lumine claro
 Te nostris velles vltro immiscere tenebris,
 Cūm sis æterni proles æterna parentis,
 Luciferum ante satus roseum? tu Lucifer ipse,
 Ceteraq; astra tuo tu lumine cuncta serenas,

Qui

Qui gigni neq; cœpisti, neq; desinis unquam,
 Principio semper genitus, gignendus & vsq;
 Principium de principio, de fonte oriens fons.
 Tu Sol, atq; idem splendor de Sole refulgens,
 Splendor qui solem illustras splendoribus ipsum,
 Lux de luce micans, clarum de lumine lumen.
 Sol omnis fons iustitiæ, pietatis origo.
 splendor, qui totum illustras splendoribus orbem.
 Tu mortale hominum genus ipsa ab origine rerum
 Vidisti curas humiles, & vana fouere
 Consilia accurruum terris, cœlestium inane.
 Huc ideo accessi moribundo corpore septus
 Te medium dans inter nos, interq; parentem.
 Ut nos erudies nunquam ante audita moneres,
 Arcanis inscripta notis in codice clauso,
 Quem septem custodibant adamantina signa.
 Hic veterum coram euoluens oracula vatū
 Lustrasti nos luce noua, vt concreta videntes,
 Atq; oculis subiecta, etiam possemus adire,
 Quæ fugiunt hominum visus, vix peruia menti,
 Atq; ita nos veheres tua per vestigia ad astra,
 Qualis auis, non iam implumes cum sedula natos
 Inuitat, tenditq; volatu educere in auras,
 Ipsa superuolat nidum alludentibus alis,
 Paulatimq; leui se tollit in aëra lapsu.
 Non alia humanum genus arte obtusa tot annos
 Corda gerens poterat sublimi pectore digna
 Concipere, & volucris calum transmittere mente.
 Nam tibi cuncta pater, quæ sunt, quæuē ante fuere,
 Quæuē dehinc ventura, vni detexit, & æquē
 Omnia scis, & cuncta vides, videt omnia vt ille,
 Te quamuis genuit pater auctor, nō tamen unquam
 Te fuit ante pater: nunquam non ipse fuisti
 Filius æterno soboles æquæua parenti.

H Y M N.

Ceu, quamuis longe aeternis pereuntia distant,
 Splendor ab igne oritur, splendorem non tamē ignis
 Anteijt, at simul atq; ignis tum coepit oriri,
 Ortus item pariter splendor diffulsit ab igni,
 Aeternusq; foret pariter, si aeternus & ignis.
 Non pater est te maior. habes patris omnia, & in te
 Est pater, vt genitore itidem tu semper in ipso es.
 Quaeq; potest pater, equē eadem potes omnia ab illo,
 Tantum te genuit pater amplius, ipse neque illum
 Gignis, nec pater es, sicut neque filius ille.
 Tu patris aeterno aeterna, atq; simillima imago,
 Tu patris inuicti robur, tu dextera, & ingens
 Brachium, inexhaustusq; vigor, virtusq; perennis.
 Tu patris aeterni es sapientia cuncta videntis,
 Quae maria, & terras, calum, aethera, cuncta creauit.
 Nam Deus aethereos cum mundi excuderet orbes,
 Aëreasq; plagas conflaret, cumq; liquores,
 Et circumfusas laticum suspenderet undas,
 Libraretq; suo tellurem pondere nixam,
 Inq; vicem validis connecteret omnia vinculis,
 Ipse aderas operi indulgens, nutu omnia firmans,
 Omnia componens, sine te nihil. omnis vbiq;
 Est per te decor, & rerum pulcherrimus ordo.
 Nanq; sinu patris ipse aderas noua cuncta creantis
 Ante mare, & terras, cali ante patentia regna,
 Ante humiles colles, ante alta cacumina montes,
 Fluminaq; & fontes genitus. praeupta priusquam
 Fundamenta graui telluris mole locaret,
 Filius extabas ante omnia secula natus,
 Amplexusq; patrem aeterno deuinctus amore
 Gaudebas tecum, torrens vnde illa voluptas
 Illa immensa fluit, gaudent quae cuncta creata,
 Quae sensus hominū supra est, super omnia abundās.
 Auribus vt nemo hanc, nemo vñquā mente capaci

Hauſe.

Hauserit in terris. animas ea sola beatas
 Efficit aethereis exemptas corpore in oris,
 Ut nihil ulterius querant, nihil amplius optent.
 Tu tamen ô nostros adûsti sponte labores,
 Mortalesq; auras hausisti has noctis in umbras
 Editus, humanosq; puer collectus in artus,
 Verus homo, verus pariter Deus, vnus vtrunque
 Nasceris, & celi nostri non respuis oras,
 Eq; sinu patris in terras te deicis imas
 Solis lucis egens, cum sis fons lucis, & ipsum
 De nihilo extuderis, nullaq; è lampade Solem,
 Ceteraq; illustrans celi succenderis astra.
 Nasceris, & subito aspectu cælum omne serenas
 Editus in lucem pura de virginis aluo,
 Quæ penitus thalami, tactusq; ignara virilis,
 Numinis afflantis sancta concepit ab aura.
 Nasceris: in terris pax nascitur aurea tecum,
 Pax omnem sensum exuperans, insueta voluptas.
 Nasceris, vt verni species patefacta diei
 Omnia letitia perfundis, gaudia vbiq;
 Plena seris: mira rorant dulcedine montes
 Vndiq; mellifluaq; redundant nectare valles
 Vndiq; felici distillant omnia rore.
 Nam cælum omne liquens, celiq; volubilis orbes
 Desuper insolitis tunc imbribus irrorarunt,
 Et pluuiam nubes felici rore dedere,
 Quo tellus imbri, Xephyrisq; tepentibus alma
 Concepit grauis, & gremio flos ortus aperto
 Exeris os, campisq; comas diffundis apricis
 Circum suauiter rubens, & circumfusa coloras
 Gramina diuinos longè rus halat odores.
 Tu ros, tu pluuiæ, & polo fluis aureus imber.
 Expectatus ades tot secula ab omnibus imber.
 Candida te excipiunt intacta vellera lanæ.

Nec tamen excepto maduit lana humida ab imbris.
 Porta aeterna manet cæli alto in limine clausa,
 Per quam aditus nulli penitus fuit orbis ab ortu.
 Ipse sed ingrediens soli tibi sponte patentes
 Isq; rediq; fores, nec claustra immota resignas,
 Quale vitrum radijs penitus Sol transit adactis,
 Illasq; domus subit interiora metallo,
 Intimaq; illustrans penetralia lumine vestit.
 Plurima forte olim serpens tabo, atq; venenis
 Fontesq; fluuiosq; lacusq; infecerat omneis,
 Omnes errabat mors passim infusa per undas.
 Circum victa siti longas effusa iacebant
 Per ripas armenta, genus simul omne ferarum,
 Nullaq; suspectas labris arentibus undas
 Libabat quadrupes, vicinaq; flumina tantum
 Spectabant veritæ cæcum sub gurgite virus.
 Ecce ferus ceruo assimilis, capreaue fugaci
 Montis ab æerei decurrens vertice summo
 Tramite decliui saltus præternolat altos.
 Iamq; fugam per plana tenens ingentia campi
 Transmittit spatia, & volucris volât ocior aura.
 Conuertere oculos commota armenta repente
 Ad sonitum, atq; viam venienti abducta dedere.
 Ille lacum ingrediens longo ferit æquora cornu,
 Fronte quod in media solum gerit. ilicet omnis
 Ad tactum subitis feruoribus æstuat vnda,
 Exultantq; vada, spumisq; incanuit amnis.
 Nec mora, prosilire fera simul undique in undas.
 Securaq; mali medicatum hausere liquorem.
 Currite montanæ vos, hinc accurrite nymphae,
 Ferte rosas, legite alipedi candentia vestro
 Lilia, narcissosq; & purpureos hyacinthos.
 Texite odoratas vario de flore coronas,
 Atque salutiferum fectis innectite cornu.

Tu nost
 Vertice
 Certa
 Grex le
 Omnis l
 In pecus
 Hic illic
 Pastor
 Venisti
 Vulneri
 Vnius v
 Currite
 Visite p
 Cernite
 Egregio
 Cuncta
 Haud sp
 Sternite
 Gramin
 Et patri
 Ecquis l
 Transili
 Diuini s
 Vndiq;
 Ecquis o
 Egredier
 Fragran
 Atq; ips
 Omnia
 Currite
 Currite
 Dona pa
 Sed quid
 Squalen

Tu noster quadrupes celi ô lux clara sereni.
 Vertice ab aethereo, tu nostræ caussa salutis
 Certa venis, tuâq; omne abigit præsentia virus.
 Grex lectarum ouium cæsis custodibus ibat
 Omnis Idumæis passim dispersus in aruis.
 In pecus omne feræ grassari impune, fremebant
 Hic illic miseris balatibus omnia circum.
 Pastor ab aduerso Carmeli vertice missus
 Venisti tu cogere oues, ouiumq; mederi
 Vulneribus prius, ingluviemq; inhibere luporum,
 Vnius ut tandem pastor foret vnus ouilis.
 Currite Idumæe vos, huc properate puellæ.
 Visite pastorem nunquam ante hæc secula visum:
 Cernite ut incessu grauis, ut spectabilis ore
 Egregio, formaq; viros supereminet omneis,
 Cuncta Deo similis, vultum, vocemq; coloremq;
 Haud spirans mortale. Dei quantum instar in illo?
 Sternite humum venienti, & olètia spargite ubiq;
 Graminaq; & flores, calathisq; occurrere plenis,
 Et patrio de more nouum date gutture carmen.
 Ecquis Idumæo venit ecce è tramite pastor
 Transiliens colles, montana cacumina tranans
 Diuini specie iuuenis pulcherrimus oris
 Vndiq; diuinum iactans de corpore amorem?
 Ecquis odorato ut thalamo nouus ecce maritus
 Egrediens multo incedit sublimis honore,
 Fragranti latos humeros adopertus amictu.
 Atq; ipsos blando monteis exurit amore?
 Omnia amant iuxta, mitescunt omnia circum.
 Currite pastores, pastorem visite amantem:
 Currite longinquis reges à finibus orbis.
 Dona parate opibus, regumq; inuisite regem.
 Sed quid ego aspicio textum illi informe rubore,
 Squalentem guttis tunicam? chlamys atra colorem

H Y M N.

Insolitum veluti calcata duxit ab uua,
 Compresſiſq; pedum macularunt vincla racemi.
 Ah tibi quis niueos tam ſocde infecit amiſtus?
 Ah tibi quo ſpecies euauit illa repente,
 Qua ſanctorum anime in calo latantur amorum
 Alituum celeſtum acies, gens athere nata?
 Tunc ille eterne ſplendor nitidiſſime lucis,
 Pulcher luce magis, roſeo formoſior aſtro,
 O celi ſubar, ô oriens, ô Lucifer alme
 Lumine cuncta rigans, illuſtrans omnia luce?
 Lucis ubi nunc ille nitor (tunc Phosphorus ille,
 Præbebas mundo qui lumina matutinus?)
 Quem quondam vario rerum ipſa in origine cantu
 Laudabant celeres mundi ſeptemplicis orbes,
 Laudabant elementa tuum admirata decorem,
 Laudabant alternantes & veſper & ortus,
 Lunaq; Solq; Poloq; orientia ſidera utroq;
 Hei mihi Lucifero quantum mutatus ab illo es?
 Hei mihi mutato quàm factus decolor ore?
 Quàm niger aſpectu quàm deformatus amiſtu?
 Quis te percoxit tantus calor? haud tibi vultus
 Sol æſtu inſuſcat: non purpura tinxit amiſtus.
 Longè alius rubor, atq; alij infecere colores.
 Solus amor noſtri fuit horum cauſſa malorum.
 Solus amor fuſci fuit idem cauſſa ruboris.
 Vnus tu nobis collectas comprimis vuas
 Suppoſitus trabe, mole graui, ſub pondere iniquo,
 Deq; tuo expreſſi tortu fluxere liquores,
 Et totum quæ vina hilarant dulcedine mundum.
 Aſt etiam quenam iuuenili in corpore cerno
 Vulnere? quàm lata patefactum molle fenestra
 Pectus hiat? plantæ quàm dira cuspide fixæ?
 Ecce manus ambæ ferro quoq; arantur acuto,
 Vulnificiſq; caput redimitis ſentibus horres,

Affi.

*Affixusq; trahi vitam heu quoq; deniq; fundis,
Cui hominum hoc de te licuit scelus? an Deus istis
Vulneribus, mortiq; etiam succumbit acerba?
Ipsi tunc etiam flerunt tua funera montes.
Aspraq; saxa tuo doluerunt fissa dolore.
Ipsa parens frugum sese mœstissima tellus
Planxit, & insolito tremuit succussa fragore,
Nec potuit lachrymas sol dissimulare, serenam
Cum ferrugineo faciem velauit amictu.
Ah dolor, admisti nullius conscius, insonsq;
Occidis, & poenas aliena ob crimina pendis,
Qui neq; contraxti pro auitam ab origine culpam,
Nec tenui ipse tuum maculasti crimine nomen,
Nos inconcessa decerpimus arbore poma,
Vnde omnis spes nostra absumpta, salusq; sepulta,
Ipse tuo cunctam soluidisti sanguine noxam
Arboris affixus plantas & brachia trunco,
Nostra tua de peste salus, de funere vita
Nostra oritur, latiq; tuo languore valemus.
Nanq; licet mortale tibi & violabile corpus
Effet, mortali ut matris de sanguine cretum,
Nulla tamen furti obstabant contagia auiti,
Antiquæue notæ suberant vestigia nusquam,
Quam generi princeps hominum generator inurens
Heu genus infelix transmisit in omne nepotum.
Quando quidem intemerata parens genitricis in aluo
Ipsa suæ afflanti circumdata numine, labem
Vel non admisit, vel protinus eluit omnem.
Tu volucris fœta illa, tuo quæ sanguine natos
Pascis, & admoto terebras tibi pectora rostro.
Agnus eras sacer ille, patri mactandus ad aram
Victima morte obita qui nostra admissa piales,
Ablueresq; tuo nos hostia sancta cruore.
Tantæ molis erat nos cali in regna reponi,*

H Y M N.

Vnde procul pulsi malesuadi fraude colubri
 Sedibus ignotis tot longe errauimus annos,
 Pellaci colubri, hamata qui agmine cauda
 Magnam etiam superum detraxit ab aethere parti
 Vincis io, atq; hydro tandem obluētatus acerbo
 Infernas penetras sedes, & morte subacta
 Vinis adhuc vita meliore, animasq; piorum
 Carcere perfracto erebi vastator ab umbris
 Eripis, & tecum celi alto in culmine sistis,
 Tu leo promissus magni de sanguine Iudae
 Nasceris ille, malisq; venis occurrere nostris.
 Vincis io, & magna vi vincula nostra refringis,
 Vincula quae sibi nos addictos hostis habebat,
 Atq; triumphatum compescis viribus orcum.
 Quiq; modo informi leto sine honore iacebas,
 Iam pulcher visu, iam formosissimus ore
 Pristina diuini prae te fers signa decoris,
 Atq; agis insignem repetēs supera alta triumphum.
 Qualis ubi exutus senium, nitidusq; iuuenta
 Puniceis surgit Phoenix à funere plumis,
 Iamq; suos adit Aethiopes, Indosq; reuifit.
 Circa illum volucres variae comitantur euntem,
 Et vario indulgent cantu, plausuq; sequuntur.
 Tu lapis, informi primo quem mole iacentem
 Proiecere viri, neq; eum inter leuia saxa
 Miscuerunt operi, mox ipsa in fronte locatus
 Aedibus in summis, qua prominet angulus extra,
 Parieti utriq; datus validis compagibus omne
 Nectis opus, totaq; nites spectabilis arce.
 Nec tamen hinc indefensos nos deseris vnquam.
 Usque fones praesens, & amico numine firmas,
 Nosq; mari in vasto tot tempestatibus arces,
 Nec sinis abruptis victa rate obire procellis.
 Tu pelagi velut in medio firmissima cantes,

Quam

Quam nec
 Hac super
 Quae totum
 Hic adeo
 Hic, quae s
 Aestuat in
 Se recipit, t
 Usque inui
 Impetus h
 Obijce quo
 Tuta tamen
 Tu nos, oli
 Tu nos de
 Sufficis et
 Tu noster
 Tu celo ro
 Suavis, &
 Tu nobis l
 Flumine a
 Nostra rig
 Cuius rur
 Impetus, &
 Abs te om
 Nostraq;
 Tu velut
 Brachia p
 Palmes ag
 Et grauid
 Tu fortun
 Aurum v
 Celi clau
 In nos vs
 Huc omni
 Abs te o

Quam neque conuellūt vēti, neque fluctibus vnda.
 Hac super alta noua posuisti mœnia genti,
 Quæ totum daret aucta tuis sub legibus orbem.
 Hic adeo fœsis statio tutissima nautis,
 Hinc, quæ sæpè mari in medio nostra ardua puppis
 Aestuat insanis ventorum exercita flabris,
 Se recipit, temnitq; minas, & murmura ponti.
 Vsq; inuicta silex te sæuis obijcis vndis.
 Impetus huc omnis, illisaq; frangitur vnda.
 Obijce quo defensa, licet vi crebra fatiscat,
 Tuta tamen ponto nūquam caua mergitur alnus.
 Tu nos, olim vt pollicitus, non deseris vnquam;
 Tu nos de cælo præsens pascisq; tegisq;
 Sufficis æternæ tu nobis pabula vitæ.
 Tu noster victus, tu nobis pabulum, & esca,
 Tu cælo ros concretus demitteris alto
 Suavis, & optatos referens cuique ore sapes.
 Tu nobis liquida emanans fons viuus aquar.
 Flumine ab æthereo semper sitientia labra
 Nostra rigas, largumq; in nobis efficis amnem,
 Cuius rursus aquæ salit vsq; ad sidera cursu
 Impetus, & superum letantem temperat urbem.
 Abs te omnis vis nostra oritur, vigor omnis abundat.
 Nostraq; siqua tuo firma est in robore virtus.
 Tu velut in campis latis vberima vitis
 Brachia protendens, nos cœu qui plurimus inde
 Palmes agit sese, laxisq; effundit habenis.
 Et grauidus circum nitidis exuberat vuis.
 Tu fortunati abstrusus thesaurus olympi,
 Aurum vbi calicalū, & gemmæ seruantur, & omnes
 Cæli claudis opes ditissimus atque recludis.
 In nos vsque etiam mortales largus inundas.
 Huc omnis pleno dimanans copia cornu.
 Abs te omnis auri vis, atque opulentia abundat.

Quod

H Y M N.

Quod semel eterno longe ante exordia rerum
 Munere concessit genitor tibi, conditor orbis,
 Semper habes, nec cum hinc terrenos induis artus,
 Amittis quidquam decoris caelestis in aethra.
 Non te adeo intacta claudabant viscera matris
 In terris, ut non quoque in aethere luce micares
 Idem eadem, eterno genitus sine matre parenti.
 Nec minus, ac prius aethereo Deus altus olympo
 Regnabas cum patre, licet terraque, marique,
 Errares homines inter mortalia curans,
 Verus ibi, hic verus, nec nos ludebat imago,
 Et plagis cum te obijceres morti obuius ultro.
 In te solus homo sensu tulit aspera morte,
 Nec Deus est quidquam lacero tum corpore passus,
 Nam diuina quidem, quae simplex, quae uentum
 Reijcit aspectum complecti nescia sensu,
 Cum natura sibi applicuit mortalia membra,
 Naturamque hominum, haud maculas contraxit ab illis,
 Nullaque per talem admisit contagia nexum,
 Sed penitus seorsum pura, atque intacta remansit,
 Cui nihil omnino terrena labis inhaesit.
 Dissimiles species natura utriusque repugnant.
 Sicut ubi immundas Sol lambit lumine fossas.
 Tetra ubi proluuias graue olet cenoque, fimoque,
 Non tamen effusi radij, dum sordibus errant,
 Infusas ducunt ea per commercia sordes.
 Rursum igitur solito pariter sublimis honore
 Regnas humani praeter te fers corporis artus
 Amplius, intacta quos traxti è virgine nascens,
 Filius omnipotens patris omnipotentis, & haeres.
 Sed quod erat mortale olim, & violabile corpus,
 Nunc immune necis stellis superernicat omnes,
 Praefulgensque nouo premit ipsum lumine Solem,
 Quaeque tuos anima accessit diuinitus artus,

Formari

Formari inc
 Numinis ins
 Felicesq; an
 Tecum vna
 Nanq; tibi, q
 Omnis ubiq
 Omnia ut a
 Insuper insig
 Praclarum,
 Insolitum en
 Quod calu
 Suppliciter
 Idem etiam
 Tempestas
 Mortales it
 Adueniens,
 Pro meritis
 Te genus h
 Aereas ful
 Sanctorum
 Quattuor
 Omnibus h
 Omnibus i
 Magnum a
 Verum eti
 Ossaq; ab
 Atq; iterun
 Mille homi
 Occurrent
 Interea m
 Seditione
 Ludet, &
 Atq; tibi i
 Quem re

Formari inciperes sancta cum matris in aluo,
 Numinis insolito tecum dignatur honore,
 Felicesq; animas, longè supereminet omnis,
 Tecum una imperium celi omnipotentis adepta.
 Nanq; tibi, quæcunq; vsquam potis esse, potestas
 Omnis ubiq; data est cælo, terraq; mariq;
 Omnia ut æterna ditione in secula frenes.
 Insuper insigni es genitoris munere adeptus
 Præclarum, & dictis non enarrabile nomen,
 Insolitum euectum super omnia nomina nomen,
 Quod cælum, tellusq; tremunt, atq; infera regna,
 Suppliciterq; uni genua accurrantur ubique.
 Idem etiam effæcto cùm venerit vltima mundo
 Tempestas, rapidis qua flagrent omnia flammis,
 Mortales iterum missu genitoris in oras
 Adueniens, hominum ut vitas, & crimina queras,
 Pro meritisq; voces ad pœnam, & præmia quenq;
 Te genus humanum aspiciet fulgere per auras
 Aëreas fulua in nebula, quem mille sequentur
 Sanctorum hinc, atq; hinc acies, cœtusq; volucrum.
 Quattuor ere cauo ventos de partibus orbis
 Omnibus humanum genus huc excire iubebis.
 Omnibus innumera gentes à finibus ibunt
 Magnum ad concilium, non tantum corpora viua,
 Verum etiam quondam defuncta cadauera vita,
 Ossaq; ab exesis surgent rediuiua sepulcris,
 Atq; iterum blandæ data inibunt limina lucis.
 Mille hominū hinc, illinc acies, nouaq; agmina, ubiq;
 Occurrent tibi per volucres liquidi aëris auras.
 Interea magni simulator iudicis hostis
 Seditione potens multos sub imagine falsa
 Ludet, & abductos recto sub signa vocabit,
 Atq; tibi infestas contrarius instruet alas.
 Quem verus mundi pro talibus arbiter aufis

Turbine

H Y M N.

Turbine corripiens terræ ima in viscera condes.
 Ut verò genus humanum tot millia campis
 Institerint latis, victor medio ipse theatro
 Secernes, dextraq; pios in parte locabis,
 Lata gregem ceu pastor agens in pascua mites
 Matutinus oves semper sejungit ab hædis.
 Leua autem coges fontes, miserabile vulgus.
 Tum calum quoque signa dabit. tum cardine rupto
 Axis vterque loco absiliet, stellæq; ferentur
 Aethere præcipites. tum Sol ferrugine teclus
 Protinus amissa ceu moriens luce latebit,
 Lunaq; obisse suum mirabitur obruta lumen.
 Omnia noctescent tenebris caliginis atræ.
 Tum flammæ vltrices, vibrataq; fulgura calo
 Corripient subitis mortalia cuncta fauillis.
 Ardebunt fontes: ardebunt flumina, & alta
 Aequora, flammescetq; auris candentibus aër,
 Et veter extremos considet mundus in ignes.
 Tum calo lignum venerabile sideris instar
 Fulgebit nostræ monimentum insigne salutis,
 Aethere mista comas ramis felicibus arbor.
 A leua fontes, & quos scelera impia damnant,
 Ibunt infernos erebi flammantis in ignes,
 Omnes, ut sua quenque premet commissa, cremadi,
 Dextra autem insontes, quorumue oblita piacula,
 Digrediens terris tecum ad tua regna vocabis,
 Felicem quenque in sedem, quam cuique parauit
 Protinus à prima pater æquis origine rerum,
 Insigniq; velles victor super astra triumpho.
 Salve vera Dei Soboles, rex ætheris idem,
 Bis gente, humani generis certissima vbiq;
 Spes, atq; indubitata salus, lux aurea mundi,
 Nobiscum Deus, interpret superumq; hominumq;
 Tu capitis nostri gemmis contexta corona,

Ipsū

Ipsū tu
 Tu rex, tu
 Quem me
 Te custos
 Tu medic
 Tu via, tu
 Tu nostr
 Templum
 Perq; gra
 Ianua tu
 Tu ratis,
 Tu folia
 Abstruse
 Tu nobis
 Et mala
 Concilia
 Vsque a
 Vulnera
 Deditus
 Tu patri
 In Solio
 Maiesta
 Omnia
 Omnia
 A genit
 Mutua
 Calicob
 Qui ma
 Vobiscu
 Numen
 Maxim

Ipsum tu caput, & decus omne, & gloria nostra.
 Tu rex, tu nostri dux agminis inclytus ille,
 Quem metuunt inferne acies gens aethere pulsa.
 Te custos, vigil & magni tu pastor ouilis.
 Tu medica arte potens, qui vulnera nostra mederis.
 Tu via, tu veri vis, tu te vita secutis.
 Tu nostri fundamentum templi, atq; columna,
 Templum ipsum, & calo contermina vertice turris,
 Perq; gradus ara assurgens, aræq; sacerdos.
 Ianua tu, ac reserans celi penetralia vectis.
 Tu ratis, & portus, tu lex, tu legifer ipse.
 Tu folia euoluis signato in codice clausa,
 Abstrusasq; notas, septenaq; claustra resignas,
 Tu nobis nostra auersum ob commissa parentem,
 Et mala pro meritis cuique, haud toleranda parëtem
 Concilias bonus, atq; tua pro gente precando
 Usque assurgenti te comminus obijcis iræ,
 Vulneraq; obtēdis, quæ quondam es corpore passus
 Deditus, & laceros pro nobis detegis artus.
 Tu patris admotus dextræ, subnixus eodem
 In Solio immensum consorti numine mundum,
 Maieſtate eadem, paribus frenatis habenis.
 Omnia perpetuo afflantes recreatis amore;
 Omnia concordi reparatis secula nutu.
 A genitore fluit per te vis omnis amoris,
 Mutua quo inter sese & amant, redamantq; beati
 Calicolæ, inq; vicem mortales. spiritus ille,
 Qui mare, qui terras, qui celum numine complet
 Vobiscum Deus ipse etiam, tres ordine certo,
 Numen idem, tres tergemino Deus vnus honore.
 Maximus, optimus, omnipotens in secula regnas.

H Y M N.
S P I R I T U S A N C T O,
D E O O P T. M A X.

AN Deus in nobis? quid nos mortalibus oris
Senocat, ô, nostrasq; rapit super æthera mætes.
Non ea vis opis humana, non pectoris huius:
Desuper extimulat numen: Deus insidet ipse,
Intus agit Deus, & nostro se pectore versat.
Hoc duce mortales fines transcendimus aptis,
Cognatisq; animis calo supera alta tenentes.
Hoc sine prostratiq; solo, in tenebrisq; voluti
Iactamur, nec mens nobis ignobilis altum
Quidquam agitat. quidquid recti, sanctiq; mouemus.
Hoc manat de fonte: boni hinc fluit omnis origo.
Hoc de Sole oritur lux, hoc de lumine lumen,
Quo fruimur, quo nos supra nos tollimus acti,
Hoc vno afflati præcordia ab igne calemus.
Si nunc ille meis sese implicet ossibus ignis
Plurimus, & sancto me cali incendat amore:
Si lux illa meis oculis se lumine largo
Explicet, & nubem de pectore differat atram,
Quo me tollere humo valeam, & sublimia cali
Rimari, quo fas acie sit cernere coram,
Vnde ea vis ipsa, vnde calor, quo fonte redundet
Indeprensus amor, qui tanti luminis ortus.
Si mihi nunc ipsum reseret se denique numen,
Seq; suumq; initum, primumq; ab origine fontem.
Fallor? an ille ruit calor: ecce mihi artubus ardor
Ingruit. ante oculos lux en mihi plurima oberrat.
Vnde noua hæc species? vnde hæc tam clara repente
Tempestas? iam toller humo, iam plurima nubes
Rarefcit, soluitq; aciem, tenebraq; debiscunt.
Iam videor (liceat dictis res pandere opertas,
Quisquis es, ore tuum sit fas recludere numen)

Iam

O, Iam videor, qua siderei plaga lucida cæli,
 Vera ubi pax, ubi summa quies, ubi plena voluptas
 Cernere subluſtri non enarrabile lumen
 In nebula, immensum radijs quæ circuit orbem.
 Luminis in medio regem ipsum ardentis olympi
 Ingentem, immensum, miro splendore prementem
 Omnia, & humanos stringentem lumine visus.
 Omnia maiestas replet, omnia gloria obumbrat.
 Propter eum sedet en gnatus patris vnica proles
 Aeterni æternus, pariter sine stirpe, sine vlllo
 Semine, principioq; carens, & temporis exors:
 Quem pater vsque alta se in semet mente reflectens
 Ipse suæ æternum concepit imaginis instar,
 Arcanum ceu sub tacito nos pectore verbum
 Concipimus, quod mox linguaq; sonoq; receptum
 In vocem formetur, & extra rumpat in auras.
 Ambobus par maiestas, par gloria, & vnum
 Numẽ, idemq; quod est genitor, pariter quoq; natus,
 Vnum ambo, æternus pariter, immensus vterque,
 Omnipotens & vterq; orbis fabricator vterque.
 Nil patris sine, nil nati sine numine cretum.
 Ecce autem vltius, quis tanti luminis ardor?
 Mira oculis mihi se facies nutantibus offert.
 Hic ego totum aciem cuperem me vertere in ipsam,
 Inq; oculos, tenuemq; in mentis simplicis auram,
 Res incompreſas sensu quo cernere possem.
 Quis porrò tantis radijs globus igneus ille
 Circuitu longo amplexus cæli aurea templa?
 Vt procul absiliunt flammæ hinc, atq; inde corusca,
 Vt porrò absistunt scintillæ, vt & ignis anhelat,
 Et facibus crebro emissis fluit aureus imber?
 Quàm placida mihi demulcet præcordia flamma?
 Quàm mira mihi pertentat dulcedine pectus?
 Aut me animus fallit, mentemq; insomnia ludunt,
Aue

Aut domus hæc sancti fornaxq; & fomes amoris,
 Hæc omnis conflatus amor, conflata voluptas
 Omnis, & ex omni concessit gratia celo.
 Nam qui tertius ille, micat qui propter utrumque
 A genitore fluens per natum numine iuncto?
 In medijs vix apparet splendoribus aurea
 Nube, mea prohibet quæ lumina, circumfusus.
 Quàm similis, parq; ambobus? quæ numine comp
 Hic Deus hic, ni fallor, adest. quem deniq; quero,
 Quem sequor, humana quem tendo expromere vi
 Implentem maria, & terras, caliq; profunda
 Numine, & ampliuagare creantem protinus aura
 Non factum, genitumue, nec vllò auctore creatum
 Profluit ecce patris, gnatiq; è numine eodem
 Numen idem, semetq; ideo procedit ab ipso
 Numen idem, calor omnipotens, diffusilis aura
 Perpetuo itq; reditq; reciproca mutus ardor,
 Amborum communis amor, hic aureus ille
 Halitus: Hic Deus ille, hic amor, quo cuncta creat
 Omnia quo constant, quiq; omnia condita seruat,
 Et maria, & terras, aurasq; & sidera celi,
 Atque homines, & quæ sub celo animantia vni
 Quadrupedum genus, & volucrum, vitasq; natat
 Graminaque & stirpes, animaque carètia saxa,
 Erutaq; effossa tandem tellure metalla,
 Omnia quæ in nihilum redeant collapsa repente,
 Sustentata suant, nisi tanti numinis aura.
 Hic amor est, quo mortales regnator olympi
 Prosequitur bonus. hic idem, quo nos quoq; contra
 Grati illum ardemus, quo se superiq; hominesq;
 Mutua amant inter sese pietate fouentes.
 Hic amor est celi, terrarum hæc mutua flamma
 Cuncta fouens, nodusq; tenax, & amabile vincl
 Cælestum vis magna, Dei immemorabile donum.

Hinc omni
 Aura poter
 Spiritus ip
 Numinis a
 Tu patris
 Tu digiti,
 Rerum op
 Et circumf
 Cuncta tu
 Muneribu
 Cum pater
 Macnia con
 Tertius ip
 Omnia co
 Summa eq
 Iam tum p
 Flamme lu
 Elueret pr
 Vnde salu
 Inde rudes
 Terrarum
 Tollere, m
 Pectore co
 Et peragr
 Admissi si
 Vm q; De
 Ocultam,
 Cernere
 Veridica p
 Hinc sacr
 Hinc Sol
 Carmina
 Idem à st
 Erudiens

Hinc omnis pietas, hinc omnis deniq; virtus
 Aura potens, amor ignipotens, spirabile numen,
 Spiritus ipse, tui apparent vestigia vbiq;
 Numinis ampla, tuū est quodcūq; vbiq; videmus.
 Tu patris aeterni virtus, tu dextera, & ipsi
 Tu digiti, quibus immensum fabricauit olympum
 Rerum opifex, quibus ingentem per inania librat,
 Et circumfuso suspendit in aëre molem
 Cuncta tuus elementa ligans contraria vinclis,
 Muneribusq; tuis passim plena omnia abundant.
 Cum pater omnipotens cum nato immania mundi
 Mœnia constituens celi procuderet orbes,
 Tertius ipse aderat (neq; enim distractus ab illis)
 Omnia componens iam tum aurea luce coruscus,
 Summa equitans leuibus mulcebas æquora flabris,
 Iam tum purgatis liquentem fluctibus undam
 Flamme lustrasti, quæ dehinc mortalibus ægris
 Elueret prima contractam ab origine labem,
 Vnde salus animis proauita fraude sepultis.
 Inde rudes illi prima illa à stirpe parentes
 Terrarum cbliti cœpère ad sidera mentes
 Tollere, mortalemq; hominem desuescere, puro
 Pectore concepto per te iam desuper igni,
 Et peragraræ acie cæli sublimia templa
 Admissi superæ depasci lumina lucis,
 Vimq; Dei paulatim animis sentire latentis
 Ocultam, iugentem, tum veri pectore pleno
 Cernere venturos casus, longeq; remotos
 Veridica populis porrò prædicere voce.
 Hinc sacri tripodes, hinc sancta oracula diuū,
 Hinc Solymi vates numeris arcana locuti,
 Carminaq; ediderunt diæ præsaga Sibyllæ.
 Idem à stirpe feros, & duro pectore agrestes
 Erudiens subito egregias diuinitus artis,

Instruis,

H Y M N.

Instruis, atq; loqui docto das ore repente,
 Et causas orare, & sanctas condere leges.
 Nam genus humanum terris extollere ab imis
 Ad celi iubar, & superis adiungere tendis,
 Nubiferoq; vehis nos aëre in æthera purum,
 Nec quisquam sanctis excluditur ætheris oris
 Aut fato aduerso, aut alicuius numinis ira
 Debitus eternis mundi ante exordia pœnis.
 Cum primum dias exorti luminis oras
 Visimus antiqua suffusi labe parentis,
 Qui seseq; suumq; genus corrumpit in æuum,
 Immemor heu nimium promissi sordere pacti,
 Indecores cælo vix lumina tollimus ægrè,
 Prostratiq; solo sine spe, sine honore iacemus
 Transcripti infernis erebi post funera flammis.
 Vsque adeo veteris serpunt contagia noxa.
 Tu verò nostris ubi sensibus aspirare
 Incipis, auxilioq; venis fera corda mouendo,
 Admoniti incipimus paulatim agnoscere rerum
 Auctorem, regemq; hominum, superumq; fatentes
 Oramus nobis facilem, veterumq; malorum
 Nos piget, & vitæ execramur facta prioris.
 Iam magis atq; magis (neq; enim tu deficis vsquam)
 Spe veniæ haud dubia audemus confidere rebus.
 Iamq; iuuat, quæcunq; iubent oracula, legesq;
 Explorare animis, & iussa capeßimus ultro.
 Continuo, ne sint nobis facis abdita fraudi
 Nostra admissa tegens, & crimina noxia deles
 Imbre tuo, veterumq; malorum obliuia misces,
 Atque nouam in nobis mentem, noua corda renatis
 Sufficis, abstersaq; nitent noua cuncta senecta,
 Et simul optato mentes succendis amore,
 Quo cælo placiti, quo digni euadimus astris.
 Hoc superum pater insigni nos munere donat

Sponte

Sponte,
 Non op
 Ni pater
 Respice
 Human
 Inde salu
 Ne qua
 Sponte c
 Præsenti
 Et veluti
 Vnde ren
 Deterfa
 His opib
 Tollunt s
 Crescunt
 Dum piet
 Concilio
 Hac prom
 Præmia ta
 Te sine ni
 Et benefa
 Nostra tu
 Incipis è
 Sponte tua
 Nostra ori
 Verum et
 Fortunasq;
 Ac veluti a
 Intereant,
 Sufficiat vi
 Sic noster s
 Hausta cit
 Mille anim
 Mille pocen

Sponte sua bonus, haud nostra pietate merentes.
 Non opis id nostra, non nobis tanta facultas.
 Ni pater omnipotens ad cari vulnera nati
 Respiceret, qui morte obita mala nostra piavit,
 Humanumq; suo lauit genus omne cruore,
 Inde salus, operum inde omnis fiducia nostrum.
 Ne qua tamen prisca subsint vestigia labis,
 Sponte caput sacris de more immergimus undis,
 Praesenti quas illustras tu numine praesens,
 Et veluti instillas vitam hoc sub gurgite mersis,
 Vnde renidescunt animae, velut æra corusca
 Detersa prorsus prisca rubigine scabra.
 His opibus firmati animi, his radicibus actis
 Tollunt se, in meliusq; suis quoque viribus usq;
 Crescunt, & superas per se nituntur ad auras,
 Dum pietate sua meriti post funera caelum
 Concilio superum, atq; æterna pace fruuntur.
 Hæc promissa pijs animis vberissima merces,
 Premia tanta manent tam paruo parta labore.
 Te sine nil tamen audemus, nil possumus ipsi,
 Et benefacta parum valeant sine numinis aura
 Nostra tui, non tantum animos impellere nostros
 Incipis è tenebris reuocans in lumen apertum
 Sponte tua haud meritis nostris: (à te omnis opū vis
 Nostra oritur: nostri tu fons, & causa vigoris)
 Verum etiam mox ipse iuuas comes additus usque,
 Fortunasq; tua nostros virtute labores.
 Ac veluti arescant herbae, sylvaq; comantes
 Intereant, nisi mater alens radicibus imis
 Sufficiat vires, occultaq; pabula tellus.
 Sic noster sine te vigor, & vis desinat omnis
 Hausta citò, incassumq; fluant sine fruge labores,
 Mille animis sese obijciunt discrimina nostris.
 Mille nocent pestes, occultusq; imminet hostis

H Y M N.

Semper, & egregijs hominum inuidet additus orsis,
 Quot scelerum facies, tot nobis retia tendit,
 Tot laqueos: quis enim queat hos euadere casses?
 Ast ubi noctipotens manus laud ignara nocendi
 Incautos petit inferno summissa barathro
 Lucifuga pestes, tetra sine corpore vita,
 Intentantq; dolos, nobisq; illudere doctæ
 Nituntur recto captas abducere mentes.
 Ilicet ipse ades, & medio in certamine fessis
 Affulges, retegisq; dolos, atq; irrita frangis
 Tentamenta, tuoq; magis nos numine firmas.
 Omnibus auxilio es, satis omnibus vnus ubique
 Diditus, & gentes passim diffusus in omnes.
 Nec quenquam tu muneribus bonus eximis vltro
 Ipse tuis, omnes inuitas, allicis omnes
 Omnibus incutiens blandum in præcordia amorem.
 Infelix, qui te non audit crebra vocantem,
 Pulsantemq; diu, durò sed corde reluctans,
 Sed tua iussa negans clausas dimittere in aures
 Ah miser oblato sese subducit amori,
 Ipse suis obstansq; bonis, lucemq; perosus,
 Quo monitus te quisq; libentius audit, eo illi
 Semper ades, propiorq; & numine largius implet.
 Et cui tu semel indulges, non deseris vnquam,
 Sese sponte sui nisi deserat immemor ipse
 Heu nimium infelix, ab semet proditus ipso.
 Nam simul atq; animus maculis se infecit aberrant
 Curriculo huc illuc palanti corde, relictis
 Limitibus, superum, ac recti contemptor, & illex,
 Continuo fugis, ac polluta ab sede recedis.
 Persentit miser ille tuum euanescere numen,
 Omniaq; in peius ruere, & retro acta referri,
 Et magis, ac magis vsque obtusa rigescere corda,
 Qui modo siderio tendebat lumina celo

Arrecl
 Colloqu
 Obscuri
 Serpit h
 Cuncta
 Qualis,
 Actus ec
 Ora pue
 Si, cum p
 Hostis a
 Voluntur
 Labitur
 Et modò
 Nunc gr
 Sic anim
 Te fugier
 Decolor,
 Sic olim,
 Larga m
 Lucifer i
 Excussus
 Coniecit
 Fortunat
 Vnicus in
 Bis senos
 Verum sp
 In præcep
 Tanta tur
 Non tamen
 Deseris or
 Sed longe
 Atque iter
 Ac veluti
 Conscius c

Arrectus penetrans acie sublimia olympi,
Colloquioq; fruens superum: nunc obitus umbris
Obscuris, atq; ora solo teterrima pressus
Serpit humi, in cenoq; graui sine honore volutat,
Cunctaq; se circum tenebris noctescere cernit.
Qualis, qui modo conspectis tendebat in armis
Actus equo prima signans intonsa iuuenta
Ora puer, forma ante alios pulcherrimus omnes,
Si, cum primum castra subit, forte acta sagitta
Hostis ab aggeribus candentia pectora fixit,
Voluitur: ora modis tabescunt pallida miris:
Labitur omnis honos, fugit omnis gloria formae:
Et modo quitoto spirabat corpore amorem,
Nunc grauis aspectu est, aurasq; infestat odores:
Sic animus te presenti nitidissimus olim,
Te fugiente, situ, ac tenebris inuoluitur atris
Decolor, atque omni formae spoliatus honore.
Sic olim, qui matutini sideris instar
Larga ministrabat radianti lumina caelo
Lucifer ille chori caput alitis, & iubar, alto
Excussus caelo, lucemq; exutus in ima
Coniecit sese, & nigris immiscuit umbris.
Fortunatus & ille, Dei quem filius olim
Vnicus in partem regni, sortemq; locarat,
Bis senos inter procures lectissimus ibat.
Verum sponte sua deiectus culmine tanto
In praecipit ruit abs te sine luce relictus.
Tanta tui immemorem ceperunt tadia amoris.
Non tamen, ut primum te quisque auertitur, illum
Deferis omnino longa irrevocabilis ira.
Sed longe obseruas, tendat quocunque secutus,
Atque iterum, atq; iterum mulces, nec deficis unquam:
Ac veluti genitrix puerum, qui plurima fugit
Consciens ob malefacta domi, seq; abdidit altis

In syluis, nunc hūc errans, nunc auis illuc,
 Prosequitur pia, & incassum vestigia ponē
 Obseruata legit. precibus nunc allicit illum,
 Nunc commota minas addit, si forte latescens
 Audiat, & voces incertas irrita iactat,
 Quāmetuit neue esca fere, neu praeda latroni
 Incomitatus eat, torrentisue incidat undis?
 Haud secus eversa si quis te mente reliquit
 Ah miser, oblitusq; sui, ingratusq; salutis,
 Prosequeris, rursusq; vocas, rursusq; remulces
 Auersum, inuitumq; trahis. si forte vocatus
 Audyt, indoluitq; admissis crimina fassus,
 Lustratusq; sacerdoti commissa piauit,
 Protinus insinuas illi te, iterumq; reuisis,
 Sopitosq; iuuat rursus succendere sensus,
 Fœdera q; ablutis maculis in prima reponis.
 Nec semel id satis: at quoties te auertitur ille,
 Te toties vltro auerso placabilis offers.
 Est venia locus vsque, & habent peccata regressum,
 Nec requies, donec vitæ labentibus annis
 Vltima cuique dies moribundi aduenerit aui.
 Tantus amor nostri, tantæ custodia curæ.
 Fortunatam animam, macula cui contigit omni
 Detersa afflari tam sancta desuper aura,
 Cui datur incendi tam sancto desuper igni,
 Semper & in dulci flagrando viuere flamma.
 Illa Deum, Deus illam vltro bonus ardet, amantiq;
 Indulgens vltro dulcem respondet amorem.
 Quidquid agit, fluit insolita dulcedine amoris.
 Semper amat tecum, dulciq; in amore quiescit.
 Tota in amore, parum curans mortalia, fixa est.
 Nec potis est ipsum tam sanctum numen amare,
 Quin quoq; mortales iuncto simul ardeat igni.
 Ante alios tamen ô felices, terq; beatos,

Atqui

Atque quater, grávida qui te genitricis in aluo
 Hauserunt, neq; dehinc in dulces luminis oras
 Exorti excussére tuum de pectore numen,
 Sed culpæ exortes, & vita puriter acta
 Seruauére tuum intacti sub funere manus.
 Id paucis concessum autem, quos æquus amasti,
 Et quibus eximia indulxisti numinis aura.
 Non tamen, excepto diuini corpore nati,
 Te tam presenti quisquam vnquã numine passus,
 Quam quondam Iudæa genus, pulcherrima virgo,
 Quæ superum puro concepit ab æthere regem
 Semine de nullo, nullis temerata hymenæis.
 Munere tu solus functus thalamiq; thoriq;
 Virgineam implesti fœcundis flatibus aluum.
 Huc omnis vis, huc æstus profluxit amoris,
 Erupitq; ingens totis fornacibus ignis.
 Quo verò aggrediar post matrem carmine, quanto
 Numine, quam largo torrente vndaueris ipsos
 In partus? mecum hic fandi vis victa laborat,
 Verbaq; res superat, maioraq; viribus audeo,
 Ardua, inaccessa, & nulli concessa priorum.
 Quanto animus, qui numen erat flagrasse putandus
 Igne intus, toto cum dulcem corpore amorem
 lactaret: quacunque viam spectabilis ibat
 Huc, illuc circum, ora ferens gratissima calo,
 Omnia inundabant mira dulcedine, amabant
 Omnia, non ipsi montes ardore vacabant.
 Vsq; adeò occultos afflabas sensibus ignes,
 Et lætos membris haud vlli visus honores.
 Olim etiam apparens oculis mortalibus olli
 Luce palam, cunctisq; videntibus affulsisti
 Præpetis in faciem collectus, & alba columba
 Ora gerens, mira de calo voce secuta.
 Pòst iterum te mortales mortalibus agri

Conspectere oculis manifesto numine ferri
 Cum sonitu celo illapsum sub imagine flammæ
 Multifidæ, linguis veluti vibrantibus aureis,
 Torrificisq; locum implesti splendoribus omnem.
 Filius omnipotens patris omnipotentis ut olim
 Pollicitus fore fidereas rediturus ad arces,
 Ut pro se in terris sua deinceps munera obires,
 Nec nos in tenebris volui paterere relictos.
 Protinus ecce viri calefacti numinis igni,
 Qui modo morte ducis postrati cuncta timebant
 In latebris, nunc intrepidi mira ore loquuntur,
 Mira sonant: varias linguis, longeq; remotas
 Inter se gentes imitantur innuere vocis,
 Vno, eodemq; sono diuersa more locuti.
 Agnoscunt populi patriæ commercia linguae,
 Verbaq; quisq; suæ atq; eadem discrimina vocum.
 Quiq; modo indociles vitam piscosa secundum
 Flumina venatu tenui sine more trahebant,
 Edocti nunc mira canunt præcepta per vrbes,
 Continuo penetrant aulas, & limina regum.
 Contra stare ausi sulcorum edicta superba,
 Bisseniq; hominum genus id, te praside freti
 Exincti ducis, ac deuicta à morte reducti
 Nobile pergentes omnis vexere trophæum,
 Et factum egregium totum sparsere per orbem.
 Inde alij, atque alij tanto pro nomine vitas
 Effudere alacres in aperta pericula euntes.
 Atque ita terrarum totius protinus orbis
 Tam varias linguis gentes, quàm moribus omnes
 Iunxisti, ut populus iisdem sub legibus vnus
 Exemplo fieret, studijsq; & amore coirent.
 Hac homines tu pace ligas, ijs nexibus vnum
 Efficis, & vincolo necis fera corda tenaci.
 Infelix domus illa, vrbes celestibus illa.

Inuisa,

Inuisa, quas igne tuo non plurimus afflas.
Tu placidam per corda seris mortalia pacem,
Blandaq; mortali præbes solatia vitæ
Letitia ingentem perfundens undique mundum,
Per te odia, & lites, per te fera bella quiescunt.
Tu pacem regesq; inter, populumq; patresq;
Concilias, das te in medium, & sacra fœdera sancis,
Tu thalamos socias, noua tu connubia iungis,
Quaq; homines pacta inter se, conuentaq; firmant,
Ipse ligas, propria ut maneant compagibus arctis.
Quodcumq; incipimus recti, quodcumq; paramus,
Assicis, & cursu in medio nostra orsa secundas,
Nec quidquam ordimur, nisi nomine rite vocato
Ante tuo, stratiq; solo, genibusq; voluti
Auxilium, atq; tui flammam imploramus amoris.
Ipse venis, tu pectoribus mala gaudia nostris
Excutis, abstergisq; animos, puerosq; reuisis,
Et nos largus opum dono septempace letos
Insignis, nostrasq; velis super æthera mentes.
Tu matutinus, tu vespertinus & imber
Aureus ille venis calo sitientia corda
Nostra rigans, letisq; feracia frugibus explens.
Cum sese obiecit nobis res dura repente,
Heremusq; diu ancipites, animisq; labantes
In tenebris versamur, ades lux protinus, & nos
Instruis, ac mentem pulsa cælgine lustras.
Nec cunctaris, ubi tristis præcordia mœror
Nostra premit: solator ades, dulcemq; profundis
Letitiam mœstis, & gaudia mentibus affers,
Terroresq; animis arces, & numine amico
Pectora demulcens pulsa formidine firmas.
Insuper & nobis quæcunque, ubicunque pericla
Obiiciunt sese, nusquam nos deseris ipse,
Nusquam abes, & duce te casus euadimus omnes.

H Y M N.

Salve hominum pax & requies, diuina voluptas:
 Huc ades, atque tuum populis innecte calorem.
 Si quando validis hominum fera pectora flammis
 Flagrasti, & rapidis feruoribus indulsisti,
 Nunc opus igne tuo, nostras succende medullas
 Acrius, & totis nobis incumbere caminis.
 Aspice mortales quàm densa nube premantur,
 Aut quibus in tenebris iaceant, quo frigore segnes
 Algescant animi prisca pietatis inanes.
 Incipiant flammis desueta calefcere corda,
 Et calum aspicere, & iucundum cernere lumen,
 Exutiq; dolos recti accendantur amore
 Rursus, & ad pristinas referant se moribus artes.
 Præcipuè tamen obscura caligine mersa,
 Quæ sanctum euerfi Germania numen ab aris
 Expulit, & calum sceleratis prouocat armis,
 Luce tua verum agnoscat lustrata, nec ultra
 Sæuiat, at veteri pietate resuscitet aras,
 Vnaq; nobiscum sit ei sententia concors.
 Quod si sponte tuis stimulis parère recusat,
 Et lucem refugit, furisq; insistu iisdem,
 Sit nostros saltem reges diuinitus inter
 Iam iam aliquis pariter pietate insignis & armis,
 Cui largo infundas diuinum numine robur,
 Atque habilè pariter membrisq; animisq; vigorem,
 Quo sese præstans animi, patiensq; laborum
 Audeat indomitis vrgenti opponere bello,
 Atque armis petere, atque malo ad meliora vocare,
 Ac ferro latè serpentem excindere pestem.
 Ut coeant animæ studiis communibus acta
 Nobiscum tendat gens effera, sentiat vnum,
 Siqua tamen lapsis contagia moribus obstant,
 Et vetus in nobis virtus elanguet illa,
 Illa, prior qua fama etas super æthera adibat,
 Irrepfitq;

Irrepfitq;
 Rursus
 Huc iac
 Quæ to
 Nos pri
 Saxa vb
 Hinc at
 Vt studi
 Tendam
 Legibus
 Teq; ide
 Sancte
 Aura po

E T
 E
 Ipsi etiã
 Ipsa e
 Tunc etiã
 Et rup
 Tunc etiã
 Et lac
 Flere iuu
 Quanc
 Mutua n
 O qui
 Nos patr
 Fraud
 Nos dulce
 Disten
 O nimium
 O nost

Irrepſitq; ſitus deiectis legibus ater,
 Rurſus noſtra tua recaleſcant pectora flamma,
 Huc iace ſancte tuis tedam è fornacibus vnā,
 Quæ totum accendat ſanctis ardoribus orbem.
 Nos primùm pete, qui in ſedem conuenimus vnā,
 Saxa ubi depreſſum condunt prærupta tridentum
 Hinc atque hinc, varijs acciti è ſedibus orbis,
 Vt ſtudijs iuncti, atque animis concordibus vnā
 Tendamus duce te freti ſuccurrere lapſis
 Legibus, & verſos reuocare in priſtina mores,
 Teq; ideo cœtu celebramus, & ore ciemus,
 Sancte veni, penitus te mentibus inſere noſtris
 Aura potens, amor omnipotēs, cæli aurea flamma.

IESV CHRISTO

OPT. MAX.

ET ſolus latè locus eſt, & fletibus aptus,
 Et redijt, qua non mæſtior vlla dies.
 Ipsi etiā mōtes, denſæ hac in rupe cupreſſi,
 Ipſæ etiam querulo vertice flere iubent.
 Tunc etiam ſilices durum ſenſere dolorem,
 Et rupti ingenti diſſiluere ſono,
 Tunc etiam, ſed iam erumpit mihi pectore fletus,
 Et lachrymas oculi fluminis inſtar agunt.
 Flere iuuat ſaltem, lachrymisq; explere dolorem,
 Quando aliud nihil eſt quod tibi perſoſam.
 Mutua nec ſatis eſt, vitamq; rependere vitæ,
 O qui noſtra tuo funere damna leuas.
 Nos patris æterni noſtra irritauimus iras
 Fraude, cruore tuo tu probra noſtra lauas.
 Nos dulces vetita decerpiſimus arbore factus,
 Diſtentus dira tu trabe furta luis.
 O nimium noſtros nimium miſerate labores,
 O noſtri nimium, nil memor ipſe tui.

C S

Non

H Y M N.

Non genus humanum, non mundi machina tanti,
 Non tantò merces digna labore fuit.
 Scilicet æterni proles æterna parentis
 Factus homo, fontes ne moriamur, obis?
 Quem pater ipse sui, sine origine, concipit instar,
 Dum sese æterno cogitat vsque animo.
 Me miserum, quæ te pietas pulcherrime rerum
 Tam noua, qui, quæso, tam nouus egit amor?
 Ah sat erat, te sidereis de sedibus actum
 Tadia virginæ longatuisse vteri,
 Aut hinc mortales eductum in luminis auras,
 Cum pecore, agrestî delituisse casa?
 Inde vagum huc iluc nostros adiisse labores,
 Dum mundum ad leges & noua iura vocas,
 Nõne ignominias memorẽ, aut quæ plurima inult?
 Passus es indigno corpore ludibria?
 Hei mihi non ausibus feris cubilia desunt.
 At rerum auctori desit vbique locus.
 Sola fuit, tibi quæ nodosis roboribus crux
 Heu nimium durum præbuit hospitium.
 Hac fuerat seruis pœna olim, hæc furibus æqua,
 Quos tecum cerno mortem obiisse parem.
 Quæ tam dira manus? quamam tam barbara porro
 Gens tantum obtusis sensibus ausa nefas?
 Quò ruitis miseri? qui tantus mentibus error
 Insidet? in vestrũ tenditis exitium?
 Me potius, memè, qui feci, hoc perditè ligno.
 Hic nihil admisit. fraus mea, furtum meum.
 Te ne ita cum diris pendere latronibus, omnis
 Vitæ cursus cui sine labe fuit?
 Qui neque contactu intemeratæ virginis alui
 Contraxisti antiquæ signa luenda notæ.
 Sed genetrix pura cali concepit ab aura,
 Nec potuit facies dissimulare genua.

Vi

Ut fileam beæ facta, tot & miracula rerum,
Quæ non humana perficiuntur ope,
Insigni poteras forma, & iuuenilibus annis
Immissæ pectus reddere molle feræ.
Pulcher luce magis, vel sidere matutino,
Oceanus liquidis quod modo lauit aquis.
Sed quæ hîc te aspicio? hæc facies tuæne illa serena?
Hîne oculi? hic roseo gratus in ore color?
Aureæne hæc menti lanugo? hoc verticis aurum
Propexum? hic toto corpore priscus honos?
Qua modo cunque ibas, blandi nona semina amoris
Lactabas, dulci in ore sedebat amor.
Huncne ego conspicio te formosissime rerum?
Heu color, heu species quàm tua facta alia.
Squalidula ut facies, ut lassula lumina liuent,
Languidula ut cervix, mortua ut ora iacent.
Non ea casaries, concretaq; sanguine barba,
Non est is planè qui modo vultus erat.
Serta tamen capiti, regisq; insignia cerno,
Sed quæ vulnificis sentibus hirta rigent.
Et pictum video corpus iuuenile rubore,
Sed quem haustus flagris sparsit ubique cruor.
Ne palmas morer, aut terebratas cuspide plantas,
Hei mihi, quàm latum pectore vulnus hiat?
Quod tulit es, quamam hasta tuo intepuisse cruore?
Nec tum es delicuit? nec fuit hasta cinis?
Cum Sol ipse caput nitidum abditus obscurarit,
Et vasto tellus sit tremefacta sinu?
Debueras Sol æterna ferrugine calum
Occulere, & terris usque negare diem.
Debueras tellus æterno percita motu
Collabi humano haud ultra adeunda pedi.
At vos monstri feræ quid tunc ô barbara ponti
Condita desertis æquora littoribus?

H Y M N.

Quæ vos quæ tenuere moræ? quibus abdita claustra
 Hic nulla effusus signa dedistis aquis?
 Vos tum diluuiò mersas absumere terras
 Aequū erat, atque hominū fluctu abolere genus.
 Nam quid enim cælum, atq; ultores ætheris ignes
 Flebilibus precer hîc in mea vota modis,
 Cum pater & celi, rapidi moderator & ignis,
 Qui poterat flammis omnia diluere,
 Ipse suum gnatum pro nobis iusserit ultro
 Supplicium infundæ morte subire trabis?
 Agnus eras sacer ille, sacram mactandus ad aram
 Pro nobis æterno hostia sacra patri,
 Fixum erat id cælo, nulla pote mole moueri,
 Nil sol, nil tellus, nil maria alta inuent.
 Tu quoq; te nostræ es largitus sponte salutis,
 Et tibi pro cunctis dulce obijisse fuit.
 Atque ideo orabas moriens veniam hostibus ipsis,
 Ne foret hoc ulli munus inane tuum.
 Hoc quoq; nos fruimur, grato sed amore dolemus,
 Et mêmores tumulo soluimus exequias.
 Tu tamen exutus, quæ morti obnoxia, viuo
 Sedibus æthereis corpore sceptrâ tenes.
 Venturus nostras extremo tempore noxas
 Quæsitum, cum res funditus igne ruent.
 Aspice nunc bonus, & dignos nos effice, quos tunc
 Exemptos pœnis in tua regna vehas.

IN EUCHARISTIAM.

THura pî date thura: volet vapor ater ad auras
 Suppliciter genib? nixi aduoluamur ad aram.
 Numen inest, magni præsentia numinis instat:
 Christus adest, veroq; animis se corpore nostris
 Terrenam in speciem, vescis sub frugibus offert,
 Mortalesq; fugit crusti sub imagine visus.
 At verò, quod non oculi sensusq; capeffunt

Obtusi

Obtusi comprehensum, animi vis viuida sentit
 Interius, pulsaq; fides caligine monstrat
 Indubitata, Dei ex ipsius vocibus orta.
 Quod neque percipiant animi, nisi luminis aura
 Diuini euecti extulerint se nubila supra,
 Oblitiq; hominem penitus, celestibus apti.
 Ergo age prisca fides nostro succurre labori.
 Quod renuunt sensus, ratio quod nostra refutat,
 Ipsa doce, in tenebrisq; tua nos erige luce
 Illustrans, certa dum religione parentum
 Annua sacra ferunt ciues, tantoq; paratu
 Intenduntq; vias, & textis compita inumbrant,
 Hostia qua festam ducenda est sancta per urbem
 Ordine flammarum longo, pompaq; frequenti.
 Nos quoque solennem lati comitemur honorem.
 Flore nouo spargamus humum, fundamus odores
 Veris opes varias, interq; canamus eundem
 Letitiam ingentem, & sacra mysteria lucis,
 Vt celi quondam rex omnipotentis homo idem,
 Ac Deus, humanos indutus corporis artus
 Bis sex cum socijs epulatus nocte suprema
 Insolitasq; dapes, insuetaq; pocula mensis
 Intulerit, miranda nouo de more locutus:
 Vtq; laboratam cererem, immedicataq; liba
 Fregerit, & socijs dederit partitus in omnes,
 Dilueritq; merum patera libantibus eadem,
 Vtq; omnes verbis extremum affatus amicis
 Non illas de more dapes, non pocula sueta
 Testatus dare, sed formam sua viscera in illam
 Vera, ac viua nouis epulanda apponere mensis.
 Hoc est corpus, ait, meus hic de vulnere sanguis
 Fundendus, commissa hominũ qui diluat omnia,
 Hoc este, hoc omnes haurite ex pocula fonte.
 Sic facite, & posthoc seruate in secula morem,

Et sacris moniti iam nunc assuescite mensis.
 Nam quoties hæc verba meo mea nomine docti
 Nota super sanctus repetetis frugibus ore,
 Ipse adero, totoq; epulis subito inserar almis
 Corpore, visceribusq; meis, & sanguine opimo
 Excipiam latos, veteris solamen amoris.
 Et nunquam nostri hinc abolefcet gratia lethi.
 Infelix verò, his dapibus quicumque carebit
 Aversus, tanti meritisq; & muneris exors,
 Nulla illi post funus erunt commercia nostri.
 Vos tamen has lustrati animis accedite mensas,
 Et manibus puras puris contingite fruges.
 Este procul quibus est fædi mens conscia facti,
 Vita pijs erit, atque eadem mors fontibus esca.
 Vno eodemq; salus fluet, atque è fonte venenum.
 Sic ait, atque suis manibus sese ipse ferebat,
 Ipse onus, ipse oneris pariter moderator, & auctor,
 Omnes dum sacro libamine pavit ad vnum,
 Factorum ac decorum monumentum insigne suorum.
 Quem ritum moniti mox servauere minores,
 Libamusq; sacrum sacro cum sanguine corpus.
 Nam simul ante aram verba illa augusta sacerdos
 Protulit ore premens, cælo dilapsus ab alto
 Christus adest, viuoq; epulis se corpore miscet.
 Illa crediderim cæli ardua tecta sub hora
 Feruere, stellatasq; fores, atque ostia pandi,
 Plumipedesq; acies leto descendere olympo,
 Et terras petere, atque aram se examina circum
 Fundere, caelestiq; dapes sepire corona,
 Et totum effundi tanta ad spectacula calum,
 Dum numen sese terrenis inserat escis.
 Non tamen omnino manifesto corpore vulgo
 Dat se in conspectum, visus tactusq; refugit
 Externa tectus forma, nec crede sapor,

Dum gustu exploras Cererem, laticesq; Lyæos
Diuinum in corpus, versosq; in sanguinis undam.
Nam penitus re mutata manet ipsa figura,
Quæ fuit ante, manet faciesq; colorq; saporq;
Pristinus, & quamuis id sit, quod non fuit ante,
Quale tamen fuit ante, manet, quantumq; videtur,
Nil versum exterius, sed enim simile omnia priscae
Naturæ, ut specie queat vna fallere visus
Obtusus, dum sola oculis & sensibus ipsa
Obijcitur species, frugumq; occurrit imago,
Quæ gustum, visumq; hominū, tactumq; lacescit.
Intus Christus inest, & inobservabile numen.
Tum, quamuis animo, atque oculis diuersa simul se
Obijciant, aliudq; oculis, aliudq; tuentes
Mente volutemus, tantum tamen vna subest res,
Vnaq; vis, neq; enim coeunt duo corpora in vno,
Quod ratio vetat, & prorsum natura refellit.
Haud secus exuuias indutus, & ora leonis
Incedat si forte aliquis plaudente theatro,
Non duo tunc pariter confidant pelle sub illa
Vir, feraq;: at potius dicam exteriora leonis,
Interiora hominis: quid enim componere fando
Diuina humanis prohibet, sublimibus ima?
Credite mortales, mentesq; abducite ab ægris
Sensibus, atque animo cælum peragrate volucris.
Credite: ne titubate: hîc vera est corporis umbra,
Hîc corpus verum, hîc est vera cruoris imago,
Hîc verus cruor, ipse suimet Christus imago.
Credite mortales: animos adhibete fidemq;
Mortales genus infirmum confidite dictis
Illius, qui nec fallit, neque fallitur vnquam.
Quando quidem nihil externæ clarissima dictæ
Lucis egent, per seq; suo se lumine produnt.
Ante mare, & tellus, & cæli concidat axis,

Illius

Illius quàm cassa fide sint aurea dicta,
 Sanguine quæ moriens nobis testata reliquit.
 Non tamen ad nostras acies venit, hæcquæ nigranti
 Stipat se veluti nebula, atque obducitur umbris,
 Quanta sit ut nostræ fidei indulgentia tectus
 Exploret, non visa iubens nos credere, ceu quæ
 Luce palam sunt usque oculis obnoxia nostris.
 Cum tener orbis adhuc foret, ac pubentibus annis,
 Iam tum religio hæc atavos incessit agrestes.
 Iam tum aliquis longè præfaga mente recludens
 Sacra abstrusa rudem congesto cespite in aram
 Triticeos orbes, & liquida vina ferebat,
 Plurimaquæ; orabat cæli conuersus ad axem.
 Quæ fieri humana nequeunt ope, cuncta Deo vni
 Peruia sunt, & plana, potest Deus omnia quando.
 Ille potis medijs pueros educere flammis
 Illesos, nutuquæ; ignem sopire furem:
 Ille potis summus ferrum suspendere in undis,
 Ut natet, & non iam propria vi tendat ad ima.
 Ille etiam quoties penuria adgit edendi,
 Millia multa hominum solis saturauit in agris,
 Et cerere è tenui ingentes conflauit acervos.
 Illius imperium pauet omnis victa potestas.
 Assurgit rerum natura, elementaquæ; parent
 In quacunque iubet migrantia sæpe figuram.
 Qui potuit liquidæ in vinum vertere lymphas,
 Aut virgam in colubri sinuosos flectere tortus,
 Rursus & in veterem formam transferre colubrum,
 Non poterat sanctum in sua viscera vertere crustum
 Funditus, atque etiam forma ipsa pascere sensus,
 Atque nouam subito ecce oculis offerre figuram,
 Nec se coniungere in miras tecto ore latebras?
 Illi aliter visum, ne viscera forte cruenta
 Humanum horreret genus, attactusquæ; pauperet,
 Dum

I
 Dum pre
 Nam sicut
 Ostendit s
 Actepido
 Sanguis im
 Abstiniuit
 In solitam
 Haud secu
 Ne gustu h
 Melle linu
 Ne verò qu
 Tenuia du
 Vi sermon
 Nulli fas h
 Scire ea, r
 Aligerum g
 Tantum a
 Diuinas li
 Pocula, ve
 Concipite
 Christus a
 Ne dubita
 Cunctus a
 Rite tame
 Diuinum c
 Quodquæ; h
 Totus ibi,
 Esse vetan
 Quin etia
 Mystica, e
 Nam frag
 Cælestis li
 Restat ide
 Nec finde

Dum premeret tremulā mandens sub dentibus escā.
 Nam sicuti veram in speciem manifestius olim
 Ostendit sese, nudoq; apparuit ore,
 Actepido emicuit saliens cratere fugatis
 Sanguis imaginibus, stetit, immotusq; sacerdos
 Abstenuit tactu, atq; impasta altaria liquit,
 In solitam donec redierunt omnia formam.
 Haud secus, admota qui morbis arte medentur,
 Ne gustu horrescat languēs medicamen amarum,
 Melle linunt super, & dulci sub cortice condunt.
 Ne verò quo liba modo, quòue ordine quare
 Tenuia diuinos Christi conflentur in artus
 Vi sermonis, & omnipotenti numinis aura.
 Nulli fas hominum mortali corpore septo
 Scire ea, vix volucres norunt sine corpore mentes
 Aligerum genus, ætherei gens incola cæli.
 Tantum agite: properate, sacris discumbite mensis
 Diuinas libate dapes, libate beata
 Pocula, velatumq; dapis sub imagine numen
 Concipite intus inest numen. Deus insidet intus:
 Christus adest, & nos inuitat corpore vesco.
 Ne dubitate: Deus simul hîc, simul æthere in alto
 Cunctus adest, simul hîc, simul & quocūq; vocatur.
 Rite tamen templis in cunctis, omnibus aris,
 Diuinum dum farce pio libamus honorem,
 Quodq; hîc, est & ibi pariter discrimine nullo:
 Totus ibi, hîc totus, neq; eum tempusue, locusue
 Esse vetant, quibus haud diuina obnoxia, vbiq;
 Quin etiam violare manu ne parcite liba
 Mystica, & in socios pariteri protinus omnes.
 Nam fragilem quocunque in frustra incideris orbē
 Cælestis libi, Christi inuolabile corpus
 Restat idem in cunctis, orasq; amplectitur omneis,
 Nec findi in parteis vllas diuina potest vis.

Nos

Nos tamen albentem frugemq; & fissile crustum,
 Et liquidos latices veneramur numinis instar,
 Non quia sint ipsum numen color ille, saporq;
 Sed quia divini sint numinis argumenta,
 Significantq; oculis, quod mens inde altius hauriat,
 Quod nequeunt oculi, nequeunt deprendere sensu
 Atq; ideo exiguo quovis in fragmine Christum
 Accipimus, quavis sacrati in parte liquoris.
 Namq; subest sanctū, ut nunquā sine sanguine corp
 Sic quoque nō suberit sanctus sine corpore sanguis.
 Nec toto hic maius, quā quæ pars esse videtur.
 Quantus ibi, hīc tantus. Deus haud includitur ullū
 In spatij, nec fas metiri corpora sancta.
 Omnis ibi, hīc omnis, hīc integer, integer illic.
 Sicut ubi, quanquam ratio diversa, liquenti
 Sæpe lacu in noctem Luna resplendet imago
 Plurima, & hīc illic sese speculantibus offert
 Omnib' vsq; eadē, atq; sui ipsa simillima ubiq; est.
 Sicut item speculi si in partes fregeris orbem,
 Quidquid ab aduerso reddebat imaginis orbis
 Integer, illud idem pars qualibet undique reddet,
 Nec plura in toto quā mox in parte videbis.
 At verò quanquam qui se sub frugibus offert,
 Ille idem est, patris æthereæ qui regnat in aula,
 Hīc aliter tamen, atque illic, utcunque se habet res
 Ille idem est, etiam trabe qui pendeat ab alta.
 Hic tamen exemptus morti vim haud accipit ullam
 Artubus immortale, atque impenetrabile corpus,
 Cui morbi nihil officiant, algorū, famesū.
 Nec toties morti locus est in corpore Christi,
 Qui semel admissis pro nostris obtulit ultro
 Ipse suum caput æterno sacra víctima patri.
 Multa licet sanctus toties eat hostia ab aris,
 Et matutinis renouentur funera sacris.

Tum

Tum quamuis, dum languentum seruantur in vsus
 Sancta adytis occlusa, situ consumpta vetusto
 Interdum aspicias, squalentiaq; exiguus mus
 Carpserit, aut similes tulerint libamina pestes,
 Vim nullam admittit tamen inuiolabile corpus.
 Nam rerum species vbi cœpta peste teneri
 Polluta, numen subito euanescit in auram
 Corporis exuuias laceras sine honore relinquens.
 Reliquiae restant ambese, in gloria signa.
 Quae pietas, qui tantus amor tibi maxime rerum,
 Vt Deus aeterni soboles aeterna parentis
 Tam fragili ingrediens vltro pro fruge venires,
 Atque homini fieres repetitis pabula mensis,
 Et matutinis toties sacra hostia in aris?
 Hoc erat ille sacer, qui quondam apparuit agnus
 Suppositus pueri insontis pro cade parata.
 Hoc erat ille, vetus quem gens epulata quotannis
 Mandebat ritè, ac solenni more sacrorum
 Cum festinata Cerere, atque agrestibus herbis.
 Festinata Ceres tu nobis, tu mola adorea,
 Farq; pium, tu liba sacros lectissima in vsus,
 Liba, quibus nulli fas quondam assuesse profano.
 Hoc erat illa atavis deserta per inuia nostris
 Protinus è caelo veniens errantibus esca.
 Copia nil aliud costæ tanta illa volucris
 Desuper in solitum nidorem halantibus auribus,
 Nil aliud ros concretus portenderat ille
 Dulcis, & optatos referens cuiq; ore saporos.
 Vescimur hoc verè nunc calidore, fugata
 Nube palàm. veros nunc icta è caute liquores
 Haurimus, laterisq; tui nos irrigat unda
 Mixta mero: suaves misces nanq; inde liquores,
 Et dulci ambrosia, dulci nos nectare pascis.
 O hominum miserate famem, miserate labores

Vno

Tum

Vno cum satures tot celi examina verbo
 Alituum caelestium acies, tot millia millium.
 Qua tibi tanta fuit rerum pulcherrime cura?
 Qui tibi tantus amor nostri, ut tua viscera nobis
 Obiceres epulanda, dares te in pocula, in escam,
 Quos tamen ex humili finxisti pulvere quondam
 Infirmos, decorisq; tui nihil instar habentes?
 Tu volucris fient illa, tuo quæ sanguine natos,
 Visceribusq; tuis terebrato pectore pascis.
 Tu, quoties facimus, teq; ultro in vota vocamus
 Verborum memores, celi ecce allapsus ab aula
 Candidus ille venis agnus, vina hostia ad aram,
 Quam veterum portendebant oracula vatum,
 Cordaq; nostra simul replet ecce inopina voluptas.
 Elicimus tenui liquidis te murmure ab astris
 Visceribus non nostra tuis quò viscera alantur,
 Nec tuus ut sanguis nostri pars sanguinis haustus
 Euadat. neq; enim confuso corpore in vnum
 Miscentur quæ morte carent mortalibus addita.
 At potius veluti gemmaeq; aurumq; medentur
 Corporibus sæpe affectis, morbisq; resistunt,
 Non quòd ea stomachi rapido concocta calore
 Paulatim sese languentum in viscera vertant.
 Sed quia vi quadam inspergant admota latenti
 Letitiam, dulciq; hilarent præcordia motu.
 Sic quoque tu nostris animis, & mentibus hærens
 Robur ades, vires, occultaq; pabula præbes,
 Nec quidquam in nostros tua viscera digeris artus.
 Sed potius nos admotus te vertis in ipsum.
 Hinc primum specimen degustant corpora nostra
 Vitæ immortalis, superumq; assuescimus ævo.
 Quippe hominum sic diffusus per pectora ubique
 Mutua mortales concordēs fadere iungis
 Aeterno. quos pascis amas, quos corpore sancto

Refficit,

Refficit, vn
 Et dulci inte
 Atque ita n
 Vsq; man
 Olim vt po
 Te duce secr
 Aspera, susc
 Tu dux, tu
 Et quæ defu
 Siquæ sorte
 Continuo t
 Teq; omnis
 Solis nota p
 Accedo has
 Concipio, s
 Inq; tui asp
 Sanctum, a
 Qua te vo
 Nullum te
 Nullum te
 Salue vita
 Desuper il
 Per te mell
 Per te mell
 Omnia ine
 Omnia am
 Sufficit, et
 Ipse amor,

I. C

D E co
 C
 Non hoc i
 Aggress

Refficis, vno eodemq; repente in amore calescunt,
 Et dulci inter se nodo iuncti vsque tenentur,
 Atque ita nobiscum Deus hic mortalibus oris
 Vsq; manes, verti dum cali desinat orbis,
 Olim vt pollicitus nec habent promissa regressum.
 Te duce securi gradimur, per quaeque viarum
 Aspera, suscepto te non deest copia victus.
 Tu dux, tu comes: aeterni tu copia victus.
 Et quae deficiamus, tu nobis omnia supple.
 Siqua sorte labant in nobis spesq; fidesq;
 Continuo tua nutantes praesentia firmat.
 Teq; omnis praesente viget fiducia nostra,
 Solis nota pijs, vulgo inconcessa voluptas.
 Accedo has quoties epulas, subito aethera mente
 Concipio, subito mihi sensus eripis omnes,
 Inq; tui aspectu liquido ardens corde quiesco,
 Sanctum, augustum, alium, caeli admirabile munus,
 Qua te voce sonem? quo te nunc nomine dicam?
 Nullum te dignum reperimus carmine nomen.
 Nullum te dignum verbis molimur honorem.
 Salve vita hominum, non enarrabile donum,
 Desuper illabens noua caelo gratia aperto.
 Per te melliflui rorant dulcedine montes.
 Per te mellifluae complentur nectare valles,
 Omnia inexhausto mellis torrente redundant.
 Omnia amant: sancti tu nobis pabula amoris
 Sufficis, aeterni tu nobis pocula amoris
 Ipse amor, ipsa animis nostris innexa voluptas.

I. CHRISTO OPT. MAX.

De Carolo. V. Imper.

DE coniuratis Germanis haec dicat arma
 Christe tibi, has victor Carolus exuias.
 Non hoc ille sibi tanto discrimine bellum est
 Aggressus, curae sed tua causa fuit:

Quò

H Y M N.

Quò gentem euersas victam reuocaret ad aras,
 Ne caderet priscus religionis honos:
 Obiecit sese furijs Aquilonis iniquis,
 Nec timuit sauis obuius ire feris.
 Vicit ô, & fusos disiecit montibus hostes.
 Gens fera procubuit Caesaris ante pedes.
 Iamq; adeo ille, animo sibi qui promiserat alto
 Imperia, atque Aquilas, cernitur ire minor.
 Qui gentem in regem regni spe captus inani,
 Inq; suum armauit membra coacta caput.
 Quo ruis ab demens? quæ te tam dira cupido
 Impulit? ipse tuum tendis in exitium.
 Sic adeo virtus, sic magni Caesaris arma
 Nota tibi, & nusquam cedere docta manus?
 Non Aquile imbellis forti contendit hirundo.
 Non metuit cerui cornua longa leo.
 Cum pugna abstinuit, tua demens arma timorè
 Esse ratus, subito tu tibi victor eras,
 Tollebasq; animos vento tumefactus inani,
 Iam medicans ipsi demere sceptrà Ioui.
 Ille autem, parcens cum prælia detractaret,
 Horrebat gentis cæde madere suæ,
 Contigit en nulla tandem victoria cæde.
 Victus es, & nusquã sanguine inundat humus,
 Hac opus arte fuit, cognatæ ita parcere genti,
 Hoc decuit ciues vincere Marte piùm.
 Haud minor inuitos ciues seruasse putandus,
 Quàm foret externos sternere cæde, labor.
 Sed quoties renuit collatis cernere signis,
 Te toties vicit: ter tua causa iacet.
 Terq; piam Deus hac causam ratione probauit.
 Pro vero steterunt numina. cede Deo,
 Cede, animisq; tumentibus altos exue fastus,
 Et patrum sanctis legibus obsequere.

D E
 Nec tantum
 Desine s
 Iam redeat
 Armip
 Sentiat v
 Sit nobi
 Siqua tam
 Mutua
 Et quæ de
 Priscori
 Interea C
 Quai
 Hac iter
 Exempt
 Iamq; tibi
 Iam tua
 Et maiora
 Sidera
 Grata tua
 Quod n
 I præstan
 I decus
 Ille eris, i
 Subjici
 Iam iam
 Disiect
 Christe g
 Huic
 Cumq; t
 Pro ca
 Atque d
 Hoc t

Nu

Nec tantum in te possit amor sceleratus habendi.

Desine sacrilega carpere sacra manu.

Iam redeat versa ad ritus Germania auitos

Armipotens prisco viuere more iuuet.

Sentiat vnanimis nobiscum nube remota.

Sit nobis eadem religio, & pietas.

Siqua tamen lapsis contagia moribus obsunt,

Mutua communi probra lauemus aqua.

Et quæ de spatio palantia deflexere,

Priscorum ad rectum nos reuocemus iter.

Interea Caesar claris assuete triumphis,

Qua iam cepisti tendere, perge via.

Hac iter ad celum: duri, clariq; labores

Exemptum morti te super astra vehent.

Iamq; tibi longe cedit superata vetustas:

Iam tua Romulidum gloria obumbrat auos.

Et maiora manent, licet hæc sint maxima. de te

Sidera venturi nuntia mira parant.

Grata tua est celo pietas, mensq; optima nil est

Quod metuat virtus præside tuta Deo.

I præstans animi, maioraq; mente capesse.

I decus. i. veræ gloria militiæ.

Ille eris, immensum qui Christi legibus orbem

Subijcias, vbi Sol cunq; colorat humum.

Iam iam vnum duce te reget vnus pastor ouile.

Disiectas cogi te duce oportet oues.

Christe gregis pastor tanti, rex maxime regum

Huic tua pugnanti prælia dexter ades.

Cumq; tua intrepidus subeat tot vbiq; pericla

Pro caussa, obiectis da superare malis.

Atque diu incolumem serua mortalibus oris.

Hoc tua in terris vindice sit pietas.

H Y M N.

IN I. CHRISTI CRUCEM.

Nam quod te memorem: quo casum è vertice
lignum

Dulce optanti animo mihi robur, amabilis arbor:
Te bona crux nimbi, tempestatesq; corusca,
Infernaq; potestates fugiuntq; tremuntq;
Inq; tuos aciem nequeunt intendere ramos.
Infelix olim fueras, feraleq; lignum
Supplicij genus, informis trabs hospita lethi.
Nunc prope numen habes sancta, et venerabilis arbor
Caelo mixta comas caput inter sidera condis
Hospitis ingentis pulcherrima reddit a tactu.
Te tulit ante humeris, quem tu mox ipsa tulisti
Rex hominum, superumq; Dei certissima proles.
Depositi ingentis, capitis tibi credita cura
Tam caritanti tu pignoris unica custos.
Fortunata, tibi diuinos contigit artus
Tangere, tam sanctiq; inspergi rore cruoris.
Fortunata, salus in te omnis nostra pependit:
In te meta fuit nostrorum extrema malorum.
Per te iam pater omnipotens mortalibus aegris
Dat veniam, & veteres bonus obliuiscitur iras.
Pro nobis stetit, atque reis pro fontibus ipse
Filius orauit caussam, & nece diluit ultro
Crimina. tu sedes oranti grata fuisti,
Victima pro nobis magno sese ille parenti
Obtulit: oblato tu nobilis ara fuisti.
Illum afflictum atro sudantem sanguine praesens
Vidisti, & vitam per cuncta exempla trahentem,
Tandem animam longis singultibus expirantem.
Fortunata arbor, in te ille vnicus ales
Deposuit senium, moribundosq; exiit artus,
Ut nouus exurgens rursus, nitidusq; iuuenta
Aethereas pennas calis remearet ad auras

Omni-ge.

Omnigenum volucrum cantu, & plaudentibus alis.
 Fortunata arbor, in te sortita illa volucris
 Molle sibi rostro pectus terebrauit acuto,
 Atq; suo implumes saturavit sanguine natos.
 Quæ pietas? qui tantus amor? nos crimine nostro
 Occidimus: moriens nos ille à morte reduxit,
 Delenitq; notas, quas non contraxerat ipse.
 Nos ideo nunquam è stratis consurgimus orta
 Luce, vel ingressa iam nocte ad strata redimus,
 Nostra tuo quin nos armemus pectora signo,
 Et tua lustrata imprimimus vestigia fronti.
 Nil agimus, nil incipimus, nil pectore magnum
 Molimur non ante tuo munimine tecti.
 Auspicys tu nostra tuis incepta secundas.
 Tu nostrum augurium, tu sors, tu præpetis omen:
 Quin etiam ad quosuis motus, ad murmura quæq;
 Et strepitus improvisos noctuq; dièque
 Ad tua confugimus tremefacti protinus arma,
 Quæis freti vanum reuocamus corde timorem,
 Proinde tibi magni curuato poplite reges
 Oscula dant proni, positisq; insignibus vltro
 Assurgunt, teclamq; auro, gemmisq; micantem
 Suspendunt inter baccata monilia collo,
 Et duce te audentes in aperta pericula vadunt,
 Premittuntq; tuum pugnanda in prælia signum.
 Iamq; Aquilis tua Romulidû mage nota figura est,
 Hoc signo dux in campis pugnavit opertis
 Inclutus infernas acies, obscænaq; contra
 Castra, Erebiq; plagas victor penetravit ad imas,
 Exemitq; pios vinclis, & carcere cæco.
 Quos secum spolys veheret super æthera opimis,
 Nobilet usignum, tu pompæ insigne præibas
 Semper, & egregij testis prænuntia facti.
 Templorum te culminibus, te turribus altis

D

Erigi-

Erigimus. tu summa tenes fastigia. ubiq;
 Turres, tecta tua sunt omnia tuta sub umbra.
 Cumq; omnes nos extremo sub tempore vitæ
 Deseruere, comes remanes tu sola, nec vnquam
 Amplexu, dum spiramus, diuellere nostro.
 Nec tantum viuos, sed & aura munere cassos
 Tutaris, positosq; canis impressa sepulcris.
 Quid mirum summo si te veneramur honore?
 Ipsi etiam pueri leti, immisteq; puellæ
 Serta tibi, & flores nectunt, tibi carmina dicunt,
 Te celebrant cætu, te festa fronde coronant.
 Iamq; ad eò late in terris tibi templa, tibi aras
 Mortales statuunt, tibi cerea dona cremantur,
 Et pia thura, diemq; tuo de nomine dicunt.
 Ac prope diuinos orbis largitur honores,
 Haud quia sit numen, quia sit tibi sensus, at olli
 Ista ferunt, cuius leto tibi gloria parta est.
 Quin suprema dies arsurus ubi venerit orbi,
 Sideris in morem fulgebis, & æthere toto
 Flagrante insolita lustrabis lampade mundum.
 Luce pijs addes animos. at fontibus ingens
 Horror eris. cupient retro transacta referri
 Lustra, suis frustra orantes obliuia factis.
 Tu lignum porro illud eras, medicabile lignum,
 Tactu cuius aquam in dulcem fons versus amarus.
 Tu lignum, genus in quo hominum gen^o omne animatum
 Seruatum quondam immensis euasit ab undis,
 Tunc etiam malus, tunc ille altissimus olim,
 In quo sublatus pendebat aeneus anguis?
 In te oculos conuersi omnes, conuersa tenebant
 Ora, salus id erat serpentum morsibus ictis.
 Quippe hominum infern^o gen^o oem momorderat anguis.
 Tu nobis, tu complexo serpente mederis
 Omnibus, & validos in pristina sospita reddis,

Tu nos infernis penè haustos eripis undis.
 Tu dulces in aquas fonteis conuertis amaros:
 Et lacrymas tandem nostras in gaudia vertis.
 Salue hominum indubitata salus, spes certa quietis
 Aeternæ, per te patet altæ ianua celi,
 Utq; orbi quondam ingressa est mors arbore ab illa,
 Per te hominum generi sic tandem reddita vita est,
 Effice mortales curis mortalibus omnes
 Oblitis per te diuina luce fruamur,
 Amplexiq; tuos tollamur in ardua ramos.
 Vitam autem quia non datur omnibus exhalare
 Tali in sede, ipsumq; imitari funere regem,
 Ut pueri infirmo nequeunt medicamina ferre
 Corpore & altrices ipsæ acria pocula sumunt,
 Ad pueros virtus tamen hausto in lacte redundat.
 Sic fluat extincti diuino è corpore regis
 In nos transfusus dolor, & præcordia tangat.
 Saltem animo, saltem mæsto doleamus amore
 Noctes atq; dies, neq; nos conturbet amaror,
 Verùm ea amarities nobis medeatur, & agra
 Quæ nunc nostra iacent recreentur corda, neciq;
 Illius emanet nostra in præcordia virtus,
 Sponte suo nostras qui soluit sanguine pœnas.

MAGNAE MATRI VIRGINI.

AT quo diua tuas mortali carmine laudes
 Ingrediar, quas caelestes caelestibus oris
 Vix audent tentare chori? nec mole grauantur
 Corporea, atq; tuos coram mirantur honores.
 Ipse, mihi quoties animum tua viuida imago
 Impulit, atq; aciem te contra tollere tendo,
 Obruior, & nimia perfundor luce, nec absens
 Ferre tui valeo radios, aut spicula vultus.
 Nam tu Sole velut diuinum corpus amicta
 Incedis regina, caput redimita coronis

H Y M N.

Sidereis tibi sub pedibus micat aurea luna,
 Igneaq; astra premis subterlabentia mundi,
 Mente olim pater omnipotens te legerat alta
 (Nondum mundus erat) multis de millibus vnam,
 Quae celi regem pareres enixa sub auras.
 Atque ideo postquam diuino fœdere rupto
 Primus in orbe parens hominum se perdidit ipse,
 Seq; suumq; genus veniens corrumpit in ævum,
 Sola malo exorta es, veteriq; impernia noxæ,
 Seu tua te genitrix intactam, & prorsus auitæ
 Secretam maculæ gravis concepta in aluo,
 Seu simul atque vtero concreta es, calicolum rex
 Communem exemit labem, puramq; reliquit,
 Ne tuus exoritur pura dilapsus ab æthra
 Parte olim fœtus foret insyncerus ab vlla,
 Nec priscam traheret materno à sanguine labem.
 Teq; dehinc crescens procul omni innoxia culpa
 Sanctam, incorruptam servasti praeside amico
 Tuta Deo, ac veluti latis nitidissima campis
 Virga oritur, primosq; nouo dans vertice flores
 In regum fortunatos traducitur hortos,
 Continuo sedes liquisti paruula auitas
 Templi adytis oblata parentum debita votis,
 Sancta ubi priscorum vatū monimēta reuoluens
 Sensisti superum regem tot vocibus olim
 Promissum terris mortali matre oriturum.
 Iam tum letitia, dulciq; cupiditate pectus
 Capta, Deum casta versabas mente propinquum,
 Et venerans matri fœtæ pia dona parabas,
 Si fors ô vester ea sors contingeret oris,
 Si vestro concessa forent ea munera seculo.
 Nescia venturi nondum tua gaudia cernis.
 Nondum Nympha tuos persentis pectore honores.
 Iam iam, nulla mora, adueniet demissus ab astris

Nun-

Nuntius ille tuas quàm latis vocibus aures
 Mulcebit? quanto implebit præcordia amore
 Pennipotens? tu calicolum acceptissima regi,
 Plena Deo, nuribus felix magis omnibus illa es.
 Parce metu humanum virgo obliuiscere morem:
 Concipe diuinos haustus, teq; insere Cælo.
 Non aliam porrò manet huius gloria partus.
 Tu rerum auctorem tactus ignara virilis
 Concipies, grauis ætherea diuinitus aura,
 Solaq; virgineum seruabis fœta pudorem,
 Vellus vti lanæ impenetrabile restitit imbri,
 Cetera cùm madeat grauibus circū humida nimbis:
 Tu porta clausa æternum, superum ipse per illam
 Ingreditur rector, nec claustra immota resignat.
 Tu rubus, ille oculis flamma crepitante cremari
 Visus, at illesæ mansere in stipite frondes.
 Hinc etiam pueris mediæ in fornace pepercit
 Ignis, & innocuæ lambebant corpora flammæ,
 Hæc te monstra petunt vnâ, hæc miracula tangunt.
 Promissis nec sera fides: simul ecce repente
 Cum tonitru medium veluti discedere cælum
 Vidiſti, simul auricoma circundata nube
 Sensisti præsens in te descendere numen
 Desuper afflatam leuiter spirantibus auris.
 Quis tibi tunc sensus? qui virgo in pectore motus?
 Credo equidem, tibi cor dulci flagrabat amore,
 Et penitus totis ardebas suauē medullis,
 Tum quoq; letitia, ac mira dulcedine pectus
 Delicuisse reor, tibi cum montana petenti
 Lata occurrit anus cognato à sanguine iuncta,
 Atq; vtero exultante tuos præsensit honores,
 Felicemq; vteri te terq; quaterq; vocant.
 Tu verò, teneri qualis rosa plena pudoris,
 Ore rubens cælo referebas carmine grates,

Teq; adeò indignam, & meritam nil tale canebas.
 Parua sed hæc. maiora manent. date lilia plenis,
 Virginei date thura chori, date ferta canistris.
 Nascitur humana sub imagine, nascitur infans,
 Qui semper fuit, est, & erit. sine fine, sine ullis
 Principijs Deus, immensi quem mœnia mundi
 Non capiunt, visusq; hominum, tactusq; refugit.
 Sæpe mihi videor te poplite cernere virgo
 Subnixam, infantemq; recens mirarier ortum
 Flagrantem, & radijs late vibrantibus aureum,
 Teq; tuos prono venerantem pectore sœtus,
 Attonitumq; senem tantis vix hiscere monstris.
 Felices nimium pastores ô, quibus olim
 Contigit in stabulis insuetos cernere partus.
 Tantum ô si quoq; me si secula vestra tulissent,
 Pauissemq; meas vestris in saltibus agnas:
 Me sine monstratum vos nunquam issetis ad antrum
 Carminibus moniti cœlestibus. ipse ego primus
 Speluncæ foribus virides, sylvestria myrtos
 Munera suspendissem, & florea ferta tulissem,
 Insuper & canna cecinissem carmina agrestis,
 Carmina, quæ tibi nunc regina utcunque laboro.
 Nec me felici quisquam extrusisset ab antro
 Amplius, vsq; tibi famulari dulce fuisset,
 Infantiq; seniq; tuo. tum me neq; vestro
 Indignum viles stipulas substernere a sello.
 Hîc ego vidissem reges puero ampla ferentes
 Munera ab Aethiopum terris duce sidere vectos,
 Ante tuos, cari; pedes procumbere nati.
 Vidissem volucres te mira in veste ministros
 Sæpius affari, curasq; auertere dictis,
 Solariq; inopem vario in discrimine rerum,
 Dum puero metus, capitiq; pericula caro
 Longe arces animo semper suspensa labanti.

Vsque

Vsque adeò sensus in templo morientis inherent
Sensibus extrema voces, cum iussa recenti
Pro partu geminas aris fers dona columbas,
Affore, cum tibi virgo animū dolor occupet ingens,
Et quasi cor gelidum pertranseat ensis adactus.
Nec veterum deerant responsa horrentia vatum,
Gnatum pro multis mactandum funere acerbo.
Iamq; minis tum facta fides, iam nuntius ales
Nocte senem monet in somnis consurgere, tecumq;
Accelerare fugam, patriæ neq; fidere terræ,
Ne rex, dum sceptris cauet haud securus auitis,
Diuinam sobolem crudo necet efferus ense.
Impie mentis ubi es? quo te rerum impulit error?
Quid pueros iugulas cunis, & ab ubere raptos?
Tene putas posse æternis occurrere olympi
Consilijs? morti nondum est obnoxius infans,
Nondum iussa patris supremi munera obiit
In terris: nondum factus se ingentibus orbi
Supra hominem ostendit per tot miracula rerum,
Quæ non humanis opibus, non artibus edet:
Ante nouas condet leges, noua fœdera mundo:
Ante salis sicco pede cerula percurrenda:
Sedandi imperio fluctus, canaq; procellæ:
Ante graues linquent languentia corpora morbi
Illius ad nutum: rursusq; ad munera vitæ
Consurgent, quorum tellus iam texerat ossa.
Ille etiam prius exigua, mirabile, fruge
Millia multa hominum desertus pascet in oris.
Ille etiam tacitas hominum intra pectora curas
Inspiciet. syluæ arebunt, terraq; dehiscunt,
Nec graua ora ferent, verbis dum fulminat, hostes,
Omnia quæ coram admirans letabere virgo.
In primis tibi cor mira dulcedine tanget,
Cum puer in templis, adolent dum sacra, relictus,

Quasitusq; diu velut ecce repente oriens Sol
 Lucidus, ore oculisq; nitentibus apparebit.
 Illum de magnis mirabere rebus agentem,
 Et veterum dictis referantem oracula vatum
 Primores inter proceres, iuuenumq; magistros,
 Quos omnis iam tum bis sex vix mensibus actis
 Erudiet puer, atq; rudes docto arguet ore
 Aureus, immortale sonans (mirabile dictu)
 Sensibus illapsus penitus praeordia tanget,
 Et dulcem toto iaciet de corpore amorem
 Luce recens orta, vel sidere pulchrior aureo.
 Tunc illam circumfusa longo ordine matres
 Laudibus attollent, quae tales optima partus
 Ediderit, tenerisq; immulserit vbera labris.
 Illum amplexa sinu, toto illi pectore inhaerent
 Oscula fragranti capiti, dabis oscula fronti
 Siderea, stellisq; pares libabis ocellos
 Ore alterna flagrans dulci praeordia amore.
 Nec minus inde etiam tacita latere mente,
 Fontis aquam latices cum Bacchi vertet in atros
 Te mandante tuo promet liquentia vina
 Munere, & insolitos hospes mirabitur haustus.
 Hæc tibi mater erunt: oberit nihil ante tyranni
 Vesani furor, ipsa tamen caelestibus vitro
 Consilijs pare, quæ fidus detulit ales.
 Tolle moras: pete Niliacas interrita sedes.
 Cuncta fauent: tibi nox nigranteis explicat alas,
 Et te sublustri gradientem amplectitur umbra.
 Cernis ut intonsi prærupta cacumina montes
 Demittant, plaudantq; comis nemora alta coruscis,
 Et solitum præter varios humus afflet odores?
 Illa, credo, etiam noctu volucresq; feræq;
 Aduentante Deo numen sensere propinquum,
 Obuiaq; abrupto stupuerunt flumina cursu.

Donec

Donec latan
 Fama ubi ia
 Bethlen lar
 Dum tuus
 Quid tibi
 Et tua ceu
 At non hic
 Hæserat, in
 Tempora:
 O dolor: h
 Deberi, pa
 Cui mare
 Verum sp
 Primi hon
 Ipse suo, m
 Id placitu
 Id quoq;
 Cuncta o
 (Tantus
 Fama tua
 Heu gna
 Vnigena
 Trudi ad
 Exilijffe
 Te plang
 Qualis
 Arbore
 Implum
 Illa vola
 Temper
 Tunc tu
 Atque t
 Ast ubi
 Vidiſti

Donec letanti vos Nilus condidit alveo,
Fama ubi iam totam non leta impleuerat oram
Bethlen largifluo puerorum undasse cruore,
Dum tuus ante omnes nequidquā queritur infans.
Quid tibi tunc animi toto hæsit pectore sanguis,
Et tua ceu gelidus subijt præcordia mucro.
At non hic virgo vestrorum hæc meta laborum
Hæserat, ingentis neq; erant ea debita luctus
Tempora: verum olim longe maiora manebant.
O dolor: horrendæ quis morti crederet illum
Deberi, pater est cui clari rector olympi,
Cui mare, cui tellus, cui calum paret, & æther?
Verum sponte neci caput obuius obtulit ipse,
Primi hominum ut lueret scelus exitiale cruore
Ipse suo, moriensq; genus mortale piaret.
Id placitum patri æternum, caloq; sedebat.
Id quoq; venturi virgo tu præscia noras
Cuncta oblita velut tamen, atq; ignara malorum
(Tantus amor matris) crudeli victa dolore es.
Fama tuas simul ac sæuissima perculit aures
Heu gnatum scelere exceptum, insidijsq; suorum
Vnigenam summos fœdatum immaniter artus
Trudi ad supplicium, atq; trabem iam stare nefandam.
Exilijse ferunt subito extra mœnia, & omnes
Te plangore vias, queruloq; implese vlulatu.
Qualis avis pastu rediens, cui pastor ab alta
Arbore suspensum nidum deiecit, & aufert
Implumes fœtus etiam nunc ore querentes.
Illa volat circum, vix se raptoris ab ore
Temperat, & querulis late loca vocibus implet.
Tunc tua inhumane miseratæ incommoda rupes,
Atque tuo aëreæ sylvæ doliuere dolore.
At ubi pendentem ferali robore porrò
Vidisti approperans, mediaq; in morte teneri

H Y M N.

Lactantem huc, illuc oculos, si forte suorum
 Si quem forte alas inimicas cerneret inter,
 Deficis, & fessos agrè collaberis artus.
 Quos gemitus? quas deinde trabem cōplexa quarelas
 Ore dabas? non hæc olim tibi gaudia calo,
 Non promissa tibi hæc diuino pignore dona.
 Sic nuribus te felicem magis omnibus vnā?
 Sic ventura tuos florere in secula honores?
 Felices illas, fortunatasq; vocabas,
 Pignora cara quibus flere ipso in limine vitæ
 Contigit. & longo paulatim assuescere luctu.
 Parcite mortales iter illac sorte tenentes,
 Quos omnes in sese, atq; in sua funera mater
 Victa animi armatos lacrymosis vocibus excit,
 Ipsa quoque vt simul in trunco moriatur eodem.
 Parcite, & aërei nimboſa cacumina montes,
 Ne cadite in matrem subita conuulsa ruina,
 Exorata licet, licet vltro sæpe vocata,
 Dum iuuat immitem sic saltem explere dolorem.
 At non sic etiam positus caræ genitricis
 Filius oblitus media te in morte supremum est
 Affatus: quas ô voces? quæ verba vel ipsi
 Pectore ab inualido rupit miserabilis hosti?
 Tandem in te ah moriens morientia lumina liquit,
 Et dulcem, vt potuit, vultu seruauit amorem.
 Hic tu muta siles, lacrymisq; absumpta profusis
 Non iam vllos gemitus, non iam vllos amplius edis
 Singultus: tacito dolor intus pectore sæuit.
 Ipsa parens frugum pro te mæstissima tellus
 Planxit, & ingenti tremuit succussa fragore,
 Et silices erat hic nulla vi cernere apertos
 Findere se, & mæsti, vt poterāt, dare signa doloris.
 Palluit aspectu cælum, atq; illustre repente
 Desuper insolitis vmbriſ caput alta petens Sol

Occu-

Occuluit, medioq; die nox plurima oborta est,
Et populi aeternas mundo timuere tenebras.
At non te longo virgo intabescere luctu
Passus ubi primos lux tertia protulit ortus,
Iam nigras erebi sedes populatus, & umbris
Et ducens sursum manes, animasq; piorum,
Euasit tumulto, saxumq; reliquit inane,
Atque tibi primum diuino apparuit ore:
Post alijs, sibi quos lectos subiunxerat olim
Consortes tantorum operum, sociosq; laborum.
Quas lacrymas tibi crediderim excussisse repentes
Latitiam? quali tibi tum praecordia motu
Exultasse? fides tua quae praesenserat usque.
Nunc oculis adapertha vides; nunc clara liquet res.
Aspice ut exutus moribundos filius artus
Diuinam induerit speciem, inuiolabile corpus
Insolitis radys, insueta luce coruscum.
Parua mora: hinc terris illum supera alta relictis
Vidisti petere, atque caua se condere nube,
Ad calumq; aperire viam mortalibus agris.
Nec tamen in terris desertam, inopemq; reliquit,
Dum mortalis adhuc vitali vesceris aura.
Ipse sed omnipotens tibi plurimus insidet, & te
Noctes atque dies praesenti numine seruat.
Praeside quo, quaecunque premant, secunda malorum,
Caestum degis moribundo corpore vitam,
Nunc veterum relegens latebroso oracula vatum,
Nunc animo caelum peragrans, totaq; volutans
Mente Deum frueris nati omnipotentis amico
Numine, perpetuum tibi qui tuus afflat amorem.
Desuper ambrosia hac, dulci hoc te neectare pascit.
Iamq; dies aderat letissima, qua tibi terras
Linquere fas erat, & claro succedere caelo.
Vix placido moriens clausisti lumina letho,

H Y M N.

Turbine corripere rapido, & heberisq; per auras
 Solis inardescens radijs. te lucida nubes
 Purpurea longè fulgentem amplectitur aura.
 Te circumvolitant dextra, laeva q; frequentes
 Alituum cæus, cæli stellantis alumni,
 Subuectamq; ministerio te prapetis ala
 In sublime ferunt sanctæ de vertice Idumes
 Pastores admirati videre sub auras
 Enantem, & claro signantem tramite cælum.
 Talis ab Eois aurora attollitur undis,
 Talis luna recens roseo caput exerit ortu,
 Vtraq; sed longè obtuso tibi lumine credit.
 Sed neq; te primo iubare æquet maximus ipse
 Sol lucis fons ex oriens comitantibus horis.
 Sic cælum expectata subis, thiasiq; choriq;
 Te circum, & liquidi resonant per nubila cantus
 Castrorum in morem, nitidis cum exercitus armis
 Pulcher it, ære acies de monte aduersa refulget.
 Antiqui procures, gentis decora alta vetustæ
 Occurrunt, & patesq; p̄j ventura loquuti
 Excipiunt letam, & summa ad fastigia ducunt,
 Letitiaq; fremunt superi. Mariam alta beati
 Ingemināt per templa chori, Mariamq; frequentāt,
 Ingentiq; procul reboant supera ardua plausu,
 Et totum exercent intus noua gaudia cælum.
 Filius hic etiam sancti regnator olympi,
 Qui dextra æterni patris asidet, æthera torquens,
 Optatos dedit amplexus, tibiq; oscula fixit
 Pronus, & æterno matrem deuinxit amore.
 At pater insignem solio sublimis ab alto
 Aeterna capiti implicuit de fronde coronam,
 Affixitq; tue gemmantia sidera fronti,
 Et super alituum superum templum omne locauit
 Sublimem: rerum dominam, cæliq; potentem,

Vnde

Vnde humiles mundi labentis despicias orbes,
Lunamq; Stellasq; videntemq; omnia Solem,
Augustaq; procul telluris inertia rides
Pondera, & insanis exercita pectora curis.
Salve sancta parens: eadem salve innuba virgo,
Regia progenies, genus alto à sanguine Iudæ,
Cui pater omnipotens pleno se numine fudit,
Gratiaq; acceptam matres superextulit omnes.
Qua primum dias prodisti in luminis auras,
Luce eadem nostræ spes est exorta salutis.
Femineos lapsus, ignominiamq; pudendam
Vlti tui generis genus ipsum ad sydera tollis.
Prisca hominū genitrix, & matrum maxima mater
Prima tulit generi tristis contagia lethi.
Tu virgo longo post tempore prima salutem
Felici peperisti vtero mortalibus ægris.
Illa dedit mersa lachrymas, tu gaudia mundo.
Illa homini inuevit pœnas, tu præmia, per te
Ianua aperta p̃is cæli, quam clauserat illa
Circumuenta dolis male suadi & fraude colubri.
Ipsam tu valido victrix pede proteris anguem,
Frustra insultantemq; & sibila colla mouentem.
Munere quo superas cæli regina per oras
Inueheris, cæliq; nurus te mille sequuntur,
Mille chori celebrant, seruatricemq; frequentant.
Cælicole assurgunt omnes: tibi regia paret
Aetheris immensi, quodcunq; vbiq; creatum,
Infra te longè iacet, & tua iussa facessit.
Nos quoq; diuinos, ut cuiq; est copia, honores
Largimur. tibi centum aræ, tibi maxima centum
Thure calent delubra tuis pia munera templis,
Afferimus castiasq; & nardi halantis aristas.
Ipse te matres adeunt, peplumq; ferentes
Textilibus donis augent, & templa coronant

H Y M N.

Primitijs florum, ac suspensis frondibus umbrant.
 Ut primum fari incipiunt, te nomine iussi
 Compellant, primaq; sonant te voce minores.
 Omnis ubiq; tui indulget laudibus etas,
 Omnis ubiq; domus, totæ de turribus vrbes
 Te veniente die, te decedente salutant.
 Plurimaq; auratis resonat tibi tibia templis.
 Tu laudes bona mortales, tu munera vocis
 Humana non spernis, opis nihil indiga nostræ.
 Vota hominumq; precesq; audis, ubicunq; vocata,
 Rite tamen, nostrosq; lenas misera labores.
 Tu bellum, morbosq; graues, pestemq; famemq;
 Auertis, caliq; minas, tot sospita mortes,
 Tot clades, tot das miseris euadere casus,
 Utq; mari magno iactatos turbine nautas
 Seruat stella polo si tandem affulserit alto:
 Sic tua lux, quæcunq; instent, quæcunq; premantur,
 Nos regit, inq; omni tutos discrimine reddit.
 Nunc o stella maris nostri nos aspice præsens:
 Eripe tot pelagi pene haustos fluctibus atris.
 Nunc lucem, lucisq; tuæ iubar exere, & orbe
 Exorere, ac radijs nigramentem discute nubem.
 Ne, queso ne nos inopes hîc desere, si quid
 Dulce tibi fuit in terris, & amabile quidquam,
 Per te, per carum oramus tua pignora natum,
 Perq; sinus illos, quibus herens vaguit infans,
 Brachiaq; implicuit collo, innexusq; pependit
 Dulce onus interdum, perq; vbera quæ tener hausit,
 Per pueri dulces risus, perq; oscula blanda,
 Per teneros lusus, per quidquid denique in illo
 Dulce fuit tibi curarum, gratumq; leuamen,
 Ipsum illum patris ad solum complexa precando
 Da genitrix facilem: & si forte piacula nostra
 Auersum terris faciunt, tu sedula nobis

Conci-

Concilia, ut iustas patris in nos leniat iras.
 Et quæcunq; suis meritis miscetur paratue,
 Diluat ille sui presenti rore cruoris.
 Mille procul cerno nobis instare pericla,
 Mille necesse, rebus propè versis, mille ruinas.
 In nos Turca ferox toto ruit agmine, & armis
 Cuncta mouens nos extremis conatibus urget,
 Iamq; sibi ingentes orbis promittit habenas.
 Interea nostri, quos huic se opponere monstro
 Aequum erat, inter se reges fera bella mouentes
 Confligunt, totoq; (nefas) concurritur orbe.
 Tu tantum terrorem animis labentibus aufer.
 Tu nobis tu diua, pios miserata, quietem
 Redde petens, placida mitescant secula pace.

BEATO MICHAELI.

Q Vem te esse dicam præpetum pulcherrime,
 Quo te profectum ex agmine,
 Cæli volatu qui pererras atria
 Armis coruscus aureis?
 Tunc ille cælitum inclytus princeps ducum
 Dux alitum ales mentium,
 Quas ipse in orbis maximus primordio
 Creauit omnium sator,
 Auleq; præposuit beatos incolas
 Felicioris ætheris?
 Ut te ferocem intueor ense, ut anea
 Hosti imminentem cuspide,
 Simul iuuenta flore, & impubi gena,
 Et ore dulci amabilem.
 Ut arma pectus masculum fulgentia,
 Plumæ ut leues humeros decent.
 Salve volucris alme ductor agminis,
 Cui creditæ cæli fores.
 Tu contudisti insanientis Phosphori

Bella-

H Y M N.

Bellator insolentiam.
 Contaminata cum manu ille corruit
 In hospitale sub chaos,
 Vbi silentes territat remugiens
 Umbras tremendo murmure.
 Satis superq; debitas pœnas luit
 Inefficax superbia
 Vltore te. referre militaria
 Te signa fufis hostibus
 Videre ouantem fydera admirantia,
 Vterque te vidit polus.
 Et ipse summus cinium in te medio pater
 Laudauit alitum choro,
 Post quem tibi omnis aula celi militas
 Secreta cœtus in nouem.
 Regi ipse semper asides propinquior
 Reconditorum particeps,
 Quæ deinde subsequenter tu detegis,
 Mox alter aperit alteri,
 Ad infimum descenderit donec gradum
 Semper minor scientia.
 Nec alter alteri inuidet præstantiam.
 Sed forte quisque amplius sua est.
 O plurimum beata gens cœlestium,
 Felix genus volatile.
 Vos Solis vsque illius intuemini
 Os, quo beantur omnia,
 Metus nec ullus vellicat, ne forte sis
 Perennis hæc felicitas,
 Quæ fixa clauo firmitus adamantino
 Heret moueri nescia.
 Vos ætheris regis ministri sidera
 Torquetis, & celi vagos
 Orbes rotatis, vnde tempus & dies,

EX
 Et
 Vos temper
 Imb
 Et fulminu
 Ne
 Vobis prof
 Vo
 Globumq;
 Et
 Vos alites
 Ac
 Deiq; nos
 Im
 Animisq;
 D
 Nos done
 V
 Adeſte n
 F
 In nosq;
 F
 Adeſte: d
 I
 Quq; ô ſi
 I
 Cùm ſa
 Vitasq;
 C
 An
 Incomp

Et

Et noctis immota vices.

Vos temperatis aëris flatus truces,

Imbres, pruinas, & nives,

Et fulminum saevas coercetis faces,

Ne mundus ingens conflagret.

Vobis profundum in aquor est imperium aquarum

Volubiles regentibus,

Globumq; terrae sustinetis pendula,

Et quidquid in terra viget.

Vos alites hero ab supremo crebrius

Ad nos venit nuntij,

Deiq; nostra afflatis almi pectora

Inusitato numine,

Animisq; nostris insidetis additi,

Ducesq; adestis in via,

Nos donec exemptos humo nil inuidi, in

Vestros adoptetis choros.

Adeste nobis: namq; quos vos praelio

Fregistis hostes, nos premunt,

In nosq; victi virus omne colligunt,

Et tutò inermes prouocant.

Adeste: diris pestibus resistite

Non insueti laureis.

Tuq; ô supremo ductor agminis die

Princeps ades certantibus,

Cum falsa veris addita exprobrant probra,

Absolue nos calumnie.

Vitasq; corpus exuentes suscipe

Hasta procacem arcens manum.

EX CANTICO MOSIS.

CAntemus inclyto aetheri regi Deo
Deo omnium fortissimo.

Incomparabili extulit se gloria

Suam hinc potentiam explicans.

Equos

Equos & equites hostium sub æquore
 Vorticibus inuoluit rubro.
 Deus ille virtus mea, Deus potentia,
 Mei & triumphæ gloria,
 Deus salutis auctor effectus meæ
 Seruat sua me dextera,
 Deus hic meus, præ omnibus dijs mihi:
 Eius canam vsque gloriam.
 Deus hic parentum meorum antiquitus:
 Eius canam potentiam.
 Deus velut bellator arma Pharaonis,
 Currus, & omnem exercitum
 Nos insequentem fluctibus maris asperi
 Inhospitalibus obruit.
 Huic nomen omnipotens: potentes hostium
 Demersit alto principes.
 Illos profunda ponti inexplicabili
 Hausit vorago gurgite.
 In ima desedere, ceu moles grauis
 Excisa monte ab arduo.
 Dextera tua Deus omnium pulcherrimo
 Sese trophæo insigniit.
 Dextera tua hostem contudit validissima:
 Tuos es vltus æmulos.
 Excandisti! absumpsit ira eos tua,
 Flamma aridam vt stipulam vorat.
 Excandisti iratus! in eos æquoris
 Opes coëgisti humidas.
 Nobis recessit vnda, & alti gurgites
 Lato relicto limite,
 Fundum vt per imum de manu insequentium
 Elaberemur hostium.
 Videns propinquus hostis omnibus mare
 Patere: concanum ratus,

Alensq;

Alensq; inanes spes ait secum : insequar,
Concludam eos, spolia auferam;
In hostium pecunias grassabimur,
Auro potiti explebimur,
Stricto dehinc ferro irruemus acriter,
Totum genus delebimus.
Hæc colloquentes irriti salsas vias
Medio tenebant equore.
Tuus ecce spiritus repente insibilat,
Concretaq; vnda soluitur.
Nec areas fert humido tergo rotas:
Omnes in ima, plumbum vti,
Pelagi profunda corruere protinus.
Nos tam recepti littore,
Eiecta porro vidimus cadauera
Virum, atq; equorum fluctibus.
Quis tibi queat bellantium fortissimus
Virtute comparari?
Tu sanctitate incomparabili inclytus:
Tu fortitudine vnicus
Orbi vsque maxima exhibes miracula,
Quæ nullus alter audeat.
Dextram tuam excitasti, & hausit terra hians
Repente vires hostium.
Genti tuæ verò dedisti te ducem
Iam seruitute libera
Nostrum misertus, nos vt in pinguißimum
Traduceres manu solum.
Hæc audientes vndiq; populos pavor
Inuasit, ac simul dolor.
Fama hac Palestina omnis attonita iacet,
Et ora Chananeitis tremit
Cum regibus populisq; barbaris. tu eos
Metu coactos illiga.

Per-

H Y M N.

Pertranseat donec tuorum exercitus
 Immobiles stent, ceu silex:
 Nobis nec obstant, sed tibi placitum genus
 Super aquilarum alis vehes
 Montem ad beatum, hereditario in solo
 Ut surculos lectissimos
 Nos inferas, domumq; in altam transferas,
 Quam fabricasti tu tibi
 Sacrarium Deus tuum, quod affabrè
 Tuae expoluerunt manus.
 Regnans, io triumphe, victor imperat
 Aeternum, & amplius Deus.
 Ingressus eques Aegyptius mare inuium
 Tot curruum rex millibus:
 Rex aetheris eum immersit aquoris rubri
 Sub vorticosis fluctibus.
 Ast Isaci nepotibus tendentibus
 In medio iter strauit mari.

D I V O D A V I D A E

Regi Prophetae.

FAccessite hinc vani Poëtarum greges,
 Auferte vestra hinc somnia.
 Non est quod audiam, quod amplius legam
 Diserta vestra carmina,
 Seu Graeca, seu Latina sint ea, ut lubet.
 Me Musa detinet altior:
 Inusitata dulcior citharae sonor
 Meis inerrat auribus,
 Et intimis altè insidens praeordijs
 Totum mihi me surripit.
 Iordanis vsq; ab algida Cygni audio
 Ripa canori carmina.
 Ut ille luce, ut nocte de multa canit,
 Quae nullus antea audiit.

Cui te sacrorum conferam vatum parem?

Cui regum eundem comparem?

Quid maius in te mirer? an peritiam

Belli, an canendi gloriam?

Artisue, quas callere reges addecet

Clauum tenentes vrbium?

Pastoris vltimus Ephrathæi è liberis

Oues paternas pauculas

Pascens puer iam tum imperabas omnibus

Amabilis pastoribus.

Iam te supremus ætheris rex legerat,

Cui regni habenas crederet.

Pascente te nihil timebant pascua.

Feræ abstinebant saltibus.

Fremens supremum grauitè vrsus in tuis

Efflauit vlnis halitum,

Tuoq; pressu vastificus olim Leo

Discerptus ingens occidit.

Tu mole vasta corporis teterrimum

Puer gigantem ab hostium

Vallo superbus prouocantem vocibus

Vellet sibi qui congregari,

Et insolenter exprobrantem ciuibus

Turpem tuis ignauiam,

Cùm muta legio omnis tuorum absisteret,

Nec quisquam adire comminus

Auderet: ipse aggressus ultrò fortiter

Nec dedisti protinus,

Insonuit ad cælum grauitè immanibus

Perculsa tellus artubus.

Tum factò in hostes impetu innumerabiles

Inuictus ense demetis.

Nec sustinere versa possunt agmina

In terga dextræ vim tuæ,

Quo-

Cui

H Y M N.

Quotiesq; confecto redibas praelio
 Multis peremptis millibus
 Auro coruscus, omnium pulcherrimus,
 Ipsos amor vrens agros,
 Victori ab oppidis puella ubiq; obuia
 Tibi canebant carmina,
 Supraq; regem ipsum efferebant laudibus
 Ter inclytum, ter amabilem:
 Quid mox? ubi etas firma venit, regijs
 Elapsus insidijs quater
 Ut regis inimici necem defleueris,
 Cui sponte bis peperceras,
 Manu in tua cum esset tot ense iniurias
 Vlcisci, & hostem perdere.
 Hinc regnum adeptus pace ut alta rexeris
 Late subactis hostibus.
 Deo ut tot edem sumptibus paraueris,
 Quam filius mox conderet.
 Tu luce pugnabas manu, noctu fide
 Arguta agebas gratias.
 Deo usq; grata concinebas carmina
 Haud munerum tot immemor,
 Quibus tuos euexit ad sidera atavos
 Ab orbis usq; exordio.
 Tot hic triumphos, tot canis miracula
 Antiqua gentis praelia,
 Quin & futura prauident longerefers
 Coram velut presentia,
 Et nasciturum prae dicas mortalibus
 Heroa de Deo Deum,
 Qui nostra penitus demeret piacula,
 Cruore nos lauans suo:
 Nobisq; nostra ostendis idem tempora,
 Et nosmetipsis indicas.

D. I.
 Salve pro
 R.
 Nobis ab
 I.
 Nobis tui
 D.
 In praelijs
 T.
 Sat mihi
 D.
 Quod si n
 N.
 Abstrus
 I.
 Quibus
 C.
 Vnum ex
 Vnis mil
 I.
 Quibus
 Vt flebil
 Miserer
 Ego eni
 Soli tibi
 Contan
 Te, qui
 Salu

Salve procul videntium vatam optime:

Regum idem aue lectissime:

Nobis ab alto dexter ades, & nos tua

Prece iunge summo numini.

Nobis tuis initier vestigijs

Detur. imitentur te duces

In praelijs, reges sequantur formulam

Tuam in regendis vrbibus.

Sat mihi foret tua æmulari carmina,

Dum fila percurro citharæ.

Quod si neq; id penitus datum est accedere,

Nec pluma tam alta volat mea,

Abstrusa mitto versibus mysteria,

Diuina mitto evolvere,

Quibus alta celi transilis cacumina,

Quibus inferum penetras chaos.

Vnum erudiri aueo. doce saltem meis

Orare veniam noxijs.

Vnis mihi his te præbeas saltem rogo

In versibus imitabilem,

Quibus iuuenta errata deprecans studes

Placare regem calitum.

Vt flebilibus, atq; miserabilibus modis

Nostros in animos influis,

Miserere, miserere ô mei Deus, iterans

Mecum tua age clementia.

Ego enim piaculi mea noui. quod male

Feci, mihi est vsque in oculis.

Soli tibi peccavi, iniquè egi pater

Tuis sub oculis impius.

Contaminatis sum parentibus satus,

Conceptus ipso in crimine.

Tu, quidquid admissum est, tua indulgentia

Ignosce noxiæ immemor

Dei.

H Y M N.

Delicta dele. nequiter facta occule,
 Meas remitte amentias,
 Et, inquinatum quidquid in me est, dilue
 Me rore respergens tuo:
 Nouamq; mentem in me, nouum cor suffice,
 Virumq; verte in alterum.
 Afflatui aura numinis mirabili,
 Hilara tuo me spiritu,
 Demum ita priori restitutum gratia
 Aspice benigno lumine.
 Laudes aperies ita mihi labia ad tuas,
 Electantur ut tibi impij.
 Meæ tibi hæ sint victimæ. hos immolem
 Super tuum altare vitulos.

D I V O I O A N N I

Baptista.

Quæso quid id negotij? quamobrem boni
 Semper premuntur improbis obnoxij?
 Quo nullus ortus maior vnquam gentium
 Dei loquentis vera testimonio,
 Perit perit vates ter ille maximus
 Insanientis mulieris libidine,
 Quod abdicari is tenderet regem illico
 Oportuisse inauspicatis nuptijs,
 Fratriq; reddi clamitaret coniugem,
 Ipsa ferente incesta animo id egerrimo,
 Vatiq; pestem interminante pessimam,
 Tan vumne mulieri vspsiam licentia?
 Indignus ille qui satus sit masculus,
 Cui serio imperat mulier, & arduis
 In rebus aduocata semper consulit,
 Cum procreandos coniuges ob liberos
 Tantum viris sint additæ imperantibus,
 Nec femina ingenio suo pte pessima,

Sed sint equorum sicut optimum genus,
 Eumq; quem vult sessor, incedant gradum.
 Freno, viri si uti sciant, quisque in suas,
 Possit carere mundus hac molestia,
 Nec tot fuissent gentibus tragœdiæ.
 Mandavit illa saltitanti filie
 Incesta, regem posceret sibi aurei
 Tradi amputatum vatis in disco caput.
 Mero ille, ludo, amore captus annuit
 Iuratus in patina sacrum affertur caput
 Squalore fuscum, tabo, & atro sanguine
 Horrentibus quotquot aderant convivio.
 Convivium incestum: efferum spectaculum.
 Insane, cæce, brute rex, tun' optimi
 Viri muliebri offers caput libidini?
 Tun' inclytum sanctum, Deoq; proximum
 A Solis almo aspellis almi lumine,
 Quem tu colebas, expetebas pessima
 Tua exprobrantem probra confidentius?
 Lugete valles, antra, solitudines,
 Et quidquid est ubique montium auj
 Lamenta, flebilesq; voces rumpite
 Tam destituta amabili solatio.
 Non audietis amplius vocis sonum
 Felicis cui nuntia venisse iam,
 Quem nesciebat nocte mundus obrutus,
 Deum patri futurum, ut agnum victimam,
 Mortalibus qui tolleret piacula,
 Cæliq; claustris panderet nobis fores.
 O' pessime factum. adeo innocentia
 Cessit subacta? vicit impotens furor?
 Nec Sol repente lucidum abdidit caput?
 Nec terra ruptis dissiliuit vinculis?
 Nec ignibus coruscus orbis arbiter

E

Morta-

HYMN.

Mortalia in cineres redegit omnia?
 Ac at quieuit ira credo calitum,
 Celi quod omnis cura id prouiderat,
 Vates vt esset ille, non modò voce qui
 Deum indicaret editum mortalibus,
 Vita sed ipsum, moribusq; redderet,
 Et morte dira praeuius peacurreret,
 Quod tu sciebas ipsemet praesagio
 Pectus futuri plene Ioannes sacrum,
 Lubensq; morti te obtulisti fortiter.
 O morte felix non minus natalibus,
 Quibus tibi queat nemo comparari.
 Tu regis index calitum praenuntius
 Tu matre sterili, an satus diuinitus
 In matris aluo labe communi omnium
 Ante expiatus, quam fores luci editus,
 Nec noxia ulli mox fuisti obnoxius.
 Ne te inquinarent ciuium commercia,
 Syluis latebas viclitans in abditis.
 Syluestre mel stillans vetusta ab ilice,
 Nocesq; & vnguib; renulsa gramina
 Regale erat semper tibi conuiuium.
 Praebat vltro vina flumen pocula.
 Pelles ferarum delicatam purpuram,
 Hic nationes perluebas flumine
 Suadens probrorum voce penitentiam,
 Monstransq; ad altas etheris viam domos.
 Felix ter o, & amplius qui venerat
 Maculas lauare, & omnium piacula,
 Dei regentis cuncta vbiq; filium
 Tu proluiisti pulgus inter ceterum.
 Sanctum lavacrum balneum admirabile,
 Nec te sefellit artubus mortalibus,
 Sed nare cels canis procul odora feram

Numen

Numen sagaci deprehendi pectore.
 Repente gurgite aureo resplenduit,
 Igni fluentum ceu flagrantibus vadis
 Tuis simul vox insonuit ampla auribus,
 Ruptis ut olim calum ubi tonat nubibus,
 Quem prolebas, quis foret, denuntians.
 Salve orientis alme Solis lucifer
 Iubar propinquum gentibus prænuntians:
 Ades & adhuc quidquid potes, nos erudi,
 Et rectam ad astra errantibus viam indica,
 Nostrisq; abolitis nos piaculis laua.

D I V O P E T R O A P O S T O L O.

De eius cathedra.

PApe. potestate vspiciam mortalium
 Dñs proxima adeo quinquā in altum subuehi,
 Ut summus vnus ceteris mortalibus
 Prescribat, illi nemo prorsus omnium:
 Müssent sed omnes sponteq; vni pareant
 Pietate sola adducti in animis insita
 Suapte vi parentumq; ritibus?
 Porro ille mortales adhuc apud manens
 Quæcunque de hominum constituerit noxijs,
 Sunt rata apud ipsos calites arbitria,
 Animæq; corporum expeditæ nexibus
 Siue illigari idem eas, seu soluerit,
 Herent ligatæ, & inferis fornacibus
 Gremantur igne, vel solutæ deuolant
 Feliciores calitum inuectæ domos,
 Recto modo arbitrio, nec errore id fuit.
 Dei hæc potestas maximi, Dei optimi est
 Communicata filio vnigenæ optimo,
 Et maximo, de virginis vtero edito,
 Mortalibus cum se artibus mundo obtulis
 Spectabilem, doloribusq; obnoxium,

E 2

Mottiq;

Mortiq; acerba pro salute publica.
 Ille inde tibi mortalibus præ omnibus
 Eam reliquit ætheris repetens domos,
 Hereditario velut iure caperes,
 Tibiq; concessit suas prorsus vices
 Petre, siue Cephæ, seu Simon dici eligis.
 Quid hoc negoti? quo tuo istuc facinore
 Meritum esse dicam, quæue gratia rear?
 Tu pisculento natus in gurgustio,
 Parentibus sanè satus pauperrimis,
 Nulla inclytus nisi arte piscatoria,
 Nihil patraſti glorioſi facinoris:
 Nonnulla potius si merita perpendimus,
 Malefacta te plane arguunt, & pessima
 Quidem, ferenda neque gregario in homine.
 Tun' ille, qui tutus, proculq; periculo
 Magnifica verba prolocutus ampliter
 Spoponderas te mille subiturum neces,
 Si opus fuisset, pro duce meritiſſimo?
 At mox ubi vsus venit, in discrimine
 Deserere eum haud puditum eſt, ab hoſtium globo
 Obſeſſum, inermem, dum metu perterritus
 Fuga ſaluti conſulis turpiſſima,
 Fædeq; diſſimulans tibi vsquam cognitum,
 Eum ter abiuraſti amicus optimus.
 Conuincimus ſe habere ita hæc, nec quiſpiam
 Poſeſt negare. pœnitentia hanc tamen
 Mœrens luſti noxiam celerrima.
 Factum putamus prouide diuinitus
 Deo volente, ſcilicet, quò ſontibus
 Expertus hinc ignoſſe diſceres reis
 Statim futurus arbiter mortalium.
 Quod deinde factum eſt, nanque tibi concreditas
 Tot ciuium vitas fouens humanitus

Nullo

Nullo vsus imperio, acerbitate uae,
 Benignitate temperabas vnica.
 Demum quod olim perperam peccaueras
 Morte expiasti gloriosa occubans
 Pulchre pro eodem, quem antea fefelleras:
 Atque is fuisti tam ardua in prouincia,
 Nunquam ut pigitum eum sit, tibi hanc qui credidit,
 Tibiq; succedere adeo innumerabiles
 Alium, deinde alium instituit in secula,
 Eadem ut potestate pariter praecllerent
 Sella sedentes in tua, eodemq; solio,
 Consultum ut hominum generi ita deinceps foret,
 Omnes ut vnum agnoscerent vltro caput.
 Periculosum, forte si quis dixerit,
 Tandem hac potestas ne in potentiam exeat,
 Merumq; regnum hominis soluti legibus
 Latissimè patenti adeo licentia.
 Tua Petre cautio hac, tuum est succurrere
 Gregi tuo olim, ne vnquam id ei mali accidat.
 Es ubi cauere id detur, es apud quem omnia
 Orare possis, facileq; istuc assequi.
 Quare, quod hominum legibus fieri est nefas,
 Saltem impetrato, ita ipse, qui solus potest,
 Tanta potestati modum statuatur Deus,
 Nobis ut vsque praesit optimus pater,
 Pietate sanctus re magis, quàm nomine,
 Castis initijs qui ad honores repserit,
 Non imperandi cupidus, aut sitiens opum:
 Qui non oues deserat, ubi lupum aspexerit,
 Eviscerandas, dum timet rebus suis,
 Ut cauit olim pastor omnium optimus:
 Nihil sibi arroget, nisi id iure optimo,
 Sed ipse sibi sit sponte lex, & terminus,
 Quem praeterire peste peius censeat.

H Y M N.

Et, quam rogarit ipse legi obtemperet,
 Mente ætheri semper quam humo propinquior:
 Priuata penitus missa faciat omnia,
 Domus suæ oblitus, suumq; liberum.
 Primum procuret publica, æquus proximos
 Sibi remotosq; eodem habeat omnes loco,
 Dum Christiano censeantur nomine.
 Sitiat & omnium salutem æquè, ac suam:
 Ac pastor vt sibi traditas oves domum
 Reducere omnes satagit, vna ne abfuat,
 Sic creditas animas sibi mortalium
 Deo optimo resignet vltimo is die
 Pro singulis paratus, haud tibi degener,
 Mortem si opus sit, oppetere pulcherrimam.
 Talem vsq; nobis, si merebimus, patrem
 Dabit, nec vnquam negliget suos Deus.

D I V O I O A N N I

Apostolo.

ECqua leues ad eò se cali ardentis in auras
 Tollit auis? viden' vt celeri super æthera penna
 Enarit, liquidiq; secet supera ardua mundi?
 Vt nostris ablata oculis, vix denique visa
 Radit iter facili lapsu, neque conciet alas?
 Stare putes, nec gressum vsquam proferre volando
 Aethereis cali libratum corpus in auris.
 Sed tacitam secum cælesti in lumine pura
 Luce frui, propiusq; vago succedere Soli
 Gaudentem, & liquidos oculis depascier ignes,
 Obtutu herentem, lucis dulcedine mira.
 Quod genus hoc volucrū? neq; enim regina volantū,
 Quæue altam præpes supra volat ardea nubem.
 Fortunate ales qua te de gente volucrum,
 Qua de stirpe rear? neque enim te præpete pluma
 Credo equidem fretum, neq; enim pernicipibus alis,

Huma-

Humano sed te potius de semine cretum:
 Quisquis es, auguror, haud nostræ rationis inanem,
 Nec tamen agnosco, corpūsne, an corporis expers,
 Quidquid id est, sese liquidas super efferat auras.
 Quales sæpe hominum mentes, animiq; volucres
 Corporis in terris terrena mole relicta
 Tollunt se, & superi peragrant consina calī
 Summa leues, celsaq; diu regione fruuntur.
 Quis verò ille adeo felix, cui contigit vni
 Longe alios supra sese alite tollere sensu,
 Rimariq; acie nostros fugientia visus,
 Sanctaq; cælestū penitus penetralia adire,
 Et calī insueto libare è fontibus haustu?
 Quid fuerit vasti longe ante exordia mundi,
 Omnia quo constent, quo cuncta autore creata,
 Quæ sunt, quæ fuerunt, & quæ ventura sequentur.
 Mira quidem hæc. nam cūcta sibi iam redditus ales
 Ore canit, nostrosq; vehit super æthera sensus,
 Insolitas rumpens voces, insueta locutus,
 Ut verbum omnipotens dictu mirabile verbum
 Illapsum cælo moribundos corporis artus
 Induerit Deus, & nostris habitavit in oris,
 Factus homo, illius decus, & facta inclyta testes
 Vidimus, illius, inquit, vti stellantis olympi
 Rege sati. omnipotens, non enarrabile verbum
 Vidimus, ac veras geniti attrectauimus artus,
 Gratia cui comes, & nudi vis plurima veri.
 Quis canat hæc, nisi diuino qui numine plenus,
 Cuius olim rege ipse satus radiantis olympi
 Eximio præsens eadem instillarit amore?
 Quis canat hæc, nisi Ioannes, quem maximus heros
 Vnigena in terris socium sibi pectore toto
 Iunxit, præq; alijs miro dilexit amore,
 Atque vnum erudit, superūmq; arcana rexit?

Ales, Ioannes tu certe, ille inclytus ales
 Alta petens sensu, celiq; abstrusa recludens.
 Felix, è tali cui talia plurima fonte
 Haurire, & largo perdisserè contigit haustu,
 Felix, quem tanto sancti rex ætheris ipse est
 Complexus præsens mortali in corpore amore,
 Et iuuenem iuuenis dilexit, amicus amicum.
 Non genus ista tibi præclarum, aut vlla parentum
 Nobilitas dedit exigua Bessaide creto,
 Ars vbi erat tibi per ripas muscosa secundum
 Flumina deceptos in retia trudere pisces.
 Is tamen vnus eras generosis omnibus illi
 Posthabitis, cui præcipuo indulgeret amore,
 Quiq; parem sibi responderes gratus amorem.
 Dulcis amor: dulces animi super omnia cure,
 Prædulces nexus amborum, & amabilis ardor.
 Quenam menterear tum gaudia vestra fuisse
 Mutua, quâsue vices flagrantis pectora amoris
 Vtraq; quàm dulces subter præcordia flammæ?
 Te tamen ô certe felicem, terq; beatum,
 Euenit cui talis amor, cui qualis amicus
 Nusquam aliâs inter mortalia corpora visus,
 Gratus luce magis, vel sidere pulchrior aureo.
 Aspiceres quoties oculos, pulcherrimaq; ora,
 Insolitumq; decus, totoq; in corpore honores
 Diuinos, visu dulcem iaculantis amorem,
 An poteras totis non exarsisse medullis?
 Audires quoties voces, & verba loquentis,
 Diuinas iuuenis voces, diuinaq; verba
 Letitiam æthereæ instillantia mentibus aule,
 An poteras totis non deliquisse medullis?
 O certe te felicem quater, atque beatum
 Cui se talis amans, soboles æterna parentis
 Aeterni interdum est solitus committere seorsum

Omni-

Omnibus ab caris, tutoq; affarier unum,
 Inq; omnis socium curarum admittere casus,
 Et tibi diuinos animi concedere sensus.
 Testis eras, cum cælestem clam sæpe parentem
 Affatus miras hauriret ab æthere voces,
 Interdumq; suas diuino redderet ore
 Illustris radijs, & clara luce coruscus,
 Confessusq; Deum se toto corpore verso.
 O quoties illum supra radiantia cæli
 Lumina fulgentem Solis septemplex luce
 Miratus subitis fulgoribus expauiſti?
 O quoties rupto velut acta tonitrua calo
 Territus ad voces diuinas contremuiſti?
 Ipse tibi placidis firmabat pectora dictis,
 Arcebatq; metus iuuenili vinctus amore
 Consilia æterni reſerans æterna parentis.
 Cumq; alios omnis sua per vestigia cælum,
 Ingressos perimi sit funere passus acerbo,
 Vnum te ferro exemit, plagisq; cruentis,
 Annis qui placida centum actis morte iaceres,
 Si tamen absumpto defunctus corpore obiſti.
 Nam perhibent vulgo comperto corpore nusquam
 Degere adhuc vitam Syriæ felicibus hortis,
 Nec te posse mori, donec flammantibus auris
 Undique supremos mundus consadat in ignes.
 Atque ideo, immitis cum te vis effera regis
 Vreret impositum gremio exultantis alieni,
 Nil æstus nocuit flammis stridentis oliui,
 Molliter vnde vinctus tantum, haud exustus abiſti.
 Nec tibi supplicio exilium fuit. equore vasto
 Inclusus syluas, & inhospita littora circum
 Ibas, ac veteres repetebas carmine amores,
 Atque Deo plenus solijs inscripta notabas,
 Quæ ventura forent labenti sæcula mundo

E s

Clara

Clara videns, sed cuncta tegens obducta sub umbra,
 Sublustrati tamen è nebula undique tralucebant.
 At non passus amor, tibi erat qui plurimus oris
 Aethereis, pelagi arceri te semper ab undis
 Extorrem, merita sublato morte tyranno
 Redditus in patriam vicinis gaudia terris
 Quanta repente refers? tunc ad tua vota, precesq;
 Fama canit nuper defunctos munere vitæ
 Aëreas blandi rediisse ad luminis oras,
 Et tibi plus heros deuinctus amore rependit,
 Quā pro te, ac pro fratre parēs male cauta poposcit.
 Ille etiam tibi supremo sub funere pendens,
 Ut poterat, solitum ex oculis respondit amorem,
 Et tibi dilectam genitricem credidit vni
 Dulcibus extremum verbis affatus utrunque,
 Illa tibi ut genitrix, illi ut tu filius esses
 Pro sese post hinc dum in terris vita maneret.
 Tantus amor, tanto cumulatū liquit honore.
 Tantum in te potuit supremum munus amici,
 Ne tibi quam velles teda sociare iugali
 Ignarusq;, expersq; tori, dum visus in orbe es.
 Scilicet addeciuit custodem virginis esse,
 Qui neque connubia, veneris neque munera nosset.
 Sanctior intus amor, fax gratior intus edebat
 Noctes, atque dies veniens illius ab ore,
 Qui cælum vultu, tempestatesq; serenat
 Sole oriente recens, vel Eo pulchrior astro.
 Ante ferunt hesternō etiam te vespere amico
 Incubuisse sinu, somno, ac mœrore grauatum
 Cui positus caput harebas, sublimia cæli
 Arcana hinc, sensusq; Deum traxisse per omnes.
 Hic tibi præcipue diuini pabula amoris
 Largius hausta reor, quæ verbis te inde iuuabat
 Suauidicis late mortales spargere in omneis.

Nil nisi prædulcem, quæcunq; effatus, amorem
 Ore loquebaris: tibi erat tibi dulcis in ore
 Semper amor: blandum spirabas semper amorem:
 Mutua concilians hominum fera pectora dictis
 Inter se, placidaq; serens bona semina pacis,
 Vnus paciferi sator, atq; hortator amoris,
 Vnus amans, vnum nil curans præter amorem.
 Omnia amor tibi: viuis adhuc in corde vigebat
 Priscus enim calor ille Deo abscedente relictus.
 Viuis adhuc residebat amans in sensibus heros,
 Et veterem innexus cordi integrabat amorem.
 Ac veluti, vt saxis liquefactis plurima fornax
 Incensa est, longoq; ardens incanduit aestu,
 Materies subducta licet sit, pabulaq; igni,
 Ignis adhuc tamen intus inest, & flamma superne
 Luxuriat, viuaq; diu furit ardor ad auras.
 Felices ô mortales, si mutua sese
 Coniuncti pariter nullo discrimine amarent,
 Inq; vicem mites animis, sine fraude fouerent.
 Aurea conuersis irent nova secula rebus.
 Nil cuiquam desit, nec opum vlli defuat vber:
 Diuitie fluerent vulgo: omnes omnia haberent.
 Quando quidẽ vnũ animis omnes cõcordibus essent.
 Auri dira fames, & habendi sacra cupido,
 Fraudesq; insidiæq; & furtiva latentia abessent.
 Omnibus vna etenim letandi caussa dolendiq;
 Esset, & vna salus, vnum & commune periculum,
 Et labor, & letis accedat gloria rebus.
 Tot curis hominum careat genus, omnibus omnia
 Tuta forent, degant sine vi, sine cadibus æuum
 Mortales securi, altaq; in pace quiescant,
 Et passim pleno fluat aurea copia cornu.
 Hic fructus, placidi sunt hæc commercia amoris.
 Aureus hic hominum generi omnia sufficit vnus.

Hoc vno sumus, hoc orimur, hoc viuimus vno.
 Vnus amor nobis præsentem numinis auram
 Conciliat: quin ipse fauor, quin gratia & ipsa
 Qua fruimur, qua nos sibi iungit numen amicum.
 Lustratosq; iterum qua nos in pristina reddit,
 Nil nisi amor pius est. ipsum quoq; deniq; numen
 Est amor ille Deus, Deus ille affusus ubique
 Regnat amor, cælumq; mouet, terrasq; fretumq;
 Omnipotens, requies hominū, superumq; voluptas,
 Talia suauiloquo per gentes ore canebas,
 Omnibus inq; locis miscebas pocula amoris,
 Omnia demulcens. discebant omnia amare.
 Omnia largiflua dulcedine distillabant.
 Cum verò solus sola sub nocte relictus
 Errares, ubi corda sopor mortalia soluit,
 Nulla quies animo tibi erat: sub pectore semper
 Versabas, qualis fueris deiectus amico,
 Et dulces nunquam in somni discedere curæ.
 Illum absens oculis absentem cernere coram
 Vsque videbaris, blandosq; agnoscere vultus,
 Optatosq; oculos, & grata frontis honores,
 Cuius ab aspectu iucundo lumine cassi
 Sæpe resurgebant repetitas lucis in auras.
 Vsque videbaris dulces haurire loquelas,
 Cuius ab eloquio iam vitæ munere functi
 Sæpe resurgebant in blandas luminis oras,
 Atq; iterum dulcis visebant limina lucis.
 Vsque animo tibi fixus erat, tibi dulcis imago
 Ante oculos, blandum obuersari nomen ad aures,
 Quo superi catus, atque omnis curia cæli
 Audito letantur, & infera regna tremiscunt.
 Illum per nemora, & sylvas, perq; alta canebas
 Littora, & in Solis per noctem montibus ibas.
 Reddebāt valles tibi, I E S O N vndique I E S O N.

Saxa

Saxa re
 Hæc pla
 Dulce q
 Tempora
 Corpor
 Et sonu
 Huc ad
 Regia h
 Felices
 Rura ca
 Huc ad
 Te reser
 Cernam
 Obscur
 Atque
 Mutua

Q
 Labent
 Andre
 Marm
 Huc, q
 Contu
 Desuin
 Copia
 Forsit
 Fulger
 Dines
 Illa D
 Inte s
 Concl
 Quan

Saxa resultabant: iterabant omnia, I E S O N.
 Hæc placidam semper duxti per munera vitam
 Dulce querens, dulci fallens ingrata querela
 Tempora, confectus donec membra agra senectâ
 Corpore paulatim absumpto lux sola remansti,
 Et sonus, in nostras qui nunc quoque laberis aures.
 Huc ades ô seu te iam functum corpore cali
 Regia habet, seu viuis adhuc, spiransq; sub auris
 Felices Arabum saltus, & amœna peragras
 Rura canens, felix utcunque, utcunque beatus,
 Huc ades, & præsens te sensibus insere nostris.
 Te reserante acie nostros superantia captus
 Cernamus, quæ tu Aegæis vallatus ab undis
 Obscuris vera obducens ventura canebas,
 Atque Deum colere, & nos assuescamus amare
 Mutua te monstrante, piûmq; bibamus amorem.

D I V O A N D R E A E

Apostolo.

Quam veteres nulla arte tuo de nomine dictum
 Cælicolum regi quondam posuere parentes,
 Labentem, victamq; situ renouauimus ædem
 Andrea tibi, conspicuoq; poluimus ære,
 Marmoreq; è niueo candentem ereximus aram,
 Huc, quidquid nobis bellum exitiale reliquit,
 Contulimus, tibi nec pro tempore rebus egenis
 Desuimus, si fortunæ foret illa prioris
 Copia nunc, nec opes nostras sera bella tulissent,
 Forsitan hic lento templi quoque plurimus auro
 Fulgeret tholus, & rigui plebs læta Ticengi
 Dives te dignos aris inferret honores.
 Illa Deum te post vnum veneratur, & omnem
 In te spem locat, iratum tu sæpe tonantem
 Concilias nobis, & iustæ te obijcis ira.
 Quandoquidem nihil omnipotens non annuit vltro

E 7

Deuin-

Denictus tibi, nil veteri non donat amor,
 Quæq; olim in terris fuerat tibi gratia viuo,
 Hæc eadem te consequitur cæli arce receptum,
 Cælestiumq; choros inter spectabilis omnes
 Incedis bis sex procerum non ultimus unus,
 Quos Deus humanos indutus corporis artus
 Subiunxit sibi delectos ex omnibus vnos,
 Retiaq; & pisces, & flumina lingere iussit.
 Fortunati omnes vobis pro retibus, hamisq;
 Aethereus vigor est menti diuinitus alta
 Additus, vnde animas hominum pro piscibus ipsas
 Venari datur, & superum coniungere regi,
 Ad superosq; aperire viam mortalibus agris:
 Piscosis pro fluminibus, pro fluctibus alti
 Aequoris, ætherei vobis data regia cæli,
 Ventorum flabra vnde absunt violenta, nec vlla
 Tempestas metuenda, feri neque prælia ponti.
 Sed placida, & sine fine quies, secunda voluptas,
 Votaq; plena, omnisq; animis exempta cupido est.
 Iam quid enim cupiant æterna luce fruantes,
 Atque bonis saturati omnes, & sorte beati
 Quisque sua dulci complexi mutua amore?
 Sed vos præcipuo pater insigniuit honore
 Omnipotens longè ante alios, quos scilicet omneis
 Cum suprema dies perituro illuxerit orbi,
 Atque iterum natum cælo demiserit alto,
 Arbiter ut vitas hominumq; & crimina quærat,
 Addet ei arbitrii socios, bis sena sedentes
 Vos solia accipient bis senos ardua: ibi omnis
 Vos tremet, atque metu mussans venerabitur orbis.
 Fortunatè, domus sub tecto pauperis ortus
 Craticeo ad patrias pauper Bessaidos undas
 Piscator, tu sublimi conspectus honore
 Iudicis æterni lateri subiunctus amico

Hærebis,

Hærebis
 Post fra
 Arbiter
 Tu prior
 Ad lucer
 Ante al
 Fortuna
 Mortali
 Tanger
 Haurire
 O ego t
 Piscator
 Retia li
 Nassas
 Et recti
 Omni
 Omnia
 Quæ q
 Quæ tu
 Omnia
 Cetera
 Illum a
 Et dule
 Præcipi
 Sponte
 Protin
 Cum se
 Quos c
 Intrep
 Illius, e
 Morta
 Cumq;
 Cura t
 Quan

Hærebis, neque te sociorum ante iuerit alter
 Post fratrem, quem præfecit mortalibus olim
 Arbiter ipse heros terrasq; hominesq; relinquens.
 Tu prior accessisti diuina voce vocatus
 Ad lucem, verumq; datum est tibi cernere lumen
 Ante alios, Petrus ipse tua est post voce secutus.
 Fortunate, datum est tibi cæli cernere regem
 Mortali, & sanctos manibus mortalibus artus
 Tangere: tum veras voces, diuinaq; verba
 Haurire, & socijs toties accumbere mensis.
 O ego tunc illis cur non sum natus ad undas
 Piscator: quos non hamos, quæ non caua letus
 Retia liquissem, & lembum, et cum flumine pisces,
 Nassasq; cratesq; & vimineos calathiscos,
 Et rectu, & patriam, & caros, me deniq; et ipsum,
 Omnibus adiiciens hæsissem protinus vni,
 Omnia qui superat, quiq; omnibus est satis vnus:
 Quæ qui habet, omnia habet, nulliusque indigus vl-
 Quæ tu præfagi sensisti pectoris haustu (trâ est:
 Omnia despexisti, præq; vno nil ratus esse
 Cetera flagrabas ardenti vnus amore.
 Illum animo suspirabas noctesq; diesq;,
 Et dulcem cupido pascebas pectore curam.
 Præcipuè postquam moriens terrena reliquit
 Sponte sua, & nostram deleuit sanguine labem.
 Protinus ætherea afflatus diuinitus aura
 Cum socijs, miroq; animum inflammatus amore
 Quos casus, quæ non discrimina sponte subisti
 Intrepidus, totum quò ferres facta per orbem
 Illius, & sanctas vulgares vndique leges,
 Mortalesq; nouo lustrares luminis ortu.
 Cumq; alias alius purgandas isset ad oras,
 Cura tibi Scythiæ cecidit concredita sorti:
 Quam postquam insolite recreasti lumine lucis,
 Atque

Atque omnem factus implesti ingentibus oram,
 Grecia restabat diuina imperuia luci,
 Dum nimum freta humanis sese artibus effere,
 Nec cedit nisi fallaci ratione subacta,
 Diuinaq; potestati nihil arrogat vltro,
 Quæ sensus hominum longè præuertitur egros,
 Et refugit tardos animorum obnubila captus.
 Protinus Argolicas perrexisti gnauius ad vrbes.
 Nec te vllæ tenuere moræ, quod multa piorum
 Corpora missa neci Danais acceperis oris
 Præsidis Argiui inuidia, cæcoq; furore.
 Vt faciles omnis tibi Achaia præbuit aures,
 Audyt vt mira rerum nouitate loquentem:
 Atque animis verum, lucemq; volentibus hausit.
 Impie quid furis Aegæa, luciq; repugnas?
 Tene putas posse illustres abscondere calis
 Auricomi flammæ, ipsumq; extinguere solem
 Vndantem luce, ac toto res orbe rigantem?
 Forsitan humentem nebulam proflare, breuemq;
 Obseßus poteris radijs obtendere nubem.
 Erumpet lux, erumpet rutilantibus auris
 Lampas, & auriflua face nubila differet omnia.
 Nempe pium nihil obstantem, nulla arma mouentem
 Pro se vim contra, sed mortis amore ruentem
 Optatæ infando potuisti perdere leiho
 Efferus: at clarum vis nulla extinguere nomen
 Eualeat, quod per populos magno ore sonabas.
 Sed quo tu magis obstabas, hoc latius illud
 Serpebat, penitusq; animis hærebat adactum.
 Id potuere, quibus præeras, ostendere Patræ:
 Felices Patræ, quibus almam cernere lucem
 Hoc monstrante datum, & certam sperare salutem
 Pignore tam certo, quis enim non se eximat vltro
 Protinus abruptis, si detur copia, vincit?

Sed

Sed tibi dulce senex (etenim ad te sancte reuertor)
 Vilem per mortes omneis effundere vitam
 Pro duce, qui sese nostra ob commissa necandum
 Obtulit, infamiq; trahi suffixus obiuit.
 Quod mortis genus efferres cum multus ad astra
 Laudibus, & nostrā hinc caneres prodisse salutem,
 Supplicio obsequium simulans te affecit eodem
 Impius, ingentiq; parem dedit esse magistro.
 Te poterat tam crudeli subducere morti,
 Cum subito tota vrbe ruenis manus omnis in arma
 Arsisset, diri q; faces in tecta tulissent
 Presidis, insonti tibi ni vincla arcta leuasset.
 Tu vitæ magno æterna correptus amore
 Mortalem optabas quàm primum effundere vitam,
 Atque ideo tendens exutas vincula palmas
 Obuius orabas populum pietate furem
 Ne faceret, studio tibi ne male amicus obesset,
 Ne prope iam partum eriperet sub fine triumphum.
 Atque adeo seuis qui tempestatibus ætus
 Per maria æcturi dubio sub sydere iniqui,
 Si quibus imegit ventorum munere tandem
 Littoribus, cumuloq; ratem subiecit harena,
 Non tam auido siccum arripiat telluris amore,
 Quàm tu tunc procul aspiciens feralia ligni
 Brachia flagrabas: mira q; cupidine captus,
 Impatiensq; moræ orabas dispendia tolli.
 Utque obiturus olor moriens insueta caneas,
 Et dulcem amplectens inhiabas pectore truncum.
 Ut te conspicio, ut te animo Crux alma volenti
 Accipio, inscendoq; libens, & pectore glisco?
 Suscipe me: dignare tuo mea viscera fulcro,
 Quæ prius ingentis diuinis hospitis artus
 Lata onere insolito felici sede tulisti,
 Vnde decus tibi per gentes, & gloria parta est.

Nunc

Nunc ducis ingredior tanti vestigia longè.
 Nec fuerit mihi rex tantum, dum vita manebat.
 Me me etiam quamuis longè inferiora sequutum
 Suscipe, & optato sublatum redde magistro.
 Nam veluti angustas duplicis per roboris oras
 Vere nouo ingrediens renouat se lubrica serpens:
 Sic tua dulce mihi est nunc inter robora molem
 Linquere, & exuias moribundi corporis huius,
 Liberiusq; poli volucris petere ardua lapsu.
 Hac repetens robur tandem es sublatus in altum,
 Heu nimium duos perpeffus morte dolores.
 Nunc frueris placida felix in secula pace.
 Salue bisfenos inter pater optime patres:
 Aspice nos bonus, atque tuo nos iunge magistro.

D I V O P A V L O

Apostolo.

ET sunt qui tendant celi explorare profunda
 Concilia, ac penitus tectas deprendere caussas
 Nec dubitent in ius prope sacra voce vocare
 Regem ipsum celi, si forte quid euenit vsquam,
 Legibus à nostris quod longè, ac moribus absit
 Obductum nube, ac picea caligine opertum?
 Non equidem meritis presentem numinis auram
 Assequimur freti nostris: nostriq; labores
 Aut benefacta parum prosint, nisi desuper adsit
 Auxilium prius, & fauor omnipotentis olympi,
 Ecquibus egregiè factus, quo munere Saulus,
 Qua pietate Deum sibi conciliauit, ut vltro
 Tam nigra mentis de nocte repente vocatus
 Tam claram in lucem, tantisq; ereptus ab undis
 Tam tuta pelagi securus in arce sederet?
 Ille quidem primis veri contemptor ab annis
 Gaudebat Christo infestis se opponere signis,
 Ne noua religio surgens se ferret in auras,

Quàm pa
 Ostendit p
 Legiferi a
 Quoq; ma
 Hanc veli
 Atque rec
 Acritus hò
 Omnia de
 Tantus an
 Ille etiam
 Inciperet
 Sacrilegis
 Dum Sol
 Obrueret
 Post celi
 Purpurea
 Nec debi
 Destitit i
 Omnibus
 Donec pr
 Suscepit p
 Pro celi c
 Sensibus
 Calicoli
 Iuribus h
 Omnibus
 Cede ma
 Terrorin
 Forte ol
 Arduus i
 Ense mir
 Haud im
 Quippe
 correptos

Qua

Quàm pater omnipotens tandem mortalibus agris
 Ostendit placitam sibi prisca nube remota
 Legiferi aduentu nati, qui cuncta nouaret,
 Quoq; magis sancti cultores incumbabant.
 Hanc veluti eductam struere, atque attollere calo,
 Atque recens latas orbi diffundere leges:
 Acrius hoc vrgens animis hostilibus ille
 Omnia deturbare, p̄ysq; obsistere cœptis,
 Tantus amor patrias inerat defendere leges.
 Ille etiam cùm pene puer pubescere primum
 Inciperet, molliq; genas vestire iuuenta,
 Sacrilegis sese adiunxit socia arma sequutus,
 Dum Solymi insontem saxorum grandine dira
 Obruerent iuuenem, qui primus sanguine fuso
 Post celi indigno mulctatum funere regem
 Purpurea meruit caput insignire corona.
 Nec dehinc ille etiam crescens iuuenilibus annis
 Destitit incepto, vsque p̄ys minus æquus, ad vnum
 Omnibus intentans lethrum, genus omne perosus:
 Donec precipitem altitonans, & ad imaruentem
 Suscepit pater, eximioq; euexit honore,
 Pro celi obscuras latebras, noctemq; profundam.
 Sensibus à nostris quantum summat a recedunt
 Calicolum arbitria & sortes, abstrusaq; iura
 Iuribus humanis quanto discrimine abhorrent?
 Omnibus horror erat Saulus meliora secutis
 Cede madens multa, infandum, plenusq; minarum
 Terrorumq; potens Solymum saebat in oris.
 Forte olim missus primorum gentis ab vrbe
 Arduus ibat equo, galea, cristisq; superbus,
 Ense minax hastaq; & athena luce coruscus.
 Haud impunè ulli quisquam pius obuius esset.
 Quippe magistratus iussu discrimine nullo
 Orceptos amnis atrox in vincula perebat.

Quos

Quos pietas nova, religioq; incerta tenebat.
 Iamq; aduectus erat prope opimæ antiqua Damia
 Mœnia, iam summas spectans de vertice turres.
 Et iam se cedi spirans immane parabat
 Terribiles acuens animos, irasq; manusq;
 Qualis nocte lupus, quem dudum insana libido
 Faucibus errantem lictis exercet edendi,
 Dum caulas videt, & balatus haud procul audit,
 Incassum fremit, ac rictus frustratur hiantes.
 Protinus ætherea superum regnator ab arce
 (Qui celi tantus fauor?) hæc speculatus, amico
 Lumine respexit iuuenem in sua damna ruentem,
 Supposuitq; manum dexter, mentemq; benignam
 Concipiens in eum presenti numine fuit.
 Nanq; improviso vibratus fulgur ab æthra
 Tendenti venit ecce repens, & luminis aura
 Afflatum ætherea lux plurima circumfulsit.
 Illicet actus equo ad terram ruit, atque relictis
 Calce petens auras iacuit resupinus habenis.
 Audyt hinc vocē horrificā: quid Saule, quid ultra
 Saule furis, mihiq; aduersis opponere castris?
 Nequidquā cælo arma moues, stimuloq; repugnas.
 Saulus adhæc tenebris sustollens lumina obortis
 Quæsiuit lucem frustra, extimuitq; negata.
 Demum hæc summisso vix hiscens pectore fatur:
 Sancte edice: mones quæcunque, ego iussa capeſſam
 Vix ea, cum volucres vox rursus audita per auras
 Surge age, solue metus, vrbi succede propinqua:
 Hinc responsa feres, quæ porrò obeunda tibi instent
 Qui te hac dehinc maneant pro religione labores,
 Quæ pariter comitum iuxta manus audyt omnis.
 Opstupere viri: nam vox veniebat ad aures
 Omnibus hausta quidem: sed vocis cominus auctor
 Nusquam apparebat vocalibus additus auris.

Vix agrè sese attollens surrexit, iterq;
 Ingrediens frustra tenebris tentavit in atris
 Lapsantem, & dubios nitenti cuspide gressus
 Firmantem manibus socij intra mœnia ducunt.
 Iam treis in tenebris exegerat vrbe receptus
 Et frugum, & laticum penitus sine munere Soles,
 Cum subitò Ananias, quo non servantior æqui
 Tunc illa vrbe fuit, nec cælo gratior alter,
 Hospitis antiqui penetrati in sede iacenti
 Improvisus adest, iussis caelestibus actus,
 Compellatq; virum, & diuino pignore firmat.
 Saulc ades huc animo: tibi amico ab numine veni,
 Luminis amissi iucunda ut luce recepta
 Desuper affleris cæli omnipotentibus auris.
 Haud ignota audis: eadem scio, nam modò qui me
 Huc adigit, tibi detexit manifestius idem.
 Ille tuos etiam mihi porrò ostendit honores,
 Quanta tuæ faueat cæli indulgentia laudi,
 Quàm iunctus superùm sis regi, præ omnibus vnus
 Delectus iam, qui totum noua sacra per orbem
 Diuulges verborum opifex, vberimus oris
 Quæ surijs modò carpebas agitat iniquis,
 Omnibus hæc propter caput obiectare periclis
 Haud renues, vltroq; insigni occumbere letho.
 Hæc fatus liquida accurum lustravit in vnda,
 Vnde animis scelus eluitur, veterumq; parentum
 Crimine contracta excedunt contagia labis.
 Inde manum super imposuit, templisq; sacratis
 Preposuit, populisq; ducem dedit esse docendis.
 Interea afflato visi caua lumina circum
 Scintillare ignes, velutiq; erumpere ahenæ
 Squamæ oculis, lucemq; hausit, visusq; recepit,
 Atque suæ victu rediëre in pristina vires.
 Continuò Saulo planè mutatus ab illo,

Qui

Qui modo ubique pios ferro vinclisq; petebat,
 Longè alios verso accepit cum nomine sensus,
 Et iam Paulus erat. subito illi copia fandi
 Verborum, rerumq; potens prudentia venit
 Orta magis, studio quàm, aut ullo parta labore.
 Iam claros hominum fandi fabricator adibas
 Conuentus, medioq; foro diuina loquutus
 Pendentem populum insueto sermone tenebat,
 Semine ab æthereo terris venisse virum, quem
 Venturum toties vates cecinere per orbem,
 Quo veterum lueret scelus exitiale parentum
 Proditus, & læsum placaret sanguine numen
 Ipse suo morti pro cunctis deditus vnus.
 Atque hæc crebra quidē, populosq; ad sacra voca
 Multa querens super extincto, super arbore multi
 Infami, & poenas fando integrabat acerbis.
 Obstupere omnes, nimumq; ea mira videri.
 Vnde noua hæc species, tam versa repente cupido
 Et veterem in Pauli querebant pectore Saulum.
 Haud aliter suadente fame implacabilis ingens
 Exitium pecori modo qui, eademq; parabat,
 Ille Lupus, pleno si forte receptus ouili.
 Mitescat, iamq; inter oues innoxius erret,
 Et pauidos lambat, linguaq; remulceat agnos.
 Nec mora iam Solymum magna quoq; redditus
 Commouit totam monstrosis ingentibus oram.
 Vix oculis credunt: nec primum fuditur illi,
 Insidiasq; p̄ metuunt, vix ducere amicum
 Possunt, quem tot erant experti cadibus hostem.
 Parte alia patrijs trepidi pro legibus omnes
 Concurrunt vrbis primi, duriq; resistunt,
 Et se certatim contra exhortantur ad arma.
 Bella cient, & saxa fremunt, rapit arma iuuentus.
 Ille autem nullisue minis, nullisue periculis

Territus, inceptis perstat, nec flectitur vsquam.
 Quouē magis pugnant acres, hōc ampliū ore
 Fulminat, atq; aperit vetiti noua lumina veri,
 Præfatus sanctas nil se conuellere leges,
 Sed legum arcanos penitus recludere sensus,
 Amotisq; palam nebulis ostendere Solem.
 Dum loquitur, circum ora silent, & sensibus imis
 Illapsus faciles animos, ac mollia fando
 Fingit corda premens, riuāq; loquentis ab ore
 Visa exire faces, labrisq; erumpere flamma,
 Et vibrans rupto velut æthere lingua tonare.
 Iamq; Palestinam monitis impleuerat oram,
 Atq; omnes, genus Isacidum quas incolit vrbes
 Cornigeri degens sub vatis legibus æuum,
 Cūm pater omnipotens templi in penetralibus altis
 Astitit orantis, atq; alias quoq; luce carentes
 Iussit adire plagas, aliasq; capeffere gentes,
 Barbaricas, Graiasq; Italoq; à sanguine Cretas,
 Quas coleret, lucisq; noua splendore rigaret
 Nil veritus, fidens nil se presente timeret.
 Ergo animi intrepidus nil ille horrebat acerbi,
 Omnis per mortes mente imperterritus ibat
 Sponte sua, quas ærumnas quos mente labores
 Inuicta tulit, hūc illūc, terrāq; mariq;
 Iactatus? non ille dapis, non ille quietis
 Aut summi memor instabat, placitoq; labori
 Indulgere odijs primorum obiectus iniquis.
 Ille etiam insidias muro demissus ab alto
 Per funem euasit, nocti & se credidit atra.
 Ille etiam saxi quoties iactante petitus
 Plebe tulit diros lapidum sub grandine iactus?
 Terq; magistratus virgis per compita fectus
 Contempsitq; minas, ignominiaq; pudenda
 Verbera, diuini facibus succensus amoris.

Iamq;

Iamq; illi carcer requies erat, usque adeo omnes
 Pertulerat leti securus vincla per vrbes.
 Quid referam quoties veluti contagia secum
 Dira ferens fuerit muris exclusus, & atra
 Nocte graues tulerit cali intractabilis iras
 Inter saxa iacens pernox, sociusq; ferarum
 Montibus aut gelidis, aut horrifera speluncis?
 Flumina non illum ab studio torrentibus undis,
 Aut obiecta feri tardarunt equora ponti,
 Terq; mari in medio fracta rate nauit, & haustu
 Noctem omnem, totumq; diem sub gurgitis imo
 Deerrauit leti paruo discrimine fundo,
 Vt sileam insidiasq; hominum, incursumq; ferarum
 Et quae mille die non parua pericula adiuit,
 Hic illic quo mortales in nocte iacentes
 Obscura erigeret bonus, in lucemq; vocaret,
 Palantesq;, proculq; errantes tramite recto
 Inueheret calo sibi per diuortia nota.
 Cernere erat late hic illic per regna, per vrbes
 Atque hos, atque illos ad vera surgere lucis
 Lumina, lustrariq; undis, & credere dictis.
 Felices, Paulum magno quibus ore tonantem
 Mulcentemq; iras, inuictaq; corda prementem
 Cora audisse datum est, quantus scelera impia san
 Inuectus quateret, quantis assurgeret undis,
 Vel cum rege satum superum omnipotente refert
 Morte sua nostris ultro cauisse periclis,
 Quanta animos maesti afficeret dulcedine amoris
 Egregius linguae, secundo pectore veri,
 Quanto uis ipse loquens intus flagraret amore.
 Frustra eadem feri optabunt uidisse nepotes,
 Et votis hoc in summis numerabitur vnum.
 Iamq; ea Graiugenum regnabat lingua per vrbes
 Altitonans, victrixq; animos ducebat hiantes.

Iam

Iamq; nouis Asiam sacris peruouerat omnem,
 Resq; illi externis melius successit in oris,
 Verus ubi penitus Deus omnipotentis olympi
 Rex ignotus erat, sed djs simulata colebant
 Saxa hominum multo manuum fabricata labore,
 Iamq; opibus quondam Romæ suspecta Chorinthus
 Penè omnis nutare, suæ & diffisa Dianæ
 Alta Ephesus celebri paulatim absistere templo,
 Miratq; virum doctæ narrantur Athenæ
 Orantem, ignotiq; Dei noua sacra canentem,
 Carmine quo capti è primoribus Actæorum
 Nonnulli ad verum properarunt surgere lumen
 Signorum memores, quæ quondam maxima Sole
 Viderunt nulla cæli ratione subacta,
 Cernere dum piget æterni fera funera regis.
 His actus venit in mentem Solyma alta redire,
 Quamuis multa palam vatum responsa minentur,
 Vinculaq; ipse sibi vulgo canat inde, futurumq;
 Exitium sua nec Graijs vltra ora videnda.
 Hic circumfusi nequidquam plurima amici
 Orabant fletuq; amplexi genua tenebant,
 Parceret, infensa ne se committeret vrbi
 Rursus, ubi nuper perpeßu haud mollia passus.
 Ille autem precibus nequidquam flectitur vllis,
 Coeptum tendit iter: nec quæ tulit aspera quondam,
 Nunc subeunt, sed quò grauiora instare pericla
 Sentit, eò maior semper fuit ardor eundi,
 Qualis nocturni pingues ad luminis ignes
 Plurimus illectus volitans fert tangere flammam
 Lucundam visu, propiusq; accedere lucem,
 Vsq; sibi admotam licet experiatur iniquam,
 Vrat & extremas in amatis ignibus alas:
 Non tamen absistit ludo, sed lumina circum
 Itq; reditq; vagoq; assultat plurima gyro,

F

Dum

Dum cadat, & moriens crepitanti pendeat igne.
 Tantis amor lucis, flammæ tam dira cupido.
 Talis abire fuga. Paule imperterritus ardes.
 Nulla quies animo: non mentem horrentia vatum
 Dicta mouent, caliq; minæ, quæq; ipse videbas
 Prescius Isacidum tibi tendi vincula in oris
 Primorum scelere, inuidia flagrante is Idumes,
 Deniq; Romulea portendi funera in vrbe.
 Noctes atq; dies optanti pectore versas,
 Instent quanta tibi capto discrimina terræ,
 Quanta mari, Ausonias ibis cum vinctus ad vrbes,
 Littora Gratorum subeunt relegenda, tot ora,
 Tot maria, atq; vrbes, pelagoq; tot insula in alto,
 Bellaq; ventorum, tempestatesq; futura,
 Italia tandem portus, Lauiniaq; arua,
 Et pulcher Tybris: tibi enim super omnia in ipsis
 Roma oculis, dirusq; Nero est, & Romulus ensis.
 Felix Roma ducum non tantum elata trophæis,
 Quantum morte tua, feliciq; incluta busto.
 Scilicet huic vni cælum concesserat vrbi
 Vt Cilicas inter natus Perseide Tharso,
 Quam vastum procul à nostris mare diuidit oris
 Hic spolys moriens peteres supera alta relictis,
 Illa tuos obitus vidit miserata cadentem,
 Explentem regis crudeles sanguine pœnas,
 Regis inhumani materna cade madentis.
 Illa tuum vidit caput à ceruice recisum,
 Dum caderet, resilire iccta ter pondere terra,
 Atq; solum vndanti toties signasse cruore,
 Ad signum subitos laticum erupisse liquores,
 Tresq; adeò, vt fama est, secretos margine fontis
 Dissiluisse, noua & maduisse aspergine terram.
 Nunc etiam sanctas venerati visimus vndas,
 Teq; illi socium donis, & honoribus addunt

Vsq;

Vsq; parem, cui rex celi mortalia linguens
 Credidit arbitrium, ac rerum commisit habenas.
 Utq; tibi consors fuit hic necis, atq; laborum,
 Sic ara, sic sacrorum tibi iunctus honore est,
 Ossaq; vestra tegit pariter commune sepulcrum.
 Vos ambos pariter iuvat alta mœnia Romæ
 Tutari, atq; Italas studiis consortibus vrbes.
 Tu regi superum interpres lectissimus vnus
 Ante alios, vatumq; potens, orbisq; magister
 Terrarum, edoctæ tibi debent vndiq; gentes,
 Acceptamq; ferunt veram tibi secula lucem.
 Ipsi bisseri, rerum queis credita cura,
 Mirati procures te mira arcana canentem,
 Linquentem terras, atq; æthera voce sequentem,
 Inter quos ipsum, qui sese primus agebat,
 Cum veri specie deceptus tramite recto
 Digrediens dubia inciperet regione vagari,
 Corripere, in meliusq; ausus reuocare magistrum es.
 Tu falso Argolicæ delusum numine pectus
 Virginis, atq; illam rabido actam sæpè furore
 Sedasti, verosq; implesti numine versam.
 Tu falsum magicis vatem artibus illudentem,
 Et tibi nequidquam verbis certare parentem
 Oblutu solo terres, & lumen obortis
 Victo adimis tenebris, cæcumq; in nocte relinquis,
 Quarentem tennes manibus prensantibus auras,
 Quo nitens trepida regeret vestigia dextra.
 Vnus amor tibi fixus erat, cura vna sepultas
 Nocte animas reuocare nouæ ad noua lumina lucis.
 Utq; nouam semper traheres ad retia predam,
 Omnibus omnia eras, tu cuius ciuibus ipsis,
 Inter & externos externi verba sonabas.
 Romanis Romanus eras, Argiuis Achivis,
 Omnes obsequio, simulatis moribus omnes

H Y M N.

Concilians. sic credentem circumuenit auceps,
 Et volucrum ficta deludit imagine vocis.
 Nemo adeò vacuis Gallorum in saltibus olim
 Venatu assiduo indulgens tot retibus apros
 Implicat, aut canitus tot agit de vertice capros,
 Quot tu hominum tibi corda die deuincta trahebas.
 Tu lupus ille die primo nascentis in ortu
 Cede madens toto multum grassatus ouili,
 Vespere dein prædam socios partitus in omnes,
 Bissenum vt procerum moriens pater ipse minori
 Prædixit nato, vnde tibi descendit origo.
 Iam tunc ille tuos spe percipiebat honores,
 Quæ secum tulit ad manes solatia leti.
 Quos verò semel illectos sub signa vocaras,
 Hærebant validis tibi iuncti nexibus vsque
 Certi animo te ardente sequi, quocunq; iuberet:
 Illi etiam, quo liberiùs cælestia obirent
 Mente, alacres rebus spretis mortalibus agros
 Vendebant, pretiumq; tuos æs grande ferebant
 Ante pedes tecum lati omnes rebus egenis.
 Tu verò placita tibi paupertate fluebas
 Tecum diues opum, rerum licet omnium egenus,
 Atq; inopum potius vertebas omnia in vsus,
 Et tibi dulce famem manuum tolerare labore.
 Per populos ideo gressum quocunq; ferebas,
 Ceu lux gratus eras, & magni numinis instar,
 Digredientem agrè semper dimittere ciues
 Cum gnatisq; domoq; ad litora curua sequenti,
 Mutuaq; amplexi, noctemq; diemq; morati
 Hærebant, totoq; erat ingens liti ore fletus,
 Remiuagamq; ratem, quo fluctibus vsq; dabatur,
 Spectabant, donec pelago euanesceret alto.
 Vixq; inde auelli poterant bona verba precati.
 Rex etenim omnipotens, quo se noua tolleret astrum

Te duce relligio, sensusq; vt flectere quires
 Spectantū hūc illūc, decus ori, oculūq; decoram
 Addiderat speciem, diūmq; afflarat honorem
 Tecum habitans, intus diffusus pectore toto.
 Altior hinc, maiorq; homine haud mortale sonabas.
 Nam tibi sufficere ille animo praesentia semper
 Verba niuis ritu, toto cum ex aethere iungit,
 Ille tibi occultam quoq; vim inspirare, nec vsquam
 Deferere, vt tanto posses superare labori,
 Claraq; signa dabat caelo mortalibus, & te.
 Casibus eripere interdum, varijsq; periculis
 Illasum, vt quondam, cum carceris ima teneres
 Nil opis expectans humane protinus ecce
 Sub pedibus tota caepa omnia in vrbe moueri
 Ingenti terrae motu, quo cuncta soluta
 Vincula parietibus patefactis carceris vltro.
 Olim etiam egressum nauti te vipera ab igni
 Experrecta petens morsu nihil obsuit acri.
 Vipereum hinc parere tibi genus omne, tuosq;
 Attrectare ferunt diras impune colubras.
 Ille tuis etiam precibus, quaecunq; petebas,
 Annuere, humanis & nunquam viribus ausa
 Posse tibi dabat, atq; tuo indulgebat honori.
 Hinc, quibus impositis vn brabas tempora palmis,
 Protinus afflati calt diuinitus aura
 Tollebant actas ab humo super aethera menteis,
 Teq; etiam orabant omnes, quibus agra iacebant
 Corpora: tu miseratus ope, auxilioq; leuabas.
 Et quoniam haud omneis poteras accitus adire,
 Saepe tuis ipsos operibant vestibulis agros.
 Ad tactum pulsi linquebant corpora morbi.
 Tu longo iam depositum languore parentem
 Praesidis Ausonij, morbo de corpore abacto,
 Seruasti renocans ad prisca munera vite.

H Y M N.

Tu miserum incuruis plantis genua agra trahentem
 Stare iubes, pedibusq; suis consistere nixum.
 Continuo ad vocem erigitur, mirabile visu,
 Incessu properata ferens vestigia recto.
 Tu puerum in somnis delectum pariete ab alto,
 Quassatumq; artus, crepitantiaq; ossa refractum
 Morte obita luci reddis, flentiq; parenti
 Incolumem, utq; prius, valido se robore agentem:
 Tu tempestatem caelo multo ante sereno
 Predixisti socijs nil tale timentibus augur,
 Sed tamen è numero fracta rate de fore nullum.
 Hæc propter tibi diuinos manus omnis honores
 Cum ferrent struerentq; aras, & thura pararent,
 Tu fugis, inspecto veluti qui sorte colubro
 Horrui, inq; Deum oblatos traducis honores,
 Qui mare, qui terras, cælum, æthera, cuncta creauit.
 Nos animas viles, mortalia corpora fassus,
 Pulueris exiguum partem, nil tale merentes.
 Cuncta accepta refers illi, cui gratia, & omnia
 Debetur cui laus, & honos, & gloria soli,
 Quem propter tantos gaudebas ferre labores
 Praq; vno, vnus tantum inflammat amor
 Omnia fastidis, cupis hunc, nil cetera curas:
 Hunc vnum tibi cor, tibi mens hunc deperit vnum,
 Quem semel expertus hausisti pectore toto,
 Toto animo, tota seclusus corpore mente.
 Fortunate animi, quod paucis contigit olim,
 Hausisti mortalis adhuc mortalibus oris
 Lucis inaccessæ iubar, immemorabile lumen.
 Illa tibi vino sublata nube tueri
 Ora datum est, quorum aspectu illustrata beantur
 Omnia, quæ supera vix possunt cernere mentes
 Altuum caelestium acies, gens incola celi.
 Fortunate animi, quàm dulci pectus amore

Tunc

Tunc tibi flagrabat? quanta dulcedine? quali
 Nectare perfusus præcordia distillabas?
 O ego cur illo infelix, si fontibus ista
 Premia erant ipsis, non sum quoq; tempore natus
 Servatus sterile, extremumq; relictus in ævum?
 Scita tamen cali alta latent, penitusq; reposita
 Arbitria ad nostros non pervenientia sensus.
 Omnia quæ te nunc oculis vidisse putarim.
 Hec adeò sunt illa, nefas quæ ferre sub auras
 Mortali aiebas, sed religione premenda.
 Hinc largum epotus mortali pectore flumen
 Hausisti, quo corda rigas, quo plenus inundas,
 Hinc largam effulgens mortali lumine lucem
 Hausisti, qua corda repleas, qua nubila differs,
 Et licet omne ipsum vulgò diffundere flumen,
 Arcanumq; tibi vetitum sit prodere lucem:
 Attamen ipse adeò torrens fluis undiq; ut ad nos
 Stillantes veniant transfusim in pectora gutta,
 Et tuo erupti radij de Sole redundant.
 Timotheus bibit inde, bibit Titus, inde Philemon,
 Et Solymi in primis hausere, humilisq; Colosse,
 Cumq; Epheso, solo nunc nomine clara Corinthus.
 Et Galathæ, & Macedum populi, Aematijq; Philippi,
 Atq; potens Latium, ac rerum pulcherrima Roma.
 Felices, quæis parta tuis ea gloria dictis.
 Nunc etiã monimeta manent, semperq; manebunt.
 Salve hominũ interpret, lux gentibus addite ubiq;.
 Nunc ades, obtentas hominum de cordibus umbras
 Lumine pelle, tua lustrati luce fruamur,
 Nec tua quosdam adeò dubios oracula reddant,
 In parteisq; animos varias obnubila raptent,
 Ne rem discernens latè discordia turbet.
 Aspice ut hinc illinc studia in contraria passim
 Oppositæ inter se placitis discordibus vrbes

H Y M N.

Confligant, sua dum studijs inuenta tueri
 Aduersis tendunt certi non cedere virique,
 Inq; suas certent hostes deducere partes
 Conuersos prò quanta animis discordia gliscit?
 Quàm tenui, quàm raptim ingens exorta fauilla
 Vndiq; seditio calo caput extulit altum
 Protinus, & terras regnat bacchata per omnes?
 Illinc nos contra totis Germania castris
 Inuehitur, veterumq; audet patrum aurea scita
 Oblinere, & sanctas dictis euertere leges:
 Siue errore nouo capti, tenebrisq; sepulti,
 seu potius scelus est, animisq; volentibus errant.
 Nos contra hinc tegimus priscorum iura, tuisq;
 Responsis freti leges tutamur auitas,
 Frustramurq; feros, vanosq; eludimus ictus.
 Illis affer opem, tuaq; alta ediffere sensa.
 Ipse ades, atq; animis te protinus inferre capti,
 Vt tandem nebula lucem mirentur abacta.
 At nobis, nostris si quidquam moribus obstat,
 Si nostris quidquam insinceri mentibus haesit,
 Sit fas diluere, & precibus nos effice, & illos
 Vnum omnes simul infusa quo luce fruamur
 Vnanimes positis odijs, eademq; fouentes
 Lucis inextincte iubar: inuiolabile lumen
 Quæramus, vitamq; inhiemus sine carentem.
 Interea pietas ea nos, & mutuus ardor
 Tantus edat, quanto te olim flagrare canebas,
 Vt cuperes alijs præ letis omnibus vnus
 Aeternum miser ipse amplexu, atq; ore carere,
 Illius ore (ah ne sit fas mihi credere tantum)
 Cuius ab aspectu fuit illa immensa voluptas,
 Qua saturati animi caelestium in secula gaudent.
 Hunc tu oro hunc nobis innecte argentibus ignem.
 Hæ flammæ nostro viua vsq; in pectore alantur,

Dum

Dum tua
 Tende pr
 Ille tibi o
 Ostendit
 Vt, quon
 Hos acu
 Vt libet
 Nobis co
 Molliat,

Hc
 Haud p
 Solarior
 Places v
 Id quid
 Tuo &
 Tuosq;
 Fides vt
 Bonum
 O doct

B Ea
 Bq
 Ab vbo
 Dum p
 Incogn
 Quem
 Regem
 Vos ve
 Adustr
 Aetate

Dum tua fixi animis depascimur aurea dicta.
Tende preces ideo, nostrisq; occurre periclis.
Ille tibi orandus pro nobis, qui tibi sese
Ostendit coram, tenebrisq; euoluit ab atris,
Vt, quontam quos vult liber damnatue, probatue
Hos acuens, illos permissa nube retundens,
Vt libet, ipse operum dominusq; potensq; suorum,
Nobis corda sinens non asperet ipse, sed vltro
Molliat, atq; sua præsens nos subuehat aura.

DIVO PAVLO

Apostolo.

Hoc Paule Christi ad optimi diuinitus
Conuerse partes Vida tibi fanum addicat,
Haud passus obsoleta in æde tuum amplius
Solariolli nomen implorariet,
Places vt iram sæpe læsi numinis.
Id quidquid est tu muneris lubens cape,
Tuo & datorem sub patrocinio tege,
Tuosq; ab alto spiritus ei suffice.
Fidei vt suæ docere queat accreditos,
Bonumq; cum illis nosse verum, & assequi
O doctor orbis, institutor gentium.

DIVIS INFANTIBVS

Beth. innocentibus.

Beatæ animule paruuli integelluli,
Quos hausit immaniſſimi regis furor
Ab vberē abreptos, parentium ab sinu,
Dum perdere simul autumat regno cauens
Incognitum sibi aureum puellulum,
Quem nuntiabat siderum præsentia
Regem vniuersis nuper ortum gentibus,
Vos verè veluti gemmula, quas primulo
Aduſit albicans pruina primulas,
Ætætulæ ipſo concidiſtis floſculo.

B 5

Pro

Pro illo ante vobis contigit pulchrè mori
 Qui pro omnium vita immolandus venerat,
 Beate animula flosculi caelestium.

D I V O   S T E P H A N O

Protomartyri.

Dis alijs laudes alijs, & carmina dicant:
 Te te ego Sancte puer, qui post fera funera regis
 Calicolũm insignem meruisti morte coronam
 Primus, & effuso tinxisti saxa cruore,
 Dum iuuenem immerita testaris cade peremptum,
 Te Stephane ipse canam: tu, dũ mihi vita manebit,
 Muneribus, semperq; meo celebrabere honore.
 Non tua nequidquam Leo mi delubra tuenda
 Crediderit pater, atq; tuæ præfecerit aræ.
 Huc ades o seu felix te regia cæli
 Nunc habet, & superũm regis iuuat ora tueri.
 Seu iuuat interdum mortalia visere templa,
 Et patrias Solymorum arces lustrare, ubi quondam
 Te perhibent sese indigenæ vidisse per altas
 Iordanis ripas prima sub luce sedentem,
 Dum liquido solus sacrum lauis amne cruorem,
 Huc ades indignæ linquens loca conscia cædis.
 Hic tibi digna domus, melior (ne despicere) sedes.
 Hanc patrio antiqui Ligures in litore molem
 Ingentem posuere, tibiq; hæc templa sacrarunt.
 Hic tibi thure calent, æterniq; ignibus aræ.
 Hic patrio de more canunt tua maxima facta.
 Alterniq; tuas iactant ad sidera laudes.
 Ipse audis, tacitusq; lates, nec cerneris ulli,
 Et tibi tranquillam demulcent gaudia mentem.
 Huc olim quicunq; tuam miser imploratum
 Venit opem supplex, voti reus usq; recessit,
 Donaq; seruati tibi soluant debita nautæ.
 Salve sancte puer cæli decus, hæud tibi quisquam

Cali-

Calicolas inter diuos certarit honore.
Tu proceres longe antè omnes, qui sanguine fuso
Ante diem vera pro religionis amore
Proiecère animas meritis post funera calum,
Incedis Tyrio chlamydem spectabilis ostro,
Purpureamq; aciem ducis per lucida olympi
Atria. ductorem te cuncti sponte sequuntur,
Et tibi præcipuum non inuidet alter honorem.
Nam quis non magno te afflatum numine quondam
Protinus obstupuit mira, atq; insueta loquentem,
Dum patrum intrepidus semper mandata faceßis,
Quos olim comitesq; vie, sociosq; laborum
Bissenos numero ipse omni delegerat heros?
Illi etiam tua sæpè adeò tua maxima facta
Mirati stupuère, sacro dum numine plenus
Illa audesq; potesq; puer, quæ scilicet æquè
Paucis posse datum est cælo diuinitus ante.
Non ullus potuit tua contra tendere dicta,
Dum canis inuictumq; ducem sine crimine morti
Demissum, regemq; ipsum testaris olympi.
Fortunate puer, tibi sese regia cæli
Omnis, calicolùmq; domus patefacta reclusit.
Mortali tibi fas superùm vidisse parentem
Immensum, ingentem, qualis dijs cernitur vnus,
Et quantus, rutilans flammis, radijsq; coruscus.
Ecce autem inuidiæ stimulus exercita iniquis
Effera te insurgit subito Solyma omnis in vnum.
Saxa fremitq; rapitq; simul commota iuuentus,
Præcipitemq; agitant, atq; extra micinia pellunt
Insontem, & meritis non præmia digna ferentem.
Hinc atq; inde sonat circum caua saxeus imber
Tempora, & inscribunt sacrâ fera marmora frontē.
Ipse te rupes, ipsa & te flumina mæsta
Labentem vidère, animæq; extrema trahentem.

H Y M N.

Tunc & te Libani flerunt palmet a propinqui,
 Eque sacro aëreae lacrymarunt vertice cedri.
 Tu tamen attollens passas ad sidera palmas,
 Immotosque oculos, media ipsa in morte rogabas
 Calicolū regem, crudeli parceret hosti,
 Cum ferus interea non ille abisteret ictu,
 Sed magis atque magis stimulis agitatus iniquis
 Sciret, donec lapidum sub grandine dira
 Efflasset felicem animam, calumque petisti,
 Vnde hominum curas rides miseratus inanes,
 Supplicibusque faues, tua qui prece nomina poscunt,
 Me nunc, qui nouus ingredior tua templa sacerdos,
 Et tibi sacra fero puero puer, aspice praesens:
 Da fraudis, scelerumque exortem ducere vitam,
 Da contemnere opes, & vulgi gaudia honores,
 Et casto usque tuis operari pectore sacris.

DIVO LAURENTIO

Martyri.

TAntane te iuuenū quondā pulcherrime virtus
 Impulit, ut facibus flagrans melioribus intus
 In medijs diros tuleris fornacibus aestus
 Impavidus, regemque ferum irritaueris ultro
 Instaurantem ignes, incendiaque igne nouantem?
 Me si bella mea paterentur viuere sede,
 Pulcher ubi Tanarus rigat arua Ligustidis Albæ,
 Sacra tibi sacer hac hodie rite annua ferrem
 Longe omnes supra in medijs penetralibus astant,
 Solennemque tibi, ut mihi mos, praefarer honorem
 Tectum auro caput effulgens, & vestibus aureus,
 Prosequererque tuas haud ficto carmine laudes,
 Ut genere haud humili terra prognatus libera
 Paruulus & dulcem patriam, carosque parentes
 Liqueris Italiae captus florentis amore,
 Ut flauū ad Tyberim, magnamque inuectus ad urbem

Aenea.

Aeneadam, cunctas quæ se super extulit vrbes,
 Hæseris Actæo Xysso, cui tempora fulgens
 Infula tergemina redimibat sacra corona.
 Ut dehinc ille tua virtute inductus, & acri
 Pectore diuum adytis post se præfecerit vnum,
 Qui secum sanctæ libares frugis honorem
 Semper, & in templis populos peragenda moneres.
 Ut demum ille neci pro relligione parentum
 Deuotus trucidis inuidia, furysq; tyranni
 Mille tibi instantes prædixerit ore labores
 Veridico, ad mortem senior latissimus ibat
 Ensibus in medijs morituri ponè magistri
 Actus amore pio sequeris vestigia, nec te
 Absterrere queunt edicta immitia regis.
 Sed te luce palam medijs in millibus offers.
 Me me etiam, quò tractus abis? quò proripis inquis
 Sancte audi, casus quoq; me tecum arripe in omnes.
 Est hoc est etiam præsens in corpore virtus.
 Ist animus lucis contemptor, lucis amore
 Alterius, toto quò dudum pectore tendo.
 Me sine nulla tuis accedat gloria rebus.
 Omnia constitui, quæ me ad maiora reseruas?
 Tecum tolle, tuisq; volentem adiunge periclis.
 Talia vociferans, quæ verò deinde sequuntur
 Mens refugit luctu, atq; animus meminisse perhorrès
 Deficit, & victi torpent ad carmina sensus.
 Quæ, prò sancta fides, quæso, superùmq; hominumq;
 Quæ quadrupes sacris vincta vincta est tradita flammis
 Victima? quis memoret lacrymis sine talia sacra?
 Summa tamen sequar, & rerum fastigia tangam:
 Mox te digna canam, positis si tempora bellis
 Mitescent, reddentq; meas mihi deniq; sedes,
 Templaq; quæ surgunt tibi cali educta sub auras.
 Urbis Romanæ imperto, sceptrisq; potius

H Y M N.

Audierat Decius Xysti post funera !berum
 Diuitias templi iuuenem oculuisse repostas
 Ingens argentum, priscorum munera regum,
 Crateras magnos, lancesq;, urnasq;, scyphosq;,
 Cymbiaq;, & lychnos, vectesq;, crucesq;, lebetesq;,
 Et tripodas, mensasq;, & cladem thuris acerras,
 Effigiesq;, sacras, simulacraq;, grandia diuim,
 Hæc super & vestes ostroq;, auroq;, nitentes,
 Inclusasq;, auro gemmas, auriq;, talenta:
 Plurima, quæ cuncta, hisq;, etiã maiora tyrannus
 Pectore dudum inhians sibi iam spondebat auaro.
 Continuo tota id propter Laurentius vrbe
 Queritur, ille die rerum haud ignarus agebat
 Occultus vitam in latebris: sed nocte per umbras
 Ibat, & huc illuc inopum caua tecta subibat,
 Quos omnis larga miserans ope sustentabat,
 Donec, quidquid opum fuit, hos absumpsit in vsum.
 Hinc tunica ad talos demissa inducitur aurea,
 Sericaq; ex humero dependet tæniu leuo,
 Fibula quam lateri dextro subnectit eburna,
 Muneris ante aras commissi insignia nota.
 Atq; ita conspicuus, sacraq; in veste coruscus
 Emicat, & recto ad regem se tramite confert
 Diuini iaculis haud mollibus iectus amoris.
 Ibat ouans, cupidus ceu pactæ it coniugis olim
 In thalamos iuuenis primæ ad noua gaudia noctis,
 Si quando tamen in ripa subsistit amœni
 Tybridis aspectans auras, celiq; profunda,
 Solis ad occasum versus, non te ampliùs, inquit,
 Aspiciam diues regnis Hispania opimis,
 Nec vos ô patriæ fluij, cari; parentes,
 Qui spem forte mei reditus agitat in anem.
 Tuq; ô Tybri vale: colles saluete Latini,
 Quos colui, heroum tumuli, sacratq;, busta,

Nec me sa
 Me terris
 Hæc ait, v
 Versabat
 Cui rex. l
 Contemn
 Inducis v
 Aut auru
 Aut Xyste
 Ille autem
 Irritatq;
 Quid Xy
 Aurea qu
 Accipit, &
 Pone auru
 Quidquid
 Abstulit, e
 Nec tua fi
 Est vnus
 Qui mare
 Hunc coli
 His rex a
 Irarum ca
 Stat cun
 Sine illum
 Sen specie
 Quippe e
 Vix prim
 Atq; illu
 Quem sp
 Nunc hos
 Vocibus
 Infrende
 At iuueni

N

Nec me sancta urbis delubra videbitis ultra.
Me terris meliora vocant nunc templa relictis.
Hec ait, vnigenamq; flagranti pectore Christum
Versabat memor. hunc amor ingerit ossibus ignem.
Cui rex tunc sacrum furatus comprimis aurum,
Contemnisq; Deos omnes, nouaq; orgia templis
Inducis vana sub religione dicatis?
Aut aurum huc deprome, Deumq; hic numē adora,
Aut Xysto inferias merita te morte remittam.
Ille autem intrepidè vultu immutabilis insit,
Irritatq; virum dictis, & voce lacescit.
Quid Xysto me praecepto saeuissime terres,
Aurea quem iam nunc stellantis regia celi
Accipit, & diuum numerum non vltimus auget?
Pone auri, quam dudum animo spem pascis inanem.
Quidquid erat, quod quæris, inops, miserādaq; turba
Abstulit, & celi penetralibus abdidit imis.
Nec tua frigida saxa colo simulacra Deorum.
Est vnus mundi omnipotens fabricator, & auctor,
Qui mare, qui terras, qui celum numine complet.
Hunc colimus. huc fas est omnia nostra referri.
His rex auditis, curarum carpitur æstu.
Irarum cecos tamen abdit pectore fluctus.
Stat cunctis prius artibus omnia pertentare,
Sine illum abstrusi tenet auri extrema cupido,
Seu speciem egregij iuuenis miseratur, & annos.
Quippe erat ante alios forma spectabilis omnes
Vix prima ora puer signans intonsa iuuenta,
Atq; illum hic vultu gratum mage fecerat ignis,
Quem sparsus rubor accenso subiecerat ori.
Nunc hos, atq; illos aditus, blandisq; retentat
Vocibus oppugnans, nunc sena terreat ira
Insurgens, varijsq; incassum assultibus vrget.
At iuuenis magno celi percussus amore

Obst.

Obstat inaccessus, penitusq; immobilis hæret
 Contemptu vitæ, & mortis amore superbus.
 Hic rex, se nihil ut vidit multa irritus arte
 Profecisse, omnes irarum effudit habenas.
 Continuo loris corpus iuvenile flagrisq;
 Horrificis plumbo insuto, atq; hærentibus hamis
 Subtegit pulchrosq; iubet fœdardier artus.
 Sic cordi affixum sperans duellere Christum.
 Omnia quæ superans animo, ingratusq; salutis
 Perpassu græua, & sensu aspera pertulit heros.
 Quem demum fœsis lacerum tortoribus imas
 Trudunt in latebras, & tetro carcere claudunt.
 Postera vix aderat lux, & iam nuntius ardens
 Euolat ad regem, monstrisq; ingentibus implet.
 Nil agimus rex: moliris frustra omnia porro.
 Carceris ut limen subijt Laurentius, ecce
 Terrifica subito visa omnia luce cremari.
 Respicimus lacero puer actus ab æthere præpes
 Pulcher adest, miroq; absterfit rore cruorem
 Immundum, & priscum membris afflauit honorem.
 Hic lucem iucundam oculis Lucillius hausit,
 Quem penitus cecum iandudum lumine adempto
 Vidimus, Hippolytusq; omnis cui credita cura
 Vinculorum, sedè mutato pectore versus
 Detrectat tua iussa fidemq; oblitus, & omnia
 Vincula longe alto iactat se numine haberi,
 Vanâ superstitio socios quæ serpit in omnes,
 Quos simul allata lauit Laurentius vnda
 Religionem noua, & magicis ligat artibus omnes.
 Talibus accenso gliscit violentia regi.
 Aestuat, & stimulus furtarum haud mollibus actus
 Magna parat, medioq; foro iubet ilice secla
 Ingentem struxisse pyram, iuuenemq; superbum,
 Ni cedat flammis, vinum torrere minatur.

Proti.

Protinus undanti cæli alta ad cubina fumo
 Ingens erigitur, dum robora pascitur ignis.
 O qui res hominum, mortaliaq; omnia summis
 Imperijs regis, atq; tuo sub nomine torques.
 Hæc ne vides, paterisq; adeón' te deficit ignis,
 Fessaq; dextra tua est? cur cali nubila cerno
 Altra, & aëreos piceo sine turbine campos?
 Cur tonitru ingenti cessas cælum omne ciere?
 Dissice crudeles cælestibus ignibus ignes.
 Hic nihil este suos nisi nomina vana tyrannus
 Sentiat esse deos tremet vnum cuncta videntem,
 Cuncta gubernantemq; & nutu cuncta moventem.
 Vosq; adeo maria alta voco, pelagiq; profunda,
 Quæ siccam assiduis tellurem tunditis undis,
 Fontesq; fluuij; latusq; huc ite liquentes,
 Et plenis diras rivis restinguite flammæ.
 Aut vos ô grauidæ pluuiæ succurrite nubes,
 Et sancto infamem iuueni defendite pestem.
 Iam superans alte congestam exhausserat ignis
 Materiem, & multa stabant sola feruida pruna.
 Huc statuunt fulcrum infandum, exitiale cubile
 Vectibus intextum ferreis atq; ære rigenti
 Compactæ in morem cratis, cui plurimus ater
 Subjicitur fumus, semivstaq; robora subdunt.
 Ecce autem egregius iuuenis, miserabile visu,
 Hand dubiâ ad mortem rapitur: hinc comin⁹ atq; hinc
 Spectantes animis cuncti miserantur euntem.
 Adiuuat insignem formam pudor. haud metus ulli
 Deiecit vultus pallentes morie propinqua.
 Non aliàs grato magis unquam apparuit ore.
 Illum suprema Deus ille afflauerat hora,
 Quem propter tantos libuit perferre labores,
 Impresitq; genis diuini signa decoris,
 Et totum multo corpus persudit honore.

Vr

H Y M N.

Ut passim circumstantum rorantia vidit
 Ora puer lachrymis, has fudit ad aethera voces:
 Non mihi ob admissum fœdè tam dira parantur
 Supplicia: hæc cælo iam pridem me sacra debent:
 Hic mihi erit requies, cunctorum hic meta laborum,
 Quiq; ferus vitam mortalem auferre tyrannus
 Nunc tendit, meliorem affert mihi sine carentem,
 Ille prius, cui sponte mea nunc immolor igni,
 Pro nobis grauiora tulit, nos crimine nostro
 Aeterni iustas patris irritauimus iras:
 Ille luit diras infonti sanguine pœnas,
 Ipse mihi hos ignes infuso protinus imbrì
 Desuper, aut solo posset restinguere nutu,
 Cuius ad imperium pueris infontibus olim
 Abstiniuit vapor in medijs fornacibus ardens.
 Ipse egomet precibus flexi illum, ne mihi mortẽ hanc
 Demeret haudquaquã indecorem, auxilioq; lenaret,
 Meq; ideo indefensum, inopẽ, atq; reliquit inermem.
 Totus adest animo tamen, & mentem erigit altam,
 Olim tempus erit, cum corda ferocia ponent
 Romulidæ, & magnæ Christus dominabitur vrbi.
 Tum neq; per gentes erit hoc sine nomine lethum.
 Hæc memorans medios per cœtus flebilis ibat.
 Ut verò infandos peruentum est deniq; ad ignes,
 Rursus ait cælum aspectans, Solem q; cadentem.
 Ardua cæli equitans Sol, splendorq; alme diei,
 Quando quidem properas te gurgite tingere Ibero,
 Funera uterq; parens mea per te, hunc nesciat ignẽ
 Quos nunc longinquis Hispania diuidit oris.
 Fama incerta malum prius illis mitiget, & se
 Spemq; metumq; inter dubio solentur amore,
 Atq; ita quidquid id est assuescant ferre timendo.
 Hæc fatus sacros humeris reiecit amictus.
 Diffulsit roseos lumen iuuenile per artus,

Et

Et dulcem toto iaculatus corpore amorem
 Spectantum molli labefecit corda dolore.
 Porrectum duro tandem extendere cubili,
 Quod dudum impositum subiecto incanduit igni.
 Avertere oculos ipsi, visusq; ministri
 Abstinerent, feri execrantes iussa tyranni.
 Horruit aspectu cælum: perterrita toto
 Sydera clara polo faciem obduxere serenam,
 Lunaq; subluſtri latuit circumdata nimbo,
 Atq; adeò fortunatum, nimiumq; beatum
 Mundi oculum illustrem Solem, cui talia sacra
 Contigit haud vidisse, infra dum circuit orbem.
 Iamq; vapor serpens per viscera viua, per artus
 Strinxerat expresso pingui sudantia membra.
 Ast heros superans animis, patiensq; dolorum
 Sustulit, ut potuit, turgentia lumina fumo,
 Aetheraq; aspectans tanti velut immemor ignis,
 Oblitusq; sui cælestium gaudia versat,
 Quò properat lethi securus pectore toto
 Vivus inest amor, unum animo voluitq; tenetq;
 Herentem, quantos obita morte ille dolores
 Pertulerit Deus, atq; Dei indubitata propago,
 Quo clausum generi humano referaret olympum,
 Illiusq; graues dum versat pectore pœnas,
 Ipse suas contemnit, obustisq; artibus ardens
 Lucundo fruitur sensu, letusq; dolorum
 Ipse per æstatem gelida sibi valle videtur
 Propter aquæ riuum, vel fontem propter amœnum
 Aut flores varios legere, aut viridantibus herbis
 Mollibus in pratis prædulces carpere somnos.
 Iam magis ac magis ambusto de corpore sensus
 Undiq; diffugiens, & vitæ lumina linquens
 Cesserat, & totos prope mors immissa per artus
 Vaserat, irridens hostem tamen, ocus, inquit,
Viscera

H Y M N.

Visceratoſta viri epulanda apponite regi.
 Hæc dicens vitæ morientia clauſtra reliquit.
 Proijciunt corpus, campiq; in puluere linquunt
 Deſerto. admotus medium perſtrinxerat ignis,
 Seruat adhuc medium præſcæ veſtigia formæ.
 Quale rubens roſeo malum plerunq; colore,
 Cum cadit ante diem, maternaq; brachia linquit,
 Sole ſub ardenti coquitur qua parte per æſtum
 Tabescens pulchrum cutis ælæ amiſit honorem.
 Cetera pars veteri manet inſpoliata nitore.
 Impie, mentis inops furûs, ſeuſſime regum,
 Qui potes inſontes, & corpora viuâ cremare,
 Non ſcelus hoc Tybris, non tota plurimus vnda
 Proluet Eridanus, nil ò nil proficis. olim
 Adueniet luſtris mundo labentibus ætas,
 Cum domus Aeneæ præſtans Romana propago
 Inſonti iuueni flammis extrema ſequuto
 Centum aras, centum magnis penetratia templis
 Eriget, & tumulo diuinum imponet honorem.
 Tu verò venerande puer ſanctiſſima cælo
 Digna anima inſormi quaſitos morte triumphos
 Latus adis, potuit mortalia membra tyrannus,
 Et corpus ſeuſ tibi viuum exurere flammis:
 Non valuit te ſyderis auertere regnis,
 Eſt ubi vera quies, nunquam peritura voluptas.
 Ille auido inſontem dum fert te perdere corde,
 Seruauit, cupidusq; nocendi profuit igni.
 Nam tibi fine carens parta eſt in funere vita,
 Partus honos ignominie, atq; in cade triumphus.
 Sic flammis vltro ſenium exiit vnicus ales,
 Purius & multò ſic aurum redditur igni.
 Nunc tibi adepta quies cæli in penetratibus altis
 Purpureos inter proceres, qui ſanguine fuſo
 Per varia æternam meruerunt funera palmam,

Atq;

Atq; humiles celsò mutarunt athere sedes,
Respice nos inde, & nostri miserere laboris.
Quandoquidè regnant quot nostro in pectore cura,
Vndiq; quas nobis acuit non vna libido,
Nostra tot incendunt intus præcordia flammæ,
Quæ nos sæpè ipsis nobis furantur, aguntq;
Præcipientes, nostri oblitos, rationis inanes.
Auri hinc sacra fames, & amor sceleratus habēdi,
Hinc laudū, hinc plausus, & honorū immēsa cupido,
Et Veneris cura, & cæcæ mala gaudia mentis,
Iraq; inuidia, atq; odium, studiumq; nocendi,
Vnde tot & cædes, fraudesq;, & plurima, quæ nos
Crimina fœda premunt, caliq; à sedibus arcent
Indignis nimium succensos pectora flammis.
Tu nobis miseratus opem flagentibus affer.
Nil tibi (credo equidem) meritò negat optimus ille,
Cuius amor seuas suasit tibi temnere flammæ.
Ille faces diras facito, hos nos exuat æstus,
Atq; tuum nostris bonus implicet ossibus ignem.
Me verò iam nullus opum, iam nullus honorum
Tentet amor, nec tantum alijs ambita fatiget
Purpura, sed placida contentus pace quiescam,
Nec mihi commissis vsquam regionibus absim,
Dum sedet hic multos opibus, monituq; iuuare.
Tantum compositis rebus fera bella quiescant,
Nec ferus in nostris dominetur finibus hostis.
Sic nos nostra premunt commissa, suosq; relinquent
Damnauit Deus, & victor ruet omnia Turca,
Me nemo indecorem victori tendere inermes
Aspiciat palmas, sacrataq; soluere iura,
Et numen violare noua sub religione.
Sit mihi dulce aras dextra, legesq; tuendo
Oppetere, & calidus mihi linea texta per artus
Inficiat cruor. hæc capitis sit purpura nostri.

Hoc

H Y M N.

Hoc sacer incedam sacro conspectus in ostro,
Purpureosq; petam tua per vestigia honores.

D I V O L A V R E N T I O

Martyri.

Hic ades clarum tubar inter omnes
Caelites, partam nece qui coronam
Induunt, pictasq; suo colorant
Sanguine palmas.

Huc ades dum te canimus frequenti
Aede Laurenti, tua dum quotannis
Dicimus leti redeunte certa
Luce trophæa.

Seu Tagus te nunc, patriæq; fines
Detinent dulceis, sacra seu Quiritum,
Quæ tuos olim miserata vidit
Terra labores,

Nos quoq; alternos ad eas vocatus
Rite solenni prece, ne vocantem
Temne non quisuis minus addicatam hanc
Vrbibus oram.

Post Deum quæ te venerans secundum
Spes suas in te locat aduocato,
Et tuo hæc regi superum dicauit
Nomine templa.

Tu potes nostris mala molientem
Multa peccatis prece flectere ipsum
Maximum celi, superumq; regem
Numine læso,

Asperas pro quo puer horruisti
Nec minas regis nimis efferati
Prodigus vitæ, nec acerba spretis
Funera flammis.

Tu leuas omni, fera iussa contra,
Pauperum cætus ope destitutos,

Quis sacrum templi bonus erogasti
Diuitis aurum.

Tu rosas inter velut in viretis,
Vstus in prunis medijs triumphas,
Despicias flammās meliore tostus
Intus ab agni.

Nunc p̄ fructu frueris laboris
Celsūm gaudens vagus in rosetis.
Hic tuis spirant Zephyri perennem
Ignibus auram.

Cinium hinc dexter varios tuorum
Aspicias casus, & in omne tutos
Protegis tempus tibi nil negante
Numine fretus.

Huius in primis tibi cura tractus
Adsit, & nostros tueare fines.
Sint fames, pestisq; procul, quiescant
Aspera bella.

Sint nurus castæ: valeat iuuentus
Optimas arteis studio emulata,
Et senum coctus patiora callens
Consulat vrbi.

Vtq; nil obsit, face quos libido
Suggerit menti excutiamus ignes.
Et tuas nostris animis salubres
Inŷce flammās.

Vt Deo regi superiū canamus
Gratias, à quo bona cuncta, qui ter
Optimus ter maximus omne ubique
Regnat in eum.

DIVO LAURENTIO

Martyri.

Qua Vida cecinit, ediditq; carmina
Commisſa chartis laudibus Christi optimi

Es

H Y M N.

Et maximi indulgens, caduca fore ratus,
 Sibiq; diffusus tua has in æde tibus
 Syringa multisonoram, & omnisariam
 Factam organis è musicis versuum loco
 Erexit, & commendat has quàm maximè
 Beate Laurenti tibi, qui præsidet
 Albæ aduocatus plurimum Ligustidi.
 En ut corusca, ut templum ubiq; illuminent,
 Argenteas dicas, vel argento pares.
 Discriminat æ auro ut nitent interlito.
 Expressam ubi hæ de follibus timentibus
 Auram hauriunt, prædulcibus sonant modis,
 Neq; simul omnes, sed vocatæ scilicet,
 Iussæq; solum: ceteræ interim silent.
 Hic Musicorum omne audias prorsum genus,
 Seu tibus veras velis, seu barbiton,
 Seu fistulam, seu tympanum, seu cornua,
 Tubamue bellicam, liram quoq; & lituum,
 Quæ cuncta Syrinx, aliaq; refert plurima,
 Modò hoc, modò illud, musici ad libidinem.
 His Vida saltem concinet Christum modis,
 Chartæ, & caduca si peribunt carmina.

D I V O D A L M A T I O

Martyri.

NEc te nos tacitū indictū ēe relinquere fas est,
 Nec sinere ire tuos sine carmine Dalmati hæ
 Quos tibi ritè die memores redeūte nouam⁹. (not)
 Huc ades ò quondam clarum iubar addite cælo
 Post tantas vitæ ærumnas, post mille labores,
 Et quos insigni es perpeffus morte dolores
 Pro Christi decore, & veræ pietatis amore.
 Huc ades, & festas quas leti ereximus aras,
 Inter & Eridani ripas, & fluminis Olli
 Dexter adi, populiq; tua prece vota secunda,

D.

Seu Rhoo
 Accola, q
 Erexti, v
 Omnem
 Perfunde
 Seu Ligu
 Quando
 Limina, e
 Mox cara
 Celsa do
 Nec poti
 Detineat
 Quam pa
 Rexisti g
 Illic, cred
 Templat
 Indigenæ
 Illi iure q
 Nos verò
 Vix tant
 Ad nome
 Sponte a
 Stat pag
 Nulla fas
 Nulla tu
 Nam sim
 Fœmina
 Aequam
 Vndique
 Armipot
 Primus e
 Carmina
 Primò ip
 Expuler

Seu Rhodani te gens halantibus inuocat aris
 Accola, quam quondā in tenebris & nocte iacentē
 Erexti, verumq; dedisti cernere lumen,
 Omnem luce noua radijsq; recentibus oram
 Perfundens, dictisq; hominum fera pectora lustrans,
 Seu Ligurum extremis tenet inclyta finibus Alba.
 Quandoquidē haud procul inde ferunt te lucis inisse
 Limina, & in Tanari ripa vagisse sonantis.
 Mox caram implesti meritis ingentibus urbem
 Celsa docens rectas ad sydera tollere mentes,
 Nec potius te Ticini liquidissimus amnis
 Detineat, sedesūe inuēt cognominis urbis,
 Quam pater imperijs sacris placidissimus olim
 Rexisti gentis custos, templiq; sacerdos.
 Illic, credo equidem, fumant maioribus aris
 Tempia tibi, quæ quondam atani eduxere sub astris
 Indigenæ tua mirati immortalia facta.
 Illi iure quidem hæc memores, visuq; coacti:
 Nos verò, quos longè alia regione remotos
 Vix tantorum operum tenuis famæ attigit aura,
 Ad nomen tibi præcipuos largimur honores.
 Sponte autem: non diues opum, non æris abundans
 Stat pagus. sed enim pietate in teq; fideq;
 Nulla fasellifero certauerit ora Paderno.
 Nulla tuas tendat melius gens dicere laudes.
 Nam simul ac letum in cætum conuenimus omnes,
 Fœmina virq; choros agimus, tuâq; inclyta facta
 Aequamus cælo. responsam densa salicta
 Undique, & aërea recinit de turre Cremona
 Armipotens, gaudetq; procul pietate suorum.
 Primus ego ante aras vates, viciq; sacerdos
 Carmina mille cano, totidem plebs consona reddit.
 Primò ipsam vt meritis præsens deuinxeris Albam,
 Expulerisq; adytis mentitos numina diuos

G

Indige-

H Y M N.

Indigetes, verumq; Deum detexeris vrbi
 Implentem maria, ac terras, calumq; profundum
 Conciniamus, tum vt tota tuis vltroq; citroq;
 Gallia præbuerit faciles hortatibus aures
 Admirata hominem supra te plurima vbique
 Posse Deo plenum, vanasq; reliquerit aras,
 Et simulacra Deum falsos reddentia vultus,
 Sparseris vt veri diuinos numinis haustus
 Per populos in corda animosq; in nube iacentem
 Obscura illustrans monitis erexeris aureis
 Ad sanctum iubar, immensiq; ad luminis ignes,
 Omnia per terras quæ latè fama canebat.
 Hoc te Ticini gens accola nomine tanto
 Præfecit diuûq; adytis, morumq; magistrum
 Haud vrbi indecorem summo insigniuit honore,
 Multa vbi mira olim superum regnator ab alto
 Te poscente hominum solitas superantia vires
 Edidit, obstupuit regio ad miracula rerum.
 Tu varijs ope diuina de casibus egros
 Mortales nulla eripuiſti præditus arte.
 Tu vocem surdis, tu lucem lumine caſſis
 Reddis, & in media positos iam morte, relictosq;
 Erigis: elatos tu prisca ad munera vitæ
 Restituïs, animasq; in frigida membra reponis,
 Tu ductori Italo, cum te miser imploratum
 Finibus equorea venisset ab vsque Rauenna,
 Incolumem ac validum prædixi viuere natum,
 Quem modo discedens agrum, mortiq; propinqua
 Luctantem, & superis prope functum liquerat aurum
 Addimus innumeros, quos nocte dieq; labores
 Pro superum decore, & vera pietate tulisti:
 Quot casus, quot per mortes, per quanta pericla
 Iueris, aut diros quoties euaseris enses.
 Ipse aderat pater omnipotens, teq; ocius vsque

D.
 Cæu fulu
 Omnibus
 Huius op
 Ticinum
 Tranasti
 Aëra per
 Nauigys
 Ocior au
 Nec te oc
 Conspe
 Calicolum
 Talia fru
 Gens inf
 Donec pu
 Omnipot
 Incundan
 Tum dem
 Sponte fe
 Et nil mu
 Nec com
 Nam capi
 Blandum
 Et longo
 Viuus ad
 Quo mor
 Agnouer
 Orantes
 Omnia q
 Dicimus.
 Nulla tu
 Nempe t
 Semper
 Dona fer
 Primitiys

Ceu fulvarum avium subuectum insignibus alis
 Omnibus eripiens seruabat casibus ultro.
 Huius ope instantem fugeres cum protinus hostem,
 Ticinum, pleno tibi qui se obiecerat alueo,
 Transisti suspensus, iterq; impune tulisti
 Aëra per, fluctasq; supra sine ponte, sine vllis
 Nauigijs rapida correptus turbine nubis,
 Ocior aut Euri pennis, aut fulminis igni,
 Nec te oculis potuere sequi trans flumina, donec
 Conspectere amnis ripa vltiore canentem
 Calicolum tanto grates pro munere regi.
 Talia frustra viderunt multa, nec vnquam
 Gens infesta tuum potuit contingere corpus,
 Donec purpurea emeritum insignire corona
 Omnipotens statuit pater, è tenebrisq; vocare
 Incundam ad lucem semper florentis olympi.
 Tum demum ipsius Ticini in littore captum
 Sponte ferunt gladio colla obiecisse secunda,
 Et nil mutato letum isse ad funera vultu.
 Nec commune tamen fuit, aut sine numine lethum.
 Nam caput exectum penitus ceruice cadendo
 Blandum nomen adhuc seruantis cuncta sonabat,
 Et longo erectus tenuit se tempore truncus,
 Viuus adhuc veluti vigor, & vis pristina adesset,
 Quo monstro attoniti crudeli cæde madentes
 Agnouere Deum, veniamq; immanibus ausis
 Orantes verum tenebris hausere fugatis,
 Omnia quæ in numerum memores altaria circum
 Dicimus, hic nullus, qui non mihi succinat, ordo est,
 Nulla tuis, quæ non titulis indulgeat, ætas.
 Nempe tibi primos pueri, mixtaq; puella
 Semper vere legunt flores, & cerea cantu
 Dona ferunt, varijsq; onerant altaria frugum
 Primitijs de more viri, matresq; suorum

H Y M N.

Ipse etiam tibi dant operum testantia fructum
 Munera, bombycum folles, liniq; maniplos
 Enodis, albumq; oculo migrante fasellum.
 Tu populi praesens vota audis rite vocatus,
 Avertisq; tuis precibus mala plurima genti
 Concilians nobis auersum crimine nostro
 Celestem regem, & quodcunque piacula pubis
 Infecere, tuo tu diluis ipse favore,
 Et tua qua multum polles nos gratia seruat.
 Nunc vero si nostrae vnquam fuit vlla salutis
 Cura tibi, aut nostri si te mouere labores,
 Nunc o nunc pater auxilio, nunc munere nobis
 Est opus alme tuo, tantis occurre periclis,
 Quae nostris, nisi pulsa vetes, ceruicibus instant.
 Inter se reges aduersi bella laceffunt,
 Militis ipsi inopes nos semper praetereuntis
 Praeda sumus: nostros manus est externa labores.
 Aspice nos, & tanta tuis dispendia pelle.
 Vitam inopem nostro liceat tolerare labore,
 Solariq; famem, paruosq; educere natos.
 Si quid praeterea in nostris fraudisue, doliue est,
 Corrige tu, & meliorem animum prece suffice genti,
 Nos furto nihil inter nos carpamus auari
 Diues quisque suo: pateant noctesq; diesq;
 Praelia nostra: domus nullo custode relicta
 Nullos nocturno metuant neque tempore fures.
 Ipsi iam culmis sint tuti arentibus agri,
 Prataq; syluaq; & pictis vineta racemis.
 Surripiant nec iusta auidi plus parte coloni,
 Assuescantq; satis dominorum inhibere iuuenos,
 Sponte sua pactos nec agro subducere sulcos.

D I V O

D.

Com
 Hic
 Non fr
 Dictum
 Quo ma
 Albenfes
 Et pleriq
 Morbus
 Idcirco i
 Nuper V
 Forma
 Hinc no
 Comme

CH
 Quem g
 Te pe
 Id quia
 Dant
 Vt te n
 Cog
 Omnia
 Dan
 Quod p
 Acci

V
 Cau

D. CASSIANO. MART. 75
DIVO CASSIANO
martyri.

Commendo tibi Cassiane nostros
Hic quoscunque vides virere agellos.
Non frustra hoc pia struxerit vetustas
Dictum nomine de tuo sacellum.
Quo matres pueros grauedinosos
Albenses querulis ferunt grabatis,
Et plerique tua leuantur aura,
Morbus quos diuturnior peredit.
Idcirco id vetus, erutumq; bellis
Nuper Vida tibi tuus refectum
Forma reddidit elegantiore.
Hinc nos aspice, plurimumq; nostros
Commendo tibi Cassiane agellos.

DIVO CHRISTOPHORO
martyri.

Christophore, iſixū quod eū vsq; i corde gerebas
Pictores Christum dant tibi ferre humeris.
Quem gestans quoniam multa es perpeſſus amara,
Te pedibus faciunt ire per alta maris.
Id quia non poteras, niſi vaſti corporis uſu,
Dant membra, immanis quanta gigantis erant,
Vt te non capiant, quamuis ingentia templa,
Cogeris & rigidas ſub Ioue ferre hyemes,
Omnia quod victor ſuperasti dura, virentem
Dant manibus palmam, qua regis altus iter.
Quod potis, ars tibi dat, nequeat cum fingere vera.
Accipe cuncta bono tu bonus iſta animo,

DIVO SYLVESTRO
Pont. Max.

VRbis ſacerdos maxime Romule
Sylueſter olim cum fugeres opes
Cauffam malorum victitabas

Vrbe procul latitans superba,
 Soractis antro sine sub horrido,
 Seu Tusculanae rupis in angulo,
 Vbi tuo hoc extat dicatum
 Nomine nunc etiam sacellum.
 Vbi morari me quoque nunc iuuat.
 Regis canentem celituum aspera
 Maiore plectro personanda
 Funera, carminibus Latinis.
 Hic tu beata pauperie potens,
 Paruoq; letus calitibus parem
 Vitam actitabas, non tibi aurum, aus
 Purpura, non triplices corona
 Gemmis nitentes multicoloribus,
 Tanti vt decebat Pontificis caput,
 Prestans sed alta mente regum
 Altior omnium eras coronis.
 Opes perosum te tamen occupant
 Opes, & vsque ijs iuncta potentia.
 Repente diues sis, potensq;
 Urbis ad imperium vocatus.
 Cali secutus prodigia optimus
 Caesar relicta sede Quiritium
 Tellure decessit Latina
 Sedem alijs positurus oris.
 Urbem potentem Romulidum tibi,
 Lateq; regnandum Latium ferox
 Concessit vltro, posterisq;
 Perpetua serie insecutis.
 Non tantum vt esset relligio suis
 Vallata muris, tutaq; viribus,
 Viq; abstinerent, atque cede
 Hac ratione truces tyranni.
 Sed rex id egit maximus aetheris

Periclita.

Periclitatus, diues an is fores
 Qui pauper olim, nec tibi equus
 Diuitijs animus laboret,
 Utq; eniteret conspicio tua
 Virtus theatro maxima, posterò
 Quam deinde possent emulare
 Haud tibi degeneres futuri.
 Non horruisti munera Caesaris,
 Non haeret ipsis diuitijs malum,
 Nobis sed ipsis, dantur aequè
 Nempe bonisq; malisq; habenda.
 Tu sicut ipsa pauperie prius
 Diues fuisti, diuitijs item
 Pauper fuisti mox adeptis
 Plurima egentibus erogando.
 Non cruda duri robora militis,
 Decebat ut tantum imperij caput,
 Non arma formidanda terra,
 Non tibi erant metuenda ponto.
 Non proferendi cura erat imperi,
 Vrbesue captas adijcere urbibus,
 Te sceptrum regum nil mouebant,
 Nil perituum animo extruebas.
 Mens fixa caelo sed penitus tua
 Regnabat alto exercita in aethere
 Ibi locabas regna, & vrbes,
 Quosque ageres alacer triumphos.
 Ibi beatus nunc ideo vixes:
 Curas inanes, & studia irrita
 Mortalium spectas ab alto
 Continuos miserans labores.
 Tuis adesto: ne officiant opes,
 Quas per te adepti sunt humiles, face.
 Tuamq; mentem illis precare,

H Y M N.

Sintq; tuis studijs potentes.
Mens prisca nostris, & pietas tamen
Resurgat ante in regibus, ù sacra,
Olim vt solebant, absque fraude
Mente p̃j theantur ipsi.

DIVO AVRELIO AVGVSTINO
Hipponis Episcopo.

VT te diue potens Libya nunc pectore toto
Accipio, patiorq; libens, me lumine quando
Lustrasti vates olim, diuūmq; sacerdos,
Nunc ipsos inter diuos stellantis olympi
Templa tenens: auds, atq; tuas ne despice laudes,
Dum nos mortali facta immortalia voce
Libamus, sacrosq; aris adolemus honores.
Hūc omnis chorus, hūc pariter iuuenesq; senesq;
Ferte pedem, latoq; fauentes agmine adeste.
Hec est illa dies, penitus caligine mersis
Quæ claram rebus lucem attulit, atque nigrantem
Eloquio noctem insigni, tenebrasq; resoluit.
Nam cui non notum quanta perculsa iacerent
Olim corda patrum formidine, quis pia cordi
Religio? quem non Tyriæ telluris alumnus
Terruerat lingue confusus fallere doctæ?
Cui non audacis, cui non audita furentis
In superos, superūmq; ipsum conuitia regem?
Non tulit omnipotens genitor miseratus ab alto,
Et iuueni immisit mentem se pectore toto
Diffundens, subito est oculus densissima nubes
Discussa, & ratio manifesta in luce refulsit.
Quos alitum gemitus, quæ tum suspiria ab imo
Pectore iam culpam fassus dedit? haud mora victus
Exiit hostilesq; animos, mentemq; benignam
Accipit in veros diuos, diuūmq; parentem
Iam melior, iam noster, amans quos oderat ante.

Protinus

Protinus illa animi vis viuida, & aurea lingua,
 Quæ modo cælicolas toties exercita contra est,
 Inuigilat veterum pro relligione parentum.
 Ille quidem in medijs hominum conuentibus ore
 Incipit effari immortalis gaudia vitæ
 Ostendens, aliq; acie penetralia cæli
 Mentis adit. sed quæ nunc prima exordia sumam?
 Nam modo nascentis canit incunabula mundi,
 Quis rerum sator, immensum per inane quis auctor
 Terrarum validis vinculis librauerit orbem.
 Nunc docet obliquos Solus, Lunæq; meatus,
 Astrorumq; vices, pascentiaq; æthera diuini
 Sidera inexhaustis flammis laticesq; coactos
 Astra super, q̄ dehinc liquidi ignis semina, quæ vis
 Torqueat immensi irrequieta volumina mundi.
 Addit cælicolũ sedesq; domosq; quietas,
 Agminaq; alituum superũ ter terna recenset.
 Quin etiam vltterius solertis lumina mentis
 Sustollit, figitq; oculos in luce suprema.
 Quæ ratione animæ nascentibus insinuentur,
 Quæ ueræ animis natura, quis & vigor omnia dictis
 Illustrans. tum nescio qua dulcedine mentem
 Captus, vitam aliam post secula sera futuram,
 Atq; alios populos, noua regna, noua arua, nouum
 Aëræq; stellasq; alias, renouandaq; Lunæ (æquor,
 Lumina, nec motu voluendos ætheris orbes
 Perpetuò canit. ac tempus iam iam affore, cùm Sol
 Aureus, atque suos dediscent sidera cursus.
 Tum canit, vt multum miserans incommoda nostra
 Vera Dei soboles celo diuinitus olim
 Demissus Deus intemeratæ virginis aluum
 Implerit claussus mox vt mortalis in auras
 Prodierit puer. vtq; patres eduxerit antris
 Morte obita infernis, magna & vi strauerit hostem.

G S

Regna-

H Y M N,

Regnatorem Erebi, spolysq; animosus opimis
 Victor ouans rursus astra petiuerit: addit & olim
 Affore cum terras iterum idem viset ab aula
 Sydereâ, ut vitas hominumq; & crimina discat
 Quasitor, damnetq; Erebo (miserabile) fontes,
 Atque pios celi vocet alta ad sidera manes,
 Nempe iterum vita functis ac lumine cassis
 Pristina deberi sua corpora cuique ferebat.
 Atque ideo contemnere opes, & gaudia vitæ
 Mortalis lapsu subito peritura monebat,
 Iustitiamq; animisq; Deum, et virtutis amorem
 Infundens veris purgabat pectora dictis.
 Continuo in melius mores formauit, & artes
 Humanas, legesq; dedit, quas mille sequuntur
 Nunc etiam gentes, obseruabuntq; minores,
 Dum circum astriferi voluetur machina mundi.
 Quid mirum, illius si Sol quacunque recurrens
 Aspicit extremum Oceanum cita didit a porro
 Exiit immensum terrarum fama per orbem?
 Quis nescit quantos etiam mox ille labores
 Pertulerit sacra pro re, pro regis amore
 Calicolum obijciens certis sese usque periculis?
 Ut formidatos toties superauerit hostes
 Fandi ope: ut auersumq; Deum mortalibus ægris
 Assidua supplex prece conciliauerit: utq;
 Excidium patriæ belli flagrantibus armis
 Inconcusso animo tulerit, plebemq; patresq;
 Solatus. neque enim quisquam certauerit vnquam
 Laudibus Augustine tuis. tu maximus ille es,
 Nobis labentem qui verbis restituis rem.
 Tempula tibi, tibi religio non perdita debet.
 Te nunquam vllius fando violentia vicit.
 Te nulla incautum veri sub imagine fugit
 Pellacis hostis fallacia soluere nodos.

Tu bonus,
 Se tibi se
 Nosse da
 Tu mulc
 Exacuen
 Nunc me
 Incolis, A
 A strorum
 Sydereâ
 Te nigra
 Terrores
 Sub pedi
 Perpetua
 Celestium
 Qui te i
 Sublime
 Per cali
 Magna
 Salue im
 Magne
 Dum tibi
 Et cœtu
 Templo
 Seu Ly
 Nunc co
 Ticini r
 Ossa v
 Da den
 Degitu
 Ut cura
 Utq; an
 Ducat
 Eripe m
 Culpa

Tu

Tu bonus, atque dolos verborum aperire latentes.
 Se tibi se ratio ostendit. tibi sepe futura
 Nosse datum, & vera populis prædicere voce.
 Tu mulcere potens hominum fera pectora dictis
 Exacuens, animosq; rudes formare colendo,
 Nunc merito celum mortali corpore functus
 Intolis, Aethereaq; plagæ iuga leta. tibi omnis
 Astrorum chorus assurgit: tibi lucidus æthra
 Sydereæ applaudit polus. altum nubila longe
 Te nigra, te fugiunt, nimbiq;, Austriq; madentes,
 Terroresq;, metusq;, & inexorabile letum
 Sub pedibus iacet, æreis tibi carmina campis,
 Perpetuasq; canunt laudes vatū chorus omnis
 Celestium vatū chorus omnis, amœna per arua
 Qui te incedentem medium comitantur ouantes,
 Sublimemq; humeris attollunt, atq; beatos
 Per celi populos alacres arcana canentem
 Magna ferunt, sistuntq; supremi ante ora parentis.
 Salve inter summos lumen venerabile diuos
 Magne pater: facilis precibus nunc annue nostris,
 Dum tibi solennem de more nouamus honorem,
 Et cœtum celebramus. adi hæc tibi sacra secundo
 Tempia pede, & proprias tibi quas ereximus aras:
 Seu Lybiam patriæ captus telluris amore
 Nunc colis, atq; Hippona tuam: seu propter amœni
 Ticini ripas iusubrum respicis vrbes,
 Ossa ubi marmoreo tua sunt tumulata sepulcro.
 Da deinde auxilium pater. en nunc aspice quantis
 Degitur hoc cui in tenebris, vitæq; periculis,
 Ut curæ nostra assidue præcordia carpant,
 Utq; auri malesuada fames, & duris habendi
 Ducat amor captos, veræ & rationis egentes.
 Eripe nos his sancte malis. sit nescia vita
 Culpaq;, fraudisq;, & prorsus criminis expers.

Suffice dehinc animis visum, da tollere mentes
 Ad caeleste iubar, fontemq; ad lucis, ut artus
 Exuerimus ubi moribundos, tartara fontes
 Impia non subeamus, & illat abile regnum.
 Hoc precibus pater hoc prohibe, per si qua parentis
 Longaue est pietas, quæ te, terraq; mariq;
 Sola anus ausa sequi per mille pericula quondam
 Finibus excessit Libycis, patriaq; relicta
 Littoris Ausonij ignotas penetravit ad oras,
 Nostraq; nunc etiam tellus complectitur ossa
 Illius, & proprias Diue sacrauimus oras:

IO. MATTHAEO GIBERTO

Veronæ Episcopo; non in apo-
 theosin relato.

Qui poterat fluxis vnus succurrere rebus,
 Atque hominum lapsos reuocare in pristina
 mores.

Celestium æquiparans mortali corpore vitam,
 Occidit ante diem, & spes nostras morte fefellit.
 Scilicet omnipotens genitor mortalia nondum
 Respicit, humanis sed adhuc irascitur ausis.
 Spes mihi pacis erat, res citra posse ruinam
 In melius verti, dum se & sua quisque retractat
 Hoc duce, & egregias priscorum accingimur artes,
 Huius enim simulatq; Athesim lux propter amoniam
 Diffulsit, squalens ad tantum protinus omnis
 Obduetos oculos passim iubar extulit orbis.
 Fortunata Athesis ripæ, collesq; beati,
 Tam prope, tam clarum quibus vnis cernere lumen
 Contigit, & primos tam sancti sideris ortus.
 Tuq; adeo Verona poli acceptissima regi,
 Qui talem Siculo partum vsq; acciuit ab oris,
 Sacrorum ut tibi præficeret, morumq; magistrum
 Esse daret, nec se penitus mortalibus agris

Subdu-

Subducens pietas, terrenas linqueret oras.
 Sed dictis ille & rebus, rectiq; pūq;
 Cordibus in nostris priscum renouaret amorem,
 Illum ideo à teneris regum in penetralibus altis
 Educi voluit, summisq; assuescere rebus,
 Mollis adhuc tenero cum vix pubesceret aeuo.
 Iam tum Romulei accitu patris, atque senatus
 Illum Roma orbi mirata est iura ferentem,
 Miratq; duces pacis praescripta notantem.
 Hinc acris vis illa animi decora alta superbi,
 Semper celsa petens, & nil mortale agitans mens.
 Prodigamens vitæ, nec habendi obnoxia amanti,
 Nullæ non animis curæ celestibus æquæ
 Illum habuere. procul fuit omnis vana cupido,
 Et quæ multæ hominum exercent præcordia pestes.
 Unus amor recti, sanctiq; arrecta cupido
 Una erat, & totum capiebat pectore celum.
 Ille viam ingrediens, longe nos ante volabat,
 Attollensq; facem dextra vibrante coruscantem,
 In tenebris nostras lustrabat lampade mentes,
 Et recti, iusti q; vias dabat esse patentes.
 Illius impressis ponens vestigia signis,
 Qui Deus humanos, morti obuius, induit artus.
 Utq; Dei ille animo observabat facta sequace
 Aemulus, humanis quantum fas viribus ulli,
 Sic nobis, quibus est is honos, parq; infula cingit.
 (Atq; utinā quoq; par virtus, visq; emula metis)
 Illius ad speculum nostros componere sensus
 Cura erat, & vitas hominum formare colendo.
 Ille quidem metuens, ne sese gloria inanes
 Tolleret in ventos, semper benefacta tegebat.
 Dissimulansq; premebat humi se sponte iacentem.
 Attamen usque suo tralucens igne micabat
 Proditus, & quo se premeret magis, hoc magis altū

H Y M N.

Ore sonans cunctas tollebat fama per vrbes.
 Multi illum populi, multaq; per oppida gentes
 Optauere ducem, sibiq; assciuere magistrum,
 Mortalesq; adeo quam densa in nocte iacerent
 Oppressi, admonitos vitæ tedere prioris
 Captum erat. hîc illic flentes admissa per vrbes
 Longe alio versi incipiebant viuere sensu.
 Iam sacris cedebat vbique coërcita frenis
 Fraudumq; scelerumq; licentia, iam noua rebus
 Mutatis facies mortalibus apparere.
 Iamq; sacerdotes casti, iam pectora virtus
 Nûc meliora hominû, recti modo inhospita habebat,
 Iam templis antiquus honos, iam debitus aris
 Cultus erat, cunctiq; suos desuescere mores
 Sponte sua, priscumq; et is meditari er aurum
 Decolor, & versis hoc sole nitescere rebus
 Omnia letari, spes heu sed pascere inanes.
 Cuncta Euri volucres sparserunt vota per auras.
 Nanque ecce in medio cum vere tepentibus auris
 Iam viret omnis ager, cum mille coloribus arua
 Picta nitent, tenerasq; omnis sese induit arbor
 In frondeis, tolluntq; caput sata, & omnia rident,
 Tum tacitis spes agricolis accenditur ingens,
 Et cupidas penitus subeunt noua gaudia mentes,
 Ah nimis ignaris sibi celo quanta paretur
 Tempestas, nanque ecce ruens venit horrida grando,
 Spemq; animi vna dies aufert, tot acerba labores.
 Hæc Verona tuum populata est horrida agellum
 Tempestas, qui cultus erat, qui floribus omnem
 Afflabat late circum bene olentibus oram.
 Giberto moriente perit labor irritus omnis.
 Præsede quo tollens caput aurea sidera adibas,
 Vt priscos iam non malles Zenonas apisci.
 Occidis ô nostri decus, & lux vnica secli,

Occidis,

Occidis, & rursum nos alta in nocte relinquis.
Te moriente, simul toto detractus olympo
Sol penitus, rebusq; videtur lumen ademptum.
In peius iam cernere erit ruere omnia rursum,
Et bene capta iterum retro prolapsa referri.
Ut pro te cunctantem animam prior ipse dedissem,
Tercentumq; alij, quorum minus utilis aetas,
Et virtus, longo tu vita dignior aeo.
Ipse mihi in cunis videor ceu mollibus infans
Desertus, media quem somnus nocte reliquit,
Cum sibi nutricis sentit solatia blanda
Deesse, locum querulis omnem vagitibus implet,
Cuius ego admonitus posthac componere vitam,
Cuius ego impressis niti vestigia signis,
Quo duce tendere iter potero per devia coeptum?
Circum errant umbrae, tenebrisq; inuoluor obortis,
Iamq; magisterij, quodcumq; est, paenitet huius,
Qui potero dux esse alijs errantibus ipse
Obsitus, & nigrae noctis caligine pressus?
Tu mihi lumen eras, tu fax, tu prauius ignis.
Te sine nil dubijs mihi mens considerare rebus.
Omnis nostra perit penitus fiducia tecum.
Tu caelestum agitando mortali corpore vitam,
Oblitusq; hominem, & celi caua nubila tranans,
Ardua terrarum nos relinquere mente iubebas,
Ostendensq; breues quam sit mortalis ad usus
Conditio, quam nos fluxos natura crearit:
Suadebas contra vulgi communia vota
Mortales contemnere opes, contemnere honores.
Et si dives opum fluere tibi copia semper,
Dives opum, tibi parcus eras, sed largus egenis.
Hinc etiam, quae tantum alios quaesita fatigat,
Saepe oblata, alta spreta est tibi purpura mente.
Longe alios flagrans inhiabas corde rubores.

Sitt

Si tibi fors vnquam, si tempora forte dedissent
 Pro templis, arisq; tuum effudisse cruorem,
 Atq; ita purpurea caput insignire corona,
 Nullum ideo horrebas discrimen sponte subire
 Iam duris animum assuetus quacunq; ferendo.
 Et si quando (etenim virtus obnoxia semper
 Ictibus, infestiq; pios odere profani)
 Horrida tempestas te contra forte coorta est,
 Inconcusso animo te fluctibus opponebas
 Omnibus, & fractas temneas arduus undas.
 Nec tamen auctores noxæ, cum perdere posses
 Ipse tuis opibus, seuibas vltus in ipsos,
 Sed veluti meritos benè, amica mente fouebas,
 Et caros inter nullo discrimine habebas,
 Tantum illis meliorem animū, mentemq; precatus.
 Quæ nos erudiens propiora exempla docebas
 Vltro ignominiam ferre, & conuitia inultos
 Aequo animo, et mala sponte pati, mentēq; benignā
 Concipere in meritos male, nec sua præmia cuique
 Reddere pro meritis, sed amando vno ordine habere
 Aequè omnes, studia illius præclara secutos,
 Qui moriens nostro pro crimine versus ad astra
 Orabat veniam letum intentantibus ipsis.
 Atque ideo tibi vita fuit discrimen vbiq;
 Et labor, humanis dum te pro viribus effers,
 Terrenisq; animo quantum potes eximis oris
 Assiduum ducens contempto fœdere bellum
 Cum scelerum inuictis autoribus, vndique duris
 Hostibus obiectus, quos in te armabat Erynnis
 Addita, & infernis tibi erat certamen ab oris,
 Corporeisq; animo oblectatus pestibus acris
 Gaudebas varios nunquam tibi deesse labores,
 Et tibi ludus erant certamina, cuncta ferendo.
 Nunc tibi parta quies, tibi pax secunda laborum.

Et quan
 Tristem
 Saniat,
 Tu tan
 Tot ma
 Oprato
 Despici
 Et nostr
 Quand
 Nunc ti
 Lucis in
 Aureus
 Quasq;
 Nunc p
 Et qua
 Morta
 Tu tan
 Immix
 Tot di
 Proiect
 Credin
 Verum
 Irreper
 Scilicet
 Cum t
 Ore so
 Nomi
 Placat
 Spero
 Audie
 Que
 Conf
 Et tal
 Iamq;

Et quamuis nos imbelles, orbiq; relictis
 Tristemur, quamuis fufis Verona capillis
 Sauiat, & mœstis vlulatibus impleat auras:
 Tu tamen ô pelagi tantis defuncte periculis
 Tot maria emensus, tot tempestatibus actus
 Optato frueris portu, & tuta arce receptus
 Despicias errantium casus, miseratus ab alto,
 Et nostras ope sancte leuas propiore labores.
 Quandoquidem superum domus illa imperuia vniis
 Nunc tibi aperta patet, patet alti ianua cali:
 Lucis inaccessæ diffuso lumine fulges
 Aureus, & quo cuncta beantur, Sole reluces,
 Quasq; preces longe fundebas nuper ad auras,
 Nunc patris ad solum omnipotentis faris ad aures.
 Et quamuis cali nondum dignentur honore
 Mortales noctis densa caligine pressi,
 Tu tamen æternum titulis florentibus æuum
 Immixtus superis agis altis ætheris oris.
 Tot diuos terra genitos veneramur ad aras
 Proiecti, quorum tantum benefacta minores
 Credimus, & tenuem vix famæ accepimus auram:
 Verum oculis tua nos his hausimus aurea facta
 Irrepensa, sacro diuum dignissima honore.
 Scilicet adueniet, nec fera morabitur ætas,
 Cùm te mortales vulgo per templa, per aras
 Ore sonent humilesq; vocent in vota, tuiq;
 Nominis obiectu supremi numinis iras
 Placabunt, statuentq; tuo de nomine templa.
 Spero equidẽ pater omnipotens tua nomina ab alto
 Audiet ad tumulum orantes, tu vota secundans,
 Quæ non humanis opibus, non artibus ullis
 Conferri possunt cunctis mirantibus ades,
 Et tabulas templo testantes omnia figent.
 Iamq; huius mihi nescio quid rumoris ad aures

Repit,

H Y M N.

Repit, & hanc in stem vicinas erigit vrbes.
 Illum carminibus me in secula mille iuuabit
 Aeternis aperire diem, sacrisq; dicare
 Annua, quæ feri celebrent toto orbe nepotes.
 Interea mihi sanctus eris, mihi sideris instar
 Aetheriei, vnde mea veniat lux plurima nocti.
 Iamq; adeo magnus magnū decus addite diuis.
 Iam votis hominum assuescens Giberte vocari
 In melius flecti cœptis ne defice rebus,
 Et quanquam nos arma premant, hostisq; superbus
 Victor ouans sæuo nostros terat vndiq; bello,
 Et pulchra Italiae immineat, sacrisq; Quiritum
 Mœnibus, atq; orbis raptis aspires habenis:
 Haud tamen ipse velim super his te multa moueri
 Nunc primum, primasq; preces consumpsisse precando.
 Sunt alij, quibus hæc cura, toto æthere diuis.
 Ipsa Dei genitrix, cæli regina periclo
 Huic aderit, natiq; pedes complexa tonantis
 Nos tutos dabit, & si præstet, ad otia reddet,
 Nec sinet euerti sua tot delubra, tot aras.
 Te verò, quæ cura fuit, dum vita manebat
 In terris, eadem cæli super astra sequatur.
 Aspice nos propius, quæq; intus bella fatigant
 Conuulsos animos, propiora auerte pericla.
 Scis quid opus, nostris quid tantum mentibus obstat,
 Scis pater, & coram flens tecum es sæpe locutus.
 Luce noua adueniens illustres pectora nostra,
 Vt nostri ab initium, & nostrorum semper amorem
 Exuti, ac vitæ curas mortalis inanes
 Obliti vacuas tollamus ad æthera mentes,
 Atque ibi regnemus securi, ibi nostra locemus
 Sceptra hominum varios nunquam metuētia casus,
 Quòue graues pater omnipotens attemperet iras.
 Nec nouet excidijs res versas funditus omneis,

Ipsi

Ipsi nos versis renouemus mentibus, ultro.
Mutemus mores. veterumq; insignia nobis.
Aptemus studia, & nostros antiqua labores
Respicens pietas subeat noua corda, nouentur
Secula, conuerso redeat gens aurea mundo.

DIVO HOMOBONO

Cremonen.

BEate pauperum pater
Decus Cremonae Homobone

Iuua tuos ciues tuis
Cantu vacantes laudibus.
Nil post Deum, Deiq; post
Magnam parentem virginem
Noster chorus te sanctius
Colit sacra tibi die.

Sensere nostri sapius
Tuam patres praesentiam,
Dum supplicum victus prece
Nostris ades periculis.

Tu saepe nobis percitum
Ira tonantem mitigas,
Nec in merentes nos finis
Seuire poenis debitis.

Non templa frustra ponimus,
Araeque dictas de tuo
Vetusta ritè nomine
Dicauit olim ciuitas,
Hec consecuti nobiles
Tui labores pramia,
Dum more diuum degeres
Vitam caduco corpore.

Tu mente calum cogitans
Deum gerebas pectore,
Quem deperibas amico

Rerum

H Y M N.

Rerum tuarum nil memor.
 Tu largus indigentibus
 Eras profundens omnibus,
 Paruum tuo quod pradium
 Vix suppetebat victui.
 Quod erogabas, largius
 Supplebat illico Deus,
 Et tota liba crescere
 Sunt sponte visa in arcula.
 Quid? obuius cum pauperum
 Non abnuisti cœtui,
 Quod afferebas vineæ
 Fossoribus pactum merum,
 Cados inanes prodigus
 Lympha replesti fluminis,
 Quæ visa mox bibentibus
 Merum colonis nobile.
 Per se tibi templi fores
 Vltrò patebant vi sua,
 Dum nocte concinentium
 Choros adires flaminum.
 Ascriptus inde calitum
 Choris beatis, indicas
 Apud Deum qua polleas
 Rerum satorem gratia.
 Funus venit ad tuum,
 Cæci vident, claudi meant,
 Muti loquuntur, audiunt
 Surdi, leuantur languidi.
 Quin & sepulchrum sub tuum
 Ducunt furore percitos:
 Nunc usque cedit protinus
 Vis inferæ potentia.
 Regitamen sit gloria

Horum

Horum datori munerum,
 Qui trinus vnus omnia
 Regnat Deus per secula.

D I V O T H O M A E

Aquinati.

L Aeta dies nobis redyt voluentibus astris,
 Qua Volsi Thomas decus, & lux vnica Aequi-
 Digressus terris celi aurea templa petiuit. (ni,
 Ferte rosas, date thura, pio date carmina vati.
 Ille Deo ante diem plenus, puerilibus annis
 Mortales contempsit opes, contempsit honores,
 Quidquid opis potuit miseris partitus egenis,
 Quos exercebant morbiq; algorq; famesq;
 Nobilium longè fugit tecta ampla parentum,
 Fortunamq; domus, inopem traducere vitam
 Maluit, atque humiles cœtu cum paupere sedes
 Ante tulit habitare, rudi male tectus amictu.
 Fortunate puer, non hæc sine numine venit
 Mens tibi, sed teneris iam tum Deus adfuit annis.
 Fortunas fragiles, perituraq; gaudia vulgi
 Despiciens sequeris longè meliora, supernisq;
 Aspiras opibus diuûm, regnisq; beatiss,
 Nulla tibi quæ vis vnquam, nulla auferat etas,
 Si non regifico hîc tibi diues regia cultu
 Luxuriat, si non ostro fulgens comitatus,
 At securâ quies, & raris nota voluptas,
 At tibi tranquillam permulcent ocia mentem
 Otia lata, quibus mortales pectore curas
 Exutus vacuo egregias amplecteris arteis,
 Atque choris prope par degis cœlestibus æuum
 Regum sceptrâ animo superans, ipsaq; beatus
 Pauperie, duris dum pares legibus vltro.
 Fortunate animi, egregias diuinitus artes
 Hîc haurisq; colisq; tibi se recta loquendi

Ostendit

Horum

H Y M N.

Ostendit ratio in dubijs veri omnibus index,
 Ne quis fallaci tenebras offunderet astu
 Verborum, & nigram lucis sub imagine noctem.
 Hic etiam penitus sese omni ex parte videndam
 Ostendit natura parens tibi dædala rerum,
 Et causas penitus dedit altè accesse repostas.
 Insuper & celi numeros, mensusq; , viasq; ,
 Et superos aperis motus ratione, nec vlla est
 Ars vsquam, docto quam non vulgaueris ore.
 Pectore nil intentatum, nil linquis inausum.
 Quid recti mox per populos præcepta canentem;
 Vni genæq; Dei, veterumq; oracula vatum
 Pandentem referam? mortalia pectora veri
 Implesti accendens lucis celestis amorem.
 Tu quoq; diuina pro re, pro religione
 Pugnando, in populis vbi plurima sepe coorta est
 Seditio, auersas reuocasti in pristina mentes;
 Auctoresq; mali multa ratione subactos
 Vrges voce, adigisq; inuitos vera fateri.
 Aurea adhuc monimenta manent diuina reperta;
 Thesauris sensa orando è celestibus hausta,
 Pro quibus optabas (tibi veri tanta cupido,
 Tantus amor celi) mortalem effundere vitam
 Fortiter, atque tuo testari vera cruore,
 Et petere insignem palma è victrice coronam.
 Atq; ideo in terris tibi sepe affulsit ab alto
 Calicolum pater, ac pleno se numine fudit;
 Quo presente datum tibi sepe micantia diuûm
 Templa animo peragrarè, poli q; arcana referre.
 Sæpè hominum tacitas simulato in pectore curas
 Detexti: sæpè instantes morbosq; , famemq; ,
 Præliaq; , cladesq; , & funera prædixisti.
 Te nulla inferni potuit vis vertere monstri.
 Nil animi nocuere truces sine corpore vulgus

Nubiua

Nubinagum, aëreas quos clam volitare per auras,
Atq; hominum perhibent mentes abducere recto.
Pestibus his magna inuictus virtute resistis,
Et puram puro seruasti corpore mentem
Integer: intactum flexit te nulla cupido,
Nulla venus, nulli subierunt pectus amores.
Vnus amor celi supero tibi venit ab axe.
Ipse sator rerum rex omnipotentis olympi
Vsq; amor, vsque tibi dignis fuit ignibus ardor.
Hunc vnum captus sequeris, hunc saucius vnum
Noctes atque dies flagranti pectore versas.
Hoc sine dulce nihil tibi erat, nec amabile quidquā.
Quidquid agis, quidquid moliris, ad aethera versus
Vsq; adeo hunc supplex ante omnia consulis vnum.
Ipse tibi afflatam manifesto numine mentem
Firmabat, votisq; tuis nihil abnuat vnquam.
Te vario hinc illinc positi in discrimine adibant
Suppliciter, tu dexter opem, praesensq; ferebas
Omnibus, atque tuo seruati munere abibant.
Te quoque fama refert, prece dū vim tēdis olympo,
Funere iam elatos reuocasse ad munera vite.
Hæc adeo aetherei tibi erant commercia cæli
In terris. quoties socij te nocte silenti
Deprehendē, tuos dum in templo affaris amores?
Ara vetus stabat, stabat venerabile saxum
Supra aram nostræ seruans simulachra salutis
Pendentem celi ferali è stipite regem.
Hic tibi, consuleres tacitus dum numen amicum
Multa super Christi latitanti corpore in almis
Erugibus arcana vi, quæ libamus ad aras
Pro veterum tauris, pro sanguine quadrupedatum,
Reddita vox cælo, templumq; audita per omne est,
Maeste animo insigni, mortali corpore Thoma
Septus adhuc habili hausisti mysteria mente,

Qvæ

H Y M N.

Quæ vix caelestes animi caelestibus oris
 Securi norunt: sed quæ satis ampla tuarum
 Premia erunt laudum? quæ merces grata laborum?
 Tu mihi solus, ais, magna atque vberissima merces,
 Tu mihi solus eris. nihil ò nihil apprecor ultra.
 Hac vice sermonum oblitum mortalia cuncta
 Te perhibent, celiq; oculis adÿsse profunda.
 Nanq; ab humo te sublatum (mirabile visu)
 Cernebant, ea dum fierent, pendere per auras,
 Libratumq; solo nil iam debere relicto.
 Qualis auis liquido dum captat flumine piscem,
 Stat super, & leuibus vix aëra conciet alis.
 Qualis item volucrum regina, liquentibus auris
 Summa tenet, radijs oculos dum explorat acutis,
 Quanta tuam hic porrò mulcebāt gaudia mentem?
 Quantus amor? te ò felicem, quanta voluptas?
 Tunc tibi letitia liquefacta in pectore corda
 Crediderim, & membris penitus stillasse solutis,
 Molleq; prædulci flagrasse cupidine pectus.
 Quas ego opes regum his? quos victo ex hoste triu-
 Cōtulerim? quos nō mortales sanus honores (ph
 Posthabeam: tantum istius me tenuis amoris
 Corripiat scintilla tuo de fomite lapsa,
 Et rapido argentes mihi torreat igne medullas.
 Tū pater hæc tu nos diuinæ incendia flammæ
 Erudias bonus: has felices suggere tædas,
 Vt versi in melius renouatis moribus vltro
 Placemus superūm regem, quem crimine nostro
 Læsimus, & iustas crebri irritauimus iras.
 Sancte veni, precibusq; tuas mitissime nostris
 Iunge preces, nobisq; tuo placabile numen
 Concilia aduentu, nostrisq; occurre periclis.
 Respice nos duris attritos vndique bellis.
 Hinc atque hinc hostes fessis crudele minantur

Exitium

Exitium:
 Debella
 Infestus
 Pro truci
 Iratum, ca
 Damnaui
 Disiecta: e
 Ah dolor,
 Tende, p
 Et nostris
 Nunc ò si
 Qui decia
 Obuius an
 Succurrat
 Sit vestra
 O Auale
 Vnus tu se
 Gentibus
 Sic eadem
 Terrorum
 Atq; adeo
 Insignem,
 Omnipot
 Non ille ig
 Insuetus,
 Tanto op
 Hunc olim
 Excipiant
 Argolicas
 Vix præda
 Regia Pa
 Cuncta, p
 Quod si p
 Nondum,

Exitium: iam capta Rhodos, iam Pannonia omnis
 Debellata iugum subiit. Quin nuper ab Afris
 Infestis vis ventorum pia reppulit arma.
 Pro trucibus mare pugnavit prædonibus in nos-
 tratum, cælumq; piæ intractabile caussæ.
 Damnavit nostra hostiles pro classe per undas
 Disiecta: evasit raro cum milite Cæsar,
 Ah dolor, & laceras vix legimus æquore puppes,
 Tende, pijs redeat vigor in præcordia priscus,
 Et nostris rursum assuescat victoria dextris.
 Nunc ô si vestro sit quisquam è sanguine ductor,
 Qui decus antiquum, laudesq; imitatus avorum
 Obuius amplexus magno sub Cæsare rebus
 Succurrat, patrûs q; auertat sedibus hostem.
 Sit vestræ tibi cura domus, sit cura tuorum
 O Auatæ gentis decus, utq; ex orbe tenebras
 Vnus tu sola quondam ratione fugasti,
 Gentibus & clarum potuisti ostendere lumen:
 Sic eadem quoq; nunc aliquis de stirpe nepotum
 Terrorum has tenebras victricibus auferat armis.
 Atq; adeo hunc iuuenem pietate & fortibus ausis
 Insignem, modo qui generi superauerat vnus,
 Omnipotens pater his velit aspirare trophæis.
 Non ille ignarus decorum, non ille triumphis
 Insuetus, veterum sed famam egressus autorum
 Tanto operi sat erit, nec onus detrectat iniquum,
 Hunc olim Italiæ portus letantis, & vrbes
 Excipiant redeuntem, armis felicibus ultum
 Argolicas arces, Solymamq; & nobile bustum.
 Vix prædam ingentem capiant, Turcasq; frementeis
 Regia Parthenope, Proclyteq; latrantibus undis
 Cincta, Pythecusæq; & vestri mœnia Aquini,
 Quod si perstat adhuc cæli tamen ira, malisq;
 Nondum finis adest, etiamq; admissa luendum,
 H Nec

H Y M N.

Nec male amica viro hanc permittunt tēpora laudē,
Huic peperit sobolem egregiam pulcherrima cōiux.
Qui pueri? quantum ostentant virtutis amorem?
Nec iā vllum occasum metuit domus alta, nec vllum
Progenies finem: spes fulsit tanta nepotum.
Hec saltem de tot natis crescentibus vni
Debita suspensis maneat victoria bellis,
Si tibi nunc intra Sirenum mœnia templa
Alfonsus dicat, & propriam pater erigit aram.
Ille suis laudem eximiam concesserit vltro,
Nec pulchris genitor natorum inuiderit ausis,
Tolle tuum cælo genus, & res aspice nostras.

DIVAE MARGARITAE
Virgini.

N Vnc te Diva canā, quando tua tēpla sacerdos
Ingredior, custosq; tuæ novus addicor aræ.
Nympha decus cæli, quam late fama sequuta est
Per gentes sævum non expansisse Draconem
Squamigerū, ingentē, & cristis capita alta ferentem,
Non te vesani valuit vis vlla tyranni
Vertere, non diræis minæ flexere, præcæ sue,
Non ingens auri pondus, non munera opima.
Ille tuo arbebat nimium crudeliter igni,
Optabatq; thalamos accensus amore,
Quādoquidē Armenias par forma inuēta per vrbes
Nulla, tamen multæ Armenias viguere per vrbes
Mortales, sed enim tu non dignata Hymenæos
Cælesti face flagrabas, & regis amore
Cælicolum, cui formam vni, mentemq; sacraras,
Pro quo etiam tantos voluisti ferre labores.
Hunc vnum suspirabas, hunc scilicet vnum
Noctes atq; dies infixum corde gerebas.
Quin etiam vera pro relligione, pudoreq;
Vltro letadares gladio cum colla secanda,

Hunc

Hunc unum exiliens caput à ceruice vocabas,
 Ille igitur tibi, conditio vt mortalis adempta est,
 Pro vita moribunda, & pro spretis Hymenæis
 Continuò dedit æthereas regnare per oras,
 Felices populi degunt vbi morte carentes
 Aeternum, pascuntq; optato lumina vultu
 Numinis immensi, superùm qua immensa voluptas
 Hic tibi celsa domus molemq; & corporis artus
 Hic habitas exuta, tibi mortalia regna
 Sub pedibus, tu celiuagis immixta puellis
 Aethera per, superiq; incedis sydera olympi.
 Nempe choros cum sæpè vocat, festasq; choreas
 Siderei regina poli, veniuntq; vocatæ
 Mille nurus, cinctæq; olea felice puella,
 Secreti qua leta magis plaga lucida celi,
 Ipsa venis forma ante alias spectabilis omnes
 Nympha decus celi ô pulcherrima Margarita,
 Omnis te sequitur chorus, omnes lilia matres
 Cana tibi sternunt, tibi narcissosq; rubentes
 Sub pedibus, capitiq; addunt redolentia fersa
 Ipsa suas tibi partitur sanctissima curas
 Aeterni regis genitrix domina ætheris alti,
 Cùm mortale genus celi miseratur ab arce,
 Atq; iras nati meditatur flectere iustas.
 Nos ambæ aspicitis simul, arcetisq; periclis,
 Nec te compellat nequidquam nomine quisquam,
 Te matres facilem partus iam mensibus actis
 Implorant, mediaq; vocant in morte iacentes,
 Ipsa faues Lucina, tuo se munere leta
 Incolumes testantur adit tua protinus omnis
 Hinc delubra chorus matrũ, & tibi sacra quotannis
 Dona ferunt, gnatasq; docent connubia nondum
 Expertas, primis tua templa inuisere ab annis,
 Et votis venerari, & sacras dicere laudes.

H 2

Salus

H Y M N.

Salve calicolum virgo decus innuptarum,
 Huc ades, & quamuis alibi maioribus aris
 Templis tibi fumant, caloq; minantia tecta,
 Nec tamen ex longo addicta tibi sperne Cremona.
 Sed quoties hanc thura tibi incendimus ad aram,
 Leta veni, & facili nostris diua annue votis.
 Aspice ut Italiae felicem hanc diuitis oram
 Seruitio usq; premant externi, ut finibus hostes
 Nunc hi, nunc illi in nostris aeterna fatigent
 Bella, nec Italia possunt decedere victa.
 Nos fessi rerum interea victoris iniqui
 Præda sumus, coram aspiciamus popularibus arua
 Nostra rapi, nostros maculari cæde penates.
 Pinguia iam squalent abductis arua iuuentis
 Undiq; præcipientesq; fugam petiere coloni.
 Ciuib; o tandem lucem da cernere nostris,
 Et populis redeat vetus in præcordia virtus.
 Inter se positis vltro civilibus armis
 Pacem agitent, unaq; velint occurrere pesti
 Communi, atq; ferum diuellere finibus hostem.

DIVAE MARGARITAE

Virgini.

Margarita tuam, seniu quam euerterat adens
 Vida tibi è patrio marmore restituit.
 Pro qua si pietate vlla est ei gratia apud te
 Parta, sacerdotem respice diua tuum.
 Non aurum, non, quos vulgus suspirat, honores,
 Non, longa in terris sit sibi vita, petit.
 Verum illum sibi concilies, cui sanguine fuso,
 Cui simul aeterna virginitate places.
 Numen ut illius in morte experiatur amicum,
 Illius inq; pijs sit pius usq; choris.

DIVAE PELAGIAE

Virgini.

TV quoq; carminib⁹ Pelage memorabere nostris
 Parua meis cui flore halat penetralibus ara,
 Diva, olim Armenias inter celeberrima nymphas,
 Fax iuuenum. neq; enim melior fuit altera forma,
 Ornatuq; prior, gressum quacunq; ferebas
 Antiochi mediam pube stipante per urbem
 Gemmiferum caput attollens, auroq; relucens,
 Ore oculisq; faces iactabas, unde iuventus
 Pestem animis male cauta. acremq; bibebat amorē,
 Et tibi ludus erat cupidos suspendere amantes,
 Actorquere diu, soribus tibi pendula ferta
 Semper erant, querulumq; iterabat ianua carmen,
 Nectua erant stratis sine limina amantibus unquā,
 Quæ miseris durum præbebant nocte cubile.
 Hæ tibi erant artes, primæ hæc commercia vitæ.
 Ast ubi verus amor celo te cepit ab alto,
 Corq; tibi omnipotens diuinitus attigit aura
 Ad miras vatis voces, & verba loquentis,
 Continuò totis tota es resoluta medullis,
 Et tibi delicuit, glacies ceu, mobile pectus.
 Atq; ubi sublata est oculis quæ plurima nubes
 Te circum caligabatq; aciemq; premebat,
 Ne celi quires iucundum cernere lumen,
 Quæ facies rerum horribilis, quæ noctis imago est
 Visa tibi? quantus tibi pectus perculit horror?
 Vidiſti fueris quàm tetro obnoxia monstro:
 Vidiſti quibus in tenebris, quantisq; periclis
 Expositam certæ morti te sponte ferebas.
 Ab nimium securamali, securam pericli,
 Ni tibi dexter opem supera Deus arce tulisset.
 Ac veluti pelagi in medio pugnantibus austris
 Si quis forte, graui qui vinctus membra sopore
 Nil sensit, dum sæuit hyems, mox fluctibus ætus
 In siccum, somno excitus quanto æquora motu

H Y M N.

Turbentur videat, quantas euaserit undas,
 Syrtesq; scopulosq; & nauifragos Euripos,
 Horreat, & tutum vix sese in littore credat.
 Sic tu Nympha mali admonita, instantisq; pericli
 Quos pelagi fluctus, quantos enaueris aestus,
 Horrebas vitæ studia illaudata peractæ
 Incusans, tendensq; ambas ad sidera palmas
 Flebas, purpureasq; genas largo imbre rigabas
 Pacem orans, inoq; trahens suspiria corde.
 Iamq; animos penitus sensusq; oblita priores
 Reijcis ornatus veteres, corpusq; superbum
 Frigore vix prohibens hirsuto inuoluis amictu.
 Fortunasq; omneis, quarum tibi copia larga,
 Venturi secura, inopum partiris in vsus.
 Iam tibi lucentes gemma, iam purpura, & aurum,
 Tecta q; marmoreis sordent subnixæ columnis.
 Iam species vilis, iam vilia munera formæ,
 Et solitum tibi dulce nihil: mortalia temnis
 Omnia sublimiq; animum desigis olympo.
 Ille sibi eterno te captam iunxit amore,
 Qui nos morte sua tenebris eduxit ab atris,
 Criminaq; effuso deleuit nostra cuore.
 Huic vni te Nympha colis, huic pectus vni.
 Hos vnos tacito suspiras pectore amores.
 Atq; ideo vitas hominum vestigia, & urbem
 Effugis incommitata, petis loca sola, nec horres
 Praside freta Deo seuarum lustra ferarum.
 Non tamen omne solum cordi tibi: sed placet vnus
 Montis oliuiferi, Solymorum qui imminet vrbi,
 Altus apex, quem sæpe tuos audimus amores
 Cum socijs lustrasse Deum sub mole latentem
 Corporea, fessumq; oleis iacuisse sub altis.
 Quoue pudicitia incolumi vis omnis abesset,
 Veste genus mentita, virumq; imitata latebas.

Fortu.

Fortunata, amplius opibus, rebusq; relictis
 Sede sub angusta, tuguriq; in pauperis antro
 Pauper agis duram non paupere pectore vitam.
 Vincis opes animo, nuper quibus ampla fluebas,
 Nec quidquam tibi defit, habes quādo omnia in vno
 Quo frueris, quo cuncta refers. ille omnia solus
 Est tibi: nil illum præter tibi, quem cupis vnum
 Saucia, suspirasq; imisq; è sensibus ardes,
 Noctes atq; dies animo hæc vna addita cura.
 Sæpè ideo terris subuecta mento relictis
 Tolleris alta petens, liquidumq; per aëra vecta
 Carpis iter, superas nubes, atq; æthera transas,
 Sanctorumq; acies volucrum ter terna pererras
 Concilia, hâc illâc vestigans lumine passim
 Quem sine fine ardes, quem cor tibi deperit vnum,
 Donec eum teneas tandem complexa repertum
 Illum animo, tola illum hauris letissima mente,
 Votum obiens acie (neq; enim dimittis) acuta,
 Nec tibi diuina labefiunt lumina luce,
 Qua frueris, miraq; animum dulcedine pascis,
 Inferæ ex animum lethi ceu frigore corpus
 Labitur, & dulci torpent tibi membra sopore.
 Et pigeat castas post vincula sacra puellas
 Spernere mortales ignem vnum propter amores?
 Non tamen inuidia volucer tibi defuit hostis
 Noctipotens pulchris semper contrarius orsis.
 Ille tibi memorabat opes, memorabat amores,
 Quos sugeres, prisca & reuocabat ad ocia vitæ
 Mollia, desidasq; animum conuellere nixus.
 Tu saxo veluti turris fundata vetusto
 Stas contra, & fractas obiectu reijcis undas,
 Illius obiectu, cui toto pectore flagras.
 Te quoties petijt, toties certamine victus
 Cessit, & exutus, fudit quibus, arma reliquit,
H 4
Vsq̃ue

H Y M N.

Vsq̃ue adò, vt pugna fugeret se credere iniquæ,
 Et tremere nigris manus importuna sub oris.
 At non nulla etiam duræ solatia vitæ
 Hic tibi erant aliunde, cohors neq; deerat amantum.
 Nam vulgo tuguri ante fores examina serâ
 Sæpè audita ferunt superum sub nocte volucrum
 Ludere, & in numerum liquidos tibi fundere catus.
 Tunc etiam quandoq; antro cum exire iuuabat,
 Ibas, & loca plena Deo, sola sancta legebas,
 Et fortunatas lustrabas lumine sedes,
 Vnde salus hominum infanda trabe nexa pependit.
 O illis mihi si quoq; detur degere in oris,
 Quod superest huius moribundo in corpore vitæ.
 Dulce foret sacra vestigia ponere terra,
 Atq; vias legere interdum, quas isse per olim
 Sæpius audirent regem omnipotentis olympi,
 Quâdo (humiles nã me retrahunt onera inuida cura)
 Pressus humi nequeo sublimem tollere mentem.
 Ad calii iubar, & superas percurrere sedes.
 Sic animum saltem dulci solarer amore,
 Inspiciens tantorum operum monimenta per agros,
 Felices agros nimium felicia rura,
 Felices montes, pedibus quos presserit ille,
 Felices fontes, quos labra admouerit ille,
 Nullum mane mihi, nullus mihi vesper abiret,
 Quin tumulo accumbens venerarer nobile bustum
 Saxa lauans lacrymis, fortunatumq; sepulcrum
 Amplectens, cui diuinos tegere obligit artus,
 Donec ad æthereas rediuiuus surgeret auras.
 Tum si quis mihi demonstret, quo puluere fusus
 Diuinus cruor, ore legam, terræq; beatæ
 Sæpius accuruus nunquam satis oscula figam.
 O saltem si, cum mihi venerit vltimus æui
 Finis, ibi fessæ vitæ claustra relinquens

Sensu

Sensibus extremas auras fugientibus hauriam,
 Quas moriens heros posito capite expirauit,
 Tum mihi felici quam molliter ossa quiescant?
 Hæc tibi semper erant: nec te vlla auertere Nympha
 Tempestas potuit tam turbida, quin loca adires
 Ardua quotidie, lacrymarumq; imbre rigares,
 Donec languentes te mors sera exiit artus,
 Et superas anima petisti præpete sedes,
 Is ubi in amplexus nunquam fallentis amantis
 Sæpius, & dulci frueris per secula amore.
 Ille tibi spretus pro gemmis, murice, & auro
 Induta cali æterna dat luce nitere.
 Pro iuuenum cætuq; & pro nuruum famulatu
 Aligeris immista choris, immista puellis
 Celiuagis plaudis choreas, & carmina promis.
 Ipsa tibi consors patriæ non immemor olim
 Vsque comes graditur pulcherrima Margarite,
 Nec sine te iuuat æternæ indulgere choreæ.
 Salue Diua erebi terror, decus addita cælo.
 Accipe, nunc tibi quos utcunque nouamus honores.
 Promerita tibi templa damus, tibi ponimus aras,
 Atq; tuo frumentiferos de nomine campos
 Diximus: ipsi etiam norunt tua sacra coloni.
 Serta tibi è primis suspendunt spicea aristis,
 Pomaq; mellaq; purpureosq; e vite racemos,
 Præsentemq; vocant agris, pecoriq; satisq;
 Arboribusq; rogant ne culmos aspera adurat
 Rubigo, grandoq; leues terat horrida aristas,
 Nèue nemus latum vites coquat alba pruina,
 Decutiatq; nouos exusta ex arbore flores,
 Nèue pyrus are scat, foliisue vberissima morus,
 Nèue apibus noceant longæ mala frigora brumæ.
 Plurima præcipue volitans lætentibus absit
 Messibus, heu, nostris nunc primum cognita terris,
 H 5 Prataq;

H Y M N.

Prataq; ne nigro viridantia demetat ore.
 Sit letum pecus omne, lupus procul absit acernis
 A stabulis, valeantq; canes, sit rustica proles
 Vuida, ne pubes sit turpi obnoxia morbo,
 Nec fleat informi lapsos de vertice crines.
 Nos verò, humani generis quos inuidus hostis
 Insidijs petit, & recto deducere tendit,
 Respice Diua, vides quibus vndiq; pectora captet
 Nostra dolis, quot se in facies, quot vertat in ora
 Additus, incautosq; occulta indagine cingat.
 Nunc Veneris curis paulatim innectit amaris,
 Illecebrasq; animis, atq; ocia inertia suadet,
 Adq; epulas vocat, & nocturnæ pocula mense.
 Nunc petit iniecto ventose laudis amore.
 Sæpè ostendit opes: interdum ostendit honores,
 Inuidiaq; odysq; animos inflamat acerbis.
 Quot scelerum facies, illi tot retia, queis nos
 Implicet, & varia deludat imagine captos.
 Eripe nos, precibusq; tuis euadere casses
 Detur, & occultas hostis deprehendere fraudes.
 Quandoquidem tectis potuit te fallere nunquam
 Irritus ille dolis, semperq; irrisus abiit.
 Hos tu non ignara modos nos instrue, & artis,
 Et tibi sit pietas nostra, ô pulcherrima, cordi,
 Te quantum paruo colimus Pelagia sacello.

C A E L I T I B. V I R G I N I B.

CAeli delitiae beatioris
 Quid vos in superum domo puella
 Tam multis rear acclitare seclis?
 Vos mi dicite, vos ne sempiterna
 Iuuant otia, & vsq; Feriatis
 Cordi est perpetua frui quiete.
 Dum vestros animos alit voluptas
 Illa illa illius effluens ab ore,

Aspe-

Aspectu' omnia qui beat vel vno?
 An vos ô potius iuuat choreis
 Indulgere, chorosq; ducitare
 Ad celi numerum vsq; continenteis?
 Vos ô vos videor videre molli
 Stellatis pede lufitare in hortis
 Molles, lacteolas, venustulasq;
 Quàm vos quàm iuuat insequi vsq; amantem
 Formosum placita arbitrum choreæ?
 Quàm vos carmina dicere vsq; amanti
 Ductori placita iuuat choreæ,
 Qui quocunq; oculos, & ora vertit,
 Haustus omnia amant repente flammis?
 Quàm vos quàm iuuat vndiq; expetitas
 Huic nescisse virum, huic necem subisse,
 Pro vobis quoq; qui integer peremptus?
 Hunc vt sensibus intimis amatis,
 Toto vt pectore deperitis vnum.
 Et vestro est in amore nil amarum.
 Hæc mi dicite virgines. Sed vnum est
 Quod nunc vos aliud velim rogatas.
 Id mi dicite puriter roganti,
 Hæc inter quid agunt mei ambo ocelli
 Margarita rosa prior recenti,
 Et forma Pelage haud minus venusta,
 Quas nec plus oculis amamus ipsis
 De nobis meritas bene, atq; amantes?
 Ecquæ illis aliæ venustiores
 In vestra choreæ vacant corona?
 Vt ô vt mihi nunc videntur ambæ
 Post celi dominam, Dei parentem
 Prelucere, aliasq; præterire
 Subsultim celeris duces choræ.
 En blando vt pede, blanduloq; motu,

H Y M N.

Casto ut corpore, castulusq; ocellis.
 Hæc ut purpureo rubens in ostro,
 Illa ut candidule albicans ligustro
 Latæ virginis utraq; palmis.
 saluete o simul ætheris puellæ
 Omnes aureolæ, integellæ & omnes.
 Nos interdum opibus iuuate vestris.
 Qui mortalibus ignibus calemus,
 Vestra nos facis vstulate flamma.

DE DIVIS CAELITIBVS.

A Deste mecum virgines, & integri
 Pueri, & puellæ, & omnis ætas, maxime
 Casti, & pudicæ coniuges adhuc viris
 Iunctæ, aut solutæ vinculis iugalibus.
 Neq; non vocamus, quos iuuentæ nequiter
 Piget peractæ admissa pœnitentia
 Ex corde, ab imo diluentes pectore.
 Adeste. mecum laudibus sustollite,
 Quos præteriuimus, beatos ætheris
 Sublimioris, generis omnis, incolas.
 Non vnus omnes prosequi ego versu queam,
 Fauete linguis, saltem eos silentio
 Taciti simul veneremur innumerabiles.
 Miremur omnium perennes laureas,
 Claros triumphos, inclytasq; glorias,
 Eos & omneis aduocemus sedulo,
 Nobis ut alto opem ferant ab æthere
 Periculis in omnibus: neq; nos sinant,
 Quoad valebunt, cedere obrutos malis.
 Non quod suapte vi, sua aut potentia
 Queant iuuare hominem, & opem impartirier,
 Diui neq; bona neq; vlla dant cuiquam mala.
 Est vnus omnium bonorum publicus
 Disseminator, ille celi præpotens

Regna-

Regnator, orbis conditor, hominum sator,
 Cui omnia fa nulantur, omnia subiacent
 Obnoxia, vnus omnibus vbiq; imperat,
 Vnusq; quos vult, eligit, quos ope iuuat
 Nullius ipse externæ opus porro indigus.
 Quos verò habet neglectui, in præceps finit
 Ruere misellos, ac malis prorsum omnibus
 Circumuenit, dans cuiq; pro merito, vt lubet.
 Vltor seuerus criminum, mortalibus
 Perterrefaciens conscia intus pectora,
 Calum trisulcis cum coruscat ignibus,
 Tonitruq; templa concutit cælestia.
 Nobiscum enim persæpè agatur seuster,
 Nobis nisi eius præsto vbiq; filius
 Adestet aduocatus, & se opponeret
 Caro parenti, is dum parat nos funditus
 Vertere, malisq; quæ meremur, perdere,
 Cui detegit, quæ passus est olim volens
 Vulnera peremptis pro salute publica.
 Hunc supplices homines in omnibus adueniunt
 Discriminibus, & aduocatum vnum admouent.
 Verum quia plerumq; suppudet reos
 Adiri rectà regium quatum vnicum,
 Hunc deprecatorem vt sibi illico parent,
 Nèue alloquantur eam sine internuntio,
 Prius adhibent de ciuium numero aliquos,
 Et, aduocatum, qui precentur, aduocant,
 Seu sint adhuc nos inter hic superstites,
 Siue in supernam iam aduolarint curiam.
 Est tutius verò aduocare quos scias
 Intra receptos tam ætheris domicilia.
 Neq; est verendum ne aduocati exaudiant,
 Quod oppido remoti ab ijs habitent plagis,
 Humusq; ab astris absiet quàm plurimum.

H Y M N.

Vident piorum anima, ac volucres spiritus
Semper beati humana facta, & audiunt:
Sed non suapte acie, suæque lumine.
His omnia representat ante oculos sua
In luce soboles cuncta cernentis Dei
Rerum fideles suggerens imagines.
Hunc intuentes intuentur omnia,
Quaecunq; opus, vel quæ haud pater eis abnuit,
Itidem audiunt omnia vocati calites,
Et obsecrati pro obsecrantibus obsecrant.
Est ille speculum, est vnus idem Echo omnibus.
Ob id tamen mortalium ipsi mentibus
Haud inferuntur. solus illapsu Deus
Adest, & animis influit præsentia,
Solutq; propitio fouet nos numine.
Nulli creato est numen, aut diuinitas.
Vult ipse post se nos tamen venerari
Honore proximo Quirites ætheris,
Et supplicabundos. sepulcra visere,
Et quidquid eorum adhuc apud nos reliquum est,
Nec thura eis negare, nec trocum, aut rosam,
Quare agite mecum adeste cuncti, & ætheris
Onerate votis vniuersam curiam,
Nobis beneuolum vt aduocatum sedulo
Reddant, suaq; calites nos euehant,
Qua plurima pollent apud eum gratia.
Is dehinc parentem propitium nobis dabit,
A quo, perenni vt fonte, cuncta fluunt bona.

D. CAELITIBVS.

Adeste sancti calites
Ciues supernæ curiæ,
Vestra leuantes nos ope
Deo propinquos iungite.
Tu Diua virgo virginum

Princeps

Princeps, Dei puerpera,
Regina celi datum
Adesse nobis filium.

Vos dehinc beati præpetes

Dei fideles nuntij

simul creati cum nova

Nascentis orbis machina,

Quos contumax contra Deum

Non extulit superbia:

Sed perstitistis in fide

Ulti rebelles prælio.

Tum vos caduci corporis,

Ceu nos, onusti pondere

Quondam, mares, aut virgines,

Nunc Dij beati calites,

Quos vestra virtus ætheris

Evexit ad fastigium.

Floretis illic maxima

Iam consecuti præmia.

Vos inuocamus supplices.

Nobis famem defendite,

Sint bella longe, sit lues:

Sit nostra celo arrecta mens.

Vt mox leuati vinculis,

Graviq; mole corporis

Migremus ad vos illico

Vestros adoptati in choros.

Possimus hæc vt assequi

Vobis rogandus maximus

Ter vnus ille, qui bona

Potens opum dat omnia.

F I N I S.

OMNES rogatos Vida vult quàm maxime,
 Qui legerint versus suos, si offenderint
 Quippiam, quod alienum à sacris mysterijs
 Videatur, ante ne improbant, quàm intelligant.
 Nam recta sentit cum optimis, & assentit
 Quæ firma patrum comprobât consensio,
 Omniaq; quæ scripsit, bona scripsit fide.
 Nec factiosum ferre genus hominum potest,
 Qui, vt esse videantur aliquid, vetera eleuant,
 Nouasq; semper efferunt ineptias
 De industria recta deerrantes via,
 Si quid per imprudentiam dixit tamen,
 Quod parte ab vlla claudicare censeant,
 Vult esse non dictum, abolitumq; funditus.
 Et ipse iam nunc abrogat dicto fidem.

MAR.

M
 M

Virgin
 Mort
 Hum
 Mort
 Illum
 Aegr
 Asp
 Fas
 Ore
 Et lu
 Con
 Iam
 Chri
 Phae
 Illum
 Spor
 Vnd
 Ferr
 Olli
 Iuss
 Atq
 Pim
 It P

MAR. HIERONY-
MI VIDAE CREMONENSIS
CHRISTIADOS LIBER

PRIMVS.

VI mare, qui terras, qui calum numi-
ne comples

Spiritus alme, tuo liceat mihi munere
regem

Bis genitū canere, è superi qui sede pa-
Virginis intactæ gravidam descendit in aluū, (rētis
Mortalesq; auras hausit puer, vt genus vltus
Humauum eriperet tenebris, & carcere iniquo
Morte sua, manesq; pios inferret Olympo.
Illum sponte hominum morientem ob crimina tellus
Aegratult, puduitq; poli de vertice solem
Aspicere, & tenebris insuetis terruit orbem.
Fas mihi te duce mortali immortalia digno
Ore loqui, interdumq; oculos attollere calo,
Et lucem accipere ætheream, summiq; parentis
Consilia, atq; necis tam diræ euoluere causas.
Iam propè mortis erant metæ finisq; laborum
Christo aderat, Solymūm; ideo haud ignar⁹ ad vr-
Phœnicū extremis remeans de finibus ibat. (bem
Illum ingens comitum numerus iuuenesq; senesq;
Sponte sequebantur, rerum quos fama trahebat
Vndiq; collectos nam magnas siue per vrbes
Ferret iter, seu desertis in montibus iret,
Olli se innumeri iungebant vsq; parati
Iussa sequi, vellet quascunq; abducere in oras,
Atq; nouos erat hic semper fas cernere cœtus.
Pinihero veluti Vesuli de vertice primum
It Padus exiguo sulcans sata pinguiarino,

Hinc

C H R I S T.

Hinc magis, atq; magis labendo viribus auctus
 Surgit, latifluoq; sonans se gurgite pandit
 Victor: opes amnes varij auxiliaribus undis
 Hinc addunt, atq; inde suo nec se capit alueo
 Turbidus, haud vno dum rumpat in aquora cornu.
 Tum verò numero socios seiunxit ab omni
 Bissenos, sibi quos olim delegit, vt essent
 Tantorum memores operum, testesq; laborum.
 Atq; vbi secretos nemora in seclusa vocauit
 Procera innitens cedro mæstissimus ore,
 Eq; imo rumpens suspiria pectore fatur:
 Ventum ad supremum socij: data tempora vite
 Exegi in terris: lux nunc infanda propinquat,
 Meq; p̃j manes expectant: illius ergo
 En vltro infensam Solymorum ascendimus urbem.
 Illic informis lethi mihi dira parantur
 Supplicia: immeritum me nunc coniurat in vnum
 Sæua sacerdotum manus, vt non inscius ipse
 Prædixi toties, ac vobis cuncta retexti.
 Ibo: morte mea veterum scelus omne piabo.
 His me prime malis oneras pater: ipse tulisti
 Dulcia poma, mihi sed nunc tua furti luendum.
 Cùm tamen expulerit tenebras lux tertia rebus,
 Aëreas cede abluta reuocabor in auras.
 Vos etiam, quos non pertæsum deniq; nostri,
 Funera acerba manent: audete, & lucis amor
 Istius æternum vite immortalis honorem
 Mecum omnes præferte: domus non hæc data, nō hæc
 Sunt vobis propriæ sedes. vos ætheris alti
 Lucida templa vocant, stellis florentia regna,
 Pax vbi securæ, ac requies optata laborum.
 Hic domus, hic patria. huc omnes contendite lati
 Angustum per iter: vestras hic figite sedes.
 Dixerat; at socij defixi lumina mæsti

Hæc.

Herebant animis, ac tristitia multa putabant.
 Tum senior Petrus haud linguae, vocinae pepercit,
 Et tali Diuum affatus sermone precatur.
 Nate Deo, quae tanta Deum te deniq; cali
 Vis agit, ut libeat lethum crudele pacisci
 Pro quoquam, aut certis vltro te offerre periclis?
 Quin age te incolumi potius (potes omnia quando,
 Nec tibi nequidquam pater est, qui sidera torquet)
 Perficias, quodcunque tibi nunc instat agendum,
 Non adeo exosus lucem, iugratusq; salutis.
 Hos animos, hanc confestim precor exue mentem.
 Ipse tui miserere, tuum miserere, nec vltro
 Proice nos: qui te, tendis quocunq; sequemur.
 Sic ille, increpuit dictis quem talibus heros:
 Non pudet o nunquam sapiens mortalia semper
 Voluere nube oculos pressum, caelestium inanem?
 Nec potis es vanis vnquam desuescere curis?
 Hæc ne tibi consulta mei suasere labores?
 Non hoc consiliis, non hoc auctoribus istis
 Tempus eget, genitor iussis haud mollibus vrget.
 At vos, o, rebus spretis mortalibus omnes
 Ferte viri, & dueros animo tolerate labores,
 Oblitiq; hominem calo altas tollite mentes.
 Et cum mortales linguas in iurgia soluent
 Vos contra, falsis onerantes nomina vestra
 Criminibus gaudete, ac firmo pectore ferte,
 Indignamq; ignominiam contemnite leti.
 Hinc fortunatos vos dicite, premia quando
 Certa manent, oriturq; ingens hinc gloria vestra,
 Hæc fatus, montes aditum fert tristis in altos.
 Incedunt vnà socij cum rege parati
 Cuncta pati, & iuuenis sortem indignantur iniqua.
 Et iam palmose subit Hierichuntis ad urbem.
 Zacchai excipitur tecto, mensisq; paratis,

Cui

Here.

C H R I S T.

Cui quondam componere opes per fasq; nefasq;
 Immensas amor acer erat, sed luce recepta
 Hospitis aduentu cepit male parta luendo
 Reddere cuiq; suum, partiri cetera egenis,
 Tot facti, infectiq; auri congesta talenta,
 Hic subito non lata ferens graues impulit aures
 Nuntius, atq; animum rumore momordit amaro.
 Lazarus haud procul hinc Bethanes regna tenebat
 Diues opum, clarus genus alto à sanguine regum.
 Nam pater ingentes Syria frenauerat oras,
 Viq; sibi captas quondam subiecerat vrbes.
 Nemo illo hospitibus facilis magis: omnibus illa
 Noctes atq; dies domus vltro oblata patebat.
 Huc etiam persapè ipsum succedere Christum
 Haud piguit, creberq; domus indulsit amice
 Hospito, atq; Deum posita se nube rexit.
 Hunc igitur postquam morientem accepit, & acri
 Vix morbo correptum, auras haurire supremas,
 Et quasi iam leti portas luctarier ante,
 Demisit lacrymas, socj'sq; hæc edidit ore.
 Cedamus: leto ætutum reuocandus amicus
 In lucem, modò me summus pater audiat ipse,
 Atq; suas velit hic, vt sapè, ostendere vires.
 Hæc ait, & gressum Bethanæ tendit ad urbem.
 Prosequitur comitum manus ingens, atq; videndi
 Innumeri studio socios se protinus addunt.
 Interea longe mundi regnator opaci,
 Infelix monstrum, penitus non inscius illam
 Iam prope adesse diem, superi qua maximus vltor
 Imperio patris infernis succederet oris
 Manibus auxilio, ac sedes vastaret opertas,
 Sollicitus parteis animum versabat in omnes,
 Siqua forte potis regno hanc auertere cladem,
 Mohriq; Deo letum meditatur, ea vna

Deniq;

Deniq; cura animo sedet, hæc sæpè vna resurgit.
 Demens, qui id propter tantum non viderat ipsum
 Demissum calo iuuenem, quo sponte piaret
 Morte obita veteri culpâ, & scelus omne parètum.
 Protinus acciri diros ad regia fratres
 Limina, cōcilium horrèdum, & genus omne suorum
 Imperat ecce igitur dedit ingens buccina signum.
 Quo subito intonuit cæcis domus alta cauernis
 Undiq; opaca, ingens: antra intonuère profunda,
 Atq; procul grauidò tremefacta est corpore tellus.
 Continuò ruit ad portas gens omnis, & adsunt
 Lucifugi cætus varia, atq; bicorpora monstra.
 Pube tenus hominum facies, verum hispida in anguè
 Desinit ingenti sinuata volumine cauda.
 Gorgonas hi, Sphingasq; obsceno corpore reddunt,
 Centaurosq; Hydrasq; illi, igniuomasq; Chimaras.
 Centum alij Scyllas, ac fœdificas Harpyias,
 Et quæ multa homines simulacra horrètia fingunt.
 At centum geminus flammanti vertice supra est
 Arbiter ipse Erebi, centenaq; brachia iactat
 Centimanus, totidemq; eructat faucibus ætus.
 Omnes luctificum fumumq; atrosq; procaci
 Ore, oculisq; ignes, & vastis naribus efflant.
 Omnibus intorti pendent pro criminibus angues
 Nexantes nodis sese, ac per colla plicantes.
 In manibus rutilaq; faces, vnciq; tridentes,
 Quis fontes animas subigunt, atq; ignibus vrgens.
 Nec minus illi etiam diuersis partibus orbis
 Conueniunt properi, qui terris omnibus errant
 Hortantes scelera, ac varijs mortalia ludunt
 Pectora imaginibus, rectiq; obliuia suadent.
 Necnon ventorum, tempestatumq; potentes,
 Nubiagum genus, haud certa regione locati,
 Nimborum in media consueti nocte vagari.

Ergo

Deniq;

C H R I S T.

Ergo animis prompti, atque opibus coiere parati
 Vna omnes: fremitu vario sonat intus opaca
 Regia, rex donec nigram igne tricuspide dextram
 Armatus cœtu in medio sic farier orsus.
 Tartarei proceres, cælo gens orta sereno;
 Quos olim huc superi mecum inclementia regis
 Aethere deiectos flagranti fulmine adegit,
 Dum regno cauet, ac sceptris multa inuidus ille
 Permetuit, refugitq; parem, quæ prælia toto
 Egerimus cælo, quibus olim deniq; vtrunque
 Sit certatum odijs, notum, & meminisse necesse est.
 Ille astris potitur, parte & plus occupat æqua
 Aetheris, ac pœnas inimica è gente recepit
 Crudeles. pro sideribus, pro luce serena
 Nobis senta situ loca, sole carentia tecta
 Reddidit, ac tenebris insit torquere sub imis
 Immites animas hominum, illat abile regnum.
 Haud superæ asperare poli datur amplius aula.
 Ingens ingenti claudit nos obijce tellus,
 In partemq; homini nostri data regia cæli est.
 Nec satis: arma iterum molitur, & altera nobis
 Bella ciet, regnisq; etiam nos pellit ab imis.
 Id propter iuuenem æthereâ demisit ab arce
 Seu natum, siue alitibus de fratribus vnum.
 Iamq; aderit, fretusq; armis cælestibus ille
 Sedibus exitium vehet his, & regna recludet
 Infera, concessasq; animas nostro eximet orbe.
 Fors quoque nos, nisi non segnes occurrimus, ipsos
 Arcta in vincla dabit, victosq; inducet olympo
 Victor. ouans superi illudent toto æthere captis.
 Iste autem quamuis mortalia membra caducus
 Induerit, tamen est nostris imperditus armis.
 Nempe ego sæpe adi, coramq; interritus vrgens
 Tentavi insidijs nequidquam (non ea me res

Falsum

Falsum hab
 Quas non f
 Acceſſi inc
 Non armis
 Sed tantum
 Irrita tent
 Ergo quæ
 Ille iter an
 Sit licet in
 Quippe ſa
 Inſenſi inſ
 Solliciti ve
 Vt ferro in
 Quãdoqu
 Inſtituit, p
 Hic opib
 Tempus a
 Inflamma
 Peſtiferu
 Ne victi,
 Sed ſau
 Acribus
 Si verò, ſi
 Bis ſenis
 Res conf
 Precipita
 Nunc ted
 Vix ea f
 Auctore
 Diuerſi
 Incubue
 Obſcuru
 Non tan
 Florileg

Falsum habuit, neq; enim nunc primum talia cerno)
 Quas non facies, quæ non mutatus in ora
 Acceſſi incaſſum? ſemper me reppulit ipſe
 Non armis ullis fretus, non viribus uſus:
 Sed tantum veterum repetito carmine vatum
 Irrita tentamenta, dolos, & vim exijt omnem.
 Ergo quæ mihi nunc ſurgit ſententia pandam.
 Ille iter antiquas Solymorum inſtaurat ad arces,
 Sit licet inuiſus magna primoribus vrbis.
 Quippe ſacerdotes odijs ingentibus illi
 Inſenſi inſidias, vt cuique eſt copia, tendunt
 Solliciti veterum pro religione parentum,
 Vt ferro incautum ſuperent, & funere multent.
 Quãdoquidem ille nouos ritus, noua ſacra per vrbes
 Inſtituit, priſcasq; audet reſcindere leges.
 Hic opibus veſtris opus, en nunc conſieri rem
 Tempus adeſt, in eum cuncti maioribus illos
 Inſtammate odijs & vera, & praua canentes,
 Peſtiferumq; animis furtim inſpirate venenum.
 Ne victi, obliſq; iras corda aſpera ponant,
 Sed ſeui magis, atque magis, ſtimulisq; ſubacti
 Acribus abſiſtant nunquam, niſi cade peracta.
 Si verò, ſi quis ſocijs ex ipſius vnum
 Bis ſenis capere, atq; dolis peruertere poſſit,
 Reſ conſecta, metus penitus ſublatus & omnis,
 Præcipitate moras, fluxis ſuccurrite rebus.
 Nunc teſtis opus inſidijs, nunc viribus uſus.
 Vix ea fatus, ubiq; ruentes iuſſa faceſſunt
 Auctores ſclerum, portuq; ex omnibus altè
 Diuerſi rumpunt: tremet abdita murmure tellus,
 Incubuere auris, cunitas anguibus alas
 Obſcurum per inane mouent, terrasq; capeſſunt.
 Non tam olim denſa ſublimes nube per auras
 Florilegæ glomerantur apes æſtate ſerena

Nubi-

CHRIST.

Nubifugo Borea, & madidis cessantibus Austris,
 Siquando exorta est inter discordia reges,
 Sæuâq; collatis inuadunt prælia signis.
 Væ, quibus institerint terris, quibus orbis in oris
 Dira cohors, quantas populis feret illa ruinas!
 Iamq; emensus iter multis comitantibus heros
 Vera Dei soboles Bethanes mœnibus instat.
 Cernit ibi mœstas crinem laniare sorores
 Munera fraterno tumultu suprema ferentes,
 Expertem thalami Martham, atq; vrbis auitæ
 Magdali dictam de nomine Magdalenam.
 Progreditur, bustumq; petit: mœstissima Martha
 Hunc simul ac vidit, comites, fratrisq; sepulchrum
 Deserit, ac multo venienti occurrit honore.
 Insequitur soror inde, oculos ambæ umbre madentes,
 Femineæ ambæ plangoribus indulgentes.
 Vt te post cari germani funera tandem
 Accipimus venientem! vt te sæpè ille vocabat
 Magne hospes gelidi persusus frigore lethi!
 Atq; equidem credo, tunc sors te si qua dedisset
 Nobis, nunc etiam vitales duceret auras.
 Nunc quoque (nil quando clari tibi rector olympi
 Abnuît) haud penitus nobis spes omnis adæpta est.
 Talibus orabant: comites simul omnia luctu
 Miscebant: mœstis resonabant cuncta querelis.
 At heros tristes dictu solatus amicis
 Spondet opem, superas rediturum ad luminis auras
 Actutum fratrem incolumẽ, quem faucibus haustum
 Telluris quarto iam Sol non viderat ortu.
 Dicitur hæc totam confestim fama per urbem,
 Quæ cunctis incredibilisq; & mira videri.
 Vicinis populi passim de montibus omnes
 Concurrunt studio visendi, atque omnia complent.
 Ventum erat ad tumultum: stat circumfusa iuuentus.

Ipse

Ipse autem in medio duplices ad sidera palmas
 lamdudum tendens, oculosq; immobilis heros
 Orabat, tacitusq; parentem in vota vocabat.
 Orantem observant taciti, intentiq; tuentur,
 Quid iubeat, quæ signa ferat, quo deinde cadat res.
 Bis toto color ore abiit: bis pectore anhelò
 Infremuit, nutuq; caput concussit honestum.
 Ecce autem tumuli tremere hostia visa repente.
 Omnibus extemplo subita formidine sanguis
 Dirigit, penitusq; inuasit pectora frigus,
 Cum tandem Deus has effudit ad aethera voces:
 Summe parens quamvis precibus nil abnuis unquam
 Ipse meus, quacunq; petam: tamen hoc tibi grates
 Munere semper agam, tua quanta potentia vidis
 Circunfusa manus, populi videre frequentes.
 Vos autem famuli properate, recludite marmor,
 Saxum ingens auferte, viroq; exoluite vittas.
 Nec mora, præceptis patuerunt claustra sepulchri,
 Concursu accedunt magno, attonitiq; pauore
 Inspectantq;, videntq; intus deforme cadaver,
 Vixq; sibi credunt, nullo cogente moueri.
 Nec mora, clamantis ter voce vocatus amici
 Erigitur, loquiturq;, & cæli rescitur auris.
 Obstupuere omnes: nec sat vidisse loquentem,
 Aut audisse semel, tum cuncta ex ordine narrat
 Conuentu in medio, quæ funere passus in ipso est,
 Quanto anima instantis vi lethi exclusa dolore,
 Terrenosq; diu eluctata reliquerit artus,
 Quas facies moriens, quam obscæna aspexerit ora
 Terrentum iuxta furiarum irasq;, minasq;,
 Ut vix siderea volucres missi arce ministri
 Auxilio possent auidas inhibere rapinis.
 His addit scelerum pœnas, ac lata piorum
 Præmia, quæcûq; animas miseras subijisse necesse est

Arbitria

C H R I S T.

Arbitria, aternosq; nigris fornacibus ignes.
 His actis, Deus orantis vicina Simonis
 Tecta subit, quem tota olim lacerū hulcere membra
 Eripuit morbo, atque in pristina reddidit ipse.
 Dum verò mensas grati dignatus amici
 Accubat in medio procerum vr̄bis, protinus ecce
 Ingreditur forma insignis, cultuq; puella
 Picta peregrinas tunicasq; sinusq; crepanti
 Argento saturos, atque auro intertexto,
 Cui caput implicitum gemmis: it flexile collo
 Aurum ingens mixtis onerosa monilia baccis,
 Propexiq; nitent electro molle capilli,
 Nexilibus quos in nodos collegerat hamis:
 Aureaq; ex humero demissam fibula vestem
 Eois opibus gravidam, & Gangetide gaza
 Subnectit: media micat ardens fronte pyropus,
 Crebraq; consertis pendent redimicula gemmis:
 Qualis lata sinus cum tellus veris honorem
 Pandit, opesq; suas gremio explicat alma virenti.
 Hec olim amissis virisq; parentibus orba
 Restitit, & proles in opes successit auitas
 Unica, quas pater immensas pradiues habebat.
 Dumq; etas rudis, vna illi super omnia cordi
 Religio fuit, & seruandi cura pudoris.
 Mox autem paulatim annis feruente iuuenta
 Sensibus illapsa est Veneris male suada cupido,
 Quae mentem immutans furis subiecit iniquis
 Ab miseram, abiecto non obstat cura pudori,
 Non species, non fama mouet, cessit timor omnis.
 Religioq; oblita: domo iam nubilus exit:
 Iam conuiuia, iam spectacula leta frequentat,
 Vinclaq; contemptis rectoribus omnia rumpit.
 Ac veluti ratis Aegae sine remige in alto,
 Sublatos simul ac fluctus inflauerit aura,

Nunc

Nunc huc incerto, deinde illuc fluctuat æstu,
 Quo ventiq; vndaq; urgent spoliata magistro.
 Et iam freta opibus prædulces ambit amores
 Florentum iuuenum, si quis spectabilis ore
 Egregio, formaq; alios supereminet omnes.
 Ergo leta virum præstanti corpore postquam
 Accepit venisse, Deum quem fama ferebat,
 Nullam passa moram studio correpta videndi
 Venerat: astitit ubi conspicuos deperdita vultus
 Hausit, & egregie diuinum frontis honorem,
 Diuinosaq; oculos ardentis pabula amoris,
 Dirigit, penitusq; animo sententia versa est.
 Atque alias longè concepit pectore flammæ.
 Ecce autem subito visæ spirantis ab ore
 Septem adeò circum offusa caligine, & atra
 Nube exire faces, veluti cum torris obusti
 Vltima sursum flamma fugit, fumumq; relinquit.
 Hæc Deus, hæc, inquit, capitum fœdissima septem
 Corruptam misera mentem vexabat Erimys.
 Tum Maria (hoc illi nomen) mutata, nec illa,
 Argento quæ illusa sinus modo venerat aureos,
 Iam capiti crinale aurum, colloq; monile
 Detrahit, & tunicas squalentes exuit auro.
 Iamq; sui piget, & curis mordetur honestis.
 Inde Deum orabat veniam, genibusq; volutans,
 Ut canis ad mensam procumbere sœtus herilem,
 Lambebatq; pedes nudos, lachrymisq; rigabat
 Vestæ fouens, alios tulerat quam nuper in usus.
 Tum de marmoreis varios deprompsit odores
 Thesauris: casias, & nardi mollis aristas,
 Aut thuris lachrymā, atq; aurā fragrantis amomi,
 Pronaq; permulsit nudas liquido vngvine plantas.
 Suavis in aëreas diffugit spiritus auras,
 Cuncta Deus placida quæ mente accepit, & illam

C H R I S T.

Dignatus venia monitis impleuit amicis,
 Interea circumpositis ex urbibus agrum
 Cernere vulgus erat conuentu accedere magno.
 Multi ibant oculis clausis, multi auribus orti
 Indociles, fandi ignari, quiq; agra trahebant
 Membra, ferebantur, quosue exagitabat Erynnis
 Captos mente, sui immemores, Deus ipse iuuabat
 Auxilio, validiq; omnes, letiq; redibant.
 Tandem hinc digrediens Solymorū tendit ad arces,
 Hanc fundasse Semes soboles tua dicitur urbem
 Vitifator pater, exactis simul imbribus ingens
 Cessauit vastis stagnare paludibus orbis,
 Plurimaq; immensi compressa licentia ponti.
 Tum venēre, suo bellis qui gente subacta
 Urbem appellarunt de nomine Iebusaei.
 Protinus hinc reges, à prisco sanguis Iuda,
 Finitimis latè dominam coluēre subactis.
 Hic templum Solomon per terras omnibus aris
 Euersis ope barbarica rex condidit olim,
 Templum opulentum, ingēs, eductā ad sidera molē.
 Huc mensas, arasq; sacras, & ahenea labra
 Transtulit, & veteris vestes, ac munera templi,
 Ostro perfusas vestes, auroq; rigentes,
 Tum lychnos, lancesq; cauasq; inuexit acerras,
 Cymbiaq; & tripodas, fuluoq; ex are lebetas,
 Inclusasq; sacro leges, ac fœdera ligno,
 Quæ gemina in silice omnipotens pater ipse notarat.
 Hic gentis rex, atque omni cum gente sacerdos
 Sacra ferens pecudum fundebat rite cruorem.
 Victimæ non alias maculabat sanguine sedes.
 Undique mos erat huc populos ter adire quotannis,
 Et proprios genus Isacidum instaurabat honores.
 Ipse etiam huc heros crebro se ferre solebat.
 Iamq; vijs plenis multis cum millibus ibat,

Vnde

Vnde vrbi poterant turre, atque alta videri
 Culmina, lati omnes ramos viridantis oliuæ,
 Quasq; manu gestent palmas à stripe refringunt.
 Præcedit peditum latè manus omnis, it ingens
 Pone equitum globus, in medio pulcherrimus heros
 Haud acri pronectus equo, phalerisq; superbo
 Eminent. at sibi pauperiem vt placuisse beatam
 Admoneat socios, rex quadrupedantis aselli
 Terga premit, vates quondam vt cecinere futurum.
 Nudus erat vertex, humeris demissa fluebat
 Ad talos vestis, quam festinauerat olim
 Ipsa parens, pueroq; dedit gestare, nec illa est
 Vllo attrita usu, nulla consumpta senecta,
 Taurea nudatis circumdat tegmina plantis.
 Talis iter tendit, recipitq; ad mœnia gressum.
 Ante urbem pueri occurrunt, mixtaq; puellæ
 Floribus, ac varijs ornatæ tempora fertis.
 Omnibus in manibus palma, omnes carmina leti
 Lata canunt, tonsis & inumbrant ora coronis,
 Certatimq; Dei gaudent placida ora tueri.
 Tum demum portis urbem ingrediuntur apertis,
 Et propius regem, servatoremq; salutant,
 Pratenduntq; manu thyrsos, oleasq; coruscant
 Frondenteis, superas ingens it clamor ad auras.
 Spargitur hic rumor subito, ac tota vrbe vagatur,
 Consurgunt gentis primi: procul ecce per auras
 Pulveream cernunt tolli super æthera nubem
 Ignari penitus rerum, causasq; requirunt
 Tam subiti motus, quem nam tam multa sequatur
 Millia ductorem, quis tantus clamor ouantum.
 Ast illi, quibus est Diui haud incognita fama,
 Occurrunt alacres regi, plausumq; sequentes
 Ingeminant, quaq; ingreditur, passim ecce rubenti
 Insternunt ostro sola, barbaricisq; tapetis,

C H R I S T.

Intenduntq; vias fertis, & floribus augent.
 Vix ingressus erat, cum densam respicit ecce
 In biuio turbam, clamoremq; auribus haurit
 Ingentem, & secum aconirans vestigia pressit.
 Vallis erat circum frondosis vndiq; septa
 Collibus, in medio riuis, atque imbribus humor
 Collectus semper stabat, laticesq; perennes,
 Quo solite innupte praeiunxit urbis aquari,
 Et potum pariter pecudes compellere prisci
 Pastores, lymhaq; gregem curare salubri,
 Vnde lacum fama est olim dixisse minores.
 Huc concursus erat certis de more diebus,
 Turbaq; adibat inops varijs exercita morbis.
 Nanq; videbatur magno quandoq; moueri
 Cum sonitu, medio vnda lacu, & percussa repente
 Sublato ad caelum spumabant carula fluctu.
 Sed vulgo subiti quae motus causa latebat.
 Impubes pueri tantum, innuptaeq; puella
 Signa prius manifesta dabant seseq; canebant
 Cernere pennatum puerum fulgere per auras
 Vndanti chlamyde, atque auro radiantibus alis,
 Delapsuq; polo tranquilla impellere vtraq;
 Stagna manu, lateq; viam signare cadentem.
 Qualis stella, pater superum quam misit Olympo
 Aut nautis signum, aut populis in castra coactis,
 Praecipitat flammis longè lateq; coruscis
 Scintillans: corda ignavis mortalibus horrent.
 Ergo expectabant denso miseri agmine circum
 E caelo signum intenti, laticesq; quietos
 Seruabant oculis, atq; omnes auribus auras,
 Auditum ad signum subito ut se primus in vndas
 Quisq; daret, stagnoq; sonanti immergeret artus.
 Quippe erat inde salus semper, non pluribus, vni,
 Qui subito impulsus prior exilisset in equor.

Sicut

Sicut
 Virib
 Arrex
 Exped
 Omni
 Hos in
 Brach
 Ietrus
 Pradi
 Peller
 Dumq
 Paupe
 O sibi
 Iamq;
 Innum
 Quem
 Rege s
 Infelix
 Seruan
 Presen
 Protim
 Accipi
 Ille sub
 Non h
 Verum
 Praecip
 Ad son
 Nec m
 In stag
 Talia n
 Atque
 Carpe
 Vix ea
 Erigitu

Sicut ubi vacui tendunt medio æquore campi
Viribus, & rapido iuvenes decernere cursu,
Arrexere animos cuncti, signumq; parati
Expectant. pulsat pavor intus pectora anhelus
Omnibus, atq; locum spondet sibi quisq; priorem.
Hos inter longo detentus brachia morbo
Brachiaq; & plantas, omnes & inutilis artus
Ictus erat, cui quondam & opes & auita fuere
Prædia opima, sed ut iuuenili è corpore morbum
Pelleret, heu nimium mendaci credidit arti,
Dumq; vias omneis, medicæq; explorat opis vim,
Pauperiem morbo adiecit miserandus iniquam,
Ossibus ad viuum qui iam persederat imis.
Iamq; ferè denum in luctu quater egerat annum
Innumeris circumuentus morbisq; fameq;,
Quem postquam aspexit propius stellantis olympi
Rege satus, sic est ultro placido ore locutus:
Infelix, quæ te segnis mora detinet vnum
Servantem has frustra ripas, & tristibus undam
Præsentem morbis, alij cum scilicet omnes
Protinus hinc abeant læti, oblitq; laborum
Accipiant solitas reparato in corpore vires?
Ille sub hæc, largoq; genas simul imbre rigabat.
Non hoc crimen aquæ, nō vis mihi fontis iniqua est:
Verum ego dum motum opperior salientis aquæ,
Præcipites dant saltu alij se in stagna priores
Ad sonitum: inualidis nequeo ipse insistere plantis,
Nec me tunc opis externæ dignatur egentem
In stagno quisquam ante alios mersare salubri.
Talia narrantem placido Deus ore tuetur,
Atque ait ipse tuis pedibus subsiste, valensq;
Carpe viam, nec cuncta undis debere necesse est.
Vix ea, cum subito cernentibus omnibus ecce
Erigitur, stratumq; humeris, mirabile visu,

C H R I S T.

Ipse suis referens pedes omnes passibus aquas,
 Atque suo solidae respondent robore vires.
 Sicut ubi in sylvis dum ramos colligit, anguem
 Frigore sopitum pastor, brumiaq; rigentem
 Frondibus implicuit, admonuitq; inscius igni.
 Nulla mora est, propius flamas vix pertulit, & iam
 Attollitq; caput, iamq; ignea lumina torquet,
 Perq; domum serpens micat arduum ore trilinguis
 Parte alia ante fores templi, mediaq; ministris
 Ingenti strepitu testudine dona sedentes
 Vendebant, quæ plebs ærat & imponderet aræ,
 Lanigeras pecudes, taurosq; paresq; columbas,
 Voti ut quisque reus, rerumq; ut copia cuiq;
 Quos simul atque heros ingressus vidit, & omnes
 Discursu, & clamore locum resonare profano,
 Haud tulit, & verbis grauius commotus acerbis
 Reppulit intortum vibrans per terga flagellum,
 Verberaq; insonuit sacroq; à limine abegit.
 Qualis ubi Arctois Boreas erupit ab antris,
 Aëreos rapido peruerrens turbine campos,
 It cælo ferus, & piceas toto æthere nubes
 Insequitur. dant victa locū, & caua nubila cedunt.
 Sacra Deo domus hæc, inquit, hæc numinis ædes,
 Vos autem versam indignos scelerastis in usus.
 Sanguine respersum est aras, animaq; litatum
 Hactenus, antiquis concessio more sacrorum
 Indultum satis, atque ouium tam cædis abunde est.
 Nunc pater omnipotens pecudum volucrumq; cruori
 Parcere vos posthac iubet, ac fumantibus extis.
 Vos diuersa manent mutatis orgia sacris,
 Discite iustitiam tantum, puraq; litate
 Mente, Deumq; pijs precibus placate volentem.
 Hi vestri ritus, ea deinde piacula sunt o.
 Sic ait, & supplex demisso poplite ad aram

Cernuus

Cernui arcana prece patris numen adorant.
Iamq; sacerdotum primis exarserat ingens
Tristi in corde dolor, flammæq; iræq; coquebant,
Nec nouus hic primū furor, hæc odia aspera surgunt.
Antiquæ irarum causæ, antiquiq; dolores
Haudquaquam exciderant animis, fixiq; manebant.
Non tamen hic ausi sunt illum surgere contra,
Sed veriti vlticem plebem, turbamq; sequentum,
Excessere adytis, nequidquam indigna minati.
Quales nocte lupi stabulis cum forte reclusis
Appetiere gregem, verum custodia pernox
Obstitit, & canibus vocalibus inde reuulsit.
Olli (dura fames stimulis agit intus) abacti.
Cedunt, & montes nequidquam vlulatibus implent.
Dum verò affatur genitorem Diuus ad aram,
Mirantes socj templum per singula lustrant,
Suspectu molem vasto, artificumq; laborem,
Cautibus excisas centum, centum ære columnas
Omnes è solido, omnes altis montibus aquas,
Tigna, & æterna ex cedro laquearia, alienoq;
Aeratas porro stridentes cardine portas,
Sectilibusq; minutatim sola leuia saxis.
Tum puro ex auro postes, mensasq; metallo
E simili, & fixos alta ad donaria currus
Distinctos ebena, & candenti elephanto.
Quæ dum cuncta legunt, perfectis ordine votis
Improuisus adest, tacitusq; superuenit heros,
Atque ait: hæc moles, adeò hæc immania templa,
Protinus vt vento radicitus eruta pinus,
Versa repente dabunt labem, ingentemq; ruinam,
Et tibi digna tuis Solyma instant præmia factis,
Quæ vates ad te missos diuinitus ausa es
Tot ferro petere, aut duris detrudere saxis.
Ipse tuos quoties, præsens vt vera monerem

C H R I S T.

Tentaui ciues incassum cogere in vnum,
 Ceu cristata suos dispersa examina fortis
 Singultu volucris vocat, & plaudentibus alis:
 Ferro excisa cades iam iam labentia regna
 Protinus arma ruent tua, vindexq; hauriet ignis,
 Et passim hæc largo sudabit sanguine tellus.
 Nonne vides, iam vt nunc res procubet inclinata?
 Et tibi iam votis non proffit neçtere vota?
 Longe alias pater omnipotens sacra transtulit ora.
 Longe alia vult ipse coli, & placarier vrbe.
 Atque adeo hic alte depactus terminus esto.
 Sic fatus monstrat miras in marmore formas,
 Argumentum ingens, senum monumenta dierum,
 Magna quibus magni completa est machina mudi,
 Et veterum euentus, & prisca ex ordine auarum
 Facta, haud humanis opus enarrabile verbis.
 Non illic hominum effigies, simulacraue Diuum,
 Arcanis sed cuncta notis signisq; notauit
 Obscurus manus artificis, non hæctenus vlli
 Cognita, non potuere ipsi deprendere vates.
 Hic superum sator informem speculatus acervum,
 Aeternam noctemq; indigestumq; profundum
 Prima videbatur moliri exordia rerum
 Ipse micans radijs, ac multa luce coruscus.
 Iamq; videbatur fulua de nube creare
 Stelligeri conuexa poli, terrasq; fretumq;,
 Et lucem simul vndiuagam, mox vnde micantes
 Et Solis radios, & cæli accenderet ignes.
 Ipsi iam denso crepitare examine circum
 Auctoremq; ducemq; suum, plausuq; sonare
 Aligeri fratres supera arce volatile vulgus,
 Lucis opus primæ. nec dum tamen æthera ab imis
 Flammiferum terris, terras discreuerat vndis.
 Sed tantum confusa iacebant semina rerum.

Nec

Nec mora, vix cali extuderat septemplex orbem,
Ordine cui vario rutilos affigeret ignes,
Et iam cuncta novam incipiebant sumere formam
Paulatim, calumq; sua compage teneri.
Cernere erat sicca in medio iam mole relicta
Littoribus curvis circum maria humida fundi,
Illisosq; vadis spumare ad sidera fluctus.
Nondum pontinagæ curvabant ampla carina
Carbasa, nec liquido lentari in marmore remi,
Lata sed innocui verrebant aquora Cauri.
Ecce autem iam sagiferi capita ardua montes
Attollunt, infraq; iacent humiles conualles.
Continuo tellus summittens Dadala germina
Flore renidescit, & frondis explicat arbos.
Iam videas viridi vestiri gramine campos,
Iam colles densis frondere cacumina sylvis,
Ilicibusq; oleisq; & coniferis cyparissis.
Nec mora, caruleo flammis duo lumina calo
Incipiunt teneris primum lucescere rebus,
Et sibi, ceu mundi vigiles statione vicissim
Succedunt, certoq; suum dant fœdere lumen.
Nam lucis fons dimensum Sol ambit olympum
Ipse die, terrasq; nouo splendore colorat.
Nocte suas vultu pallenti seruat in umbris
Luna vices fundens auratis cornibus ignem,
Lucidaq; exornant nocturnis æthera gemmis
Sidera perpetuo circumlabentia motu.
Tum bifidis passim verrebant marmora caudis
Squamigerum mata pecudes, pelagoq; natabant.
At pictæ volucres librare per aëra pennis
Corpora, & inter se curvis decernere rostris.
Nec procul hinc errant latos armenta per agros.
Lanigeriq; greges persultant pabula leta.
Iam latebras videas meditari dira ferarum

Semina iam longos per humum reptare chelydros.
 Desuper hortari clara de nube putares
 Calicolum regem, latasq; expromere voces.
 Crescite, propagate genus mea semina vestrum,
 Seclaq; perpetuis generatim iungite seclis.
 Tandem nudus homo emicuit tellure creatus,
 Quem superum sator affariq; & dicere leges
 Ore videbatur coram, ac præponere regnis,
 Qui terras immortalis ditione teneret.
 Mansisset dictis, seruasset fœdera pacta.
 At campum arboribus iuxta, ac viridatibus herbis
 Lucentem aspicias, stellantia floribus arua,
 Poma ubi ceruleo multum vigilata draconi.
 In medio fons perspicuus argenteus undis
 Quatuor aduersis voluens regionibus amnes,
 Qui terræ gremio infusi late arua rigarent.
 Atque hic cernere erat malesuadi fraude draconis
 Deceptum iuuenem vetitos ex arbore factus
 Gustare edicti immemorem, legiq; seuera.
 Et iam (vix pomum infelix admouerat ori)
 Pœnituisse putes se frondibus inuoluentem,
 Nec iam cælituum regis graua ora ferentem.
 Nanque videbatur fuluæ inter vellera nubis
 Horribili super impendens mortalibus ore
 Dura redarguere, & sæuas indicere pœnas
 Pro meritis, quas ille olim, quas omnis ab illo
 Progenies lueret lucis ventura sub auras.
 Interea coniux, quæ capta libidine dira
 Iura prior, legesq; datas, ac fœdera soluit,
 Infelix fruticum frustra per densa latebat.
 At victor, factusq; potens iam fraudis, athena
 Effulget squama, teretiq; volumine serpens
 Ter superans stirpem, spirisq; ingentibus ambit
 Tortilis, & motis insultat desuper alis

Virgineo

Virgine
 Nec pro
 Regna s
 Solis, vbi
 Sedibus
 Vnius o
 Stabant
 Agmina
 Quos om
 Amplific
 Brachia
 Orantes
 Supplici
 Parceret
 Substitit
 Atque a
 In me nu
 Mortem
 Quin ea
 Sublegit
 Omnib
 Inclusi l
 Ingens
 Et vix
 Quos pr
 Ingemin
 Hic nat
 Infelix
 Aspicer
 Dextra
 Nuntiu
 Iussa fe
 Pasceba
 Candid

Virgineo irridens deceptos improbus ore.
Nec procul hinc ideo videas late infera circum
Regna sub obscuras sedes, lucemq; malignam
Solis, vbi casti manes, animaq; piorum
Sedibus exclusæ quondam debentis olympi
Vnius ob scelus expectabant ordine longo.
Stabant hîc cani procures, vittatq; vatum
Agmina, tendebantq; manus ad sidera passas,
Quos omnes humeris pater alte extantibus Abras
Amplificam pandens chlamydem, protentq; late
Brachia subnixus, dextra, lauaq; tegebat.
Orantes illos credas, superûmq; parentem
Supplicibus dictis affari, parceret iræ,
Parceret vnius noxa omnes perdere gentes.
Substitit hic imo suspirans pectore diuus,
Atque ait: en nostrum deposcunt ista laborem.
In me nulla mora est. ego tanta debitus iræ
Morte mea eripiã hos tenebris, & claustra refringã.
Quin ea, quæ subito paucis deprensa sequuntur,
Sublegite infandum mihi portendentia lethum.
Omnibus hic pauci extinctis mortalibus ibant
Inclusi ligno summas impune per undas.
Ingens latuago fluitabat machina ponto,
Et vix extabant immani corpore montes,
Quos procul abruptus collis nubibus ignis
Ingeminans creber celo rutilante petebat.
Hic natum senior nudo Isacon ense petebat
Infelix pater, exequitur dum tristitia iussa.
Aspiceres illum toto iam corpore niti
Dextram attollentem: nondum respexerat, & iam
Nuntius ecce aderat celi demissus ab arce
Iussa ferens primis contraria, victima iuxta
Pascebat pueri ignari pro cæde parata
Candidus, & villis aries argenteus albis.

Hinc fratrem inuisum narrata ob somnia fratres
 Vendebant, misero mentiti dira parenti
 Funera, discerptumq; feris pater ipse cruentam
 Versabat gnati tunicam, lacrymisq; rigabat.
 Hic etiam, Pharijs dum ciues ducit ab oris
 Post longa exilia in patriam, promissaq; regna
 Legifer auxilijs fretus caelestibus heros,
 Orta lues populum errantem miseranda repente
 Serpentum afflatu letho dabat, atq; iacebant
 Corpora tabifico passim morientia morsu.
 Dux verò in medio campi suspendi ahenum
 Ingenti è malo colubrum, stratosq; iubebat
 Dirigere hùc aciem intentos, lignumq; tueri,
 Quæ miseris erat haud dubie via sola salutis.
 Parte alia rostro terebrans sibi viscera acuto
 Fœta auis implumes pascebat vulnere natos.
 Stant olli circum materno sanguine leti,
 Et pectus certatim omnes rimantur apertum.
 His animaduersis portis bipatentibus ibat
 Multa putans, nec dum gradibus descenderat heros
 Omnibus, & magno iam longe urgente tumultu
 Ecce trahebatur passis per terga capillis
 Pallida longæui coniux Susanna Manassei,
 Quoi pater egregiam forma, & florentibus annis
 Haud placidis tædis inuitam, ægramq; iugarat.
 Nanq; fidem ob thalami fœdatâ ad iusta vocabant
 Supplicia ingenti iuuenum sectante caterva.
 Et iam saxa manu pueri, vulgusq; tenebant.
 Ipse sed anteuolans prohibebat tela sacerdos,
 Donec porticibus Christum conspexit in amplis,
 Ad quem ubi cõcessit, miseramq; ad limina traxit,
 Ingressus versare dolos, hæc prodidit, inquit,
 Coniugium, thalamiq; fidem deprensa fefellit.
 Sontem iura neci tali pro crimine dedi

Nostra

Nostra iubent duris (sed quæ inclementia?) saxis,
Teq; ideo vatum interpres mitissime adimus,
Et tua quam sit sententia quærimus omnes.
Dixerat, atq; animo iam spes pascebat inanes
His captū, implicitumq; putans sermonibus hostem
Præclusos abitus, non effugia vlla relictæ,
Illam quippe neci si solueret interceptam
Miti animo miseratus, eum turba omnis in ipsam
Saxaq; & vltices raptim conuerteret iras,
Quod sanctas gentis leges euerteter illex.
Si verò ad pœnam iussit pro crimine duci,
Sese odijs vulgi obijceret crudelis acerbis.
Hæc agitans iam victorem se mente ferebat
Pectora letitia multum tumefactus inani.
Ac veluti in somnis olim sibi visus arator,
Dum terræ attrito suspendit vomere terga,
Auri ingens pondus campo effodisse subactæ,
Gaudia vana fouet. cernet sommo ille relictus
Pauperiem, duos & adhuc sibi adesse labores,
Somnia, fortunamq; animo execratus inanem.
Ipse viam Deus inuenit (fallacia numen
Nulla humana valet contra) qua legibus illi
Parceret illæsis: nempe vt defixa tenebat
Ora solo, tandem attollens, turbamq; paratam
Aspectans ait, haud dubium, quin crimine lethum
Sit merita, id prisca quondam sanxere parentes.
Ergo agite o vestrū quicumq; est criminis expers,
Saxa manu primus rapiat, feriatq; merentem.
Ecquis erit tanto è numero, qui vulnera prima
Dirigat, & sceleris purum se proferat ultro?
Sic memorans omneis seruabat lumine pronus
Obliquo, horrendumq; tuens, illumq; paratus
Inscripsisse solo, cui mens interrita nullum
Effet ob admissum fœde, securaq; culpæ.

Stabas

Stabat conspectu in medio tremebunda puella,
 Iam suffusa oculos mortis nigrore propinqua,
 Et positis terram genibus submissa petebat,
 Non minus exanimata metu, quàm in retia ceruæ
 Acta canum latratu, & longo exercita cursu,
 Cum iam consumptæ vires, cum se undiq; cinctam
 Hoste videt, mortemq; instantem certa moratur.
 His autem auditis responsis, omnibus ingens
 Confestim cecidit furor, & vis fracta quieuit.
 Quisque suam tacito versant in pectore vitam,
 Inq; vicem spectant sese, atque aduersa tuentur,
 Nec quisquam turba in tanta se prodidit ultro.
 Saxa cadunt manibus furtim labentia, & omnes,
 Quisque sui, memores abeunt, templumq; relinquunt.
 Ut verò Deus aspexit vacua atria circum,
 Linea detraxit pavitanti vincla puella,
 Atque illam verbis monitam dimittit amicis.
 I meltor, veterum famam iam extingue malorum.
 Talia dein socios fatur conuersus ad ipsos.
 Heu durum genus, haud possunt desistere victi.
 Nil linquunt intentatum, nil prorsus inausum.
 Nempe ego nunc festis fas contra, & iura diebus
 Affero opem inualidis, egrosq; in pristina reddo,
 Nunc soates, & sponte sua commissa fatentes
 Accipio, noxaq; animos, & crimine soluo.
 Nunc socij fruges tractant, & vina priusquam
 Dent manibus lymphas, cum victu corpora curent.
 Nec dapibus parcunt, & quæ in nos plurima iactant,
 Quin etiam me fraude petunt furtiva irrita adorti.
 Vel cum Romanis astu me opponere tentant
 Incautum, queruntq; dolo, an fas pendere regi
 Per capita argentura, edicto quod quisq; iubetur.
 Nec cecos mea facta mouent ingentia, quæ non
 Humanis fierent opibus, non artibus ullis.

Nec

Nec qua
 Consilij
 Nec pri
 Quippe
 Indepre
 Nube su
 Quid su
 Viscera
 Aut his
 Vobis in
 Sed quo
 Setiger
 In sue a
 Quin e
 Paulat
 Nec nu
 Indocil
 Pector
 Imbuer
 Que ta
 Ventur
 His ad
 Claud
 Tum g
 Exopt
 Ignare
 Ipse an
 Const
 Addid
 Fidus
 Staba
 Tende
 Ipse a
 O pat

Nec qua vi hæc agitem spoliati lumine cernunt,
 Consilijsq; audent supremi obstare parentis.
 Nec priscos tollo ritus, legesue refigo.
 Quippe alia arcanis longe sententia dictis
 Indeprensa latet, longe altera sacra teguntur
 Nube sub obscura verborum, ut cetera mittam,
 Quid suis horretis vetitis imponere mensis
 Viscera: non animis labem sublimibus affert
 Aut his, aut illis ieiunia solvere rebus.
 Vobis intus obest mens ipsa, & dira cupido.
 Sed quoniam gaudet cæno, immundaq; palude
 Setigerum genus, & pecori huic innata libido est,
 In sue adumbrantur Veneris mala gaudia fœda.
 Quin etiam, ut iussis animos cælestibus auctor
 Paulatim assuescens posset mollire colendo,
 Nec nulla inciperet sub relligione tenere,
 Indociles primùm populos, obtusaq; gentis
 Pectora iussit oves iugulare, & sanguine terram
 Imbuere, immeritosq; aris mactare iuuenços,
 Quæ tamen omnia erant, si cui mens alta vigebar,
 Ventura speculum mox relligionis, & umbra.
 His actis, tam deuexum cum vesper olympum
 Clauderet, egrediens malefida cessit ab vrbe.
 Tum genitorem obitus affarier ante propinquos
 Exoptans, coramq; arcanas promere voces,
 Ignaros socios Taburi ima in valle reliquit.
 Ipse autem ascensu superans capita ardua montis
 Constitit, æreæ feriunt ubi sidra cedri.
 Addiderant comites se tantum ex omnibus illi
 Fidus Ioannes cum fratre, Petrusq; vocati.
 Stabant orantes taciti, pariterq; supinas
 Tendebant sine voce manus ac lumina celo.
 Ipse autem his magno genitorem affatur amore,
 O pater en insons nunc dira ad funera pergo

Proge-

C H R I S T.

Progenies tua, nec tot ferre indigna recuso.
 Quando certa tibi mens, atq; hæc fixa voluntas,
 Et tanti mortale genus, nil demoror, adsum,
 Hos saltem, qui me patriaq; suisq; relictis
 Per varios casus lectissima corda sequuntur,
 Aspice, & immeritos cæcis auerte periculis.
 Haud vereor, quod se his homines, gēs impia passim
 Opponunt: nil facta hominum mortalia terrent.
 Ipsi etiam (nihil hoc moueor) moriantur ad vnum,
 Aut potius seuo, si vis, tu fulmine perde
 Corruptos igni, & penitus res attere fractas
 Tu genitor, tanto finemq; impone labori,
 Si tantæ est genus humanum cælo addere molis,
 Seclaq; mutatis in pristina reddere rebus.
 Tantum oro (scelus) inferno summissa barathro
 Gens pestem meditata viris nil improba furtis
 Officiat, non infando prauertat amore
 Insidijs captos, nec corda improuida fallat,
 Dum scelera hortatur, nostriq; obliuia suadet.
 Iam iam aderunt infandi hostes armata dolis gens,
 Nondis animos satiata, graues nōdum vlti dolores.
 Hæc fraudes, iamq; hæc fraudes, artesq; mouebunt
 Quas non mentiti simulato corpore formas,
 Ut capiant genus innocuum, vertantq; venenis
 Pestiferis: tu frange dolos, ferq; irrita in auras
 Cuncta pater, tandem victis edice quiescant.
 Sint, qui per terras gentes post funera nostra
 Iustitiam erudiant, & religionis amorem.
 Hanc veniam concede, id gnati cedat amori.
 Filius hæc, genitor contra cui talia reddit.
 Nate patris virtus, nostriq; simillima imago
 Nulla tuis fraus (solue metum) nulla'ue nocebunt
 Insidiæ, quas nunc regni molitur operti
 Arbitr, incepti frustra irritus omnia tentat.

Induat

Induat in facies centum, centum ille figuras,
 Ipse adero, retegamq; dolos, sæcundaq; fraudis
 Agmina disijciam, & magna virtute resistam.
 Unus erit tantum, cui mentem insania vertet,
 Infelix, iam nunc deuoto pectore versat
 Infandum scelus, atq; tui iam pœnitet agrum,
 Secum indignantem, tua quod præcepta sequutus
 Exuerit blandum vitæ mortalis amorem,
 Malueritq; graues sub te tolerare labores,
 Omnia quæ mecum mundi ante exordia nosti.
 Hunc tamen indignum numero, cætuq; piorum
 Addidimus memores vatum, qui talia quondam
 Prædixere, tuis exemplum insigne futurum.
 Euadent alij insidias meliora sequenti.
 Omnes te propter contempto lucis amore
 Haud mortem horrescent, pergentq; in funera læti,
 Innumeramq; suo parient tibi sanguine gentem
 Proiectu vitæ, & mortis amore superbi.
 Efficiam celo dignos post aspera tandem
 Funera, deserti magnum ætheris incrementum.
 Quos tu olim aspicias hac relligione nepotes
 Surgere nate tibi: quam pectora certa videbis?
 Tu modo tu perge, & cæptum decurre laborem.
 Hi quos cernis enim vix nunc tua iussa sequutos
 Indociles, fandi ignaros, (mora non erit) altos
 Pectore concipient sensus, doctoq; verendas
 Ore canent leges afflati numine nostro,
 Et vastum in melius referent hortatibus orbem.
 Succèdent alijs alij, sacriq; nepotes
 Victores tua signa ferent trans vltima claustra
 Oceani latas vndis cohibentia terras,
 Clareſcetq; tuum pæssim per secula nomen.
 Sponte sua inuicti reges tibi sceptrâ, tibi arma
 Subijcient sua per terras, arasq; sacrabunt.

Atque

Induat

Atque adeo gravida imperijs Roma illa superba,
 Apenniniuagi quæ propter Tybridis undam
 Ingentes populos frenat pulcherrima rerum,
 Summittet fasces, & quas regit, orbis habenas.
 Illic relligio, centum illic maxima templa,
 Centum aræ tibi fumantes, centumq; ministri,
 Quiq; viris latè, atque ipsis det iura sacerdos
 Regibus, & somno te in terris reddat honore.
 Siqua tamen paulatim annis labentibus ætas
 Decolor inficiet mores, versisq; nepotes
 Degeneres surgent studijs, per dura, laboresq;
 Exercens lapsam reuocabo in pristina gentem.
 Illa magis semper melior se tollet ad astra.
 Sape solo velut euersam, excisamq; videbis,
 Quam modo prædixi, populorum incurfibus urbem.
 Verum quo magis illa malis exercita, semper
 Altius hoc surgens celsum caput inseret astris,
 Mœniaq; in melius semper recidiua reponet.
 Nec nisi subiecto passim sibi desinet orbe.
 Sic placitum, nostri sedes ea numinis esto.
 Hæc ait, & natum dextra complexus inhaesit.
 Ecce autem subito rubra vibratus ab æthra
 Cum sonitu fulgor micat, & polus intonat ingens.
 Nam pater omnipotens manifestus ab æthere nubẽ
 Ostendit radijs illustrem lucis, & igni.
 Omnia collucent late loca, turbine Christus
 Corripitur rapido, mediaq; in nube refulsit,
 Verus & aspectu patuit Deus, atq; per auras
 Diuinum toto spirauit vertice odorem
 Luminis ætherei specimen, genitoris imago.
 Nec secus emicuit roseo pulcherrimus ore
 Insolita circum perfundens omnia luce,
 Quam cum mane recens lucis fons aureus ingens
 Lumine Sol cælum exoriens rigat omne profuso,

Oceanus

Oceani i
 Et croce
 Talem s
 Amboro
 Flammi
 Et tran
 Isacidun
 Dux pr
 Necnon
 Visa dor
 Tum ge
 Oscula l
 Hic mea
 Vni hui
 Nec plu
 Cælestu
 Tum de
 Attonit
 Excitat

M.

Incuba
 Omnib
 Leta D
 Illiusq;
 Fama
 Quid f

Oceani in speculo longe resplendet imago,
 Et croceæ effulgent aurata cacumina sylvæ.
 Talem se socijs mirantibus obtulit heros
 Amborum in medio vatum, quorum alter audiuit
 Flammifero quondam inuectus celi ardua curru,
 Et tranavit equis insultans æris auras.
 Isacidum Pharys genus alter duxit ab oris
 Dux profugum, legesq; dedit, moremq; sacrorum.
 Necnon calicolum propius tum maxima pandi
 Visa domus, celiq; ingens apparuit aula.
 Tum genitor nubis fulgens candentis amictu
 Oscula libavit nato, & vox lapsa per auras.
 Hic mea progenies: hic est mea magna voluptas:
 Vni huic mortales omnes parete volentes.
 Nec plura his. toto assonuit chorus omnis olympo
 Celestem cantu vario, plausumq; dedere.
 Tum demum in faciem consuetam redditus heros
 Attonitos socios monstrisq; metuq; sepultos
 Excitat, atque hominis mortali apparuit ore.

M. HIERONYMI VIDAÆ.
 CHRISTIADOS

LIBER II.

T Solymi trepidi rerum, & formidi-
ne cæci

Noctem illam patrum primi, templiq;
ministri

Insomnē duxere: animis adeò addita
 Incubat, ac nullā attonitis dat dira quietē. (curre
 Omnibus ante oculos urbem ingredientis imago
 Leta Dei, festiq; manus impubis honores,
 Illiusq; vident latè increbrescere nomen.
 Fama volat, passimq; canit miracula rerum.
 Quid faciant? magis, atq; magis iam vera patescunt,

Que

CHRIST.

Quæ quondam præsci vates cecinere futura,
 Terras caelesti regem de stirpe manere,
 Cuius in aduentu templum, Iudæaq; tandem
 Regna ruant, Solymæq; euerfis desinat aris
 Antiquo de more sacros imponere honores.
 Ergo infracti animis omnes, terrore subacti,
 Tectis, quisq; suo, septi, clausiq; manebant.
 Quales quæ solitæ florentia rura volantes
 Carpere apes, ubi sæuit hyems, cælumq; profusos
 Soluitur in nimbos, & aquosus regnat Orion,
 Otia lenta terunt, clausisq; alucaribus agræ
 Cunctantur, circumq; fores, ac limina mussant.
 Tempus erat per membra quies cum grata soporem
 Irrigat, ac positis affert obliuia curis.
 Et iam noctipotens manus imo emissæ barathro,
 Horribiles visu formæ furialibus omnem
 Cœtibus obsedere urbem, pars turribus instant:
 Pars apicem templi, & fastigia summa coronant.
 Cætera perq; vias legio, perq; alta domorum
 Tecta volant, tractimq; hærent per culmina tignis.
 Haud secus Italiam repetunt ubi vere tepenti
 Cæcula aues longo fessæ super æquora cursu,
 Quæ prior occurret tellus, hanc agmine denso
 Certatim arripiunt, procuruaq; littora complent.
 Principio spargunt occultum in pectora virus,
 Vipereamq; viris animam, cæcumq; furorem
 Inspirant, odiumq; animis, & crimina linquunt.
 Multi etiam in facies hominum vertuntur, et omnem
 Protinus incendunt varijs rumoribus urbem.
 Irrepunt tectis alij, somnoq; solutis
 Somnia dira ferunt varia sub imagine rerum,
 Atq; hominum falsis simulacris pectora ludunt.
 Iamq; huius subeunt, iamq; illius alta potentum
 Limina, & attonitos dictis hortantur in hostem,
 Terrifi-

Terrific
 Christi
 Armatus
 Et iam
 Quin ip
 Singula
 Concili
 Impulsi
 Hunc ar
 Undiq;
 Non al
 Nocte
 Hostes
 Culmin
 Plenis
 Huc at
 Præced
 Suffici
 Terrifi
 Nec mi
 Eripui
 Nec mi
 Bis sen
 Possen
 Illi aut
 Præsci
 Inuict
 Quan
 Nequi
 Vnus
 Iscaria
 Lecto
 Hic se
 Ingre

Terrificantq; animos, facta atq; infecta canentes,
 Christum inferre faces, arisq; instare bipenni
 Armatum arata, atq; adytis extrema minari,
 Et iam semusto in templo dominarier ignem.
 Quin ipsos templi mentiti veste ministros
 Singula tecta adeunt, patresq; ad limina sacra,
 Conciliumq; vocant: nigri dux agminis ipse
 Impulit arisono stridentes cardine portas.
 Huc atque hinc delubra petunt. concurritur vltro
 Undiq; nec tenebris nox obstat euntibus atra.
 Non aliter captam si rumor nuntiet urbem
 Nocte dolis intempesta, atq; latentibus armis
 Hostem inferre acies, & iam summa arce receptū,
 Gulminibusq; immissa voret fax atra penates,
 Plenis cuncta vijs feruent, trepidoq; tumultu
 Huc atq; huc itur, nec sat rationis eundi est.
 Præcedunt diræ facies, facibusq; nefandis
 Sufficiunt lucem, & summo dant vertice lumen
 Terrificas capitum quatientes undiq; flammæ,
 Nec miseri tamen agnoscunt: furor omnibus intus
 Eripuit mentem, lapsūq; in viscera virus.
 Nec minus interea bis seni ex agmine missi
 Bis senos Christi ad socios, evertere si quem
 Possent, & furijs deceptum incendere iniquis.
 Illi autem pleni monitis ducis (ante futura
 Præscius ista suis prædixerat omnia) servant
 Inuidios animos, inapertaq; pectora fraudi,
 Quamquam hostis species sese transformet in omnes
 Nequidquam expertus, mentesq; indagine captet.
 Vnus non valuit sese his subducere vinculis
 Iscarius pesti infandæ deuotus Iudas.
 Lectorum procerum labes, & pestis Iudas.
 Hic se olim addiderat socium vestigia Diui
 Ingressus, patria, atque opibus, carisq; relictis

Incerta

C H R I S T.

Incerta exilia, incertas quacunque paratus
 Ire vias, taliq; necem pro rege pacisci.
 At mox cœptorum piguit, duriq; laboris
 Paulatim pertæsum, animo tum voluere secum
 Noctes atque dies tacitus, si qua potis arctis
 Legibus oxolui, & prisca se reddere vite
 Indignans longum incassum cecidisse laborem.
 Hos abitus, iamq; hos abitus, & furta parabas
 Impatiens operum, rebus non latus egenis.
 Talibus vndantem curis, animoq; labantem
 Iampridem, nigra reperit dux ipse cohortis
 Haud minus exultans animis, quàm monte sub altis
 Cum procul aspexit tendentem in pascua ceruum.
 Getulus leo, quem sicis exercet hiantem
 Faucibus ex longo collecta insania edendi.
 Ac prius in faciem Galilæi versus Ioræ,
 Ipsi qui fuerat coniunctus sanguine Iudæ,
 Insomnem aggreditur verbis, tu nocte silentio
 Montibus in solis erras insane, potesq;
 Vltro seua pati sub nudo frigora celo,
 Atq; tibi alterius sub nutu degitur ætas,
 Dum sequeris (quis te tantus furor incitat?) istam
 Elatumq; animis, euersoremq; sacrorum,
 Quem tantum illuuiæ adeunt teterrima gentis
 Fœminei cœtus, & semiuiri comitatus?
 Primi omnes infensi odys concordibus ardent,
 Sacrilegoq; necem intentant. iamq; ille furorem
 Vesantum expendet, cedit fiducia tanta.
 Non illi auxilio magnarum gloria rerum,
 Quas mentitur, erit. nil contra obtendere densa
 Nubila, nil solitas accingi proderit artes.
 Rumpemoras: eia instanti te surripe cladi.
 Sic ait, ardentemq; odys instigat acerbis.
 Tum mutata acri percussit pectora thyrso,

Et su.

Et subito nocti ablatas se immiscuit atra.
 Hinc miserum inuadens praeordia ad intima sese
 Ingerit, atq; imis dirum implicat ossibus ignem.
 Olim, etiam in mentem veniunt, quaecunq; sub illo
 Iussus dura tulit, quaecunq; exhausta pericla.
 Et piget, atq; nefas polluto voluit amore,
 Immeritumq; animo sedet hosti prodere regem.
 Ah miser, ah malesane, Deum non pectore sentis?
 Non oculis numen praesens, non auribus hauris.
 Quis te mutauit tantus furor? aspice quo nunc
 Culmine praecipitas, qua nam trahis arce ruinam.
 Nec qualis sentis tibi menti insederit error.
 Quid struis? aut quo te raptat tam dira cupido,
 Quae nunc te male habet, mentisq; et lucis egentem?
 Quam nunc amittis sortem, irreparabile donum,
 Optabunt feri post secula mille nepotes.
 Atq; adeo quae vota foues, quam mente secas spem
 Letitia elatos animos inflatus inani,
 Omnia diserpent, rapiuntq; per aëra venti.
 Excute, dum licet, infandam de pectore pestem,
 Quaeq; imis te nunc est addita cura medullis.
 Iamq; sacerdotes, totaq; ex vrbe senatus
 Secretam in templi sedem concesserat omnis,
 Ipse sacerdotum primus, cui tempora sacra
 Insula cingebat, Caiphas in sede sedebat
 Celsior aurata: inde alij longo ordine ciues,
 Quos omnis circumsiliunt, acuuntq; furorem
 Tartareæ haud ulli vise sine corpore pestes.
 Nec mora, nec requies: sublapsæ in pectora cunctis
 Eripiunt mentem, atq; animis incendia miscent.
 Multa illi inter se vario sermone serebant
 Solliciti: vasto strepit ingens murmure templum.
 Sunt qui ipsum iubeant utcunq; absumere Christum
 Seu vi, siue dolo, iuuenemq; inuadere ferro,

K

Qui

C H R I S T.

Qui rursus in lucem nuper reuocatus ab umbris
 Venerat, & totam monstro concusserat urbem.
 Ast alij plebem metuunt, vulgusq; furorem,
 Nanq; sibi ingenteis populos deuinxerat heros,
 Hos meritis, illos diuino affabilis ore.
 Hic Nicodemus erat pesti impenetrabilis vnus
 Primores inter gentis non vltimus ipsos,
 Cui longe menti melior sententia, sed non
 Audebat dictis contra omnes tendere solus.
 Ille Deo quondam sese inscius intulit hostem,
 Atq; dolis frustra contra stetit. inde vbi numen
 Admonitus sensit, veluti de nocte profunda
 In lucem reuocatus ei se iunxit amore,
 Clam tamen, insensæ vitans odia aspera gentis.
 Tum verò illius de vita, & sanguine cerni
 Vt vidit. letumq; insonti triste parari,
 Non tulit vltius latebras, hæc q; adidit ore
 In medio: non obscuram, non lucis egentem
 Rem ferimus, neq; enim vereor iam vera profari
 Pro patria. quamnis mihi sint extrema ferenda.
 Cernitis hunc omnes manifesto numine ferri,
 Maioremq; homine, & nosmet nisi fallimus ipsi,
 Vera Dei patuit soboles, verus Deus, ille
 Olim quem toties afflati numine vates
 Venturum cecinere, nefas quo triste piaret
 Commendans genus aeterno mortale parenti.
 Hoc liquet, hoc vltra non in discrimen agendum.
 Huius ape innumeri, quos nox obscura premebat
 Luminibus captos, incunda luce fruuntur.
 Multi etiam voces obstructis auribus orti
 Accipiunt, redduntq; aegris quot reddita venit
 Insperata salus, qui lenta aut membra trahebant
 Victa lue, aut subito correpti corpora morbo?
 Tris etiam (nos) obita iam à morte reduxit

Elat

Elatos idem in lucem. modo Lazarus omnem
 Perculit, & monstro ingenti permiscuit urbem.
 Prò lauas hominum mentes, pro pectora caca.
 Non hæc pæonijs succis, non artibus ullis
 Conferri possunt, maior Deus intus agit rem,
 Maius numen inest, quoties diuina loquentem
 Incassum contrà stetimus verbisq; dolusq;
 Instructi? quoties ausi vim tendere inermi
 Aut ferro, aut duris nequidquam perdere saxis?
 Nube caua eripuit caput, ex oculisq; recedens
 Aligerum se cælesti subito agmine sepsit.
 Et quisquam illius certum non numen adoret?
 Quid molimur adhuc? quid nobis deinde relictum?
 Quin potius, quando nobis demissus olympo
 Auxilio venit, unà omnes adeamus, ab ipso
 Suppliciter pacem oremus commissa fatentes.
 Talia perstabat repetens violentia cunctis
 Gliscit, & accensus semper per viscera sensus
 Conflatur magis, & sauos furor aggerat æstus,
 Paulatimq; animi turgescent tristibus iris.
 Exarsere omnes, pestis latet intus, & omnem
 Eripuit miseris lucem, vectisq; veneno
 Pestifero nebulas offudit mentibus atra.
 Tum demum erumpit, quæ cunctos ira coquebat.
 Infremuere omnes contra, gemitumq; dedere.
 Qualiter ære cauo dum sulfura pascitur atra
 Inclusus magis, atq; magis furit acrior ignis,
 Moliturq; fugam, nec se capit intus anhelans,
 Nulla sed angustus foribus via, nec potis extrà
 Rumpere, materiam donec comprehenderit omnem.
 Tum piceo disclusa volat glans ferrea fumo.
 Fit crepitus, credas rupto ruere æthere calum.
 Iamq; illa, & turres procul ecce strauit, & arces.
 Corpora, & arma iacèt, latet et via facta per hostes.

Haud illi secus accensi meliora monentem
 Excludunt adytis, atq; extra mœnia trudent.
 Tum verò Caiphās, ubi facta silentia linguis,
 Sic orsus, sibi quæ sedeat sententia, pandit.
 Haud equidem moror ô ciues, quòd versus ad hostes
 Iste etiam infando captus perfugerit astu,
 Qui toties summa pro re, pro legibus olim
 Obiecit patrūs caput ultro, ipsumq; premebat
 Obnitens contra nuper sermonibus hostem.
 Tanta est artificis pellacia, vis ea fandi,
 Ut quoscunq; velit vertat, superetq; venenis.
 Scilicet hunc credam calo diuinitus actum
 Nobis venisse auxilio, qui se impius ortum
 Patre Deo canit, ac leges abolere parentum
 Antiquas cupit, atq; novos inducere ritus.
 Seq; ultro excidio templi venisse fatetur,
 Quod nostri monitis olim cælestibus acti
 Impensis tantorum operum struxere parentes.
 Quæ nouitas, aut religio, qui deniq; mores?
 Ille etiam, ne quid sceleris sibi restet inausum,
 Sacrilegus fontes, & quorum crimina nota,
 Prosequitur venia haud veritus scelerata subire
 Limina, nec festis parcit de more diebus.
 Ergo agite, atq; illi insidias, lethumq; merenti
 Maturate viri, crescentem exinguite flammam,
 Ne mox subsiliat victrix ad tecta domorum,
 Degustetq; trabes, perq; ardua culmina regnet,
 Subuertet solitis aliter totam artibus urbem
 Seditione potens, populos captabit, & omnem
 Subijciet sibi prodigijs fallacibus oram.
 Hinc quæ tot nobis annos tam prospera cessat
 Religio, euersis actutum desinet aris.
 Tum metuo, ne Romulidæ non talia passi,
 Quidquid adhuc iuris superest, à gente reposcant,

Et profugos patria iubeant decedere terra.
Unum pro multis detur caput, vnus omnes
Expiet, ac tutos mors tanto in turbine præstet.
Hoc habet, hæc melior superet sententia ciues,
Hæc illi ob numen dona, hunc reddamus honorem.
Talia fatus erat, furij stimulantibus intus
Experti, passiq; senes eadem ore fremebant.
Omnibus idem animus, sed qua ratione, quibusue
Id fieri occultè queat artibus, exquirebant.
Cum subito ecce suis clam se furatus Iudas
Improvisus adest cunctis mirantibus, illum
Excipiunt trepidi spirantem immane, locantq;
Sede inter primos, fariq; hortantur, & ardent,
Quid veniat, dubijs animis audire, silentq;:
Ille autem torquens huc flammea lumina, & illuc
Sic fatur, scio vos Galilæi facta furentis
Formidare patres, patriæ qui legibus affert
Exitium, moliri ideo vos plurima cerno:
Si mihi, quæ posco, promittitis, omnia solus,
Quæ nunc vos frustra exercent, dispendia tollam.
Ille manus factam in vestras hodie incidat ultro.
Dixerat, argenti lati pepigère talenta
Ter dena, egregij precium memorabile facti,
Demittuntq; alacres, atq; extra limina ducunt.
Ille petit montes iterum, sociosq; reuisit.
Forte propinquabat genti sollemnis, & ora
Festæ dies, veterum cum religione parentum
Immunes operum ducunt septem ocia soles,
Perq; domos ouium foetus epulantur, & acri
Fermento parant iussi, properataq; liba
Expediunt, mensasq; onerant agrestibus herbis
Lætitiæ veteris memores, hac luce ferebant
Aegyptum priscos olim caelestibus actos
Prodigijs magna cum præda exisse parentes

C H R I S T.

Ingressos pede iter salsas impune per undas.
 Ergo ingens tum sceptriferam concursus a d urbem
 Undiq; erat populiq; omnes ad sacra fluebant.
 Non effusa tamen turba huc sine more raeat.
 Verum quisque ducemq; suum, gentemq; tribumq;
 Vnà ibant comitati, etenim licet omnibus idem
 Sanguis, cognataq; orti sint stirpe nepotes
 Omnes isacidae, paribus sub legibus omnes,
 Scindit se tamen in his senas vna tribus gens,
 Atq; Palaestinam latè est diducta per omnem,
 Libera gens olim multa munita virum vi,
 Florentesq; vrbes populus, opibusq; vigentes.
 Tunc autem patrijs de finibus exturbati
 Penè omnes aberant, & Caspia saxa colebant.
 Vix de his senis tribus vna intacta manebat,
 Alteraq; & patria sese tellure tenebant,
 Beniamudum gens, aq; ipso domus inclyta iuda,
 Ambæ tunc etiam populis opibusq; vigentes.
 Tantum autem imperio adiectam, ceu cetera passim
 Contulerat bello, & victricibus hauserat armis,
 Hanc quoq; seruitio partem Roma alta premebat.
 Sceptra vrbi tantum, sublataq; ademerat arma
 Linquens sacra viris, ac leges victor auitas.
 Nunc tellus deserta iacet. tot clara fuere
 Mœnia, tot populis pariter cum fortibus vrbes,
 Hæ bello, hæ validis quassata viribus aui.
 Vsque adeò seuas superum pater arsit in iras
 Nimbipotens, natiq; necem non passus inultam est,
 Non tamen indecorem tanta solatia cladis
 Ipse sinã antiquam (superet modo carmina) terram
 Ne penitus seclis obliuiscantibus ætas
 Deleat extinctam pariter cum nomine gentem.
 Regem illis superum prosit regionibus ortum
 Vagisse, & celo primum reptasse sub illo.

Vos

Vos ideo aligeri cœtus gens ætheris alti,
 Qui leuibus magnum pedibus pulsatis olympum,
 Nam vos sæpè polo missi peragraftis & oram,
 Et gentis crebri hospitio indulsistis amica,
 Este duces mihi, dum tota regione vagant in
 Raptat amor. longum vos mecum ferre per auum
 Nomina, quæ cecidere, iuuat, deletaq; gentis
 Oppida, & antiquas antiqui nominis arces.
 Post autem vestra sublatus ad æthera penna
 Carimine mortales oras, visusq; relinquam,
 Vos me sublimi sistetis tramite vectum
 Auiæ per superum loca me iuuat alite curru
 Aurea nubifugo mulcentem sidera cantu
 Intactas primum ire vias mortalibus ægris,
 Et petere insolitam cæli alta è rupe coronam.
 Hec olim, audentem ni deferat ætheris aura.
 Nunc mecum populos percurrite templa petentes.
 Non alias illuc aditum est maioribus vnquam
 Et numero, & studiis nec tantum sacra petebant,
 Quantum auidos Christi visendi traxerat ardor,
 Orbi autem à magno primi ingrediuntur Iuda
 Per multas ductum reges genus. hæc tribus vsq;
 Et numero, & virtute caput super extulit omnes
 Tantum alias superans, quantum leo cuncta ferarum.
 Semina inexhaustis animis, & viribus anteit.
 Littorea innumeri Gæza venere, Sabeq;
 Engida deseruere, racemiferosq; recessus,
 Urbis Adulæ sedes, humilemq; Raphean.
 Hic Lyde, atq; Selus, ventosaq; Iamnia, & Hippa,
 Ascalo, & Zoti; arces, Acharonq;, Sochonq;
 Quæq; fluentis sonis Iope perfunditur unda,
 Proiectæ rupes, pontoq; minantia saxa.
 Parte alia antiquam ciues liquere Damascum,
 Primus vbi (vt perhibent) limo felice creatus

C H R I S T.

Natus homo est, celiq; nouas erupit in auras.
 Deseriturq; Emanus, Nepseq; exhausta silescit,
 Quasiuntq; suos Aegypti proxima regnis
 Anthedon, natiq; Dei cunabula Bethle.
 Tum deserta silent & Galgala, Bessuraq; omnis,
 Aruaq;, qua Maretho, qua proxima nubibus Erma,
 Qua Sigoris mirata nurum, dum incendia versa
 Respicit, humanos seruasse in marmore vultus,
 Concretiq; salis subitum traxisse rigorem,
 Qua calet Asphaltis flammis infamibus vnda,
 Ingentesq; palus ad celum exaestuatur aestus
 Aëra contristans graueolentis sulfuris aura.
 Quondam hic leta seges, riguisq; rosaria campis,
 Nunc stat ager dumus, obductaq; sentibus arua,
 Crimen amor malesuada tuum, vim tendere adorti
 Infandam indigenae pueris caelestibus olim
 Diuina capti facie, & florentibus annis,
 Fecissentq;, fuga nisi se illi ad sidera lapsi
 Remigio nix os rapuissent praepectis ala.
 Non tulit altitonans pater, atq; vlticibus omnem
 Inuoluit flammis tractum, immersuq; profundo.
 Squalet adhuc cinere, & putri latè ora fauilla.
 Infœcunda ideo terra, & sine frugibus agri,
 Difficilesq; aditus, & inaccessi secessus.
 Illic, vt fama est, nitidum florem educat arbos,
 Quem cupiunt iuuenes, cupiunt decerpse puellæ.
 At simul atq; graui perflante euauit austro,
 Succedunt poma hirsutis asperrima barbis,
 Quæ nulli iuuenes, nullæ cupiêre puellæ.
 Hæc tamen aspectu solida & sincera putares,
 Fœda sed illuies intus, subit oq; fatiscunt
 Ad tactum cinesacta, hominum nihil vsibus apta.
 Pallida item flauis cum vix seges albet aristis,
 Dira immaturas messes interficit aura.

Proti.

Protinus hinc subeunt populi Simeone creati,
 Qui Saroen, Molodamq; viri, Sicelegidaq; oram
 Felicem frugum, latosq; vligine campos,
 Qui Sipabota colunt, Asanesq; biuerticis arces,
 Quiq; Atharin quondam generosos palmitis colles,
 Remmona qui, culisq; erectam in collibus Ain,
 Et quos thurilega pascunt centum oppida Idumes,
 Ruraq; odoriferas Arabum vergentia ad oras.
 Ecce autem Isachari magno clamore nepotes
 Ingressi delubra petunt, aramq; salutant.
 Gens victu facilis, contentaq; finibus arctis.
 Hic adsunt, quos Hermonius sub vertice pascit,
 Hermonius generator apum, generator equorum.
 Qui Taburi capita alta tenent, quibus ardua rupes
 Carmeli domus. hæc rabido gens turbine quondam
 Sublatum vatem cæli per aperta repente
 Vidit flammifero ferri super æthera curru.
 Sensena quos misit, quos Hennada, quos adit Affra
 Nobilis, in summis sitientes rûpibus vrbes,
 Qui Senum, & Reboten liquere, Remetiaq; arua
 Vitibus, & varijs intersita littora pomis.
 At taciti incedunt gens Dani è sanguine creti
 Deiectiq; oculos, delectiq; ora per urbem
 Templâ petunt, qualis, cum frigora prima lacescunt
 Autumnum, nec dum ramis decussit honorem
 Bruma suum, coluber latebras meditatur, iterq;
 Fert tacitum lapsu repens per saxa quieto,
 Sibilaq; ora premit, neq; caudæ surrigit orbes.
 Iamq; viros tristes credas, quod sanguine ab illo
 Predixere ducem fore pleni numine vates,
 Qui genus humanum Christi sub imagine falsa
 Terreat, atq; hominum vitas, & crimina quærat,
 Deterior fas atq; nefas ubi verterit ætas,
 Et rebus feret exitium mortalibus ignis.

C H R I S T.

Protinus at multis aderit cum millibus ultor
 Vera Dei soboles, verus datus arbiter orbi.
 Illum nequidquam pugnantem, & vana mouentem
 Turbine corripient terræ ima in viscera tradet.
 Insequitur iuuenum nimbus genus Asere ductum,
 Spicea quis capita obnubit de more corona
 Omnibus, & nexæ ludunt per tempora aristæ.
 Hi Betagumq; Hormamq; serunt, his Aphega sedes,
 Illos Ama dedit, illos misere Robææ.
 Non numero Archipus Labanæ, non Aziba cessit.
 Hos iuxta seram in noctem solui vrere myrtos
 Littoreas ponti gens accola Zabulones
 Dona ferunt. pars leptaphiles ab sede profecti.
 Pars ledaba venere. Canam hi liquere modo atra
 Miratam puras in vina rubescere lymphas.
 Hos Nazara tulit, tulit illos ardua Sembros,
 Queq; modo aerias iterum venisse sub auras
 Vidit morte obita puerum Galileia Nau,
 Milia multa tulit, totidemq; huberrima Dotha,
 Aq; suis Nalole, Cathethiaq; alta relictæ est.
 At quis Nephthalidū numerauerit oppida, & arces
 Innumeras, quas & Cedar, quas & sacer altis
 Fert humerus Libanus cæli confinibus æquus.
 Qui celsam Nasona habitant, qui Nephthalis urbē
 Gens oris, fandiq; potens, fecundaq; veri
 Nascentem gemino Iordanem fonte salutat.
 Omnis igit Galilæa, omnis Samarea penates
 Deseruit studio gens tantum accita videndi.
 Sæpè hac rege satius superum tellure moratus
 Sponte Deum se detexit. miracula rerum
 Asseda nunc etiam meminit, men inere Capernæ,
 Et vetus amisit quæ nomen Graia Sebastæ.
 It Bethole,eductaq; ad sidera Bessais arce,
 Et quos piscosis Gennesara proluit undis.

Leui.

Leuigenæ verò sacrum genus omnibus ibant
 Immisti, neq; enim propria huius regio vlla colenda
 Sorte data est, sed diuersas dux legifer olim
 Huc illuc oras æquè est partitus in omnes,
 Prefecitq; sacros aris, proq; habere gleba
 Et iugulare dedit pecudes, atq; exta cremare.
 At non contentus regnis, sceptriq; Manasseus,
 Sortitus quæ trans fluvium sibi iunxerat ampla,
 Protulit imperium, quæ Nepheca, Bersa; surgunt
 Venatrix, pecorumq; alirix, & Dora ferarum.
 Olli etiam parent Tenachos, nemorosaq; Iebla,
 Et Magedos nulli populus, opibusq; secunda.
 Quasq; rigat Taphua clarus argenteus undis,
 Ver ubi perpetuum, scatebrisq; recentia prata.
 Succedunt qui trans Iordanis flumen optima
 Arua serunt, tribus ipso etiam deducta Manasseo,
 Nec non Gade sati, nec non Rubene creati
 Belligero, fratrum cunctorum maximus ævo
 Qui fuit. vnâ omnes urbem ingrediuntur, vt olim
 Vnâ etiam sedem optarunt trans flumen eandem,
 Indigenis quondam regnata gigantibus arua.
 Argobie qui rura colunt, Basanidaq; oram,
 Qui saltus Galadina tuos, Ogiq; subactas
 Sexaginta vrbes, Galaticaq; oppida, Iabin,
 Et Sebamâ, Balmemq; Ramotha, Golanq; Nabrâq;
 Edrenq; Selcamq; & semirutam Cariathen.
 Hæc tunc nomina, nunc alio sunt nomine terræ.
 Tum qui cedrifera pascunt asparrima Arimnes
 Omnes fronde caput tecti, omnes terga veruti.
 Qui Bosorim, Rabathêq; tenet, qui Gaulida, et omnē
 Fortibus exercent tauris Bathaltidos oram,
 Et quos humectat præceps de montibus Arnos.
 Nec vos transierim qui prata feracis Abille,
 Quiq; Eleale viri metitis, viridemq; Aserota,

C H R I S T.

Seoniamq; Efebon saxis horrentia regna,
 Desertasq; Cades, quas Phasga habet ardu⁹, et quas
 Hinc atq; hinc Hermus præruptas sustinet vrbes,
 Quas Abaris, cuius nimboſo è vertice quondam
 Pastores admirati vidère morantem,
 Iordanem ingenti subsidere mole coacta
 Vndarum, & cursu cedentia flumina retro,
 Dum domus Isacidum promissa capeſſeret arua.
 Poſtremi ſubeunt aduecti è ſede propinqua
 Beniamida, data ſorte quibus latiſſima tellus,
 Maxima vbi & Solyme totius regia gentis,
 Altaq; Iarephile, Luzaq; binominis arces,
 Quæq; modo quarta regem iam luce ſepultum
 Bethane obſtupuit reuocari ad munera vitæ,
 Et Tarela, & Samare, & lentiſcifera Gabaotha,
 Gens infeſta feris: ideo exuiasq; luporum
 Induti incedunt iuuenes, canibusq; fatigant
 Quas ſepire plagis iuuat uſque, & frangere ſyluas.
 Atq; adeò aſiduo venatu manere recentes
 Conuectant humeris prædas, quas veſper olympum
 Claudit vbi, gaudent partiri, epulisq; fruuntur,
 Atq; inter ſeſe per agros conuiuia curant.
 Hic adſunt, quis Maſſa domus, quibus arduus Hemè
 Difficiles colles, ac ſcabra crepidine terga,
 Qui liquère Recen, celſasq; Berothidos arces,
 Atq; Sylum quondam gaudentem paupere templo,
 Qui longũq; Helephò, Auinq;, Amosamq;, Selamq;,
 Atq; vlulata Rhamæ paſſim Rachellidos arua.
 Qui Gabeone domo, quiq; Hierichonte proſecti
 Indigenas eſt fama via, aſiduiq; meatus
 Oblitum vidiffe diu conſidere Solem
 Imperio ducis, atq; diem decedere ſerum.
 Hos inter facie egregia puer altior ibat,
 Qui priſco genus à Saulo, nomenq; trahebat.

Iam

Iam tum illum vates uno omnes ore canebant
 Præstanti clarum eloquio, factisq; futurum.
 Quantis ille tamen mentem caligine pressus
 In nostros odijs primum, furysq; feretur!
 Omnipotens aderit pater, & se pectore toto
 Alius infundet iuueni, excutietq; furorem.
 Protinus afflatus diuinitus ætheris aura
 Implebit terras monitis, latumq; per orbem
 Mortales meliora docens ad sacra vocabit,
 Nec lethum horrescet pro relligione cruentum.
 Iam duodena tribus magnæ successerat vrbi.
 Ipse etiam templo vt solitos inferret honores,
 Munere nec tali tam læta luce careret,
 Affatur socios CHRISTVS, lux sacra propinquat.
 Omnis se dapibus festâ domus apparet vrbe.
 Equis erit vestrum, primus qui ad mœnia tendat,
 Si quis forte opibus fessos inuitet abundans,
 Nos quoq; vt ante meos obitus, ac funus acerbum
 solennes epulas celebremus, & annua sacra?
 Nec longe querendus: erit puer obuius ultro
 Vrnâ humero, lymphasq; ferens de fonte recentes,
 Quò tendat gressus, aut quò sese ille receptet,
 Obseruate, locumq; acie capite vsq; sequendo.
 Limina vos eadem accipiant, tectumq; subite,
 Tum dominum affati coram, hospitiumq; rogantes
 Exiguam sacris sedem, nostrum edite nomen.
 Tectum auratum, ingens, pictisq; insigne tapetis
 Protinus ostendet, structas ibi ponite mensas.
 Ipse adero, atq; eadem socios ad limina ducam.
 Dixit. Ioannes mandata, Petrusq; faceffunt,
 Et mœsti magnæ succedunt mœnibus vrbs.
 Ibant incerti, atq; oculis procul omnia obibant,
 Cùm puer urnâ humero gestaus, lymphamq; recentē
 Vicino veniens de fonte occurrit eum vsq;

C H R I S T.

Seruantes gressum ferret quacunq; sequuntur,
 Quasq; subit, subeunt ipsi quoq; protinus ades.
 Huc atavis clarusq; simon, & prole beatus
 Septena sese semper referebat ab agris,
 Si quando caris cum gnatis viseret urbem.
 Nanq; illum potius campis, ruriq; iuuabat
 Degere, ciuilesq; procul contemnere honores.
 Umbra illi nemorum cordi, riuq; secantes
 Prædia, quæ centum diues vertebat aratris.
 Iam grauis argutasq; fides, & carmina amabat
 Fluminis in ripis, aut fontem propter amœnum.
 Norat enim cæli numeros, mensusq;, viasq;.
 Sæpè Deo plenus porro ventura canebat
 Agricolis, quid sol, quid menstrua Luna pararet.
 Sudiq;, pluuiæq; docens prænuntia signa.
 Tum sacris intentam igitur concesserat urbem,
 Vt de more dies festos celebraret auito.
 Dumq; alia famuli mensas, & dona pararent
 Parte don us, veterum facta ipse canebat auorum
 Nunc citharæ leuibus digitis, nunc pectine eburno
 Percurrens molli attactu vocalia fila.
 Præcipue à prima reuocabat origine, quænam
 Has ex more epulas, atq; hæc solennia prisca
 Religio intulerit genti, verum ecce canenti
 Improvisus adest Petrus, & sacra carmina rumpit,
 Rex ait est nobis, quo nusquam iustior alter,
 Aut pietate prior, Christum omnes nomine dicunt.
 Is tua nos ultro supplex ad limina mittit.
 Exiguam sacris sedem, mensiq; rogamus.
 His ille auditis gausus nomine tanto
 Imperat haud hærens animo tectum omne recludi.
 Hinc hilares totis adolere penatibus ignes,
 Et pingui suffire Arabum iubet atria silua,
 Interimq; viros media in penetralia ducit.

Inde

Inde locum ostendit mira testudine pictis
Auleis circumvelatum, ostroq; rubenti.
Luxuriant sola strata, nitent argentea eburnis
Fulcra torisq; Scyphiq; auroq; e simplice lances,
Et passim domus, argentoq; auroq; renidet.
Atq; hæc deinde refert, nō hoc mihi nomē ad aures
Nunc primum venit, illius sed cognita fama
Iampridem virtus, neq; enim mihi cernere coram
Fas fuit, aut vocem diuinam hausisse loquentis.
Aduenat; placidus tectis assuescat amicus.
Vos hic expectate viros, qui exacta reportent
Omnia, dimittam, mea; illum ad limina ducant.
Atq; utinam libeat longum his in sedibus olle
Degere, & hospitij dignetur nomine tectum,
Quod nostros iuuat interdum memorare nepotes,
Hospitibusq; locum felicem ostendere seris.
Interea aduentu vestro intermissi sequamur
Carmina, & antiquos patrum repetamus honores,
Dum nigra roriferis nox terras obruat umbris.
Sic ait, ac nerus socians concordibus ora
Obloquitur numeris, quæ concinit, ordine picta
Cuncta putes, aut textilibus simulata figuris.
Nempe Paretonij cantu deducit ab oris
Isacidum genus, arrepta maris æquora virga
Ut profugum dux sin dat, aquasq; impune per altas
Ut sine nauigijs rerint, pelagiq; profunda
Sicco calcarint pede, nanq; induruit humor
Aridus, & liquidas late est via secta per undas.
A tergo tota ex Aegypto curribus hostes
Quadrygus vecti instabant fulgentibus armis.
Iamq; pros canit emenso pelago alta tenere
Littora, littoreisq; metu se condere syluis.
Nulla mora est, iterum telo tellure recessa
Diuino redeunt in se maria ecce refusa,

Quæ

C H R I S T.

Quae media ingenti dirimebat semita tractu.
 Inde hostes ruere, & falsis in fluctibus arma
 Armaq; quadrupedesq; & corpora mersa virorum
 Aspiceres magis, atq; magis subsidere in undis
 Semper, & absumptos velut evanescere currus,
 Qui medijs extabant, medios salus hauserat aestus.
 Addit, ut omnipotens rerum sator aethere ab ipso
 Pauerit in vasta gentem regione locorum
 Errantem dape caelesti miseratus egenos,
 Cernere ibiq; putes epulas niuis instar ab aethra
 Defluere ad terram subitas, cunctusq; paratis
 Accinctos dapibus latis epularier aruis.
 Proinde etiam duras cautes pulsabat eadem
 Dux caelum aspectans virga, cum protinus amnis
 Profilit, & dulcem saxa erupere liquorem,
 Atq; haurire nouis populi de fontibus undam,
 Quos sitis ex longo collecta urebat hiantes.
 Tum canit, ut primus Solymorum conditor arcis
 Dona laborata frugisq; recensq; reperti
 Pocula plena meri obtulerit campestribus aris,
 Cespitem quas viridi sectaq; extruxerat orno.
 Atq; ea dum intentis hauribant auribus omnes,
 Haud rerum ignarus Christus de montibus altis
 Cesserat, insensaq; iterum successerat urbi.
 Et iam declinui cum Sol properaret olympo,
 Hospitis intrauit socijs comitantibus ades
 Regifico instructas luxu, dapibusq; paratis
 Discubere omnes. vna inter dirus ludas
 Dissimulans sedet, & vultu mentitur amorem.
 Iamq; lieros puras fruges properataq; liba
 Accipiens, frangensq; manu partitur in omnes.
 Inde mero impleuit pateram, lymphaq; recenti,
 Et laticis myxto dium sacrauit honorem,
 Spumantemq; dedit socijs, mox talia fatur.

Corpo-

Corporis hæc nostri, hæc vera cruoris imago,
Unus pro cunctis quem fundam sacra parenti
Hostia, ut antiquæ noxa contagia tollam.
Vos ideo quoties positas accedere mensas
Contigerit, sacrasq; dapes libamina iussa,
Funeris huius nostri mæstum referetis honorem,
Et nunquam istius abolefcet gloria facti.
Nec plura ex illo mox seruauere minores
Hunc semper ritum memores, arisq; sacramus
Synceram cererem, & dulcem de vite liquorem
Pro veterum tauris, pecudum pro pinguibus extis.
Ipse sacerdotum verbis eductus ab astris
Frugibus insinuat sese regnator olympi,
Libaturq; Dei sacrum cum sanguine corpus.
In summos hæc relligio successit honores.
Ergo ubi pulsa fames socj's, sese ocius heros
Exiit insignem tunicam, & mantilibus albis
Succinctus poscit flammis undantia athena,
Tum gelidam irrorans dextra, leuaq; sonoris
Pertentans labris feruentem temperat undam.
Hinc genibus positus Petro, reliquisq; suorum,
Plurima quanquam ille attonitus nouitate recuset,
Dat pedibus lymphas, & molli siccatur amictu
Accurruus, socj's linquens imitabile factum.
Mox genitus imo ducens de pectore fatur.
En mihi summa dies socj, quamq; ipse propinquam
Prædixi toties, nox illa aduenit acerba,
Vos linguam, & moriens genitoris iussa capeffam.
Unus erit vestrum (vix ô vix credere tantum
Fas scelus) insidijs prodet qui me hostibus ultro.
Haud me animi fallit. furias iam perfidus ille
Concipit, insidiasq; animo meditatatur auaro.
Id pietas mea magna, mei meruere labores?
Non tamen ipse diu pulchro letabere facto,

Quis-

Quisquis eris. satius. si nunquam lucis amorem
 Gustasses, dulcis nec vitæ limen inisses:
 At vos este p̃ij, inq; vicem (quæ exempla reliqui)
 Inter vos alijs alijs parete volentes.
 Summissuq; animis fastus abolete superbos.
 Non erebi in tanto cessabunt cardine diræ
 Vestræ potestates præuerrere corda timore.
 Peruigiles quas o iam custodite, proculq;
 Consulite, hic animos, atq; illos promite sensus,
 Quos toties mihi polliciti, ne cedite pesti.
 Vos seruate viri noctem non amplius vnâ.
 Extemplo turbati omnes gemitumq; dedere,
 Suspensi quem cacum adeo, furisq; subactum
 Ore premens signet venturi præscius heros.
 Quem senior tali aggreditur sermone precando.
 O celi decus in quenquã tam immane putandum est
 Posse scelus cadere? quisnam fœdissimus ille?
 Faxo hodie nunquam nobis illudat multis.
 Non adeo effugit cum sanguine viuida virtus
 Pulsa annis, nec dextra mihi tam frigida languet.
 Sic ait, & pariter vagina liberat ensen.
 Dux autem signis manifestis prodidit hostem,
 Sed cunctis mentem eripuit, voluitq; latere,
 Donec res perfecta. dehinc hæc edidit ore.
 Imo omni ex numero mihi nemo hac nocte suprema
 Vestrum non infidus erit, solusq; relinquer.
 Tu quoq; magnanimo cui nunc ea copia fandi
 Sub tecto, atq; amplis tendis super æthera dictis
 Omnes irritans ventos, omnesq; procellas,
 Hinc atq; hinc circumfusus ubi videris hostes
 Me capto, quæres latebras, taciesq; salutem
 Mendaci in lingua, pedibusq; fugacibus acer.
 Atq; ubi curriculo mediam nox humida metam
 Attigerit, ter me tibi notum ille ipse negabis

Fati.

Futilis, incutietq; metus tibi femina inermis.
Dixerat, ille animi robur magis vsq; magisq;
Spondebat, turpiq; metu impenetrabile pectus.
Fæda alios seruet fuga. nec tu me antè timoris
Argue, quam terga vrgenti dare videris hosti.
Quò te cunq; feres, adero. sequar vltima tecum.
Nulla tuis poterit me vis abungere rebus.
His Deus exactis mensas, vrbenq; reliquit,
Et se cum socijs pura sub nocte virentes
Transtulit in colles olea, & loca sola petiuit,
Atq; omnes secum iussit vigilare, sed illi
Assiduis noctisq; dieq; laboribus hausti
Haud poterant inuictum oculis defendere somnum.
Et gelidi in summo recubantes æquore saxi
Infusum toto proflabant ore soporem.
Interea curis confectus tristibus heros
Cælesti velut oblitus se semine cretum
Indignos animo euentus, indigna labanti
Supplicia, atq; genus lethi versabat acerbum,
Horrebatq; id enim matris de corpore traxit,
Vt quæcunq; hominum mortalia pectora terrent,
Ipse etiam hæc eadem mortali corde paueret.
Mens immota tamen, virtusq; inuicta manebat.
Ergo iterũ atque iterum genitorẽ affatus, & ambas
Ad celum tendens palmas hac voce rogabat.
Omnipotens talin' pater ò me funere obire?
Me ne aliena malis tantis commissã piare?
Eripe me informi letho, & tua flecte seuera
Consilia in melius, duosq; auerte dolores.
Sit tamen id fixum sedet, atque hæc certa tibi mens,
Nec generi humano gnati nisi morte sequestra
Placaris, non fas orbis me deesse saluti.
Ibo vltro. crimen generis commune refellam.
Dixerat, atque graues curas sub corde premebat

Multæ

C H R I S T.

Multa agitans, toto simul ibat corpore sudor
 Proruptus, simul & sanguis, vel sanguinis instar.
 Ecce autem effulgens subito dilapsus ab axe
 Stelligero pictis iuxta puer astitit alis
 Dicta ferens patris, in tanto solatia rerum
 Turbine, mulcebatq; agrum, curasq; leuabat
 Abstergens toto fluidum de corpore rorem.
 Hortator verò, scelerisq; inueni or Iudas
 Composito interea vocat hostes vertice ab alto,
 Sequi; ultro comitem atq; ducem vementibus offert.
 Ergo adsunt improuisi illum in vincla petentes.
 Longius æra micant tremulæ lumine lunæ.
 Iam clypei resonant, iam ferri stridit acumen,
 Pinguiatq; exuperant noctem funalia longo
 Ordine, multifidæq; faces, quas vngvine supra
 Obduxit manus, & ferro inspicauit acuto.
 Fit strepitus vasto circum mons undiq; pulsus
 Armorum sonat, atq; virum clamoribus omnis.
 Quos his nil trepidus compellans vocibus heros,
 Heus, inquit, iam state viri, quem queritis adsum,
 Quo ferrum, flammæq; palam conspectus in vrbe
 Conuentu cecini magno præcepta parentis,
 Cur non vnâ omnes vos tunc tenuistis inermes?
 Ista sub obscurum noctis cur agmina cerno?
 Quod si me tamen ad mortem deposcitis armis
 Infontem, & vobis adeò obstat gloria nostra,
 Hos finite illæsos, nihil hi meruere, nec ausi.
 Tantum dilecti comitis mandata faceffunt.
 Vnus ego vestras explebo deditus iras.
 Hæc ait, & his se querentibus obtulit ultro.
 Illi autem ad vocem toties (mirabile visu)
 Procubuere, soloq; ingentem fusa dedere
 Arma sonum, atq; oculis subito nox plurima oborta est.
 Consurgunt tandem somno, vinoq; grauatis

Aßi.

similes, hærentq; obliti, donec Iudas,
qui nusquam somno noctu se strauerat illa,
igna dedit manifesta, hostiq; obiecit amicum.
Namq; p̄i scelus id prætexens nomine amoris
Composuit sese, & ficto dedit oscula vultu.
Ille dolum præsensit, & hæc presso edidit ore.
Hæc verò meruit comitum fidissima noster
Oscula amor: tanton' scelere vlla ad præmia tendis?
Haud equidẽ hæc tecum pepigi commercia quõdam.
Nix ea fatus erat, cum circumfusa iuventus
Cæcaruit, densaq; omnes indagine cingunt.
Non aliter, quam coniectum cum in retia rara
Cervum, aut fulmineis metuendũ dentibus aprum
Pastorum circum sævit manus. ilicet hastas
Comminus agglomerant certatim, ad sidera voces
Undiq; eunt, reboant montes clamore propinqui.
Sic iuuenem obsessum longe fulgentibus armis
Sæua cohors premere, atq; omnes incumbere inermi,
Hi prensare manu, hi stupea vincula collo
Inycere, & nunc hũc, nunc illũc ducere captum,
Perfurit ante alios, & sese turbidus infert
Malchus Idumæis missus captivus ab oris,
Nulli ferre manum, nulli contendere luctus.
Non ea vis illi, non tanta in pectore virtus,
Verum, vt se Caiphæ præstantem ostendat in armis,
Cui datus hærebat famulus, nam tuta videbat
Omnia, & audenti nullum hĩc obstare periculum,
Audet, sedentemq; vltro petit improbus hostem
Ventosam nequidquam acuens in iurgia linguam,
Et vix ille suas tumefactus corde capit spes.
Non tulit hoc præcepti animi Petrus, arripit ense,
Et super incumbens inhonesto vulnere tempus
Occupat, ac patulam dicto ocyus amputat aurem.
Quod Deus aspiciens subito dextramq; tetendit,

Deci

Assi.

Decisamq; ab humo madido cum puluere partem
 Sustulit, applicuitq; manu medica, vnde resecta
 Affixitq; loco, nullo hæsit fixa dolore,
 Vlla nec apparent vestigia vulneris vsquam.
 Mox socium increpitans vim dextra arcere volens
 Condere tela iubet, vetito neq; fidere ferro.
 Ni faciat senior nequidquam magna locuto
 Strictum ardens illi per costas eximat ensem.
 Non istis opibus, non istis nitimur, inquit,
 Viribus, est genitor, qui me si funere acerbo
 Eripere, & fuso nati sine sanguine vellet
 Placari generi humano, centum agmina posset
 Calicolum, mihi centum acies summittere ab arce
 Siderea, insensum qui cœtum hunc ense trucidet.
 Militiam ne adeo superum, pugnataq; bella,
 Atq; potestates varias, & nomina nescis?
 Nunc sine me imperijs magni parere parentis,
 Quæ me sola premunt, hominum nū demoror armis
 Talibus auditis senior vix desinit iræ
 Inuitus veluti aspexit si forte magistri
 Assuetum imperijs ceruum media vrbe Molossus,
 Syluestrem ratus insequitur. vix voce coercet
 Venator rabido instantem ceruicibus ore.
 Ergo sponte sua victum, nec viribus vsus
 Corripuit cuncti (heu species indigna) trahuntq;
 Inualidum, & dictis lapsantem immitibus vrgent.
 Hæc pater omnipotens superum regnator olympo
 Tam lentus cernit, nec calo tantara misces?
 Ecquando horrificum dextra iaculabere fulmen,
 Si nunc immoto facies innubila mundo est?
 Fœdere iam rupto rerum confusa laborent,
 Atque repente elementa ruant, ruat arduus æther.
 Cur tua dextra vacat? cur non face terra trisulca
 Iam fumat? quos flamma vorax servatur in vsus?

Non genus humanum, non tanti regia cali
 Alutibus supplenda choris, non aurea gens, quæ
 Mox hinc se tollet pietate insignis ad astra.
 Ne nostri tanto te cura incendat amore,
 Lactari ut tali patiaris turbine natum
 Vnigenam, desertū, inopem, atque extrema ferentē.
 Diffugere metu comites, syluisq; teguntur,
 Spumiferi ut suis aduentu, sæuiq; leonis
 Semianimes passim insequitur ferox hostis euntes.
 Aspiceres hunc tam captum, iam veste relicta
 Elapsū manibus rapido petere ardua cursu,
 Illum speluncas, & sicubi, operta subire
 Per syluam loca, saxorumq; in fornice condi.
 Nec mora, nec requies, cursu nemora auia feruent,
 Et vasto intonsi colles clamore resultant.
 Iamq; sacerdotis summi tecta ampla subibant.
 Protinus hūc tota passim concurritur vrbe.
 Primores adsunt procerum, pænasq; reposcunt
 Vni infensi omnes, atq; illum torua tuentes
 Perterrent, vinculumq; minus crudelibus urgent.
 Tum gentis primus Caiphas ita deniq; fatur.
 Res hodie bene gesta viri non artibus ullis
 Infandum euasit caput. illi nulla supersunt
 Effugia. instaurandi animi, & quod restat, agendū.
 Nunc est illa dies, qua gloria maxima sese
 Ostendit nobis sed opus properantibus astu.
 Accipite, & linguis omnes, animisq; fauete.
 Nulli fas nostrum quenquam demittere morti.
 Romani ducis arbitrio stat quisque, caditue
 Quæramus læti causas, & crimina primum,
 Inde ducem instructi verbis adeamus, ut ipse
 Audiat, & morti indefensum destinet hostem.
 Sic ait, hinc captum. alloquitur. tu ne ille supremi
 Vera Dei soboles, verus Deus, æthere ab alto

Quem

C H R I S T.

Quem vates oriturum orbi cecinere priores?
 Per patris obtestor numen, qui sidera fulcit,
 Fare age, ne te dissimula quarentibus ultra,
 Discussisq; palam, qui sis, nunc nubibus ede,
 Ne te diuino ignari fraudemus honore.
 Dixerat, ille autem in medio defessus, inermis
 Conspectu paulum sustollens lumina fatur.
 Sum quod ais, quid me studio tentatis inani
 Hæc eadem toties scitatis? parcite teclis
 Insidijs, vecliq; dolis desistite tandem.
 Ipse palam fateor. nec iam mora longior obstat,
 Cum mihi sublimis cedit plaga lucida olympi
 Regnanda. ætherea iam iam cernetis in aula
 Anplexum dextram patris omnipotentis, & inde
 Mox iterum terras petere aspicietis eundem
 Eulgentem clara in nebula, quem mille sequenti
 Calicole auratis impellent æthera pennis.
 Vix ea dicta, humeris sibi cum de more sacerdos
 Abscindens tunicam inquit, eget quid lucis adhuc?
 Indrejs tot clara? palam scelus ipse fatetur.
 Nõne Deo quicumq; audet se fingere natum,
 Fas, & iura iubent mulctari funere acerbo?
 Tollite, ferte moras, Romani ad præsidis ædes
 Abripite hunc iubeo, meritasq; reposcite pœnas.
 Interea casu Petrus percussus iniquo
 Prosequitur mœrens, longe q; obseruat amicum.
 Iamq; sub ingentis deuenerat atria templi
 Teclæ sacerdotis magni, solusq; sedebat
 Tristis, inops animi ante fores nocturnus apertas.
 Olli serua, domus cui cura ianua herilis,
 Id quod erat rata, tu ne etiam fugis, inquit, & isti
 Iunctus eras scelerum consors, ideoq; per umbras
 Explorator ades, quando omnia nocte quiescunt?
 Dirigit Petrus ad vocem formidine turpi,

Obl.

Oblitusq; sui est (quæ vitæ tanta cupido?)
Nec iam scit subita turbatus imagine rerum
Quid faciat, quo se vertat, quas aduocet artes,
Qualis ubi dulci virgo decepta sopore
Paruula, quam mater campis ignara reliquit
In solis abeunte die sub tecta reuertens,
Confestim rupto circumtulit humida somno
Lumina, nec comites, nec matrem conspicit vsquam,
Sed loca sola metu videt exanimata, viarumq;
Immemor, atq; horrere nigra circum omnia nocte.
Talis erat miser ille animo confusus, & hærens.
At cari nomen tandem abiurauit amici,
Pro quo sponte neci modo se deuouerat ardens.
Quin etiam, quo se tegeret, succedere tecto
Hostili tulit, & famulis se immiscuit amens.
Nec latuit tamen, illum omnes inimica tueri
Suspectum, & latebras verbis urgere fouentem;
Terq; adeo obiectum nomen, patriamq; magistrū
Audierat, ficto ter dissimulauerat ore,
Cum matutino mediæ iam noctis abactæ
Edebant cantu cristatæ signa volucres
Auroram in tectis solitæ acri voce vocare.
Tum monitus verborū, heros quæ extrema canebat,
Ingemuit, rupitq; imo suspiria corde,
Et penitus duris tristi dolor ossibus arsit.
Tum sese miser incusans, turpemq; timorem,
Erepsit furtim foribus, solusq; per urbem
Totam illam ingemuit somni sine munere noctem
Menti caniciem demissam in pectora vellens.
Quin illū hanc perhibet mox semper flesse sub horæ
Admissi memorem, dum vixit, eum athera pandens
Sæpe oriens, solis sæpe ater vesper in antris
Inuenit luctu indulgentem, eademq; querentem,
Dum nulla admittit mox solatia amoris.

L

Deserti

C H R I S T.

Deserti subeunt monita vsq; nouissima regis,
 Ac se percussum muliebri voce recursat.
 Et iam tempus erat, cum nondum Aurora relato
 Orta die albentes celi discriminat oras.
 Iamq; Deum vinctis manibus post terga trahebant
 Praesidis ad sedem, quo crimina quæreretur ipse,
 Quem penes arbitrium, & morti damnavit acerba.
 Illo Iudeam frenabat tempore missus
 Caesaris imperio Tiberi Pilatus opimam
 Pontius insigni Romanus origine gentis,
 Quem furibunda manus trepido est aggressa tumultu
 Vociferans, hunc dede neci, trabe fige merentem
 Infami autorem scelerum, fraudumq; potentem.
 Hæc crebra ingeminant, densiq; ad limen inundant.
 Ille autem iuuenis procero in corpore fixos
 Intentusq; oculos, intentusq; ora tenebat.
 (Nondum illi dulcis flos prorsum evanuit æui)
 Insolitam speciem, insolitos miratur honores
 Oris, & expleri nequit. hunc è stirpe fatetur
 Aut diuinum, aut saltem magnorum è sanguine regum,
 Et secum sortem capti miseratur iniquam,
 Iamq; fauet, tacitusq; agit, si qua potis illum
 Impune eripere, & ruptis exolvere vinculis.
 Quem sic alloquitur, quæ te commissa fatigant?
 Fare age, qui casus? unde hæc effusa repente
 Tempestas tibi? num tantis scelera impia mersum
 Implicuere malis? an diuinum tristior ira?
 Unde domo? quo te memoras è sanguine cœtum?
 Aut quibus aspiras sceptris? quæ debita regna?
 Christus adhæc paucis, non huc ego criminis ergo
 Protrahor, haud turpi mihi mens obnoxia facto.
 Sed patris, immensi celi cui regia paret,
 Iussa sequor, nec regna moror mortalia, quamuis
 Haud equidem clara me regem è stirpe negarim.

Hæc ta
 Nunc h
 Explora
 Dignati
 Tandem
 Servari

M. H

Rumor
 Cuncta
 Presago
 Terreba
 Natum
 Ast ubi
 Alma pa
 Nazare
 Vix intr
 Concur
 Mœniaq
 Ecce au
 Fidus la
 Occurri
 Dum tre
 Cui seni
 Quo res
 Patre D
 Hei mil

Hæc tantum. ille autem admirans decus oris honesto
 Nunc hoc, nunc illo sermone affatur, & omnem
 Explorat, sed responso non amplius heros
 Dignatur sæuo curarum exercitus æstu.
 Tandem illum dux, ut turbam compescat acerbam,
 Servari iubet, atque domo interiore recondit.

M. HIERONYMI VIDAÆ.
 CHRISTIADOS

LIBER III.

AMA volans iam finitimas imple-
 uerat vrbes,
 Exceptis insidijs herosa, dolisq; suorū:
 Obscurus tamen atq; incerto autore
 vagari

Rumor adhuc, nec dum matris penetrarat ad aures,
 Cuncta licet nunquam illa animo secura timeret
 Prasago. nempe audierat, vatumq; tremenda
 Terrebant monita, pro libertate piorum
 Natum sponte sua subiturum funus acerbum.
 Ast ubi Iosephus senior præsensit (ei olim
 Alma parens fuerat superum concredita iussis)
 Nazarem linquens Solymorum se intulit vrbi,
 Vix introgressus videt omnia feruere multo
 Concursu populi sublustri nocte per umbras,
 Mœniaq; ingenti misceri tota tumultu.
 Ecce autem elapsus manibus, telisq; cohortis
 Fidus Ioannes pallenti tristior ore
 Occurrit. sed vix amens agnouit amicum,
 Dum trepidat, casusq; animo ducis hæret acerbis.
 Cui senior. heus siste gradum, quo te rapis? inquit.
 Quo res nostra loco? sine te nunc vester ubi dux
 Patre Deo satus? aut strepitus quis tantus in vrbe?
 Hei mihi non fallunt pauidam præsagia matrem.

Sic ait. illum autem iuuenis complexus, & hærrens
 Tantum fundebat lacrymas, gemitusq; ciebat.
 Tandem pauca refert. nostra heu spes occidit omni
 Atq; absumpta salus. dux fœde carcere captus
 Clauditur. inuidia primores urbis in illum
 Conspirant, pœnasq; graues cum sanguine poscunt.
 Fidis omnes petière fugam terrore subacti.
 Mater ubi est: misera ne adeo iam nuntius aures
 Perculit? hic utinam tecum nunc afforet ipsa.
 Pontius aspiciens lacrymas, gemitusq; parentis
 Forsitan indigni casus miseresceret ultro.
 Ire tamen libet, ac pacem, veniamq; precari,
 Et populi inuidiam, atq; odium crudele profari.
 Sic memorans gressum Syriae rectoris ad aedes
 Tendit. ei senior comitem se iungit, & ambo
 Incedunt pariter tristes, ceu forte boues cum
 Agricola amisit pauper, quos hostis abegit
 Depopulatus agros, quæsitum protinus illos
 Longum iter ingreditur. natorum maximus olli
 It comes, hic illic sæpe ambo ignota per arua,
 Si quos forte suis similes videre vagari,
 Subsistunt flentes, atq; auia questibus implent.
 Haud illi secus, & iam ventum ad limina tecti,
 Quod regum quondam fuit antiquissima sedes,
 Cum res incolumi regno Iudæa maneret,
 Sed tum Romulides oræ moderator habebat.
 Feruere cuncta vident strepitu, patresq; sub ipso
 Vestibulo ante fores dissensu tendere magno.
 Iamq; sacerdotes paulatim cedere ab aula
 Romano velut infensos, ac dira minantes.
 His animum arrecti paulum lenire dolorem
 Incipiunt, rebusq; aliquam sperare salutem,
 Atq; ita Ioannes. mihi se nonnulla aperit spes.
 Solue metum, atq; virum pro nato affare, Deiq;

Disimu.

Dissimula sobolem, & causas inneſte precandi.
 His dictis, pariter ſuccedunt adibus ambo,
 Atq; ducem ſenior, qui re ſuſpenſus eadem
 His ſuper in medio procerum conſulta rogabat,
 Alloquitur genua amplexans, ſupplexq; precatur.
 Optime Romulidum, quem clari rector olympi
 Juſtitia voluit Syriam frenare ſuperbam,
 Parce pijs, ſauumq; hominum compesce furorem.
 Hinc ratio penitus ſublata eſt. vi geritur res.
 Illi ego ſum genitor, quem primi gentis in vnum
 Conſurant omnes, & ficto crimine terrent.
 Iamq; tibi, vt ſcelere ante omnes immanior vnus,
 Traditus, immeritas quo pendat ſanguine pœnas.
 Illum autem virtus tantû, & benefacta per orbem
 His mersere malis ſua, dum gens effera laudi
 Inuidet eximia, nec fert ſurgentis honorem.
 Talibus orabat. largo ſimul imbre rigabant
 Ora ſenis lacrymæ, placido quem Pontius ore
 Accipit, atq; ambos verbis ſolatur amicis,
 Deposituſq; ſenem molli locat ipſe ſedili.
 Atq; hæc deinde refert. vt vos hîc tempore aſeſtis
 Optati? nec enim forſan veniſſe pigebit.
 Tu modo vera mihi ſcitanti ediffere pauca
 Nunc pater haud veritus. fidei te credere fas eſt
 Omne meæ. cælum & celi vaga ſidera teſtor,
 Sollicito mihi cura tui eſt nunc maxima nati,
 Quem tibi mête agito incolumẽ ſeruare, furoremq;
 Et rabiẽ, vt potui, compreſſi gentis iniquæ. (res)
 Fare age, (nãq; mihi haud nũc primũ venit ad au-
 Que fortuna viro, vnde domo, quo ſanguine cretus,
 Ede tuum, matrisq; genus. non ille creatus
 Stirpe humili, mihi ſi verum mens augurat. vt ſe
 Inceſſu gerit? vt vultuq; , & corpore toto eſt
 Humana maior ſpecies? vt lumina honorum

C H R I S T.

Plena? ut regis motus? verba inde notavi,
 Nil mortale sonat. sensi illo in pectore numen.
 Aut certe Deus ille, aut non mortalibus ortus.
 Dicite vos, nam me scitantes auertitur ipse.
 Et vix responso tacitus dignatur amicum,
 Contemptorq; illi est animus lucisq; mei.
 His dictis, senior paulisper substitit anceps,
 Se ne ultra tegeret querenti, an proderet illi
 Et Diui genus, & verum sine fraude parentem.
 Cum breuiter comes admotus sic fatur ad aurem.
 Regia progenies, Nympha dignate superbo
 Coniugio, quid adhuc hares? absiste vereri.
 Omnia sublati aperi iam nubibus ultro.
 Pone metus, & rumpe moras. video omnia tuta.
 Dixerat. ille igitur missa formidine cœpit.
 Dicam equidem, nec dux tibi magna arcana silebo.
 Sed, quando genus insedit cognoscere nostrum,
 Id primum, neque te suspensum ambage tenebo.
 Quauis res inopes opera ad fabrilia versum
 Exercent, tamen est mihi regum à stirpe propago,
 Admotumq; genus superis, clariq; parentes.
 Principio innumera pater Abras gentis, & auctor
 Maximus ille tuas non, ut reor, effugit aures,
 Qui generi legesq; tulit, moremq; sacrorum.
 Isacon hîc dedit. Isacides Iacobus ab illo,
 Bis senos qui mox procures genuit, quibus omnis
 Nostra domos in bis senas gens secta, tribusq; est.
 Hos inter pietate olim quàm maior Iudas,
 Tam sese sobole egregia super extulit omnes,
 Iudeamq; suo dixit de nomine terram.
 Hinc (licet in medio series longissima patrum)
 Dauides ortus, regum pater, vnde meorum
 Per bis septem exit genus actum ab origine reges.
 Verum longè aliud iuueni genus. ille parentes

Quamuis

Quamvis mortales mortalibus editus oris
 Dignatur, tamen est Diuo celestis origo,
 Estq; Deo genitore satus, gaudetq; parente,
 Cui mare velivolam, cui tellus parat & ether,
 Illum autem aëreas in luminis edidit auras
 Nunquam mixta viro mulier, futaq; remansit
 Virginitas, olim ut vates cecinere futurum.
 Nam pater omnipotens fecunda desuper aura
 Afflatam implevit. tumuit diuinitus alius.
 Quod verò genitor vulgo sum creditus ipse,
 Haud ita res, mihiq; alma parens accredita tantum,
 Qui cum animi posset curas, durumq; laborem
 Partiri, mox me fama, niueoq; pudori
 Permetuens, eadem dignata est nomine veri
 Coniugis immeritum, nec tali munere dignum.
 Hæc erat (ut reuocâs rem cunctâ ex ordine pãdam)
 Iudeas inter virgo pulcherrima nymphas
 Centum optata procis (Mariam dixere) parentum
 Vnica progenies vrbe edita Nazarea.
 Ipsa autem eterno præ virginitatis amore
 Oderat & thalamos, & se sacrauerat aris.
 Anna tamen grandæua parens haud nescia vatum
 Plenaq; venturi è gnata præviderat olim
 Egregiam factis sobolem, regemq; futurum,
 Qui populos magnos magna ditione teneret.
 Id celo fixum esse, prius id prodere vates.
 Sæpè illam in somnis monuit vox missa per auras
 Iungere connubio natam, generosq; vocare.
 Iamq; erat apta viro, iam nubilus. hæcenus autem
 Distulerant superùm monitis parere parentes,
 Cùm media ecce iterum sublimes luce per auras
 Vox audita, viro properate ôiungere natam.
 Nec generi longè optandi de sanguine vestro
 Querantur de more, omnis mora segnis abesto.

C H R I S T.

Continuo parvam vulgatur fama per urbem.
 Tum consanguinei pulchra spe coniugis omnes
 Conveniunt iuvenes, complentur virginis ades.
 Ipse etiam patri consanguinitate propinquus
 Accessi, quavis aui maturus, ut ipsi
 Aequa uo natæ ob thalamos gratarer amico.
 Stabant innumeri forma, atq; etatibus æquis
 Florentes, calum cui munera tanta pararet
 Incerti, & sortem sibi quisq; parabat amicam
 Dum spes ambigua, dum turba ignara futuri.
 In secreta domus omnes euasimus alta
 Tecta, ubi Ioachides numen placare solebat
 Virginis ore pater fuit ara veterrima, nostræ
 Quam gentis primi posuere, metuq; sacratam
 Ter centum totos at aui coluere per annos.
 Hanc humiles circum, & prostrati fundimur omnes
 Orantes pacem superos, superumq; parentem,
 Det signum celo placidus quem poscat ab alto.
 In medio astat lachrymans pulcherrima virgo
 Flauenteis effusa comæ, demissaq; largo
 Rorantes oculos fletu. pudor ora pererrans
 Cana rosis veluti miscebat lilia rubris.
 Qualis virgineos ubi lauit in æquore vultus
 Luna recens, stellis latè comitantibus orta
 Ingreditur gracili cali per cœrula cornu,
 Talis erat virgo iuuenum stipata corona
 Multa Deum verbis testata, Deiq; ministros
 Aligeros non sponte sua hac ad munera flecti.
 Hortatur pauidam pater, & lachrymantia tergit
 Lumina iussa docens superum, simul oscula libat,
 Ecce autem, ut præsens aderat quoq; pronuba, cœtus
 In medio Anna parens subito correpta furore,
 Plena Deo tota (visu venerabile) in ade
 Bacchatur, tollitq; ingentem cœvo ululatum

Vnum

Vnum in me conuersa oculos, me fertur in vnum
 Nil minus hoc ducentem animo, nil tale verentem,
 Corripientq; manu, solus tu posceris, inquit.
 Annuit hoc vni superum tibi connubium rex.
 Obstupuere omnes, nec tunc ex agmine tanto
 Exortem quisquam sensori inuidit honorem.
 Ipse cui quod eram seris minus integer annis,
 Multa recusabam, multa huc venisse pigebat.
 Aequales aderant fidi, simul & renuentem
 Hortari, atque animum mihi blandis addere dictis,
 Cedo igitur victus, tandemq; vxorius illam
 Accedo, & lachrymas lachrymantē ad limina duco.
 Et iam nox aderat stellis fulgentibus apta
 Suffundens umbras mundo nigrantibus alis,
 Secretis thalamis pariter succedimusambo.
 Flebat sponsa, solū lachrymis iuxta omne madebat,
 Ac veluti, cum vere subest huberrimus humor
 Arboribus, lenta vitis si forte cacumen
 Falce putans stirpem feriat male prouidus vnca
 Agricola, immeritam & violarit vulnere matrem.
 Ipse aderam, & dictis solabar mitibus agram
 Virginis haud cupidus primum decerpere florem,
 Cum sic longa trahens suspiria pectore ab imo esset
 Orsa loqui, non religio mihi vana suasset
 Et thalamos odisse, & virginitatis amorem
 Aeternum colere, intus agit vis ætheris intus,
 Longeuan responsa licet contraria matrem
 Sollicitent, vatumq; minæ, sunt & mea contra
 Vatum iussa mihi, nulli succumbere labi,
 Nullis virgineam tediis summittere mentem.
 Ante retro primos properet reuolutus ad orbes
 Iordanis, sistantq; suos vaga sydera cursus.
 Hec ait, inq; genas stillantes undiq; honestæ
 Ex oculis simul incipiunt purgescere gemme.

Vnum

L 1

Nec

C H R I S T.

Nec mora, deinde mihi insinuans quatit ima repete
 Ossa timor, genua agra labant. nox plurima oborta
 Ante oculos. ter sum conatus pauca profari,
 Ter frustrata sono lingua est, nec verba sequuta.
 Tum quoque vox audita. toro thalamisq; paratis
 Parce. tamen concessa tibi connubia serua.
 Exurgo, atq; oculos iamdudum in virgine fixus
 Horrenda, tali sum tandem voce loquutus.
 Quis mihi te virgo inuito coniunxit olympo?
 Quis tantis (non hos equidem quasi hymenaeos)
 Immeritum implicuit monstris? haud talia quondam
 Prædixit puero genitor ludibria vates
 Iam senior, vates idem, templiq; sacerdos.
 Ille quidē aut nullos thalamos, mihi nulla manere
 Connubia, aut certē clarum fore me inde canebat:
 Verum age quæ menti surgat sententia pandam.
 Quando quidem superi mihi te iunxere, sed idem
 Absterrent monstris, licet, & mox vsq; licebit
 Virgineum serues intacto corpore florem.
 Haud tamen ipse ausim iniussus dissoluere sacri
 Connubij vincla ista, domo degemus eadem,
 Ipse tibi vt genitor, mihi tu cœu filia semper,
 Teq; adeo casus iam nunc complector in omnes.
 Hoc tua religio velit, hoc mea senior ætas.
 Annuit his, aliaq; domus in parte puella
 Secubuit, mitto totam quæ monstra per illam
 Sum passus, quàm mira horrens insomnia noctem.
 Iamq; dies pulsas tenebris inuecta rubebat,
 Et face sol rosea nigras disiecerat umbras.
 Corripio è stratis artus, sponsamq; reuiso.
 Vix thalami impuleram bipatentis cardine portas,
 Cùm lux ecce oculis ingens offusa repente.
 Collucent summi radijs laquearia tecti,
 Collucentq; trabes, visumq; videre cubile,

Ipsa autem
 Attonita
 Dignatur
 Tantum
 Aut stella
 O illa à
 Quantus
 Haud ali
 Artificis
 Sacrata,
 Si, postqu
 Extremu
 Immotan
 Solis in
 Lucentes
 Sub pedi
 Pertinui
 Talia vo
 Omnipot
 Vestra h
 Aspirat
 Quid se
 Tantum
 Ad sese
 Suspiran
 Accedo
 Atq; illu
 Vnum c
 Admitt
 Rerum
 Illa solo
 Rore v
 Cuncta
 Dicam

Ipsa

Ipsa autem thalami in medio sedet aurea virgo
Attonita similis, nec enim me multa rogantem
Dignatur, nihil illa meo sermone mouetur.
Tantum fixa oculos caelo, palmasq; tenebat
Aut stelle similis, aut punicea aurora.
O illa à solita quantum mutata figura?
Quantus honos oculis, quantus decor additus ori?
Haud aliter, quam cum simulachrum excidit acernum
Artificis manus è sylvis in sede locandum
Sacrata, quod plebs dehinc supplex omnis adoret.
Si, postquam effigiem poliens trunco extudit arte,
Extremum super imposito decus induat auro.
Immotam penitus circumdat lucida nubes
Solis inardescens radijs, stellaq; videntur
Lucentes capiti circum aurea tempora pasci,
Sub pedibusq; Deæ lumen dare candida Luna.
Pertimui, & mira stupefactus imagine rerum
Talia voce dabam, pater his ô me exue monstris
Omnipotens, non hæc superi sine numine vestro.
Vestra hæc portenta agnosco, manifesta q; signa,
Aspirate animo placidi, dubiumq; monete
Quid sequar, aut quanam vobis sententia constet.
Tantum effatus eram, tandem pulcherrima virgo
Ad sese redit, abrupto velut excita somno
Suspirans, lachrymisq; sinus humectat abortis.
Accedo atq; rogo noua per connubia supplex,
Atq; illum æternæ per virginittatis amorem,
Vnum quem niueo colit intemerata pudore,
Admittat socium curarum, & magna recludat
Rerum arcana, nihil metuens, mihiq; omnia credat.
Illa solo vultum, atq; oculos deiecta nitentis,
Rore velut demissa caput rosa matutino,
Cunctatur, demum incipiens sic ora resoluit.
Dicam equidem pate, Haud patiar te nostra latere

C H R I S T O.

Gaudia, sed quæ nunc, aut vnde exordia sumam?
 Nam quis narranti rerum miracula credat
 Tantarū? per ego has lachrymas, quas excutit ingū
 Letitia, obtestor, quæ fabor, pectore condas,
 Ne prius incipiant in vanum serpere vulgus,
 Quam Deus ipse alijs vulgauerit omnia signis.
 Iam monitrix operum stellas aurora fugarat,
 Et sol pallentes lustrabat lampade terras.
 Ipsa reuoluebam vatū moviment a priorum
 Dicta animo recolens, sed præ tunc omnibus vnum
 Forte mihi ante oculos (neq; enim sine numine certi
 Oblatum reor) immotum, fixumūe manebat,
 Quod cuncti pariter super omnia prædixêre
 Affore, concubitu nullo cum regia virgo
 Impatiens, exorsq; viri (mirabile dictū)
 Calicolum regem sub luminis ederet auras,
 Cuius in aduentu latentur cuncta per orbem
 Protinus, & toto surgat gens aurea mundo.
 Illam felicem tacitè mecum ipsa vocabam,
 Quam pater omnipotens tanto cumlaret honore.
 Iamq; Dei matrem venerabar mente futuram,
 Infantiq; Deo, si forte his ille diebus,
 His si forte oris nascatur, dona parabam.
 Talia dum mecum euentus ignara voluto,
 Ecce mihi nova lux oculis oblata repente.
 Suspicio. liquidas sine nube remetior auras.
 (Mira loquar) video medium discedere calum,
 Pennatasq; acies populos felicis olympi
 Exultare polo, superūmq; applaudere regi.
 Non obstant clausi postes, non pariete tectum
 Marmoreo circumseptum. video ignea cali
 Sidera, sidereosq; globos superū aurea tecta.
 Tum mihi se puer ante oculos allapsus olympo
 Ora Deo proprior radiantibus obtulit alis,

Et pla.

Et placidus
 Me sic affe
 O vna ant
 Magnus
 Numine, t
 Hic mihi
 Miranti g
 Tum sic il
 Parce met
 Calituum
 Et iam co
 Progenier
 Et quonia
 Servabit q
 Sedibus in
 Supra hor
 Calicolas
 Nam pat
 Pristina r
 In solio, n
 Accipiet,
 Dixerat.
 Subijcio,
 Conferi
 Atq; imm
 Virgines
 His ego
 Te super
 Desuper
 Concub
 Atque i
 Aeterna
 Quæ ne
 Helisab

Et placidus tendens candentia lilia dextra
 Me sic affari, letasq; expromere voces.
 O vna ante alias calo acceptissima matres.
 Magnus adest tibi praesenti regnator olympi.
 Numine, tu nurbus felix magis omnibus vna.
 Hic mihi vix paucis auditis talibus ingens
 Miranti gelidos subito tremor alligat artus.
 Tum sic ille animum diuino pignore firmat.
 Parce metu virgo, placuisti ex omnibus vna
 Caluum regi, faciat quam prole parentem.
 Et iam concipies puerum grauis, ille erit ingens,
 Progeniemq; patris summi secla omnia dicent.
 Et quoniam multis olim feret ille salutem,
 Seruabitq; pios, patrio dic nomine IESVM,
 Sedibus infernis iam nunc lachrymabile nomen.
 Supra homines, supra aspicias se tollere & ipsos
 Celicolas fama insignem, ac praestantibus ausis.
 Nam pater omnipotens at auorū in sceptrā repones
 Pristina regnantem latè, regumq; sedebit
 In solio, neque enim metas, neque tempora regni
 Accipiet, toto aeternum dominabitur orbe.
 Dixerat, ipsa autem paulatim abeunte timore
 Subiicio, sed qua verò ratione, quod inquis,
 Conferri poterit? nam mens mihi denique fixa
 Atq; immota manet nunquam violare pudorem
 Virgineum, semperq; virum commercia fugi.
 His ego finieram paucis, his ille sequutus.
 Te superum pater afflabit caelestibus auris
 Desuper, afflatu quo solo plena sine ullo
 Concubitu, exacto grauis edes tempore partum.
 Atque ideo, quem facta dabis, Deus ille feretur
 Aeterno genitore satus, qui temperat orbem.
 Quae ne vana putes, scis, quae tibi sanguine iuncta est.
 Helisabe sobolis ut deperit haec tenus exors,

C H R I S T.

Ut sterili seclis iam dudum effœta senectus
 Spem cunctam abstulerit partus, prolisq; creanda,
 Plena viro pariet tamen illa, & tempore Luna
 Perfecto grauida iam sextum circuit orbem.
 Cuncta potest etenim, qui me tibi mittit ab alto
 Aethere siderei rex idem, atq; auctor olympi.
 Hac ait, & paribus se in calum proripit alis,
 Quem supera aspiciens tali sum voce sequuta.
 Quisquis es ô cali iuuenum pulcherrime præpes
 Obsequor, ac votis, quod rex iubet, omnibus opto.
 Interea nubes maculoso discolor auro
 Demissa ad terram croceis me amplectitur alis.
 Diffulgent intus radij q; igni q; corusca
 Scintillant veluti squame vario ordine circum.
 Squama q; stelle q; auri fulgore micantes,
 Aduerso quales imitatur Sole colores,
 Cum picturato calum distinxit amictu
 Nubicolor liquidis effusis imbribus arcus.
 Hanc simul omnipotens genitor perflavit ab alto.
 Continuò ruit ecce voluta liquentibus astris
 Aura potens, qua q; illa venit, procul undiq; circum
 Scintille absiliunt radijs vibrantibus aureæ.
 Turbine corripior rapido, visq; illa per omnes
 Auræ vis omnipotens mihi diditur artus,
 Aethereusq; vigor toto se corpore miscet,
 Visa q; prædulci mihi corda liquefcere amore.
 Qualis secreto naturæ fœdere tellus
 Concipit, & vario clam sætu plena grauescit,
 Matris ubi in gremium descendit plurimus æther,
 Auræ; secundos affluit verna tepores.
 His actis clarum sonuere per æthera cœtus
 Aligeri cantu vario, plausumq; dedere.
 Hinc tonitru ingenti tremuerunt ardua olympi,
 Crebraq; per calum hinc illic rursus ignea fulsit.
 Talia narrabat virgo, simul ora rigabat

Letitia illa
 Multa ora
 (Mens ade
 Quandoq
 Virginib
 Ah faciles
 Quin etia
 Verum ea
 Visa mihi
 Ipsa sibi m
 Nudus era
 Pendebat
 Illa ter g
 Rubraq;
 Molles a
 Ac sensim
 Tum sura
 Oris mul
 Haud no
 Sed cali
 Nec min
 Vestis er
 Textile
 Admira
 Lati iba
 Calicoli
 Cerner
 Parcere
 Miraba
 Affatu
 Quod
 Signa
 Ne dub
 lam nu

Letitia illachrymans. tum tendo ad sydera palmas
Multa orans animi ambiguus. nec credere quibam
(Mens adeò mihi leua fuit) tam mira ferenti,
Quando quidem iuuenes plerumq; innectere fraudes
Virginibus soliti incautis, & fallere furto
Ab faciles dictis aurem prabere puellas.
Quin etiam hanc volui (scelus) olim linquere demēs?
Verum eadem in somnis pueri redeuntis imago
Visa mihi, vultusq; habitusq; simillimus illi,
Ipsa sibi modo quem memorabat sponsa loquutum.
Nudus erat roseos humeros, tantum aurea leuo
Pendebat demissa chlamys, quam fibula subter
Ilia ter gemino mordebat vasis auro,
Rubraq; compactis pendebant cingula bullis.
Molles à tergo tractim succrescere plumæ,
Ac sensim geminas humeris assurgere in alas.
Tum suras gemmis inclusit, cetera nudus.
Oris multus honos, gratiq; in corpore motus
Haud nostri puerum generis testantur adesse,
Sed celi sobolem, atq; aulae stellantis alumnum.
Nec minus ipsa etiam mira spectabilis arte
Vestis erat baccis superas illusa per oras.
Textile mæandro duplici infra circuit aurum
Admirabile opus. treis hic impune per ignes
Lati ibant pueri intexti, pariterq; caneant
Calicolûm regi conuersi ad sydera laudes.
Cernere erat medijs acres fornacibus ignes
Parcere corporibus, longeq; absistere flammis.
Mirabar tacitus, cùm sic pulcherrimus ore
Affatur trepidum iuuenis, sate sanguine regum
Quod tantum irrepfit menti scelus? omnia non te
Signa mouent haud hæc fieri sine numine certo?
Ne dubita, nam vera canit sanctissima virgo.
Iam nunc congressus nunquam perpeffa viriles

Conce-

Concepit, grauis aetherea diuinitus aura,
 Nam pater omnipotens caelesti afflauit ab arce,
 Atq; vterum impleuit dilapsum numen ab astris,
 Casta fides nobis colitur, desiste vereri.
 Hec vates olim vestri cecinere futura,
 Cuncta sed obscura implicuere ambage regentes.
 Nanque haec illa quidem caeli in penetralibus altis
 Porta ingens clausa aeternum, nec peruia gressu
 Vlli hominum, tantum omnipotens Deus ipse per illam
 Itq; reditq; viam, nec claustra immota resignat.
 Hanc tibi commendat summi regnator olympi
 Coniugio adiungens stabili, sed coniugis vsum
 Effuge, securum tecum sponsa exigit eum,
 Quamuis tuta Deo iam nunc sit praeside virgo.
 Sic fatus subito in tenues euauit auras
 Pernici liquida arua fuga per nubila carpens,
 Et simul incussit mihi blandum in pectus amorem,
 Utq; rigor ferri rutilo lentescit in igne,
 Sic mihi cor rapido sensi mollescere motu.
 Confurgo, & veniam conuersus ad aethera posco.
 Meq; ipsum incuso amens, & lux reddita menti,
 Inq; dies magis, atque magis caeli alta patescunt
 Consilia, antiquis quae vaticibus omnia quondam
 Obscuris vera innoluens Deus ostendebat.
 Hec virgo est rubus ille, procul quem in monte videbat
 Ardentem vates igni crepitante cremari
 Corniger, attactu cum nullo innoxia flamma
 Lamberet, & frondes illase in stirpe virerent.
 Hec eadem niueae quondam impenetrabile lane
 Nimbis vellus erat, cum late cuncta maderent
 Imbribus effusis circum, tellusq; nataret
 Humida, ni veterum vana est prudentia vatum.
 Hec mecum, & toto penitus nox pectore abacta est.
 Haud mora, prodigys tantis facis ipsa fidem res.

iam diffusa canit Galilea per oppida fama
 Inuentam (portentum ingens) in montibus altis
 Nuper anum, quæ suprema iam affecta senectæ
 Plena viro attulerit sobolis spem, cum tamen acta
 Infœcunda illi fuerit, sterilisq; inuenta.
 Tum mihi sponsa. puer celi demissus ab oris
 Hoc, inquit, mihi prædixit, nam cuncta recordor.
 Hæc anus est, hæc Helisabe mihi sanguine iuncta
 Cui sextum luna grauida iam circuit orbem.
 Nec plura, extemplo placet ire, & stirpe propinquam
 Visere anum, gradimurq; ambo super alta locorum,
 Tectaq; Zaccharia petimus procul ardua vatis.
 Vix primum attigeram limen (mirabile dictu)
 Occurrit tremebunda anus, intrantiq; puella
 Optatos dedit amplexus, Deus amplexantem
 Inuasit, subitusq; sub ossa repente cucurrit
 Imma calor, talesq; dedit venerata loquelas.
 Longè vna ante alias tu fortunata parentes
 Tuq; vteri; tui virgo sanctissima pondus.
 Vnde repente mihi tanta indulgentia celi?
 Vnde hæc affulsit seræ tam clara senectæ
 Tempestas? fas ecce Dei vidisse parentem,
 Et coram affari lectam de milibus vnā
 Dignantem has sedes, meaq; vtrò in tectā profectā.
 Nam mihi (vix primū attigeras hæc limina) pectus
 Emicuit saliensq; vtero signum edidit infans.
 Felix diua parens superūm gratissima regi,
 Sincera spectata fide, quæ credere veris,
 Dum tua nondum animo præsis gaudia, dictis
 Haud verita es. promissa manent pueri alius ecce
 Certa tibi iam nunc ades, orbisq; aspice casus
 O celi regina, hominum miserata labores.
 Dixerat, at teneri qualis rosa plena pudoris,
 Haud animis elata tumentibus aurea virgo

Calico-

Calicolum regi laudes letata canebat.
 Quod se tam prope sidereo aspexisset olympo
 Indignam bonus, atq; humilē nil tale merentem,
 Exultansq; suos sibi vaticinatur honores
 Promissos atavis, priscisq; parentibus olim.
 Ex illo quanta immensum portenta per orbem
 Terruerint hominum mentes, presagaq; signa,
 Limina dum vitæ omnipotens attingeret infans,
 Longa renarrare est mora. Iam tunc Caspia regna
 Responsis vatum horrebant, iam Nilus & omnis
 Aegyptus trepidare, omnes orientis & vrbes.
 Vestri etiam audierant (si vera est fama) per oras
 Ausonias iam iam venturum lucis ad auras
 Inuictum regem, cui passim cederet orbis
 Regnandus, qui se patria virtute potentem
 Seq; suumq; genus sublimi inferret olympo.
 His tandem certus signis ego numinis instar
 Plenam vtero supplex sponsam venerabar, et vltro
 Parebam. victum grauida, & diuina ferebat
 Pocula de calo volucer puer, illum ego saepe
 Intransentem thalamum manifesto in lumine vidi.
 Iamq; optanti animo diuini tempora partus
 Expectabā ardens, sed spem mora iniqua trahebat,
 Et saepē hęc cupido repetebam pectore mecum.
 Si modo, si mihi celestis se ostendere coram
 Non fugiat puer ante obitus, quando omnia de se
 Rettulit ipsa mihi virgo pulcherrima vera.
 Purpureos flores metite, & candentia plena
 Lilia ferte manu, venienti ad limina lucis
 Dona parate Deo, puerumq; inuisite regem.
 O mihi si quoque tam longē suprema senecta
 Pars maneat, quantum valeat tua cernere facta
 Sancte puer, cum sublata formidine mundum
 Pacabis, patrioq; Deus regnabis olympo.

Tum

Tum pax alma colet terras, pietasq; fidesq;
 Quaeq; labat nunc religio, atq; resurgere vbiq;
 Iustitiam in melius versus mirabitur orbis.
 Tum ferus in falces curuas conflabitur ensis,
 Aureaq; incipient mundo succedere secla.
 Sic ego saepe moras mecum lenire solebam,
 Et magis vsque animo mihi spes accensa vigeat.
 Forte recognoscens populos numerare iubebat
 Augustus Caesar, rerum cui summa potestas.
 Ipse igitur veteris repetebam mœnia Bethles,
 Vnde genus duco, quo me quoq; ciuibus vrbis
 Infererem, nomenq; meum, nomenq; meorum.
 Sponsa sequebatur Nazara ab sede profecta.
 Vix patriæ intraram muros, & rara domorum
 Tecta, soporiferis cum nox calum abstulit umbris.
 Est sedes deserta humilem ingredientibus vrbem
 Horrenti culmoq; & carice tecta palustris
 Agricolis olim statio gratissima, si quos
 Rure procul patrio nox deprendisset in vrbe.
 Nanq; alijs procul à tectis sumnota recedit.
 Hûc igitur fessi pariter succedimus ambo
 Seu casu, seu sic rector sortitus olympi,
 Vt potius reor, & potius fas credere duco.
 Natum etenim non solum extrema per omnia vitans
 Ducere, & in terris indignos voluere casus,
 Verum etiam tecto voluit sub paupere eundem
 Nasci, humiliq; domo miserabile, & omniû egenum.
 Principio in stabulis pandum ad præsepia sisto
 Quadrupedem, auxiliumq; via, onerumq; leuamē,
 Quem iuxta in stipulis sese locat inclyta virgo.
 Quippe alia iterior dom⁹ vlla hand parte vacabat.
 Bos erat à leua tepidum flans ore vaporem,
 Quem pauper campis luce exercebat arator
 Nca soli curuo suspendens iugera aratro,

Nec

Tum

Nec sera nisi nocte domum repetebat ab agro
 Conducto, vitam ut posset tolerare labore
 Ipse suo, atque famem paruis auertere natis.
 Et iam nox medium spatium confecerat horis,
 Cum mihi, qui saxo hiebam iam lumina victus,
 Sōnus abit, neq; enim mersum tūc me altus habebat.
 Ecce oculos fulgore nouo lux occupat ingens.
 Diffulgent intus late magalia, quæque
 Stramina tetra modo horrebāt, nunc aurea cernas.
 Exurgo. aspicio iuxta præsepia nudum
 Infantem radijs illustrem, ac luce coruscum,
 Quem virgo tenerum in duris modo pauper auenit
 Ediderat nullo nixu, nullo ægra dolore.
 Astabant taciti bos hinc, hinc tardus asellus,
 Pabulaq; obliis pariter capita alta tenebant.
 Ipsa etiam radijs fulgebat mater utroq;
 Poplite subsidens, oculos demissa nitentis,
 Ah nudum lacrymis paruum spectabat obortis,
 Tendebatq; manus suffuso lumine iunctas.
 Astrorum qualis facies rorantibus umbris
 Post imbrem, siccis Boreas ubi frigidus alis
 Ingruit, ac calum populans caua nubila differt,
 Talis virgineo species accesserat ori.
 Quid facerem? partem subieci ambobus amictus
 Ipse mei, atq; olide substravi terga bidentis
 Pro picturatis cunis, pro murice, & auro.
 Cetera pauperies, noxq; intempesta vetabant.
 Nec dum clara dies merso diluxerat orbi,
 Iam conferto aderant pastores agmine, & antri
 Floribus, ac varijs auxerunt limina fertis
 Rustica multiformi fundentes sibila canna.
 Ut stabula ingressi, ad præsepia lumina vertunt
 Summissi, terramq; petunt, & numen adorant.
 Mirabar mecum tacitus, fama vade per agros

Hæc

Hæc subit
 Vnus quæ
 Pastores
 Pascimus.
 Hand par
 Nocte fer
 Lux cund
 Ingenti t
 Ne trepid
 Ille pjs t
 Finibus h
 E tenebru
 Illum vict
 Effultum
 His moni
 Ecce ante
 Celestes
 Nubibus
 Et mirum
 Atq; ubi
 Lustraue
 Concente
 Responsa
 Talia na
 Infantis
 Herente
 Fulgebat
 Diuino l
 Qualis p
 Cum pri
 Aut ubi
 Enituit
 Nos ver
 Nouimus

Hec subito exisset, deq; ipsis querere cœpi.
Unus quærentem sic est affarier orsus.
Pastores sumus, in vicinis saltibus omnes
Pascimus. insomnem ut nobis mos ducere noctis
Haud partē exiguam, atq; gregē seruare coactum.
Nocte ferē media vigilantibus astitit ingens
Lux cunctis supra caput, attonitisq; pauore
Ingenti talis vox est audita per auras.
Ne trepidate, viri vobis noua gaudia porto.
Ille pijs toties promissus vatibus olim
Fimibus huius hodie natus Deus. eximet ille
Et tenebris hominum genus, atq; in pristina reddet.
Illum vicina fas vobis cernere in vrbe
Effultum stipula, atq; humile ad præsepe iacentem.
His moniti vicinam oculos torquemus ad urbem.
Ecce autem volucer pictus exercitus alis
Celestes supra pueri toto æthere visi
Nubibus impositi liquidas equitare per oras,
Et mirum in morem celeri proludere cœtu.
Atq; ubi ter calum ternis toto agmine versis
Lustrauere choris, ter lustrauere choreis,
Concentu petiere polum, longe ardua olympi
Responsant. letis dissultat plausibus æther.
Talia narrabant, nec sese explere corusci
Infantis facie poterant, fixiq; manebant
Herentes oculis, hærentes pectore toto.
Fulgebat puer ore, oculis, ac corpore ab omni
Diuino longe circum loca lumine complens,
Qualis puniceo se pandens ore, rosarum
Cum primum diu flos visit luminis oras,
Aut ubi sole nouo roseis orientis in oris
Enituit verni species patefacta diei.
Nos verò interea, quanquam indubitabile numen
Novimus, atq; Deum nec opis, nec lactis egentem,
Paruina

Paruum alimus tamen, vt mortali semine cretum
 Hubera siccantem matris, tenerumq; fouemus,
 Inualidumq; artus mortalem quippe creatus
 Mortali matris traxit de corpore partem.
 Atque ideo, vt veterum mos est antiquus auorum
 Imprimimus generis signum, Samiaq; putamus
 Exiguam testa pellem genitalia circum,
 Addimus & nomen, memoresq; vocamus Iesum,
 Vt quondam admonuit puer actus ab aethere praep
 Idem etiam quod sit regum de stirpe sacerdos.
 Gentibus est Graio dictus de nomine Christus.
 Quin etiam, quamuis nullo intemerata remansit
 Concubitu mater, tamen intra tecta morata est,
 Vsque quaterdenos dum Solis cerneret ortus.
 Tum demum sacram Solymorum aduenimus vrbe
 Cum puero, quo se lustraret regia virgo,
 Torquatasq; aræ attulimus de more columbas.
 Stabat sacra ferens altaria ad ipsa sacerdos
 Succinctus lino albeni, capitisq; bicorni
 Tegmine peruigilem adseruans penetralibus ignem
 Hunc circum ante aram natorum intonsa corona
 Fundebant pateris vituli, vt tunc forte, cruorem,
 Quem pater, vt fontis populi commissa piaret,
 Maclarat superi regi, veniamq; precatus
 Suppliciter solitos aris adolebat honores.
 Circumfusi aderant primores gentis, & omnes
 Tempora tangebant dextris vittata iuenci.
 Iamq; leui fusum delibans ille cruorem
 Terq; quaterq; sacram digito irrorauerat aram,
 Araq; impositam flammâ, & septem ordine lychno
 Linteaq; ampla, quibus sacrorum arcana teguntur,
 Et iam finis erat sacris, fessusq; sacerdos
 Cum gnatis dapibus sese accingebat opimis.
 Tunc humili gressu virgo procedit ad aram

Infan

infantem leua gestans, dextraq; volucres.
 Quid memorem, quæ signa polo pater edidit alta
 Testatus veram sobolem? quantum ipse sacerdos
 Horruerit pueri aspectu? quam mira repente
 Igmbus insolitis lux circumfulserit aram?
 Tertura accensos venerans coniecit in ignes,
 Ter subiecta tholo subito ingens flamma reluxit.
 Ille tamem collo patrio de more volucres
 Immolat intorto, atq; effundens rite cruorem,
 Porricis & plumas, & aperti gutturis exta
 Solis ab occasu nitidos conuersus ad ortus,
 Diffringitq; alas. tum sacros suggerit ignes
 Visceribus. grato vapor it super æthera fumo,
 Araq; Panchæos flagrans exhalat odores.
 Ecce hominum subito turbantur pectora casis.
 Nomen aui Simeon referens erat obsitus annis,
 Quo nemo tota vrbe fuit seruantior equi.
 Huic, vt erat longe venturi præsciis, olim
 Aethereæ vis omnipotens promiserat auræ
 Visurum sese ante Deum, auctoremq; salutis
 Expectatum orbi, quàm lucis linqueret auras.
 Iamq; erat hunc vitæ pertæsum, egerq; senectæ
 Optabat duos letho finire labores.
 Sed spes illa animo cupido vsq; infixæ manebat.
 Ergo vbi adesse Deum præsensit numine plenus,
 Qualis vbi gressum per agros comitatus herilem
 Forte canis leporem vi longe sensit odora,
 Continuo intenditq; aures, atque aëra captat
 Naribus, & cœptum rumpens iter auis errat,
 Atque oculis incerta feræ vestigia lustrans
 Nunc hos, nunc illos cursus fert, atque recursus
 Incertus. longe latratibus arua resultant.
 Talis erat senis in templo exultantis imago.
 Tum puerum tremulis correptum amplectitur vlnis,
 Atque

C H R I S T.

Atq; arcte premit. hinc lacrymis ita fatur obortu.
 Maeste infans virtute, Dei indubitata propago,
 Mundi opifer, qui nostra venis, veterumq; parentu
 Sponte admissa tui largo lauere amne cruoris,
 Et liquidas aperire vias ad sidera cali,
 Exoptatus ades, nec me tua maxima fallunt
 Summe pater promissa, mori me deniq; fas est.
 Nunc ô me nunc ad requiem, finemq; laborum
 Corporis exutum vinclis dimittis, vt olim
 Pollicitus, iam viderunt mea lumina, quem tu
 Auxilium mundo misisti, vt gentibus esset
 In tenebris lux, Isacidos noua gloria prolis.
 His dictis matrem versus mox fatur ad ipsam.
 O cui te forma adsimulem? cui laudibus aequem?
 Quasue tibi referam grates, quæ sola salutem
 Felici peperisti vtero mortalibus agris?
 Quanquam etiam exitio multis hunc adfore parti
 Et tempus fore prædico, ille tabile tempus,
 Cum tibi cor gelidum gladius penetrabit acutus
 Ah misera, & magno virgo dotabere luctu,
 Mutataq; fluet Iordanis decolor vnda.
 Tum serus segnisq; dies nascetur, & aegrè
 Lutea vix terris ostendet pallidus ora,
 Atq; graui tellus optabit mole relinqui
 Ipsa sua, & rupto per inania fixdere labi.
 Hæc vbi, confestim veluti cedentia somno
 Lumina demisit, placidaq; ibi morte quieuit.
 Obstupuere alij, sed nos, queis cetera nota,
 Terremur magis, inq; vicem disquirimus ambo
 Solliciti quosnam matri denunciet enses,
 Aut quibus exitio tantum puer ipse futurus.
 Haud lögum fuit in medio dehinc tempus. vtrunq;
 Exitus edocuit, dubiosq; ambage resoluit,
 Ni nobis maiora etiam nunc vulnera restant,

Atque

Atq; alia ex alijs semper grauiora parantur.
 Illis extremo quippe ex oriente diebus
 Tres adeo magni reges ditione profecti
 Huc sese intulerant puero dona ampla ferentes
 Aurumq; & thuris glebas, stactaq; liquorem.
 His vis astrorum, ac ratio voluentis olympi
 Monstraret regem nostris in finibus ortum,
 Quoi celi, terraq; patèrent debita sceptrā.
 Sancti igitur partus studio huc venere videndi.
 Stella facem ducens venientibus vsq; coruscant
 Dux erat, atq; viam signabat lumine largo,
 Ceu quondam patribus deserta per ania nostris
 In patriam tandem Pharia redeuntibus ora
 Præcurrens monstrabat iter nocte ignea lampas
 Desuper, & mirum spargebat lucida lumen.
 Iamq; urbem ingressi sedes adiere tyranni
 Herodis, caussamq; viæ docuere, rati olli
 Hanc sobolem, quod erat rex his in finibus, ortam.
 Obstupuit simul, atq; animo perterritus ille est.
 Nec mora, permetuens sibi ne succederet haeres
 Quæsitus puer in regnis externus auitis,
 Indigenas vates iubet intra mœnia cogi
 Regia, scitariq; omnes tempusq;, locumq;
 Nascentis pueri, patriamq;, domumq; requirit.
 Illi autem Bethlen veterum monimenta minari
 Cuncta docent, dux vnde ortus se tolleret olim
 Fama ingens, claris ingens super aethera factis.
 Tum magis, atq; magis curarum fluctuat æstu,
 Sollicitamq; gerit cassa formidine mentem.
 Tandem his affatus reges dimittit Eoos.
 Quæ vos caussa viri nostris nunc applicat ori,
 Hæc eadem longe spes nos suspendit, auentes
 Cernere promissos pueri tot vatibus ortus.
 Haud procul hinc saxo Bethle fundata vetusto

M

Vrbs

Urbs colitur nostrus. natum illuc quarite regem.
 Mox iubeo inuentum nobis qui nuntiet, inde
 Mittite, nostro etiam puer accumuletur honore.
 Sic ait, & falso simulat noua gaudia vultu.
 Verum longe aliud male amico pectore agebat
 Demens, qui cali regem, cui sidera parent,
 Crederet in terris mortalia regna morari.
 Ergo iter instaurant conspecto sidere lati.
 Iamq; propinquabant magna stipante caterua,
 Cum subito supra tectum ingens substitit astrum
 Irradians, largoq; mapalia lumine complens.
 Quales cum belli motus, aut funera regum
 Portendunt, crinem irato sparsere minacem
 Aethere, ni diri rubeant lugubre Cometa.
 Treis adeo angusti subter fastigia recti
 Pauper ego excepi reges in rebus egenis.
 Vidi illos auro illustres, ostroq; decoros
 Ante pedes pueri sese demittere pronos
 Suppliciter, genibusq; pia procumbere matris.
 Dum sua quisq; facit sortiti ex ordine dona.
 Barbarici ante fores expectabant comitatus
 Interea, tyrioq; instratus murice terga
 Stans sonipes teres exercebat dentibus aurum,
 His dehinc perfectis abeunt, latisq; sequuntur,
 Quod longo irradians aperitur tramite sidus.
 Sed non inde via moniti referuntur eadem
 Regia linquentes à laua mœnia longe,
 Rursus Iduina sedem ne regis adirent.
 Ille autem, ut sese delusum deniq; sensit,
 Accensus furis suspectam misit ad urbem
 Mille viros ferro instructos, qui mœnia furto
 Per noctem ingressi teneros, quicunq; reperti,
 Infantes matrum iugularent habere raptos,
 Quo numero in tanto cadere quoq; regius haeres.

Ipsa

Ipse sed in somnis visus sum voce moneri
Præcipitem celerare fugam, loca relinquere notã.
Surge age, rumpe moras, puerum tecum arripe, matremque;
Et septemgeminum cursu pete flumina Nili.
Hinc terram cole, quæ procul his haud dissidet oris,
Nec refer inde pedem, nisi te prius ipse vocaro,
Rex etenim lethum infanti molitur acerbum.
Consurgo, & plenius monitis matri omnia pando.
Vidisses visu exanguem, exanimemque; puellam
Huc illuc trepidare fuga, & vix fidere nocti.
Iam tum illi pectus gladius traiecit acutus
Ah misera, ingenti labefactaque; corda dolore.
Cedimus, & taciti malefidam linquimus urbem
Per noctem, ac propero petimus nemora avia gressu,
Et iam palmosa saltus, atque ardua Idumes
Præteruectus eram, veteris iam mœnia Elusæ,
Quaque Asiam Lybicus disiungit sinibus omnem
Marsa ferox oleæ. ingredior pluviae inscia regna
Regna Phari, quibus est celi vis cognita primum.
Astraque, Lunaque; globus, Solisque; meatus.
Ignotos passim montis, ignota saluto
Flumina, turriterasque; legens præteruehor urbes.
Iamque papyrifera ripis Anthedonis ibam.
Auræ omnes terrent pavidos, capiti que; timentes
Tam caro. at puero blandiri murmure sylvæ
Lauricomæ, & ramis capita accurrare reflexis,
Aurarumque; leues animæ indulgere susurro.
Ipsæ etiam nobis cautes, ipsique; videntur
Verticibus leviter motis alludere montes,
Signaque; letitiæ dare stagna loquacia circum.
Audires blandum fessas erroribus undas
Perstrepere, & molli lapsu per saxa sonare
Humida saxa super nitido viridantia musco.
Præcipue ripis volucres, & fluminis alveo

C H R I S T,

Assueta liquidis mulcebant vocibus auras,
 Et iactu alarum resonabant corpora plausa.
 Sese etiam omnifero gremio venientibus offert
 Lata Dei aspectu tellus. flant gramina odorem
 Cuncta suum, & mollem prætexit amaracus umbrâ.
 Nec verò incerta latebrosus origine Nilus
 Non manifesta dedit salienti flumine signa
 Aduentante Deo, latis se sustulit undis
 Stagna arcana ciens, fundoq; apparuit imo.
 Ad biuias nobis fauces, flexusq; viarum
 Increpitans clypeo, fulgentiq; ense per auras
 Ocyus vsq; aderat calo pulcherrimus ales,
 Et monstrabat iter sibi per diuortia nota,
 Ne recta regione viæ deprenderet hostis.
 Ceruleis huic terga notis suffusa ruhebant,
 Multum illi assimilis, qui me connubia quondam
 Soluentem increpuit, tenebrasq; à mente fugauit,
 Supra nos alij pendentes aëre pennis
 Ibant, & noctis resupini infantis ab ore
 Humorem arcebant lentum, plumaq; tegebant.
 Iamq; ego perplexum per iter prope fida tenebarâ
 Arua legens sistris bacchata sonantibus, & iam
 Tutus erat longe nostris à finibus infans,
 Attamen Aegypti pene:ro interiora, nec vlla
 Fida satis tellus mihi visa, aut regis iniqui
 Sat sceptris diuisa. animo timeo omnia tuta.
 Nec placet Hermopolis, nec centum peruia portis
 Visa satis Thebe tanto procul esse periclo.
 Nos igitur regum turritis clara sepulcris
 Accepit Memphis. hac demum sede quiesci
 Paupere sub tecto veteris securus amici.
 Iam verò Pelusiacas vulgata per oras
 Fama Palaestinam subito ferit undiq; regem
 Florentem teneris orbasse nepotibus urbem,

Quos

Quos frustra insontes passim ferro impius hausit
Dulcia linquentes vagitu lumina vitæ.
Palluit, applicuitq; sinu perterrita mater
Infantem, atq; animum sceleris perstrinxit imago.
Quos ibi tum gentis fletus, qualis per urbem
Funestam credis matres errasse vlulatu?
Sanguine diluta est tellus, cava tecta natarunt.
Non si forte olim incautis pastoribus orta
Ingruerit subito tempestas omnibus aruis,
Omnibus & syluis, tot fusi grandine dira
Spectentur per humum afflictis cum matribus agni,
Corpora quot passim puerorum abiecta iacebant
Per fora, perq; vias urbis. sic deniq; multis
Exitio fuit, ut vates prædixerat, infans.
Nunc etiam lugent orbæ sua pignora matres.
Non tamen ille diu scelere est letatus ab illo.
Nam membra immundo correptus tabida morbo
Illaudatam animam paruo post tempore fudit.
Ipse iterum in somnis diuina voce coactus
Linquere monstriferi septemflua flumina Nili,
In patriam redeo, atq; memor vestigia retro
Observata legens pignus cum matre reduco.
Forfitan & puero fuerit quæ cura requiris,
Quæ mens, an virtus illi maturior ævo,
Ecquid non puerile annis puerilibus ausus,
Si tibi nunc, quæcunq; olim admiranda notavi,
Præmeo dum flore virens adolesceret ætas,
Enumerare vacet, me vox prius ipsa relinquat
Defessum, atq; diem clauso nox condat olympo.
Nam quoties dictis tener haud mortalibus ambos
Terruit? aut quoties sanctos expauimus ignes,
Flammarumq; globos, & terrificos fulgores,
Sæpè quibus visus puer est ardere nitentem
Cæsariem, cali dum splendet luce corusca?

Nec referam quoties genitorem audiuius illum
 Affari solum, arcanasq; expromere voces.
 Alma parens tenues arguto pectine telas
 Percurrens sæpè humana sub imagine cætus
 Calituum tectum intrantes exterrita vidit
 Blandiri puero, & pictis colludere plumis,
 Aut violis tegere, & nimbo vestire rosarum.
 Nos tamen interea custodes ille vereri
 Summissus, caræ & mandata facessere matris,
 Nostraq; & implebat veri genitoris amorem,
 Dum membris habilis vigor, & vis firma veniret.
 Et iam bis senos crescens exegerat annos,
 Nec dum se populis signo detexerat villo.
 Tum primum cæpit ludæa per oppida vulgo
 Illius apparère, palamq; est prodita virtus.
 Forte dies aderat genti solennis, & vrbi
 Huic magnæ sacer ante alias, quo regia mecum
 Venerat & virgo, atq; sequens sese aureus illi
 Implicuit dextra puer, & iam rite litatis
 Ipse domum sacris magna cum matre redibam.
 Iamq; labore viæ fessus lux prima peracta,
 Et piceam clauso nox celo inuoluerat umbram.
 Defuit hic puer, & genitricem, meq; fefellit.
 Tum consanguineos frustra, & scitatus amicos
 Terq; quaterq; viam repetens clamore repleui.
 Flebat se incusans vnâ pulcherrima mater
 Flauentem fusa crinem per eburnea colla.
 Ora decent lacrymæ, disiecti colla capilli,
 Qualis virginea cum mollis amaracus vna
 Et pluuiam, & ventos pariter perpeffa procaces
 Demisit turbata comas, iterumq; resurgens
 Extulit os cælo, ac priscum meditatur honorem.
 Dumq; viam relego, inuitû comes agra sequuta est.
 Tres adèò incerti soles errauimus vrbe

Ne-

Nequidquam, quarta est vix demum luce repertus.
Nanq; mihi, & misera cum spes sublata parenti
Cuncta foret penitus, in mentem venit utriq;
Templa iterum petere, atq; preces effundere ad arā.
Vix ingressū eram limen, cum protinus ambo
Ecce sacerdotum in medio conspeximus illum
(Prima rudimenta, & virtutis signa futura)
Alta recensentem vatum monimenta, patrumq;
Primores vltro scitantes obscura, docentemq;
Illum omnes admirari haud vulgata canentem
Supra aciem, captumq; hominis, mentemq; vigentē,
Humana non vi edoctum, non arte magistra,
Maturumq; animi nimium puerilibus annis.
Nec minus insigni cunctis spectantibus ore
Gratus erat. neq; enim poterant se explere tuendo.
Flagrantesq; Dei vultus, blandosq; serena
Luce. oculos magis, aut propexum verticis aurum,
Et florem grati, qui vix inceperat, aui.
Nam quocunq; caput circum torsisset honestum,
Luce recens orta, vel sidere pulchrior aureo,
Leta serenato ridebant omnia mundo,
Et toto dulcem iactabat corpore amorem.
Inculti qualis nitet inter gramina campi,
Purpureus se cum primum folijs narcissus
Exeruit, ruptoq; caput detexit amictu,
Aut qualis nitidi species micat alma smaragdi,
Cum tenui argento, tenuiue includitur auro.
Prima mali fuit hinc nobis scintilla, puerq;
Ex illo formidata primoribus urbis
Virtute inuisus fuit, & corda aspera mouit,
Atq; hoc deinde ingens succensa est fomite flamma.
Inq; dies gliscens furor, atq; insania creuit,
Omnia quæ porro ipse videns, metuensq; futuri
Orabam impavidum, ne vite prodigus hosti

Obiiceret, ne se perdendum proderet ultro.
 Verum luce prius lateant in montibus arces,
 Aut nocte in summis celetur turribus ignis,
 Obruta quam longum iaceat sine nomine virtus.
 Non tamen ille odijs magis vssit pectora acerbis,
 Quam cum terdenis iam vir voluentibus annis
 Fontis aquam latices Bacchi conuertit in atros.
 Forte Canam mecum Galilæe aduenerat urbem,
 Mater & ipsa aderat, veteri dum accitus amico
 Obsequor, intactam genero qui iungere natam
 Conuentu procerum magno de more parabat.
 Iamq; omnes circum positos discumbere mensis,
 Atq; alacres epulari, & vina reposcere lati,
 Nec dum finis erat dapibus, cum murmur ubiq;
 Exoritur, totasq; auditur triste per ædes,
 Latitia causam exhaustis liquentia vina
 Defecisse cadis, turbariq; omnia visa.
 Tum res alma parens tenues miserata puellæ
 Innuit, & gnatum summissa voce precata est,
 Ferret opem. vidi hîc iuuenem primum ore moueri
 Turbatum, caræ precibus tamen inde parentis
 Annuit, & fesso rerum succurrit amico.
 Sex, ut erant ibi tot numero, carchesia lymphis
 Impleri iubet actutum, mensisq; reponi,
 Quæ simul aspexit propius Deus, omnibus ecce
 Mutatus subito nigrescere cernitur humor,
 Vinaq; pro pura mirantes hausimus vnda.
 Audisti dux & genus, & cunabula nati,
 Primitiasq; Dei, ne cetera deinde requiras,
 Hanc omnem erexit factis florentibus oram.
 Quæ si audire tamen tibi nunc fert corde voluptas,
 Is longe memoret melior (simul ore sedentem
 Signat Ioannem) vidit nanq; omnia præsens,
 Errabunda ducis semper vestigia seruans,

Dms

Dum mihi cura domi seruanda virginis haeret.
 Dixit, & hic factō defessus sine quieuit.
 Immo ait. istius caussas ab origine partus
 Exequere, aut quæ religio, si vera per oram
 Percepi, Iudæa Deum non amplius vnum
 Aeternum colit, haud mortali semine cretum,
 Indiget eq; suis diuos altaribus arcet.
 Inde tibi noti recolens ex ordine Diui
 Cetera mira refer. nanq; hunc in corpore vires
 Deficiunt, teq; auxilio iubet ipse subire.
 Pontius hæc, cuncti intenti simul ora tenebant.

M. HIERONYMI VIDAÆ
 CHRISTIADOS
 LIBER IIII.

I C iuuenis, facie quo tum non gra-
 tior alter,
 Puberibûsque annis erat ingredien-
 te iuuenta,
 Multa prius veniam præfatus, mul-

ta recusans

Verba diu premit, inde animo mortalia linquens
 Paulatim, oblitusq; hominem penetrata Diuûm
 Mente subit cælum peragrans, fruiturq; beato
 Cælituum aspectu, omnipotentiq; ætheris aura,
 Admissus superam depasci lumine lucem,
 Inq; Deo tota defixus mente moratur.
 Qualis vbi alta petens terris aufertur ab imis
 Alituum regina, vagas spaciata per auras
 Dat plausum gyro, atq; in nubila conditur alis.
 Aetherea iamq; illa plaga leuis instat, & acrem
 Intendens aciem criniti lumina Solis
 Suspicit, obtutuq; oculos fixa hæret acuto.

M S

Illum

Illum adeò tacitum interea mirantur, in vnum
 Versi omnes velut exanimus, somnoq; gravatus,
 Et crebri excutiunt, demum sibi redditus ipse
 Cum gemitu ex imo sic fari pectore cœpit.
 Principio pater omnipotens rerum sator, & fons,
 Ingens, immensus, solus regnabat ubiq;
 Nondum sidereos mundi procuderat orbes.
 Nondum mundus erat, nec dū ibant tēpora in orbe,
 Nullaq; ceruleo radiabant lumina celo.
 Quidquid erat, Deus illud erat, quodcunq; ubicunq;
 Complexus circum, penitus sese omnis in ipso.
 Filius huic tantum, quem non effuderat vlla
 Vel Dea, vel solito mortalis femina partu.
 Ipse sed æterna genitor conceperat illum
 Aeternum æternus (dictu mirabile) mente.
 Haud olli terreni artus, moribundæue membra,
 Sed sine corpore erat, patris alta ut mente supremi
 Conceptum, arcanoq; latens in pectore VERBUM,
 Quod nōdum in volucres vox edita protulit auras,
 Omnipotens verbum, finisq; & originis expers,
 Quo mare, quo tellus, quo constat maximus æther.
 Utq; pater Deus, æquē etiam Deus unica proles.
 At geminos tu proinde Deos fuge credere porrò,
 Numen idem simul ambobus, Deus vnus vterq; est.
 Quin etiam, quo inter se ambo iunguntur, amorem
 (Nanq; ab utroq; venit conspirans mutuus ardor)
 Omnipotens æquē numenq; Deumq; vocamus
 Afflantem maria, ac terras, celiq; profunda,
 Afflatu quo cuncta vigent, quo cuncta moventur,
 Treisq; vnum esse deum, ter numen dicimus vnum.
 Quōue magis mirere, Deus, quem cernimus ipsi
 Factum hominē, atq; hominū mortali corpore cretū,
 Non minus ac prius ætherea nunc regnat in aula
 Cum genitore, pari simul omnia numine torquens.

Nem.

Nempe locis nullis, spacijs non clauditur ullis,
 Omnibus inq; locis idem omni tempore præsens
 Suffugiens nostras acies, sensuq; remotus
 Cuncta replet Deus, ac molem se fundit in omnem.
 Lux humiles veluti perfundens lumine terras
 Solus ab orbe venit, suppositaq; circuit arua,
 Non tamen æthereo diuisa ab sole recedit
 Illa vsquam, quamuis longinquas ambiat oras,
 Nec sine Sole suo est lux, nec sine luce sua Sol.
 Quid verò impulerit tantos adijisse labores,
 Atq; hæc ferre Deum, dum morti obnoxius errat,
 Dicam equidem, & repetens altas ab origine causas
 Expediam. calum, & cali quos suspicis orbes
 Vix opifex rerum extuderat, terrasq; iacentis,
 Cum simul aligeros populos, sanctosq; volucres
 Ter denas acies, celerem & sine corpore gentem,
 Qui cali incoherent ipsos septemplex orbes,
 Condidit aeterno genitor succensus amore.
 Ut sua, qua fruitur solus, natusq; per eum,
 Communis foret, & multis concessa voluptas.
 Continuò, fuerat quos æquum dicere laudes
 Auctoriq; Deoq; suo, ac persolvere grates,
 Regnandi vesanus amor (quis ferret inultus?)
 Haud partem exiguam inuasit, furysq; subegit,
 Ut cuperent summo sese præferre parenti
 Immemores, animis victi, cæciq; furore.
 Non tulit omnipotens sator, & meliora sequutos
 Armauit contra. nulla hinc mora, talia ad ortos
 Indecores calo sedes detrusit in imas,
 Noctis ubi horrifera nigror, æternæq; tenebræ.
 Primus natus homo hinc, terris quæ maximus auctor
 Et liquidis latè dominum præfecerat undis,
 Quo mox pro superis excussis astra teneret,
 Desertasq; domos ipse, & genus omne suorum,

C H R I S T.

Omnigenumq; vni subiecit secla animantum,
 Squamigerum pecudes, & pennis picta volantum
 Corpora, mōtiaqumq; simul genus omne ferarum,
 Tantum floriferis dominum cum imponeret aruis,
 Arboris vnus fœtu illum parcere iussit.
 At vetito captus mali infelicitis amore
 Coniugis hortatu, quam fraude illexerat anguis,
 Immemor heu superi violauit fœdera regis.
 Vix auido arreptum pomum fœdauerat ore,
 Cum pater imbripotens iam sulua è nube tonare
 Desuper auditus, seuasq; indicere pœnas
 Iratus, quas ille olim, quas omnis ab illo
 Progenies lueret lucis ventura sub auras.
 Continuo ingenti cælo sunt addita claustra.
 Impia tum primum proles exorta repente,
 Et subito tellus scelere est imbuta nefando.
 Emersit fraus, emerxit malesuada libido.
 Hinc durus generi humano labor additus. hinc fons
 Curarum, & tristis patefacta est ianua lethi,
 Morbiq; & dolor, atq; fames, & turpis egestas,
 Cum genus humanum curis sine degere posset,
 Plurimaq; in terris viuendo vincere secla.
 Ex illo sine more homines, sine lege per agros
 Degebant. tantum placabant sanguine fuso
 Calicolum regem, bonus vt gregibusq; sibiq;
 Afforet, atq; satis vim cæli auerteret aruis,
 Indociles rerum ignari, ac rationis inanes.
 Isq; ferè status annorum bis millibus orbi
 Constiterat, iam iamq; magis pater optimus iras
 Oblitus veteres paulum mitescere cœpit.
 Nondum homini tamen æthereum patefecit olympū,
 Sed genus humanum fingens acuensq; monendo
 Et leges dedit, & ritus, moremq; sacrorum,
 Instituitq; genus nostrum discriminis ergo

Lege

Lege iubens testa circum præcidere acuta
Exiguam, vnde viri sumus, omni in corpore partem.
Tum vatum impleuit venientis pectora veri,
Qui populis letum canerent demum adfore tempus,
Ianua aperta pijs celi cum sponte pateret.
Casti autem interea manes, animæq; piorum
Sub terram umbrosa expectabant valle sedentes.
Iam vatum memores numerabant tempus, & ambas
Tendebant paribus votis ad sidera palmas
Cælestium regem orantes, desisteret ira,
Parceret vnius genus omne extinguere noxa.
Parce pater, parce omnipotens, vox omnibus vna,
Nos promisso olim, longè disiungimur vnde
Luminis expertes blandi, memor affere cælo.
Haud nos eduxti nequidquam lucis ad auras.
Si qua tamen veteris superant vestigia culpa,
Dilue rore tuo facilis, fontesq; reclude
Diuiinos. ô quis superum cælestia tandem
Flumina, cælestes nobis bonus irriget imbres.
Vos ô flammiferi labentes ætheris orbes
Irrorate, vagæ nobis succurrite nubes.
Optatam pluuiam, felicem effundite rorem.
Tuq; adeò quem iam expectant tot secula votis
Promissum, inferni cui nutant mœnia mundi,
Summi vera patris soboles, cæli aureus imber
Rumpe moras age, sidereos rumpe ocius orbes,
Ætheris huc fractis vi multa allabere portis.
Talibus orabant omnes, eademq; canebant,
Quos pater omnipotens superum sarcire ruinas
Iam meditans cæli penitus miseratus ab arce cæt.
Cum verò æthereas nutu recludere portas
Posset, & alitibus potius de ciuibus vnum
Mittere, qui regnis manes diuelleret atris
In superum referens sedes, stellantia templa,

C H R I S T.

Ipse sui ut memores magis, ac maioribus arctos
 Vinciret meritis homines, qui cuncta piaret,
 Factum hominē è summo natū ipsum misit olympo,
 Ne tamen ignavis mortalibus appareret,
 Ignotusq; nouusq;, suis néue ilicet illum
 Finibus arcerent pulsum, quod se ipse Deimet
 Progeniem leges contra memoraret auitas,
 Premisit vatem egregium his in finibus ortum
 Nomine Ioannem, Helisabe quem numine plenum
 Zacharia extrema parit infecunda senecta,
 Gentibus ipse Deum ut natum prænuntius ore
 Proderet, atq; suas spes fesso ostenderet orbi.
 Ille hominum primis vitans vestigia ab annis
 Horridus in solis agitauit montibus eum
 Montibus & syluis, & litoribus desertis.
 Spelunca tectum horrentes, victum aspera nullo
 Arbuta terra dabat cultu, aut sudantia truncis
 Mella canis liquidi præbebant pocula fontes.
 Vestis erat pellis hirsutis horrida villis.
 Tantum letificas gaudebat spargere voces
 Affatus nemora, & monteis, ac littora ponti.
 Tanta sed haud latuit virtus tamen ilicet ingens
 Fama vixi circumfusas penetrauit ad vrbes.
 Iamq; illum caelo demissum credere gentes,
 Qui, tot veridice ut quondam cecinere Sibyllæ,
 Humanum genus horrificis educeret umbris.
 Et iam concursu populi illum accedere magno
 Scitatum, quisnam, vnde domo, quid ferret, an ipse
 Adforet è caelo, miseris qui gentibus olim
 Auxilio venturus, eum bis terq; rogabant.
 Ille sed vmbrosis repetebat talia ab antris:
 Gaudete ô tenebris iam dudum, ac nubibus atris
 Obductæ gentes. lux ecce optata propinquat.
 Ne verò, ne me ignari vos credite lucem

Pro-

Promissam (immeros neq; enim furamur honores)
Tantum ego, cem solem nascentem lucifer ante
Exoritur, nitidoq; diem denunciat astro,
Prædico actutum vobis iubar adfore vestrum.
Iam iam aderit Deus, ecce Deus mortalibus oris
Ceu mortalis adest, venienti occurrere lati,
Fronde vias festa decorate, tapetibus agros,
Et numen digno venerati agnoscite honore,
Discite iustitiam interea, atq; assuescite recto,
Et duce me scelus infectum lauite amne liquenti.
Ipse autem ætherea diuinitus eluet aura
Omne malum, ac veteris penitus contagia culpæ,
Seclaq; mutato succedent aurea mundo.
Talibus auditis, cunctis ex vrbibus ibant
Finitimi, qua Iordanes fluit agmine dulci,
Orantes pacem, atq; ultro commissa fatentes,
Quos vates puro nudos lustrabat in amne
Rite cauis capiti immergens sacra flumina palmis.
Ecce autem Deus ipse etiam, ceu cetera turba,
Lustrandi sese studio clam tendit ad annem.
Nil ut inexpertum moribundo in corpore linquat,
Mortali quod fas homini, & subijse necesse est,
Ne pigeat seros imitari facta nepotes.
Abstulit primum vates, tactusq; refugit,
Agnoscentq; Deum palmas utrasq; tetendit
Supplex, accuruusq; vadis mirantibus ipsis.
Paruit inde tamen iussus, diuinaq; membra
Horrescensq; tremensq; liquenti perluit amne.
Protinus aurifluo Iordanis gurgite fulsit,
Et superum vasto intonuit domus alta fragore.
Insuper & celo claro delapsa columba est
Vertice per purum candenti argentea pluma
Terga, sed auratis circum, & rutilantibus alis.
Iamq; viam latè signans superastitit ambos,

Cæd.

Caestiq; aura pendens afflauit vtrunq;
 Vox simul, & magni rubra genitoris ab aethra
 Audita est nati dulcem testantis amorem.
 Interea aligeri iuuenes gens incola cali
 Missi aderant liquido pendentes aëre circum,
 Carbaseosq; sinus, mantiliaq; alba ferebant,
 Iussa ministeria, vt nati membra humida herilis,
 Rorantemq; sacro siccarent flumine crinem.
 His actis Deus euasit, fluuiumq; reliquit,
 Quem vates longo ripam ordine circumfusus
 Ostendit, taliq; abeuntem est voce sequutus.
 En ego quem terris toties iam iam adfore quondam
 Pollicitus, Deus, ecce Deus, qui crimina nostra
 Thuricremas agnus veluti mactatus ad aras
 Morte luet, superoq; volens cadet hostia patri.
 Hunc optate duces, hunc vobis optate magistrum.
 Ex illo vates nemora, & loca sola relinquens
 Vrbes per medias ibat, populisq; canebat
 Aduenisse Deum, promissum numen adesse.
 Credita res pauci, donec se ostendere coram
 Supra hominem cepit Deus ipse ingentibus orsis.
 Nam primum numero ex omni delegit amicos
 Bis senos, quibus cum curas durumq; laborem
 Partiri, & casus posset deducere in omnes.
 Ante quidem solus ter denos egerat annos.
 Sed ne forte putes multis è millibus illi
 Nos ideo placuisse, dolis quod, & arte magistra
 Spectatos longè ante alios deprenderit omnes,
 Aut opibus, claraq; domus à stirpe potentes,
 Omnibus obscurum genus, & sine luce penates,
 Atq; humilis fortuna, nec astu prædita vita.
 Quinq; adeò sumus exigua Bessaide creti.
 Nobis ars erat insidias piscosa secundum
 Flumina squamigerū generi hamo tendere adunco,
 Atq;

Atq; innare
 Tunc etiam
 Humida li
 Ipse Iacobi
 Seruabat f
 Andreas, p
 Idem acti
 Tum mihi
 Accitus pi
 Addunt se
 Arte Simo
 Fluminib
 Nanq; Iac
 Alphæo na
 Vt genus
 Nomina d
 Haud faci
 Tres ali
 Fortuna a
 Iam gra
 Bartholo
 Vix mem
 Auribus l
 Tempore
 Ex quo il
 Nec me t
 Pauca sec
 Ingredia
 Expedia
 Finitima
 Nanq; o
 Quis nes
 Palmifer
 Quem v

Atq; innare salum, fecundaq; piscibus arua.
 Tunc etiam, cum nos ad se primum ille vocavit,
 Humida littorea sarcibam retia arena.
 Ipse Iacobus adhuc salientes littore pisces
 Servabat frater, nec tum procul inde secabans
 Andreas, paruaq; Petrus vada falsa carina,
 Idem acti fratres studijs, eadem equora circum.
 Tum mihi coniunctus patriaq; domoq; Philippus
 Accitus pisces, & retia torta reliquit.
 Addunt se socios Thomas Thaddæus, eademq;
 Arte Simon, Cana quem genuit Galileia amicum
 Fluminibus patrijs, mutiq; natantibus hostem.
 Nanq; Iacobus ei cognato sanguine fretus
 Alphæo natus patre se subiunxerat ante.
 Ut genus indecores penè omnes, sic quoq; nostra
 Nomina dura vides, insueta atq; aspera dictu.
 Haud facies sola est impexis horrida barbis.
 Tres alij neq; enim longè meliore sequuti
 Fortuna addiderant sese, Matthæus, & euo
 Iam gravis, effæctisq; Petri iam proximus annis
 Bartholomæus, & ipse mali fabricator Iudas.
 Vix memorem, quæcunq; oculis, quæcunq; sub illo
 Auribus his hausit repetens miracula rerum
 Tempore tam paruo (vix terna hyberna peracta,
 Ex quo illi socij dignatus nomine iungor)
 Nec me tam vastum nunc currere oporteat æquor.
 Pauca sed è multis, & ea haud mihi mollia fatu,
 Ingrediar tamen, & breuiter tua iussa capeffens
 Expediam. mitto, modò quæ monimenta reliquit
 Finitimas (tibi nota reor) non parua per vrbes.
 Nanq; omnem egregijs factis insigniunt oram.
 Quis nescit nuper reuocatum ad munera vitæ
 Palmifera regem Bethanes, lumine quarto
 Quem vidit Sol extinctum, impositumq; sepulcro:
 Ut si-

Vt fileam innumeros, quibus ipse in limine lethi
 Affuit, & dura de mortis fauce reuulsit?
 Nam prius enumerem, quot pōto aquilonibus unda
 Spumescant vasto, quot inuident littora arenis,
 Quam quot opem morbos varios in corpore passu
 Supplicibus tulit, & validos latosq; remisit.
 Multi capti oculis, clausis multi auribus orti,
 Ne possent vllas audire, aut edere voces.
 Claudī alij imparibus vix agrē passibus ibant.
 His rigor ex longo immotos sopiuerat artus.
 Illis semeso serpentia corpore habant
 Hucera, & illuies membris immunda fluebat.
 Nec deerant, tumefacta quibus praeordia, & alius
 Insyncera sitim miseris adduxerat acrem,
 Nullae artes poterāt, quā nulla extinguere aqua vi.
 Tum quibus assiduis concussatremoribus vsque
 Nutabant, tremuloq; lababant corpore membra,
 Ignea quos febris, aut corrupti corporis humor,
 Et quos praeterea vis caci incognita morbi
 Versabat lecto totos distracta per artus,
 Quosūe animis captos agitās male habebat Erynnis
 Omnibus aspectu solo, tactūne ferebat
 Diuus opem, subito linquebant corpora morbi,
 Et stratis ipsi surgebant protinus acri,
 Atq; ideo quacunq; viam obseruatus agebat,
 Semper eum opperens turba ingens strata iacebat
 Per fora, perq; vias, sanctiq; ad limina templi.
 Nondum aliquē tamē infernis reuocauerat umbris
 Morte obita, cum Sidonia remearet ab ora,
 Et Naim ingressus socijs comitantibus altam est.
 Ecce autem ingentem longo procedere pompam
 Ordine flammārū aspiciamus, mœstamq; per urbem
 Audimus luctum, caussam tum deniq; luctus
 Cernimus egregij iuuenis miserabile corpus

Impositum molli pheretro, quem merfit acerba
Morte dies, dulci cum vix pubesceret ævo,
Atq; omnem vultu florenti dempsit honorem.
Qualis quem pede pressit agro bos signa relinquens,
Paulatim lassâ languet ceruice Hyacinthus,
Aut rosa, quam molli decerpens pollice virgo
Vepribus in densis lapsam sub sole reliquit.
Urbe furens tota genitrix miseranda, capillos
Scissa, genasq; ambas manibus fœdata cruentis
Ibat, eam circum pariter per densa viarum
Pulsabant sævis matres plangoribus astra.
Ipsi orbam ciues miserantur, ei vnica proles
Ille relictus erat vidui solatia lecti.
Vt Deus exanimis iuuenili in corpore vidie
Pallorem, & molli pictas lanugine malas,
Parcere lamenti iubet, & considerare pompam,
Admotusq; manu mulcens immobile corpus
Rursus animam gelidis membris innexuit. ecce
Erigitur puer, & (cunctis mirabile visum)
Prosiluit raptim in medios, vacuumq; pheretrum
Liquit, & amplexans solatus voce parentem est.
Nec verò multis etiam post mensibus idem
Egregiam amissa reuocauit luce puellam,
Cui calor, & toto de pectore fugerat omnis
Halitus aëreas penitus dilapsus in auras.
Virginis ipse pater factum testatur Iarus
Largus opum, polleñs lingua, & popularibus auris.
Quid repetam, purum viuo cum è fonte liquorem
In vinum conuertit, opes miseratus amici?
Forte olim aërei spectans de vertice montis,
Cum Sol emenso depresso iret olympo,
Ingentem vidit numerum affluxisse sequentum
Matres, atq; viros, quos per deserta locorum
Duxerat oblitosq; sui, oblitosq; suorum.

Substi-

Substitit hic miseratus. eos iam tertia nanq;
 Muneris expertes Cereris lux acta videbat.
 Hic neque erant fruges, vicina nec oppida, possent
 Vnde dapes petere argento, victumq; parare.
 Arboreos necdum fœtus decoxerat æstas,
 Vix tandem inuentus puer est ex agmine tanto,
 Quinque, via auxilium, qui secum liba ferebat,
 Atq; duos, dederat quos huc pia mater eunti
 Inclusos myrto, & bene olenti gramine pisces.
 Sed quid enim hæc adeo tam multis millibus autem
 Et iam diffisi focum mussare querentes,
 Quos domus affatu Christus solatus amico
 In cœtum vocat, ac paucis ita deinde profatur.
 Nemo hodie numero è tanto non letus abibit,
 Hinc supplex tali genitorem voce precatur:
 Summe parens, ope cuius alit terra omnia, quiq;
 Et Sole, & liquidis fecundas imbris agros,
 Si quondam Isacidum generi per inhospita eunti
 Diuinæ epulas cœlo es largitus ab alto,
 Semine si nullo constant, quæcunque creasti,
 Et nihil omnino fuerant cælum, æquora, tellus,
 Adsis, obscœnamq; famem tot millibus arce.
 Hæc tantum. dehinc gramineo descumbere campo
 Imperat effusos cœtus, dapibusq; parari.
 Inde in frustra secat læto cerealibus vultu
 Liba minutatim, & populos partitur in omnes.
 (Millia quinque hominum campis saturanda sedebant)
 Ecce (incredibile auditu, mirabile visu)
 Omnibus in manibus visa succrescere partes
 Exiguæ, dapibusq; epulati largius omnes.
 Et frugum pariter, laticumq; expleta cupido est.
 Quin & reliquias mensis superantia frustra
 Vix caua congestas bis sex cepere canistra.
 Accipe nunc aliud, quod parvis ante diebus

Vidimus.

Vidimus. arbor erat folijs densissima in agro
 Deserto, vnde olim prudentia poma viator
 Carpebat sitiens, heros qui hac forte tenebat
 Puluerulentus iter, quæsiuit in arbore foetus
 Incassum, infœcunda comas nam, & brachia tantum
 Luxurians latè circum tendebat opaca.
 Non tulit, ac verbis sterilem execratus acerbis.
 Continuo (manifesta audis) exaruit arbor,
 Et folia aëreas volitarunt lapsa per auras.
 Nec minus est olli imperij maris æquora in alta.
 Vni omnes vnde assurgunt, fluctusq; quiescunt
 Vnius edicto. vidi, vidi ipse furentes
 Illius hybernos ad vocem ponere coros,
 Vniq; omnem, motas quæ flabris asperat vndas,
 Nondum luna suum ter cursum plena peregit,
 Cùm subito in lento deprensis marmore nobis
 Nocte ferè media, dum retia ducimus, orta est
 Turbida tempestas, & pontus inhorruit ater
 Fluctibus ælatis, & concursantibus vndis,
 Insiectamq; ratem iam iam salis hauserat æstus.
 Nos trepidare metu lethi discrimine paruo,
 Cùm procul ecce ducem, quem nuper liquimus alto
 Littore spectantem fluctus scopula illidentes,
 Ferre iter aspiciamus medias impune per vndas
 Suspensum, tumidoq; pedes haud tingere ponto.
 Horruimus visu subito, nec credere quibam
 Me veram faciem, haud simulatum cernere corpus
 Tam celeres egisse vias sine remige in vndis,
 Ni sese, verbis dum nos hortatur amicis,
 Vltro ostendisset, quonam fiducia vobis
 Iam nunc pulsa mei cessit: timor omnis abesto.
 Indubitare meis tandem dediscite dictis.
 Sic ait, atq; ratem, quæ iam superantibus vndis
 Cesserat, insiliens solo tumida æquora nutu

Placa-

CHRIST.

Placavit, posuitq; minacia murmura pontus.
 Sic terra intutum positis adnaumimus undis
 Incolumes, celeriq; volavimus equora cursu.
 Nec mora, vix siccum attigerat tellure potius.
 Ecce aliud dictu magis, ac mirabile visu.
 Nanq; magtstratus aderant in littore missi
 Aera reposcentes, quæ pendere lege quotannis
 Regibus antiqua, pro sese quisque, iubemur.
 Accipit hos placidus, quos dum sermone moratur,
 Petrum ad se vocat, & fidam summissus ad aurem
 Vade ait, & iacto quem primum traxeris hamo
 Aequoribus piscem cultro scrutabere acuto.
 Intus erit, regi quod iussi pendimus ambo.
 Iussa facit senior, trahit hamo ad littora prædam,
 Argentumq; viris dat piscis in ore repertum.
 Horresco, quoties stimulis inmitibus actus
 Quidam animo subit, idem illo quem tempore vidi
 Dum legerem expositos hoc ipso in littore pisces,
 Obsessum furis, atque ore immane furentem.
 Hunc olim (vt perhibent) vetito genere parentes
 Concubitu iuncti, atque inconcessis hymeneis.
 Quippe thorum ascendere, Dei cum sacra vetarent,
 Cum scenis gens indulget nostra omnis opacis.
 Sed non gausi scelere illi tempore longo,
 Nam subito amplexus interq;, & gaudia adulter
 Sacrilegam tenues animam exhalavit in auras
 Infelix, sceleriq; eadem nox prima nefando,
 Et pariter suprema fuit discrimine paruo.
 Illam autem athereis flammis diuinitus ignis
 Corripuit, cum iam maturi pondera partus
 Urgerent, eademq; duos letho hora dedisset,
 Infans ni foret exactæ genitricis ab aluo
 Exemptus, paruum patris eduxere sorores.
 Ipse etiam mox immeritus scelerata parentum

Falla

Facta luit iucunda oculorum luce negata,
 Obstructæq; aures penitus mansere, nec illi
 Aut ullas haurire datum est, aut reddere voces.
 Quin etiam simul atque adoleuit, protinus egrum
 Arripuit furor, infernæ vi effera gentis.
 Centum illum furie, centum illum (flexibile) pestes
 Victum exercebant. Erebi legio acta latebris,
 Horrendasq; hominis singultus ore cientes,
 Edebant voces, ac terrificos mugitus,
 Illum omnes exclamantem, atq; insueta frementem
 Horrebant, trepidoq; fuga se in tecta ferebant,
 Si quando nodus, ruptusq; immane catenis
 Incautis liber custodibus euasisset.
 Iamq; ille oblitus fratres, iamq; ille sorores
 Amplius haud gressum patris intra tecta ferebat.
 Verum more feræ sylvis degebat, & antris,
 Sicubi saxa caua, aut æuo consumpta sepulcra,
 Ater, egens, corpusq; abiectò nudus amictu.
 Talem igitur nodo manibus post terga reuinctis
 Christi ad conspectum, si fors miseresceret ipse,
 Vi multa consanguinei, cari q; trahebant.
 Ille autem obniti contrà, dum rumpere nodos
 Tendit, & horrendos clamores tollere ad astra.
 Qualis ubi longis pugnator taurus ad aras
 Funibus arripitur, sæuo fremit ore per urbem,
 Et spumas agit, & cornu ferit aëra adunco.
 Instant hinc famuli, atq; illinc, & verbera crebri
 Ingeminant, quassantq; sudes, per terga, per artus.
 Diffugiunt vulgus trepidum, in tutumq; recepti
 Porticibus gaudent longe spectare periculum.
 Talis erat iuuenis species immane furentis,
 Quem tandem ante Deum fessi statuere rogantes
 Ferret opem, saltē furijs tam tristibus illum
 Solueret, excuteretq; animo crudelia monstra,

Hic

Hic heros palmas in calum sustulit ambas,
 Concipiensq; preces genitorem in vota vocauit.
 Ecce autē, magnum, subitum, & mirabile monstrū
 Auditi exululare lupi, latrare canes ceu,
 Tam diras iactat voces lymphatus ab ore.
 Non tam immane sonet sese frangentibus vndis
 Rupibus ex altis ingens decursus aquarum,
 Rumpantur claustra alta lacus si forte Velini,
 Totaq; præcipitent valles stagna ardua in imas,
 Omnis ea vt regio fiat mare, & oppida circum
 Mersa natent, metuatq; sacris Roma obruta templis.
 Nunc calī crepitus imitantur, cum superūm rex
 Fulminat, & tonitru quatit ætheris aurea templa.
 Nunc ferri sonitum, aut raptarum mole catenarum
 Ingenti horrificum stridorem, aut murmura ponti,
 Circum omnis tellus, circum calum omne remugit.
 Instat vi multa Deus, increpitatq; morantes.
 Iamq; illi trepidare intus, pacemq; precari.
 Quid nunc vera Dei, atq; indubitata propago
 Concesso in pœnas nos ô de corpore trudis?
 Egressis saltem pecora hæc inuadere detur.
 (Setigeri tum forte sues ea littora propter
 Pascebant) nos ne horrifero sic merge barathro,
 Nēue iube terra inferioris operta subire.
 Annuit. extemplo videas procul ecce nigrantem
 Mollibus haud stimulis furiarum errare subactum
 In diuersa gregem nunc hūc, nunc protinus illūc.
 Nec mora, nec requies. intus vis effera sæuit,
 Donec præcipientes sese alta in stagna dedere,
 Et cunctis pariter vita est erepta sub vnda.
 At iuuentis fessos subito collabitur artus
 Exemptus tandem nodosis brachia vinculis.
 Mordicus ora solo impressus cunctatur, adhucq;
 Singultans, pectusq; lacepsit anhelitus ingens,
 Expi-

Expirant
 Quem i
 Attingen
 Iamq; v
 It vulgi
 Suprem
 Sed quic
 Aegris i
 Present
 Non op
 Verum i
 Nomine
 Omni a
 Quem
 Incassu
 Vsq; ad
 Cui cur
 Iratus,
 Corpor
 Parcem
 Nec sol
 Sed nor
 Fas au
 Ille etia
 Transf
 Ite ani
 Instabi
 Semina
 Obdu
 Vos ho
 Sic fat
 Conso
 Et sep
 Exigu

Expiransq; animam pulmonibus ager agebat.
 Quem iuxta genitore Deo satus astitit, oraq;
 Attingens dextra, atq; oculos, auresq; reclusit,
 Iamq; videt, loquiturq;, & corda oblita residunt.
 It vulgi clamor super aurea sidera ouantis,
 Supremiq; patris sobolemq;, Deumq; fatentur.
 Sed quid non ipse eualeat? quin nos quoq; missos
 Aegris iussit opem ferre, auxilioq; leuare
 Prasenti: mortis multos de faucibus atris
 Non opibus hominum, nulla reuocauimus arte.
 Verum implorato ter tantum voce magistri
 Nomine surgebant stratis, ibantq; resecti.
 Omni autem ex numero sese vix obtulit vnus,
 Quem stimulis actum saeuis, cecoq; furore
 Incassum victi tentauimus, acrior illum
 Vsq; adeo magis, atque magis vis intus agebat.
 Cui cum ferret opem Diuus mox optimus ipse
 Iratus, quod parua sui fiducia nobis,
 Corporibus tales facile, inquit, pellere pestes:
 Parcendum dapibus tamen, è caloq; petendum.
 Nec solis vero hæc vobis concessa facultas,
 Sed nomen quicumq; meum vulgauerit, omnia
 Fas audere, mei modo ne fiducia desit.
 Ille etiam iussos immani corpore montes
 Transferet, & verso sistet vaga flumina cursu.
 Ite animis igitur certi confidite, neue
 Instabili titubate fide. iacite aurea veri
 Semina ubiq;, orbem vestra perfundite luce
 Obductum tenebris, atq; alta nocte sepultum.
 Vos hominum lux, vos squalentis lumina mundi.
 Sic fatus nobis alios subiunxit, vt essent
 Consortes tantorum operum, socijq; laborum;
 Et septem elegit decies, tamen ipse dolebat
 Exiguum numerum, neq; tot satis esse ferebat

N

Tanto

Tanto operi, ac veluti qui centum vertit aratriis -
 Tellurem, & campos rastris exercet auitos,
 Cum matura seges iam flauis canet aristis,
 Si desint, qui messem operis (quæ plurima) condant,
 Fluctuet, atq; viros alijs conducat ab oris.
 Quid memorem, vt mētes hominū, curasq; latentem,
 Quod fieri certo nequeat sine numine, cernat?
 Quippe animis dubios, taciti dum vana timemus,
 Castigans dictu nos sæpe erexit acerbis
 Mirantes, quoties ipsis etiam hostibus olim
 Predixit, quos mente dolos, quæ furta pararent
 Incassum, dum cæci odijs agitantur iniquis?
 Fœmina nec latuit bis senos passa per annos
 Sanguinis immundi manans de corpore flumen.
 Illa quidem ardentis morbi confecta dolore
 Pone sequebatur, siqua illum tangere posset,
 Hanc vnam rata nempe viam restare salutis.
 Ergo dum pubes fluit vndiq; & agmina inundant,
 Illa subit, leuiterq; extremum apprehendit amictum.
 Ad tactum veter effugit de corpore morbus.
 Iamq; abitum latuisse putans clam mente parabat.
 Præsensit Deus, & pauidam, seseq; tegentem
 Affatus placidè monitis impleuit amicis.
 Vidi oculos ante ipse meos mortalia nuper
 Aut membra exutum, aut perfusum luce superne
 Non infra Solis speciem dare corpore lumen.
 His, multisq; alijs, ego quæ creberrima vidi,
 Per terras patuit signis Deus. haud tamen vnquam
 Sese hominem oblitus moribundo corpore cretum,
 Multa tulit quoq; mortales quæ ferrè necesse est.
 Atq; id sponte quidem, nobis imitanda relinquens.
 Sæpe hilares mensas ideo, & conuiuia adiuit,
 Nec coetus bonus est hominum aspernatus in vrbe.
 Sæpe etiam insidias inimicæ gentis, & iras

Suffu-

Suffugiens ut homo male tuti limina templi
 Exiit, obiecitq; cauam pro corpore nubem,
 Nec se in conspectum latebris dedit abditus atris,
 Dū fremerent hostes nequidquam, & saxa pararēs.
 Atq; equidem memini (vix actus voluitur annus)
 Nuper Ioannis comperta cade recenti,
 Quem rex uxorem praeceptam reddere fratri
 Admonitus tenebris ferro obtruncarat in atris,
 Urbibus his abijt cautus, populisq; relictis
 Digressus, sylua elapsum accepere profunda;
 Nec rex ipse Erebi generis fœdissimus hostis
 Humani, nostras qui recto auertere mentes
 Nititur, abstinuit dominoe, Deoie pepercit.
 Forte etenim comitum strepitus, turbamq; sequētum
 Dum fugeret quondam, se clam subduxerat heros
 Cœtibus, & solus lucis degebat in altis.
 Iamq; quater denos frugum sine munere Soles
 Condiderat, totidemq; famem per inhospita noctes
 Pertulerat, cum iam tempus ratus ecce nocendi
 Affuit extemplo multis cum millibus hostis
 Noctipotens, quos tartareis ducebat ab antris
 Flammea semiferi capitis gestamina quassans.
 Iamq; sui frustra spe præmia percipit astus.
 Ergo illi meditans nequidquam illudere dictis
 Talibus aggreditur, superi tu certa parentis
 Progenies, verusq; Deus, tibiq; omnia parent.
 Quid durare famē confecto corpore pergis?
 Nec subito in totidem conuertere adorea liba,
 Hæc circum quæ saxa vides ingentia, tentas?
 Non Diuum latuere doli, atque hæc reddidit ore.
 Sunt mihi mortali tosta pro munere frugis
 Sermones patris auditi, diuinaq; verba,
 Quæ quoties animo repeto memor, effugit omnis
 Pulsa fames subito, mensaq; oblita cupido.

N 2

Dixerat,

Dixerat, his tamen auditis haud destitit hostis
 Congressu victus primo, pugnamq; retentat,
 Atq; alijs super, atq; alijs assultibus instat,
 Terq; novos semper coepti irritus integrat astus
 Nequidquam nunc regnorum, nunc laudis inani
 Immotum tentans animum pervertere amore.
 Ut cum sollicitum tollunt mare fluctibus Euri,
 Crebra ferit, seuitq; minaci verberare in alta
 Littora, sed saxis allisa reuertitur vnda.
 Nec Deus, haec subito quamuis praesentiat, arce
 Conantem, patiturq; dolos sibi neclere vanos.
 Nunc se marmorei supra fastigia templi,
 Nunc rupem supra, scabrumq; crepidine saxum
 Subiectari ultro sinit, & spem accendit inanem.
 Cum vero vicisse ratus iam gaudia dira
 Conciperet frustra ille inhians, se protinus heros
 Ipse Deum claro confessus numine coram
 Irrita furta, dolosq; exhibat semper apertos.
 Qualis, ubi excussis per plana euasit habenis,
 Liber equus ludit famulos hinc inde sequentes,
 Saepe hic dissimulans, atq; illic improbus haeret,
 Perq; viam oblatas interdum pascitur herbas.
 Ast ubi iam videt instantes, elabatur, alteque
 Emicat, & spatia transmittit maxima campi.
 Quam speciem expertus nequidquam ubi deniq; sensit
 Hostis atrox, abiit victusq; Deumq; reliquit,
 Cui volucres centum pluma pernice ministri
 Astabant missu genitoris, opemq; ferebant.
 Si vero causas odiorum, ac semina queris
 Tantorum, cur gens omnis opponitur vni,
 Haec norint ipsi, certe non talia gessit,
 Quae capto affingunt odijs crudelibus acti.
 Non homines inter magis est affabilis alter,
 Non pietate prior, venia complectitur omes.

Hostis,

Hostis, cuius ei nullo discrimine habentur.
 Multi impune ideo digna, atq; indigna ferenti
 Obiecere omnes nutu cum perdere posset.
 Sera olim cum Sidoniam sub nocte per oram
 Ferret iter fessus, nos parua exclusit ab vrbe
 Gens fera, nec tecto est dignata herosa precantem.
 Nos igitur tristes supremum orare parentem
 Aspiceret calo, nec gnatum ferret multum,
 Sed populum immitem caelesti protinus igni
 Corriperet, subitis & inhospita mœnia flammis.
 Non tulit, ac verbis nos indignatus amaris
 Increpuit, potiusq; urbem miseratus iniquam est.
 Sape etiam auctores scelerum haud ignarus adibat,
 Infamesq; domos, scelerataq; tecta subibat,
 Quo moniti exuerent fastus, moresq; sinistros,
 Et secum inciperent paulatim assuescere recto.
 Sic Matthæus, agri diues sic nonster & ipse est
 Zacchæus, centumq; alij ad meliora vocati.
 Nectamen, id faceret dum creber, defuit olim
 Qui falli ratus incautum, pro crimine magno
 Obijceret, quod non fugeret contagia dira.
 Ipse sed, vt medicam veluti languentibus agris
 Ferret opem, totam querebat sponte per urbem,
 Sicubi mortales mentem caligine pressi,
 Quos nocte eriperet bonus, ad lucemq; vocaret
 In tenebris caco miseratus pectore volui.
 Id superis, superum id magno cordi esse parenti,
 Sequi ideo claro missum memorabat olympo.
 Insuper & celum compleret quanta docebat
 Latitia, atherei quanto gens incolæ regni
 Acciperet plausu, si quis mortalibus oris
 Inuentor scelerum, atq; p̃j contemptor, & æquū
 Iustitiam colere inciperet, rectumq; tueri.
 Sicut ouem incautus pastor qui è millibus vnā

C H R I S T.

Amisit seræ oblitam decedere nocti
 Cum gregibus, ubi per rupes, perq; aspera tristis
 Quasiuit dumeta diu loca cuncta volutis
 Conuissens oculis, demum si forte reposita
 Pascensem valle inuenit, subito arripit illam,
 Sublatamq; humero stabulis letissimus insert.
 Intranti dulces occurrunt oscula nati
 Præripere, & reducem plausu domus excipit omnis,
 Idcirco neq; colloquijs muliebribus heros
 Abstinit, nuperq; legens Samaritidos ora
 Rura sub antiquis Sicharæa mœnibus urbis,
 Viderat ad fontem venientem vt forte puellam,
 Implorauit aquam supplex, putealiaq; hausit
 Munera, qui pelago, qui fluminibusq; sonoris
 Imperat, & vastum largis rigat imbribus orbem.
 Cuius ad imperium populis sitientibus olim
 Delicuit rupes, atq; vndis plurima fluxit.
 Secreti nos interea mirarier omnes,
 Ipse sed admonitam, atq; vltro commissa fatentem
 In lucem è tenebris, altaq; è nocte vocabat.
 Sæpe illæ pueros, æuo & florente puellas
 Flore comam pressos, & molli fronde reuinctos
 Summisere pie, metuunt dum cuncta parentes,
 Quo teneris animis pulchræ virtutis amorem
 Infereret, stimulisq; rudes impletet honestis.
 Impubem turbam affatus placido ore monebat,
 Lustrabatq; manu, ne carmina dira nocerent,
 Neue vlla infernis premeret vis edita ab oris.
 Quin etiam elatos animo super omnia acerbis
 Vrgebat dictis, rebusq; exempla reliquit.
 Mecum olim socij, absentem dum querimus illum,
 Tendebant, fessi q; via consedimus omnes
 Speluncæ ante fores, densis quam plurima opacas
 Frondibus, & flexu ramorum protegit vlnus.

Mulum

Multum hic inter nos quærentes vana moramur,
 Quis nostrum foret è numero præstantior omni,
 Dilectusne ipsi magis, acceptusne magistro.
 (Mira loquar) nos ut primum ipse in lumine vidit,
 Hæsit acerba tuens, iterumq; iterumq; rogavit,
 Quis sermo foret, aut quænam certamina nobis.
 Nos contra taciti nihil hiscere, dum piget omnes
 Verborum memores, fuerant quæ plurima vana.
 Tum subito ostendens puerum, cui mollibus annis
 Laudis adhuc erat, & tumidi mens nescia flatus,
 Nulli fas, inquit, superum aspirare beatæ
 Concilijs, si non fastus dediscat inanes,
 Et penitus fama exuerit contemptor amorem,
 Cui puer hic nullam suspirat pectore laudem.
 Non aliter celum pateat. prius æquore salso
 Esse queant nubes, aut pisces viuere in aruis,
 Arboris aut stirpes frondescere in ætheris oris.
 Horret adhuc animus, mihi cum, fratriq; poposcit
 Illum præcipuos frustra pia mater honores.
 Scilicet ætherea superi genitoris ut aula
 Calicolum in medio celsa cum sede sederet
 Subnixus, proprior nostrum resideret uterq;
 Dextram alter iuxta amplexus, leuæ alter inharrens.
 Extemplo grauis ille, obtutuq; asper acerbo
 Non matrem (quid enim mater pietate merebat?)
 Sed nos, qui vano ignaram summisimus astu,
 Corripuit meritos verbis haud mollibus urgens.
 Usq; Deum premere elatos, longeq; superbos
 Auerti, quos fama agit at laudumq; cupido.
 Ipse ideo haud impar genitori cum sit, & illa
 Quæ pater, equè eadem possit, tamen ora canentum
 Sæpe sibi laudes genitorem vertit in ipsum,
 Nil se audere hominem supra confessus, ab alto
 Ni pater omnipotens vires aspiret olympo.

Idcirco grauibis morbis quemcunque leuasset,
 Plerumque edixit, ne factum proderet vsquam.
 Quoue suas tegeret vires, cum tabida posset
 Hulnera corporibus solo depellere nutu,
 Aegros saepe tamen medicas legabat ad vndas,
 Ut vitium exuerent omne auxiliaris aqua vi.
 Quid referam! quot eum populi, quot manibus vrbes
 Optauere sibi, & voluere imponere regem
 Mittentes irabeam sceptrumq; sacramq; tiaram!
 Ipsi etiam comites hortatu instare frequentes,
 Armatus Syria regnandam inuaderet oram,
 Mox fore continuo, ut sua sub iuga mitteret armis,
 Quodcumque oceanus terrarum anfractibus ambit,
 Immensumq; nouis frenaret legibus orbem.
 Cum vero hortantes vrgerent, protinus ipse
 Occuluit sese, montesq; aufugit in altos.
 Immanes tamen inuidia, & crudelibus isti
 Insurgunt odijs, poenasq; vno ore reposcunt,
 Vniusq; petunt caput omnes scis quibus illum
 Hinc furijs traxere, quibus clamoribus omnem
 Implerunt trepidi captam velut hostibus urbem.
 Ipse patris mandata obiens tulit omnia certus
 Digna, indigna pati, nam se querentibus vltro
 Obtulit, & noctis cum munere posset opaca
 Defendi, his se manifestum prodidit ipse.
 Vidi illos tamen ad capti procumbere vocem
 Attonitos, terramq; graui consternere casu.
 Nec vero sacris, aut templo demit honorem,
 Nec gentis leges, veterumue edicta refigit,
 Quamuis visceribus monet, & lustralibus extis
 Parcendum posthac, nec iam vltra cede litandum.
 Verum alios longe ritus, moremq; sacrorum
 Indicat obscura verborum ambage latere,
 Legiseriq; aperit voces, animumq; magistri.

Quodq;

Quodq; magis mirere, sciunt, & scire fatentur
 Aëreas vatem venturum lucis ad auras,
 Vnus qui nobis cali inuia claustra recludat,
 E tenebrisq; pios vehat alta ad sidera manes,
 Id patribus promissum, omnes id voluere vates,
 Hunc animis certi expectant. miseri quibus atris
 Non datur in tenebris presentem agnoscere lucem,
 Et medijs largi sitiunt in fluminis undis.
 Nā quē non moueant, nisi prorsum auersa voluntas,
 Tanta viri virtus, tot facta ingentia, talis
 Oris honos? ipse vt vidiq; hausi q; loquentem,
 Et dulcem toto iactantem corpore amorem,
 Fortunas, patriam, genitricem, cuncta reliqui.
 Id socij fecere. neque hunc me deinde secutum
 Pœnituit. verum quantum ingens saepe fauilla
 Surgit ab exigua, semperq; fit acrior ignis,
 Huius amor tantum visus mihi crescere in horas,
 Et mage cor dulci semper flammescere cura.
 Quiq; adiere semel, validus compagibus hærent.
 Nec nos aut donis, aut verbis fallere crede
 Pollicitis blandus ille cōctos. omnia nobis
 Aspera promittit, cunctos diuersa manere
 Scilicet exilia extorres, passimq; vagantes.
 Promissis nec vana fides. adeo vsque malorum
 Pullulat ex alia, atque alia densissima sylua.
 Vnus ferro tantum caput excipit. vnum
 (Quisquis is est) placida clausurum lumina morte.
 Ast alios cades omneis instare cruentas.
 Nostra iubet nos interea contemnere, opesq;
 Partiri, atq; inopi miserorum impendere turba,
 Quos circunueniunt morbiq;, algorq;, famesq;,
 Pauperiemq; pati, rebusq; assuescere egenis.
 Multi nos ideo viderunt saepe per agros
 Aut silice in nuda proiectos ducere somnos,

N 5

Ant

Aut gravidas fessos rerum decerpere aristas,
 Indomitisq; famem solari frugibus, undamq;
 Alta haurire cauis pronos ad flumina palmis,
 Aut si quos usquam tellus dabat arida fonteis.
 Non mihi perpetuam si centum pectore alieno
 Sufficiant vocem linguae, percurrere possem,
 Quantas quoque modo erumnas, quantosq; labores
 Hoc ducente animis durantes hausimus aquis.
 Nam licet interdum penuria adegit edendi
 Exhaustos, rerumq; inopes, quas flagitat usus,
 Regum opibus tamē usq; animos equauimus altos,
 Et mens in paruis aderat ditissima cuiq;
 Nec minus ingentē huc comitū aduentare nouorum
 Cernere semper erat numerum, matresq;, virosq;
 Omnibus idē animus, quibus & mēs certa sequendi,
 Haud secus ac bellum si cui rex maximus vrbi
 Indixit, iamq; arma ciet, iamq; agmina cogit
 Cladem ora, exitiumq; ferens, populisq; ruinas,
 Non tantum iurata manus, lectaeq; cohortes
 Incedunt, sed praeterea quos dirus habendi
 Duxit amor varia cupidos ditescere praeda,
 Agglomerant multi, atq; iniussi castra sequuntur.
 Non sat erat lateq; via, campiq; patentes
 Tot populis, iret quacunq;, sequentibus ultro.
 Saepe heros sese ingenti subducere turbae,
 Et montes petere, & desertos querere saltus.
 Atq; equidē memini, cum propter stagna profectus
 Ferret iter, passimq; manus prae texeret ingens
 Littora, & vrgeret supra densissima morem.
 Proripuit sese, ac cymbam, quae forte parata,
 Insiliit, subitoq; iubens praecidere funem
 Teli intra iactum liquidum processit in aquor.
 Constitit hinc, terramq; aspectans, plenaq; circum
 Littora, diuinis affari vocibus orsus,

Iustitiaq;

Iustitiæq; aperire viam, & vestigia recti.
 Hic illic stabant arrectis auribus omnes
 Interclusi undis, inhiabantq; agmine longo
 Attoniti, miraq; animos dulcedine capti.
 Ipse loquebatur, circum sedata silebant
 Aequora, ubiq; modo spirantibus incita flabris,
 Frondiferaq; domus avium sine murmure circum
 Stabant immota procuruo in littore sylva.
 Sed non interea longæ parcere matres
 Vocibus, illum omnes mirari insueta loquentem,
 Felicemq; uteri matrem, felicia matris
 Hubera clamabant, quæ talem enixa tulisset,
 Et teneris immulsisset plena hubera labris.
 Nanq; docebat humi fœdè, in tenebrisq; volutas
 Ad cælum mortale genus sustollere mentes,
 Et lucem aspicere, & vanis desuescere curis.
 Tum pacem hortari, placidam saper omnia mites
 Pacem optate viri, tumidosq; remittite flatus,
 Demissi q; animis nil vana laudis egentès
 Mortales contemnite opes, contemnite honores,
 Et duris vitam assueti, paruoq; beati
 Pauperiem tolerate. brevis quacunq; voluptas
 Ista adeò, atq; diu nihil est mortalibus agris.
 Vobis haud propriæ hîc sedes, concessaq; longum
 Regna, manent meliora, graues ubi soluerit artus
 Mors anima, vos stelligera pater optimus aula
 Protinus excipiet latos melioribus oris,
 Pax ubi tranquilla, & cunctarum opulentia rerum.
 Et secura quies, nunquam peritura voluptas.
 Et dubitet tanta quisquam mercede laborem
 Ferre breuem, terrisq; sequi me sponte relictis?
 Ad veras emergere opes, emergere honores
 Tendite, quos nulli casus, nulla auferat atas.
 Este p̃, inter vos mentem exercete benignam,

C H R I S T.

Inq; vicem placati animis nō sereſcite veſtri.
 Tum longē prohibete iras, odūsq; ferendo
 Parcite, rui moresq; vagos contemnite vulgi.
 Nulli fas ideo accepto pro vulnere vulnus
 Reddere. præſtiterit vero pulſantibus vltro
 Seſe offerre, genisq; ictum expectare ſecundum.
 Vana alijs certent armis pro laude, nocensq;
 Ferrum acuant, pulchrāq; petāt per vulnera mortē.
 At tu mortales nullo discrimine amare
 Diſce omnes, pacemq; inglorius hoſtibus opta,
 Nec tibi ventofæ ſint tanti murmura ſamæ.
 Omnibus in primis ſit mens interrita lethi,
 Nullaq; vos animis duros viſ auocet equo.
 Terrenos artus homines, moribundaq; membra
 Interdum extinxiffe queant, & perdere ferro.
 Tūta anima ipſa manet dura haud obnoxia morti.
 Et vos omnipotens cælo pater aſpicit alto,
 Auertitq; malis, cuius ſine numine veſtrum
 Haud hominum quiſquam valeat diuellere crinem.
 Summiſſos vos hunc vnum fas vſque vereri,
 Huic ōrite preces, huic digna piacula ferte,
 Cui mare, cui tellus, campuq; patentibus aër
 Obſequitur, nitidiq; tremiſt plaga lucida cæli.
 Huic procumbite humi, proſtrati huic pandite vota.
 Vos ſiquidem æternis etiam poſt funera pœnis
 Ipſe poteſt fontes ſub tetro vrgere barathro.
 Nec timor admiſſos cuiquam ſit adire leones,
 Seclaq; piætarum ſauiffima pantherarum.
 Ite mei obiectu protecti nominis, ite
 Aduerſum intrepidi, manſueſcent protinus vſi,
 Veſtraq; parcentes allambent vulnera lingua.
 Quin humiles victus animis ſecludite curas.
 Obſervate genus pecudum, genus altiſolantum,
 Nulla illis artes, nulla illis cura futuri.

Non

Non tamen aut tegimen, victus aut copia desit.
Omnia diues alit rerum sator, omnia curat.
Ille etiam inuesso tellurem gramine vestit
Floribus appingens sata versicoloribus arua,
Arboribusq; comas, atq; umbras montibus addit.
Fraudes, insidiæq; absint, ac fœda libido,
Neue modum supra mensis gaudete paratis,
Desidiasq; animis, atque ocia pellite vestris.
Nec vetitos thalamos, in concessumq; cubile
Affectate, sitisq; alieni desinat auri.
Quisq; suis opibus contenti viuite, & vltro
Spes interdictas, & inania ponite vota.
Neue autem scelerum facies nunc persequar omnes,
Quid dicam, quibus est cordi fraus, atq; libido
Dira inuat, ficto simulant tamen ore latentes
Virtutem, subeuntq; dolis, & crimina obumbrant?
Ne iubeo, ne talem animis assuescite pestem.
Nil adeò latet, ipsa dies quin detegat vltro.
Præterea cohibete oculos, ne quærite vestris
Vulnera sponte animis, fandi hinc compescite amore,
Sapè olim incantos non lingua coercita merfit.
Discite iamq; ideo posthac haud falsa profari,
Iamq; novos purgati animis inducite mores.
Siqua tamen veteris culpæ vestigia restant,
Diluite, & sacris contagia vincite lymphis.
Ipse ego fons veluti liquidam purissimus undam
Sufficiam, properate ad aquas, haurite liquentem.
Matres, atq; viri sitientes protinus amnem.
Ferte pedem huc omnes, nec opus potantibus auro,
Argentoue, mei fontis patet omnibus unda.
Sic lati vitæ vias, ita sidera ad itur,
Sidereasq; domos, mutari nescia regna.
Hæc mihi prædixit genitor, quæ voce monerem
Veridica, sunt fonte mihi verba omnia ab illo.

C H R I S T.

Talia dicta dabat, cali super omnia regem
 Placandum non visceribus, non sanguine caso;
 Sed votis, precibusq; iubens exposcere pacem.
 Et modus orandi quisnam foret ipse canebat.
 Omnipotens genitor, sedes cui lucidus aether,
 Sic nomen, laudesq; tua celebrentur ubiq;
 Et promissa orbi incipiant procedere lustra,
 Cum tua non minus in terris gens iussa faceffat
 Mortalis, quam calicole tibi in aethere parent.
 Nos diuina hodie calo dape reffice ab alto.
 Parce dehinc bonus, vt nostris ignoscimus ipsi
 Hostibus, ac nullis aduersis obijce inermes
 Tentando, prohibe à nobis sed cuncta pericla.
 Addidit & ventura canens fore, cum vagus olim
 Sol claram speciem concreto lumine tectus
 Exuat, & subito stellanti nocte perempta
 Sufficiat nullam Luna orbi argentea lucem
 Sanguineis faciem maculis persusa nigramem,
 Precipitentq; polo passim turbata labanti
 Sidera, quæ lapsu certo, spatioiue feruntur.
 Vnq; ea, quæ cali irrequietos conciet orbes,
 Desinat, incerto rapiantur vt omnia motu,
 Atq; prope auulso absiliat de cardine mundus,
 Dum terras veluti rapidum per inania fulmen
 Ipse iterum petat, & multis cum millibus idem
 Adueniens hominum vitas, & crimina quærat.
 Vt res promisso simul ac succenderet igni
 Flammæ totum tempestas sparsa per orbem
 Continuò tellure noua, caloq; recenti
 Defunctas animas vita in sua corpora rursus
 Euocet ad blandum lumen, populosq; sepulchris
 Eliciat, secumq; pios educat ad astra,
 Quos pater à prima præuidit origine rerum
 Mente suos fore, & æthereo transcripsit olympo.

Abunt

Ibunt aligeri iuuenes, cælumq; profundum
Horrisco sonitu implebunt, atque ære recuruo
Quattuor à ventis excubunt undiq; gentes.
Iudicis ad solium properabitur æthere toto.
Ipse altè effultus, montisq; in vertice summo
Arbiter effulgens circumferet ora tremenda,
Secernetq; pios, dextraq; in parte locabit.
Leua autem coget fontes, quæ plurima turba.
Qualis post hyemem exactam, cum gramine molli
Pascula lata vocant stabulis armenta reclusis,
Ipse greges pastor nitidos missurus in agros
Sortitur, placidas primo legit ille bidentes
Dimumerans, olidasq; iubet procul esse capellas.
Cernere erit liquidas longè fulgere per auras
Corpora clara hominū, quibus atræ obnoxia mortis
Abluet omnipotens pater, æternūq; manebunt
Amplius haud rerum subiecti casibus ullis.
Nemo illam ante diem speret cum corpore sedes
Ætheris, exceptis paucis, quos ipse sepulchro
Exurgens secum superis Deus inuehet oris.
Sole animæ interea tali statione fruentur.
Contra autem fontes tenebris, ac nocte prementur
Æterna, & meritas pendent per secula pœnas,
Omnia quæ sera nuper mihi nocte canebat,
Cum caput, ipsius in gremio mærore grauatum
Vna eadem accumbens sponda, admotusq; loquenti
Sapè reclinarem, mæsti solamen amoris.
Quid repetam, quæ sepè vagi Iordanis ad undas
Ediderit? quæ Iudææ sub montibus altis
Nunc cecis vera inuoluens ambagibus ultro,
Nunc manifesta palam claro sermone loquutus,
Dum populi circumsistunt, stipantq; frequentes?
Nunc se principium rerum, finemq; canebat,
Nunc veri fontem, atq; hominū lucemq;, viamq;.

Nos

CHRIST.

Nos fortunatam prognatam hoc tempore prolem,
 Nos felix tellus, nos secula lata tulere.
 Nobis diuinam vocem, diuina loquentis
 Verba haurire Dei propius saepe obtigit vnis.
 Scilicet hinc lustris ventet labentibus atas,
 Cum seri optabunt eadem vidisse nepotes.
 Talia Ioannes cunctis mirantibus ore
 Perstabat mamorans, cum protinus ecce tumultus
 Ingenti Solymum irrumpit manus impia, & urbis
 Rectorem appellant, pœnasq; vno ore reposcunt.
 Diffugiunt ambo, & magnam stat adire parentem,
 Ignaramq; diu tantarum fallere rerum.

M. HIERONYMI VIDAË.
 CHRISTIADOS
 LIBER V.

Insonti verò Romanus parcere capto
 Toto corde petens, hunc mentem diui-
 dit, atq; hunc.
 Fama viri, virtusq; animo, egregiūq;
 recursat
 Oris honos, nec iam obscurum genus esse deorum.
 Omnia respondent auditus deniq; ad ipsos
 Conuersus Solymos fremitu tectum omne replentes,
 Ite, ait, & posito mox hunc certamine adeste.
 Sit qui pro cunctis numero delectus ab omni
 Fando aliquis doceat, quo tandem is crimine morte
 Mulctandus, quod tandū obstat scelus, ordine pādat,
 Insonti. simul hæc, simul illi abiēre frementes
 Christo animis certi nunquam desistere viuo.
 Parte alia, regem qui fædē prodidit hosti,
 Mutatus scelus agnoscit periurus Iudas
 Ah miser, infectum quàm vellet posse reuerti?

Nulla

Nulla quies animo. scire in pectore dira
 Vitrices, cætasq; ob noxam sumere pœnas.
 Nec capit insanos curarum pectore fluctus,
 Hinc secum æra manu sceleris causam attulit amēs,
 Quæ Solymi magno dederant in munere pacta,
 Atq; sacerdotum sacrata ad limina venit
 Vociferans. vestrum hoc argentū, hæc munera vestra
 Accipite. en scelerum pretium exitiale repono.
 Heu heu, quid demens volui mihi: quo scelus ingens
 Inductus pretio admisi: vera Dei ille
 Progenies, verusq; Deus, nunc deniq; cerno,
 Discussæq; abeunt tenebræ, et mihi reddita mēs est.
 Sic fatus, sinuul argentum coniecit in ipsos.
 Olli autem flentem risere, ac sera videntem.
 Infelix abit. hinc amens, cæcusq; furore
 Multa putat, curæ ingeminant, scuitq; sub imo
 Corde dolor, celiq; piget conuexa tueri.
 Tum secum huc illuc flammantia lumina torquens,
 Hem, quid agam infelix? quanam quæ secula porro
 Sera adeò tantum scelus unquam oblita silebunt?
 Accedam'ne iterum supplex, crimenq; fatebor,
 Atq; ausim veniam sceleri sperare nefando?
 Quo verò aspiciam vultu, quòue alloquar ore
 Quem semel indignum decepimus, inq; merentem?
 Hinc igitur longè fugiam, quantum ire licebit,
 Ignotusq; alijs agitabo in sinibus æuum?
 Hinc me præcipites me me hinc auferte procelle.
 Quo fugit usq; dies à nobis luce peracta.
 At quis erit tutus tandem locus? omnia præsens
 Aspicit, ac terras Deus undiq; fulmine terret.
 Et me conscia mens, atq; addita cura sequetur,
 Sine iter arripiam pedibus, seu puppe per undas.
 Quos? quibus? at moror, et ludunt insomnia mētem.
 Vos precor o mihi vos magne nunc hiscite terra.

Quid

Quid dubito? nunc te tangunt scelera impia Iuda
 Infelix, tunc debueras, tunc ista decebant,
 Cum renocare pedem, cum fas occurrere pesti.
 Nunc morere, atq; nefas tu tantum vlciscere dextre
 Sponte tua, lucemq; volens, hominesq; relinque.
 Talia iactabat certus iam abrumphere vitam
 Iuvisam, & saevum letho finire dolorem,
 Curarum hanc viam metam ratus, atque laborum.
 Fluctuat, atq; sibi semper tellure videtur
 Absumi, aut rapido de caelo afflari igni.
 Usque adeo ante oculos capti obuersatur imago.
 Pallor in ore, acies circumlita sanguine, & artus
 Argentes tremit, instantis vestigia lethi,
 Et nox multa caua faciem circumvolat umbra.
 Omnia nigrescunt tenebris caliginis atrae.
 Demens, qui potius veniam sperare fatendo
 Non ausus, neq; enim precibus non flectitur vllis
 Rex superum, & iusta bonus obliuiscitur ira.
 Ergo ille inceptis perstans, & sedibus haerens
 Isdem abijt, sylvaq; demens successit opaca,
 Regia quae propter frondebat plurima tecta.
 Atq; ibi dum trepidat, quae tandem morte quiescat
 Incertus, latebrasne animae scrutetur acuto
 Fortiter, & pectus procumbens induat ense.
 An se praecipiti iaciat de culmine saltu.
 Ipse, quae attonitum, mortisq; cupidine captum
 Ducebant semper furiae, infensaeq; praebant,
 Informem prona neclentes arbore nodum
 Ostendere viam. collo namq; inde pependit,
 Ut meritus, laqueoq; infami extrema sequutus
 Spiramenta animae eliso gutture rupit,
 Et totos subito pendens extabuit artus.
 Nondum picta nouo caeli plaga mane rubebat,
 Iamq; sacerdotes concursu cuncta replentes

Vesti.

Vestibulum iuxta astabant, longiq; fremebant
Porticibus. nempe antiquo de more licebat
Nulli luce sacra pollutum insistere limen.
Tandem Romulides iuuenum stipante caterva
Fascibus egreditur patrŭs, ostroq; superbus,
Et solio ante fores sedit sublimis eburno.
Consedere patres pariter iuxta ordine & ipsi,
Atq; diu siluere. orsus dux deniq; fatur:
Dicite quo tandem demitti crimine morti
Poscitis egregium iuuenem, quasi iunius ipsi
Et genus & vitam. nihil dignum morte repertum.
Sed potius factis fama illum ingentibus effert.
Ut propius vinctum vidi, audiuiq; loquentem,
Ut stupui: ut visus mihi nil mortale sonare!
Cuncta Deo similis vultum, vocemq; oculosq;
Aut certè Deus ille, Dei aut certissima proles.
Cedite, ne regem vestrum ignorate volentes.
His dictis cunctis penitus dolor ossibus arsit
Ingens. infremuere omnes gemitumq; dedere.
Tum senior surgit fandi doctissimus Annas
In medio, & dictis exorsus talibus insit.
Sit tibi non alijs per se manifesta pateret
Res signis Romane, vel hinc dignoscere promptum
Cuiq; foret, teq; in primis dux multa moueri
Conuenit, hũc cum tot collectos undiq; ciues
Conuenisse vides vnius crimina contra.
Hic auctor fandi multos sermone fefellit,
Et facie (ne cede dolis) mentitur honesta
Virtutem, scelerum tegit alto in pectore amorem.
Nonne vides, hac relligio quo se noua vertat,
Orgia quo, cætusq; & nocturni comitatus?
Seditione potens Iudeas suscitât vrbes,
Ausus se passim terrarum dicere regem,
Progeniemq; patris summi, cui sidera parent.

Atq;

Atque ideo veluti Deus vltro crimina fassis
 Dat veniam, pœnaq; metum post funera soluit,
 Quod scelus haud aliter poterit quàm morte piare,
 Sic veteres sanxere. sed & vetera ipse retractans
 Iura, nouas figit simulato numine leges,
 Instituitq; novos ritus, noua sacra per vrbes,
 Quæ seruent seri ventura in secla nepotes.
 Quin ipsas haud obscura pro voce minatur
 Deiecturum aras, seq; igni templa daturum,
 Templa olim impensis tantorum structa laborum.
 Et iam iam volet ipsum etiam restinguere solem,
 Sideraq; obseffo verbis deducere celo.
 Haud scelus ille tamen fallaci pectore quinit
 Dissimulare diu, neq; enim scelerata subire
 Tecta horret, nec se vetitis conuentibus aufert
 Admonitus, socij q; epulis capiuntur opimis.
 Quin etiam, interdum si qua tota impius vrbe
 Inuentus fama ante alios ob crimina notus,
 Continuò paribus gaudens adit impiger illum,
 Nec requies, donec sibi conciliarit amicum.
 Tantus amor scelerum, tantum illi fallere cordis.
 Tum festis cum fas nihil exercere diebus,
 Ipse tamen pellit morbos, agrisq; medetur.
 Quid memorem, vt socij vetitis impune per ades
 Vescantur dapibus, Cereremq; & pocula tractent
 Haud prius ablutis manibus sine more, sine vllis
 Legibus immundi, contactuq; omnia fœdent?
 Scilicent omnipotens placitos tot secula ritus
 Retractet pater, & mentem sententia vertat.
 Quæ noua tempestas? ea ne inconstantia celo?
 Dede neci, ne thuricremas, quibus imminet, aras
 Destruat, & posthac non ausit talia quisquam.
 Dede neci, penas sceleri impius hauriat equas.
 A sacris prohibe infandos altaribus ignes.

Dixerat,

dixerat, atq; omnes eadem simul ore fremebant.
Romulus at dictis nequidquam flectitur ullis,
Nec noua primis audit nunc crimina, cuncta nefando
Cum fabricata odio, dum Christi gloria & ingens
Sacrilegos stimulis virtus exercet amaris.
Atque ait. hæc coram fama est vos sapius illi
Obiecisse, quibus semper sermone paratus
Resistit, & vera victor ratione refellit.
Nec se progeniem superi negat ipse parentis,
Quem vos promissum calo diuinitus olim
Venturum tandem auxilio mortalibus agris
Non latet, ut veteres genitoris molliat iras
Concilians generi vestro, culpamq; parentum
Ipse sua virtute luat. sic ferre priorum
Accepta monimenta, patres id prodere vestros,
Et rebus probat ipse. adeo circum oppida lustrans
Arrexit totam monstris ingentibus oram,
Quæ non vllæ artes hominum, non vlla potest vis.
Quin etiam in lucem quosdam reuocauit ab umbris,
Queis penitus iam mors totos immissa per artus
Soluerat herentes animæ de corpore nexus.
Quare agite ô odijs miseri desuescite iniquis.
Ne frustra pugnate. Deum sed discite vestrum.
Dixerat. at magis atque magis violentia gliscit
Omnibus. ingenti clamore insistere, & vna
Infrangi saure, humerisq; abscindere amictum.
Nec secus increuere animis ardentibus ira,
Quam cū Atesimæ, Paduæ vndis leta arua parant
Diluere agricolæ subiti compescere tendunt
Aggeris obiectu, præceps magis æstuat amnis
Insultans, victorq; altæ ruit agmine moles.
Forte autem rex & soboles hoc tempore regum
Herodes studio sacrorum aduenerat urbem.
Munere Romulidum pars huic amissa paterni

Reddita

C H R I S T.

Reddita erat regni, Galilææq; oppida habebat.
 Quem postquam accepit rector Romanus adesse,
 Solueret ingrato quo sese munere tandem,
 Transmisit Galilaum illi vinctum Galilæo,
 Atq; ipsum iussit, vitamq; & crimina, si qua,
 Querere, pro meritisq; viro decernere pœnas.
 Tum verò audito Christi rex nomine letus
 Duci intrò iubet ingenti correptus amore
 Compellare virum, ac propius vera ora tueri.
 Quem dehinc aggreditur vario sermone, sed illè
 Nil contra, atq; oculos nusquam avertibat olympo.
 Ergo illum nil supra hominem miratus, & vltro
 Irridens iterum iubet ad prætoria duci,
 Et rursus haud lato Romano redditur insons:
 Hic me deficiunt animi, mens labitur agra,
 Horresco meminisse, Dei quæ vera propago
 Pertulerit mala factus homo Deus, auctor olympi,
 Quem mare, quem tellus, vacuiq; patentia tractus
 Atria, nec capit immensi plaga lucida celi.
 Aura tuo omnipotens vires mihi reffice lapsa
 Aura polo demissa, tuo hic me numine firma.
 Hæc animi victus quoties evolvere tento,
 Omnia me circum nigrescunt, pallida cerno
 Astra, caputq; atra roseum ferrugine Solem
 Occulere, & mæstum in lachrymas se soluere calui.
 Tant àne te pietas miserantem incommoda nostra,
 Tantus adegit amor celi ô lux clara sereni,
 Vera Deivt soboles, verus Deus æthere missus
 Tam grauta hæc velles, perpeffuq; aspera ferre,
 Diuinumq; caput terrena mole grauatus
 Subiuceres tot sponte malis? hæc præmia ferres,
 Nostra tua bonus vt deleres crimina morte?
 Nos dulces vetita decerpimus arbore factus,
 Tu trunco infando pendens crudele luisti

Suppli.

Supplicium ô nimium nostros miserate labores.
 Tu, quamvis Deus, atq; Dei indubita propago,
 Hec nunc hæc hominum, nunc cogeris illa subire
 Arbitria in vinclis, & iudicis ora rereri,
 Qui toti aduenies olim datus arbiter orbi.
 Pontius ut vinctum sua rursus ad limina reddi
 Conspicit, arbitrio nec se subducere tristi
 Posse videt, sævis curarum tunditur undis,
 Iamq; his, iamq; illis iterumq; iterumq; retentat
 Crudeles animos, & parcere nescia corda
 Irritus, ac studio frustra aduersatur inani.
 Quam magis ille animis tendit sermone mederi
 Nunc supplex, placidusq; minis nunc asper acerbis.
 Tam magis accensis crudescunt cordibus ira.
 Tandem ait. hæc redeunt (vestrorum antiqua parentum
 Vana superstitio) certis cum sacra diebus,
 Vnum ego de multis inclusis carcere sueui
 Reddere, & ex arctis impune emittere vinclis.
 Hunc igitur vobis ipsum solum iubetis
 Infontem? nam quem potius dimittere possim?
 Et iam pœnarum satis, ac feritatis abunde est.
 Aut soluo, aut porro vos hinc abducite, & atra,
 Ut libet, immeritum sine me demittite morti.
 Non tulit, & medium sermonem abruptit acerbans
 Crimina falsa cohors, & pœnas ingratulat ore.
 Forte illis Barrabas populo patribusq; diebus
 Inuisus, quo non scelere usquam immanior alter
 Iamdudum in vinclis pœnam expectabat acerbam.
 Nulla fugæ spes prorsus, ei via nulla salutis.
 Huic igitur præses vellent ne, an parcere Christo
 Scitatur sperans ita tandem euadere posse.
 Illi autem victi q; odijs, ceciq; furore
 Exolui Barrabam poscunt, veniamq; precantur
 Vni omnes, Christumq; absumi funere tendunt,
 Atque

Atque obstant summa studijs rectoris opum vi.
 Ille autem loris cedi, virgisque salignis
 Diuinum mandat (visu lachrymabile) corpus.
 Fors ait, innocui potero hac extinxeris cruoris
 Arte scim. sic immitis miserebitur hostis,
 Et lacerum totos cernentes cominus artus
 Ipsi vltro satiati animos à morte reducent.
 Iam largo vndabat scedatum sanguine corpus;
 Perfusiq; artus tabo, liuentia colla
 Colla q; brachia q; et detecta verberare costae.
 Atq; eieciabat crassum roseo ore cruorem.
 Talem in conspectu populi statuere, cruentos
 Nudum humeros, pectusq; ambasq; à poplite plantas,
 Nam medium texto velabat carbasus albo.
 Palluit aspectu celum, conterrita fugit
 Cornibus obtusis sub terram argentea luna,
 Nimbo soq; diu latitans euauit ore.
 Et pariter visa astra polo cecidisse sereno.
 Non tamen hostiles expleuit sanguine poenas.
 Sed magis atq; magis crudescunt corda precando,
 Quae non vllae artes, quae vis non mitigat vlla.
 Immerito lethum intendunt, extremaq; poscunt
 Supplicia insensi, resonant clamoribus alta
 Atria, certatim se cuncti hortantur in iras.
 Eumenides, missiq; inferna è nocte ministri
 Tartarei, tenues animae, sine corpore vitae
 Circumeunt, stimulosq; acuiunt ardentibus acres,
 Et lucem eripiunt miseris, agitantq; furentes.
 Romanum interea monet ipsa exterita visis
 Per somnum coniux, iuuenis ne sanguine sese
 Polluat, abstineat capto, portenta monari
 Magna Deum insomnis is erat is candidus ille
 Agnus, ait (nunquam ludunt me somnia vana)
 Quem circumfusi q; canes, sudibusq; petebant

Pasto-

Pastorum globus omnis. eum mox omnia adeptum
 Pascuaq; & notis flebant cum saltibus agri.
 At pater altitonans manifesta percitus ira
 Desuper auctores cædis seuibat in ipsos.
 Turbatum extemplo visum ruere undiq; celum,
 Et campos latè, ac sylvas quaterre horrida grando.
 Tum subito audita ex alto voxq; acta per auras.
 Parce Deo Romane, hominum compesce furorem.
 Credo equidem hunc (non te fallit) genus esse deorum.
 Parce manus scelerare, pio vir parce cruori.
 Ipsi hæc calicolæ placidi portenta refutent,
 Iudeosq; petant solos, generiq; minentur.
 Talibus auditis Solymos animo acrior urget
 Romulides certus vesano obstare furori.
 Iamq; minis agit, & dictis haud amplius arcet
 Mollibus insanos, & non toleranda frementes.
 Iamq; videbatur demptis dimittere vinculis
 Velle virum, & tantis se tandem solvere curis.
 Stans atrox Erebo umbrarum regnator in imo
 Aeternam seruans memori sub pectore curam.
 Ingemuit, vinciq; animo indignatus amaro est.
 Protinus horriferum latebrosa ab sede timorem
 Euocat atrum, ingens & ineluctabile monstrum.
 Tristior haud ulla est umbrosis pestis in oris
 Scilicet, atq; hominū egregijs magis emula cæptis.
 Frigus ei comes, & desecto ignavia vultu.
 Extemplo hanc superas torpentē ascendere ad auras
 Imperat, intonsi qua molli vertice surgunt
 Phœnicum montes, Solymorumq; alta subire
 Mœnia, ut Ausonij flectat ducis aspera corda
 Deijciens, subigatq; metu desistere cæpto.
 Iussa facit, sibi nigrantes accommodat alas
 Nocturnarum auium, inq; atros se colligit artus.
 Iamq; emensa via tractus obscena volucris

C H R I S T,

Purpurei crebra ante oculos se præsidis ecce
 Fertq; refertq; volans circum importuna, sonansq;
 Nunc pictus, nunc ora nigris euerberat alis,
 Immisitq; gelu, & præcordia frigore vinxit.
 Dirigit victu subito, atq; exalbuit ille,
 Surrecta; comæ steterunt, gelidusq; per ossa
 Horror yt, genna ægra labant. vox faucibus hæsit.
 Quem simul ac ciues sensere insueta timentem,
 Pallentemq; genas, & toto corpore versum,
 His subito arrepto clamantes tempore dictis
 Aggressi. iste ausus vulgo se fingere regem.
 Aspirat sceptris, regisq; affectat honores.
 Quem si forte neci manus subducere, nec te
 Crimina tanta mouent, Iudæas protinus vrbes
 Seditone potens Romanis legibus, omnemq;
 Artibus auertet Syriam ditione Quiritum,
 Res igitur tibi si curæ Romana, decusq;
 Cæsaris, hanc superis pestem citus aufer ab oris,
 Hauriat vt meritas haud vno crimine pœnas,
 Ne gentem repant contagia dira per omnem.
 Talia perstabant vno omnes ore frementes.
 Dux verò expertus genus intractabile, regis
 Palluit ad nomen (præcordia ad intima seuit
 Subdita pestis enim) nec iam superantibus obstas
 Amplius, & sese victus, cedensq; remittit,
 Haud ultra potis insano pugnare furori.
 Ceu cum rostrata sese opposuere triremi
 Protinus aduersi medijs in fluctibus Euri,
 Luctatur primum celsa de puppe magister,
 Hortaturq; viros validis insurgere tonsis.
 Demum vbi se niti contra intolerabile calum
 Incassum videt, ac ventos superare furenteis,
 Vertit iter, quocunq; vocat fortuna per æquor
 Multinivum, atq; auris parens subremigat æger.

Haud

Haud tamen abstinuit verbis, vocisq; pepercit.
 Verum, vincor, ait, nec habet vestra ira regressum.
 In me nulla mora est, moriatur crimine falso
 Damnatus, vos triste manet, superoq; propinquum
 Supplicium. vos sacrilego, seriq; nepotes
 O miseri meritas pendetis sanguine pœnas.
 Sic effatus aquam plena iubet ocyus urna
 Afferri, abstergensq; manus hæc addidit ore.
 Ut nunc his manibus macula absunt, sic mihi nullæ
 Hac in cade nefas, meq; omni crimine soluo.
 Dixit, & exurgens solio intra tecta recessit.
 Illi autem. Deus hæc nobis, gnatisq; reseruet,
 Instauretq; graves pœnas, quasq; meremur.
 Hæc dum porticibus populo spectante geruntur
 Vestibulum ante ipsum, famuli ducis adibus intus
 Armati illudunt capto, irridentq; silentem,
 Quodq; illum populi regem optauere per vrbes,
 Purpureis ornant tunicis, ostroq; rubenti,
 Atq; altè effultum sublimi sede locarunt.
 Pro capitis crinali auro, regumq; corona
 Sentibus obnubunt flauentia tempora acutis.
 Pro sceptro datur insigni fluuiialis arundo.
 Tum populo lati portis bipatientibus omni
 Ostendunt plausu magno, regemq; salutant.
 Haud aliter ludo pueri cum ex omnibus vnum
 Delegere ducem, socijs qui sponte subactis
 Imperitet, lato cuncti stant agmine circum
 Condensæ. assurguntq; omnes, regisq; superbi
 Iussa obeunt ludicra, ingens it ad æthera clamor.
 Tali intus famuli indulgent manus effera ludo.
 Dehinc iuueni vestis obtentu lumina inumbrant,
 Diuinumq; caput palmis, & arundine pulsan.
 Hic digitis vellit concretam sanguine barbam,
 Ille oculos in sidereos spuit improbus ore

C H R I S T.

Immundo, & pulchrum deformat puluere corpus.
 Nec mora, nec requies, versantq; agitantq; ferentem
 Omnia, nec verbis ullis indigna querentem,
 Nec dare permittunt iam lumina fessa sopori.
 O dolor, heu species inhonesta, indignaq; visu.
 Non sylvis aubus frondes, non montibus antra
 Quadrupedum generi desunt, ubi condere sese
 In noctem, atq; suos possint educere foetus.
 At rerum auctori, celi cui regia seruit,
 Omnibus in terris defit locus. omnibus oris,
 Quo caput acclinet, fessusq; in morte quiescat.
 Tum verò Solymi victores cuncta parare
 Supplicia, atq; omnes pœnarum exquirere formas,
 Perferat ut sauos crudeli morte dolores.
 Iamq; illum erecto properant distendere ligno
 Affixum, & lenta paulatim perdere morte.
 Nec mora, diffindunt malos. sonat acta securis,
 Altaq; quadrifidis fabricatur roboribus Crux,
 Tormenti genus. hac olim scelera impia reges
 Urgebant pœna, fontesq; hac morte necabant,
 Difficiles miserorum obitus, longiq; dolores.
 Tum neque honos erat, infami neq; gloria truncò.
 At nunc numen habet sanctū, & venerabile lignū
 Suppliciter cuncti colimus, sacrisq; minores
 Argento, atq; auro contextum imponimus aris,
 Et latum ex illo memores celebramus honorem.
 Illa etiam calo fulgebit lampadis instar
 Aetherea, & totum lustrabit lumine mundum,
 Cum dabit exitio vna dies animalia cuncta,
 Interitumq; feret rebus mortalibus ignis.
 Vix terris lux alma aderat, cum iam undiq; tota
 Vrbe ruit studio visendi accita iuuentus,
 Implenturq; viæ, concursuq; omnia feruent.
 Et iam purpureos habitus insignia ludicra

Exitum

Exutum, vinctumq; manus clamore trahebant
 Dirum ad supplicium magna sectante caterva.
 Per medios longis raptatus funibus ibat
 Semianimi q; artusq; tremens, plagisq; cruentus
 Nocturnis, humeroq; trabem duplicem ipse gerebat
 Precisis grauidam nodis, ac robore iniquo,
 Quæ super infando mortales linqueret auras
 Supplicio, & duris finiret morte labores.
 Armati circumsistunt, clypeataq; iuxta
 Agmina densantur, collucet spicula longe,
 Spiculaq; , & rubris capitum caua tegmina cristis,
 Aereaq; alterno conspirant cornua cantu.
 Pars pedes insequitur, pars sese lucidus altis
 Fert in equis, resonant colles clamore propinqui.
 Multi autem, quorum melior sententia, flebant.
 Præcipuè matresq; piæ, mitesq; puellæ
 Cernentes nudis pedibus per scrupæ saxa
 Tendere, & offendi crebro ad salebrosa viarum,
 Dum monte aduerso protrudit robur iniquum,
 Ad quas suspirans heros sic ore loquutus.
 Ne vero, ne me matres indigna ferentem
 Flete piæ, vobis potius deflete propinquum
 Exitium, & vestris hinc debita præmia natis.
 Sic fatus linguit non equis passibus urbem,
 Interea superum rex tanto in cardine rerum
 Verticis ætherei sublimem euasit ad arcem,
 Mortalis nati lethum ut crudele videret
 Ipse sui spectator, cum gens incola cali
 Aligeri stipant cunei, & comitantur euntem.
 Est templum gemmis interlucentibus auro
 E solido factum sublimi in vertice olympi,
 Tectum immane ingens, superi penetræ parentis
 Sidera despiciens subterlabentia mundi.
 In medio clius duro, ex adamante tumescit

C H R I S T I.

Paulatim exacuens instar fastigia pinus.
 Multiplices circum sedes, subterq; supraq;
 Dispositæ gradibusq; nouem super æthera surgunt.
 Conueniunt hinc calicula, regemq; canendo
 Ingressi Thiasis lustrant. se sedibus inde
 Omnes composuere suis, tumulumq; corusci
 Ter latè circum terna cinxere corona
 Secreti ordinibus certis, neq; enim omnibus æqua
 Conditio, viresq; pares, eademq; potestas.
 Verum alijs alijs vt præstant, ita rite locantur
 Munere quisq; suo contenti, ac sorte beati.
 In medio pater omnipotens solio aureus alto
 Sceptra tenet, lateq; acie circum omnia lustrat
 Totus collucens, totus circum igne corusco
 Scintillans, radijsq; procul vibrantibus ardens.
 Mox autem infausus Iudææ lumina tantum
 Defixit terris, tristemq; ante omnia collem
 Spectabat, gens mœsta simul spectabat olympi,
 Collem infelicem, sacram egredientibus urbem
 Qui prior occurrit humanis ossibus albus.
 Auctores scelerum pœnas ibi morte luebant
 Informi circum pendebant corpora passim
 Arboribus truncis incocto lurida tabo.
 Hinc simul atq; emensus iter miserabilis heros
 Peruenit, sensitq; sibi crudele parari
 Supplicium, atq; trabem vidit iam stare nefandam,
 Detectos oculos porrò hinc iactabat, & illuc
 Omnia collustrans, comitum si forte suorum,
 Si quem forte acies inimicas cerneret inter.
 Fidum in conspectu nullum. videt agmina tantum
 Seu a virum, campiq; armis fulgentibus ardent.
 Cari deseruere omnes diuersa petentes,
 Non aliter, quàm cum calo seu tactus ab alto
 Pastor, siue fera insidijs in valle peremptus,

Con-

Continuo sparguntur oves diuersa per arua
 Incustoditæ, resonant balatibus agri.
 Iamq; trabē infandam scandēs, pendensq; per auras
 Horruit, atq; Deum veluti se oblitus, acerbi
 Pertimuit dirum leti genus, æstuat intus,
 Atq; animum in curas labefactum diuidit acres
 Tristia multa agitans animo, totosq; per artus
 Pallentes misto fluit ater sanguine sudor,
 Et patriam crebro reminiscitur ætheris aulam.
 Tum cælum aspectans, hæc imo pectore fatur.
 Hec quidnam extremis genitor me summe periclis
 Deseris? aut gnati quò iam tibi cura recessit?
 Audÿt has summus voces pater, audÿt omnis
 Cælestium chorus, ipse (alta secum omnia mente
 Versabat genitor, nutu haud oblitus agi rem
 Nempe suo) stetit immotus, seseq; repressit.
 At circumfusus cætus gentem ætheris alti
 Aligeram iniussos potis est vis sistere nulla.
 Omnibus exarsit subito dolor, omnibus ingens
 Aestuat ira, volunt nato succurrere herili,
 Et prohibere nefas, duroq; resistere ferro.
 Bella cient, arma ingeminant arma acrius omnes.
 Hic puer haud volucris extremus de gente recurso
 Aere vocare acies quo non magis utilis alter,
 Ascensu superat celeri ardua culmina præpes,
 Tum super axe sedens, roseiq; in vertice cæli
 Signa canit belli, latus dissultat olympus
 Vndiq; & insolito tremuerunt sidera motu.
 Audÿt & sonitum, si quem procul orbe remoto
 Distinet incedens humili Luna humida gressu.
 Audiuere, quibus generis custodia nostri
 In terris olim sorti data, vastaq; tellus
 Protinus ingenti tremuit concussa fragore.
 Tum quos rex superum varias legarat in oras,

Aëreos relegunt tractus, mandataq; linguunt
 Imperfecta, fugaq; poli super ardua tendunt.
 Ac velut in pastus celsa quæ sede columbæ
 Exierant varios, cum tempestate repente
 Vrgenti cæco misceri murmure celum
 Incipit, & nigra cinxerunt athera nubes,
 Continuo linguunt arua vndiq; & ardua pennis
 Tecta petunt, celeresq; cauis se turribus abdunt.
 Iam passim ingentis properatur vertice olympi,
 Et toto ancipitis ferri calo ingruit horror,
 Aeratiq; sonant currus, gemitusq; rotarum
 Audiri, sonitusq; armorum desuper ingens
 Tam vastos motus axis miratur vterque,
 Miranturq; ignes, caliq; volubilis orbes,
 Cum tennes animæ, cum sint sine corpore vitæ,
 Sensibus à nostris quibus est natura remota.
 Sæpè autem, seu mortales mittuntur ad oras,
 Siue opus in fratres olim capere arma rebelles,
 Corporis afflicti sibi quisq; accommodat alas,
 Aëreosq; artus simulacrumq; aptat habendo,
 Spiritus vt queat humanos admittere visus.
 Ergo illi rapido circundant turbine densa
 Corpora sub nostros etiam venientia sensus.
 Circundantq; humeris desueta micantibus armæ
 Aetheris ariseno subito de poste refixa
 Calicolum exuias, belli monimenta nefandi,
 Quod socios olim contra gessere furentes.
 Hic bonus armatur iaculis, hastamq; trabalem
 Crispat agens, rapit ille faces, rapit ille sagittas,
 Suspenditq; humeris lunatum ardentibus arcum.
 Atq; alius palmas insertat cæstibus ambas.
 Pars tereti funda dextrâ implicat. omnibus ensis
 Aureus in morem vagina pendet eburnæ.
 Infrenant alij celi per cæcula currus,

Cetera pars pictis librare celerrima pennis
 Corpora. non eadem vis omnibus ipsa volandi.
 Mobilitate vigent. varia pars remigat alis
 Binis alternante humero, pars ordine ad auras
 Tollunt se triplici pennatis undiq; plantis,
 Haud unam in faciem, sed nec color omnibus idem.
 Nanq; hos punicea cernas effulgere pluma
 Flammipedes, igni a similes rutilantia terga.
 Herbarum hos speciem, viridesq; referre smaragdos.
 Terga illis croceo lucent circumlita luto.
 Centum alijs alijs pinxere coloribus alas.
 Qualis ubi, exactos post aestus arbore ab omni
 Exornat pomis se versicoloribus annus,
 Et caput Autumnus circumfert pulcher honestum.
 Et iam pennipotens liquidis exercitus ibat
 Tractibus, ac volucris cingebant agmine caelum,
 Millia quot nunquam nascentum ab origine rerum
 Visa hominum in terris coisse, ter agmina terna,
 Terq; duces terni. toto dux vertice supra est
 Nuper Iapygij Gargani è vertice vectus
 Armipotens, veteris quem quondam gloria pugnae
 Sublimem, longeq; alios super extulit omneis.
 In medio ibat ouans, galea, cristisq; superbis
 Aureus, & longè gemmis lucentibus ardens,
 Nunc etiam spolia edomiti, fulvamq; draconis
 Pellem ostentabat spiris ingentibus, ipsumq;
 Innixus tergo pedibusq; hastaq; premebat.
 Arma procul radiant, umbo vomit aureus ignes.
 Stellantiq; procul micat ensis iaspide fulgens.
 Ventum erat ad caeli portas. hic omnibus ira
 Incaluerè magis, belli ut monimenta prioris
 Sunt oculis oblata. vident nam turribus altis
 Pendentes currus, suspensaq; postibus ara,
 Spiculaq; & clypeos pictis de fratribus arma

Olimo

C H R I S T.

Olim immane nefas calo crudeliter orsis,
 Dum frustra aspirant sceptris felicitis olympi
 Immemores, victiq; animis, & vana tumentes,
 Quos ipsi contra steterant meliora sequuti,
 Aetereq; expulerant certamine debellatos.
 Quam pugnam in foribus quondam calarat ahenis
 Artificum manus, atq; operoso impresserat auro.
 Cernere erat liquidas celi pendere per auras
 Hinc acies, atq; hinc acies certamen adortas,
 Nunc hunc, nunc illuc ultro, citroq; volare,
 Aetheraq; in medio venientibus obscurari
 Missilibus, iam iam certari comminus armis,
 Misceriq; acies, & iam, quæ spicula deerant
 Crinibus implicuere manus hostilibus vncas,
 Suspensosq; comis circum per inane rotabant.
 Iamq; hos paulatim concedere, desuper illos
 Vrgere aspicias donec toto æthere versi,
 Palantesq; fugæ simul hostes terga dedere
 Præcipiti æstimiles nimbo, atq; procacibus austris.
 Nam pater omnipotens armatus fulmine dextram
 Deturbabat agens, flammisq; sequacibus arce
 Siderea. excussos Erebi domus atra recepit.
 Pugnae igitur superi admoniti, veterisq; trophæi
 Aetheris ardebant fractis erumpere portis.
 Iamq; adeo euassent omnes, terrisq; potiti
 Sontem incendissent oram, iamq; urbibus igni
 Correptis ludæa nocens commissa luisset,
 Ni pater altitonans stellanti nixus olympo
 (Motus enim tanto subito flagrante tumultu)
 Cæpta redargueret, verbisq; inhiberet acerbis
 Bellum importunum cunctis haud mollia mandans.
 Nam circumspectans sibi centum astare ministras
 Virgineas volucrum hamana sub imagine formas
 Hinc, atq; hinc videt, & nutum observare paratas.

Qua-

Quarum quæ placido mitis Clementia vultu est,
Eligitur numero ex omni, cui talia mandat.
Vade ait, & volucris per calum labere curru.
Fratribus hæc fer dicta tuis non ætheris illis,
Non illis vastis commissas orbis habenas,
Ut ferro iniussas meditantes edere pugnas
Omne ausint miscere meo sine numine calum,
Terramq; & tantos animis accendere motus.
Considant, positisq; adsint hûc ocyus armis.
Dixerat. illa viam raptim secat alite curru,
Et patris ingentes passim denuntiat iras,
Ni redeant, positisq; quiescant protinus armis.
Addunt se comites Pietas, Paxq; aurea. it vna
Spesq; fidesq; pûq; parens placidissima Amoris.
Omnibus in manibus rami canentis oliuæ.
Quaq; egere viam, videas procul ilicet arma
Proicere, & studiis cunctos mitescere versis.
Iamq; in conspectu positus exercitus armis
Regis adest, dicto parentes, sede locarunt
Ordine sese, quisq; sua, pariterq; quierunt.
Hic tum nimbipotens genitor circumtulit ora
Ter torquens illustre caput, ter cardine moto
Terribilem increpuit sonitum. dein farier infit,
Quæ superi vetitum contra hæc insania ferri?
Quò ruitis? quia ne auxilio subsistere nostro
Non queat ille, meæ aut sint fractæ deniq; vires?
Ne seuite animis, atque hanc deponite curam,
Quãdoquidẽ haud fert hæc nostro sine numine nat^s,
Scitis enim, vt moriens crimen commune refellat.
Sic generi humano clausum stat pandere olympum.
Illum ideo duros volui exercere labores.
Atque agere in terris extrema per omnia vitam
Finibus exactum cunctis, inopem, omnium egentem,
Iamq; ad supremum ventum, manet exitus illum

Hic

C H R I S T.

Hic hodie grauis in fontem irreuocabile lethum,
 Et morti caput ipse sua sponte obuius offert.
 Nunc autem subito visu horruit, & timor illi
 Confusam eripuit lethi ipso in limine mentem.
 Quippe, Deum velut exutus, mortalis, inermis
 Restitit, & telis mansit violabile corpus.
 Non aliter vis diuinos valuisset in artus
 Vlla hominum, & cunctis foret impenetrabilis armis.
 Non adeo vices, non parua potentia nostra,
 Vt nequeam, si versa retro sententia, natum
 Eripere in medio versantem turbine lethi.
 Contra illum insurgant omnes ab origine rerum
 Quidquid ubiq; hominū natū, extinctūq; per auum.
 Non ita me experta est Babylo, ubi ad astra gigātes
 Tentauēre vias educta turre sub auras.
 Et poterant magnos manibus diuellere montes.
 Nunc etiam fumant præfractæ fulmine turres,
 Vt nimborum acies, tempestatumq; quiescant,
 Quæ vastum rapiant cōuulsum à cardine mundum.
 Ipse manu terras quaterem, calum omne cierem
 Diluxio cuncta inuoluens, me me ignibus atris
 Nunc nunc accinctum, teloq; tricuspside dextram
 Armatum mortale genus scire videret,
 Hūc difflare globū, hæc passim metere agmina ferro.
 At sinite, adueniet (neq; enim mora longior) vrbs
 Tempus ei, frustra hunc cum magno optauerit empiriū
 Haud tetigisse, genus cui ducitur æthere ab alto.
 Sic ait, & moto tremefecit vertice mundum
 Terrifico quatiens tonitru caelestia templa.
 Continuo superum furor acer, & ira quieuit.
 Prosequitur tantum votis chorus omnis amicis,
 Atq; Deum è summo taciti miserantur olympo.
 Sicut, ubi inclusi septis vacuo æquore campi
 Pro laude ac decore accensi certamina miscent

Inter

Inter se equatis iuvenes duo comminus armis,
 Hinc spectat procul, atq; hinc circumfusa iuuentus.
 Tum si forte alter minus ac minus utilis, ore
 Palluit, aut terra cecidit deceptus iniqua,
 Consurgant fidi equales, studijsq; sequantur.
 Quam vellent, nisi pacta vetent, succurrere amico.
 Stant agri, & casum longe execrantur acerbum.
 Haud secus indefensus, inermis restitit heros,
 Illum nudum humeros, nudum omne à vertice corpus,
 Directum longo malo applicuere furentes.
 Nuda dehinc tendunt transuerso brachia ligno,
 Diuersaq; ambas affigunt cuspide palmas
 Hinc atq; hinc, mucrone pedes terebrantur eodem
 Confixi. largum manat de stipite flumen.
 Instant vi multa ferro ardua robora adacto
 Dant gemitum. reboat diro stridore supinus
 Mons circum ingeminans, ictusq; resultat imago,
 Tum supra caput & nomen, patriamq; necisq;
 Inscriptere notis varijs in stipite caussam.
 Dextra autem, lænaq; duos gemina arbore fixos
 Addiderant socios, quos ob commissam merentes
 Leges supplicium ad iustum, pœnamq; vocabant.
 Verum ipsum amborum in medio longe altius arbor
 Extulerat, veluti scelerum exhortator, & auctor,
 Aut furtis foret ante alios immanior omnes.
 Infelix Solyma, infelix Iudæa propago
 Vltro infesta pœs, non ipsis vatibus aqua,
 Hæc digna hospitium, has sedesq; torosq; parasti
 Calicolum regi? hos socios, hunc addis honorem,
 Qui mortale genus propter delapsus olympo
 Sponte sub humana lustrauit imagine terras?
 Hic genus ipse tuum Pharijs eduxit ab oris,
 Et pedibus falsas datus ire impune per undas
 Marmoreum tibi strauit iter, pontumq; diremit.

Idem etiam te caelesti dape pavit euntem
 Per deserti tuos miseratus vasta labores.
 Huius ope hausisti dulcem de caute liquorem,
 Cum procul & fontes, & liquida flumina abessent.
 Hic te posthabitis alijs longe omnibus vnam
 Gentibus elegit, meritis quam ad sidera ferret,
 Muneribusq; suis sublimi aequaret olympo.
 Promeritum his cumulas donis: hæc digna rependis?
 Non vatum voces, non te miracula rerum
 Vlla mouent, aut non præsentia numina sentis?
 Cui vnquam scelerum auctori tam dira parasti
 Supplicia? aut vsquam quis tam crudeliter hosti
 Acceptus tales luit alter corpore pœnas?
 Iamq; trahi applicitus tergo alte hærebat, in illum
 Versi omnes obseruabant, quæ funere in ipso
 Signa daret, quæ spes, aut quæ fiducia victo.
 Ille autem tacitus iandudum cuncta ferebat,
 Immotusq; decor roseo nondum omnis ab ore
 Cessit, adhuc oculis diuinum est cernere honorem.
 Tantum respersusq; genas, pallentiaq; ora
 Humectat cruor, & misto cum puluere sudor
 Plurimus, infectiq; rubent in sanguine dentes.
 Qualis, qui modo cerulea perfusus in vnda
 Lucifer astrifero radios spargebat olympo.
 Si mundi species violetur clara sereni,
 Et subita incipiat celum pallescere nube,
 Nondum omne occuluit isbar, obtusaq; nitescit
 Pulcher adhuc facie, & nimbo tralucet in atro.
 Interea matris, quam magnam nuper ad urbem
 Traxerat incertus rumor, certissimus aures
 Nuntius impleuit natum extra mœnia duci,
 Ad mortemq; rapi captum, insidijsq; subactum.
 Palluit infelix, medijsq; in vocibus artus
 Dirigit, licet hæc patri sciât omnia certo

Confilio
 Altius in
 Cuncta
 Famine
 Solantu
 Atq; hū
 Indefess
 Vestiga
 Sicubi c
 Ac velu
 Montib
 Iandud
 Sparsan
 Contin
 Cum ge
 Raptor
 Insequi
 Perq; v
 Haud a
 Collis o
 Incubā
 Spicula
 Per me
 Illam p
 Effusa
 Iamq; h
 Vngula
 Addun
 Fidus l
 Et soror
 Cunct
 Ecce a
 Erecta
 Quam

Consilio fieri, atq; ipsius numine nati,
Altius ingenti tamen exuperante dolore
Cuncta oblita ruit, resonant plangoribus ades
Femineis, frustra lacrymantem, & acerba gemētem
Solantur fide comites, iamq; illa per urbem
Atq; hūc, atq; illūc errat, tristēmq; requirit
Indefessa locum, nunc hūc, nunc hesitat illūc
Vestigans oculis, atq; auribus omnia captans,
Sicubi concursum, voces aut hauriat vllas.
Ac veluti pastu rediens vbi vespere cerna
Montibus ex altis ad nota cubilia fectus
Iandudum teneri memor, omnem sanguine circum
Sparsam cernit humum, catulos nec conspicit vsquā,
Continuo lustrans oculis nemus omne peragrat
Cum gemitu, tum siqua lupi, siqua illa leonis
Raptoris signa in trivijs conspexerit, illac
Insequitur tota observans vestigia sylva,
Perq; viam passim linquit pede signa bisulco.
Haud aliter, simul atq; iugo prospexit in alto
Collis oliviferi, late qui maximus vrbi
Incubat ingentem concursum, & lucida circum
Spiculaq; clypeosq; & fulgentes equitatus,
Per medios ruit, & cursum extra mœnia torquet.
Illam porticibus spectant, alti q; fenestris
Effuse matres, longe & miserantur euntē.
Iamq; hos, iamq; ruens cursu prævertitur illos,
Vngula crebra licet volucrum proculcet equorum.
Addunt se flenti comites, pariterq; sequuntur
Fidus Ioannes cum matre, atq; in nuba Martha,
Et soror, & Salome, & coniux ægra Cleopha.
Cuncta atro pariter velata tempora amictu.
Ecce autem videt infando iam proxima monti
Erectamq; trabem, & scalas, defixaq; signa.
Quamvis nescit adhuc, quæ sint ea robora porro,

Hor.

Horruit illa tamen metuens, & pectus honestum
 Terq; quaterq; manu tundens pectusq; caputq;
 Hei mihi nescio quid moles, atq; illa minatur
 Machina triste, inquit, gentis scio acerba furentis
 Circumfusa odia & genus vndiq; iudeorum
 Iandudum nobis infensum exposcere pœnas.
 Hoc erat, hoc tota in somnis quod nocte videbar
 Cernere signum, olim i sacida quo summa notarunt
 Limina, quisq; suum, fuso agni rite per ades
 Sanguine post longa exilia, indignosq; labores
 Nilivis moniti furtim decedere terris.
 Hæc memorans simulibat, eam sine more ruentem,
 Rumpentemq; aditus per tela per agmina densa
 Reiciunt clypeorum obiectu, & longius arcent.
 Iam magis atq; magis non vani signa timoris
 Clarescunt, propiusq; in vertice conspicitur Cruas
 Ingens, infabricata, & iniquis aspera nodis.
 Ut verò informi mulctatum funere natum,
 Affixumq; trahi media iam in morte teneri
 Aspexit coram infelix, ut vidit aliena
 Cuspide traiectas palmas, palmasq; pedesq;
 Vulnificisq; genas, sædat atq; tempora sertis,
 Squalentem ut barbam, turpatu ut sanguine crine,
 Deiectosq; oculos dura tam in morte natantes,
 Inq; humerum lapsos vultus, morientiaq; ora,
 Alpino stetit ut cautes in vertice surgens,
 Quam neq; concutiunt venti, neq; sæva trisulco
 Fulmine vis cæli, asiduus neq; diluit imber,
 Hispida, cana gelu, longoq; immobilis ævo.
 Ipsi illam montes, ipsa illam flumina longè
 Videre ingentem fesse miserata dolorem,
 Eaq; sacro aërea lachrymarunt vertice cedri.
 Filius at postquam pinu conspexit ab alta
 Dilectam genitricem, animi miseratus in illa,

Ut potui
 Semianin
 Mox sic e
 Affari ex
 Hacten
 Tantus
 Hæc fer
 Hic tibi
 Vidit lo
 Semper
 Hæc tib
 Tu salt
 His dict
 Non ips
 Hic den
 Ingente
 Tristis
 Et tales
 Nam qu
 Nate re
 Nec tib
 Talia, n
 Et leth
 Heu, qu
 Luce m
 Illi ocul
 Ausa n
 Cui nu
 Occurr
 Perq; v
 Arbore
 Sub pe
 His ex
 At non

Vt potuit, subito morientia lumina fixit
Semianimis, dulcemq; oculis respondit amorem.
Mox sic exanguem visu, victamq; dolore
Affari extremum, curasq; auertere dictis.
Hactenus o mulier stetimus, non te tamen agram
Tantus edat tacite dolor. haud sine mente parentis
Hec ferimus, solo qui temperat omnia nutu.
Hic tibi pro nato (admotum nam forte parenti
Vidit Iannem lachrymantem, & multa gementē)
Semper erit. iuuenem mox idem affatur amicū.
Hec tibi erit genitrix, oro, tutare relictam
Tu saltem, & matris serua communis amorem.
His dictis lachrymas percussis mentibus hostes
Non ipsi tenuere. fera ingemuere cohortes.
Hic demum matri redijt vox faucibus agra,
Ingentemq; dedit gemitum. tum robora largo
Tristis inexpletum lachrymans lauit humida fletu,
Et tales amplexa trabem dabat ore querelas.
Nam quem te misera matri pulcherrime rerum
Nate refers? talin' voluisti occumbere letho?
Nec tibi noster amor subijt, nec funera adires
Talia, ne culpam alterius hac morte piores,
Et lethale dares misera sub pectore vulnus?
Heu, quem te nate aspicio? tuāne illa serena
Luce magis facies aspectu grata? tuine
Illi oculi? quae tam scelerata insania tantum
Ausu nefas: heu quā nato mutatus ab illo,
Cui nuper manus impubis, omnisq; iuuentus
Occurrit festam venienti leta per urbem,
Perq; viam ut regi velamina picturata,
Arboreasq; solo frondeis, & olentia ferta
Sub pedibus strauere, Deum omnes voce fatentes?
His exornatum gemmis, hoc murice cerno?
At non certē olim praebes demissus olympo

Num.

Nuntius hæc pauida dederat promissa puella.
 Sic vna ante alias felix ego, sic ego cali
 Incedo regina. mea est hæc gloria magna,
 Hic meus altus honos. quo reges munera opima
 Obtulerunt mihi post partus? quò carmina lata
 Cælestes cecinere chori, si me ista manebat
 Sors tamen, & vitam cladem hæc visura trahebã?
 Felices illæ, natos quibus impius hausit
 Infantes regis furor ipso in limine vitæ,
 Dum tibi vana timens funus molitur acerbum.
 Vt cuperem te diluuiò cecidisse sub illo?
 Hos hos horribili monitu trepidantia corda
 Terrificans senior luctus sperare iubebat,
 Et cecinit fore, cum pectus mihi figeret ensis.
 Nunc altè mucro, nunc altè vulnus adaclum.
 Saltem hûc ferte oculos vos ô quicumq; tenetis
 Hæc iter, & comitem dulci me reddite nato,
 Quando nulla mihi superant solatia vitæ,
 Atq; meo maior nusquam dolor. addite me me
 Huic etiam, si qua est pietas, & figite trunco.
 Aut vos ô montesq; feri, quæq; ardua cerno
 Me supra frondere cacumina, parcite quæso
 Vos saltem, vos ô nostro exaturata dolore
 Respiciite, & misera tandem succurrite matri.
 Nunc nunc precipiti casu couulsa repente
 In me vnam ruite, & tantos finite labores.
 Hos virgo, atq; alios dabat ore miserrima fletus,
 Nec comites possunt fletum iam abducere fidæ,
 Attamen armati morienti illudere pergunt,
 Estq; hosti duro in bello multo optimus hostis,
 Crudeli quassant risu caput. vndiq; circum
 Insultant, tolluntq; has lati ad sidera voces.
 En, qui se cælo missum, superiq; parentis
 Progeniem iactat, temploq; vrbiq; minatus,

Seq; Deu
 Isequere,
 Qui mult
 Non poti
 Falsus ab
 Nunc gem
 Defiliat, s
 His quoq
 Talia iac
 Semianim
 Ille anim
 Hostibus
 Parceret
 At verò i
 Auditi, p
 Supplicio
 Alter eni
 Ipse etia
 Stringeb
 I nunc, &
 Demolir
 Nunc, tib
 Eq; Deo
 His te, n
 Verum o
 Nobiscu
 Non tuli
 Iam mor
 Infelix,
 Nos amb
 Proditur
 Aequius
 Sic ait. h
 Talibus

Se.

Seq; Deum fictor fandi mentirier audet.
 Isequere, illiusq; pius nunc numen adora.
 Qui multos lethi eripuit de faucibus olim,
 Non potis ipse sibi tali in discrimine adesse.
 Falsus abest illi longè, nec talia curat
 Nunc genitor. sanè infami nunc liber ab orno
 Desiliat, si numen habet, vincla omnia rumpat.
 His quoq; nos signis missum credemus olympo.
 Talia iactabant, mediaq; in morte dolore
 Semianimem hoc etiam cumulabāt. cuncta ferebat
 Ille animi inuictus, sauis clementius equo
 Hostibus orabat veniam, patremq; rogabat,
 Parceret ignaris rerum, cæcisq; furore.
 At verò inter se aduersis decernere dictis
 Auditi, poenas qui iuxta ob furta luebant
 Supplicio equali iuuenes gemina arbore fixi.
 Alter enim furys, longiq; doloribus actus
 Ipse etiam verbis morientem herosa superbis
 Stringebat miser, ac tales dabat ore loquelas.
 I nunc, & templi multa constructa virum vi
 Demolire adyta, & post treis rursus erige lucas.
 Nunc, tibi si genus è summo traheretur olympo,
 Eq; Deo genitore fores, ut te ipse ferebas,
 His te, nos pariterq; malis prohibere liceret.
 Verùm omnes quando iactasti vana per vrbes,
 Nobiscum moriêre, Dei mentita propago.
 Non tulit hæc alter, dextra qui in parte propinquus
 Iam morti pendebat, & hæc extrema profatus.
 Infelix, quæ tanta animo dementia sedit,
 Nos ambo merito luimus peccata, sed insons
 Proditur hic odijs. quin non commissâ fatentes
 Aequius hic fuerat veniam pacemq; precari.
 Sic ait. hinc Diuum conuersus lumina in ipsum
 Talibus orabat: superi tu certa parentis

Proge-

C H R I S T.

Progenies (nam celsa manent te sidera) ab alto
 Respice me, & dexter morienti protinus adsis.
 Annuit, & verbis Deus est dignatus amicis.
 Tu partem laudis capies, tu gaudia mecum,
 Quæ me cunq; hodie, vna eadem te regna beatum
 Accipient, ait, astra alacri iam concipe mente.
 Vix ea, nam vitæ labentis fine sub ipso,
 Dum luctante anima fessos mors exuat artus,
 Aestuat, it toto semper de corpore sudor
 Largior, & siccas torret sitis arida fauces.
 Tum vix attollens oculos iam morte grauatos
 Exiguum sitiens laticem suprema poposcit
 Munera, vix tandem corrupti pocula Bacchi
 Inficiunt felle, & tristi persusa veneno,
 Ingratosq; haustu succos, inamabile virus
 Arenti admorunt morientis arundine lingua,
 Quæ simul extremo libans tenuis attigit ore,
 Respuit, atq; diu labris insedit amaror.
 Interea magno lis est exorta tumultu,
 Dum tunicam, nato genitrix quam neuerat olim,
 Partiri inter se famuli certamine tendunt,
 Exuviasq; petunt. sed erat non sutilis ipsa
 Vestis, & in parteis ideo non apta secari.
 Sorte trahunt igitur concordēs: sic fore quondam
 Prædixerc sacri corda haud improvida vates.
 Iamq; ferè medium cursu traiecerat orbem,
 Cum subito ecce polo tenebris caput occulit ortis
 Sol pallens, medioq; die (trepidabile visu)
 Omnibus iucubuit nox orta nigerrima terris,
 Et clausus latuit densis in nubibus æther
 Prospectum eripiens oculis mortalibus omnem.
 Hic credam, nisi calo absint gemitusq; dolorq;
 Aeternum genitorem alto ingenuisse dolore,
 Sidereosq; oculos terra auertisse nefanda.

Signa

signa quidem dedit, & luctum testatus ab alto est.
Emicuisse ignes, diffulsit conscius æther,
Concussuq; tonat vasto domus ardua olympi,
Et cæca immensum percurrunt murmura cælum.
Disiuisse putes diuulsi mœnia mundi.
Sub pedibus mugit tellus. sola vasta mouentur.
Tecta labant, nutant succussæ vertice turres.
Obstupescere humiles subita formidine gentes.
Et posita extremis terrarum partibus vrbes.
Causa latet, cunctis magnum ac mirabile visum,
Et populi æternas mundo timere tenebras
Attoniti, dum stare vident caligine cælum.
Ipsam autem propior Solymorum perculit urbem,
Ac trepidas strauit mentes pauor. undiq; clamor
Tollitur in cælum. sceleris mens conscia cuiq; est.
Templa adeunt subito casta longo ordine matres.
Incedunt misti pueri, intactæq; puellæ,
Perq; aras pacem exquirunt, quas thure vaporant
Suppliciter, sacrisq; adolent altaria donis.
Ecce aliud cælo signum præsentius alto
Dat pater altitonans, & templum seuit in ipsum.
Velum latum, ingens, quod vulgi lumina sacris
Arcet inaccessis, in parteis finditur ambas,
Et templi ruptæ crepuere immane columnæ.
Iamq; Deus rumpens cum voce nouissima verba
Ingenti, horrendumq; sonans, en cuncta peracta,
Hanc insontem animam tecum pater accipe, dixit,
Supremamq; auram ponens caput expirauit.

M. HIE-

CHRIST.
M. HIERONYMI VIDAÆ
CHRISTIADOS
LIBER VI.

AMQVE nigrescenti propcrabat
vesper Olympo:

Corpora adhuc stabant inhumata,
infletaq; cano

Vertice, stipitibusq; etiam nunc fixa
manebant.

Talia Iosephus veniens Arimathide ab ora
Non tulit egregiusq; animi, præstansq; iuuenta,
Et bellis assuetus, agri ditissimus idem,
Atq; auriis Christi miratus maxima facta
Addiderat comitem modo se, quocunq; vocaret.
Ergo dum sylvis alij formidine turpi,
Speluncisq; vagi passim conduntur in altis.
Protinus ipse animi intrepidus, fretusq; iuuenta
Aggreditur gentis rectorem, ac talia fatur:
Optime Romulidum te cari in sede magistri,
Quem gens nostra odijs letho mulctavit iniquis,
Fama piæ servasse manus, cecumq; furorem
Aduersus totis nequidquam viribus isse.
Scis falsa exceptum sub proditione, quod illis
Obstaret coram scelera vrgens impia verbis.
Quod potes, exanimum terræ succedere corpus
Da saltem, socj casus solamen acerbi.
Ipse nouo condam, mihi quod de more paravi,
Funera mecum animo dum verso incerta, sepulcro.
Pontius hæc contrà: vt potiùs concedere viuum
Nunc corpus cuperem, vos veri conscia testor
Numina, tentavi versans mecum omnia, si qua
Insontem morti excipere, ac dimittere possem,
Et nobis pietas colitur, sanctiq; penates.

AE Sed nihil inuita tandem profecimus vrbe,
 Crudelis vicit gentis furor. ite, sepulchro,
 Muneribusq; pū exanimum decorate supremis.
 Dixerat. ille gradus montis contendit in altos,
 Cui sese comitem iungit Nicodemus, & ipse
 Multum animo cari concussus funere amici.
 Iamq; propinquabant paribus vestigia curis
 Figentes, vnde infaustus de colle videri
 Iam poterat locus, ecce autem fulgentia circum
 Arma vident, cinctumq; armato milite cliuū.
 Nam, ne luce sacra pendentia corpora truncis
 Solennem funestarent læta vrbis honorem,
 Primorum missis armati venēre ministri,
 Semineces qui stipitibus de more reflexos
 Hoc ipso iniecta tumularent vertice arena.
 Stabant, supplicium meritum qui hinc inde luebant
 Semianimes, & adhuc spirantes funere in ipso
 Optabant duros letho finire labores,
 Et montem implebant lachrymosis vocibus omnem.
 Protinus hinc atq; hinc longis hastilibus instant
 Armati, franguntq; viris tabentia crura,
 Et miseris mortem properant, trabibusq; refigunt,
 Deinde caua infodiunt proiecta cadauera terra.
 At simul exanimem, qui nostra ob crimina pœnas
 Pendebat, videre, manum abstinuere, nec ultra
 Sunt passi scuire in cassum lumine corpus
 Mirati properos obitus, collapsaq; membra
 Tam citò, & ora modis iam tum pallentia miris.
 Quidam etiam vidisse ferunt pendēre par auras
 Celiuagos iuuenes feralia robora circum
 Plaudentes als, niueaq; in veste coruscas
 Diuinum multo stillantem è vulnere rorem
 Suscipere, & superas pateris perferre sub auras.
 Hic ausus solus, lato cui lancea ferro,

Lon=

C H R I S T.

Longinus sanctos violare ignobilis artus.
 Irruit, & longa transuerberat abiete costas.
 Intepuit ferrum, sanctum ebibit hasta cruorem.
 Vulnere quo perhibent bicoloris fluminis instar
 Et purum laticem, & rorem exiluisse rubentem.
 Diluta est humus, erubuerunt gramina circum.
 Hunc sese in medios Arimathes urbis alumnus
 Infert, conscenditq; trabem, atq; ex angue magistri
 Detrahit, & densis procul aufert corpus ab armis
 Veste tegens, modò quam tales mercatus in usus.
 Hunc volucres pueri, caliq; effusa iuventus
 Ferte pedem. æterni largum date veris honorem.
 Pallentem violam calathis diffundite plenis,
 Narcissi q; comas, ac merentes hyacinthos,
 Et florum nymbo diuinum inuoluite corpus.
 Ecce autem latè reboant plangore propinqui
 Femineo montes. responsant flebile saltus.
 Omnia flere putes sola lamentabile lethum.
 Ipsa sedet viuo genitrix mæstissima saxo
 Aegro corde, comis passus, totoq; cruentum
 Heu natum complexa sinu, miserabile corpus.
 Atq; oculos fouet ore, patensq; in pectore vulnus.
 Nec iam ullos gemitus, nec iam ullos amplius edit
 Singultus: magno sed enim exanimata dolore
 Frigida, muta silet, gelidoq; simillima saxo.
 Circumstant alia tunc omnes pectora palmis.
 Pars calidis corpusq; lauant, & vulnera lymphis.
 Textilibus membra inuoluunt pars squalida donis.
 Hæc siccat fuso rorantia genua capillo
 Vulneribus super accumbens, hærensq; cruentis.
 Oscula dat manibus, pedibusq; rigentibus illa.
 Indulgent omnes lachrymis, tristiq; vlulatu
 Cuncta replent. vix inde viri diuellere possunt
 Ipsi etiam guttis humentes grandibus ora.

Tam corpus miseræ solati ex angue sepulcro
Conduunt marmoreo, atq; affati extrema recedunt,
Et magnam comites genitricem in tecta reportant.
At Solymos penitus nondum omnis cura reliquit
Sollicitos, sed adhuc timor acer corda premebat.
Sæpe etenim audierant socijs mærentibus hostem
Sese olim superas rediturum lucis ad auras
Promisisse, palamq; sacros id prodere vates,
Id veriti armatos subito misere viros, qui
Noctes, atque dies seruarent flebile bustum,
Ne forte auferret furto quis nocte sepultum,
Et totam impleret falsis rumoribus urbem,
Defunctum vita redysse ad luminis oras,
Vitalesq; auras haurire, atq; æthere vesci.
Aura venit afflanti patris omnipotentis ab ore.
Aura potens cæli numen, superumq; voluptas,
Quidquid adhuc superat mihi dira è cæde dolorum
Mente fuga, letosq; animi nunc reffice sensus,
Et placidos per membra riga mihi numine motus.
Sit fas lætitiæ sentire in pectore lapsus
Lætiæ, quæ gens fruitur felici olympi,
Largæ ubi latifluo passim torrente redundant
Gaudia, nec fines nouit diffusa voluptas.
Vertitur hæc rerum facies. hæc gaudia nostra
Incipiunt. longè in melius versa omnia cerno.
Iam Deus, ut sacros vates, & sancta piorum
Concilia educens tenebris inferret olympo,
Corporeis liber vinculis concesserat imos
Spiritus ad manes, animarum regna silentum,
Per cecos aditus, & præcipes anfractus
Solis inaccessos radijs, loca nocte perenni
Obsita, terrificam cæcæ formidinis aulam.
Hic stabulant, viuusq; tenent imperuia regna
Noctiuagi fratres, superi quos ira parentis

Caelo immense nefas animis excussit adortos,
 Tartareusq; genus miserabile mersit in antris,
 Quando illos tenuit regnandi tanta cupido.
 Nunc miseros prenis manes miseri magis ipsi
 Exercent, vinctosq; tenent migrantibus oris.
 Interiora habitant barathrum irremeabile clausa
 Crudeles animæ, ad superos dum vita manebat,
 Nunc merita expendunt vasta fornace sepulta
 Supplicia, vndantemq; ferunt caligine fumum,
 Ignis ibi æternus, semper nova flamma renascens.
 Innocua circum sedes, secretaq; longe
 Atria circuitu longo. hic incendia nulla,
 Nulli obsunt penitus flammis vlticibus ignes.
 Vmbrarum sed iners requies, penitusq; silentis
 Mundi temperies secreta his sedibus æuum
 Infantes degunt animæ, quibus haud sua damno
 Admissa. at primi scelus exitiale parentis
 Detinet hic clausas, nostra nil lucis egentes,
 Pœnarum prorsum expertes, ni luce carerent
 Iucunda, qua gens gaudet stellantis olympi.
 Hic patres sanctum genus antiquissima proles,
 Qui vitam vinclo nullo, non legibus ullis
 Compositam incultos primi degere per agros
 Inter oves patrio tantum se more tenentes,
 Iustitiæ memores vltro, rectumq; colentes.
 Hic vatesq; p̄y, qui quondam numine pleni
 Ventura intrepidè magnas cecinere per vrbes,
 Quiq; dedere orbi leges diuina reperta,
 Quosq; datis olim iuuat parere volentes,
 Matronæ, atque viri, vitæq; in limine rapti.
 Omnibus vnus amor, celiq; arrecta cupido.
 Et iam promissi memores tum forte per vmbra
 Secla recensabant tacitis voluentia lustris,
 Ducebantq; animis finem aduentare malorum.

Atq; hæc inter se læti sermone ferebant.
 Et tandem voluenda dies, en imminet illa,
 Cum lucem liceat, supera & conuexa tueri.
 Hanc claro pater omnipotens manifestus olympo
 Ostendit nobis diuino numine plenis.
 Nos alijs subito mortalibus ore canentes
 Optandam votis venienti liquimus æuo.
 Iam iam aderit lux nostra, Dei indubitata propago.
 Ille erat ille feri sub imagine sæpe leonis
 Ostensus nobis oculos caligine pressis,
 Vnus pro multis qui sese proderet ultro
 Morti, defensosq; daret nos hoste subacto.
 Vicit ita tandem leo magni à sanguine Iudæ
 Dauidæ genus. ô passim gaudete beati
 Mortales, gaudete animæ iam corpore functæ.
 Iam vos astra vocant. nunc, quæ tot clauditur annos,
 Ianua siderei nobis aperitur olympi.
 Iamq; erit, ut, nostris promissum vocibus olim,
 Letitia exilient montes, collesq; resurgent
 Pampineis vincti formosa cacumina fertis,
 Quales creber agris aries, ouiumq; minores
 Subsiliunt fætus, molliq; in gramine ludunt,
 Balatus matrum dum per iuga longa sequuntur.
 Ipsi iam fontes, ipsa & vaga flumina passim
 Melle fluant, niueo passim vaga flumina lacte
 Lacte mero, & dulci distillent neclare rupes.
 Talia perstabant memorantes. cuncta fremebant
 Intus letitia ingenti, plausuq; secundo.
 Sicut ubi ciues longa obsidione tenentur
 Urbem intra, & vallum, portarumq; obŷce tuti,
 Dum circum sonat, atq; in muros arietat hostis,
 Tum si forte acies procul auxiliaribus armis
 Aduentare vident sociæ è turribus altis,
 Consurgant, animosq; ab acris spe ad sidera tollant.

C H R I S T.

Ecce autem foribus succedens maximus ultor
 Haud cunctatus adest diuina luce coruscus.
 Porta ingens aduersa manet centum area vastis
 Vestibus, æterni postes. hanc nulla neq; igni
 Vincere vis valeat, neque duri robore ferri.
 Constitit hinc Deus, ac dextra stridentia claustra
 Impulit. intremuit quo latè exerita tellus
 Impulsu, vaga contremuerunt sidera mundi,
 Regiaq; umbrosis immugit atra cauernis.
 Ad sonitum horrifco aduentu de vallibus imis
 Lucifugi raptim trepido adsunt agmine fratres
 Humana facie crurum tenus, inde dracones.
 Tum rudere insuetum, dirumq; è faucibus ignem
 Efflare, atq; domum piceo omnem inuoluere fumo.
 Continuò patuere fores. procul ecce repente
 Sponte sua absiliunt conuulsi à sanguine postes.
 Apparet confusa intus domus, altaq; circum
 Atria, rarescunt tenebræ, & nox caca recessit.
 Nam Deus haud secus obscuris conspectus in antris
 Perstringens oculos diuina luce resulget,
 Quam cum gemma ignes splendore imitata corusco
 In noctem thalamis lucet regalibus, atrasq;
 Exuperat tenebras, largo & loca lumine vestit
 Purpurea circum perfundens omnia luce.
 Vt verò in medijs Diuum penetralibus hostes
 Videre, & faciem inuisam agnouere per umbras
 Ardentem, radijs, ac mira luce coruscam,
 Protinus aspectu subito terrentur, & imas
 Coniiciunt sese in latebras, linguaq; remulcent
 Commissas vtero caudas, stratiq; tremendum
 Nequidquam umbrosis in speleis vlularunt.
 Quales, quæ celsis habitantes alpihus Euros
 Semiferæ gentes semper patiuntur, & imbres,
 Romanas si forte procul fulgentibus armis

Ora exertantes antris vidēre phalangas,
 Fumosa extemplo palantes tecta relinquant,
 Dispersiq; iugis, si qua altius exit in auras,
 Rupe sedent, longe q; duces mirantur euntes.
 At casti circum manes fulgore repente
 Lustrati passas tendunt ad sidera palmas,
 Latitiaq; fremunt subita, lacrymasq; dedere,
 Nec saturare queunt animos, oculosq; tuendo.
 Tum lato ultorem propius clamore salutant
 Vnà omnes. ut te cali lux clara sereni
 Optatum aspicimus, nec nos spes nostra fefellit,
 Qui reuehis mundo primo concessa parenti
 Munera, & humanū genus omne in pristina reddis,
 Ignotasq; vias aperis ad sidera cali?
 Venisti, æthereæ facies tua lampadis instar
 Diffulsit, tandemq; oculis lux reddita nostris.
 Sed quibus exhaustum ærumnis, quantisq; procellis
 Lactatum accipimus (nigras ea fama sub oras
 Detulit) indigno quis sanctum vulnere corpus
 Fœdavit? quamam hasta tuo intepuisse cruore,
 Quod ferrum tulit? an tantum mortalibus ullis
 In terris licuit scelus? ô quæ claustra remotis
 Aequora littoribus terrarum cingitis orbem,
 Quæ vos, quæ tenuere moræ? quib' abdita claustris,
 Letho opifex tam crudeli cum vester obiret!
 Vos tum diluuiο mortalia cuncta decebat
 Obruere, & terras penitus delere nocentes.
 Nos ne per hæc superi soboles certissima regis
 Vulnera seruamur? non ô non præmia tanti
 Non tanti ipsa salus erat olim nostra tua ingens
 Hæc pietas, adeón' tibi curæ incommoda nostra
 O hominum dulcis requies, superūmq; voluptas!
 Nos patris auersi nostro irritauimus iras
 Crimine, tu diras soluisi sanguine pœnas.

C H R I S T.

Talia per campos iactabant undique inanes.
 Tum lati obscuro pariter se carcere promunt,
 Ultoremq; Deum supera ad conuexa sequuntur,
 Sedibus ut placidum degant stellantibus æuum
 Felices animæ gens iam defuncta periclis
 Humanis, secura operum, secreta laborum.
 Primus it ipse hominum generis pater ante, nec oro
 Consciens antiquæ noxæ audet tollere calo,
 Primores procerum inde alij non vana futuræ
 Pectora, queis niuea velantur tempore vitta.
 Ingemuere illi, quos ab commissâ cremandos
 Sorbet in abruptum, fundoq; exercet in imo
 Tartarus, eructansq; incendia dira caminis,
 Vnde animis miseris nullo patet exitus æuo.
 Præcipuè rex ipse aula ille tabilis alto
 Cum socj's moriens ducit suspiria corde,
 Et fortunatis sedem, quam liquerat ipse,
 Invidet ætheream furj's immanibus actus.
 Illi iter ad cali debentia regna tenebant
 Aëra per tenerum lati, regemq; canebant
 Felices animæ, quibus est in secula vitæ
 Iam nunc parta quies, præclusaq; ianua lethi.
 Applaudunt volucres purum tranantibus aure.
 Subsidunt Euri, fugere ex æthere nimbi,
 Arridetq; procul dari liquidissima mundi
 Tempestas. celo arrident rutila astra sereno.
 Assurgit matutinis aurora volucrum
 Cantibus. assurgit rubefacta vesper ab æthra.
 Atq; ea dum longè vastum per mane geruntur,
 Iam lux Eois properabat tertia ab oris,
 Et pater omnipotens nato immortalia membra
 Illustrans penitus diuinum afflauit honorem,
 Quodq; fuit mortale modò, & violabile corpus,
 Immortale dedit. non tanta lucifereno

Sidera

Sidera clara polo. non aureus ipse nitet Sol.
Ceu qui per noctem imposito cinere obrutus ignis
Delitet, & nusquam teſto ſe lumine prodiſt,
Siquis eum flabris exuſcitet arida circum
Nutrimenta ſerens, ſubitis ad teſta fauillis
Emicet, & totas luſtret ſplendoribus ades.
Talis, ubi turpe irrepiſit ſenium, vnicus ales,
Congeſſitq; ſibi ramis felicibus altum
Summo in colle rogam, poſuitq; in morte ſenectam,
Continuo nouus exoritur, nitidusq; iuuenta
Effulget criſtis, & verſicoloribus alis.
Innumera circum volucres mirantur euntem.
Ille ſuos adit Aethiopus, Indosq; reuiſit,
Iamq; adeo in terris hominum miranda pauentes
Terruerant animos viſa, umbris orbe fugatis
Sole recens orto mixtiſſima Magdalene
Amiſſi deſiderio perfixa magiſtri
Cum ſocijs ibant prima ſub luce ferentes
In gremijs molles patriæ felicis odores,
Myrrhamq;, & coſtum, ſpiceq; vnguenta Ciliffa
Supremum tumulo munus varioq; ſerebant
Multa inter ſeſe triſtes ſermone per agros.
Nos miſeras, quas non ſecum lacrymiabilis heros
Duxerit ad lethum. vigiles quis fallere nobis
Cuſtodes dabit? aut quis grandia ſaxa ſepulcro
Euoluet clauſo, vt ſaltem fungamur inani
Munere deſerto ſoluentes debita buſto?
Talia fundentes tumulum venere ſub ipſum,
Iactantesq; oculos faciles huc plurima, & illuc
Milite conſficiunt collem, & cuſtode vacare,
Clauſtraq; mirantur ſecum patefacta ſepulcri.
Accedunt, at ubi tumulum conſpexit inanem,
Naribus vnde ingens fluctus ſe euoluit odorum,
Hoſte putans clam ſublato pulcherrima virgo
Flebat,

C H R I S T.

Flebat, inornatum vellensq; à vertice crinem
 Et nemora, & montes gemitu, sylvasq; replebat,
 Cui iuuenis subito effulgens in vestibus albis
 Aligerum genus, & celi de gente: quid, inquit,
 Queritis, ô matres? longo iam parcite luctu,
 Atq; animis mœstum tandem reuocate timorem.
 Latitiam certa iam spe præsumite vestram,
 Quandoquidem, quem vos adeò lugetis ademptum,
 Funestæq; trabi fixum, vt scelus omne piaret,
 Vestraq; sponte sua deleret crimina morte,
 Vnus pro cunctis Erebi iam rege subactò
 Manibus ex imis has rursus lucis in oras
 Victor ijt, supera; etiam nunc vescitur aura
 Corporis ablutus, quæcunq; obnoxia morti.
 Hæc ait, & nubi volucer se immiscuit atræ.
 Ipsa etiam res ecce oculis oblata repente
 Firmavit, dubiumq; animum, tenebrasq; resoluit.
 Nanq; moræ impatiens, atq; acris saucia amore
 Dum virgo sedet, ac miratur inane sepulcrum,
 Artificumq; manus, videt ipso in marmore fictum
 Littus arenosum, porrectum in litore piscem,
 Fluctiuomum, ingentem, nant æquore qualia in alto
 Mole noua ignaros nautas terrentia cete,
 Monstrum turpe, atrum, spatiosi bellua ponti,
 Cuius ab vndiuomo vates imperditus ore
 Redditus aéreas rursus veniebat ad auras.
 Tum secum. superi nunc ô nunc visa secundent
 Præsentem. veterum agnosco non vana futuri
 Signa, inquit. nempe, vt monstri deformis in atro
 Treis vates latuit luces, treis gutture noctes
 Ingluuiem passus, vastæq; voraginis antrum.
 Sic heros multum ad superos defletus amicis,
 Inclususq; cauo saxo, terraq; sepultus
 Delituit, saepe vt (memini) prædixerat ipse,

Ad

Ad calum redijt, saxumq; reliquit inane.
Talia versanti subito sub imagine falsa
Ignoti agricolæ sese Deus obtulit ipse,
Et tumulum iuxta astat, mox farier orsum
Virgo amens animi agnouit, conuersaq; luce
Respicit ecce nova illustrem, radijsq; coruscum.
Corruit, ac genua amplexans satis ora tueri
Clara nequit, corpusq; oculis obit omne volutis,
Et mæstum aspectu dulci saturauit amorem,
Continuò tristi penitus de pectore mæror
Omnis abit, redijtq; decor suus ilicet ori
Marmoreo: sed adhuc turgentibus humida gemmis
Lumina, inornatiq; fluunt per colla capilli.
Sic ubi rore madens pluuio rosa languida honestum
Demisit caput, atq; comam largo imbri grauatam,
Tum si purpureo Sol lumine vestiât arua,
Et redeat madido facies innubila cælo,
Protinus attollens sese rursus illa resurgat,
Puniceiq; sinus diuinum pandat honorem.
Talis erat posito virgo pulcherrima luctu.
Ardet amans ipsum affari regemq; Deumq;
Et coram solitas haurire, ac promere voces.
Dum trepidat, quæ prima hærens exordia sumat,
Mortales visus adopertus nube reliquit.
Fama Palestinas subito hæc implenerat vrbes.
Iamq; sacerdotes trepidare, & querere, si qua
Multiplici vulgi sermoni occurrere possint,
Rumoremq; astu premere, atq; extinguere famam.
Custodes busti in primis, qui cuncta canebant,
Muneribus superant, subiguntq; haud vera profari,
Sublatum furto intempesta nocte cadauer.
Sed non vlla datur verum exuperare facultas.
Quoq; magistendunt serpentem sistere famam,
Amplius hoc volat illa, omnemq; exuscitat oram.

C H R I S T.

Sunt etiam, qui se ore canant vidisse patentes
 Sponte sua tumulos, multosq; exisse sepulcris,
 Quorum iam pridem tellus acceperat ossa.
 Interea socij, quos in diuersa pauentes
 Iandudum terror longè disiecerat omnes,
 Tabescunt mæsti. calo cecidisse videtur
 Omnibus extinctum æterna caligine Solem,
 Et penitus mundo iucundum lumen ademptum.
 Tandē conueniunt, & adhūc loca nota frequentant,
 Tecta q; quæ viuo sibi quondam rege fuissent
 Dulcia, sed casu nunc desolata recenti.
 Dux nusquam, miseris nusquam datur illa tueri
 Ora, illosūe oculos aspectu luce serena
 Iucundos magis, aut calo radiantibus astris,
 Et cunctis nomen dulce obseruatur ad aures.
 Aegrescunt mæsti, squalent circum omnia luctu.
 Haud secus atq; olim exemit cum subere pastor
 Cereæ dona cauo, vacuumq; alueare reliquit.
 Tunc etiam, fumus quas longè dispulit ater,
 Hinc illinc glomerantur apes, & inania frustra
 Tecta adeunt, denso volitantes agmine circum,
 Direptosq; faros ægæ, populataq; passim
 Mella vident nequidquam hyemē congesta futura.
 Ecce viros autem tali microrē sepultos
 Attonitæ miris matres rumoribus implent,
 Vidisse aligeros cali de gente ministros,
 Regem ipsam vidisse nouo fulgore micantem,
 Et vacuum porro tumulum, vestesq; relictas.
 Protinus ergo alij montis petere ardua cursu
 Contendunt rapido festini, vbi inane sepulcrum,
 Aſt alijs incredibile, ac mirabile visum,
 Et primo ancipites delusos credere matrum.
 Effigie pauitantum oculos, & imagine falsa,
 Vt nobis sepe in somnis spectare videmur

Absentum

Absentum vultus, simulacraq; luce carentum,
 Donec sera illis sub luce in tecta coactis
 Ingrediens sese ostendit manifestius heros
 Voce habituq; Deum confessus imagine nota
 Divinum toto iaciens de corpore lumen.
 Hinc Thomas aberat Didymus vicina pererrans
 Oppida, quo metus impulerat duce nuper adempto.
 Isq; ubi dein rediens est sacra redditus urbi,
 Acceptusq; domo, socios videt acce recent;
 Attonitos casu, ac ceco terrore silentis,
 Quales aut templum, domini aut ubi disitis aedes
 Marmoreas petijt ruptis de nubibus ignis,
 Terrificusq; locum implevit splendoribus omnem,
 Stant intus pauidi ciues. quatit omnibus horror
 Pectora. vix longo post tempore corda residunt.
 Obstupuit risu ignarus, caussamq; requirit,
 Et socios dictis Didymus demulcet amicis,
 Quem senior Petrus amplexus, lacrymisq; profusis
 Menti caniciem humectans sic deniq; satur.
 Vidimus (ô iam nos felices) vidimus ipsum,
 Ut soliti, regem spirantem, aurasq; trahentem
 Calicolum regem, qui nos modo morte reliquit.
 Hec ait, exultansq; animo cælum vsq; tuetur.
 Ille autem (neq; enim narranti talia credit)
 Ipse ne rursus, ait, cæli hoc spirabile lumen
 Aspicit? an potius simulacri apparuit umbra,
 Atque oculos fallax vestros elusit imago?
 Imò ait illum ipsum diuino illa ipsa gerentem
 Vulnera, & antiquam seruantem corpore formam
 Vidimus, ac veros manibus tractauimus artus.
 Vidi oculis, vidi ipse meis, & vulnera noui.
 Vesper erat, clausaq; fores, clausaq; fenestræ,
 Nos intus pauidi latitare, & corpora victu
 Curare, ac positis mortui discumbere mensis.

C H R I S T.

Ecce autem tecti in medijs penetralibus ipse
 Improvisus adest, & inobservabilis heros
 Effulget clausis ingressus limina portis,
 Improvisus adest, inopinaq; gaudia portat.
 Continuo ad lucem visum tectum omne cremari,
 Nos tripidare animis, subitoq; horrescere visis
 Attoniti. verum ille metus, vanumq; timorem
 Increpitans vetuit trepidos exurgere mensis.
 Ipse ego sum. pacem vnanimes agitate, metusq;
 Soluite, tentandosq; dabat simul omnibus artus,
 Vulneraq; insigni quæ corpore quina gerebat.
 Quin etiam parcis nobiscum accumbere mensis
 Non fugiens solito est coram de more loquutus,
 Ceu mortalis adhuc quæ verba novissima nuper
 Ad mortem properans nobis memoranda reliquit.
 Tum demum liquidis abiens se immiscuit auris,
 Hæc senior, socyq; eadem simul ore canebant.
 Nec dum finis erat verbis, cum protinus ecce
 Cum clamore ruit Cleophas fidiſſimus vnus
 E multis, quos his senis subiunxerat heros,
 Atq; hæc dicta dabat. vos ô iam soluite luctus.
 Vivit adhuc socy lethi iam lege solutus,
 Vivit adhuc. vidi his oculis, vidi ipse, Deiq;
 Auribus his hausi vocem, consuetaq; verba.
 Audiit hic etiam mecum, viditq; loquentem,
 (Atq; manu, nutuq; propinquum Amaona signat)
 Nam modo forte animis mæsti dū incedimus ambo,
 Qua se demissi incipiunt subducere montes,
 Extulit aëreas Emaus vbi turribus arces,
 Aduena in ignota nobiscum veste profectus,
 Externosq; gerens habitus comes additur ultro.
 Tædia dumq; via vario sermone leuaret,
 Interdum eruptis roramus fletibus ora,
 Et gemitus imis dolor exprimit ossibus ardens.

Ille

Ille agros dictis solari, & querere causas
 Crebra resurgentis luctus, nos ordine cuncta
 Pandimus, atq; ducis lethum crudele profamur,
 Quo moriente simul perierunt gaudia nostra.
 Ut factis, verbisq; animos spe arrexit ingens
 Ingenti, sed dehinc nos morte fefellerit omnes.
 Non tulit ulterius, contraq; hæc reddidit ille.
 Non pudet o semper cecos, & lucis egentes?
 Nonne ducis vestri quondam crudelia vates
 Funera prædixere omnes, casusq; nefandos
 Tot veterum monimenta docent haud credita vobis?
 Sponte sua letho caput obuius obtulit ipse
 Unus pro multis, patrias quo flecteret iras,
 Atq; iter ipse suo signaret ad astra cruce.
 Haud ita vos ille erudit, nam sæpe futura
 Hæc eadem de se longè ante retexit amicis.
 Atq; equidem, memini, nuper media vrbe canebat,
 Obscura sed verborum rem ambage tegebat.
 Nunc autem manifesta patent, nunc omnia aperta
 Nube palam ablata, nec spes fouistis inanes.
 En rex, qui positas conseruat ordine vites
 Præ tendens sepem insidijs hominumq; ferarumq;
 Omnibus immisissis incassum ex vrbe ministris,
 Quos letho dedit insontes manus effera agrestum,
 Demum infelices natum ipsum misit in agros.
 Nam pater omnipotens post tot fera funera vatum
 Ipse suum iussit natum descendere olympo.
 Ecce Palestini furys immanibus acti
 Natum etiam hauserunt crudeli funere herilem.
 Haud impune tamen, rex vrbe vlticibus armis
 Iam iam aderit, flammisq; feros agitabit agrestes.
 Et pangenda alijs credet vineta colonis.
 Sic fatus cæpit voces ex ordine vatum
 Obscuras, veterumq; evolueret facta parentum,

C H R I S T.

Cuncta docens lethum Christo crudele minari,
 Quo mortale genus tenebris educeret atris.
 Ut clara antiquis portendi hæc omnia signis
 Monstrabat ratione, oculis caligine abacta!
 Ut nostros mira inflexit dulcedine sensus!
 Ut resoluta nouo ardebant præcordia amore!
 Qualiter aut æris rigor acris soluitur æstu,
 Aut glacies concreta nouo sub sole liquescit:
 Non illum tamen immemores agnouimus antè,
 Quàm vètem ad sedem, paruaq; subiuius urbè,
 Nanq; iter vltèrius fingentem, seq; ferentem
 Longè alias sedes petere, ambo orauimus, isdem
 Nobiscum haud asper tectis succederet hospes,
 Id quoq; præcipiti suadebat vesper olympo
 Iam piceo terras infuscans noctis amictis.
 Paruit, & mensas comitum est dignatus egenas.
 Ut præmum fruges tostas cerealia liba
 Attigit, & solito fregit de more, repente
 Nox abijt, tandemq; oculis lux addita nostris.
 Agnosco, & supplex manifestam numen adoro.
 Sed subito volucres abiens ceu fumus in auras
 Respuit humanos visus, sensusq; refugit.
 Talia narrabat Cleophas, quæ credita cunctis
 Vera negat Thomas, & creptus perstat in isdem.
 Hæc mihi (dicam iterum) nemo persuaserit vnquam,
 Illum ipsum huius oculis clara nisi luce videndum
 Hausero, & his manibus nisi vulnera contrectaro.
 Sic fatur. simul ecce Deus cum lumine largo
 Improvisus adest iterum, sociasq; reuolit,
 Et clausæ mansere fores, mansere fenestræ.
 Non aliter vitri, quod tectis summoet auras,
 Lumine Sol penetrat splendentes aureus orbes
 Insertim radios iactens in opaca domorum,
 Nec tamen vlla via apparent vestigia adacta

Luce,

Luce, sed ille so sape itq; reditq; metallo.
 Sternunt sese omnes terra, gembuq; salutant.
 Ut verò Didymus manifestò in lumine vidit
 Vulnera monstrantem, & se nomine compellantem
 Horruit, & prono confestim corruit ore.
 Multaq; se incusans animo sic deniq; fatur.
 Vera mihi facies, verus Deus, omnia noui.
 Haud equidem (fateor) viuum te credere quibam
 Post obitus celi hoc iterum spirabile lumen,
 Has auras haurire, animo tua dicta labanti
 Exciderant penitus, modo qua suprema dedisti.
 Demens, qui te obita non posse hunc morte reuertì
 Crediderim, cum quarta alios iam luce sepultos
 Ad superas celi nuper reuocaueris oras,
 Et memini, atq; aderam, sed me mens laua tenebat.
 Forsan an hæc tamè haud vestro sine numine tanta
 (Credo equidem) venit dementia, forsitan olim
 Proderit hic seris hæsisse nepotibus vnum,
 Et manibus voluisse prius contingere corpus,
 Ne facies, aut vana oculos eluderet umbra.
 Talibus orantem Deus, & lux ipsa reliquit.
 Nunc hos, nunc adiens alios, & pectora firmans.
 Nec prius euasit mundi mortalibus oris,
 Quàm quater exoriens dena Sol luce rediret.
 Forte igitur Petrus, & socij vada salsa secabant
 Remigjs lembum subigentes, dum sibi victum
 Arte parant solita, piscesq; in gurgite captant.
 Et iam per totam vano, quæ longa, labore
 Defessi noctem frustra, madefacta legebant
 Retia, cum iuuenem egregium vidèrè liquenteis
 Fluctifrago tractus è littore prospectantem,
 Nec primo agnouere Deum, diuinâq; membra,
 Quando quidem se mortali celauerat ore.
 Ipse dehinc tali compellans voce natantes
 Dextram,

C H R I S T.

Dextram, ait. affectate viri. hūc appellite puppim.
 Hac dabitur vanum non effudisse laborem.
 Nec mora, præceptis parent, dextraq; per vndas
 Detorquent alacres cursum, nodosaq; lina
 Proijciunt. moti sonuit plaga carula ponti.
 Iamq; senex tacito socijs Petrus innuit ore,
 Auxilioq; vocat nutuq; manuq; silentes
 Significans prædam innumeram. vix retia cunctis
 Plena trahunt. capti saliant per vincula pisces.
 Sensit Ioannes hic numen, & heus prior, inquit,
 O socij, non fallor, adest Deus, ille magister
 Ille quidem. agnosco diuinos oris honores.
 Latitiam vt iactat vultuq; oculisq; decoris!
 Quod simul accepit Petrus, haud cunctatus, ab ipsa
 Desilytrate, & equoreas se iecit in vndas,
 Quò regem falsos per fluctus primus adiret
 Quamuis multa timens gliscentibus equore ventis.
 Cetera deinde manus terræ aduertuntur, & omnes
 Remiuaga siccum cupidi tenuere carina.
 Tum victu vt vires renocent, cerealia mensis
 Dona onerant iussi, vinosq; in littore pisces
 Vnà omnes torrere parant, succensaq; pruna
 Suggestitur circum. teter petit æthera nidor.
 Vt compressa fames, surgit rex optimus ipse,
 Confessusq; Deum socijs ita deniq; fatur.
 Pacem optate viri, pacem laudate quieti.
 Saluete æternum socij, æternumq; valete.
 Este mei memores. ego claro poscor olympto.
 Iamq; adde duris animos aptate ferendo
 Omnia, nec propius seuos adusse tyrannos
 Sit timor, atq; duces affari, & vera monere.
 Non vos maiestas soliorum, aut sceptræ superba
 Terrificent regum lucis. nil huius egentes.
 Haud longè tum querendum, quæ tempora fandi,

Qui

Quis modus aptus, ego præsens adero omnibus ora
 Vestræ regens, dabitur verborum copia cuiq;
 Nec calo vires vos, & solamen ab alto
 Deficient, cum Sol decimò iubar aureus ortu
 Extulerit, pater afflabit cælestibus auris,
 Diffusumq; animis numen diuinitus addet,
 Præsede quo freti reges, rerumq; potentes
 Nil veriti, nostrum vulgabitis vndiq; nomen.
 Tum sanctum sese genus aurea tollet ad astra,
 Densus agens veluti laxis se palmes habenis
 Luxuriat, folijsq; simul, fœtuq; grauescit.
 Deniq; cum suprema dies illuxerit orbi,
 Omniaq; eliciam patefactis ossa sepulcris,
 Atq; iterum in lucem emergent, quos terra tegebat,
 Hanc vallem, densa hos implebunt agmina colles
 Matres atque viri, vixq; hausta luce perempti,
 Ipse ego iura dabo, mediaq; in valle sedebo
 Quæsit or, vitas populorum, & crimina pendens.
 Vos etiam mecum bis senis sedibus ipsi
 Sublimes mortale genus censebitis vnâ,
 Bis, senaq; tribus gentis tum vestræ subibunt
 Arbitria, & vestros mirabitur orbis honores.
 Interea Petre te (nulli pietate secundum
 Noui etenim) his rerum summam, clauumq; tenentē
 Præficimus cunctis, vltro qui nostra sequuti
 Imperia, hoc te præcipuo insignimus honore.
 Tu regere, & populi parcens dare iura memento.
 Summa tibi in gentes iam nunc concessa potestas.
 Iamq; pios tege pace, voca sub signa rebelles.
 Quencunq; in terris scelus exitiale perosus
 Admonitum frustra iusta deuoueris ira
 Colloquio absterrens hominum, cœtuq; piorum,
 Idem erit inuisus calo, non ille beatis
 Sedibus aspiret, nisi tu placabilis idem

Dignatus

C H R I S T.

Dignatus venia meliorem in pristina reddas.
 Iamq; adeò tibi concessum mortalibus aegris
 Claudere siderei portas, ac pandere celi.
 Talia mandabat terras, hominesq; relinquens.
 Sic natus moriturus oues, & ouilia pastor
 Commendans caris furta insidiasq; luporum
 Edocet, & pecori contraria pascua monstrat.
 Sic socijs euo iam fessus nauta biremem
 Credit, inexpertosq; docet varias maris oras,
 Et breuis, & Syrtes, & nauifragas sirenas.
 His animaduersis totius lucida circum
 Palmiferi nubes collis capita ardua texit,
 Et curua aethereis fulserunt littora flammis.
 Interea totum exercent noua gaudia caelum
 Alituum caelestum acies, sanctiq; volucres
 Dant manibus plausus, & multicoloribus alis,
 Instaurantq; choros, fremitu aetheris atria feruent.
 Pars pendent speculis, & propugnacula Leti
 Celi summa tenent, & mœnia celsa coronant.
 Obuia pars portis parat ire patentibus, & se
 Quisq; auris credunt, ac pennis aethera obumbrant.
 Hi plectro indulgent, fidibusq; his tibia cantus
 Dat bifores. alij caua cornua flatibus implent,
 Raucifonasq; tubas, & ahenea cymbala iactant.
 Atque ubi ter patris ad solum pernixe chorea
 Indulsere choris, ter ludo lucida regna
 Lustrauere, poliq; è vertice decurrere,
 Non aliter sunt ingressi volucris agmine contra
 Concentu vario, & multisono modulatu,
 Quàm prolapsa Remi cum nondum vrbs alta iaceret,
 Tarpeiaq; arces starent, lateq; subactis
 Iura daret populis rerum pulcherrima Roma,
 Consul victor, orans pugnatis undiq; bellis,
 Intrabat rediens, Capiuoliaq; alta subibat.

Talis

Talis nubiuago tendebat ad aethera gressus
Vera Dei soboles. ut vero flectere quiret,
Iratu quoties genitor mortale pararet
Exercere genus meritis ob crimina pœnis.
Omnia fert secum cadis monimenta nefandæ.
Imprimis duplicemq; trabem, infandamq; colūnam,
Brachia cui vinctus tulit aspera verbera, & acres
Virgarum fascēs, infectaq; sanguine lora.
Hastamq; & calamo pendentia pocula leui.
Tres deinde ingentes, & acuta cuspide vinctes
Cernere erat, quibus effossus palmasq; pedesq;
Sertaq; nexilibus vepribus conserta rigeant.
Illic & longo Romani signa senatus
Hastili suspensa, canoq; latentia cornu
Lumina, quod superas abies tollebat ad auras,
Quamq; manu rex pro sceptro gestauit arundo,
Omnia quæ pueri caelestes ante gerebant,
Singula quisq; poli; arcem per mane petebant.
Suspexere viri attoniti, acieq; sequentes
Alituum nubem, ac regem videre per auras
Tollentemq; manus, cali; serena secantem,
Cum subito rutila hæc venit vox reddita ab æthra.
Ne trepidate. quid hæretis supera alta tuentes?
Cum genitore Deus regnandum accepit olympum.
Nec mora. carminibus cæli domus ardua longè
Auditur resonare, modusq; per astra canoris.
Contra etiam plausere, atque hæc alterna canebant
Lata viri, cælumq; oculis animisq; petebant.
Omnes ô plausu gentes linguq; fauete,
Atq; Deum canite ascensu supera alta tenentem.
Quadrupedum volucrumq; genus, mutaq; natâtes
Exultent, tractus terrarum ubicunq; patentes.
Ipsi dent montes, ipsa & dent flumina vocem
Lata suam, & scatebris voluentes flumina fontes,
Quodq;

C H R I S T.

Quodq; ambit longis terras anfractibus æquor,
 Cuncta suū agnoscant auctorem, & carmina dicāt,
 Semper ut idem ingens regnarit originis experts
 Cum genitore Deo. Deus omnia numine complens
 Ut nullis mox principijs, aut semine nullo
 Omnia condiderit, calum, terrasq; fretumq;
 Quæq; vago passim subsunt animantia cælo.
 Ut terras ponto discloserit, æthera terris,
 Luciferis cæli lustrauerit atria flammis,
 Tellurisq; sinum varijs appinxerit herbis,
 Sufficiatq; satis fruges, & vitibus alvum
 Humorem, tu cuncta moues, tibi maximus æther,
 Quiq; super latices concrescunt æthere, parent.
 Nubila te, venti q; timent. te vesper & ortus
 Observant, obeuntq; tuo sua munera nutu,
 Et tibi monstriferi obsequitur plaga cæcula ponti.
 Tu manibus validis terrarum pondera libras,
 Atq; grauem vacuo suspendis in aëre molem
 Rerum elementa locans æterno fœdere, ut omnia
 Concordi in medium tendant nitentia motu.
 Tu liquidas per inane vias is nubibus actus,
 Auroramq; sedens veheris pernicibus alis.
 Non tibi tempus equis fugit irremocabile adactis.
 Semper idem ante tuos oculos præsensq; moratur,
 Quodq; est, quodque fuit, simul & quod deinde se-
 Ipse etiam parens tibi cæli in vertice fixus (quetur.
 Sol stetit, ipsa etiam surgens in cornua Luna,
 Atque suos penitus requierunt sidera cursus.
 Te mandante suam vim sæpe innoxius ignis
 Dedidicit, patri in medijs fornacibus astant
 Illæsi, ianctantq; tuas ad sidera laudes.
 Tu mare nauigerum concreta diuidis vnda,
 Et populis medios das ire impune per æstus.
 Tu rapidos flectis ripis mirantibus amnes.

Tu

Tu largam tactis è cauitibus elicis undam,
Idem largifluos fonteis & flumina sistens.
Ipsa tuo tremit aspectu conterrita tellus,
Quosq; procul tangis fumant ad sidera montes.
Assurgunt reges pauidi, tibi sceptrum, tibi arma
Deponunt, longe q; tremunt, & numen adorant.
Tu surdis aures, oculos tu lumine captis,
Et vocem mutis, & vires sufficis egris.
Tu reuocas in vitam obita iam morte sepultos,
Et rursum potes amissos accendere sensus.
Non te vis crudi perterriti horrida lethi,
Non Eribi confusa domus loca fœta timoris.
Te manes tremuere, plagæ regnator opacæ
Umbrarum passim populantem immitia regna
Non tulit, atq; imis trepidus se condidit antris,
Prostratæq; metu procul Eumenides latitarunt.
Dum superas præda ingenti vehereris ad arces,
Nunc ubi iam victor regnas, superumq; beato
Concilio imperitas, prouisaq; tempora longè
Disponens reparas fugientia secula mundo,
Nec requiesse sinis Solis voluentia lustra.
Salve opifex rerum, vastiq; salutifer orbis,
Aspice nos propius, propius genus aspice nostrum.
Morte tua patet ætherei cui ianua olympi,
Et veteres tandem pater obliuiscitur iras.
Talia littorea læti sub rupe canebant
Vndeni proceres, omnisq; effusa iuuentus.
Non tamen exuerant vanum inter tanta timorem
Gaudia, nondum animos firmati numinis aura
Aetherea, sed adhuc latebras, cauaq; antra petebat.
Sicut ubi accipiter celsa de sede columbam
Sustulit apprensam, quam rostro euisceret unco,
Diffugiunt aliæ huc illuc, mox turribus imis
Conducunt se celeres, & inania murmura miscent.

Haud

C H R I S T.

Haud illi secus attoniti post funera regis
 Inclusi tecto stabant promissa magistri
 Caelo expectantes venturum numen ab alto.
 Iamq; aderat promissa dies, deciesq; tenebras
 Flammiifera Sol exoriens face ab vrbe fugarat,
 Cum pater omnipotens cali regione serena,
 Sidera purpureo reficit qua purior aether
 Lumine, calicolum in medio media arce sedere
 Tempora dispensas, discretaq; fœdera mundo.
 Cui se tum exutus moribundos filius artus
 Diffulgens radijs, ac mira luce coruscus
 Obtulit, & magno genitorem affatus amore est.
 O pater, & socijs tandem succurrere nostris
 Tempus ait, quos amisso duce protinus omnes
 Acer agit timor huc illuc, atq; omnia terrent
 Imbelles, quoniam mortali corpore creti.
 Discute terrorem hunc animis, & pectora firma,
 Ne casus nequeant alacres procurrere in omnes.
 Illis me propter Solyme, Iudæaq; passim
 Insidias infensa odys molitur iniquis.
 Tu tamen hos olim fore, qui præstantibus ausis
 Per gentes canerent nostrum indelebile nomen,
 Quacumq; oceanis terrarum clauditur orbis,
 Et populos nova conuersos ad sacra vocarent,
 Pollicitus genitor, tibi nec sententia nutat.
 Hos (quando caelo demum non abnuis arcem)
 Ipse ego saepe tua fretus pietate labentes
 Firmant, implentiq; animis siquidem affore olympi
 Promissi auxilium subito, & tutamen ab arce,
 Quo freti reges, regumq; minacia iussa
 Contemnant, alacresq; ruant in funera lethi
 Sponte sua vera pro religionis amore.
 Sic fatus palmas ferro ostentabat acuto,
 Traiectosq; pedes, & hians in pectore vulnus,

Sertaq;

Sertaq; & humatos vepres, quos hostia gessit.
 Annuit oranti, delibansq; oscula nato
 Reddidit hæc pater æterno deuinctus amore.
 Iam concessa petis. dabitur tibi nate quod optas.
 Promissa (ne tende manus) afflabimus aura,
 Quos vis, atq; viros nostro flammabimus igni,
 Ut pro te blandæ proiecto lucis amore
 Non ferrus, aut flammæ metuant, morsusue ferarum,
 Aut crinita rotis circum laniantibus haustra,
 Quiq; reformidant nunc omnes æris auras,
 Obijcient certis alacres se sponte periclis
 Pugnando, & claras animas de corpore reddent
 Contemptu necis, & vera virtute superbi.
 Non illos æstus, non illos frigora sistant,
 Lethiferum aut campos cum sidus findit hiulcos.
 Cerulea aut glacie cum nectit flumina bruma.
 Verum ultra Gangem auditi, Bactra ultima supra,
 Ismara, Bistoniasq; plagas, Serasq; remotos
 Gadibus, & virides penetrabunt roce Britannos.
 Implebunt terras monitis, & cuncta novantes
 Tempa pererrato statuent tibi maxima mundo.
 Ad tua mutata properabunt nomina gentes,
 Diuise penitus toto orbe per æquora gentes,
 Seclaq; conuersis procedent aurea rebus,
 Quæ tibi sæpe ego pollicitus, scisq; omnia mecum.
 Nec tantum tua nate pijs hæc vulnera olympum
 Nunc pandi meruere, nigra quos nocte premebat
 Infantes primi scelus exitiale parentis.
 Verum alios mox, atque alios per secula celo
 Efficient dignos, sua quos commissa piacula
 Sidereis procul arcebant à sedibus olim.
 Tanta tua merces, ea vis, eo gratia mortis.
 Atq; adeo quodcunq; homines ab origine rerum
 Admisere, alijs quidquid peccabitur annis,

Hæc

C H R I S T.

Huc coëat, satis illa tui pars parua, superq;
 Omnia diluere, prorsusq; abolere cruoris.
 Quin etiam mox tempus erit, cùm scilicet olim
 Ter centum prope lustra peregerit athereus Sol,
 Tum veri Graiàm obliti mendacia vates
 Funera per gentes referent tua carmine verso,
 Atq; tuis omnes resonabunt laudibus vrbes,
 Prasertim lætam Italiæ felicis ad oram,
 Addua vbi vagus, & muscoso serius amne
 Purior electro, tortoq; simillimus angui,
 Qua rex fluuiorum Eridanus se turbidus infert
 Mœnia turrigeræ stringens male tuta Cremona,
 Vt sibi iam tectis vix temperet vnda caducis.
 Illuc tum niuei velut inter nubila Cygni
 Omnibus in ripis pueri, inuupteq; puellæ
 Carmina casta canent, mixtiq; in gramine molli
 Laudibus incipient certatim assuescere nostris,
 Et teneri prima coetus te voce sonabunt.
 Hæc tibi certa manent, hæc vis mouet ordine nulla:
 Sic fatus dulcem nato inspirauit amorem.
 Interea scelus insandum pellacis Iudæ
 Multa execrantes socij se ad iussa parabant
 Munera diuersas sortiti protinus oras,
 Quas peterent, moresq; nouos, noua sacra docerent.
 Quo'ue autem patribus bis senis cetera, vt ante,
 Pareret pubes, numerum, sanctumq; senatum,
 Quod superest, suppleant, socijsq; ex omnibus vnus
 Sortitu gaudes tanto prælatus honore
 Matthia, obscurum genus, & sine luce propago.
 Tum cuncti inter se mœsti sic ore precari.
 Si nunc, si nobis aurai calitūs alma
 Halitus omnipotens patefacto aspiret olympo,
 Quandoquidem toties nobis Deus omnibus illum
 Auxilio fore pollicitus, sanè omnia vera

Prædixit

Prædixit. desit veris hoc hæctenus vnum.
 Talia suspensi secum ægra mente serebant.
 Ecce autem cæli ruere ardua visa repente,
 Et superum tonat ingenti domus alta fragore.
 Suspiciunt, noua lux oculis diffulsit, & ingens
 Visus ab æthereo descendere vertice nimbus
 Lucis inardescens maculis, tectumq; per omne
 Diuersi rumpunt radij, tum innoxius ignis
 Omnibus extemplo supra caput astitit ingens,
 Et circum rutilus incanduit aura fauillis,
 Stricturis veluti crebræ crepitantibus olim
 Dissiliunt scintillæ, acres dum incudibus ictus
 Alternant Chalybes, robustaq; brachia tollunt
 Candentem curua versantes forcipe massam.
 Nam pater omnipotens, supera; æquæuus ab arcæ
 Filius aspirant vnâ omnipotentibus auris.
 Infunduntq; viris numen. Deus ecce repente,
 Ecce Deus. cunctis diuinitus algida corda
 Incipiunt afflata calescere, numine tacti
 Implentur propiore viri, sacrumq; furorem
 Concepere, Deumq; imis hausere medullis.
 Nec mora, nec requies, ter scintillantibus igneis
 Terrifico radijs fulgore, ter alitis auræ
 Turbine correpti blando flammantur amore,
 Ignescuntq; animis, atq; exultantia cunctis
 Exercent acres stimulus præcordia motus.
 Diffugiunt animis terrores, mira loquuntur,
 Mira canunt, eadem varijs (mirabile dictu)
 Gentibus accipitur vox haud obscura, sibiq;
 Quisq; videbatur patrias haurire loquelas,
 Multi vt tunc ierant varijs hinc partibus orbis
 Sacrorum studio, visendaq; vrbs amore,
 Solennem quæ luce illa celebrabat honorem
 Quinquaginta actis post orgia prima diebus

Q

Orgia,

C H R I S T.

Orgia, cum mensis epulandum apponimus agnum.
 Hic sua verba audit tellure Libystide cretus,
 Hic Galli sua, Romulida, Parthi; Scythae;
 Nec non subiecti glaciale sidere Thraces,
 Afri; Cretes; Phrygum; è gente profecti,
 Atq; Indi, atq; Arabes, & areninagi Garamantes,
 Mirantur cuncti circum, mirantur & ipsi.
 Namq; hominem velut exuti, moribundaq; membra
 Mente domos caeli peragrant, atq; aethera apertum
 Intenti, & superum taciti sermone fruuntur.
 Iamq; canunt ventura. animis Deus expulit atram
 Lustrans corda intus nubem, quæ corpora circum
 Caligatq; hebetatq; humanas humida mentes.
 Quosq; modo dura mortis formidine turpi
 Speluncis atris terrebant omnia clausos,
 Liberiùs nunc luce palam, atq; licentiùs audent
 Terrorum expertes, nec iam mortalia curant.
 Non ferrum, aut flammam metunt, morsusue ferarum,
 Sed regem vulgo testantur morte peremptum
 Immerita genus aethereo deducere olympo,
 Iamq; pudet metuisse omnes, animosaq; lethi
 Spes magis atq; magis viget acris numinis haustu.
 Haud secus ac crebris cum rimis terra dehiscit,
 Cum sitit omnis ager, tum quæ morientia languent
 Gramina, ceruleus si calo venerit imber,
 Continuo attollant rursus capita, aruaq; ponant
 Squalorem, redeatq; decor suus omnibus agris.
 Ergo abeunt varias longè lateq; per oras
 Diversi, laudesq; canunt, atq; inclita vulgo
 Facta ducis, iamq; (ut vates cecinere futurum
 Antiqui) illorum vox fines exit in omnes.
 Audijt & si quem medio ardens aethere iniqua
 Sidere desertis plaga dividit inuisa terris,
 Quiq; orbem extremo circumsonat aquore pontum

Con-

Continuò ponunt leges, moremque; sacrorum
 Urbibus. infectum genti lustralibus undis
 Eluitur scelus, et veteris contagia culpa,
 Religioque; novas nova passim exuscit aras,
 Protinus hinc populos Christi de nomine dicunt
 Christiadas. toto surgit gens aurea mundo,
 Seclorumque; oritur longè pulcherrimus ordo.

FINIS.

SI QUID HIC FACTVM
 DICTVMVE
 CONTRA SANCTOR. PATRYM SCITA,
 INFECTVM
 INDICTVMVE ISTO.

Q.

QVIS

QVISQVIS ES,
AUCTOR TE ADMONITVM VULT, SE NON
LAUDIS ERGO OPVS ADEO PERICVLOSVM
CVPIDE AGGRESSVM, VERVM EI HONESTIS
PROPOSITIS PRAEMIIS A DVOB. SVMMIS
PONTI. DEMANDATVM SCITO LEON. X.
PRIVS, MOX CLEM. VII. AMBOB. EX
ETRUSCOR. MEDICVM CLARISS. FAMILIA;
CVIVS LIBERALITATI ATQVE INDVSTRIAE
HAEC AETAS LITERAS AC BONAS AR-
TEIS, QVAE PLANE EXTINGTAE ERANT,
EXCITATAS ATQVE REVIVISCENTES DE-
BET. ID VOLEBAM, NESCIVS NE ESSES.

M
N

cer
Herc
Ment
Ecqu
Sub p
Aufu
Lata
Perso
Prim
Regi
Gall
Hec
Dun
Ah d
Hen
Mag
Paro
Mite

MARCI HIERO-
NYMI VIDAE CREMO-
NENSIS POETI-
CORVM,

AD

Franciscum Francisci Regis
Franciæ filium, Del-
phinum.

LIBER I.

*IT fas vestra mihi vulgare arcana
per orbem*

*Pierides, penitusq; sacras recludere
fontes,*

*Dum vatem egregium teneris edu-
cere ab annis,*

Heroum qui facta canat, laudésue Deorum,

Mente agito, vestriq; in vertice sistere montis,

Ecquis erit iuuenum segni qui plebe relicta

Sub pedibus pulchræ laudis succensus amore

Ausit inaccessæ mecum se credere rupi,

Lata ubi Pierides, cithara dum pulcher Apollo

Personat, indulgent choreis, & carmina dicunt?

Primus ades Francisce sacras ne despice Musas

Regia progenies, cui regum debita sceptrâ

Gallorum, cum firma annis accesserit ætas.

Hæc tibi parua ferunt iam nunc solatia dulces,

Dum procul à patria raptum, amplexuq; tuorum,

Ah dolor, Hispanis fors impia detinet oris

Henrico cum fratre, patris sic fata tulerunt

Magnanimi dum Fortuna luctatur iniqua.

Parce tamen puer, ô lacrymis, fata aspera forsan

Mitescent, aderitq; dies latissima tandem,

Q 3

Post

Post triste exilium patrŭs cŭm redditus oris
 Latitiam ingentem populorum, omnesq; per vrbes
 Accipies plausus, & letas vndiq; voces,
 Votaq; pro reditu persoluent debita matres.
 Interea te Pierides comitentur, in altos
 Iam te Parnassi mecum aude attollere lucos.
 Iamq; adeo in primis ne te non carminis vnum
 Pretereat genus esse, licet celebranda reperti
 Ad sacra sint tantum versus, laudŕsue Deorum
 Dicendas, ne religio sine honore iaceret.
 Nam traxere etiam paulatim ad cetera Musas,
 Versibus & varijs cecinerunt omnia vates.
 Sed nullum ẽ numero carmen prastantius omni,
 Quam quo post diuos heroum facta recensent,
 Versibus vnde etiam nomen fecere minores.
 Munere concessum Phœbi venerabile donum
 Phæmonoes, quæ prima dedit (si verq; vetustas)
 Ex adyto haud alijs numeris responsa per orbem.
 Tu vero ipse humeros explorans consule primum,
 Atq; tuis prudens genus elige viribus aptum.
 Nam licet hîc diuos, ac Dis genitos heroas
 In primis doceam canere, & res dicere gestas,
 Hæc tamen interdum mea te præcepta iuuabunt,
 Seu scenam ingrediens populo spectacula præbes,
 Siue elegis iuuenum lacrymas, quibus igne medullas
 Vrit amor, seu pastorum de more querelas,
 Et lites Siculi vatis modularis auena,
 Siue aliud quodcunq; canis, quo carmine cunq;
 Nunquã hinc (ne dubita) prorsum incõsultus abibis.
 Atq; ideo quodcunq; audes, quodcunq; paratus
 Aggrederis, tibi sit placidum, atq; arriserit vltro
 Ante animo. nec iussa canas, nisi forte coactus
 Magnorum imperia regum, si quis tamẽ vsquam est,
 Primores inter nostros qui talia curet.

Om.

Omnia sponte sua, quæ nos elegimus ipsi,
Proueniunt, duro assequimur vix iussa labore.
Sed neq; cùm primum tibi mentem inopina cupido,
Atq; repens calor attigerit, subito aggrediendū est
Magnum opus. adde moram, tecumq; impensius antè
Consule, quidquid id est, partesq; expēde per omnes
Mente diu versans, donec noua cura senescat.
Ante etiam pelago quam pandas vela patenti,
Incumbasq; operi incipiens, tibi digna supellex
Verborum, rerumq; paranda est, proq; videnda
Instant multa prius, quorum vatum indiget usus,
Illis tempus erit mox cùm latabere partis.
Sponte sua, dum forte etiam nil tale putamus,
In mentem quædam veniunt, quæ forsitan ultro,
Si semel exciderint, nunquam reuocata redibunt,
Atq; eadem studio frustra expectabis inani,
Nec mihi non placeant, qui fundamenta laborum
Cùm iaciunt, veterum explorant opera inclyta vatum
Noctes atq; dies, passimq; accommoda cogunt
Auxilia, intentiq; aciem per cuncta volutant.
Cum etiam prius effigiem formare solutis,
Totiusq; operis simulacrum fingere verbis
Proderit, atq; omneis ex ordinenectere partes.
Et seriem rerum, & certos tibi ponere fines,
Per quos tuta regens vestigia tendere pergas.
Iamq; hîc tempus erat dare vela vocantibus Euris,
Condendiq; operis primas perscribere leges.
At prius atati tenera quæ cura colenda
Dicendum, quantus puero labor impendendus.
Nulli etenim insignem dabitur gestare coronam,
Pieridum choreas teneris nisi norit ab annis,
Postquàm igitur primas fandi puer hauserit artes,
Iam tunc incipiat riguos accedere fontes,
Et Phœbum, & dulces Musas assuescat amare.

Ille autem, paruum qui primis artibus antè
 Imbuit, atq; modos docuit, legesq; loquendi,
 Syncerus vocis cuperem, ac purissimus oris
 Contigerit, fandi ne sors puer, atq; nefandi
 Nescius imbibere male gratæ semina linguae,
 Quæ post infecto ex animo radicitus vlla
 Non valeas meliora docens euellere cura,
 Idcirco mihi ne quisquam persuadeat oro,
 Ut placeant qui dum cupiunt se numine lauo
 Tollere humo, & penitus iactant se ignota docere,
 Conuentu in medio, septiq; impube corona
 Insolito penitus fandi de more magistri
 Obscuras gaudent in vulgum spargere voces
 Irrisi, fœdam illuuiem, atq; immania monstra.
 Non minus à recta mentis ratione feruntur
 Decepti, quàm qui, liquidi cùm pocula fontes
 Sufficiant, malunt graue olentem haurire paludem.
 Ne mihi ne teneræ talis se admouerit auri,
 Sed procul, ô procul ista ferat, natosq; Getarum
 Imbuat, aut si qua est gens toto obtusior orbe.
 Iamq; igitur mea cura puer penetrata vatium
 Ingrediatur, & Aonia se proluat vnda.
 Iamq; sacrum teneris vatem veneretur ab annis,
 Quem Musæ Minci herbosis aluere sub antris,
 Atq; olim similem poscat sibi numina versum,
 Admirans artem, admirans præclara reperta.
 Nec mora iam fauet Ascamo, tactusq; dolore
 Impubes legit æquales, quos impius hausit
 Ante diem Maiors, & acerbo funere merisit.
 Multa super Lauso, super & Pallante perempto
 Multa rogat, lacrymas inter quoq; singula fundit
 Carmina, crudeli cùm raptum morte parenti
 Ah miseræ legis Euryalum: pulchrosq; per artus
 Purpureum, letho dum voluitur, ire cruorem.

Nec-

Necnon interea Graios accedere vates
 Audeat, & linguam teneris assuescat utraq;
 Auribus exercens, nunc hauc, nunc impiger illam,
 Nulla mora est. nostro Aeneae iam conferet igneis
 Aeaciden flagrantē animis, lithacumq; vagantem,
 Atq; ambos saepē impellet concurrere vates.
 Nunc geminas puer hūc aures, hūc dirige mentem.
 Nam, quia non paucos parte ex utraq; poetas
 Nostrosq;, Graiosq; tibi se offerre videbis,
 Quos hūc euites, quibus idem fidere tutus
 Eualeas, dicam, ne quis te fallere possit.
 Haud multus labor auctores tibi prodere Graios,
 Quos inter potitur sceptris insignis Homerus.
 Hunc omnes alij observant hinc pectore numen
 Concipiunt vates, blandumq; Heliconis amorem.
 Felices quos illa etas, quos protulit illi
 Proxima diuino quanto quisq; ortus Homero
 Vicinus magis, est tanto praestantior omnis.
 Degenerant adeo magis, ac magis usq; minores
 Obliti veterum praecleara inuenta parentum.
 Iamq; fere Inachiae restincta est gloria lingua
 Omnis, & Argolici iussi concedere auitis
 Sunt pulsi reges solijs, ciuesq; coacti
 Diuersa exilia, atq; alienas querere terras.
 Hūc illūc inopes errant. habet omnia victor
 Barbarus, & versis nunc luget Gracia fatis.
 Nostri autem ut sanctum diuas Helicon colentes
 Coeperunt primum in Latium transferre, fluebant
 Versu incomposito informes, artisq; Pelasgae
 Indociles Musa fundebant carmina agresti
 Syluicolas inter Faunos. tunc omne sonabat
 Arbustum fremitu syluai frondosae.
 Nondum acies, nondum arma rudi pater Ennius ore
 Tentarat, qui mox Graia de vertice primus

Est ausus viridem in Latio sperare coronam.
 Tum rerum causas naturæ arcana latentis
 Explorare ausi cecinerunt carmine dulci
 Omnia Pierio spargentes nectare vates.
 Atq; ita deinde rudes paulatim sumere versus
 Cœperunt formam insignem, penitusq; Latine
 Agrestem exuerunt morem, liquidissima donec
 Tempestas veluti cali post nubila, & imbres
 Extulit os sacrum soboles certissima Phœbi
 Virgilius, qui mox veterum squalore, sitisq;
 Deterso in melius mira omnia rettulit arte,
 Vocem, animumq; Deo similis, date lilia plenis
 Pierides calathis, tantoq; assurgite alumno.
 Vnus hic ingenio præstanti gentis Achivæ
 Divinos vates longè superavit, & arte
 Aureus, immortale sonans, stupet ipsa, pavetq;
 Quamvis ingentem miretur Græcia Homerum.
 Haud alio Latium tantum se tempore iactat.
 Tunc linguae Ausoniae potuit quæ maxima virtus
 Esse fuit, caloq; ingens se gloria vexit
 Italiae, sperare nefas sit vatibus ultra.
 Nulla mora, ex illo in peius ruere omnia visa,
 Degenerare animi, atq; retro res lapsa referri.
 Hic nanq; ingenio confusus posthabet artem,
 Ille furit strepitu, tenditq; aquare tubarum
 Voce sonos, versusq; tonat sine more per omnes,
 Dant alij cantus vacuos, & inania verba
 Incassum, sola capti dulcedine vocis,
 Pierides donec Romam, & Tyberina fluentia
 Deseruere Italæ expulsa protinus oris.
 Tanti causa mali latio gens aspera aperto
 Scæpius irrupens, sunt iussi vertere morem.
 Ausonide victi, victoris vocibus vsi.
 Cessit amor Musarum, artes subiçere repente

Indi-

Indignæ, atq; opibus cuncti incubuere parandis.
Iam pridem tamen Ausonios inuisere rursus
Cœperunt Medycum reuocata munere Musæ
Tuscorum Medycum, quos tandem protulit ætas
Europæ in tantis solamen dulce ruini.
Illi etiam Graiæ miserati incommoda gentis,
Ne Danaum pœnitus caderet cum nomine virtus,
In Latium aduectos iuuenes, iuuenumq; magistros,
Argolicas arteis quibus esset cura tueri,
Securos Musas iussere, atq; otia amare.
Illi etiam captas late misere per vrbes,
Qui doctas tabulas veterum monimenta virorum
Mercati pretio adueherent, quæ barbarus igni
Tradebat Danaum regnis opibusq; potitus.
Et tentamus adhuc sceptris imponere nostris
Externum, nec dum ciuiles condimus enses.
Hæc ætas omnis, vatum hæc fortuna priorum.
Ergo ipsum ante alios animo venerare Maronem,
Atq; vnum sequere, utq; potes, vestigia serua,
Qui si forte tibi solus non sufficit vnus,
Adde illi natos eodem quoq; tempore vates.
Parce dehinc puer, atq; alios ne quare doceri.
Nec te discendi capiat tam dira cupido.
Tempus erit, tibi mox cum firma aduenerit ætas,
Spectatum ut cunctos impune accedere detur.
Interea moniti vos hîc audite parentes.
Querendus rector de millibus, æque legendus,
Sicubi Musarum studijs insignis, & arte,
Qui curas dulces, cariq; parentis amorem
Induat, atq; velit blandum perferre laborem.
Illa suis niti nondum ausit viribus ætas,
Externæ sed opis, alienæq; indiga cura est.
Nam puerum, ni præsentis vis fida regentis
Adsit, & hunc dulcè studiorum infundat amorem,

Illecebræ sacris auertant mille camænis
 Deceptum falsa melioris imagine curæ.
 Sic quoq; vbi cultis plantas defodit in hortis
 Agricola, & teneras telluri credidit almæ,
 Fraxineos contos subito erigit, & sua cuiq;
 Robora, vt innixæ ventos, caliq; ruinam
 Contemnant surgantq; leues impune per auras.
 Ille autem, pueri cui credita cura colendi
 Artibus egregijs, in primis optet amari,
 Atq; odium cari super omnia vitet alumni.
 Ne forte & sacras simul oderit ille camænas
 Imprudens, & adhuc tantæ dulcedinis expers,
 Deficiantq; animi studiorum in limine primo.
 Ponite crudeles iras, & flagra magistri
 Fæda ministeria, atq; minus absistite acerbis.
 Ne mihi ne quæso puerum quis verbera cogat
 Dura pati, neq; enim lacrymis, aut dulcis alumni
 Ferre queunt Musæ gemitus, agræq; recedunt,
 Illiusq; cadunt animi, nec iam amplius audet
 Sponte sua quidquã egregium, ingratumq; laborem
 Inuitus trahit ægrè, animoq; ad verbera durat.
 Vidi ego qui semper leuia ob commissæ vocabat
 Ad pœnam pueros, furijs insurgere, & ira
 Terribilem, inuisos veluti seuiret in hostes.
 Hinc semper gemitus, hinc verbera dira sonabant.
 Atq; equidem memini cum formidatus iniquis
 Vrgeret pœnis, solusq; immanior ille
 Terreret turbam inuvalidam, miserabile visu,
 Forte puer prima signans nondum ora iuuentæ
 Insignis fauce ante alios exegerat omnem
 Cum socijs ludens lucem, oblitusq; timoris
 Posthabuit ludo iussos ediscere versus.
 Ecce furens animis multa increpat ille, minisq;
 Insurgens sæno pauit antem territât ore

Horren-

Horrendum, & loris dextram crudelibus armat.
 Quo subito terrore puer miserabilis acri
 Corripitur morbo paruo is post tempore vitam
 Crescentem blanda celi sub luce reliquit.
 Illum populifer Padus, illum Serius imis
 Seriadēsq; diu Nymphæ fleuere sub undis.
 Tempore iam ex illo, vatem cum dura iubentem
 Phæbigenam Alcides animo indignante peremit
 Vocali inuisam feriens testudine frontem,
 Debuerat sauos factum monuisse magistros.
 Vos tamen ô iussu iuuenes parete regentum
 Imperijs, vltroq; animos summittite vestros.
 Si quem igitur clari formandi gloria vatis
 Digna manet, verbis puerum compellat amicis
 Sæpè rogans, laudisq; animum pertentat amore.
 Quandoquidem, hūc imis postquā semel ossibus ignē
 Implicuit, labor inde leuis, sese excitat ardens
 Sponte sua, duosq; volens fert ille labores,
 Et tacito viuens crescit sub pectore flamma.
 Quid memorem (socium nam mos equalibus annis
 Iungere cui paribus studijs contendat alumnus)
 Aemula cū virtus stimulis agitarit honestis?
 Presertim si victori sua præmia rector
 Pollicitus celeremue canem, pictamue phætram.
 Continuo videas studio gestire legendi
 Ardentem, ac sera sub nocte vrgere laborem,
 Dum timet alterius capiti spectare coronam.
 Ast vbi sponte sua studia hæc assuerit amare,
 Iam non laudis amor, non illum gloria tantum
 Sollicitat, sed mira operum dulcedine captus
 Musarum nequit auelli complexibus arctis.
 Nonne vides duri natos vbi sæpè parentes
 Dulcibus amōrunt studijs, & discere auaras
 Iusserunt arteis, mentem siquādo libido

Nota subit, solitaq; animum dulcedine mouit,
 Vt lati rursum irriguos accedere fontes
 Ardeant studijs, & nota renisere Tempe?
 Exultant animis cupidi, pugnantq; parentum
 Imperijs, nequit ardentes vis ulla morari.
 Sic assuetus equus iam duris ora lupatis
 Fortè procul notis si armenta aspexit in aruis,
 Hinc veterum ferri cupit haud oblitus amorum,
 Atq; hinc atq; illic haret, frenisq; repugnat,
 Quòue magis stimulis instas, hoc acrius ille
 Perfurit, it tandem multo vix verberare victus
 Coeptum iter, ipsa tamen respectans crebra moratur
 Pascua, & hinnitu latè loca complet acuto.
 Ah quoties aliquis sacros reminiscitur ager
 Fontes incassum, & lucos suspirat amatos
 Dulcibus ereptus Musis puer, atria vt alta
 Incoleret regum rebus praefectus agendis?
 Tybure quàm mallet, gelido aut sub Tusculo iniqua
 Pauperiemq; pati, & ventos perferre niuales?
 Contra autem vanum multi effudère laborem,
 Quos frustra excoluisse solum malè pinguis harena
 Poenituit, ventisq; viam tentasse negatis.
 Quod ne cui sero contingat fortè docenti,
 Continuo poterit certis praesciscere signis.
 Nanq; puer nullis rectorum hortatibus ipse
 Sponte sua exercetur, amatq;, rogatq; docentes
 Primus, inardescitq; ingenti laudis amore.
 Prouocat hinc socios pulchra ad certamina primus,
 Exultatq; animo victor, superatus amaris
 Mordetur curis, latebrasq;, & sola requirit
 Infelix loca, ad equales pudet ire, grauesq;
 Vultus ferre nequit cari rectoris inultus.
 Nec lacrymis poenitus caruerunt ora decoris.
 Hic mihi se diuin, satisq; volentibus affert.

Huic

Huic Musa indulgent omnes, hunc poscit Apollo.
 At nullam prorsus tibi spem frustra excitet ille,
 Quem non ulla mouet prædulcis gloria famæ,
 Et præcepta negat duras dimittere in aures
 Immemor auditi, cui turpis inertia mentem
 Deijcit, atq; hebetes torpent in corpore sensus.
 Huic curam moneo ne quisquam impendat inanem.
 Nec placet ante annos vates puer, omnia iusto
 Tempore proueniant. ah ne mihi olentia poma
 Mitescant prius, autumnus bicoloribus uis
 Quàm redeat, spumetq; cadis vindemia plenis.
 Ante diem, nam lapsa cadent, ramosq; relinquens
 Maternos, calcabit humi proiecta viator.
 Nec ludos puero abnuimus subducere mentem
 Interdum studiis liceat. defessus amœna
 Rura petat, sæpè & mores obseruet agrestium.
 Et venator agat de vertice Tyburtino
 Veloces capreas, aut tendat retia ceruis.
 Non ille intereà penitus patietur inanem
 Ire diem. comitum cœtus se subtrahet ultro
 Interdum, & sola secum meditabitur umbra
 Agrestem Faunis laudem, Musasq; sub alta
 Consulēt Albunea vitreas Anienis ad undas.
 Nempe etiam alternis requiescere fœtibus arua
 Permittunt sponte agricola, & cessare nouales.
 Intereà vires tellus inarata resumit,
 Quiq; subit largis, respondet frugibus annus.
 Verùm non eadem tamen omnibus esse memento
 Ingenia. inuentus sæpè est, cui carmina cure,
 Cui placeant Musæ, cui sit non leua voluntas,
 Nititur ille tamen frustra, & contendit inani
 Delusus studio, vetitisq; accingitur ausis.
 Numina leua obstant, precibusq; vocatus Apollo.
 Orabit melius causas fors ille, animoq;

Nā-

Naturam, & cecos rerum scrutabitur ortus.
 Sæpè tamen cultusq; frequens, & cura docentum
 Imperat ingenijs, naturaq; flectitur arte.
 Nec labor ille quidem rectoribus ultimus, acres
 Incauto iuueni stimulos auertere amoris,
 Donec crescentem doceat maturior atas
 Ferre iugum, atq; faces sæuiq; Cupidinis iras.
 Sæpè etenim tectos immitteis in ossibus ignes
 Versat amor, mollesq; est intus cura medullas,
 Nec miserum patitur vatum meminisse, nec vnda
 Castalia tantum suspirat vulnere caco.
 Ante oculos simulacra volant noctesq;, diesq;
 Nuntia virginiei vultus, quem perditus ardet.
 Nec potis est aliò fixam traducere mentem
 Saucius ignari frustra miscere parentes
 Pæonios succos, medicasq; Machaonis artes
 Consulere. interea penitus calor ille reliquit
 Pierius. torquent alij cor molle calores.
 Cùm verò iam pubescens mente aliùs hausit
 Musarum dulcem, sanctiq; Heliconis amorem,
 Et sese Phœbo addixit, propriumq; sacrauit,
 Haud tantum exploret vatum monumenta, sed idem
 Consulat, atq; alios auctores discat, vt acri
 Nulla sit ingenio quam non libauerit artem.
 Proderit in primis linguam Ciceronis ad vnguem
 Fingere, & eloqui per campos ire patentes.
 Ille decus Latij, magnæ lux altera Romæ
 Ore effundit opes fandi certissimus auctor
 Tantum omnes superans præclaræ munere linguae,
 Quantum vñ ante alias Romana potentia gentes.
 Profuit & varios mores hominumq;, locorumq;
 Explorasse situs, multas terraq;, mariq;
 Aut vidisse ipsum vrbes, aut narrantibus illas
 Ex alijs nouisse, & pictum in pariete mundum.

Quid

Quid referam qui, ut seua queant equare canendo
 Prælia, non horrent certamine Martis adire,
 Per mediasq; acies vadunt, et bella laceffunt?
 At quia dura petant longum nos fata morari
 In cunctis, reuocatq; angusti terminus æui,
 Vos sat erit pueri tantum omneis isse per artes,
 Quarum summa sequi saltē fastigia oportet.
 Nec refert rate qui varias legit æquoris oras,
 Mercis ut in patriam referat se diues optima,
 Si non cuncta oculis lustrauerit oppida passim,
 Et circumfusus longum terat otia terris.
 Sat fuerit portus, extremaq; littora tantum
 Explorasse, secus toto vagus exulet æuo,
 Et serus natos dulces, patriamq; reuisset.
 Nulla dies tamen interea, tibi nulla abeat nox,
 Quin aliquid vatum sacrorum è fontibus almis
 Hauseris, ac dulcem labris admoueris annem.
 Sed tibi præsertim princeps tunc hæreat illa
 Cura animo, noctem atq; diem te te excitet una,
 Omnem quam propter libuit perferre laborem.
 Non hinc te quibus aut pedibus spatiusue monebo.
 Tendantur ducti versus labor iste regentum
 Postulat haud multum curæ, qui sæpè morando
 Ipsa minutatim metiri carmina sectis
 In partes membris, et tempora certa docebunt.
 Continuo edico iam tunc animosus alumnus
 In numerum incipiat sub leges cogere verba,
 Iam tunc summissa meditetur carmina voce
 Sermonum memor antiquis quos vatibus hausit
 Tum votis sibi centum aures, tum lumina centum
 Exoptat dubius rerum, metuensq; pericli,
 Diuidit hinc illuc animum, cunctamq; pererrat
 Naturam rerum, versatq; per omnia mentem,
 Quis rebus dexter modus, aut quæ mollia fandi

Tem-

Tempora vertuntur species in pectore mille.
 Nec mora nec requies, dubio sententia surgit
 Multa animo, variatq; omnes convertitur anceps
 In facies, nescitq; etiam notissima, & haeret
 Attonitus. nunc multa animū, nunc consulit aures
 Secum mente agitans si qua olim audita recursent
 Sponte sua, & memorē mentē excitat, atq; repostat
 Thesaurus depromit opes, latusq; laboris
 Ipse sui parto fruitur. multa ecce repente
 Fors inopina aperit cunctanti, aliudq; putanti.
 Iamq; hac iamq; illa attentat, textitq; retextitq;
 Et varijs indefessus conatibus instat.
 Sæpè etenim occurrunt haud dictu mollia, ubi haeret
 Cura diu, multoq; exercita corda labore.
 Nunc hos nunc illos aditus vestigat, & omnia
 Attentans scopulo longū luctatur iniquo,
 Dum se qua ostendat facilis via, deniq; multa
 Aut vi, aut celi, & fortuna munere victor
 Exultat, domitoq; animus it, ad athera monstro.
 Ast ubi nulla viam nec vis, nec dextra aperit fors,
 Nec prodest vires fessas renovare, nec aptum
 Nunc hîc, nunc illîc captare ad carmina tempus,
 Inuitus cura absistit, tristisq; relinquit
 Cœpta infecta pedem referens, ceu fortè viator
 Siquis tendat iter campis, cui se amnis abundans
 Ecce viæ in medio obijciat, spumisq; fragosos
 Post imbrem voluens montis de vertice fluctus.
 Horrescit, ripaq; moratus obambulat anceps.
 Tum demum metuens retro redit ager, iterq;
 Aut alta tenet, aut, cedant dum flumina, differt.
 Sed neq; inexpertus rerum iam texere longas
 Audeat Iliadas, paulatim assuescat, & ante
 Incipiat graciles pastorum inflare cicutas.

Iam

Iam poterit culicis numeris fera dicere fata,
Aut quanta ediderit certamine fulmineus mus
Funera in argutas, & amantes humida turmas,
Ordinæ dolos, & retia tenuis aranei.
Consilijs etiam hîc nostris, vobisq; docentes
Est monitis opus, ingenijs nam parcere multa
Fas teneris, donec paulatim attollere sese
Incipiant animi, videantq; in carmine labem
Per se ipsi, & tacito rubeant vltro ora pudore.
Nam maculas si fortè omnes per carmina monstret
Quasitor ferus, abijciant spem protinus omnem,
Atq; alias animo potiùs vertantur ad arteis.
Nostrum igitur si fortè adeat puer indole limen
Egregia, vt consulta petat parère paratus,
Quiq; velit sese arbitrio supponere nostro,
Excipiam placidus, nec me iuvenile pigebit
Ad celum vultu simulato extollere carmen
Laudibus, & stimulos acres sub pectore figant.
Post tamen vt multa spe mentem arrexerit ardens,
Siquis fortè inter, veluti de vulnere claudus,
Tardus eat versus, quem non videt inscius ipse,
Delususq; sonis teneras fallacibus aures,
Haud medicas afferre manus, agroq; mederi
Addubitem, & semper meliora ostendere pergam.
Quod superest, etiam moneo, creberq; monebo,
Ne quisquam nisi curarum, liberq; laborum
Inchoet egregium quidquam, verum procul vrbis
Attonitæ fugiat strepitus, & amœna silentis
Accedat loca ruris, vbi Dryadesq; puella,
Panesq;, Fauniq;, & montiuagi Syluani.
Hîc leti haud magnis opibus, non diuite cultu
Vitam agitant vates. procul est sceleratus habendi
Hinc amor, insana spes longè, atq; impia vota,
Et nunquam dira subeunt ea limina cura,

Dul-

Dulcis, & alma quies, ac paucis nota voluptas.
 At nimium trux ille, ferisq; è cantibus ortus,
 Qui sanctos, genus innocuum, populumq; deorum
 Aut armis audet vates, aut ledere dictis.
 Vidi ego qui ad summos Musarum munere honores
 Euecti, mox ingratos contemnere Musas,
 Nec vates saltem alloquio dignarier ipsos.
 Parcite mortales sacros vexare poëtas.
 Ultiores sperate Deos, sub numine quorum
 Semper vita fuit vatium defensa priorum.
 Illi omnes sibi fortunas posuere volentes
 Sub pedibus, regumq; & opes, & sceptras superba
 Ingenti vincunt animo, ac mortalia rident.
 Non illis vsquam scelerum mens conscia cecos
 Horrescit cali crepitus, ignemue coruscum,
 Cum pater omnipotens præruptas fulmine turres
 Ingeminans quatit, ac montes diuerberat altos,
 Securi terrorum hilares ad sidera mentes
 Arrexere, Deumq; agitant sine crimine vitam.
 Dona Deum Musæ vulgus procul este profanum,
 Has magni natus Iouis olim duxit ab astris
 Callidus in terras insigni fraude Prometheus,
 Cum liquidos etiam mortalibus attulit ignes.
 Quippe rudes hominum mentes, & pectora dura
 Ipse sagax animo miseratus, ubi astra per aurea
 Ire datum, ac superum latis accumbere mensis,
 Miratus sonitum circumuoluentis olympi
 Ingentem, magniq; argutos ætheris orbes,
 Quos, sua quenq; cient vario discrimine Musæ.
 Continuo utilius ratus est mortalibus addi
 Post ignem nil posse, animumq; ad callida mouit
 Furta vigil. Dii mox cælestia dona volentes
 Concessere, doli licet audentissimus ipse
 Auctor Caucaseo seuas det vertice pœnas,

Quo

quo terrore nisi multo post tempore inertes
Non ausi dias homines accersere Musas.
Ad ventura prius pandebant carmine soli
Calicolæ, dubijsq; dabant oracula rebus.
Ipse pater diuûm Dodonæ carmina primus
Et Libycis cecinit lucis, mox Phocidis antro
Insonuit Themis alma, suos quoq; pulcher Apollo
Responsis monuit Delphos, nec defuit olim
Antiquis Faunus caneret qui fata Latinis.
Tum Solymum prisca vates, tum sacra Sibyllæ
Nomina diuinas cali in penetralia mentes
Arripuere, Deumq; animis hausere furentes,
Nec mora, quæ primum Fauni, vatesq; canebant,
Carmina mortales passim didicere per vrbes
Post epulas laudes heroûm, & facta canentes.
Quid mirandum homini calo diuinitus æquè
Concessum? mortale genus tua numina sentit
Quisquis es ille, Deus certè, qui pectora vatum
Incolis, afflatusq; rapis super æthera mentes.
Te sine nil nobis letum, nec amabile quidquam.
Ipse etiam volucres vario tua numina cantu
Testantur, pecudesq; feræ, mutæq; natantes
Ad tua iussa citæ properant. tua munera saxa
Dura mouent, syluasq; trahunt hinc inde sequentes.
Te quoq; senserunt olim impia Tartara, & umbræ
Pallentes stupuere. minas tibi ianitor orci
Oblitus, seuas posuere & Erinnyes iras.
Tu Iouis ambrosijs das nos accumbere mensis,
Tu nos Dîs æquas superis. tu blanda laborum
Sufficis, & duræ præsens solatia vitæ.
Salue hominum dulcis requies, diuûmq; voluptas.
Ipse tuæ egregios audax nunc laudis honores
Ingredior uates idem superumq; sacerdos,
Sacraq; dona fero teneris comitatus alumnis.

M. HIE.

M. HIERONYMI VIDAE
P O E T I C.
LIBER II.

ERGITE Pierides nata Iouis:
mihitotum
Nunc fas venturis Heliconarecti
dere seclis.
Inspirate animum, templa ipse in
stra sacerdos
Sacra ferens iuvenes florentes mollibus annis
Duco audens durum per iter, vos mollia Divæ
Siqua latent, vobis tantum diuortia nota,
Præsentes monstrate, novosq; ostendite calles
Quos teneam. Vos en omneis, vos Itala pubes,
Quæ iuga sub nostris nunc tendit ad ardua signis,
Supplicibus poscit votis, facilesq; precatur.
Nam mihi nunc reperire apta, atq; reperta docend
Digerere, atq; suo quaq; ordine ritè locare.
Durus vterq; labor. sed quos Deus aspicit æquis,
Sapè suis subito invenient accommoda votis,
Altera nempe arti tantum est obnoxia cura,
Vnde solent laudem in primis optare poëta.
Vestibulum ante ipsum, primoq; in limine semper
Prudentes leuiter rerum fastigia summa
Libant. & parcis attingunt omnia dictis,
Quæ canere statuere, simul cælestia Diuûm
Auxilia implorant proprijs nil viribus ausi.
Quos ores autem non magni deniq; refert,
Dum memor auspicijs cuiusquam cuncta Deorum
Aggrediare. Iouis neq; enim nisi ritè vocato
Numine fas quidquam ordiri mortalibus altum.
Nec sat opem implorare semel, Musasq; ciere:
Sed quoties veluti scopuli, durissima dictu,

Obij.

Obijcient sese tibi non superanda labore
Mortali, diuos toties orare licebit.
Incipiens odium fugito, facilesq; legentium
Nil tumidus demulce animos, nec grandia iam tum
Conuenit, aut nimium cultum ostentantia fari:
Omnia sed nudus prope erit fas promere verbis.
Ne si magna sones, cum nondum ad praelia ventum,
Deficias medio irrisus certamine, cum res
Postulat ingentes animos, viresq; valentes.
Principijs potius semper maiora sequantur.
Protinus ille ctas succende cupidine mentes,
Et studium lectorum animis innecte legendi.
Iam verò cum rem propones, nomine nunquam
Prodere conueniet manifesto. semper opertis
Indicijs, longè & verborum ambage petita
Significant, umbraq; obducunt. inde tamen cœ
Sublustrari è nebula rerum tralucet imago,
Clarius & certis datur omnia cernere signis.
Hinc si dura mihi passus dicendus Vlysses,
Non illum vero memorabo nomine, sed qui
Et mores hominum multorum vidit, & vrbes
Naufragus euersæ post saua incendia Troiæ.
Addam alia angustis complectens omnia dicta.
Ergo age quæ vates seruandi cura fatiget
Ordinis intentos operi, cum carmine aperto
Rem tempus narrare, loco vt disposita decenti
Omnia sint opere in toto, nec meta laborum
Vsq;am dissideat ingressibus vltima primis.
Principio inuigilant non expectata legenti
Promere, suspensosq; animos nouitate tenere,
Atq; per ambages seriem deducere rerum.
Nec, quacunque viam suadet res gesta, sequuntur.
Plerumque à medijs arrepto tempore fari
Incipiunt, vbi facta vident iam carmine digna.

Inde

Inde minutatim gestarum ad limina rerum
 Tendentes prima repetunt ab origine factum.
 Hoc faciunt, operum primo ne in limine lector
 Hæreat ignarusq; viæ incertusq; laborum.
 Nanq; ubi eum metam iam tum statuere sub ipsa
 Latior ingreditur spe mentem arrectus inani,
 Dum putat exigui finem prope adesse laboris.
 Sed portus quos ante oculos habet vsq; propinquos
 Approperans, iam iamq; tenet, similisq; tenenti est.
 Longa procul longo via diuidit inuia tractu.
 Flectendi retro cursus, via plurima eunti
 Restat adhuc, multumq; illi maris æquor arandum.
 Haud sapiens quisquam, annales ceu congerat, illi
 Inchoet excidium veteri pastoris ab vsq;
 Iudicio memorans ex ordine singula, quidquid
 Ad Troiam Argolicis cessatum est Hectore duro.
 Conueniet potius prope finem praelia tanta
 Ordire, atque graues iras de virgine raptâ
 Auerſi Aeacidae præmittere, tum fera bella
 Consurgunt, tū pleni amnes Danaumq; Phrygumq;
 Xanthusq;, Simoisq;, & inundant sanguine fossæ.
 Haud tamen interea quæ præcessere silendum,
 Aulidæ iurantes Danaos, vectasq; per æquor
 Mille rates, raptusq; Helenes, & coniugis iras,
 Quæque nouem Troia est annos perpeſſa priores,
 Atque etiam in patriam si quis deducere adortus
 Errantem Laërtiadem post Pergama capta,
 Non illum Idæo soluentem è littore classem
 Cum socijs primum memoret, Ciconesq; subactos,
 Sed iam tum Ogygiam delatum sistat ad alta
 Virginis amiſſus socijs Atlantidos antra.
 Exin post varios Phæacum in regna labores
 Inferat. hic positus demum ipse miserrima mensis,
 Erroresq; suos narret, casusq; suorum.

Anti

Antè tamen si gesta canunt, ab origine causas
Expediunt, quis dehinc status, aut quæ tempora rerum.
Primus at ille labor versu tenuisse legentem
Suspendsum, incertumq; diu, qui deniq; rerum
Euentus maneant, quo tandem durus Achilles
Munere placatus regi rursus indnat arma
In Teucros, cuius hæc Dei Laërtius heros
Auxilio Polypheme tuis euadat ab antris,
Lectores cupidi expectant, durantq; volentes,
Nec perferre negant superest quodcunq; laborum.
Inde licet fessos somnus grauis auocet artus,
Aut epulis placanda fames, Cererisq; libido.
Hoc studium, hanc operam serò dimittimus agri.
Nonne vides vt sæpe aliquis nimis arte superbis
Improbis, & captis animis illudere gaudet,
Et nunc hûc, deinde hûc mentes deducit hiantes,
Suspenditq; diu miseros, torquetq; legentes?
Ille quidem si te magnum certamen Atridæ,
Et Paridis multo promissum carmine nuper
Expectare auidum, sæuaq; cupidine captum
Senserit, vsq; moras trahet vltro, & differet arma
Dum celsa Priamo, patribusq; è turre Lacena
Nomine quenq; suo reges ostendit Achiuos.
Ipsa procos etiam vt iussit certare sagittis
Penelope optatas promittens callida tedas
Victori, per quantamora dispendia mentes
Suspendus trahat ante, viri quàm proferet arcum
Thesauris clausum antiquis, penitusq; repositum?
Haud tamen omninò incertū metam vsq; sub ipsam
Exactorum operum lectorem in nube relinquunt.
Sed rerum euentus nonnulli sæpe canendo
Indicijs porrò ostendunt in luce maligna,
Sublustrisq; aliquid dant cernere noctis in umbra.
Hinc pater Aeneam, multiq; instantia vates

P O E T.

Fata docent Latio bella, horrida bella manere,
 Atq; alium partum Troianis rebus Achillem.
 Spem tamen incendunt animo, firmantq; labantem
 Spondentes meliora, & res in fine quietas.
 Ipse quoque agnouit per se, cum in limine belli
 Nauibus egressus turmas inuasit agrestes,
 Atque (omen pugnae) prostravit Marte Latinos
 Occiso, ante alios qui sese obiecerat, hoste.
 Fata Menœtiades etiam prœdixerat olim
 Victori moriens maiori instare sub hoste,
 Quamuis haud fuerit res credita, tu quoque Turne
 Prauidisse tuos poteras heu perditæ casus
 Longè ante exitum, cum crebrò obscena volucris
 Per clypeum, perq; ora volans stridentibus alis
 Omne turbauit mentem, admonuitq; futuri,
 Hinc tibi tempus erit, magno cum optaueris emptum
 Intactum Pallanta, & cum spolia aurea balthei
 Oderis, atq; tibi haud stabit victoria paruo.
 Nam inuat hæc ipsos inter præscisse legentes,
 Quàmuis sint & adhuc confusa, & nubila porrò.
 Haud aliter longinqua petit qui forte viator
 Mœnia si positas altis in collibus arces.
 Nunc etiam dubias oculis videt, incipit vltro
 Latior ire viam, placidumq; vrgere laborem,
 Quàm cum nusquam vllæ cernuntur, quas adit arces
 Obscurum sed iter tendit conuallibus imis.
 Tuq; ideo nisi mente prius, nisi pectore toto
 Crebra agites quodcunq; canis, tecumq; premendo
 Totum opus ædifices, iterumq; iterumq; retractes,
 Laudatum alterius frustra mirabere carmen.
 Nec te fors inopina regat, casusq; labantem,
 Omnia consilijs prouisa, animoq; volenti
 Certus age, ac semper nutu rationis eant res.
 Quando quidem sæpè incerti hûc illucq; vagamur,

Inq; alia ex alijs inuiti illabimur orsa,
Dum multa ac varians animis sententia surgit.
Sapè vides primis vt quidam longius orsis
Digrediuntur, & obliuati quasi cœpta priora
Longè alijs hærent nulla sermonibus arte,
Et longos peragrant tractus aliena canentes.
Ac velut in patriam peregrina si quis ab ora
Ire cupit post exilium, duosq; labores,
Ille tamen recto non qua via tramite ducit,
Carpit iter, sed nunc vagus hâc, nunc errat & illâc,
Vndiq; dum studio fontes inuisit inani,
Fontesq; fluuiosq; & amœnos frigore lucos.
Nam quid opus gemmis armatos pingere currus,
Multa superq; rotas, super axes multa morari
Tunc, cū bella manus poscūt, atq; arma fremunt Mars?
Nec si quem indecore nūq; animi, pugnasq; perosum
Egregios inter memoras heroas in armis
Castra sequi, cupidi expectant audire legentes
Qua facie, quibus ille humeris, qualinē capillo
Incedat, captus ne oculo, an pes claudicaret alter,
Aut longo vertex ductu consurgat acutus,
Ordine cuncta, aliud quasi nil tibi restet agendum.
Aptior Ausonius Drances, cui frigida bello
Dextra quidem, sed consilijs non futilis auctor,
Diues opum, pollens lingua & popularibus auris.
Multa tamen Graia fert indulgentia lingua,
Quæ nostros minus addeceant grauiora sequentes.
Quid tibi nonnullas artis studiumq; minorum
Indignum referam? sunt qui vt se plurima nosse
Ostendent, pateatq; suarum opulentia rerum.
Quidquid opum congesserunt, sine more, sine arte
Irrisi effundunt, & versibus omnia acernant,
Præcipuè siquid summotum, si quid opertum,
Atq; parum vulgi notum auribus, aut radiantis

De celi arcana ratione, Deum uere remota
 Natura, aut animæ obscuro impenetrabilis ortu.
 Sæpe etiam accumulans antiqua exempla virorum
 (Carminis ingratum genus) hinc atq; inde petita,
 Quamuis sæpe illis tempusq; locusq; repugnet.
 Ne pueri ne talem animis inducite morem,
 Nec vos decipiat laudis tam dira cupido.
 Haud sum animi dubius magnos memorare poetas
 Interdum Solisq; vias, Lunæq; labores,
 Astrorumq; ortus, qua vi tumida equora surgant,
 Vnde tremor terris, quamuis illi orsa sequantur
 Longè alia, aut duri cantantes prælia Martis,
 Aut terræ mores varios, cultusq; docentes.
 Aut prius inuenere locum, dein tempore capto
 Talia subiiciunt parci, nec sponte videntur
 Fari, ea rem credas hoc ipsam poscere, ita astrum
 Dissimulant, aditusq; petunt super omnia molles.
 Cur pater Anchises natum opportuna rogantem
 Non doceat, rursus ne animæ semel æthere cassæ
 Ad cælum redeant, blandiq; ad luminis auras?
 Igneus an ne ollis vigor, & cælestis origo
 Seminibus, quantum non noxia corpora tardant?
 Quandoquidè ut varium sit opus (nãq; inde voluptas
 Grata venit) rebus non usq; hærebit in iisdem.
 Verùm ubi vis animis variis succurrere fessis,
 Ingredierisq; novas facies, rerumq; figuras:
 Paulatim capto primis delabere cæptis
 Tempore, nec positus insit violentia rebus,
 Omnia sponte sua veniant, lateatq; vagandi
 Dulcis amor, cunctamq; potens labor occulat artē.
 Sic olim Aenææ venturi haud inscius æui
 Res Italum in clypeo, Romanorumq; triumphos
 Fecerat ignipotens, pugnatâq; in ordine bella,
 Stirpis ab Ascanio quondam genus omne futurum,

Tum

Tum si quis Latio cretus de sanguine vates
 Prosequitur varias oras, moresq; locorum,
 Medosq; Aethiopasq; & dices arboris Indos,
 Immemor ille nimis patriæ, oblitus 'ue suorum,
 Si non Italiæ laudes æquauerit astris,
 Cui neq; Medorum sylva, neq; Bactra, neq; Indi,
 Totaq; thuriferis Panchaia certet arenis.
 Quare etiam egregij vates ego carmina vestra
 Haud equidem arguerim, qui pectora fessa legentum
 Interdum, atque aures recreatis carmine dulci,
 Non ego post: Celei Crates, post tribula dicta,
 Rastraq; plaustraq; & inflexo cum vomere aratra
 Addubitem flere extincti miserabile funus
 Romani ducis, aut ruris laudare quietem
 Post vites dictas Bacchi, & sylvestria dona,
 Vidi etiam qui iam perfecto munere longam
 Subiecere moram extremo sub fine vagantes
 Exactorum operum, vacua dum carmina musæ
 In longum traherent, cuius dulcedine mira
 Fessi animi cuperent iterumq; iterumq; redire.
 Me nulla idcirco quiret vis sistere, quin post
 Naturas & apum dictas, & liquida mella
 Tristis Aristæi questus, monitusq; parentis
 Prosequeretur dulci sermone, & Prothea vinctum.
 Addam Threicij carmen miserabile vatis,
 Qualis populea queritur Philomela sub umbra,
 Ut Rhodope, ut Pægea fleant, Rhesi ut domus alta,
 Atq; Geta, atq; Hebrus, & Actias Orithyia.
 Non aliam ob causam reges qui in prælia cunctes
 Dinumerant, populosq; moram traxere canentes
 Aut Ligurum regi ob casum Phaëtontis amati
 Dum gemit, & mœstum musa solatur amorem,
 In sylvis cano natas in corpore plumas,
 Aut rursus Hippolytum superas venisse sub auras

Paonys reuocatum herbis, & amore Dianæ.
 Nec verò interea quæ cuiq; insignia, quæ arma
 Prætereunt, pingunt clypeos, atque Hercule pulchro
 Pulcher Auentinus satus olim insigne paternum
 Centum angues, cinctamq; gerit serpentibus Hydræ.
 Sæpè etiam loca amœna canunt, & frigida Tempe.
 Nunc varijs pingunt cum floribus auricomum ver,
 Nunc virides liquidis inducunt fontibus umbras,
 Crebraq; fluuiorum in ripis spatatur opacis,
 Aut Veneti Eridani, aut Aetoli Acheloi.
 Addunt & Panas, Faunos, Dryadasq; puellas,
 Et centum æquoreas Nereo genitore sorores.
 Sæpe tamen memorandum inter ludicra memento
 Permiscere aliquid, breuiter mortalia corda
 Quod moueat, tangens humanæ commoda vitæ.
 Quodq; olim iubeant natos meminisse parentes.
 At non exiguis etiam te insistere rebus
 Abnuerim, si magna voles componere paruis,
 Aut Apibus Tyrios, aut Troia ex vrbe profectos
 Formicis, Lybicum properant dum linguere littus.
 Sed non Ausonij recte sædisima musca
 Militis æquarit numerum, cum plurima mulctram
 Peruolitat, neque enim in Latio magno ore sonantē
 Arma, ducesq; decet tam viles decidere in res.
 Nec dictis erit ullus honos si cum actus ab vrbe
 Daunius hostili Teucris vrgentibus heros
 Vix pugna absistit, similis dicetur asello
 Quem pueri lato pascentem pinguis in agro
 Ordea stipitibus duris detrudere tendunt
 Instantes, quatuntq; sudas per terga, per armos.
 Illi autem campo vix cedere, & inter eundum
 Sæpè hîc atque illîc auidis insistere malis.
 Omnia conueniunt, rerumq; simillima imago est.
 Credo equidem, sed turpe pecus, nec Turnus Asellum

Turnus

Turnus quis atavisq; potens dignabitur heros.
Aptius hanc speciem referet Leo, quem neq; terga
Ira dare, aut virtus patitur, neq; sufficit unus
Tendere tot contra, telisq; obstare sequentum.
Hoc quoque non studiis nobis lenioribus instat
Curandum, ut, quando non semper vera profamus
Fingentes, saltem sint illa simillima veris.
Vidi aliquos, qui, cum Glaucō medio æquore bellā
Tydides ferus occurrit, vix credere possunt
Tot traxisse moras longis sermonibus vsos
Inter sese ambos, dum feruent omnia cade.
Alter enim diri narrat sera fata Lycurgi,
Crimine damnati falso alter Bellerophontis
Facta refert, magna domitam virtute Chimeram,
Et victos pariter Solymos, & Amazonas armis.
Nam quæ multa canunt, ficta & non credita vates,
Dulcia quo vacuas teneant mendacia mentes,
Illis nulla fides, quam nec sibi denique aperti
Exposcunt, nec dissimulant, licet omnia obumbrant
Religione Deum, quæ non credenda profantur.
Idcirco solis perhibent armenta locuta
Mortua, & in veribus Vulcano tosta Colurnis,
Ut minus acris equos itidem miremur Achillis,
Verbaq; veliferas rostris fugisse carinas,
Omnia quæ porta veniunt insomnia eburna.
Disce etiam pulchri tibi si cura ordinis vlla est
Res tantum semel effari, repetita bis aures
Ferre negant, subeunt fessas fastidia mentes.
Quamquã etiam hic nostris cernes differre Pelasgos.
Nam tibi non referent semel illi somnia Atride.
Nec sat erit si rettulerint quid fortis Achilles
Mente dolens Danaum sese subduxerit armis,
Ipse iterum Aeacides nisi solo in littore ponti
Flens eadem æquoreæ narraverit omnia matri

Quin etiam reges cum dant mandata ferenda,
 Cuncta canunt prius ipsi, eadem mox carmine eodē
 Missi oratores repetunt nihil ordine verso,
 Non sic Ausonius Venulus, legatus ab Arpis
 Cum redit Aetoli referens responsa tyranni.
 Altum alijs assurgat opus, tu nocte dieq;
 Exiguum meditaor, ubi sint omnia culta,
 Et visenda novis iterumq; iterumq; figuris.
 Quod si longarum cordi magis ampla viarum
 Sunt spatia, angustis cum res tibi finibus arcta,
 In longum trahito arte. via tibi mille trahendi,
 Mille modi. nam ficta potes multa addere veris,
 Et petere hinc illinc variarum semina rerum.
 Non'ne vides, ut nostra Deos in praelia ducant,
 Hos Teucris, alios Danaïs socia arma ferentes,
 Certantesq; inter se odijs, donec pater ipse
 Concilium vocet, atque ingentes molliat iras?
 Cum secuta tamen penitus natura Deorum
 Degat, & aspectu nostro summo ta quiescat.
 Addunt infernasq; domos regna inuisa viuis,
 Tartareosq; lacus, Ditemq; & Erinnyas atras.
 Tum volucrum captant cantus, atque omnia penna,
 Sape etiam hospitibus conuiuia leta receptis,
 Regalesq; canunt epulas, ubi multa repositis
 Narrantur dapibus vario sermone vicissim,
 Nunc ludos celebrant magnorum ad busta virorū,
 Annua nunc patrijs peragunt Djs sacra periclo
 Seruati quondam, laudesq; ad sidera tollunt,
 Aut Phœbi monstro ingenti Pythone perempto.
 Aut magni Alcide, Cacus ut vidēre iacentem,
 Rege sub Eurystheo tulerit quos ille labores
 Alterni repetunt cantu super omnia Caci
 Speluncam adiiciunt, spirantemq; ignibus ipsum.
 An memorem, quando que omnes intendere nervos

Cum

Cum lib
 Sen dice
 Ventor
 Aut Sic
 Sine co
 Corpor
 Dicend
 Prorum
 Turbin
 Vidisti
 Arma fr
 Ante oc
 Non ta
 Vnde ip
 Armori
 Cadent
 Quis qu
 Temper
 Ire face
 Cerner
 Amplex
 Tollent
 Abstra
 Et crim
 Hos fu
 Perq; d
 Atq; hū
 Quid c
 Nam v
 Nunc h
 Concip
 Tempe
 Sen qu
 Sensus

Cū libuit, verbisq; ipsam rem aquare canendo,
 Seu dicenda feri tempestas horrida ponti,
 Ventorum & rabies, fracta q; ad saxa carinae
 Aut Siculo angusto, aut impacato Euxino?
 Sive coorta repente lues, cum multa ferarum,
 Corpora multa hominum letho data, siue Sicana
 Dicendum quantis terra tonet Aetna ruinis
 Prorumpens atram caeli vsq; ad sidera nubem
 Turbine fumantem piceo, & candente fauilla.
 Vidisti cū bella canunt horrentia, & arma
 Arma fremunt, miscent q; equitū, peditumq; ruinas.
 Ante oculos Martis sese offert tristis imago,
 Non tantum vt dici videantur, sed fieri res,
 Vnde ipsis nomen Graij fecere poëtis.
 Armorum fragor audiri, gemitusq; cadentum,
 Cadentumq; ictus, & inania vota precantum.
 Quis quoq; cū captas euoluunt hostibus vrbes,
 Temperet à lacrymis tectorum ad culmina saevas
 Ire faces, passimq; domos inuoluere flammis
 Cernere erit, trepidosq; senes, puerosq; parentes
 Amplexos, flentesq; ipsas ad sidera matres
 Tollentes clamorem hostes interq; suosq;,
 Abstractasq; nurus adytis, arisq; Deorum
 Et crinem laniare, & pectora tundere palmis,
 Hos fugere, atq; illos ingentem abducere praedam,
 Perq; domos, perq; alta ruunt delubra Deorum,
 Atq; hūc, atq; illūc tota discurritur vrbe. (vis?
 Quid cū animis sacer est furor addit, atq; potēs
 Nam variant species animorum, & pectora nostra
 Nunc hos, nunc illos multo discrimine motus
 Concipiunt, seu quod caeli mutatur in horas
 Tempestas, hominumq; simul quoq; pectora mutāt,
 Seu quia non ūdem respondent saepe labore
 Sensus effecti, atq; animus cum corpore languet,

Seu quia curarum interdum, vacuiq; doloris,
 Interdum tristes caco intus tundimur aestu.
 Dū potius nostris ardorem hunc mentibus addant
 Dū potius, felixq; ideo qui tempora quiescit,
 Aduentumq; Dei, & sacrum expectare calorem,
 Paulisperq; operi posito subducere mentem,
 Mutati donec redeat clementia cali.
 Sponte sua veniet iustum (ne accersite) tempus.
 Interdum & syluis frondes, & fontibus humor
 Desunt, nec victis semper caua flumina ripis
 Plena fluunt, nec semper agros ver pingit apricos.
 Sors eadem incertis contingit saepe poetis.
 Interdum exhaustæ languent ad carmina vires,
 Absumptusq; vigor, studiorumq; immemor est mens,
 Torpescunt sensus, circum præcordia sanguis
 Stat gelidus, credas penitus migrasse camænas.
 Notaq; nunquā ipsum rediturū in pectora Phæbum,
 Nil adeo Musæ nil subuenit auctor Apollo.
 Ah quoties aliquis frustra consueta retentat
 Munera, nec cernit calum se tendere contra,
 Aduersosq; Deos, atq; implacabile numen?
 Quidam autem inuentus, qui saepe reduceret auras
 Optatas veterum cantando carmina vatum,
 Paulatimq; animo blandum inuitaret amorem,
 Donec collectæ vires, animiq; refecti,
 Et rediit vigor ille, velut post nubila, & imbres
 Sol micat æthereus. vnde hæc tam clara repente
 Tempestas? Deus ecce Deus iam corda fatigat,
 Altiùs insinuat venis, penitusq; per artus
 Diditur, atq; faces sæuas sub pectore versat.
 Nec se iam capit acer agens calor, igneaq; intus
 Vis sæuit, totoq; agitat se corpore numen.
 Ille autem exultans iactat iam non sua verba,
 Oblitusq; hominem, mirum sonat. haud potis ignem

Excute.

Excitere. inuitum miratur se ire, rapiq;
Precipitem te Phæbe vocans, te Phæbe prementem
Vociferans, plenus q; Deo stimulisq; subactus
Haud placidis. non ille dapum, non ille quietis,
Aut somni memor hanc potis est deponere curam.
Sæpe etiam in somnis memores Phæbeia versant
Munera, & inuenti quidam qui sæpe sopore
In medio Musis cecinere, & Apolline digna.
Tantus amor famæ, præsentis tanta Dei vis.
Ne tamen ab nimium puer ò ne fide calori.
Non te fortuna semper permittimus vti,
Præsentq; aura, sauum dum pectore numen
Insidet, at potius ratioq;, & cura resistat,
Freno siste furentem animum, & sub signa vocato,
Et premere, & laxas scito dare cantus habenas.
Atq; ideo semper tunc expectare iubemus,
Dum fuerint placati animi, compressus & omnis
Impetus. hîc recolens sedato corde reuise
Omnia, quæ cæcus menti subiecerit ardor.
Præterea haud lateat te nil conarier artem,
Naturam nisi vt assimulet, propiusq; sequatur.
Hanc vnâ vates sibi proposuere magistrâ,
Quidquid agunt, huius semper vestigia seruant.
Hinc varios moresq; hominum, moresq; animantî,
Aut studia imparibus diuisa etatibus apta
Effingunt facie verborum, & imagine reddunt
Quæ tardosq; senes deceant, iuuenesq; virentes,
Fœmineumq; genus, quantum quoq; rura colenti,
Aut famulo distet regum alto è sanguine cretus.
Nam mihi non placeat teneros si sit grauis annos
Telemachus supra. senior si Nestor inani
Gaudeat & ludo, & canibus, pictisue pharetris.
Et quoniam in nostro multi persæpe loquuntur
Carminibus, verba illis pro conditione virorum,

Aut rerum damus, & proprij tribuuntur honores,
 Cuiq; suus, seu mas seu faxmina, siue Deus sit.
 Semper enim summus diuūm pater, atq; hominū rex
 Ipse in concilio fatur, si forte coorta
 Seditio, paucis. at non Venus aurea contra
 Pauca refert Teucrūm indignos miserata labores.
 Ingreditur furijs, atque alta silentia rumpit
 Acta furore graui Iuno, ac facta vsq; querelis.
 Cumq; etiam iuueni gliscat violentia maior,
 Ardens cui virtus, animusq; in pectore præsens,
 Nulla mora in Turno, nec dicta animosa retractat,
 Stat conferre manū, & certamine prouocat hostem
 Desertorem Asiae, verūm quantum ille feroci
 Virtute exuperat, tanto est impensius equum
 Et pietate grauem, & sedato corde Latinum
 Consulere, atq; omnes metuentem expendere casu
 Multum etiam intererit, Dido ne irata loquatur
 An pacato animo. Libycas si linquere terras
 Troianus paret, & desertum fallere amorem,
 Seuiet, ac tota passim bacchabitur vrbe.
 Mentis inops, immanis, atrox verba aspera rumpet
 Confusasq; dabit voces, incertaq; & anceps
 Quæ quibus ante ferat. quantum ab distabit ab illa
 Didone, excepit Teucros quæ nuper egentes
 Soluere corde metum, atq; iubens secludere curas,
 Inuitansq; suis vellent considerare regnis?
 Nec te oratores pigeat arti q; magistros
 Consuluisse, Sinon Phrygios quo fallere possit
 Arte dolis quocunq; animos impellere doctus,
 Quo ue tenere queat Graios fandi auctor Vlysses
 Stante domum Troia tandem discedere certos.
 Quid tibi nunc dulcem præ cunctis Nestora dicam,
 Qui toties inter primores Argiuorum
 Ingentes potuit verbis componere lites,

Et mulcere animos, & mollia fingere corda?
Artibus his certè Cytherea instructa, dolisq;
Arma rogat nato genitrix, & adultera læsum
Vulcanum alloquitur, dictisq; aspirat amorem.
Nam caussas petit ex alto indeprensa, viriq;
Circuit occulta verborum indagine mentem.
Discitur hinc etenim sensus, mentesq; legentum
Flectere, diuersosq; animis motus dare, vt illis
Imperet arte potens (dictu mirabile) vates.
Nam semper seu læta canat, seu tristia mœrens,
Affectas implet tacita dulcedine mentes.
Quem non Threicij quondam fors aspera vatis
Molliat, amissam dum solo in littore secum
Eurydice solans agrum testudine amorem
Te veniente die, te decedente vocaret?
Quid? puer Euryalus cum pulchros voluitur artus,
Ah dolor, inq; humeros lapsa ceruice recumbens
Languescit moriens, ceu flos succisus aratro.
Ardet adire animus lectori, & currere in ipsum
Volentem, pueriq; manum supponere mento
Labenti, ac largum frustra prohibere cruorem
Purpureo niueum, signantem flumine pectus.
Postremo, tibi si qua instant dicenda, ruborem
Quæ tenerum incuterent Musis adaperata, chorisq;
Virgineis, molli vel præterlabere tactu
Dissimulans, vel verte alio, & rem suffice fictam.
Si pater omnipotens tonitru cælum omne ciebit,
Speluncam Dido, dux & Troianus eandem
Deueniant, pudor vltèrius nihil addere curet.
Nam sat erit, tellus si prima, & conscius æther
Connubij dent signum, plulètq; in vertice Nymphae.
Neuè alijs impar nimium ne Troilus armis
Ah puer infelix facito concurrat Achilli,
Quam quibus in Libyco conspexit littore pictum

Illum Anchisiades heros, dum victus anhelis
 Fertur equis, curruq; haeret resupinus inani,
 Nec pueri veros congressus dicere cures.
 Quid deceat, quid non, tibi nostri ostendere possunt.
 Inuenta ex alijs disce, & te plurima Achivos
 Consulere hortamur veteres, Argiuq; regna
 Explorare oculis, & optimam auertere gazam
 In Latium atque domū letum spolia ampla referre.
 Haud minor est adeo virtus, si te audit Apollo,
 Inuenta Argium in patriam conuertere vocem,
 Quam si tute aliquid intactum inueneris antè.
 Aspice ut insignis peregrino incedat in auro
 Faudice Maniūs, & Minci filius amnis,
 Fulgeat ut magni exuias indutus Homeri,
 Nec pudet egregias arteis ostenderit, esto,
 Græcia, tradiderit Latio præclara reperta,
 Dum post in melius aliunde accepta Latini
 Omnia rettulerint, dum longè maxima Roma
 Ut belli studijs, ita doctis artibus omnes,
 Quod Sol cunq; videt terrarum, anteuerit vrbes.
 Dū Romæ indigetes, Troiæ tuq; auctor Apollo,
 Vnde genus nostrum cali se tollit ad astra,
 Hanc saltem auferri laudem prohibete Latinis.
 Artibus emineat semper, studijsq; Minervæ
 Italia, & gentes doceat pulcherrima Roma,
 Quandoquidem armorum penitus fortuna recessit,
 Tanta Italos inter creuit discordia reges.
 Ipsi nos inter sauos dstringimus enses,
 Nec patriam pudet externis aperire tyrannis.
 Spes tamen Italiæ prostratæ affulserat ingens
 Nuper, & egregijs animos erexerat ausis,
 Heu frustra inuidit laudi fors læua Latine,
 Nec dum fata malis Italum exaturata quierunt.
 Iam gentes longè posita trepidare, ducesq;

Externis

Externi iam diues Arabs, iam Nilus, & Indus
 Audierant longè Tusci decora alta Leonis,
 Audierant Medycumq; genus, stirpemq; Deorum,
 Iam tum ille egregias curas accinxerat ardens
 Pro patriæ decore, pro libertate sepulta
 Antiquæ Ausoniæ germano fretus Iulo,
 Qui cum partitus curarum ingentia semper
 Pondera commissas rerum tractabat habenas
 Idem regnatorq; hominum, diuinumq; sacerdos.
 Iamq; illum Europæ reges, gensq; omnis in unum
 Conuersiq; oculos, conuersiq; ora tenebant.
 Iamq; duces animis illum concordibus omnes
 Velle sequi trepidos in Turcas arma parantem.
 Illum quadrûgo inuectum per mœnia curris
 Roma triumphato vidisses protinus orbe.
 Illum Thybri pater latanti spumeus alueo
 Exciperes Tuscus Tuscum, veheresq; per undas
 Miratus habitusq; novos, hominumq; figuras.
 Issent post currus capti longo ordine reges,
 Oblitusq; minas minor iret barbarus hostis,
 Qui victis Solymis nunc, atq; oriente subactis
 Exultat fidens, orbisq; affectat habenas
 Efferus, atq; Itale iam iam (scelus) imminet ora.
 Visendi studio passim Romana iuventus
 Per fora, perq; vias festa discurreret vrbe.
 Ipse suos solio fulgens pater aureus alto
 Aspiceret ciues longo post tempore visos,
 Barbaricumq; aurum, prædæq; iuberet acervos
 Sacratu adytis, penitusq; alta arce reponi.
 Verum heu (Dij vestrum crimen) spes tanta repente
 Italia absumpta, ac penitus fiducia cessit.
 Egregius moriens heros secum omnia vertit.

M. H I E

P O E T.
M. HIERONYMI VIDA
CREMON. POETIC.
LIBER III.

NUNC autem lingua studiū, morēq;
loquendi,
Quem vates, Musa q; probent, atque
auctor Apollo, (borū.
Expeditam, curā extremā, finemq; la-
Discendum indicia & verborum lumina qua sunt
Munere Pieridum lustrandis addita rebus.
Ne te opere incepto deterreat ardua meta,
Audendum puer, atque inuictō pectore agendum.
Iam te Pierides summa en de rupe propinquum
Voce vocant, viridīq; ostentant fronde coronans
Victori, atq; animo stimulos hortatibus addunt.
Iamq; rosas calathis spargunt per nubila plenis
Desuper, & florum placido te plurima nimbo
Tempestas operit, gratumq; effusus odorem
Ambrosiæ liquor aspirat diuina voluptas.
Verborum in primis tenebras fuge, nubilaq; atra.
Nam neque (si tantum fas credere) defuit olim
Qui lumen iucundum ultro, lucemq; per osus
Obscuro nebula se circumfudit amictu.
Tantus amor noctis, latebræ tam dira cupido.
Ille ego sim, cui Pierides dent carmina Musæ
Lumine clara suo, externæ nihil indiga lucis.
Nec tamen id votis optandum deniq; magnis.
Ipse volens per te poteris, vis Dædala sandi
Tot se adeo in facies, tot se conuertit in ora
Mille trahens varia secum ratione colores.
Mille modis aperire datur mentisq; latebras,
Quiq; latent tacito arcani sub pectore motus.
Si tibi, dum trepidas, non hac successerit, & lux

Non

Non datur hinc, te verte aliò, lumenq; require
 Nunc hâc, nunc illâc, donec diffulserit ultro,
 Claraq; tempestas calo radiarit aperto.
 Quin etiam angustis si non vrgebere rebus,
 Cum fandi tibi mille via, tibi mille figura
 Occurrent, tu mille vias, tu mille figuras,
 Nunc hâc, nunc aliâ ingredi, & mutare memento
 lamq; hos, iâq; alios haud segnis sumere vultus.
 Nempe inde illectas aures immensa voluptas
 Detinet, & dulci pertentat pectora motu.
 Ergo omnem curam impendunt, vt cernere nusquã
 Sit formas similes natura exempla sequuti,
 Dissimili quod sint facie quæcunq; sub astris
 Vitales carpunt auras, genus omne ferarum,
 Atq; hominum pictæ volucres, mutæq; natantes.
 Nonne vides verbis vt veris sæpe relictis
 Accersant simulata, aliundeq; nomina porro
 Transportent, aptentq; alijs ea rebus, vt ipse
 Exuiasq; novas, res, insolitosq; colores
 Induta sæpe externi mirentur amictus
 Vnde illi, lætæq; aliena luce fruantur,
 Mutatoq; habitu, nec iam sua nomina mallent?
 Sæpe ideo cum bella canunt, incendia credas
 Cernere, diluviumq; ingens surgentibus vndis.
 Contra etiam Martis pugnas imitabitur ignis,
 Cum furit accensis acies Vulcania campis.
 Necturbato oritur quondam minor equore pugna.
 Confligunt animosi Euri certamine vasto
 Inter se, pugnantq; aduersis molibus vnda.
 Vsque adeo passim sua res insignia lætæ
 Permutantq; iuuantq; vicissim, & mutua sese
 Altera in alterius transformat protinus ora.
 Tum specie capti gaudent spectare legentes.
 Nam diuersa simul datur è re cernere eadem

Mult a-

Multarum simulacra animo subeuntia rerum.
 Ceu cum forte olim placidi liquidissima ponti
 Aequora vicina spectat de rupe viator,
 Tantum illi subiecta oculis est mobilis unda.
 Ille tamen sylvas, interq; virentia prata
 Inspiciens miratur, aqua quæ purior humor
 Cuncta refert, captosq; eludit imagine visus.
 Non aliter vates nunc hinc traducere mentes
 Nunc illuc, animisq; legentum apponere gaudes
 Diuersas rerum species, dum tedia vitat.
 Res humiles ille interea non secius effert
 Splendore illustrans alieno, & lumina vestit,
 Verborumq; simul vitat dispendia parcus.
 Hunc fandi morem (si vera audiuius) ipsi
 Calicula exercent cali in penetralibus altis,
 Pieridum chorus in terras quem detulit olim,
 Atque homines docuere, Deum præclara reperta,
 Ille etenim Iouis ætherea dicuntur in aula
 Immixta superis festas agitare choreas,
 Et semper canere alterna, Phœbiq; fruuntur
 Colloquio, vatūq; inspirant pectora ab alto.
 Nec tamen haud solis fugit hæc me nota poetis,
 Verum etiam auctores alij experiuntur, & audent.
 Præcipuè orantes causas, fandiq; magistri,
 Seu fontes tendant legum compescere habenis,
 Seu caros cupiant atris è mortis amicos
 Faucibus eripere, & defletos reddere luci.
 Quin etiam agricolas ea fandi nota voluptas
 Exercet, dum lata seges, dum trudere gemmas
 Incipiunt vites, sitientiaq; ætheris imbrem
 Prata bibunt, ridentq; satis surgentibus agri.
 Hanc vulgo speciem propriæ penuria vocis
 Intulit, indictisq; vrgens in rebus egestas.
 Quippe ubi se vera ostendebant nomina nusquam,

Fas

Fas erat hinc, atq; hinc transferre simillima veris.
 Paulatim accreuere artes, hominumq; libido,
 Quodq; olim vsus inops reperit, nunc ipsa voluptas
 Postulat, hunc addens verborum rebus honorem.
 Sic homines primum venti vis aspera adegit,
 Vitandiq; imbres stipulis horrentia tecta
 Ponere, & informi sedem arctam claudere limo.
 Nunc altæ eratis trabibus, Parijsq; columnis
 Regifico surgunt ades ad sidera luxu.
 Parcius ista tamen delibant, & minus audent
 Artifices alij, nec tanta licentia fandi
 Cuique datur, solis vulgo concessa poetis.
 Nempe pedum hi duris cohibentur legibus, & se
 Sponte sua spatij angustij temporis arctant.
 Liberius fas campum alijs decurrere apertum.
 Sacri igitur vates facta, atque infecta canentes
 Libertate palam gaudent maiore loquendi,
 Quæsitq; decent cultus magis, atque colores
 Insoliti nec erit tanto ars deprensa pudori.
 Crebrius hi fando gaudent super athera miris
 Tollere res (nec sit fas tantum credere) dictis.
 It calo clamor, tremit omnis murmure olympus.
 Nec mora, bis vocem ingeminant, vrbisq; ruinas,
 Fataq; præliaq; & sortem execrantur iniquam,
 O pater, ô patria, ô Priami domus incluta quondam,
 Clamantes, cecidit præ Iuppiter Ilion ingens.
 Quid cum Neptunum dicunt mare, vna Lyaum,
 Et Cererem frumenta, patrumq; è romine natos
 Significant, memorantq; vrbes pro ciuibz ipsis?
 Atq; ideo timor attonitos cum inuaserit Afros,
 Africa terribili tremet horrida terra tumultu.
 Nec deerit, tibi pro fluuijs, proq; omnibus vndis
 Pocula qui pressis Acheloia misceat vuis.
 Ecce autem subitis conuersi vocibus ultro

Sæpe

Sæpe aliquem longè absentem, desertaq; & antra,
 Et solos monteis affantur. sæpe saluant
 Sylvasq; fluuiosq; & agros, sensuq; carentes
 Speluncas, velut hæc sint responsura vocata,
 Et vos ô vacui compellant nomine saltus.
 Præterea verbis inimicos addere sensus
 Oppositis, dum dissimulant, aliudq; videbis
 Sæpe loqui, atq; aliud simulata condere mente.
 Egregia interea coniux ita nocte suprema
 Deiphobo fidum capiti subduxerat enses.
 Nec minùs insignis Drances, cum stragis acervos
 Tot dedit, & clavis insignit arua trophæis.
 Quid sequar ulterius, quanta dulcedine captas
 Detineant aures, vocem cum rursus eandem
 Ingeminant, modò non verborum cogat egestas?
 Pan etiam Arcadia neget hoc si iudice præsens,
 Pan etiam Arcadia dicam te iudice vanum,
 Hæc adeò cum sint, cum fas audere poetis
 Multa modis multis, tamen obseruare memento
 Siquando haud proprijs rem maius dicere verbis,
 Translatisq; aliunde notis, longeq; petitis,
 Ne nimiam ostendas, querendo talia, curam.
 Nanq; aliqui exercent vim duram, & rebus iniqui
 Natiuam eripiunt formam indignantibus ipsis,
 Inuitasq; iubent alienos sumere vultus.
 Haud magis imprudens mihi erit, & luminis expertus
 Qui puero ingentes habitus det ferre gigantis,
 Quàm si quis stabula alta, lares appellet equinos,
 Aut crines magnæ genitricis gramina dicat.
 Præstiterit verò faciem, spolia & sua cuique
 Linquere, & interdum proprijs rem prodere verbis,
 Indicysq; suis, ea sint modò digna Camænis.
 Res etiam poteris rebus conferre vicissim,
 Nominibusq; ambas verisq; suisq; vocare.

Quod

Quod faciens, fuge verborum dispendia, paucisq;
Includas numeris, vnde illa simillima imago
Ducitur, & breuiter confer, ne fortè priorum
Oblitus sermonum aliò traducere mentem,
Inq; alia ex alijs videare exordia labi:
Iamq; age, verborum qui sit delectus habendus,
Queratio (nam nec sunt omnia versibus apta,
Omnia nec pariter tibi sunt vno ordine habenda)
Versibus ipsa etiam diuisa, & carmina quantum
Carminibus distant, tantum distantia verba
Sunt etiam inter se, quamuis communia multa
Interdum inuenies versus diffusa per omnes.
Multa decent scenam, quæ sunt fugienda canenti
Aut Diuûm laudes, aut Heroûm inclyta facta.
Ergo altè vestiga oculis, aciemq; voluta
Verborum sylua in magna, tum accommoda Musis
Selige, & insignes vocum depascere honores,
Ut nitidus puro versus tibi fulgeat auro.
Reijce degenerem turbam nil lucis habentem,
Indecoresq; notas, ne sit non digna supellex.
Quo fieri id possit, veterum te semita vatum
Observata docebit, adi monimenta priorum
Crebra oculis, animoq; legens, & multa voluta.
Tum quamuis, longè si quis supereminet omnes,
Virtutem ex illo, ac rationem discere fandi
Te iubeam, cui contendas te reddere semper
Assimilem, atq; habitus, gressusq; effingere euntis,
Quantum fata sinunt, & non auersus Apollo.
Haud tamen interea reliquum explorare labores
Abstiteris vatum, moneo, suspectaq; dicta
Sublegere, & variam ex cunctis abducere garzam,
Nec dubitem versus hirsuti saepe poetæ
Suspensus lustrare, & vestigare legendo,
Sicubi se quædam fortè inter commoda versu

Dicta

Dicta meo ostendant, quæ mox melioribus ipse
 Auspicys proprios possum mihi vertere in vsus
 Detersa prorsus prisca rubigine scabra.
 Flumina sæpe vides immundo turbida limo,
 Haurit aqua tamen inde frequens cõcursus, & d
 Important puteis ad pocula, desuper illa
 Occultis diffusa canalibus influit, omnemq;
 Illabens bibulas labem exiit inter arenas.
 Nil adeò incultum, quod non splendescere possit,
 Præcipuè si cura vigil non desit, & vsque
 Mente premas, multumq; animo tecum ipse volut
 Atque ideo ex priscis semper quo more loquamur
 Discendum, quorum depascimur aurea dicta,
 Præcipuumq; auidi rerum populamus honorem.
 Aspice ut exuias, veterumq; insignia nobis.
 Aptemus rerum accipimus nunc clara reperta,
 Nunc seriem, atq; animû verborû, verba quoq; ips
 Nec pudet interdum alterius nos ore loquutos.
 Cùm verò cultis moliris furt a poëtis,
 Cautiùs ingredi, & raptus memor occule versu
 Verborum indicys, atque ordine falle legentes
 Mutato noua fit facies, noua prorsus imago.
 Munere (nec longum tempus) vix ipse peracto
 Dicta recognoscas veteris mutata poëta.
 Sæpe palàm quidem rapiunt, cupiuntq; videri
 Omnibus intrepidi, ac furto letantur in ipso
 Deprensi, seu cum dictis nihil ordine verso
 Longè alios isdem sensus mira arte dedere,
 Exueruntq; animos verborum impunè priores.
 Seu cùm certandi priscis succensa libido,
 Et possessa diu, sed enim malè condita victis
 Extorquere manu iuuat, in meliusq; referre.
 Ceu sata, mutatoq; solo feliciùs olim
 Cernimus ad calum translatas surgere plantas.

Roma quoque vtilius succos oblita priores
Proueniunt, sic regna Asiæ, Troiæq; penates
Transtulit, auspicijs Phrygius melioribus heros
In Latium, quamuis (nam Diuum fata vocabant)
Inuitus Phænissa tuo de littore cecidit,
Nec connubia leta, nec incepti Hymenæi
Flexerunt immitem animum tu victa dolore
Occidis, & cura vix ipsa in morte relinquunt.
Nunquam ô Dardaniæ tetigissent vëstra carinæ
Littora, fors nulli poteras succumbere culpa.
Ergo agite ô mecum securi accingite furtis
Vnâ omnes pueri, passimq; auertite prædam.
Infelix autem (quidam nam sepe reperti)
Viribus ipse suis temerè qui sisus, & arti,
Externæ quasi opis nihil indigus abnegat audax
Fida sequi veterum vestigia, dum sibi præda
Temperat heu nimium, atq; alienis parcere creuit,
Vana superstitio, Phæbi sine numine cura.
Haud longum tales ideo letantur, & ipsi
Sæpe suis superant monumentis, illaudatiq;
Extremum ante diem fœtus fleuere caducos,
Viuentesq; suæ viderunt funera famæ.
Quàm cuperent vano potius caruisse labore,
Eq; suis alias didicisse parentibus arteis!
Sæpe mihi placet antiquis alludere dictis,
Atque aliud longè verbis proferre sub iisdem.
Nec mea tam sapiens per sese prodita quisquam
Furta redarguerit, quæ mox manifesta probabunt
Et nati natorum, & qui nascentur ab illis.
Tantum absit, pœnæ metuens infamis vt ipse
Furta velim tegere, atq; meas celare rapinas.
Non tamen omnia te priscis fas fidere, qui non
Omnia sufficient. querenti pauca labore
Attentanda tuo nondum vlli audita supersunt,
Nos

Nos etiam quadam iccirco noua condere nulla
 Religio vetat, indictasq; effundere voces.
 Ne verò hæc penitus fuerint ignota, suumq;
 Agnoscant genus, & cognatam ostendere gentem
 Possint, ac stirpis nitantur origine certa.
 Usq; adeò patria tibi si penuria vocis
 Obstabit, fas Graiugenùm felicibus oris
 Deuerehere informem massam, quam incude Latina
 Informans patrium iubeas dediscere morem.
 Sic quondam Ausonia succreuit copia lingua.
 Sic auctum Latium, quò plurima transtulit Argi
 Vsus, & exhaustis Itali potiuntur Athenis.
 Nónne vides medijs vt multa erepta Mycenis
 Graia genus fulgent nostris immixta, nec vllum
 Apparet discrimen, eunt insignibus æquis
 Vndique per Latios & ciuis & aduena tractus.
 Iam dudum nostri cessit sermonis egestas.
 Raro vber patriæ, tibi raro opulentia deerit.
 Ipse suis Cicero thesauris omnia promet,
 Auctoresq; alij nati felicibus annis
 Omnia sufficient, nec solis crede poëtis.
 Sæpe etiam vidi veterum inter carmina vatum
 Barbarico versus cultu, gaŕa q; superbos,
 Belgicaq; immisit trans alpes effeda Gallus
 In Latium, & longæ Macedum venêre sariŕæ.
 Et metuam ne deficiat me larga supellex
 Verborum, angustiq; premat sermonis egestas?
 Quin & victa situ, si me penuria adaxit,
 Verba licet renouare, licet tua sancta vetustas
 Vatibus indugredi sacraria. sæpius olli
 Aetatis gaudent insignibus antiquai,
 Et veterum ornatus induti incedere auorum.
 Non tamen ille veter squalor suat vndiq;, & ater
 Verborum situs. his modus adsit deniq; quando

Copia

Copia non desit, quorum nunc pervius usus.
 Tum quoq; si deerunt rebus sua nomina certa,
 Fas illas apta verborum ambire corona,
 Et latè circumfusus comprehendere dictis.
 Verba etiam tum bina iuvat coniungere in vnum
 Molliter inter se vinclo sociata iugali.
 Verum plura nefas vulgo congesta coire,
 Ipsaq; quadrifidis subniti carmina membris.
 Italia nec passim fert monstra tricorpora tellus.
 Horresco diros sonitus, ac leuia fundo
 Inuitus perterri crepas per carmina voces,
 Argolici, quos ista decet concessa libido,
 Talia connubia, & tales celebrent Hymeneos,
 Tergeminas immane struant ad sidera moles
 Pelion addentes Ossa, & Pelio Olympum.
 At verbis etiam partes ingentia in ambas
 Verba interpositis proscindere, seq; parare,
 Deterere interdum licet, atq; abstraxe secando
 Exiguam partem, & strinxisse fluentia membra.
 Idcirco si quando ducum referenda, virumq;
 Nomina dura nimis dictu, atq; asperrima cultu,
 Illa aliqui, nunc addentes, nunc inde putantes
 Pauca minutatim, leuant, ac mollia reddunt,
 Sichæumq; vocant mutata parte Sicarbam.
 Hinc mihi Titanum pugnæ, & sæva gigantum
 Bella magis libeat canere, Enceladiq; tumultus,
 Quàm populos Italia quondam virtute subactos.
 Atq; triumphatas diuerso à littore gentes.
 Sed neq; verborum caussa vis vlla canentem,
 Consilium præter, cogat res addere inanes,
 Nomina sed rebus semper servire iubet o
 Omnia perpendens versus resonantia membra.
 Verba etenim quædam ignarum te fallere possunt,
 Ni vigiles, mandatumq; munus obire recusent,

P O E T.

Furenturq; operi clam sese, & inertia cessent.
 Cetera dum labor exercet concordia iussus
 Quæq; suos tantum illa dabunt numerūq; sonūq;
 Atq; ideo quid ferre queant, quid quæq; recusent
 Explorare prius labor esto. & munera iusta
 Mandato, ac proprium cunctis partire laborem.
 Obscuros aliter crepitus, & murmura vana
 Miscebis, ludesq; sonis fallacibus aures.
 Nec tamen interdum vacuas, animoq; carentes
 Addubitem ipse volens incassum fundere voces,
 Verbaq; quæ nullo fungantur munere sensus,
 Dives ut egregio tantum, & conspectus amictus
 Versus eat, dulciq; sono demulceat aures.
 Atq; adeo quæ sint ne vero quare profecto
 Illa, tibi se sponte dabunt per se obuia passim.
 Sæpè autem ruptis vinclis exempta volutes
 Membra, & compactum quæsit or disijce versum,
 Post iterum refice, & partes in pristina redde
 Partibus auulsas. nunquam te libera vinclis
 Incantum fallent resoluta carmine verba.
 Hinc ades. hinc pœnitens tibi totum Helicon recluda.
 Te Musæ puer hinc faciles penetralibus imis
 Admittunt, sacrisq; adytis inuitat Apollo.
 Principio quoniam magni commercia celi
 Numina concessere homini, cui carmina cura,
 Ipse Deum genitor diuinam noluit artem
 Omnibus expositam vulgò, immeritisq; patere.
 Atq; ideo, turbam quo longè arceret inertem
 Angustam esse viam voluit, paucisq; licere.
 Multa adeo incumbunt doctis vigilanda poetis.
 Haud satis est illis utcunq; claudere versum,
 Et res verborum propria vi reddere claras.
 Omnia sed numeris vocum concordibus aptant,
 Atq; sono quæcunq; canunt imitantur, & apta

Ver.

Verborum facie, & quæsito carminis ore.
 Nam diuersa opus est veluti dare versibus ora.
 Diuersosq; habitus, ne qualis primus, & alter,
 Talis & inde alter, vultuq; incedit eodem.
 Hic melior motuq; pedum, & pernicibus alis
 Molle viam tacito lapsu per ieuia radit.
 Ille autem membris, ac mole ignauius ingens
 Incedit tardo molimine subsidendo.
 Ecce aliquis subit egregio pulcherrimus ore,
 Cui latum membris Venus omnibus afflat honorem.
 Contra alius rudis informes ostendit & artus,
 Hirsutumq; supercilium, ac caudam sinuosam
 Ingratus visu, sonitu illatibilis ipso,
 Nec verò hæc sine lege data, sine mente figura,
 Sed facies sua pro meritis, habitusq; sonusq;
 Cunctis, cuiq; suus, vocum discrimine certo.
 Ergo ubi iam nauta spumas salis ære ruentes
 Incubere mari, videas spumare reductis
 Conuulsum remis, rostrisq; tridentibus æquor.
 Tunc longè sale saxa sonant, tunc & freta ventis
 Incipiunt agitata tumescere, littore fluctus
 Illidunt rauco, atq; refracta remurmurat vnda
 Ad scopulos, cumulo insequitur præruptæ aquæ mōs,
 Nec mora, Trinacriâ cernas procul intremere omne
 Funditus, & montes concurrere montibus altos.
 Cum verò ex alto speculatus cærule Nereus
 Lenit in morem stagni, placidaq; paludis.
 Labitur vncta vadis abies, natat vncta carina.
 Hinc etiam solers mirabere sæpè legendo,
 Sicubi Vulcanus syluis incendia misit,
 Aut agro, stipulas flamma crepitante cremari.
 Nec minus exultant latices, cum tæda sonore
 Virgea suggeritur costis vndantis aheni.
 Carmine nec leui dicenda est scabra crepido.

Tum, si lata canunt, hilari quoq; carmina vultu
 Incedunt, letumq; sonant haud segnia verba,
 Seu cum vere nouo rident prata humida, seu cum
 Panditur interea domus omnipotentis olympi.
 Contrà autem sese tristes inamabile carmen
 Induit in vultus, si forte inuisa volucris
 Nocte sedens serum canit importuna per umbras,
 Ut quondam in bustis, aut culminibus desertis.
 Verba etiam res exiguas angusta sequuntur,
 Ingentesq; iuuant ingentia, cuncta gygantem
 Vasta decent, vultus immanes, pectora lata,
 Et magni membrorum artus, magna ossa, lacertiq;
 Atq; ideo, si quid geritur molimine magno,
 Adde moram, & pariter tecum quoq; verba laborent
 Segnia, seu quando vi multa gleba coactis
 Aeternum frangenda bidentibus, equore seu cum
 Cornua velatarum obuertimus antennarum.
 At mora si fuerit damno, properare iubebo.
 Si se forte caua extulerit mala vipera terra,
 Tolle moras, cape saxa manu, cape robora pastor.
 Ferte citi flammam, date tela, repellite pestem.
 Ipse etiam versus ruat, in præcepsq; feratur,
 Immenso cum præcipitans ruit Oceano nox,
 Aut cum percussus grauitèr procumbit humi bos.
 Cumq; etiam requies rebus datur, ipsa quoq; ultra
 Carmina paulisper cursu cessare videbis
 In medio interrupta, quierunt cum freta ponti.
 Postquam auræ posuere, quiescere protinus ipsum
 Cernere erit, medijsq; inceptis sistere versum.
 Quid dicam, senior cum telum imbelle sine ictu
 Inualidus iacit, & defectis viribus aeger?
 Nam quoq; tum versus segni pariter pede languet,
 Sanguis hebet, frigent effactæ in corpore vires.
 Fortem autem iuuenem deceat prorumpere in arces,

Eucr-

Euertisse domos, præfractaq; quadrupedantum
Pectora pectoribus perrumpere, sternere turres
Ingentes, totoq; ferum dare funera campo.
Nulla adeò vatum maior prudentia, quam se
Aut premere, aut rerum pro maiestate canendo
Tollere. nunc illos animum summittere cernas
Verborum parcos, humiliq; obrepere gressu,
Textaq; vix gracili deducere carmina filo.
Nunc illos verbis opulentos, diuite vena
Cernere erit fluere, ac laxis decurrere habenis
Fluxosq; ingentesq; redundat copia lata
Vbere felici, verborumq; ingruit agmen
Hibernarum instar niuium, cum Iuppiter Alpes
Frigidus aëreas, atq; alta cacumina vestit.
Interdum verò cohibent undantia lora.
Non humiles, non sublimes media inter utrunq;
Littus arant veluti spatia, & confinia radunt.
Sic demum portu leti conduntur in alto.
Quod superest, quæ postremò peragenda poetæ,
Expeditam, postquam casus euaserit omnes,
Signaq; perpetuum deduxit ad vltima carmen,
Exultans animo victor, latusq; laborum
Non totam subito præceps secura per urbem
Carmina vulgabit. ah ne sit gloria tanti,
Et dulcis famæ quondam male suada cupido:
At patiens operum semper, metuensq; pericli
Expectet, donec sedata mente calorem
Paulatim exuerit, factusq; abolerit amorem
Ipse sui, curamq; aliò traduxerit omnem.
Interea fidos adit haud securus amicos.
Vtq; velint inimicum animum, frontisq; seueræ
Dura supercilia induere, & non parcere culpæ,
Hos iterum atq; iterum rogat, admonitusq; latentis
Grates letus agit vitij, & peccata fatetur

Sponte sua, quamvis etiam damnetur iniquo
 Iudicio, & falsum queat ore refellere crimen.
 Tum demum redit, & post longa obliuia sese
 Incipit hinc illuc veterem explorare laborem.
 Ecce autem ante oculos noua se fert vndiq; imago,
 Longè alia heu facies rerum, mutataq; ab illis
 Carmina, quæ tantum antè recens confecta placebant.
 Miratur tacitus, nec se cognoscit in illis
 Immemor, atq; operum piget, ac sese increpat vltro.
 Tum retractat opus commissæ piacula docta
 Palladis arte luens, nunc hæc, nunc reijcit illa
 Omnia tuta timens, melioraq; sufficit illis,
 Attondetq; comas stringens, syluamq; fluentem,
 Luxuriemq; minutatim depascit inanem
 Exercens durum imperium. dum funditus omnem
 Nocturnis instans operis, operisq; diurnis
 Versibus eluerit labem, & commissæ piarit.
 Arduus hic labor. hinc autem durate poetæ,
 Gloria quos mouet æterna pulcherrima fama.
 Tum si qua est etiam pars imperfecta relicta,
 Olim dum properat furor, ingenijq; morari
 Tempestas renuit, suppletq;, & versibus affer:
 Inualidis miseratus opem, claudisq; medetur.
 Nec semel attrectare satis, verum omne quotannis
 Terq; quaterq; opus euoluendum, verbaq; versis
 Aeternum immutandæ coloribus, omne frequenti
 Sæpè reuisendum studio per singula carmen.
 Quod non vna dies, fors afferet altera, & vltro
 Nullo olim studio, nulla olim in carmine cura
 Deprensæ per se prodentur tempore culpa,
 Quæq; latent variæ densa inter nubila pestes.
 Quin etiam doctum multum iuuat ille laborem,
 Qui varias celi creber mutauerit oras.
 Namq; etiam mutant animi, genioq; locorum

Di.

Diuersas species, diuersos pectora motus
Concipiunt, nostrisq; noua se mentibus offert
Vltro aliquid semper lucis, tenebraeq; recedunt,
Atq; novos operi semper fas addere flores.
Verum esto hic etiam modus huic imponere cura
Nesciuere aliqui finem, medicasq; secandis
Morbis abstinuissse manus, & parcere tandem
Immites, donec macie confectus, & aeger
Aruit exhausto velut omni sanguine foetus,
Natiuumq; decus posuit, dum plurima ubiq;
Deformat sectos artus iu honesta cicatrix.
Tuq; ideo vitæ usq; memor breuioris, ubi annos
Post aliquot (neq; enim numerũ, neq; tempora pono
Certa tibi) addideris decoris satis, atq; nitoris,
Rumpe moras, opus ingentem dimitte per orbem,
Perq; manus, perq; ora virum permitte vagari.
Continuò lato te dulces undiq; amici
Gratantes plausu excipient. tua gloria celo
Succedet, nomenq; tuum sinus vltimus orbis
Audiet, ac nullo diffusum abolebitur æuo.
Et dubitamus opes animo contemnere auari,
Nec potius sequimur dulces ante omnia Musas?
O fortunati, quibus olim hæc numina dextra
Annuerint præcepta sequi, quæne ipse canendo
Iussa dedit plenus Phæbo, attonitusq; furore.
Quando non artes satis vllæ, hominumq; labores,
Et mea dicta parum profint, ni desuper adsit
Auxilium, ac præsens fauor omnipotentis olympi.
Ipse viam tantum potui docuisse repertam
Aonas ad montes, longeq; ostendere Musas
Plaudentes celsæ choreas in vertice rupis,
Quo me haud ire sinunt vnquã fata inuida, & usq;
Absterrētq; , arcētq; procul, nec summa iugi vnquã
Fas prensare manu fastigia, sat mihi, si quem

Si quem olim longè aspiciam mea fida sequutum
 Indicia exuperasse viam, summoq; receptum
 Vertice, & hærentes socios iuga ad alta vocantem.
 Sed non nulla tamen nostri quoq; gratia facti
 Forfan erit, me fida olim præcepta canentem
 Stipabunt iuuenes denso circum agmine fusi,
 Et vocem excipient intenti sensibus omnes.
 Tum vitæ si iusta meæ procedere lustra
 Fata sinent, nec me viridi succiderit ævo
 Impia mors, olli gelida tardante senectâ
 Languentem, & sera defessum ætate magistrum
 Certatim presa super alta cacumina dextra
 Sæpè trahent, vltroq; ferent per amœna locorum,
 Et summi inualidum sistent ad limina Phœbi
 Cantantem Musas, vatumq; inuenta piorum.
 Virgilij ante omnes, leti hîc super astra feremus
 Carminibus patrj's laudes, decus vnde Latinum:
 Vnde mihi vires, animus mihi ducitur vnde.
 Primus vt Aonijs Musas deduxerit oris
 Argolicum resonans Romana per oppida carmen,
 Vt iuuenis Syculas syluis inflarit auenas,
 Vtq; idem Ausonios animi miseratus agrestes
 Extulerit sacros ruris super æthera honores
 Triptolemi inuectus volucris per sydera curru,
 Res demum ingressus Romanæ laudis ad arma
 Excierit Latium omne, Phrygumq; instruxerit alas
 Verba Deo similis, decus à te principe nostrum
 Omne pater, tibi Graiugenûm de gente trophæa
 Suspendunt Itali Vates tua signa sequuti.
 Omnis in Elysijs vnum te Græcia campis
 Miraturq;, auditq;, vltro assurgitq; canenti.
 Te sine nil nobis pulchrum, omnes ora Latini
 In te, oculosq; ferunt versi, tua maxima virtus
 Omnibus auxilio est, tua libant carmina passim

Afidu

Afidu
 Ne tib
 Secla,
 Fortu
 Quo q
 Nil ad
 Ipse su
 Addid
 Quoa
 Vni gr
 Quam
 Dum t
 O dec
 Te col
 Et tibi
 Carm
 Laudi
 Et no
 Pecton
 Aduen

M
 N

te Ny

Assidui, primis & te venerantur ab annis.
 Ne tibi quis vatum certauerit, omnia cedant
 Secula, nec inuideant primos tibi laudis honores.
 Fortunate operum, tua præstans gloria fama,
 Quo quenuquam aspirare nefas, sese extulit alis.
 Nil adeò mortale sonas, tibi captus amore
 Ipse suos animos, sua munera lætus Apollo
 Addidit, ac multa præstantem insigniit arte.
 Quodcunq; hoc opis, atq; artis, nostriq; reperti
 Vni grata tibi debet præclara inuentus,
 Quam docui, & rupis sacrae super ardua duxi,
 Dum tua fida lego vestigia, te sequor vnum
 O decus Italiae, lux ô clarissima vatum,
 Te colimus, tibi ferta damus, tibi thura, tibi aras,
 Et tibi ritè sacrum semper dicemus honorem
 Carminibus memores, salue sanctissima vates.
 Laudibus augeri tua gloria nil potis ultra,
 Et nostræ nil vocis eget, nos aspice præsens,
 Pectoribusq; tuos castis infunde calores
 Adueniens pater, atq; animis tete insere nostris.

F I N I S.

MARCI HIERO-

NYMI VIDAE CREM.

B O M B Y C V M

LIBER I.

VOS mores, quas aut paruis reptā-
 tibus artes
 Iuppiter addiderit, quæ fila tenacia
 Serum
 Ore vomunt saturæ, vos mecū euolui-
 te Nymphae.

S S

Seria-

Seriadēs. vos lanifici gregis aurea nōstis
 Munera, quæ pater Italia prior intulit olim
 Serius hūc patrijs Serum deuēctus ab oris.
 Tuq; ades, & nostro succurre Isabella labori
 Nympha Padi in ripa magnis è regibus orta,
 Quæ gentem pulchra auxisti pulcherrima prole
 Gonsagam, exiguis ades hūc non aspera captis.
 Et vos ó placida properate, ubi quæq; puella.
 Vestrū opus hoc, vestros faciles hīc discite cultus.
 Id tinea in syluis multis voluentibus annis
 Gentibus ignotum vixit genus, aurea frustra
 Edebant opera umbrosis pendentia ramis.
 Nam pluuiæ, lateq; immites omnia venti
 Vastabant, tenui nec honos nec gloria filo
 Vlla erat, in syluis ceu quondam more ferarum
 Degebant homines antiquo robore nati.
 Nondum vrbes, nondum certos gens dura penates
 Nouerat, aut vllas vitam excoluisse per artes:
 Verū postquā homini diuini est muneris vsus
 Traditus, in tectis atq; intra septa domorum
 Syluestres tineas alere, atq; impendere curam
 Cœpit, opes multi hinc ad summās emersere.
 Quāuis esse aliquas etiam nunc fertur in oris
 Longè alijs gentes, quæ nondum in tecta relatas
 Per lucos errare sinunt, nulloq; labore
 Fila suo carpunt oneratis mollia ramis.
 Nanq; malo assuetæ arboribus frondentibus illæ
 Pubentes syluas, & quæq; tenerrima carpunt.
 Iniussæq; instant operi. non horrida multum
 Flabra nocent, neq; prouisi prudentibus imbres.
 Quippe ubi senserunt in nubes aëra cogi,
 Diffugiunt trepidæ, folijsq; sub omnibus hærent,
 Securaq; hyemis velut alta ex arce sonantes
 Accipiunt Austros, pulsataq; robora nimbis.

Sed

Sed tu
 Incust
 In tel
 Haud
 Diues
 Princi
 Sint il
 Vix v
 Et nu
 Inter
 Et cur
 Immo
 Est p
 Cen q
 Aut a
 Vital
 Et tr
 Non
 Vsq;
 Ne v
 Sit so
 Prog
 Non
 Ante
 Néu
 Ipsi
 Obs
 Indu
 Exce
 Nil
 Frig
 Præ
 Sun
 Nec

Sed tu ne, moneo, in sylvis permittite vagari
 Incustoditas, nec curam adhibere recusa
 In tectis. huius non gratia parua laboris.
 Haud longum tempus fluet, & iam flamine multo
 Diues eris, filoq; ibis spectabilis aureo.
 Principio ne te lateat quæ tradita agenda
 Sint illis vitæ spatia. brevis omnibus ætas,
 Vix ulli Luna completur tertius orbis,
 Et nunquam ex sese prolem videre creatam.
 Intereunt omnes, pecus occidit omne quotannis,
 Et cunctam euertunt fera fata ab origine gentem.
 Immortale tamen restat genus his, neq; morti
 Est penitus locus, æternum nam semina durant.
 Ceu quondam sylvæ si forte aut frigore diro,
 Aut æstu arescant summa, tamen abdita quædam
 Vitalis superat vis in radicibus imis,
 Et trunco exciso noua vere repullulat arbos.
 Non secus extinctis bombycibus annuus ortus
 Vsq; noua in regnis proles succedit auitis.
 Ne verò ante diem, sed tempestiua creata
 Sit soboles. veto ne reuoces in luminis oras
 Progeniem extinctam, attonsis cum gramina capis
 Nondum vlla, aut frondes apparent arbore nulla.
 Ante noua incipiat morus reuirescere sylvæ,
 Nèue fames teneris, nèue obsint frigora alumni.
 Ipsi etiam morum agricola, ne tempora fallant,
 Obseruare solent, nam cum sese illa virentem
 Induit in frondem, nostris tum protinus oris
 Excessisse hyemem, & manes abuisse sub imos
 Nil dubitant, nec sæua ultra pecoriue, satisue
 Frigoræue, glaciemue timent, canamue pruinam.
 Præterea tibi Lunæ gelida incrementa
 Sunt seruanda. senescentis fuge tempora læua.
 Nec tum etiam liquidis cum sese nuper ab undis

Extulit Oceani, pallentesq; humida vultus
 Ostendit gracili incedens per inania cornu,
 Utile erit teneros ovis excludere foetus.
 Expecta cum plena animis, cum lumine largo
 Solis ab igne tumens, altumq; per aethera vecta
 Carpit iter, fratremq; audet se attollere contra.
 Tum fas foeturae, tum iustum incumbere tempus,
 Quandoquidem validas crescenti à lumine vires,
 Semina concipiunt genitalia. tum fauet aether,
 Maioremq; trahunt nascentia membra vigorem.
 Quo foueas autem pacto. mos ipse fouendi
 Haud simplex. sunt quæ calido sub Sole relinquunt
 Oua, recens donec foetus in luminis auras
 Proderit. tu conde sinu velamine tecta,
 Nec pudeat roseas inter fouisse papillas
 Si te tangit honos, & flauis gloria fili.
 Cumq; dies, alterq; dies processerit, ecce
 Cernere erit formis animantia feruere miris.
 Ante opus omne tamen pete matutina Deorum
 Limina, ferq; preces supplex, Diuisq; litato
 Auspiciis cunctorum operum, cum mane sacerdos
 Synceram Cererem, & Lenæum libat honorem.
 Nec non lanicij florem velamina prima
 Suspendes templis. auertunt omnia foetu
 Munere placati superi mala, frigora, & æstus,
 Et quæ multa solent bombyci instare pericla.
 Interea populus sedes, & tecta futuris
 Ipsa nouare iube, tabulataq; victa senecta.
 Non aptæ sine sole domus, sine luce penates.
 Sed duplices tecta lumen regione fenestræ
 Admittant, quarum surgentes altera Phœbi
 Spectet equos fessos, contra altera iamq; cadentes,
 Tum vitri pellucentes opponere quadras
 Hinc atq; hinc iubeo, lini aut firmissima texta.

Vt

Vt neq; concutiant venti, neq; nubila nimbis
Conspargāt, obsitq; intus penetrabile frigus.
Nec postrema fuit cautis prætendere cura
Retia rara autum insidias, & callida furtæ
Auerte, illudit passer custodibus olim
Improbis, illudit cortis cristata volucris.
Dant stragem passim rostris immitibus, implentq;
Ingluuiem, ac viuo vincta abdunt corpora busto.
Nec quibus est tinxæ felix copia multa,
Parietibus sedem affigunt. sed quatuor equis
Teclorum in medio erectis hinc inde columnis
Plurima suspendunt tabulata, aulæq; per altos
Surgunt mille gradus, digestæq; ordine sedes.
Tuq; etiam, variæ ut nequeant irrepere pestes,
Parietis antiqui vitium ne negliges segnis.
Sed calce, aut creta linito, atq; angusta viarum
Quæq; timeamus sæpè canis sese abdidit imis
Luce latens, at cum in tenebris cinis occulit ignem
Sopitum, indulgetq; graui custodia somno,
Improbis egreditur tutis ad furtæ latebris,
Et citus irreptat tabulis, seuitq; per omnes
Cæde madens aulas, prædamq; auertit ab altis
Porticibus satur, atq; canis epulatur in antris.
Molire insidias, deceptum carcere claude,
Ignarusq; doli ipse sibi met vincula necat,
Dum petit ostensam confidentissimus escam.
Quædã etiã trabibus, quibus omnis machina rectis
Nititur, auxiliantur, & imas sentibus armant
Sentibus, & tribulis, ac iuniperi hirsutæ
Vulnificos addunt gladios, circum undiq; ut hostis
Indeprensus eat saltem per vulnera mille,
Nec referat captam multo nisi sanguine prædam.
Verum age vix tenebras pepulit lux tertia rebus,
Ecce sinu incipiunt tepido calefacta moueri

Semina, iam visenda nouis animalia formis
 Irrepunt, passimq; albis mantilibus errant.
 Ne vero iam tum hæc thalamis sublimibus infer.
 Exiguus primum capiet sobolem locus omnem:
 Corpora deinde auctæ cunabula prima relinquent,
 Tum cunctam in populos, in vicos diuide gentem,
 Diuisasq; dabis sedes, secretaq; regna,
 Nec satis hoc semel. at quoties his arcta videbis
 Esse domus spatia, augentur dum corpora cuiq;
 Has toties legere, inq; nouas diducere sedes
 Ne dubita, donec tabulas impleueris omnes.
 Nec tamen interea paruas non pascere oportet.
 Vt primum hauserunt celi auras, pabula poscunt,
 Assuescunt iam tum dapibus, mensasq; requirunt.
 Sed prodest, nondum thalamos experta puella
 Prima manu teneras forsan si pascat alumnas.
 Primam autem mori pubem, atq; tenerrima semper
 Quæq; legunt, dum grex tener est, atq; inscius aui.
 Continuo veterum veluti memor ille parentum
 Agnoscit vescas frondes, ipsasq; recentes
 Deposcit, nam si plenis seruentur in horreis
 Hæsternæ, dulcis succi corrumpitur aura,
 Et sapor ingratus subit, atq; inamabilis haustu.
 Mane petunt igitur syluas, & quaq; reportant
 Pabula lecta die famula, gratumq; laborem
 Sortitæ inter se folia illibata canistris
 Expediunt, legit illa, domum fert altera lecta,
 Instaurant alia mensas, epulasq; ministrant.
 Pabula larga superiaciunt pecus omne tegentes.
 Protinus emergunt tineæ, folioq; iacenti
 Victrices super assistunt, omnisq; iuuentus
 Vescitur, atq; auidæ dapibus implentur opimis.
 Fit strepitus, longè qualem olim sæpè solemus
 Cum pluit, in tecto clausis audire fenestris.

Nec

Nec mora, nec requies, properant, & grandia mors
Attendent folia emense, redeuntq; iterumq;
Incumbunt, longam nequeunt explerier alium,
Dum superant frondes, & plena pabula mense.
Tuq; ideo parcis epulas moderare canistris,
Terq; die tantum pasces, nam prodiga cunctam
Si frondem simul effundas, sine more dapesq;
Accumules, mensasq; oneres, auertitur ultro
Ingratam saturum morum pecus, atque repente
Ipsa parit largi fastidia copia victus.
Paulatim inuita, metuant sibi pabula semper
Deficere, expectentq; dapes, prius in iuce ludens
Frondem vnam, ac certare sine, illa protinus omnes
Arrexere animos cupida, praedamq; capeffunt
Certatim, pariterq; ingens tulit ardor edendi.
Tum demum solitas epulas effunde canistris,
Dum dapis optata fuerit compressa libido.
Sed ne longa fames noceat tamen aspice prudens,
Dum nimium differs epulas, & gaudia mense.
Nam soliti impastis si defit copia victus,
Nulla mora est, miseram macies deformat iniqua,
Pabula deinde parum exhaustis duplicare iuuabit,
Et vix longa dies lapsas in pristina reddet.
Dira fames adeo nocet, ac penuria edendi.
Quin etiam haud parui mutari pabula refert.
Est bicolor morus bombyx vescetur utraque,
Utraque grata illi, cui vero assuerit, eandem
Nigra, albensue suat, nullo discrimine amabit,
Quamuis Ausonjs laudetur nigra puellis.
Forte etiam si deficient folia omnia mori,
Et subito sylue (Di talem auertite casum)
Thisbae arescant nimio aestu, aut frigore, queris
Quasnam tum, pereant ne res tibi funditus omnes,
Bombyci iubeam legere, & summittere frondes,

Grau-

Orandi superi eueniant ne talia nobis.
 Si tamen vrgeris, conscendat robora pastor
 Vlmea per syluas, & summa cacumina carpat.
 His etenim arboribus multum est affinis origo.
 Iamq; ideo agricolæ morum didicere per agros
 Inferere vmbrosæ ramis ingentibus vlmi,
 Et steriles syluæ nunc dant bicoloria mora.
 Sunt aliæ, quæ, si factus sibi nascitur antè
 Quàm Thisbæa nouis adolescat frondibus arbor,
 Vrticamq; rubosq; legunt, dum plurimus humor
 Vere subest. at tu teneris tunc parce puellis,
 Crura, manusq; arment facito, nec robora dura
 Ascendat, permitte in syluis innuba virgo.
 Verum operum patiens anus, & cui durior annis
 Sit cutis (ingratæ facilis iactura senectæ)
 Munere fungatur tali, ne sorte quis altis
 Egressus syluis Satyrorum è gente procaci
 Suspiciat, teneraq; pudor notet ora puellæ.
 Illa quoq; in primis cura est, vt pabula semper
 Sicca legant, nullaq; fluant aspergine syluæ
 Aut pluuiæ, aut roris nocturni, quippe venenum
 Sæpè fuit quamuis tenuis bombycibus humor.
 Nunquam igitur, cùm nox horis filet intempestis,
 Accedant syluam. expectent dum gurgite Heoæ
 Tethyos exierit, sursumq; eduxerit omnem
 Collectum noctis humorem purpureus Sol,
 Et iam treis scandens supera alta peregerit horas.
 Quod si forte etiam fuerit tunc humida sylua,
 Vt potes, è folijs stillantem decute rorem.
 Profuit & siquando matutina pruina
 Perstrinxit teneras frondes, ostendere Soli
 Cratibus impositas, & frigora vincere flammis.
 Cumq; tibi fuerint suspecti deniq; nimbi,
 Appropera, calathos cape, moros scande, ministras

Voce

Voce voca, mitte in sylvas, sine lege legunto
Obuia quæq; penum folijs, atq; horrea comple,
Ne, dum sævit hyems, perdant ieiunia pubem
Laniuomam, at parta securæ fronde fruantur.
Quod si adeo subitam cito non præuideris imbrem,
Ne turpi rigeat, macieq; fameq; senescat
Omne pecus, validos in sylvas mitte colonos,
Qui tibi vtraq; manu nunc hîc, nunc roborat et illuc
Crebra agitent, frondem patulis tu impone canistris
Rorantem, quando fatis vrgemur acerbis.
At labor interea famulas exerceat alter.
Cura sit hesternæ semesas tollere mensæ
Reliquias, tabulisq; immundam auertere ventris
Proluuiem mane antè pecus quàm pabula gustet,
Tergendæ sedes, & gramine peruerrendæ.
Tum Bacchi irrorant gratum bene olentis odorem,
Purgatisq; abigunt tabulis tristem omnibus auram.
Hinc leuiter digito medicatis sedibus omnes
Traducunt cœtus letos melioribus auris,
Nec super extremas errare licentiùs oras
Permittunt, semper media ad penetralia cogunt,
Præcipientesq; timent lapsus, altasq; ruinas.
Huic generi facilis lethi via: protinus agram
Delapsæ effundunt animas, lucemq; relinquunt.
Siqua tamen superest, & celi vescitur aura
Post casum, inspicito. nam si pars corporis vlla est
Lesa tibi deprensa, aliarum sedibus vltro
Proijce, nec frustra libeat tibi pascere inertem.
Nullam operam omnino, nullum expectabis ab illa
Certa opus. ignauum deducet inutilis æuum,
Et comitum egregias tantum mirabitur arteis.
Sæpè etiam impastas auerti pabula cernes,
Sopitasq; graui veluti torpere veterno
In tabulis. hîc parce metu, ne corpora morbus

Forte

Forte aliquis gentemq; lues inuasit agram.
 Hunc illis morem, natura hunc ipsa soporem
 Addidit, indulgent somno, stratisq; quiescunt,
 Sopitisq; dies alter transibit, & alter.
 Cum verò expulerit noctem lux tertia rebus,
 Consurgent, letæq; ad pabula nota redibunt.
 Ergo illas tumidas iubeo observare, nec ingens
 Nosse labor, ne improuisus sopor occupet. vitro
 Signa dabunt ipsæ, calo capita ardua tollent
 Arrectæ, spernentq; dapes, tum pigra notabis
 Corda, animos resides, insueta silentia mensis.
 Non tamen adueniet somnus simul omnibus idem.
 Insomnes aliquæ vigilant, dum turba quiescit
 Cetera, nondum aptæ, teneros quibus alliget artus
 Irrepens sopor, aduenient sua tempora & illis,
 Atque omnes tandem demittent lumina somno.
 Cura sit interea insomnes legere, atque vagantes,
 Secretasq; alijs aliam citò transfer in aulam.
 Sopitæ stabulent simul, his par omnibus atas.
 Vnà operi incumbent, & eodem tempore sese
 Artubus exoluent supera ad connexa volantes.
 Dumq; Deus stratis, thalamisue silentibus ales
 Regnat lethæo perfundens corpora rore,
 Pabula subtrahito solita, frondemq; negato.
 Nam tumidæ interea renouant torpentia alumna
 Corpora, & exuias veteres, ac tegmina ponunt,
 Et nitidam induitur pubes renouata iuuentam.
 Ceu, fodere domos serpentum vbi lubrica turba
 Sub terram veniente hyeme, stant frigore inertes,
 Dum redeat terris tepidi clementia veris.
 Tum demum egressi, ad Solem squalentia terga
 Conuoluunt posita turpi cum pelle senecta.
 Annuus hic illis mos, at bombycibus ipsis
 Ter pigra, dum viuunt, renouabit corpora somnus.

Iamq;

Iamq; age, iam grandes foetus, iam ducitur atas
Ultima, turgenti filum tralucet in aluo
Omnibus, accingunt alacres, operiq; parant se.
Pabula iam saturæ fugiunt, noua querere regna
Ardor agit, tollunt oculos, arrectaq; terga.
Omnia vestigant latè loca, sicubi rami
Arbuti, per quos sua possint tendere fila,
Atq; nouis priscos cupiunt mutare penates,
Et tabulæ extremis pendentes sedibus hærent.
Tum famulæ properare, omnes prouisa parare
Sarmenta, & steriles tectis inferre genistas.
Iamq; illæ antiquas sedes, supera ardua linquant,
Atq; noua hospitia inuadant per vimina lenta
Demissæ, nisi succurrat nuruum ocuis omnis
Hinc atq; inde manus durum miserata laborem.
Ipse nam manibus secernunt grandia natu
Corpora iam matura operi, iamq; apta labori,
Per ramosq; locant arentes agmina densa.
Summotas alias arcent, dum funditus omnes
Corporeæ excedant labes, ac temporis orbe
Perfecto sua cuiq; dies exemerit omnem
Alui insincerae illuuiem, purumq; relinquat
Lanicium, & fili tralucens simplicis aurum.
Sic ubi mitescent pendentes vitibus uuæ,
Paulatim liquor ille intus rarescit, & aureus
Accedit color, elucent purissima musta.
Tum demum tabulis passim sarmenta relictis
Complerunt omnes, perq; atria virgea lætæ
Exercentur, & effundunt quesita per æuum
Stamina ditis opes uteri, suspensaq; densos
Fila regunt inter ramos, atq; ordine ducunt.
Mille legunt, releguntq; vias, atq; orbibus orbes
Agglomerant, ceco donec se carcere claudant
Sponte sua, tanta est edendi gloria fili.

Mox

Mox autem clausæ interiùs circum vndiq; lecta
 Stamina condensant, teretisq; oui instar opus fit.
 Nullæ operum immunes. est omneis cernere passim
 Noctes atq; dies niti præstante labore,
 Et quasi de palma summas contendere vires.
 Aspicias quasdam incipere, primumq; laborem
 Tendere adhuc, quasdam obscuro iam carcere clausas.
 At alie velut in nebula, fumoq; nigranti
 Nunc etiam apparent properantes intus, & omnes
 Fas oculis spectare vias, variumq; laborem.
 Quin & nonnullæ paribus communia curis
 Associant opera, & nebula clauduntur eadem.
 Quædam adeò (visu miserabile) sæpè repertæ,
 Dum tendunt superare alias, instantq; labori,
 Vitam opere in medio clausæ sub nocte dedisse
 Ante diem ah misera. iacuit labor interruptus.
 Parua mora est tamen. ut se aliæ inclusere latebris,
 Extremoq; manum summam imposuere labori,
 Exhaustæ intereunt omnes, terrasq; relinquunt.
 Ite animæ egregiæ, fortunatæq; laborum
 Vtrò in fata alacres. vobis nempe altera fato
 Corpora debentur, vobis miserata priorem
 Eripiet formam Venus, atq; ad dulcia reddet
 Lumina, & aëreas rursum reuocabit in auras.
 Prima Venus docuit bombycem in tecta referre
 Eductam syluis, atq; hanc impendere curam.
 Ante homines nati durum genus ilice rupta
 In syluis nudi degebant more ferarum.
 Nec dum vllus lini, nec dum vllus velleris usus.
 Verum dura hyemis pellebant frigora, noctisq;
 Humorem fruticum se frondibus inuoluentes,
 Et liquidos imbres vitabant arbore tecti,
 Per noctemq; cauis latitabant rupibus hirti.
 Hic illuc misti latos impune per agros

Cum

Cum nudis nudi iuvenes errare puellis.
 Ast ubi crescenti paulatim cognitus orbi
 Irrepit pudor, exuuijs cœpêre ferarum,
 Aut tergo bouis, aut villosi pelle leonis
 Se tegere, & corijs inuoluere mollibus artus.
 Ipsi etiam nudi degebant æthere in alto
 Calicolæ, celiq; nurus discrimine nullo.
 Prima Deum Pallas docuit committere campo
 Enodis lini segetem, & tondere bidentem
 Lanigeram, ac tenui telas intendere filo,
 Illa quidem primum vario se ornauit amictu
 Egregiam pïsto pallam circumdata limbo.
 Mox alias etiam textit ditissima diuas.
 Nec mora, deinde nouam ostendit mortalibus artem.
 Tantum nuda Venus mœrebat muneris expers
 Egregij, ob formam textrici inuisa Mineræ,
 Atq; irrisa diu super Idalium frondosum
 Se, natosq; suos in syluis condidit atris,
 Cui post optanti Fors & Deus attulit olim
 Auxilium. nam Peliacis te in montibus altis
 Phyllira Nympharum pulcherrima montanarum
 Saturnus captus forma, & florentibus annis
 Viderat errantemq; & gramina certa legentem.
 Ah quoties precibus Nympham Deus aspernantem
 Tentauit supplex, ingrataq; munera verbis
 Addidit! ah quoties nimbofis montibus errans
 Matutinus iter tulit, & monstrauit in agris
 Presentes morbis herbas, vsumq; medendi!
 Illa auersa Deum semper fugiebat amantem.
 Quid faceret? Venerem supplex adit ipse, rogatq;
 Auxilium, & meriti promittit præmia tanti.
 Diua monet duræ frustra præcordia Nymphæ
 Tentari, nulli pectus penetrabile amanti,
 Nec precibus, nec muneribus mutarier ullis,

Pal-

Fallendamq; dolis tantum, furtisq; domandam.
 Ergo se in faciem subito transformet equinam
 Imperat, & pascat qua gramina sueuerat illa
 Querere, vt ignaram furto aggrediatur operta.
 Nec mora preceptis. hinnitu Pelion altum
 Clausus equo Deus impleuit, votoq; potitus
 Vi tenuit frustra pugnantem, & multa recusantem.
 Exin promerita Veneri pro munere magno
 Semina clausa dedit niueo tenuissima linteo,
 Et meriti memor his, inquit, pulcherrima texes
 Diua tibi insignes tunicas nihil indiga lanae,
 Aut lini, quæ dona negat tibi iniqua Minerva.
 Hinc precepta dedit, diuinam & prodidit artem.
 Quam primus, nati fugeret cum protinus iras,
 Deprendit solis meditando in montibus olim.
 Insuper admonuit venturi prescius æui
 Quondam aliquos, sed enim multo post affore vates,
 Qui totum canerent præclara inuenta per orbem
 Gratum opus Ausonys, dum voluent fila, puellis.

M. HIERONYMI VIDAE
 CREM. BOMBYC.
 LIBER II.

R VRSVS ades Nympha, inceptum
 iam perfice munus
 O decus Italidum fortunatissima ma-
 trum,

Quæ vastas fessæ Italiae miserata
 ruinas

Haud dubias pulchra spes nobis prole tulisti.
 Tu iam leta tuos natos præstantibus ausis
 Calicolas ipsos supra se ferre videbis.
 Aspice iam quantas ostendet corpore vires

Fre-

Fredericus puer, ut vultu decora alta parentum
 Spondeat, ut veniant scintillæ ardentis ab ore,
 Flagrantesq; micent oculi, utq; horrentia semper
 Bella sonet, pueriq; agitet se pectore Maiores,
 Iamq; adeo nunc arma placent. iam feruidus acris
 Gaudet equo, indomitusq; animi, cupidusq; periculi.
 Hunc iam regna Asiæ metuunt, oriensq; subactus,
 Gangesq; Tigrisq; tremunt, atq; Indus Hydaspes.
 Sæpe hunc Euphratæ propter vaga flumina Heoræ
 Bellantem aspicient multa inter milia matres,
 Horrescentq; animis hostem, pariterq; timebunt
 Egregio iuueni, cæcoq; vrentur amore
 Præstanti capte forma, & iuuenilibus annis.
 Gaudia mox trepidæ referet tibi quanta reuertens
 Vltus auos Graium, Solymorumq; eruta templis?
 Tunc illum Minci in ripis facta ampla canentes
 Carminibus tollent sublimem ad sidera vates.
 Lanificas nos interea reuocamur ad artes.
 Frondosæ inuitant rursus sub tegmine mori;
 Seriales, grataq; legunt è fronde coronam,
 Quando nondum ausim laurum sperare superbam,
 Aut caput intonsis hederarum innectere ramis.
 Ergo age, sarmentis, dum se super aurea bombyx
 Exercet, nitidumq; edit de pectore filum,
 Nempe tuæ interea prorsus nihil indiga curæ est,
 Dum nouies roseus se lauerit equore Titan,
 Disce laboranti pecori non pigra mederi,
 Tristibus & morbis occurrere. vos quoq; nostri
 Paruæ animæ exercent per tot discrimina casus.
 Vestraq; pallentes infestant corpora morbi.
 Corrupta siue illa lues cæli influit aura,
 Seu vitio infectæ frondis, gens labitur ægra,
 Et cætus subito serpunt contagia in omnes.
 Inuadit mors, intereunt data corpora letho,

Es

Et thalamis passim tetro manantia tabo
 Fusa iacent. perit omne pecus spes irrita fili.
 Dū teneros, Dū vos fœtus arcete periclis,
 Cū nondum morbis præsentes omnibus herbas
 Monstravit natura, hominūque industria solers
 Nondum morborum causas deprenderit omnes.
 Multa tamen, longo quæ nos inuenimus vsu,
 Quæq; alij docuere, tibi nunc dicere pergam.
 Nil adeò tinea fuerit præsentiū egris,
 Quàm subito è medio iucundo lumine cassas
 Tollere, ne totam perfusa cadauera tabo
 Latius incestent miserando funere gentem.
 Nec minus inde tibi tristis contagia celi
 Sit studium vitare. iuuat cū lucidus æther,
 Cū noctis gelidum Sol rorem sustulit, & cū
 Inter se alpinus Boreas, atq; humidus Auster
 Pacem agitant, vitro detracto aperire fenestras,
 Quoue almam lucem aspiciant, quoue æthera purū,
 Aurarūq; leues animas, & frigora captent.
 Nempe intro veniens Zephyris variantibus aër
 Aëra dispellit pigrum nouus, & graue olentes
 Lustrat, agens sese, thalamos variatq; saluber,
 Qui nisi mutetur crebro, corrumpitur, haustusq;
 Inducit varios reptantum in corpora morbos.
 Ceu putēs pigros latices nisi sæpius vrna
 Hauseris, vt subito inde locū nouus occupet humor,
 Continuò sapor immotæ vitatur aquæ,
 Oraq; potantum tristis perturbat amaror.
 Tum verò ad Solem, blandiq; ad luminis auras
 Exultare pecus videas, & corpora luci
 Pandere. non tamen immisso sub Sole iacere
 Securum fuit. aspiciant, sed lumina longè.
 Si verò fuerit gelidis Aquilonibus aër
 Frigidus, aut nimbos spirantibus humidus Austris,

Proti-

Protinus in thalamos inferri profuit ignes.
 Ne tamen infestet lacrymosus lumina fumus,
 Ipsos occulere cauis fornacibus ignes,
 Vnde aditus fumo sit nusquam in tecta, sed extra
 Respirans Vulcanus in aëra fumet opertum.
 At calor interea placidus diffunditur intus
 Paulatim, & tepidi calida è fornace vapores.
 Sunt etiam, quæ, cum nigrescit fœtibus arbor,
 Incipiunt cum mora rubescere, pabula lecta
 Retibus imponunt raris, in perq; foratis
 Pellibus, in gyrumq; agitant, iactantq; per auras.
 Nanque cadunt veluti per lota foramina grando
 Nigrantes bacca, vel quidquid inutile mensis,
 Et tantum folia ipsa manent, quod solvere molles
 Aluum mora ferunt, tristesq; inducere morbos.
 Præterea liquido respergi corpora oliuo
 Mors erit extemplo ah miseris, lucemq; relinquent.
 Ergo ubi nocte gregem famula, et stabula alta reuisset,
 Edico procul ardentem deponere testam,
 In tenebris ubi pingue oleum depascitur ignis,
 Ne super incautis gutta stillantis oliui
 Decidat, ac totos deformet peste penates.
 Usq; adeo in Venerem longas exercuit iras
 Infensam inuentrix semper frondentis oliuæ.
 Exin cum liquor officiat bombycibus omnis,
 Præcipue sale qui fuerit vitiatum amaro
 Cum semel attigerit, miseris erit acre venenum.
 Protinus elucet languentibus aurea pellis,
 Deinde tument, turpisq; animis ignauia venit
 Desidibus, tandem rumpuntur, & omnia tetro
 Inficiunt tabo. sanies fluit undique membris,
 Nec quidquam salso Venerem æquore profuit ortu.
 Quædam ideo sylvas seruant noctesq; diesq;
 Quandoquidem inuenta salso quæ pabula rore

T

Inuidia

Inuidia infecere (scelus prohibete nefandum
 Dūq; Deaq; omnes) cecum & liquere venenum
 In syluis, quod mox folijs bibit inscia bombyx.
 Arce etiam strepitus, cantu cava cornua rauco,
 Fistulaq; horribili procul absit ahenea bombo,
 Tympanaq; & voces ludentis comprime pubis.
 Inualidas saepe exanimat leue murmur alumnas.
 Sed neque tum pueri vastantes irrequieta
 Cuncta manu hinc illuc, stragemq; impunè ferentes,
 Iamq; has, iamq; illis digitis dum tangere gaudent,
 Intro ducantur, quos longè arcebis, & vltro
 Absistent, etas si improuida ludificetur.
 Verbis falle illos, tineas finge acre venenum
 Inspirare anima, vel spicula linguere candis,
 Atque angues, colubrosq; voca, dirosq; chelydras.
 Observabis item, ne qui gustauerit allij,
 Aut cepa, aut acris porri illethabile virus
 Introeat, ne res pereat tibi funditus omnis,
 Bombycem exanimem vidi saepe ipse iacere
 Afflatam famulae grauitè spirantis odore.
 Continuò vis illa subit, naresq; lacescit,
 Intimaq; infestum venit ad praeordia virus.
 Non igitur cunctis aditus permiseris, illas
 Spectatum quicumque adeunt, quis spiritus ollis,
 Quis vultus, vocisq; sonus, quis euntibus vltro
 Sit gressus, qui oculiue, notes, discrimine nullo
 Limine anus omneis monstra infelicia longè
 Pelle, nocent cantu tristes, oculisq; malignis.
 Intro autem tantum iuuenes, pulchræq; puellæ
 Ducendæ, queis forma, etasq; ignara nocendi est.
 Hinc impunè choros agitent, alternaq; leti
 Idaliæ Veneri, ac Saturno carmina dicant,
 Quando quidem memini Tusci alta in rupe Viterbi
 Ipse senem vidiisse ferum, cui dira rigeabant

Ora,

Ora, grauesq; oculi suffecti sanguine circum;
Fronsq; obsœna situ, hirti q; in vertice cani.
Ille truci (scelus) obtutu genus omne necabat
Reptantum, tenuis animas, paruasq; volantes.
Quin etiam si quando hortos ingressus, vbi annus
Exiit expleto turpem nouus orbe senectam,
Floribus & passim per agros incanuit arbor,
Ille hortis stragem dedit, arboribusq; ruinam,
Spemq; anni agricolæ mœsti fleuere caducam.
Nam quocunq; aciem horribile intēdisset, ibi omnes
Cernere erat subito afflatos languescere flores,
Mox album latè nimbū volitare per auras,
Nec tantum noceat raptor ferus Orithyie,
Si quando iratus malè tutis incubet hortis.
Nostram igitur si fortè domum prætermeet olim
Pestis, & ira deum talis, cum plurima reptans
Compleuit sedes omnes, atque atria circum,
Non illum affari libeat, longumq; morari.
Sed properate fores famule, properate, fenestras
Claudite, pestiferamq; auertite limine cladem.
Iam promissa dies terris lucem intulit almam.
Iam, licet, ingredi, artificum mirare laborem
Egregium, mirare artes, vt pendula ramis
Omnibus hæserunt varij glomeramina fili,
Qualiter autumnī primo cum frigore in hortis
Arboribus pendent haud vno poma colore.
Sic hærent nitidi vario discrimine ramis
Folliculi, sunt quæ viridem traxere colorem
E folijs, quæ depasta est Saturnia bombyx,
Fila, auri quædam, electriq; simillima puri.
Omnibus est reliquis color albi velleris instar.
Ergo vbi per ramos iam perfecisse laborem
Clausas, quanq; suum, vigili exploraueris aure,
Atq; vbi nec strepitus, nec vim datur amplius vllam

T 2

Audire

Audiri, sed iam motus requieverit omnis:
 Pelle moram, exonerare ramos, impone canistris.
 Carpe utraq; manu, & famulas properare iubeto.
 Primus deinde labos extrema, & inutile quidquid
 Lanicij detraxe, & luxuriantia circum
 Vellera, quæ stuppæ veluti nodosa puellæ
 Ruris pensa trahunt torquentes pollice fila,
 Vnde sibi intexant festis gestanda diebus
 Tegmina, cum letas agitant per prata choreas,
 Hinc triplex delectus erit, meliora Deorum
 Imponunt aris. aliqua in spem gentis, & anni
 Venturi ad sobolem servant de more creandam,
 Cetera dein varios denoluunt vestis in usus.
 Quæ verò in generis spem vis servare caduci,
 Deligito ex omni numero. neglecta quot annis
 Degenerant proles magis ac magis, atque propago.
 Deterior tibi semper erit labentibus annis.
 Sed non ob sobolem multos servare necesse est
 Folliculos. capitum multorum semina partu
 Vna dabit mater, centum quæq; ova relinquet.
 Quos igitur fœturæ habiles provideris, omneis
 Connectes ducto per acus vestigia filo.
 Sed parcens leuiter terebrato, extremaq; tantum
 Tangito acu tenui, ne inclusa cadauera ferro
 Ah vires, & res euertas funditus omnes.
 Post hinc consertos ita frigida sub loca conde,
 Aut Bacchi in cella sub terram, aut sicubi montis
 Exesi specus ardenti impenetrabile Phæbo,
 Ne calor absumat defuncta cadauera vita,
 Fata dabunt quibus ad iucundum surgere lumen
 Rursus, & in paruas volucrum se vertere formas,
 Cum primum celo stellas Aurora fugarit,
 Et decies roseos Sol lauerit æquore currus.
 Nam quondã (ut perhibent) cum primos aurea fœtus
 Nutrires

Nutriret Venus umbrasis in valibus Idæ,
 Nulla cohors tenerum circum ludebat amorum,
 Et nunc hinc manibus temere dare pabula blandis,
 Nunc illic tractare leui repantia tactu
 Corpora, Acidaliosq; toris diffundere flores.
 Dum verò incauti nunc hūc, nunc protinus illūc
 (Fortè parens aberat) studijs puerilibus errant,
 Impliciti inter sese altis in cratibus urgent.
 Fit strepitus pontes vastam traxere ruinam
 Lanifici stabula alta gregis iacet undiq; bombyx
 Fusa solo, exanimi ingentes (miserabile) acerui.
 Quam cladem accepit rediens ubi mater, & omnem
 Cede madere locum vidit procul, & genus omne
 Funditus extinctum, totamq; ab origine gentem,
 Et famulas nusquam sibi, nusquam occurrere natos,
 Qui sese abdiderant syluis, tacitiq; latebant,
 Infelix stetit ingenti percussa dolore.
 Tum furijs acta hūc illūc clamore supremum
 Idaliū implevit natos, famulasq; requirens.
 Nulla quies animo, noctesq; diesq; vagatur,
 Incassumq; gemens solos interrogat agros.
 Infernas etiam sedes, atque atria Diis
 Aegra adiit, quò mæstæ animæ post fata feruntur
 Squamigerū, pecudū, atq; hominū, vitæq; volantū,
 Si fortè ipse sibi patruus rex maximus Orci
 Annueret paucas animas in tarda reuerti
 Corpora, & inde nouam sobolem reuocaret in auras,
 Iamq; ibant umbræ tenues Stygia circumfusa
 Obscuram, nigrosq; lacus, & rauca fluentia.
 Tum dominæ aduentu lætæ circum ora volantas
 Nondum oblitæ alis plausere, & signa dederunt
 Lætitiæ nondum trans liuida flumina rellæ.
 Agnouit Venus, & secum est lætata repertis.
 Quam Saturnius horrentis regnator Auerni

Ut procul aspexit, multo est dignatus honore,
 Permisitq; animas in corpora tarda reuerti
 Rursus, ut extinctam sobolem reuocaret in auras,
 Seminaq; his generis penitus repararet adempti.
 Utq; sequi possent dominam supera alta petentem,
 Corporibus geminas renouatis addidit alas.
 Hanc legem posuit tamen, ut genus omne quotannis
 Alitis in faciem se post opera atque labores
 Verteret, & nigros Orci bis videret amnes.
 Ut quosdam populos in Hyperborea Pallene
 Esse ferunt, qui se, ut noues Tritonide in vnda
 Merserunt, natis tollantur in aëra pennis.
 Nonne vides, cum carceribus exire reclusis
 Instant ardentes, quanta nitantur opum vi?
 Clausa obstat domus, & fli densissimus ordo.
 Nec mora, nec requies, vestigant omnia circum,
 Explorantq; aditus omnes, si qua potis, extra
 Rumpere, & optata rursum se credere luci.
 Ecce autem ut rostro follem terebrauit acuto,
 Protinus erumpit (visu mirabile monstrum)
 Alitis in parua bombyx collecta figuram,
 Et noua se rerum facies mirantibus offert.
 Nam quæ longa fuit tineæ olim, fit leuis alis
 Papilio tineæ pallentes concolor artus.
 Ergo carceribus cum rupit multa viam vis,
 Et sese cecis populi eripuerit tenebris
 Aligeri, atque iterum lucis venere sub auras,
 Herent attoniti rerum nouitate, neque audent
 Remigio alarum se aperto credere calo,
 Dissimilesq; sui tacite noua corpora secum
 Mirari, forma nec sese agnoscere in illa.
 Cornua mirantur fronti, mirantur & alas,
 Et vires nil supra audent tentare priores
 Diffisi, memoresq; sui: sed tum neque gustant
 Pabula,

Pabula, nec vitæ quarunt alimenta prioris:
 Tantus adhuc memores timor atri detinet Orci.
 Nunc etiam ante oculos Styx liuida, nigraq; regna,
 Tartarei; canis tria guttura, monstraq; Ditis
 Impacata, brevis ne vitæ gaudia quarant.
 Idcirco aligeræ neque frondem suffice genti
 Incassum, neque potandos admoueris amnes,
 Carpe manu resides, & funibus insidentes,
 In tabulamq; refer stratam velamine molli.
 Quippe ubi subtrahito se rursus ad fata vocari
 Senserunt victu, turbantur tum simul omnes,
 Excidium veluti calo terrisq; propinquum
 Immineat, cum supremo mortalia cuncta
 Vna dies dabit exitio, multosq; per annos
 Sustentata ruet perituri machina mundi,
 Attoniti dubijs properant succurrere rebus.
 Concubitu indulgent omnes, ut semina gentis
 Munere defuncti vitæ post fata relinquant,
 Et seruare genus valeant, stirpemq; tueri.
 Nec verò, velut in syluis genus omne ferarum,
 Alituumq; vagos passim furantur amores,
 Sed connubia certa, sed electi hymenæi.
 Ille suam tenet, illa suum, dulciq; fruuntur
 Amplexu caudis ambo per mutua nexis.
 Instant, & validis iuncti compagibus hærent,
 Nec Veneris brevis usus erit, videre reuincti
 Quartam sæpe diem, nec quas legere relinquent,
 Donec vterque cadat, neq; enim, si viribus haustus
 Mas prior occiderit, longum tamen ipsa superstes
 Fœmina erit, sed ubi concepta effuderit ova,
 Nulla mora, amplexu nondum diuulsa sequetur.
 Idem omni interitus generi, fata omnibus æqua.
 Aspiciet miserans confusa cadauera passim
 Procubuisse toris genitalibus. omnia primis

Sedibus exportato, & tristia funera ducite.
 Illis nanque operum est cunctorum finis & aui.
 At verò quæ infusa vides mantilibus albis
 Semina cen milij exigui tenuissima coge.
 Hac tibi post annum sobolis spes certa creanda.
 His etenim sese reparat moribunda quotannis
 Seminibus, sobolesq; venit nona semper ad auras.
 Abde domo his aptam super omnia delige sedem,
 Quo neque sint aditus torrenti æstate colori,
 Nec Boreæ Bruma in media contraria vis est
 Vtraque seminibus seruandis, frigora dira
 Vim genitalem omnem perimunt, frustra q; fouebis
 Semen inane: calor verò si admissus in oua
 Paulatim sese insinuet, parua est mora, proles
 Ante diem superas incassum rumpet in auras,
 Cùm frondes iam consumptæ, cùm pabula syluæ
 Deficiunt, & tonsa comam Thisbeta nudos
 Ostentat ramos populatis frondibus arbor.
 Quòd si spes generis defecerit omnis vbique,
 Seminaq; aruerint Iouis implacabilis ira,
 Sicut apes teneri reparantur cæde iuuenti.
 Hic superaccedit tantum labor, ante iuuentus
 Bis denosq; dies, bis denasq; ordine noctes
 Graminis arcendus pastu, prohibendus ab undis.
 Interea in stabulis tantum illi pingua mori
 Sufficiunt folia, & lactenti cortice ramos.
 Viscera vbi cæsi fuerint liquefacta, videbis
 Bombycem fractis condensam erumpere costis,
 Atque globos toto tinearum efferuere tergo,
 Et veluti putres passim concrefcere fungos.
 Quod superest moneo generis tibi semina sunt o
 Annua, degenerant supra annum condita, & inde
 Omnis abit vigor, atque intus vitalis hebet vis.
 Tum verò letas exercent fila puellas,

Hanc

Haud brevis hic labor, exhausti cui nil satis unquam,
Dum redeat moro attonsa noua vere iuuentus.
Folliculos primum domitant feruentibus undis,
Filaq; deuoluunt nigris fumantia ahenis,
Tum currente rota torquent, eademq; retorquent,
Stamineq; implicito cura est dissoluere nodos.
Hinc vocat extremum tandem textura laborem,
Intenduntq; nurus discretas pectine telas
Multifido, radijsq; sonantibus intertexunt
lactantes dextra, laeva; sequentia fila,
Alternusq; suis pedibus labor additus, atque
Desuper acta gemit tereti rota garrula neruo.
Nec mora, certantes properant, falluntq; laborem
Aut cantu, aut Veneris cura narrantur inanes.
Nec modus est simplex texendi, nec genus unum
Telarum, nunc rassa vides, & leuia texta,
Nunc pexis, leuiterq; attonsis mollia villis.
Quin etiam varios tenui subtegmine pingunt
Nexilibus flores hederis, syluasq; virentes,
Pomaq; graminaq; & ceruos, capreasq; fugaces.
Adde velut nebulas tenues velamina textu
Rara, quibus matres crines & tempora velant,
In templisq; Deum prohibent à puluere vultus.
Vidi etiam varium quæ mutant texta colorem,
Eluduntq; oculos, ut discolor aura refulsit.
Quid sequar ulterius? nil vis humana reliquit
Intactum filum tunicis includitur aureis,
Indutaq; rigent fuluo sub tegmine vestes,
Ut quondam Phryxi de finibus Aeëtes
Vectaouis aurato fulgebat pectora villo
Pectoraq; & pexo pallentia terga metallo.
Et dubitant matres pinguem serere undiq; morum,
Aut inter teneras bombycem ferre papillas?
Quid mirum? si iam totum diffusa per orbem

T S

Saturni

Saturni & Veneris pascunt pecora aurea gentes.
 Molliæ nec soli nouerunt stamina Seres.
 Lanioum ipsa genus Saturni munere magno
 Iamdudum super Idaliū, super alta Cythera
 Transtulit & Venus, & nostras penetravit ad oras.
 Quippe olim (sed fama annis obscura) regebat
 Felices Seras leti ditissimus agri
 Serius antiquo patriæ de nomine dictus.
 Mox acri infelix Phaëtusa incensus amore
 Italiam petiit, postquam illam ad flumina magni
 Audiit Eridani correptum fulmine fratrem
 Flere diem noctemq; Iouis fera tela querentem.
 Sed vix Ausonios fines, Oenotriq; arua
 Attigerat, nouus ecce illi cū perculit aures
 Rumor, virginæ formam amisisse puellam,
 Protinus & longos ad cælum tendere ramos
 Pro manibus, duroq; includi pectora libro.
 Ah miseram, subito stetit acri corda dolore
 Saucius, insignemq; à pectore rupit amictum
 Pictus acu molles tunicas opera aurea Serum.
 Tum viridi in ripa, caræ sub virginis umbra
 Impleuit cælum questu, dilectaq; frustra
 Robora complexus tereti dabat oscula ligno,
 Et tenero ereptos in cortice flebat amores
 Infelix. non sceptræ animum, non regna parentum
 Alta mouere queunt, nec opimæ copia gæ.
 In patriam negat ire, placet tantum Itala tellus,
 Nec procul Eridani ripis absistit, & omnem
 Vitam agit in lachrymis: bis senos ordine menses
 Illum ad eò perhibent solos fleuisse per agros,
 Et tandem superos extrema voce precatum,
 Neue oculis lachrymæ, neu deesset luctibus humor
 Perpetuus, superis quæ vota audita repente.
 Perstat in incepto, gemitu nemora omnia complet.

Non

Non oculis lachrymæ, non defit luctibus humor.
Soluunt se in lachrymas artus, & corpore toto
Liquitur humor, abitq; omnis conuersus in vndas.
Fit fluuius, cursuq; breuissimus exit in alueum
Abdua magne tuum, & tecū in vada soluitur alti
Eridani, atque pedes Phaëtusæ humectat amatæ
Flumine turrigeræ radens sata culta Cremonæ,
Mansit amor, veteres amni mansere calores.
Sæpe illum fama est clausam sub cortice Nympham
Tentasse, optatum mox ascendisse cubile,
Tandem iuncta Dryas fluuiio est, licitisq; hymenæis
Egressam rupta Diuam Deus arbore duxit.
Cui picturatas vario subtegmine vestes,
Illusasq; auro tunicas, & tenuia lætæ
Texta dedit missa à patrīs sibi munera terris,
Paucaq; præterea bombycis semina donis
Addidit, ostendens huius quis muneris usus.
Ipsa eadem egregias longo post tempore natas
Seriadas docuit patris de nomine dictas.
Mox illæ Ausonias passim sparsere per vrbes,
Et morum vmbrosam latos seuere per agros,
Vnde sacri viridem vates petiere coronam,
Et meritis gratas sibi deuinxere puellas.

T 6 MAR-

FINIS.

MARCI HIERO-
NYMI VIDAE CREMO-
MENSIS SCACCHIA

L V D V S

VDIMVS effigiem belli, simula-
taq; veris

Prælia, buxo acies fictas, & ludicra
regna,

Vt gemini inter se reges albusq; , ni-
gerq;

Prolande oppositi certent bicoloribus armis.

Dicite Seriadæ Nymphæ certamina tanta

Carminibus prorsus vatum illibata priorum.

Nulla via est, tamen ire iuuat, quo me rapit ardor,
Inuitaq; audaci propero tentare iuuenta.

Vos per inaccessas rupes, & inhospita eunt em

Saxa Deæ regite, ac secretum ostendite callem.

Vos huius ludi in primis meminisse necesse est.

Vos primæ studia hæc Italæ monstrasti in oris

Scacchidis egregiæ monumentum insigne sororis.

Iuppiter Aethiopum sedes, & Memnonis arua

Iuerat Oceani mensas dignatus amici,

Qui sibi tum optatis iunxit Tellurem Hymenæis,

Affuit vnâ omnis superûm chorus. omnia festo

Aequoris immensi resonabant littora plausu.

Vt dapibus compressa fames, mensæq; remota,

Quo superûm mentes ludo mulceret inani,

Oceanus tabulam adferri iubet interpietam.

Sexaginta insunt & quattuor ordine sedes

Octono. parte ex omni via limite quadrat

Ordini-

Ordinibus paribus, nec non forma omnibus una
 Sedibus, æquale & spaciū, sed non color vnus.
 Alternant semper variæ, subeuntq; vicissim
 Albentes nigri, testudo picta supernè
 Qualia denexo gestat discrimina tergo.
 Tum superis tacitè secum mirantibus inquit:
 Marti aptam sedem, ludicraq; castra videtis.
 Hoc campo aduersas acies spectare licebit
 Oppositis signis belli simulacra ciere,
 Quæ quondam sub aquis gaudent spectacula tueri
 Nereides, vastiq; omni gens accola ponti,
 Si quando placidum mare, et humida regna quierūt
 En verò simulata adsunt qui prælia ludant.
 Sic ait, & versa in tabulam deprompsit ab urna
 Arte laboratam buxum, simulataq; nostris
 Corpora, torno acies fictæ albasq; nigrasq;
 Agmina bina pari numeroq;, & viribus equis,
 Bivineæ cum veste octo, totidemq; nigranti.
 Ut variæ facies, pariter sunt & sua cuique
 Nomina, diuersum munus, non æqua potestas.
 Illic & reges paribus capita alta coronis,
 Et regum pariter nuptas in bella paratas
 Cernere erat. sunt qui pedibus certamina inire
 Sueti, sunt & equis qui malint, quiq; sagittis,
 Nec deest, quæ ferat armatas in prælia turres,
 Bellua, vtrunque Indos credas spectare Elephantes.
 Iamq; aciem in versum statuunt, structæq; cohortes
 Procedunt campo, castrisq; locantur vtrisque.
 Linea principio sublimes vltima reges
 Parte vtraq; capit, quartis in sedibus ambos
 Tractu eodem aduersos inter se. sex tamen equis
 In medio sedes spatij hinc inde relicte.
 Sede albus sese nigra tenet, ater in alba.
 Proxima reginas capit orbita regibus amba

Herent quæq; suo dextrum latus, altera laeum,
 Altera lege datis tangunt stationibus, atrumq;
 Atra tenet campum, spatio stat candida in albo,
 Et proprium servant prima statione colorem.
 Inde sagittiferi iuuenes de gente nigranti
 Stant gemini, totidem pariter candore nivali,
 Nomen Areiphilos Graÿ fecere vocantes,
 Quod Marti ante alios cari fera bella laceffant.
 Continuò hos inter rex, nec non regia coniunx
 Clauduntur medij, duo dehinc utrinque coruscò
 Auratis equites sagulis, cristisq; decori
 Cornipedes in aperta parant certamina Martis.
 Tum geminae velut extremis in cornibus arces
 Hinc atque hinc altis stant propugnacula muris.
 Quas dorso immanes gestant in bella Elephantis.
 Postremò subeunt octo hinc, atque inde secundis
 Ordinibus pedites, castrisq; armantur utrisq;
 Armigeri partim regis, partimq; ministrae
 Virginis armiferae, quæ prima pericula belli,
 Congressusq; ineant primos, pugnamq; laceffant.
 Non aliter campis legio se buxæa utrinque
 Composuit duplici digestis ordine turmis,
 Aduersisq; ambæ fulsere coloribus ale,
 Quàm Gallorum acies alpino frigore lactea
 Corpora si tendant albis in praelia signis
 Aurora populos contra, & Phaëthonte perustos
 Insano Aethiopas, & nigri Memnonis alas.
 Tum pater Oceanus rursus sic ore locutus:
 Calicole iam quenam acies, quæ castra videtis,
 Discite nunc (neq; enim sunt hæc sine legibus arma)
 Certandi leges, nequeant quas tendere contra.
 Principio alterni reges in praelia mittunt
 Quem pugnae numero ex omni elegere suorum.
 Si niger arma ferens primus processit in equor,

Continuo

Continuo aduersum semper se candidus offert:
Nec plures licet ire simul facto agmine in hostem.
Proposuit cunctis vnum, studium omnibus vnum
Obsessos reges inimica claudere gentis,
Ne quò impune queant fugere, atq; instantia fata
Euitare: etenim capiunt ita praelia finem.
Haud tamen interea cuneis obstantibus ultro
Parcunt, sed citius quo regem sternere letho
Desertum eualeant, cadunt ferro obuia passim
Agmina. rarefcunt hinc illic funere semper
Vtraq; castra nouo, magis ac magis area belli
Picturata patet, sternuntq; caduntq; vicissim.
Sed cadentem opus est sublato protinus hostis
Successisse loco, & conatus vindicis ale
Sustinuisse semel. mox si vitauerit ictum,
Inde referre licet se in tutum præpete planta.
At pedites prohibent leges certaminis vnos,
Cum semel exierint (facilis iactura) reuerti.
Nec verò incessus cunctis bellantibus idem,
Pugnandiue modus. pedites in praelia euntes
Eualeant vnâ tantum transmittere sedem,
Inq; hostem tendunt aduersi, & limite recto.
Congressu tamen in primo fas longius ire,
Et duplicare gradus concessum. at comminus hostem
Cum feriunt, ictum obliquant, & vulnera furtim
Intentant semper lateri, cauaq; ilia cadunt.
Sed gemini claudunt aciem qui hinc inde Elephantibus
Cum turres in bella gerunt, ac praelia miscent,
Recta fronte valent dextra, lauaq; retroq;
Ferre aditum contra, campumq; impune per omnem
Proruere, ac totis passim dare funera castris.
Ne tamen obliquis occultent nixibus ictum,
Qui tantum mos concessus pugnantibus arcu
Dilectis Marti ante alios. nam semper vterque

Fertur

Fertur in obliquum spatius nigrantibus alter,
 Alter candenti semper se limite versat,
 Directius inueunt ambo fera bella sagittis,
 Nec variare licet, quamuis fas ire per omnem
 Hinc atq; hinc campū, atq; omnes percurrere sedes.
 Insultat sonipes ferus, atq; repugnat habenis.
 Nunquam continuo stipata per agmina ductu
 Procurrit tantum sursum sese arduus effert
 Semper, & in gyrum gressus magno impete lunas
 Curuatos, duplicemq; datur transmittere sedem.
 Si nigrante prius campo expectauerit, album
 Mox petere, & sedes semper mutare colorem
 Lex iubet, ac certo semper se sistere saltu.
 At regina furens animus pars optima belli
 In frontem, in terga, ac dextram, laeuamq; mouetur,
 Itq; iter obliquum, sed semper tramite recto
 Procedit, neque enim curuato insurgere saltu
 Cornipedum de more licet, non terminus olli,
 Nec cursus meta vlla datur quocunq; libido
 Impulerit, licet ire, modo ne ex agmine quisquam
 Hostiliūe, suouē aditus occludat eunti.
 Nulli etenim super educto fas agmina saltu
 Transilisse, equiti tantum hæc concessa potestas.
 Cautius arma mouent gentis regnator vterq;
 In quibus est omnis spes, ac fiducia belli.
 Omnibus incolumi rege stat decernere ferro,
 Sublato, pugna excedunt, & castra relinquunt.
 Ille adeo in bello captus secum omnia vertit.
 Ergo hærens cunctatur, eum venerantur, & omnes
 Agmine circumstant denso, mediumq; tuentur.
 Vtq; armis sepe eripiant, sua corpora bello
 Obiciunt, mortemq; optant pro rege pacisci.
 Non illi studium ferendi, aut arma ciendi,
 Se tegere est satis, atq; instantia fata cauere.

Haud

Haud tamē obtulerit se quisquā impune propinquū
 Obuius, ex omni nam summum parte nocendi
 Ius habet. ille quidem haud procurrere longius ausis:
 Sed postquam auspitij primis progressus ab aula
 Mutauit sedes proprias, non amplius vno
 Vltius fas ire gradu, seu vulneret hostem,
 Seu vim tela ferant nullam, atq; innoxius erres.
 Hic mos certandi, hæc belli antiquissima iura.
 Nunc aciem inter se certantes cernite vtranque.
 Sic ait, at quoniam, quoties fera bella fatigant
 Mortales, superi studiis diuersa fouentes
 Ipsi etiam inter sese odij bellantur iniquis,
 Maximaq; interdum toto ardent praelia calo:
 Iuppiter omnipotens solio rex fatuus ab alto
 Omneis abstinuisse iubet mortalibus armis,
 Atq; minis, ne quem foueant, perterret acerbis,
 Tum Phæbū vocat intonsum, Atlantisq; nepotem
 Egregium, furto peperit quem candida Maia,
 Insignes ambos facie, & florentibus annis.
 Nondum Mercurius leuibus talaria plantis
 Addiderat, nondum Titania lumina agebat
 Per liquidum curru gemmato Phæbus olympum,
 Tantū humeros pharetra insignis, et crinibus aureis,
 Hos pater aduersis solos decernere iussit
 Inter se studiis, & ludicra bella fouere,
 Ac partes tutari ambas, quas vellet vterque.
 Nec non proposuit victori præmia digna.
 Dū magni sedere. Deūm stat turba minorum
 Circumsusa. cauent sed lege, & fœdere pacto,
 Ne quisquam voce, aut nutu ludentibus ausit
 Præciosos monstrare ictus, quem deniq; primum
 Sors inferre aciem vocet, atq; inuadere Martem,
 Quæsitum, primumq; locum certaminis albo
 Ductori tulit, ut quem vellet primus in hostem
 Mitteret.

Mitteret id sanè magni referre putabant.
 Tum tacitus secum versat quem ducere contra
 Conueniat, peditemq; iubet procedere campum
 In medium, qui reginam dirimebat ab hoste.
 Ille gradus duplices superat, cui tum arbiter ater
 Ipse etiam aduersum recto de gente nigranti
 Tramite agit peditem, atque iubet subsistere contra
 Aduenientem hostem, paribusq; occurrere in armis.
 Stant ergo aduersis inter se frontibus ambo
 In medijs campi spatijs, ac mutua tentant
 Vulnèra nequidquam, neq; enim vis vlla nocèdi est
 Armigeris, tractu dum miscent praelia eodem.
 Subsidio socij dextra, læuaq; frequentes
 Hinc atq; hinc subeunt, latè & loca milite complèt,
 Alternantq; vices, nec dum tamen horrida miscens
 Prælia, sed placidus medijs Mars ludit in armis.
 Excursusq; breues tentant, tutiq; tenent se.
 Iamq; pedes nigri rectoris, qui prior hostem
 Contra ijt, obliquum læua clam strinxerat ensẽ,
 Atq; album è medijs peditem citus abstulit armis,
 Illiusq; locum arripuit præstantibus ausis
 Ab miser, instantem lateri non viderat hostem,
 Ipse etiam cadit, & pugnas in morte relinquit.
 Tum cantus fuscæ regnator gentis ab aula
 Subduxit sese media, penitusq; repostis
 Castrorum latebris extrema in fauce recondit,
 Et peditum cuneis stipantibus abditus hæsit.
 Nec mora, surgit eques bellator læues vtrinq;,
 Et medijs hinc inde insultant cœtibus ambo,
 Alterniq; ruunt, & spargunt fata per hostes.
 Sternuntur pedites passim miseranda iuuentus,
 Quod nequeant reuocare gradu. sonat ungula cæpo
 In medio, & totis miscentur funera castris.
 Dum verò peditum intentus Latonius heros

Cadibus

Cadibus instat atrox, equitemq; per agmina versas
Vastatorem ale piceæ, longe Arcada maior
Ardor agit tacitis iandudum inuadere furtis
Magnū aliquid, peditumq; vltro sepe obuia transit
Agmina cornipedem ducens in prælia lauum,
Qui regi insidias tendens hūc vertitur, atq; hūc,
Per mediosq; hostes impune infrenis oberrat.
Constitit, optataq; diu statione potitus
Lethum intentabat pariter regi q; Elephanti q;
Ale qui dextro cornu turritus in auras
Attollens caput ingenti se mole tenebat.
Delius ingemuit clauso succurrere regi
Admonitus, nāq; indefensum in morte Elephantem
Linquere se videt, atq; ambos non posse periclo
Eripere, & fatis vrgeri cernit iniquis.
Cura prior sed enim est trepidum defendere regem,
Quem rapit in dextrum latus: at niger emicat ense
stricto eques, & magnis Elephantē intercipit ausis,
Dammū ingēs, neq; enim est sua post virginis arma
Bellantum numero ex omni magis utilis alter.
Non tamen impune euades ait acer Apollo,
Et peditum cuneis, densaq; indagine cingit.
Ille igitur trepidare metu, certiq; pericli
Frustra velle fugam, nā hinc fata minatur Amazō,
Inde obstat conserta phalanx. tandem altius actō
Virginis ense cadit, pulchræ solatia mortis.
Aestuat alba cohors latere heu minus utilis vno,
Et magis, atq; magis furit acri accensa dolore.
Sicut vbi dextrum taurus certamine cornu
Amisit, dum se aduerso fert pectore in hostem,
Senior in pugnam ruit armos sanguine, & altē
Colla animosa leuans, gemitu omnis sylua remugit.
Talis erat facies, casti post fata Elephantis,
Candentis turma. hinc furys maioribus ardet
Phœbus.

Phœbus, & ultrices hortatur in arma cohortes,
 In ferrum, & cades pronus, cupidusq; nocendi,
 Incantusq; ambas perdit sine lege phalangas.
 Dumq; hostes pariter cernat procumbere victos,
 Ipse suos morti indefensos obijcit ultro.
 Mercurius melior furto cunctatur, & hærens
 Vsq; alium ex alio spectando prævidet ictum.
 Sæpe ille ex longo meditatus fata superba
 Reginae peditem perdendum comminus offert,
 Dissimulatq; dolos, mox pœnitet, & trahit altè
 Improbus, errorem fingens, suspiria corde.
 Iamq; sagittiferi è dextro spicula cornu
 Virginis in latus albens tendebat. id hostis
 Haud primum sensit, peditemq; trahebat in atram
 Leua aciem rerum ignarus. verum improba cladem
 Et tantas Erycina Venus miserata ruinas
 Incauto iuveni furtim tacito innuit ore,
 Atq; oculis, (Phæbo nam forte aduersa sedebat)
 Nulla mora, ad nutus diuæ tremefactus Apollo
 Constitit, atque oculis latè agmina circumspexit,
 Et subito insidias sensit, peditemq; retraxit,
 Quem cōtra impulerat dextra impiger. atq; periclo
 Reginam eripuit. tum Maia Atlantide cretus
 Littoreum caueæ concessum vocibus implet,
 Reginam captam ingeminans. fremit undiq; turba
 Calicolum studijs varijs, seseq; tuetur
 Phœbus, & his alto fatur de littore verbis:
 Quæ porro inuidia est dextram ludicra petenti
 Præmia corrigere incautam, in meliusq; referre,
 Cum nec pacta vetent? Quod si Maia sate post hæc
 Id sedet omnino prohiberi. lege caueto,
 Quiq; prior fuerit digitis impulsus in hostem,
 Siue albus, piceusue fuat, discrimine nullo
 Ille eat, & dubij subeat discrimina Martis.

Dixit

Dixit, & hac toto placuit sententia circo
 Caliculis. Venerem obtutu clam versus acerbo
 Iuppiter increpuit, nec sensit filius Arcas.
 Sed puer ingemuit labefactus corda dolore
 ingenti. vix se tenuit, quin ludicra castra,
 Insectisq; acies manibus confunderet ambas.
 Tum secum statuit furtis certare, doliq;
 Omnibus, ac totis fraudes innectere castris.
 Iam tum igitur iuuenem pharretatū in praelia ducens
 Cornipedis simulare gradus iubet ocius ille
 Emicat, atque albæ reginæ fata minatur.
 Non Phæbum latuere doli, subrisit, & ore
 Versus ad astantes: quamuis accommoda furtis
 Mercurio sit dextra, inquit, fraudiq; doliq;
 Callide Atlantiada inuigiles, haud me tamen ultra
 Fallere erit. iamq; improbe iniquā corrige dextram.
 Spectantum cunei ingenti risere theatro,
 Atque Arcas, veluti deceptus imagine falsa,
 Summisit buxum concessio in praelia gressu
 Arcum intendentem, vigilat iam cautus Apollo
 Fraudemq; insidiasq; timens, occultaq; furta.
 Ille etenim persape, manu dum ducit in hostes
 Alternam buxum, ius contra, & fœdera pacta
 Implicitans celeres digitos duo corpora bello
 Obijciat simul, obseruet nisi prouidus hostis,
 Iamq; equitem contra nigrantem candidus arcum
 Intendens sese opposuit pharetratus, & arcet
 Reginæ iugulo intentum. tum dexter oberrat
 Huc atq; huc Elephas, niueisq; exultat in armis.
 Hæserat in medio, dominæ regiq; minatus
 Albus eques ratus impune, & iam sorte superbus
 Nequidquam spoliolum animum pascebat amore.
 Non tulit hanc speciē iuuenis pharetratus, & arcu
 Contendit calamum, seseq; immittit in hostem

Fata

Fata licet pedes intentet, moriturus in armis
 Insigni pro laude, aluo mediæ hæsit arundo
 Stridula, & ima chalybs descendit in ilia adactus.
 Voluitur ille excussus humiq; & calcibus auras
 Verberat. in ventos vita indignata recessit.
 Inde sagittiferum sternit pedes. hunc pedes alter
 Hostili de plebe necat. pugna aspera surgit.
 Turribus occurrunt ingenti mole Elephantum.
 Sæua pharetrigeri contendunt spicula nervis,
 Quadrupedumq; gemit bicolor sub verberere campum.
 Incaluerè animi parte ex utraq; & in armis
 Concurrunt densi simul omnis copia gentis
 Albæq; piceæq; duces, ambæq; phalanges,
 Confusæq; acies magno certamine totis
 Densentur campis, virtus fortunaq; in unum
 Conueniunt. hi nunc victores agmina versa
 Aequore agunt toto, versis referuntur habenis
 Nunc iidem, variantq; vices, & fluctuat omnis
 Area bellorum. vasti velut æquoris undæ,
 Si quando inter se recluso carcere sæua
 Bella cient animosi Euri, vertuntq; profundum
 Ionio in magno, aut undifono Atlanteo,
 Alternos volunt procurua ad littora fluctus.
 At medias acies inter crudescit Amazon
 Candida plena animis, multisq; in millibus ardet.
 Næque sagittiferum incursans, rediensq; Elephantem
 Nigrantes sternit dextra, læuq; per alas
 Fulminat, atque manu spargens hastilia senit.
 Bellanti dant tela locum, retroq; residunt
 Hinc, atque hinc inimica acies. per tela, per hostes
 Illa ruit pulchram in mortem, simul ultima tentat
 Castra fugæ fidens, animosq; in bella viriles
 Sæua gerit, penetrat cuneos, aperitq; viam vi.
 Tandem fusca cohors, nigrantisq; arbiter alæ

Ipse etiam arma suæ trepidus, viresq; animosq;
 Virginis implorat. nulla est mora, feruida Amazon
 Emicat, atque ardens paribus se sistit in armis.
 Quæ primum hasta, aut quæ postremum bellica virgo
 Demetis, aut quot humi candentia corpora linqvis?
 Semianimes voluntur equi niveiq; nigriq;
 Et peditum cunei, dilecta q; pectora Marti
 Aligera iuvenes ineuntes bella sagitta.
 Quis cladem fando illius, quis funera pugna,
 Prostratosq; duces speret se æquare canendo?
 Sternitur omne solum buxo, atque miserrima cades
 Exoritur. confusa inter sese agmina cadunt,
 Implicitæq; ruunt albæ, nigræq; phalanges.
 Sternuntur pedites, & corpora quadrupedantum.
 Nam versæ inter se iactantes mutua tela
 Fæmineis ambæ nituntur Amazones armis,
 Usque adeo certæ non cedere, donec in auras
 Aut hæc, aut illa effundat cum sanguine multo
 Seuam animam, sola linquentes prælia morte.
 Interea amborum populorum rector uterq;
 Captiuos hostes, & victa cadavera bello
 Carcere seruabant castris vicina, cauentes
 Ne capti semel aut obita iam morte iacentes
 In vitam reuocati iterum certamina inirent.
 At lateri innixus Phæbeo Threicius Mars
 Iunctus amicitia puero Arcadi, si quid amico
 Fata sinant prodesse, animum per cuncta volutat,
 Obseruatq; omnes casus tum corpora bina
 Capta, pharetratum iuuenem, peditemq; nigrantes
 Coetibus è functis iam vita, atque æthere cassis
 Surripit, & castris rursus clam immittit apertis.
 Ergo iterum gemini captiui prælia inibant,
 Miscebantq; manus animosi, atq; arma ferebant.
 Haud secus (vt perhibet) cum Colchis nacta cadaver

Aut

Aut virgo Massyla recens, cantuq; triformem
 Sæpe ciens Hecaten, ac magni numina Ditis,
 Falsam animã insinuat membris, aurasq; loquaces,
 Continuò erigitur corpus, loquiturq; videtq;
 Et viuos inter fruitur cælestibus auris.
 Non tulit indignum facinus Iunonia proles
 Mulciber, (ille dolum solus deprendit) & ore
 Inclamat, Phæbumq; monet. Thrax palluit heros
 Deprensus. Phæbo exarsit dolor ossibus ingens.
 Tum Marti pater omnipotens iratus iniqua
 Præsidia abduci, atq; indebita corpora bello
 Protinus è castris iubet, atque retexere falsos
 Hinc atq; inde ictus, & cuncta in pristina reddit.
 Iamq; duces furys ambo maioribus instant,
 Reginasq; ambas conuersa per agmina mittunt.
 Cæde madent illæ toto æquore fata serentes.
 Confidunt tandem obuersæ, regesq; tuentur
 Quæque suum. ecce autem bellatrix agminis albæ
 A tergo ferro inuasit, strauitq; nigrantem
 Ignaram. verùm ipsa etiam cadit icta sagitta
 Ah misera, & spolijs haud longum exultat opimis.
 Conuertère oculos amba hinc, atq; inde cohortes,
 Atque acies lacrymis & fœminao ululatu
 Ambas incubuisse putes, dum funera ducunt.
 Tum reges mæstos ipsa ad prætoria densi
 Agglomerant sese circum timor omnibus idem
 Incumbit par tempestas, par hausit utrosque
 Diluuium populos, & sunt sua funera cuique.
 Haud prorsus tamen ambobus defecerat omne
 Robur. opes restant, & adhuc intacta iuuentus,
 Tres pedites tibi Phæbe, sagittifer alter, & ingens
 Bellua turrato dorso, totidemq; tibi Arcas
 Excepto Elephante, alta qui nuper in aula
 Pace fruens cecidit positus inglorius armis.

Eminit

Eminus aligera percussus arundine pectus,
Sed dexter tibi restat eques imperditus. haussit
Cetera bellantum Mars impius agmina, belliq;
Alea, florentes & desolauerat aulas.
At Cylleneo iuueni spes occidit omnis.
Aestuat amissæ gentis memor, & suspirat
Heroas magnos, tot fato corpora functa.
Non tamen excedit pugna, fracta agmina bello
Reliquias tenues immitis Apollinis astu
Cautior in pugnam mittit, post funera tanta
Siqua fata sinant gentis sarcire ruinas.
It nigrum campis agmen, stat ubiq; morari,
Fortunamq; omnem tentare, aditusq; nocendi.
Exultat contra non equo praelia motu
Cynthius inuadens, facies indigna cohortum,
Heu facies miseranda ducum, raro agmine aperta
Castra patent latè, viduata & ciuibus aula.
Morebant vacuis thalamis regnator uterq;
Iamdudum exosi sine coniuge tadia lecti.
Primus amor maneat quamuis immotus utrisq;
Sors tamen ad noua coniugia, atq; novos hymenæos
Flectit iniqua, igitur primum rex agminis albi
Reginæ comites olim, fidasq; ministras
Regali inuitat thalamo, quæ funera mæsta
Post fera bellatricis heræ tela irrita bello
lactabant acies inter, cuneosq; nigrantes
Oppetere amissæ domina pro cede paratæ.
Sed prius explorare ausus sedet, atq; viriles
Cunctarum spectare animos, ut digna cubile
Intret in hostiles sedes, atq; vltima castra,
Hortaturq; iubetq; supremam apprehendere metam.
Nulli fas etenim regis sperare cubile,
(Pacta vetant) nisi quæ per tela inuecta, per hostes
Transactis spatijs cunctis impunè suprema

Attigerit prius aduersi penetralia regis.
 Arrexere animos famulae, pariterq; per hostes
 Limitibus properant rectis, tamen acior ante it.
 Tertia quam dextro ducebat semita cornu.
 Exultatq; agitq; animo connubia regis.
 Nam comites spe sublapsa cessere volentes.
 Illa volat ceptis immanibus, addidit alas
 Gloria praeperibus plantis, & plurima merces.
 Nulla obstat mora, nec facinus prohibere tyranno
 Cura nigro est, nouaq; ipse etiam connubia tentat,
 Et vacuis thalamis alias inducere nuptas.
 Ergo iter alternæ accelerant, famulamq; sinistram
 Quarto liquit agit, saltu sed tardior uno
 Parrhasius iuuenis, iamq; imperterrita virgo
 Candida facta potens voti penetrauerat omnes
 Sedes, atq; alacrus meta consederat alta.
 Tum rector iubet afferri sellamq; tiaramq;
 Extinctæ ornatus, nec non fulgentia sceptræ,
 Dignaturq; toro meritam, optatisq; hymenæis.
 Gaudet cana cohors, insultatq; eminus atræ.
 Haud lacrymas cohibet Maia fatus athera voce
 Incessens, pictosq; à pectore rupit amictus.
 Nigranti famula tantum gradus vnus ad ipsam
 Restabat metam ab misera, sed limite recto
 Turritus fera fata Elephas impunè minatur
 Insurgens, si supremam contingere sedem
 Audeat, & toto castra obsidet vltima tractu,
 Et pauidam obseruans extremis sedibus arcet.
 Interea noua regali dignata virago
 Connubio exultans, toto dat funera campo.
 Illam tollit honos nouus, & fortuna tumentem.
 Fulminis in morem ruit, atq; nigrantia seuit
 Castra per, & sedes, ac sidera territat armis.
 Horrescunt faciem inuisam nigra agmina crude

Virgi.

Virginis, atq; ima exoptant telluris hiatus.
 Diffugiunt trepidi vasto irrupente fragore
 Hoste, metuq; omnes acti glomerantur in unum
 Aulas in medio iuxta latera ardua regis.
 Haud secus alta boues sparsæ per pascua quondam,
 Ut sensere lupum venientem, protinus omnes
 Conveniunt trepidæ, & fortem facto agmine tauri
 Ductorem armenti implorant, ipsiq; propinquant
 Certatim inter se trudentes cornua rauco
 Murmure, mugitu longè nemora alta resultant.
 At regina furens trepidos toto agmine victrix
 Impingens in terga, ipsiq; ante omnia regi
 Fata parans, pugnas alta ad prætoria miscet,
 Nunc ruit huc, nunc huc, tunc & nisi leua fuisset
 Mens illi, poterat candentem invadere sedem
 Limite in obliquam quarto, & concludere fauces.
 Vltimus ille labor regi, gentiq; fuisset
 Nigranti, & fatis Arcas lugeret iniquis.
 Nempe erat hinc levis facilis via in ilia regis,
 Nec poterat quisquam se tantæ opponere cladi.
 Sensit Athlantiades tacitus, dubioq; tremebant
 Corda metu, accelerare hostem iubet improbus, ictis
 Ne videat, verbisq; rapit per inania mentem,
 Castigatq; moras. adeon' iuvat vsq; morari,
 Nec pudor est? quæ tanta animis ignavia? sic nos
 Increpit assemper cunctantes impiger ipse?
 Scilicet expectas dum nox certamina tollat?
 His actus peditem imprudens dum captat Apollo
 Præterijt fortunam, alacer vocem extulit astris
 Latitia exiliens Cyllenius inde periclo
 Regem ipsum eripiens opponit Amazonis armis
 Haud inuitum equitem, qui seuos arceat ictus.
 Tum secum meditans candenti lethum Elephantis,
 Qui meta arcebat famulam, ne regis iniret

Concessos thalamos curuato perculit arcu.
 Concidit, atq; iclu tellurem bellua vasto
 Pulsauit moriens, dum regi intentat Apollo
 Nequidquam exitium. tum metam impune ministra
 Nigra tenet (nec Phœbus obest) iam regia coniux.
 Iamq; alacres paribus certamina viribus ambo
 Rursus ineunt, nuptasq; ferunt in bella secundas.
 Tum, quanquam ambigua spes sint, incertaq; belli
 Alea adhuc, tamen, ac si palma certus, & omne
 Discrimen positus sit supra, gaudia ficto
 Ore puer Maia simulat, verbisq; superbit
 Improbus insultans, astus genus, & sua creber
 Vocibus extollens alba premit arma cohortis.
 Quem sic deprensa iuuenis Latonius arte
 Increpat, nondum extremam dubio vltima bello
 Imposuit fortuna manum, & iam voce superbis.
 Proinde mihi insulta, & tumidis reple omnia verbis,
 Certa tuum annuerit tibi cum victoria Martem.
 Sed iam nulla mora est. tua nunc nunc irrita faxo
 Dicta manu. hæc fatuus reginam hortatur in hostes.
 Continuò exoritur magnum certamen, & ingens
 Hinc atq; hinc rabies, dum fixum vincere vtrisque
 Audentes in tela ruunt. stat multus ubiq;
 Terror, ubiq; paupor, mortuq; simillima imago.
 Nituntur cuncti aduersi, se seq; viro vir
 Obtulit. innigilant castris auertere pestem
 Quisq; suis, hostemq; fugant, hostiliaq; ipsi
 Castra petunt, variantq; vices, fortunaq; ludit
 Spe cupidos, & corda moræ impatientia torquet.
 Funera spargebat fusca regina cohortis
 Per medias animosa acies non amula contra
 Opposuit sese virgo sed calle per hostes
 Secreto interea registendebat ad alta
 Limina. dein subito captis custodibus arcis

Irruit,

Irruit, atq; aditus irrumpens obsidet aulam,
 Intentatq; necem regi. tum nigra virago,
 Postquam altis vidit canam in penetralibus hostem.
 Cede mædus strages citò linqvit & imperfecta
 Funera, & acta pedem retrò exanimata repressit,
 Nec timuit mediam se certæ opponere morti
 Et patriæ, & trepido properans succurrere regi.
 Hæc aliud maius Phæbo, grauiusq; dolendum
 Obiicitur, nam cornipedem Cyllenius atrum
 Hæc illuc agitans campo insultabat aperto.
 Ardet equus, saltuq; furit, nec destitit ausis,
 Donec reginæ pariter, regiq; minatus
 Optatam tenuit sedem, exitioq; futurus
 Aut huic, aut illi nigrantibus obstitit armis.
 Ut vidit, tristi turbatus pectus Apollo
 Ingemuit, largusq; genis non defuit humor.
 Et iam iam labi, atq; retro sublapsa referri
 Spes omnis, fluxæ vires, auersa deum mens.
 Arcas successu exultans, ac munere diuum
 Letus, ouansq; animum vocemq; ad sidera tollit,
 Et tandem rediit vigor in præcordia victo.
 Protinus inclusam feriens sub tartara mittit
 Reginam, & spolijs potitur non segnis opimis.
 Tantum olli bellator equus cadit ilia fossus
 Vltoris ferro regis: nondum tamen expes
 Phæbus abit, sed pugnat adhuc, atq; agminis albi
 Reliquia pedites duo, & arcu insignis eburno
 Martis amor iuuenis nequidquam bella laceffunt.
 Audentes facit amissæ spes lapsa salutis,
 Succurruntq; duci labenti in funera. sed non
 Talibus auxilijs, nec defensoribus istis
 Tempus eget. toto Maia satus æquore fœvit.
 Instat vi multa nigra virgo, septaq; regis
 Circuit excidium intentans, hæc perfurit, atq; hæc,

Nec requieuit enim, donec certamine iniquo
 Reliquias gentis candentis, & vltima bello
 Auxilia absumpsit: medio rex aequore inermis
 Constitit amissus socijs, velut aethere in alto
 Expulit ardentes flammās vbi lutea bigis
 Luciferis aurora, tuus pulcherrimus ignis
 Lucet adhuc Venus, & calo mox vltimus exit.
 Nulla salus illi superat, spes nulla salutis,
 Non tamen excedit victus, sed claudere sese
 Hostiles inter cuneos impune per enses
 Actus auet, donec nusquam spatia vlla supersint
 Effugijs, nam si nemo illi fata minetur,
 Nec superet sedes, quam impune capessere possit,
 Nil tantorum operum impensis foret omnibus actū,
 Sed labor effusus frustra, viresq; fuissent,
 Nec titulos quisquam, aut victoris nomen haberet.
 Ergo per vacuas sedes, desertaq; castra
 Nunc hūc, rursum illuc incertos implicat orbes
 Diffugiens, niger insequitur rex aequore toto,
 Atq; fuga semper spatiumq; abitumq; relinquit.
 Post vbi supremo tendentem limite gressum
 Vidit, reginam sedes seruare secundas
 Inssit, ab angustis ne se ille abducere posset
 Ordinibus, tantumq; fuga misero vltima restat
 Linea, tum sese contra niger amulus infert
 Dux gentis propiore gradu, sedes tamen vna
 Alterum ab alterius contactu summonet vsq;
 Vt verò contra exultantem victus, & expes
 Constitit inuitus, fortunam nacta virago
 Extremam insiliūt sedem, totoq; minatur
 Limite, nec misero restat locus amplius vsquam.
 Tandem illum surgens virgo crudelis in enses
 Immolat, & finem imposuit sors aspera pugnae
 Ingenti superum plausu, & clamore secundo.

Victor

Victor Atlantiades exultat littore toto
 Improbus, & victo insultat, ridetq; dolentem:
 Quem pater omnipotens ad se vocat, & dat habere
 Felicem virgam, qua puras euocet umbras
 Pallenti Styge, vt infectum scelus eluit ignis,
 Quaq; Erebo damnet fontes, & carcere caco,
 Detq; adimatq; oculus somnos, & funere in ipso
 Lumina lethæo claudat perfusa sopore.
 Mox verò gratum ludum mortalibus ipse
 Ostendit deus, & morem certaminis huius
 Italiæ primum docuit celebrare colonos.
 Nanq; olim, vt perhibent, dilectâ Scacchida, qua nō
 Inter Seriadas præstantior altera Nymphas,
 Compressit ripa errantem. & nil tale putantem,
 Dum pascit niueos herbosa ad flumina olores:
 Tum bicolorem illi buxum dedit, atq; pudoris
 Anisi pretium vario ordine picturatam
 Argentiq; auriq; grauem tabulam addidit, vsumq;
 Edacuit. Nymphæq; etiam nunc seruat honorem,
 Et nomen ludus, celebrat quem maxima Roma,
 Extremaq; hominum diuersa ad littora gentes.
 Omnia quæ puero quondam mihi ferre solebant
 Seriades, patrij canerem dum ad flumina Serij.

I N I S.

M. HIERONY-

MIVIDAE CREMO-

NENSIS BVGO-

LICA.

ECLOGA I.

DAPHNIS.

Lycidas. Amyntas.

BSENTEM Daphnim Lycidas, &
pulcher Amyntas

Pastores ambo, pueri ambo, ad Ty-
bridis undam

Flebant, & querulo mulcebant flu-
mina cantu.

Dicite vos Musæ, & iuuenum memorate querelas,
Dicite. nam motas ipsas ad carmina cautes,
Et requiesce suos perhibent vaga flumina cursus.
Incepit Lycidas. Lycidæ nam cedit Amyntas.
Has ô qui saltem voces tibi ventus ad aures
Daphni ferat, nostrum Daphni absens nosce dolorẽ,
Nunc seu te immemorem nostri, pecorisq; relictĩ
Oblitum patria arua iuuant, & pascua tantũ
Tusca tibi cordi Latij pro pinguibus agris
Antiqui Latij, & pro flauo Tyberino
Dilecti ripas formosas accolis Arni,
Seu tibi (quando urgent sic Diuũ tristia iussa)
Sapẽ animo occurrit quàm pinguia liqueris arua,
Dumq; acrem frustra querens lenire dolorem
Secretos lucos solus, secreta pererras
Littora, ad hos celi conuertis lumina tractus,
Et tacitus tecum dicis: mea gaudia tellus
Illa habet, illa meos longè plaga seruat amores.

Daph.

Daphn
Inform
Audita
Hic pa
Carmin
Nunc c
Hac su
Hic ad
Numin
Hinc a
Numin
Formo
Te sine
Non ho
Suffici
Vix pa
Ducit o
Horren
Ah pue
Comm
Et trist
Nil pot
Illum, s
Aut lac
Flumin
Indign
Sic Ly
Illa luc
Fugere
Abstine
Tardiu
Vt fon
Vt sine
Hac ita

Daphni tuos abitus nostris in montibus vrsi
 Informes gemuere. fera lustra alta tenentes
 Audita aëreis in verticibus vlulasse.
 His passim audiri lata olim carmina in oris
 Carminaq; & dulces pastorum semper amores.
 Nunc circum silet omnis ager. nunc pascua muta.
 Hæc subito liquit tecum omnis rura voluptas.
 Hic aderas, aderant simul & fluuialia Nymphæ
 Numina, Nympharumq; timor per littora Fauni.
 Hinc abes, hinc absunt simul & fluuialia Nymphæ
 Numina, Nympharumq; timor per littora Fauni.
 Formosi hi tecum montes, formosaq; prata.
 Te sine deformes montes, deformia prata.
 Non horti flores apibus, non sidera rorem
 Sufficiunt, gelidæ non linguunt arua pruina.
 Vix paucas ager deserto in littore Amyntas
 Ducit ones, paucas deserti in rupe capellas
 Horrentiq; rubo, & carice pascit acuta.
 Ah puer infelix, cui tu dum pascua cara
 Commendas, & oues fido, atq; armenta recedens,
 Et tristis, dilecte vale, vix inquis, Amynta,
 Nil potuit contra præ largo reddere fletu.
 Illum, singultus dum non compescere longos,
 Aut lachrymas valet, aprico de colle iuuentæ
 Fluminis immemores, & graminis admiratæ
 Indigno flentis pueri doliere dolore.
 Sic Lycidas. subito sic deinde sequutus Amyntas:
 Illa luce & oues fluuios, ac pabula lata
 Fugere, & saturis ipsi præsepibus vltro
 Abstinnere boues clausi fœnilibus, & vos
 Tardius ab misera redijstis monte capellæ.
 Vt fontes sine aquis, vario vt sine gramine prata,
 Vt sine Sole dies, Luna vt sine lumine noctes,
 Hæc ita mœsta suo squalet sine Daphnide tellus.

DAPHNIS. PRIMA.

Daphni decus ruris, pastorum Daphni voluptas,
 Quæ modo surgebant tuguri tua culmina ad auras
 Tybridis in ripa nunc nunc semistructa videntur
 Ipsa etiam absentem dominum deserta morari.
 Illac prateriens subsistit sæpè viator,
 Siue viam carpit pedibus, seu puppe per undas,
 Et secum admirans quondam hæc felicia tecta,
 Felices, inquit, horti, cum Daphnis adesset.
 Nunc infelices horti, infelicia tecta.
 Parcite custodes pecoris, cohibete capellas
 O vos, o cohibete & oves, hædosue petulcos,
 Ne vites carpant immiti dente nouellas,
 Quas posuit modo discedens hinc ordine Daphni,
 Et dixit: tamen ista mei monimenta manebunt.
 Crescetis vites, vobiscum consita crescet
 Vlmus, & exilij nostri numerabitis annos.
 Sic ait, & dulci sese diuellit ab ora
 Inuitus, tristisq; tamen subsistit, & hæret
 Hic illic, colles & respiciebat amatos,
 Optabatq; oculos in cara relinquere terra.
 Pastores aderant, omnes de collibus illum
 Spectabant mæsti procul, ac discedere flebant.
 At tu viue memor saltem pulcherrime nostri,
 Viue tui memor o Lycide pulcherrime Daphni.
 Forsitan & si quis celo Deus aspicit alto
 Pastorum curas, nostri miserebitur olim
 Mitior, & caris reddet te protinus oris.
 Sic pueri paribus se dum solantur auenis,
 Illorum sera Tybris sub nocte querelas
 Miratus flauum vitreis caput extulit antris.
 Et vos ex imo gemuistis Naiades amne,

ECLO.

ECLOGA II.

CORYDON.

Hoc mihi vos etiam Nymphæ cōcedite carmen
 Seriadēs, vēstris veniens quod nuper ab oris
 Cantabat Corydon, grata dum texit in vmbra
 Piscellam amissū gregē immemor: sicut illum
 Cantantē nostrī densa cinxere corona
 Pastores admirati, Faunīq; sequuti,
 Et vos vicinis Dryades properastis ab antris.
 Nam Satyrum bifores audentem inflare cicutas,
 Ipsum dum cantu vocat in certamina Phœbum,
 Nunc canit, & dempta viuos cute detegit artus
 Cernenti sparsæ rorabant sanguine sylva.
 Narcissi nunc formosi meditatū amorē.
 Ah puer infelix, quis te nouus error adegit?
 Aut nihil est quod amas, & fallax ludit imago,
 Aut tibi tute ignis, teq; ardes nescius ipsum.
 Tu tamen hanc tenero male sanus pectore curam
 Noctes atq; dies versas. tibi flamma medullis
 Altius insedit, seq; ossibus implicat ignis.
 Parcite fallaces puero iam parcite lymphæ.
 Ipsæ etiam parcut Nymphæ, quas lusit amantes.
 Ipsi etiam parcut iuuenes, quos torsit amantes:
 Durus, communis Diuūm puer, atq; hominū fax.
 Illum etiam montesq; feri, desertaq; latē
 Fleuerunt nemora, vmbrosisq; in vallibus amnes,
 Dum iacet in ripis, nec fonte recedit amato,
 Et moriens cura extremū tabescit inani.
 Hec felix Corydon dehinc addit Ariona cantus
 Insignem, resonant omnes & Ariona saltus,
 Et nemora, & montes, atq; vmbrosæ conualles.
 Vos quoq; muscosi meministis Arionis amnes.
 Quæ vos Nereides tenuit mora? nam properarunt
 Aequoris excitum pecus omne, armenta q; Prothei,

C O R Y D O N.

Et curuam phocæ informes cinxere carinam,
 Cum nautæ insidijs sibi fata instantia cernens
 Extremum caneret tristis solatia lethi:
 Qualis Mæandri queritur moriturus ad undam
 Canus olor, qualis ranci per stagna Caystri.
 Vos tamen ô tandem traxerunt carmina Nympha
 Nereides, tutam cum per vada salsa secaret
 Supposito delphine viam, in patriamq; rediret,
 Dulcè etiam nunc fila mouens testudinis aurea.
 Quid caneret, nisi ceruleos per carula diuos?
 Oceanum in primis, cuius sanctissima ubique
 Iura tremunt unda, tumidiq; sub æquore fluctus,
 A quo principium deducunt omnia passim
 Flumina sub terram occulto labentia tractu,
 Mox eadem longo redeunt exercita cursu.
 Addit ut & cælum, celiq; nitentia tecta
 Contemnat, liquidasq; domos præponat olympo
 Detentus blandis amplexibus Amphitrites.
 Interea vitrea auricomus depascitur igni
 Arua die, vitreo Sol nocte expectat in antro
 Hospitis Oceani mensis exceptus amicis.
 Interea roseis satura ad præsepia glauca
 Sufficiunt & flumen equis, & pabula Nymphae
 Diuina, ambrosiamq; & Pæontiam panaceam.
 Cetera dehinc etiam canit alti numina ponti,
 Cum Nereo, Glaucoq; tridentiferum Neptunum.
 Addit Nereidas centum. centum addit amores
 Nereidum. toto responsant æquora ponto.
 Huc ades ô Galatea, ades huc Pisæa Arethusa,
 Nerine Galatea, argentea Neptunine.
 Restabat, nautam infandum quæ pœna sequuta
 Dicere, quos laqueos tulerit, quos perfidus ignes,
 Pergebatq; canens Corydon, dum cuncta referret.
 Sed non Sicanium non ille oblitus, Amyntam,

Om-

Omnes quem puerum pastores protinus, omnes
 Depereunt nymphae, nympharum semper amores
 Ille habet, ille ipsas vrit sauo igne Napæas.
 Hæc ades ô formose puer, tibi carmina amantes
 Grata canunt Musa, tibi magno captus amore
 Ipse suos numeros addit sua munera Apollo,
 Eque sua viridem texit tibi fronde coronam.
 Hæc Corydon Tyberi nuper mirante canebat.
 Cetera pastores meminere ad flumina Melle.

ECLOGA TERTIA.
 N I C E.

C Oniugis amissi funus pulcherrima Nice
 Flebat, & in solis errabat montibus ægra,
 Atque homines fugiens mæsto solatia amanti
 Nulla dabat, luctu sed cuncta implebat amaro
 Flens noctem, flens lucem ipsam funera montes
 Lugebant Dauali. Daualum omnia respondebant.
 Interea Nymphae Damon correptus amore,
 Vicina ut paucas seruabat rupe capellas,
 Omnibus ab demens syluis errabat, & agris,
 Atque hæc nequidquam vacuas iactabat ad auras:
 O quis te nostris oculis pulcherrima virgo
 Obiecit Deus, & visam te protinus idem
 Eripuit nobis, sauo ut consumerer igni?
 Siue Dea es nemorum (certè Dea) siue tibi altæ
 Vndarum dominæ parent maris æquora & amnes,
 Illa meo nunquam facies de pectore abibit.
 Illam vos etiam mecum discetis amare
 Inconsuetos montes, vos umbriferæ conualles.
 Siue greges inter captabo frigus, & auram,
 Flumina seu propter salices in valle putabo,
 Aut agitando instabo aliud quodcunque, tibi antè

Carmina pauca canam, & pectore suspirabo,
 Toto vnam te corde, prius dediscet amare
 Gramina ouis, nemora alta fera, vaga flumina pi-
 Quàm tua de nostris veillatur cura medullis. (Uces,
 Si nec erunt Fauni, si nec mihi Oreades vlla,
 Montibus & solis dicam mea carmina syluis.
 Ardebunt syluæ, montes ardebitis alti.
 Quo fugis ab? Daualus non hæc post funera curat.
 Siste gradū, atq; oculu rursus Dea reddere nostris.
 O tibi sit tantum hæc syluæ, si mollia prata
 Hæc placeant, libeatq; his mecum in vallibus esse,
 O has felices syluas, felicia prata,
 Formosas nimum syluas, formosaq; prata,
 Formosas valles, sed tu formosior illis.
 Coniugis hic mecum dum carpent grata capelle
 Gramina, facta canes ingentia, ut hostibus vnus
 Obstitit sæpè, & prostratas ceperit vrbes,
 Utq; duces victos tot magnis ceperit ausis
 Vna eademq; die, tecum omnia quæ modo montes
 Cantabant ipsi, Daualum omnia respondebant.
 Alma suum hic tecum non dedignetur Adonim
 Flere Venus, tecumq; suas sociare querelas.
 Ipse autem interea iuxta proiectus in herba
 Insignem calathum tibi iunco, & vimine texam,
 Et totum miris pergam variare figuris.
 Primus erit labor hic, primū hic tamen argumētum
 Coniugis extincti funus, miserabile funus,
 Dum queritur se non bello, non fortibus armis
 Oppetere, at lento paulatim cedere morbo.
 Pallor erit gelido iuuenis morientis in ore,
 Et sensim placida claudentur lumina morte.
 Addua aquas iuxta fundet mæstissimus vrna,
 Et circumfusa tudent sua pectora Nymphæ.
 Spargentes stratis violam, mæstumq; Hyacinthum.

Exani-

Exanimum circumbabunt regesq; ducesq;
 Mœrentes, largoq; undabunt omnia fletu.
 Parte alia heroum multis comitantibus addam
 Longum iter ingressam te, si quod numen eunti
 Coniugis annueret cari producere fata.
 Quos non interea Diuos in vota vocabis?
 Quas non muneribus cumulabis grandibus aras?
 Omnes sed frustra diuos in vota vocabis.
 Muneribus frustra cumulabis grandibus aras.
 Ibis multa metu suspensa, è montibus altis
 Occurrent Dryades, & Oreades admiratæ,
 Nympharumq; tibi passim chorus omnis eunti
 Floribus è varijs, viridiq; è fronde coronas
 Intextent sæui solatia vana doloris.
 Cùm verò extinctum Daualum sæuissimus aures
 Nuncius implebit, votis nihil omnibus actum,
 Pallentem heu subito faciam, ingentiq; dolore
 Exanimem labi stabunt circum ilicet omnes
 Collapsam famulæ, gelidamq; à flumine lympham
 Rorabunt, gelida vix tu reuocabere lymphæ,
 Quos ab dein gemitus, quæ tum lamenta referrem,
 Si possent gemitus iunco, aut lamenta referri?
 Crudeles diuos, crudelia fata vocares,
 Crudelem terram, quòd non sponte hisceret, & non
 Te subito orantem miserata hauriret hiatus.
 Haud aliter tantum finire posse dolorem,
 Etrusci montes, testes vos omnia scitis.
 Omnia vos mœstæ lamenta audistis, & ipsi,
 Dum miseret, celsis de verticibus vlulastis.
 Nam mihi cuncta senex puero prædixerat olim,
 Dum moriens teneros commendat Tityrus agnos.
 Sic Damon simulibat, eum videre vagantem,
 Atq; hæc nequidquam sera sub nocte canentem
 Carmina nymbofis stabulantes montibus vrsi.

Mon-

N I C E.

Montibus & syluis, ac littoribus desertis.
 Illa autem prærupta legens, atq; inuita saxa
 Nunc hâc nunc illâc fugere indeprensa, nec vsquam
 Apparêre freti hyberna surdior vnda.
 Illam vos amnes, vos ô genus amnibus vnde,
 Sistite, correptamq; domum deducite Nymphæ.
 Sola dies poterit tantum lenire dolorem.

F I N I S.

M. HIERONY-

MI VIDAE CARMI-

NA DIVERSI GE-

NERIS.

IO. MATTHAEO

GIBERTO.

E me rura iuuant mea,
 Optatoq; diu perfruo ocio,
 Per te quod peperi mihi
 Giberte ô animi sola quies mei,
 Pro quo mille adeam neces.

Nunc æstus vacua glandifera iuuat
 Euitare sub ilice,

Nunc audire Noti murmura garruli
 Densas per nemorum comas

Haud longè scatebris fontis ab algidi.
 Nec me desidia tamen,

Aut tu me argueris turpis inertiae.
 Canto nam modò carmina.

Ad præscripta modo me sapientium
 Emendans animum colo.

Princeps te interea detinet urbium
 Roma principibus viris

Gratum, inter procures nobilem honoribus.
 Suspiras tamen, & doles,

Fortunam cupiens persimilem mea.
 Mecum ut sæpè negotia

Urbana, ac varias sollicitudines
 Detestaris, & angeris,

Felicemq; vocas me ter, & amplius.
 Ut verum fatear tibi,

Per-

C A R M I N V M

Permutare negem, tu tamen hac cape
 Hac solatia amicali,
 Sortem equa ut leuius mente feras tuam.
 Sunt mortalibus omnia
 Diuisa studia, & munera disparis
 Vitæ, ut quisq; humeris valet,
 Diuis cuiq; suum distribuentibus
 Aequo iudicio omnibus.
 Non fossorue, ouiumue arbiter horridus
 Clauum temperet urbium.
 Non, quem templa iuuant, curiæue, aut forum,
 Sulcet diuite mercium
 Mutator pelagus Carpathium rate.
 His tu temporibus datus,
 Effes ut patriæ præsidium, ac bonis.
 Has natura tibi dedit
 Artis, hoc dederunt diu studium tibi.
 Ten' dices miserum rogo?
 Nec contentus eris sorte tua dolens?
 Vrbs te magna Quiritium
 Mirata est puerum, publica munera
 Tractantem grauitè, diu.
 Vix nunc quarta tibi condita olympias,
 Regum consilijs tamen
 Iandudum grauib; conscius interes.
 Omnes Italiae angulos
 Fecisti meritis iam memores tui.
 Omnis iam tibi Gallia,
 Germanusq; ferox funera nil pauens
 Debet. debet atrox Geta,
 Debent Sauromatæq; & Morini vltimi,
 Debent instabiles Scythæ,
 Et tellus vbicunq; est habitabilis.
 Sed nil est quoq; si sapis,

Quod

Quod nostra hæc inhies vsq; adeo ocia.
Ipsi quærimus indies
Doctrina, studioq; hanc sapientiam,
Quam nec forsitan assequi
Unquam fata dabunt, aut labor irritus.
Huius tu nil indiges.

Fers tecum puer hanc matris ab ubere
Raro munere calitum,
Externaq; tibi nulla opus est ope.

LEONI X. PONT. MAX.

ECquis ô letam Leo gratus urbem
Erigit rumor fera te parare
Barbare iam iam Latio imminenti
Funera genti?

Maeste qui tantos animos superbus
Concipis magnis noua te triumphis
Gloria inuitat, noua laurus, ô ter
Maxime regum.

O diem illam, qua radiens in urbem
Arduis figes spolia ampla templis,
Quem duces omnes sacra Vaticani ad
Limina ducent.

Ante deiectionis capita alta reges
Efferi incedent, minor abit ille,
Qui modo deuicto Oriente Roma
Dira minatur.

O ubi hîc captas numerabis vrbes,
Et ducum vita exuias carentum,
O tuum quæ tunc meritò laceffent
Gaudia pectus?

Ergo age arrectam Ausoniam, et paratos
Publica Europe voca ad arma reges,

Iamq;

C A R M I N V M

Iamq; spumofum videam latere

Classibus equor.

Hoc auent omnes Itali, exteriq;.

Gestunt cunctis animi. paratur

Martis ad præclara opera, & labores

Pulchra iuuentus.

Ipse ego, quamuis alia nitere

Mens erat lauro, ardeo nunc amore

Martis, armorumq; tui relinquunt

Phœbe calores.

Nunc vocant artes alia iuuet me

Iam grauem ferri strepitum, tubasq;

Horridas audire, iuuet ruenteis

Cernere turmas.

Iam mihi densum videor per agmen

Caſside inſuſus caput inſuetum

Funera horrendum fera fulminanti

Spargere dextra.

Non ego pro te, laribusq; & aris

Horream extremos penetrare ad Afros,

Non ego Xanthum galea caua po-

tare nec Indum.

Pulueris multum, patiensq; Solis

Ibo quo Bellona vocabit, & Mars,

Hoſtium irrumpens cuneos aliena

Luce coruſcus.

Et mihi pectus, mihi ſanguis, & vis

Viuida, eſt præſens animus. trementi

Barbari tellure cadent mea ſub

Cuspide reges.

Ante me haud alter vacuus timoris

Audeat muros ſuperare capti

Oppidi, nemo prior obſtinatas

Rumpere in arces.

Eor-

Forsan & vestros aliquis triumphos
Dum canet vates Asiam, Africamq;
Cadere, & victum iuga vestra ferre
Protinus orbem,
Me quoq; heroas memorabit inter
Maximos noscent animæ in periclis
Prodigum, expertemq; metus futura
Secula Vidam.

I. O. M A T T H A E O
G I B E R T O.

Hoc est olorum, dulcius ut canant
Giberte semper, quis senium premit,
Illisq; solis est senectus
Vsq; adeo potior iuuenta.
Non id sacratis vatibus accidit,
Placere cantu Musa quibus dedit.
His obstat vsq; obliuiosa
Consilijs melior senectus.
Vbi ligatus sanguis hebet gelu,
Languentq; vires, mentem alia ilico
Cura fatigant, suntq; semper
Postera deteriora primis.
Natura rebus, cuiq; suum, dedit
Tempus, quod ultra non bene progredi est.
Non semper idem floret annus,
Aut folijs sylvæ virescunt.
Letis nitorem tristis hyems agris
Aufert procellis, atq; gelu potens.
Nec se recognoscit sepulta, &
Sub niubus stupet alma tellus.
Quid? qui ruenti non semel obstitit
Hosti, ut trementem destituit vigor,

Sedet

C A R M I N V M

Sedet sacramento solutus,
 Et pueris sua facta narrat.
 Tu me tamen vis versibus immori
 Aeuo reclamante, & iuueni aptius
 Subire discrimen, meamq;
 Sollicitans hyemem fatigas.
 Ne coge, si qua forte nitescimus,
 Luci priori inspergere nubila:
 Iam fas Camenis abdicato
 Sit mihi ponere plectra, & artem.
 Vos ô, quibus vis, & vigor integer,
 Dum feruet intus laudis adhuc amor,
 Perstate, certatimq; leti
 Vela date egregio labori.
 Mollem senectam me deceat magis
 Traducere intra Socraticam domum,
 Dum cogito quæ sit beatis
 Post cineres animis voluptas.

 I O. M A T T H A E O
 G I B E R T O.

S Cilicet hæc etiam nostrorum summa malorum
 Desuerat Giberte, mea ut tu sola voluptas
 Eriperere mihi longinquas missus in oras:
 Saltem ego si tecum consors, sociusq; laborum
 Venissem, non infelix mihi, dijsq; viderer
 Inuisus penitus, tibi si non utilis essem
 Consilijs, quando ante alios te maxima Pallas
 Edocuit, mentemq; aspirat Iuppiter altam.
 Attamen hæsissem lateri fidißimus vnus
 Vsq; tuo, quasq; oras tecum ire paratus.
 Ipse ego prima viæ tentare pericula possem,
 Perq; niues altas vestigia figere primus,

Q 98

Quæ tutò mox tu quires seruare sequendo.
Itamen, & magnis de rebus comminus altos
Pro patria intrepidè reges affare, decusq;
Tutare Italiæ, libertatemq; tuorum,
Teq; adeò egregijs clarum fer ad athera factis.
Interea solis agitant in montibus auum
Infelix agrum Musis solabor amorem,
Site absente tamen venient ad carmina Muse,
Nec mihi longè abiit tecum irreuocatus Apollo.
Nempe canam semper Medycû facta ampla tuorum
Præclare decora alta domus, qua sospite nunquam
Italiam amissam, libertatemq; fatebor,
Fata licet semper cæptis ingentibus obstent,
Atq; ideo Leo mortales modo liquerit auras
Ereptus medijs (sic Dÿ voluere) triumphis.
Inuidit libertatem fors læua ruenti
Italiæ, inuidit partum decus omnis in illo
Spes penè extincta, & moriens secum omnia vertit.
Tis tamen interea tanto Giberte dolori,
Tam iusto parce ô gemitu, & mortalia tecum
Versa animo, cautusq; via te crede periclis.
Nec tibi tam vilis vitæ sit facta cupido.
Forſitan & si qua est benefactis gratia, & vsquam
Præmia sunt laudi sua, reges aduena amicos
Inuenies, tua magna quibus notissima virtus.
Ne tamen ô dulcem Ausoniam regionibus ullis
Posthabeas, caram nèue obliuiscere Romam.
Rumpe moras omneis, & caris reddere amicis.
Ipse tuum expectans reditum his in montibus aras
Muneribus cumulo magnis, Nymphasq; precatus
Omnibus intacto voueo de flore coronas.
O illum mihi si concedant cernere amica
Astra diem, cum tu extremis mihi redditus oris
Narrabis moresq; hominum, diuersa locorumq;
Inge-

C A R M I N V M

Ingenia, atq; exhausta viæ quæcunq; pericla.
 Si verò ante tuos reditus me corpore fata
 Exoluent isto, fert vt præfaga mihi mens.
 Dum desiderio, magnoq; absentis amore
 Tabescens longum nequeo perferre dolorem,
 Tecum erit hæc anima, & passim te amica sequetur
 Perq; niues altas, perq; aspera frigora Rheni.
 Sic saltem tua me tunc cernere facta iuuabit.
 Tu demum rediens nostrum si forte sepulcrum
 Aspicias, præter penitus non immemor ibis.
 Non lacrymas (neq; enim tanti mea funera) posco,
 Mi sat erit, tacito tecum si pectore dices:
 Et nostri non est expers hic pulvis amoris.
 Tum mihi terra leuis, placida tñ in morte quiescam.

G E L E L M I V I D A E E T L E O -
 N A E O S C A S A L A E P A -
 R E N T V M M A N I B .

Hic tamē vmbrosum noct⁹ nemus, hñc loca sola.
 Ne mea quis carpsit nimium lamenta seuerus,
 Et nimium teneros fletus irriserit asper,
 Mecum indulgebo luctu sub Thusculo alto,
 Et lacrymis oculos explebo, & pectora planctu.
 Luce querar, noctemq; meis ploratus addam.
 Quod solum reputans præfaga mente verebar,
 Vnde meis posset fortuna illudere rebus,
 Accidit. Acta ratis prope iam mea tuta tenebat
 Tot pelagi è scopulis victrix, portuq; subibat.
 Non ego Palladias nequidquam industrius art eis
 Tentaram abstrusas iam rerum accedere caussas,
 Iam poteram varios celi deprendere motus,
 Et liquidos radio mundi describere tractus,
 Iamq; canebar animis superans, audaxq; iuuenta,

Quæ

Quæ nulli cecinere. Leo iam carmina nostra
 Ipse libens relegerat. ego illi carus, & auctus
 Muneribusq; opibusq; & honoribus insignitus.
 Omnia erant mihi leta. animo nihil amplius ultra
 Optabam, cunctis sat erat factum vndique votis,
 Et digito cali contingere summa videbar.
 Ecce repente autem stridens insibilat Eurus.
 Aequora turbantur, portuq; auellor ab ipso.
 Ecce repente ruens mihi acerbis vulnerat aures
 Nuntius, atque ambos docet amisisse parentes,
 Ante quidē genitorē, egram subito inde parentem.
 Fulmine quo duplici afflatus iaceo. omnis abit mens,
 Omnis & exanimi fugit de corpore sensus.
 Heu genitor mihi adēpte, repēs, heu mater adempta
 Non ego vos posthac, non amplius ora videbo
 Cara, semel saltem ab licuisset vtrunq; tueri
 Ante obitus, vestraq; oculos saturare figura,
 Congressuq; frui, fariq; nouissima verba.
 Ah dolor, ah pietas, non flens morientia pressi
 Lumina, funereum non sum comitatus honorem,
 Non potui vestro vobis in tempore adesse
 Gratus luce magis, vita iucundior ipsa.
 Non potui vobis spectabilis affulsisse,
 Cum mihi mutato cursu fortuna veniret
 Latior, & nunquam optatos afferret honores,
 Quos adij vestri tantum memor, haud mihi parcens,
 Cui placitam Musis potius traducere vitam
 Fixum erat, atq; humilē rerum altas discere causas.
 Vobis conspicuos vnus ingressus honores
 Subdere colla iugo potui male sueta, manusq;
 Victus sponte dedi haud onus auersatus iniquum,
 Quæ mihi cuncta olim (tibi enim commercia diuinum)
 Predixti toties venturi præsicia mater.
 Vos vnos agitabam animo, vestraq; fruebar

X

Letitia

CARMINVM.

Letitia exultans, & gaudia vestra fovebam
 Mecum animo versans, quàm vobis illa futura
 Lata dies, qua me vestris amplexibus vrgens
 Irruerem improvisus ad oscula vix bene utriq;
 Agnitus, insolitis titulis, & honoribus auctus
 Scilicet, & longo tandem post tempore visus,
 Dum tenuit me Roma, humili vos sede Cremona.
 Vna erat hac merces tantorum digna laborum.
 Mens erat in gremijs studio iacere omnia vestris
 Parta meo. & tantum vestros exponere in vsus,
 Ut fuerat par, vos claras me scilicet arteis,
 Re licet angusta, potiùs voluistis adire,
 Quàm generi indignis studijs incumbere nostro.
 Atq; ideo doctas docilem misistis ad vrbes,
 Quamvis in nostris lusisset lubrica rebus
 Iam pridem fortuna, & opes vertisset auitas,
 Et res fluxa alias potius reuocaret ad artes.
 Quidquid opū hinc, quidquid nobis accessit honorū
 Vestrum est, iure fuisset sat mihi cernere coram
 Latos, atque meis gaudere laboribus ambos,
 Ut volucrum perhibent inimicam fontibus hydris,
 Esse piam, memoremq; parentibus indulgere,
 Invalidisq; suo venatu tendere vitam.
 In tota nihil esse domo me dulce fuisset,
 Et nutus servare, & iussa capeßere vestra
 Subiectum, ac positus famulari fascibus ultro.
 Nil vnquam nisi quæ vestris placitura fuissent
 Auribus, effari potuissem. sæpe ego ficto
 Tristia celassem mentitus gaudia vultu,
 Ne vos afficeret, siquid me carperet intus.
 Quidquid amarū in me latuisset, quidquid acerbum,
 Ad vos arte pia transissent dulcia tantum.
 Tædia me vestra cepissent nulla senectæ,
 Nec quæ multa solent vitia, atq; incommoda in illa
 Esse

Esse etate, meos poterant auertere sensus.
Cum spueret vestrum alteruter grauis, exq; crearet
Plurimus, & rauca conspergeret omnia tussi,
Nulla horrescentis vultu asper signa dedissem
Cuncta ferens, vos etatis nanq; ante tulistis
Plura immunda mee, cum cultus nescius infans
Fœdarem toties in cunis humida strata.
Siqua autem vobis cassa, atque incondita verba
Exciderent, quando rerum illa est immemor atas,
Riderem mecum. omnia pro puerilibus essent
Lusibus illa mihi, ceu vos risistis & ipsi
Ad teneros lusus nati, imperfectaque verba,
Cum primas vix inciperem rudis edere voces.
Et quando mihi religio sobolem abnuat, ambo
Cara fuissetis mihi pignora, dulcis uterque
Ceu puer, in nostra qui paruus luderet aula.
Cuncta, utcunq; forent, mihi dulcia vestra fuissent.
Infelix, caris quicunq; parentibus audet
Dura loqui, aut aliud furys immanius actus
Moliri, extremas in mundi protinus oras
Ferte nefas, nostro nusquam memoretur in orbe.
Quod mare, quæ tellus portentum tale feretis?
Ferte procul nulla vnquam religione piandum.
Scilicet ijs, per quos iucunda luce fruaris,
Lucem adimas ingratus, & almi luminis vsum
Eripias, per quos almu tibi lumen obortum est?
Ah mihi ne tantum sit credere. barbara corda
Vix capiunt Graijs per ludum inuenta poetis,
In gnatos cum tantus amor, cum tanta parentum
Sit pietas, quibus ut proferrent fata, subirent
Ipsi mille neces, nec quidquam est dulce peremptis
Pignoribus, mœrent orbi, vitamq; morantur
Inuisam nil debentes caelestibus auris.
Iccirco, ut duram natis auertere possint

C A R M I N V M.

Pauperiem, miseramq; famem, tot adire labores
 Cernimus, & certis vltro se offerre periclis.
 Non me adeò fugit quantis pater optime curis
 Anxius, aut quanto indulgebas sponte labori,
 Vt mihi res tenues per tot discrimina rerum
 Eriperes tantis bellorum fluctibus, vt nil
 Detractum, licet irent tempora dura, periret.
 Tu quoque sancta parens varijs exercita curis
 Pro gnato quas non aras, quæ non sacra adibas
 Templâ? quibus non tunc onerabas æthera votis,
 Caro cuncta timens capiti, bona cuncta precata?
 Vt mihi ad ingenuas nitenti desuper arteis
 Auxilium foret, & fauor omnipotentis olympi,
 Et fors vsque comes crescenti innexa veniret
 Virtuti, quæ nos ad opes efferret auitas.
 Præcipuè mihi ne macula ob contagia turpes,
 Aut animi pestes, commerciaue vlla nocerent.
 Sed mihi mens puro foret vsque in corpore pura,
 Ducta q; ad extremum inculpata adolesceret atas.
 Omnibus ornatum dum vis excellere rebus,
 Quæ vobis meritis pro tantis mutua contra
 Persoluam infelix? quæ vobis digna rependam?
 Cû mihi sint et opes, animus quoq; et ampla voluntas,
 Idq; vnum affectarem. astitit ô mortalia nunquam
 Gaudia plena satis, nunquam secura voluptas.
 Aut aliquid cumulo semper deest, aut reuocat se
 Fors infida repente, oculosq; auertit amicos,
 Fallaces hominum spes, heu nostra irrita vota.
 Nil firmum satis, aut stabili munimine tutum,
 Omnia in humanis rebus dubia omnia nutant.
 Vos mihi, læta forent cûm cætera, fata tulerunt,
 Queis sine dulcè mihi nihil est, nec amabile quidquã.
 Accipite has saltem lacrymas, hæc carmina mœsta,
 Quæ longum nati absentis testentur amorem.

Saluete

Saluete aeternum cari, atque valete parentes.
 Vida Geleme vale. vale Oſcaſala Leona.
 Sit precor o vobis requies aeterna ſepultis.
 Sit lux, qua veſtris aeternum affulgeat umbris.

CLEMENTI VII.

Pont. Max.

Clemens iniquis temporibus date
 Tu ſemper alto pectore maxima
 Verſas, & vrgeris regendo
 Sollicitus ſuper orbe curis.

Clades recepta nunc etiam tibi
 Fruſtra recurſant, nec requieſcere
 Sinunt moleſta, dum peritus
 Mente caues vigili in futurum.

Quieſce tandem, & cuncta videntibus
 Hac linque diuis, viue, nec omnibus
 Angare defraudans querentem
 Uſque adeo genium diebus.

Reſ ipſe ſummus calicolum arbiter
 Noſtras profundo numine temperat,
 Cauſſasq; cauſſas uſq; neſcit
 Perpetua in ſeriem catena,

Quam nulla poſſit vis hominum, aut Deum
 Loco mouere. hinc dura neceſſitas
 Illa, illa non equos labores,
 Aut homini bona fert inempta.

An tu illa, noſtris qua modò vidimus
 Bacchata terris, bella, tot urbium
 Graues ruinas, tot virorum
 Funera, perpetuasq; clades,
 Preſente quamuis conſilio potens
 Solo Latino auertere quineris?

X 3

Deiſ

CARMINVM.

Deiq; decretum refringas
 Duro adamante tot ante seclis
 Incisum? auorum hac parturit scelus,
 Delicta patrum his non agitant malis
 Nostro & merentes crimine, illi hac
 Semina post obitus relinquunt.
 Tu morte peius militia sciens
 Bellum horruisti semper, & aleam
 Periculosam pace certus
 Cuncta pati potius manente.
 Te bella circum te tamen vndiq;
 Venere (inevitabile erat malum)
 Longeq; deducta haud volentem his
 Motibus implicuere caussa.
 Peiora multo nunc quoque plurima
 Nobis minantur sidera, ni Deus
 Ille ipse placatus reflectat
 Consilia in melius seuera.
 Orandus ille est. ipse potens enim
 Vnus morari, quæ properant, mala,
 Solusq;, quam præfixit olim,
 Ipse potest abolere legem.
 Nostris rogatus forsitan annuet
 Votis: ab alto plurimus athere
 In nostra dilapsus benigno
 Pectora numine se refundet.
 Sed antè mens est cuiq; latentibus
 Purganda morbis. sunt quoq; luridi
 Mores retractandi, nec ultra
 Progrediendum iter institutum.
 Tu sacra verò, tu pater, vt decet,
 Tractabis aris præficiens bonos,
 Proculq; sacris inquinatum
 Vulgus honoribus amouebris.

PACI.

PAx alma, dulce ubique nomen gentibus,
Inter Deos pulcherrima
Pulcherrimos, quam me tui expectatio
Torquet morantis ab nimis.
Tuum ne Diua vinus aduentum amplius,
Tempus videbo ne aureum?
Vnquam ne erit, mundum his tenebris oblitum
Tuo ut serenes lumine?
Quando expetentem me Dea spe id irrita
Tanto beabis munere?
Vereor, laboriosa ne longè prius
Vincat senectus languidum,
Quàm rursus vrbes diuites conuiujs
Ludisq; distinerier,
Quàm rura videam cantibus latissimis
Omni sonare ab angulo,
Vnisq; ventorum duellis equora
Metuenda, non Martis dolis.
Ut omne telum pereat, ut Chalybum genus
Haud nominetur amplius.
Ut regum auarities, & ambitio impotens
Sepulta sit sub aquore.
Absente te, vix vberes alunt agri
Nunquam colonum desidem,
Præsente verò, nuda saxa qui colit,
Vel dormiens, bonis fluit.
Tu grata Musis, tu in foro versantibus
Places, & vrbi præsides.
Tu merce transmarina opes parantibus
Voto innocaris publico.
Te diuites, te ubique pauperum greges
Laboriosi prædicant.
Tibi viri, tibi pudicæ mulieres

CARMINVM.

Præſtantes ſupplicant.
 Tui ſenes, tui pueri amantiſſimi,
 Tui omnis ætas appetens.
 Tu, ſi quid eſt mortalibus boni uſpiciam,
 Id una nobis comparas.
 Tu ſanitatẽ gentibus, ſacrãq; & opes,
 Et victum, & annonam, & merum,
 Securitatẽ, litteras, & otium,
 Et nuptias, & liberos,
 Vitamq; tandem affers amica cantibus,
 Aduerſa uero luctibus.
 Tui ſimul Mars hauſerit pedis ſonum
 Faceſſet hinc celerrimus.
 Simul quieſcent furta, cedes, vulnera,
 Strages, ruina, incendia,
 Tot orbitates, liberorum tot ſupra,
 Crebriq; raptus virginum:
 Nec audietur ampliùs clangor tuba
 Viros cientis ad necem,
 Iuuenemq; uellentis tenella ab coniugis
 Gremio metu inſperſum genas.
 Quæ, pluraq; uiri ſi uiderent principes
 Cum bella initio cogitant:
 Vel abſtinerent, uel quibuſſis ponerent
 Mox cœpta conditionibus,
 Neque eos libido, nequa adcõ ageret gloria,
 Ut perderent caci omnia.
 Iſtis ſi ego ab malis procul tandem abſiem
 Tranquillitati redditus,
 Videamq; pendentes acervos arduis
 Scutorum ubique poſtibus,
 Araneorum fila quos obduxerint
 Nigros uetuſto in puluere,
 Enſesq; ruruſ, ferreasq; cuspides

In

In vomerem conflarier,
 Vitam haud recusem pauperem traducere
 Fodiens agrum incurvus manu.
 Saltem animus ablatis mihi his terroribus
 Quiesceret liberrimus.
 Possem laborem versibus solariet
 Cinctus olea canum caput.
 Et nocte pauculos reuoluerem libros,
 Vel imbre detentus die.
 O Diua largitrix bonorum vna omnium
 Quo te vocabo nomine?
 Quibus te honestis efferam praconijs?
 Dignum vnde te verbum exprimam?
 Opulenta salue, iam recurre huc aurea,
 Et nos tuo vultu bea.

TELLURI.

HAs tibi terra fabas Alba contermina muris
 Dat Vida, in facili tu bona conde sinus.
 Has ferit esuriem populi miseratus egentis,
 Pallida dum capta saeuit in vrbe fames.
 Hoc ieiunia famem solari turba parata,
 Et teneras poterit carpere dente fabas.
 Ille sua aspectans campum sublimis ab aula
 Concipiet dulcem pectore latitiam.
 Hos legere, hos lectis vesci, praedamq; virentem
 Vectam humero aspiciet ferre domum saturos.
 Quam inuuet his sua vastari populatibus arua,
 Et messes condi in horrea vna suas?
 Tu bona tu interea tellus ne defice iactis
 Seminibus, nusquam sit prior vlla seges.

SCIPIONI VEGIO MEDICO.

PHaeco alius voti reus, herbarumq; potenti
 Thura ferat nato, sacrasq; exscitet aras.
 Ipse meis Vegi semper celebrabere donis,

Semper

CARMINVM.

Semper honore meo, te numinis instar habebo,
 Ipse suas arteis ultro, sua munera Apollo
 Concessit tibi, nec primos habet alter honores.
 Tu reuocare animas in lucem corpore functas
 Faucibus ex orci, atque hominum producere fata,
 Tu potes in media cymbam Styge sistere onustam,
 Et vetitam nauta seniori auertere pradam:
 Quidquid ero posthac, quidquid mea cura laborum,
 Atque operum tentabit, erit Vegi optime munus
 Artis opisq; tuæ. tua me solertia vita
 Reddidit in medio iactatum vortice lethi.
 Stabam inde prensus consumptus languida morbo
 Membra. lues penitus totos exederat artus.
 Circum aderant omnes ægra, mea lumina, Musa,
 Atque mihi inceptam miseri solatia lethi
 Tendebant frustra palmarum è fronde coronam,
 Quam mihi Idumæo sub vertice festinarant,
 Dum canerem vnigena crudelia funera regis.
 Hic mea inexcitus tu limina sponte subisti,
 Ipsa salus tecum pariter mihi visa subisse.
 Vt vidi, ut penitus fugit de corpore languor,
 Atque suum rediit membris in pristina robur!
 Quo tibi, quas potero, tanto pro munere grates
 Sæper agā, & tibi nunc, utcunq; hæc carmina pāgo.
 Tu vero exigui munus ne despice amici,
 Et seruasse pium non dedignabere vatem
 Tot titulos inter, procerum post nomina tanta,
 Peonijs quos tu succis à morte reduxti.
 Nec me post ipsos pigeat subnectere reges
 Seruatos. non me tibi gloria sospite nulla est.
 Si mihi opes, regumq; genus leua astra negarunt
 Nascenti, at mihi casta domus, sine labe penates,
 Est animus, qui vincat opes, regumq; coronas
 Contemptu rerum, relictq; insignis amore.

Forsitan

forsitan ū meritò tibi debita prætia soluent
 aurum ingens, gemmasq; & latis prætia fundis,
 ipse ego nil horum. sed, dum mihi vita manebit,
 te, munusq; tuum memor imo in pectore condens,
 seruabo vsque recens, nulloq; abolebitur æuo.
 Præterea, si quid poterunt quoq; carmina nostra,
 Quidquid agam, quidquid Musis suadentibus edam,
 Semper eris mecum tentati muneris auctor.
 Auspice te inuuet incepto me carmine regem
 Cælicolam canere, & Musas super astra vocare,
 Atque inter diuū sit dulce senescere laudes.
 Te sine nulla meis accedet gloria cæptis.

ROMA DISCEDENS.

Roma vale. tibi debeo plurima, quod mihi per te
 Partum est ingenuis artibus, vnde habeam,
 Nec iam egeā addictus nulli. mihi id est satis abs te.
 Cetera, quæ poteras mihi dare, linquo alijs,
 Plusq; meis oculis absens te semper amabo,
 Et procul, vt colimus numina sancta, colam.

IN QVENDAM.

Carmine quid carpis, qui nūquā carmine ledit,
 Cui numeri insontes, & sine felle placent?
 Vnum id te cruciat, quod vulgi à moribus absim,
 Hincq; meis tendis moribus insidias,
 Meq; remordentem cuperes tua cernere contra.
 Nunquam hoc efficies. candida Musa mea est.

IN CAENACULO VILLAE
suæ Ronceanæ.

Hospes si olus, dapēsque inemptas non piget
 Cænare mecum, accumbe, personam exue.
 Natura disces quantuli indigeat cibi,
 Ne transmarinis sit opus apparatus.

FINIS.

Q. V. AE Vida agnouit, exploratâque habuit, sua
hûc omnia ipse de scrinio suo deprôpta adhuc vi-
uens congesit. Siquid fortè prater ea vllò, vnquâ
tempore adiectum fuerit, adulterinum censeto, ab
aliquo aut maligno, aut in re aliena nimis offi-
cioso ac diligente, adinuentum: quod de Poëtici-
sâtum dictum volo. Nam quæ soluta oratione ad
Christi rem spectantia idem auctor conscripsit,
propediem se itidem supersitem sospitemq; in lu-
cem editurum sperat Deo Opt. Max. approbante,
atque iuuante, cui vni se, suaq; omnia addixit, ac
consecrauit.